

DEL 2

21	Författningskommentarer	509
21.1	Förslaget till aktiebolagslag	509
21.2	Förslaget till lag om införande av aktiebolagslagen (2005:000).....	902
21.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.	909
21.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.....	910
21.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar.....	911
21.6	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).....	912
21.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag ...	913
21.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument	915

21.1 Förslaget till aktiebolagslag

1 kap. Inledande bestämmelser**Lagens innehåll***1 kap. 1 §*

Denna lag innehåller bestämmelser om aktiebolag. Bestämmelserna avser

- bildande av aktiebolag (2 kap.),
- bolagsordning (3 kap.),
- aktierna (4 kap.),
- aktiebok (5 kap.),
- aktiebrev (6 kap.),
- bolagsstämma (7 kap.),
- bolagets ledning (8 kap.),
- revision (9 kap.),
- allmän och särskild granskning (10 kap.),
- ökning av aktiekapitalet, utgivande av nya aktier, upptagande av vissa penninglån, m.m. (11 kap.),
- fondemission (12 kap.),
- nyemission av aktier (13 kap.),
- emission av teckningsoptioner med åtföljande teckning av nya aktier (14 kap.),
- emission av konvertibler med åtföljande konvertering till nya aktier (15 kap.),
- vissa riktade emissioner m.m. (16 kap.),
- värdeöverföringar från bolaget (17 kap.),
- vinstutdelning (18 kap.),
- förvärv av egna aktier m.m. (19 kap.),
- minskning av aktiekapitalet och reservfonden (20 kap.),
- lån från bolaget till aktieägare m.fl. (21 kap.),
- inlösen av minoritetsaktier (22 kap.),
- fusion av aktiebolag (23 kap.),
- delning av aktiebolag (24 kap.),
- likvidation och konkurs (25 kap.),
- byte av bolagskategori (26 kap.),
- registrering (27 kap.),
- aktiebolags firma (28 kap.),
- skadestånd (29 kap.),
- straff och vite (30 kap.), samt
- överklagande (31 kap.).

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I syfte att göra den föreslagna lagen lättillgänglig och användarvänlig har den försetts med en inledande innehållsförteckning. Lagens disposition skiljer sig i flera avseenden från den nuvarande lagens. Bland annat har reglerna om de olika metoderna för ökning av aktiekapitalet (11–16 kap.) disponerats på ett annat sätt än tidigare. 16 kap. (om vissa riktade emissioner) och 24 kap. (om delning av aktiebolag) saknar motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelserna om överklagande har brutits ut till ett särskilt kapitel.

1 kap. 2 §

Ett aktiebolag är ett privat aktiebolag eller ett publikt aktiebolag.

Lagen gäller alla aktiebolag, om inte annat föreskrivs.

(Jfr 1 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 1 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 140).

Lagen innehåller inte någon definition av vad ett aktiebolag är. Det har ansetts ligga i sakens natur att termen, då den används i aktiebolagslagen och därtill anknytande lagstiftning, åsyftar ett bolag som har bildats i enlighet med lagens regler. Utanför begreppet aktiebolag faller därmed exempelvis svenska försäkringsaktiebolag, eftersom dessa är bildade enligt bestämmelserna i försäkringsrörelselagen (1982:713). Utanför begreppet aktiebolag faller också bolag som har bildats enligt utländsk rätt. Den 8 oktober 2004 trädde EG-förordningen om europabolag i kraft. Därmed har det blivit möjligt att bilda s.k. europabolag. Dessa utgör inte aktiebolag i aktiebolagslagens bemärkelse men kommer genom ett särskilt förfarande att kunna ombildas till publika aktiebolag.

I *första stycket* anges att det finns två kategorier av aktiebolag, nämligen privata och publika aktiebolag (jfr avsnitt 4.2). Huruvida ett aktiebolag är ett privat aktiebolag eller ett publikt aktiebolag skall bestämmas vid bolagets bildande och, direkt eller indirekt, framgå av firman (jfr 28 kap.). Till att börja med är det därför stiftarna som bestämmer om bolaget skall vara privat eller publikt. Ett bolag som tillhör den ena kategorin kan övergå till att vara ett bolag av den andra kategorin. För byte av bolagskategori gäller dock de särskilda regler som finns i 26 kap. Den viktigaste skillnaden mellan publika och privata aktiebolag framgår av 7 och 8 §§; privata aktiebolag får inte vända sig till allmänheten för kapitalanskaffning. En annan viktig skillnad avser kraven på aktiekapital (se 5 och 14 §§). Även i övrigt innehåller lagen en rad särskilda regler för publika aktiebolag. Typiskt sett innebär dessa att det ställs högre krav på de publika aktiebolagen.

Såsom framgår av *andra stycket* är den föreslagna lagen – liksom den nuvarande – avsedd att gälla alla aktiebolag, om inte annat föreskrivs. De särbestämmelser som gäller för publika aktiebolag har i lagförslaget som regel placerats i slutet av respektive kapitel.

Aktieägarnas betalningsansvar*1 kap. 3 §*

I ett aktiebolag har aktieägarna inte något personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser.

Trots vad som sägs i första stycket är en aktieägare i ett aktiebolag som bedriver advokatverksamhet solidariskt ansvarig med bolaget för sådana förpliktelser mot klienter som bolaget ådrar sig under den tid som han eller hon äger aktier i bolaget. Ansvaret omfattar dock inte förpliktelser som uppkommer i uppdrag som aktieägaren inte själv handlägger eller på annat sätt svarar för.

I 25 kap. 19 § finns bestämmelser om personligt betalningsansvar för aktieägare i samband med likvidationsskyldighet på grund av kapitalbrist.

(Jfr 1 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 1 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 288 och prop. 1977/78:2 s. 14 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 4.5 och 4.6.

I *första stycket* fastslås den grundläggande principen om aktieägarnas frihet från personligt betalningsansvar.

Aktiebolagslagen har sedan länge innehållit ett par uttryckliga undantag från den nämnda principen. Det ena undantaget gäller advokataktiebolag (se *andra stycket*). I denna del innebär förslaget att aktieägarna i sådana bolag i viss utsträckning svarar personligen för bolagets förpliktelser mot dess klienter. Ansvarets omfattning har dock begränsats i förhållande till hittills gällande rätt. Sålunda omfattar varje aktieägares betalningsansvar endast förpliktelser som uppkommer i uppdrag som han eller hon handlägger eller på annat sätt svarar för. Vem som svarar för ett visst uppdrag kan normalt utläsas av de anteckningar som görs av advokatbyrån när ärendet kommer in till byrån. Om sådana anteckningar saknas, får bedömningen i stället göras utifrån vem eller vilka som de facto har handlagt ärendet eller, i de fall då ärendet har handlagts av någon annan än en aktieägare, vem eller vilka som har varit organisatoriskt ansvariga för ärendet. Liksom hittills gäller att ansvaret omfattar endast förpliktelser som uppkommer under den tid som den eller de ansvariga är aktieägare i bolaget.

Bestämmelserna om aktieägarnas personliga betalningsansvar i samband med likvidationsskyldighet på grund av kapitalbrist utgör ett annat undantag från huvudregeln i första stycket (se 25 kap. 19 §). En erinran om dessa bestämmelser har förts in i *tredje stycket*.

I aktiebolagslagen och annan lagstiftning finns också bestämmelser som medför att bolagets styrelseledamöter eller andra företrädare kan bli personligt betalningsansvariga för bolagets förpliktelser (se t.ex. 2 kap. 26 § och 25 kap. 18 § aktiebolagslagen). I praktiken torde de personer som blir personligt betalningsansvariga enligt dessa bestämmelser ofta vara aktieägare. Eftersom de inte ansvarar i sin egenskap av aktieägare, har det dock inte – som *NUTEK* har förordat – ansetts nödvändigt att här erinra om dessa bestämmelser.

I rättspraxis har det sedan länge ansetts att det även i andra situationer än sådana som avses i andra stycket och i 25 kap. 19 § kan göras undantag från huvudregeln om aktieägarnas frihet från personligt betalningsansvar (se främst NJA 1947 s. 647, ”ansvarsgenombrott”). Någon lagfäst generell regel om detta har emellertid inte funnits. Inte heller lagförslaget innehåller någon sådan regel. Liksom hittills får därför frågan om när det kan bli aktuellt med ansvarsgenombrott avgöras i rättstillämpningen. Den praxis som utvecklats på detta område enligt äldre rätt torde kunna vara vägledande även i fortsättningen.

1 kap. 4 §

Ett aktiebolag skall ha ett aktiekapital. Aktiekapitalet skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta. Av 4 kap. 6 § bokföringslagen (1999:1078) framgår att redovisningsvalutan får vara antingen svenska kronor eller euro.

(Jfr 1 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 1 kap. 3 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 289 f., prop. 1993/94:196 s. 140 f. och prop. 1999/2000:23 s. 222 f). I paragrafen fastslås att bolaget skall ha ett aktiekapital och att detta skall vara bestämt i bolagets redovisningsvaluta (jfr avsnitt 4.8). Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Av bokföringslagen (1999:1078) framgår att redovisningsvalutan kan vara antingen svenska kronor eller euro.

1 kap. 5 §

Om aktiekapitalet är bestämt i kronor, skall det uppgå till minst 100 000 kr.

Om aktiekapitalet är bestämt i euro och har varit bestämt i euro sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt den av Europeiska centralbanken då fastställda växelkursen motsvarade 100 000 kr. Har aktiekapitalet tidigare varit bestämt i kronor, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av redovisningsvaluta motsvarade 100 000 kr.

I fråga om publika aktiebolag gäller 14 § i stället för första och andra styckena.

(Jfr 1 kap. 3 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 1 kap. 3 § andra och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 289 f., prop. 1993/94:196 s. 140 f. och prop. 1999/2000:23 s. 222 f). I paragrafen regleras minimikapitalet för privata aktiebolag (jfr avsnitt 4.8). Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt. Minimikapitalet för publika aktiebolag regleras i 14 §.

1 kap. 6 §

Om aktiekapitalet är fördelat på flera aktier, representerar varje aktie en lika stor andel av aktiekapitalet. Aktiens andel i aktiekapitalet utgör aktiens kvotvärde.

(Jfr 1 kap. 3 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 1 kap. 3 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 289 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.9.

Bestämmelserna i den nuvarande lagen om att varje aktie skall ha ett nominellt belopp har inte tagits med i lagförslaget. I stället framgår av denna paragraf att varje aktie skall representera en lika stor andel av aktiekapitalet. För varje andel kan framräknas ett kvotvärde, motsvarande aktiekapitalet dividerat med antalet aktier i bolaget. Till skillnad

från vad som har gällt i fråga om det nominella beloppet skall kvotvärdet inte anges i bolagsordningen eller antecknas på förekommande aktiebrev.

Principen om att varje aktie representerar en lika stor andel av aktiekapitalet (och därmed en lika stor andel av bolagets förmögenhet) kan sägas avspegla den aktiebolagsrättsliga s.k. likhetsprincipen. Principen innebär emellertid inte att alla aktier vid en likvidation nödvändigtvis skall tillskiftas samma belopp. I bolagsordningen kan det finnas föreskrifter om att aktier av ett visst aktieslag vid en likvidation skall berättiga till en större andel av bolagets förmögenhet än aktier av ett annat aktieslag.

Som en följd av att systemet med nominella belopp avskaffas har det s.k. underkursförbudet fått en annan innebörd än det hittills har haft. Hittills har förbudet inneburit att aktier inte får ges ut mot en ersättning som är mindre än aktiernas nominella belopp. Lagförslagets underkursförbud innebär att aktier inte får ges ut mot en ersättning som understiger aktiens kvotvärde (se vidare 2 kap. 5 § fjärde stycket och 13 kap 4 § tredje stycket).

Förbud mot spridning av aktier m.m. i privata aktiebolag

1 kap. 7 §

Ett privat aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte genom annonsering försöka sprida aktier eller teckningsrätter i bolaget eller skuldebrev eller teckningsoptioner som bolaget har gett ut.

Ett privat aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag får inte heller på annat sätt försöka sprida i första stycket angivna värdepapper genom att erbjuda fler än 200 personer att teckna eller förvärva värdepapperen. Detta gäller dock inte om erbjudandet riktar sig enbart till en krets som i förväg har anmält intresse av sådana erbjudanden och antalet utbudna poster inte överstiger 200.

Förbuden i första och andra styckena gäller inte erbjudanden som avser överlåtelse till högst tio förvärvare.

(Jfr 1 kap. 4 § första–tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 1 kap. 4 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 141 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 4.2.

Av 2 § framgår att det finns två kategorier av aktiebolag, publika aktiebolag och privata aktiebolag. Den viktigaste skillnaden mellan kategorierna är att privata aktiebolag inte får sprida sina aktier till en bredare krets. Detta regleras i denna paragraf. Bestämmelserna är i sak oförändrade i förhållande till hittills gällande rätt.

1 kap. 8 §

Sådana värdepapper som anges i 7 § får, så länge bolaget är privat, inte bli föremål för handel på en svensk eller utländsk börs eller någon annan organiserad marknadsplats.

(Jfr 1 kap. 4 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 1 kap. 4 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 144), innehåller ett förbud mot

att värdepapper i privata aktiebolag handlas på börs eller annan organiserad marknadsplats. Kommittén har föreslagit att begreppet ”organiserad marknadsplats” byts ut mot ”auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad”. Det har emellertid ansetts att det mot bakgrund av bestämmelsens syfte – att förhindra att aktier i privata aktiebolag blir föremål för organiserad handel – är lämpligare att behålla det vidare begreppet ”organiserad marknadsplats”. I vad mån handel som sker genom ett värdepappersinstitut skall räknas som handel på ”organiserad marknadsplats” beror på verksamhetens karaktär och omfattning. Även om den inte gör det, kan ett värdepappersinstituts befattning med värdepapper i privata aktiebolag givetvis vara förbjuden därför att den strider mot 7 §.

I lagrådsremissen användes, liksom i kommitténs förslag, uttrycket ”får inte noteras vid”. *Lagrådet* har påpekat att detta innebär en saklig ändring jämfört med den nuvarande lagens uttryck ”får inte bli föremål för handel på”. Någon sådan ändring var inte avsedd. I propositionens lagförslag har därför formuleringen i den nuvarande lagen behållits. Förbudet – liksom den straffsanktion som är knuten till förbudet (se 30 kap. 1 § – kommer därmed att omfatta såväl dem som säljer eller köper värdepapper på en organiserad marknadsplats som den som driver marknadsplatsen.

Var det finns definitioner och förklaringar

1 kap. 9 §

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck finns i nedan angivna paragrafer:

absorption	23 kap. 1 §
apportegendom	2 kap. 6 §
avstämningsbolag	10 §
avstämningsförbehåll	10 §
byte av redovisningsvaluta	3 kap. 8 §
délning	24 kap. 1 §
délningsvederlag	24 kap. 2 §
dotterföretag	11 §
emissionsbeslut	11 kap. 2 §
emissionsbevis	11 kap. 4 §
fondaktie	11 kap. 4 §
fondaktierätt	11 kap. 4 §
fondaktierättsbevis	11 kap. 4 §
fondemission	12 kap. 1 §
fusion	23 kap. 1 §
fusionsvederlag	23 kap. 2 §
företrädesrätt	4 kap. 3 §
förköpsförbehåll	4 kap. 18 §
hembudsförbehåll	4 kap. 27 §
inlösenförbehåll	20 kap. 31 §
interimsbevis	6 kap. 9 §
kombination	23 kap. 1 §
koncern	11 §
konvertering	11 kap. 4 §
konvertibel	11 kap. 4 §
kvotvärde	6 §
lekmannarevisor	10 kap. 1 §
lösenbevis	22 kap. 13 §

maximikapital	3 kap. 1 §
minimikapital	3 kap. 1 §
moderbolag	11 §
omvandlingsförbehåll	4 kap. 6 §
samtyckesförbehåll	4 kap. 8 §
stiftare	2 kap. 1 §
stiftelseurkund	2 kap. 5 §
särskild delgivningsmottagare	8 kap. 40 §
särskild firmatecknare	8 kap. 37 §
särskild granskare	10 kap. 21 §
teckningsoption	11 kap. 4 §
teckningsoptionsbevis	11 kap. 4 §
teckningsrätt	11 kap. 4 §
teckningsrättsbevis	11 kap. 4 §
årsstämma	7 kap. 10 §

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller en lista med ett antal begrepp, termer och uttryck som används lagen. Av listan framgår var i lagen som respektive uttryck förklaras eller definieras. Syftet är att göra lagen mer användarvänlig.

Begreppet avstämningsbolag

1 kap. 10 §

Ett avstämningsbolag är ett aktiebolag vars bolagsordning innehåller förbehåll om att bolagets aktier skall vara registrerade i ett avstämningsregister enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument (*avstämningsförbehåll*).

(Jfr 1 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 8 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1988/89:152 s. 137). Indelningen av aktiebolagen i ”kuponbolag” och avstämningsbolag har diskuterats i avsnitt 4.7. Såsom där har angetts har det ansetts lämpligt att ta in en uttrycklig definition av begreppet avstämningsbolag i lagtexten. Innebörden i begreppet är densamma som tidigare. Avstämningsbolagen kännetecknas sålunda av att aktierätten i bolagen är knuten till registrering i ett avstämningsregister hos en av Finansinspektionen auktoriserad värdepappersförvarare. Ett aktiebolag blir avstämningsbolag genom att det i bolagsordningen tas in ett s.k. avstämningsförbehåll. Det har inte ansetts nödvändigt att i lagtexten ge övriga bolag (kuponbolag) någon särskild beteckning.

Begreppen moderbolag, dotterföretag och koncern

1 kap. 11 §

Ett aktiebolag är moderbolag och en annan juridisk person är dotterföretag, om aktiebolaget

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i den juridiska personen,
2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar,

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan, eller

4. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över denna på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar.

Vidare är en juridisk person dotterföretag till moderbolaget, om ett annat dotterföretag till moderbolaget eller moderbolaget tillsammans med ett eller flera andra dotterföretag eller flera andra dotterföretag tillsammans

1. innehar mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar i den juridiska personen,

2. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och på grund av avtal med andra delägare i denna förfogar över mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar, eller

3. äger aktier eller andelar i den juridiska personen och har rätt att utse eller avsätta mer än hälften av ledamöterna i dess styrelse eller motsvarande ledningsorgan.

Om ett dotterföretag äger aktier eller andelar i en juridisk person och på grund av avtal med den juridiska personen eller på grund av föreskrift i dess bolagsordning, bolagsavtal eller därmed jämförbara stadgar har rätt att ensamt utöva ett bestämmande inflytande över den juridiska personen, är även denna dotterföretag till moderbolaget.

Moderbolag och dotterföretag utgör tillsammans en koncern.

Med koncernföretag avses i denna lag företag i samma koncern.

(Jfr 1 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1995/96:10 Del II s. 105 f. och 288).

1 kap. 12 §

I de fall som avses i 11 § första stycket 1–3 och andra stycket skall sådana rättigheter som tillkommer någon som handlar i eget namn men för en annan fysisk eller juridisk persons räkning anses tillkomma den personen.

Vid bestämmandet av antalet röster i ett dotterföretag beaktas inte de aktier och andelar i dotterföretaget som innehas av dotterföretaget självt eller av dess dotterföretag. Detsamma gäller aktier och andelar som innehas av den som handlar i eget namn men för dotterföretagets eller dess dotterföretags räkning.

(Jfr 1 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 1 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1995/96:10 Del II s. 289).

Undertecknande med elektronisk signatur

1 kap. 13 §

En handling som enligt denna lag skall vara undertecknad får, om något annat inte anges, undertecknas med avancerad elektronisk signatur enligt lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I lagförslaget finns åtskilliga bestämmelser som ställer krav på undertecknande. Som exempel kan nämnas att den stiftelseurkund som skall upprättas vid bolagets bildande skall undertecknas av stiftarna, att ett s.k. apportintyg skall vara undertecknat av den revisor som har upprättat intyget och att styrelse- och stämmoprotokoll skall undertecknas av bl.a. protokollföraren. Av förevarande paragraf följer att undertecknandet kan ske med s.k. avancerad elektronisk signatur. Därmed finns det inte heller något hinder mot att de aktuella handlingarna helt och hållet upprättas som elektroniska dokument. Frågan har behandlats i avsnitt 7.2.8. – Möjligheten att använda av elektroniska dokument är dock inte generell, se 6 kap. 3 § och 11 kap. 6 §.

I lagförslaget förekommer också en del andra termer som ibland associeras till ett traditionellt skriftligt förfarande, t.ex. ”skriftlig”, ”meddelande” och ”yttrande”. Avsikten med användandet av dessa termer har inte varit att utesluta att kommunikation sker genom skilda slag av elektroniska rutiner. Det har ansetts att dessa termer redan ger utrymme för elektroniska kommunikationssätt och att några särskilda klarlägganden av detta i lagtexten inte är nödvändiga.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

1 kap. 14 §

Om aktiekapitalet i ett publikt aktiebolag är bestämt i kronor, skall det uppgå till minst 500 000 kr.

Om aktiekapitalet i ett publikt aktiebolag är bestämt i euro och har varit bestämt i euro sedan bolaget bildades, skall det uppgå till minst det belopp i euro som enligt den av Europeiska centralbanken då fastställda växelkursen motsvarade 500 000 kr. Har aktiekapitalet tidigare varit bestämt i kronor, skall det uppgå till minst det belopp i euro som vid bytet av redovisningsvaluta motsvarade 500 000 kr.

(Jfr 1 kap. 3 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 1 kap. 3 § andra och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 140 f. och prop. 1999/2000:23 s. 222 f). Den innehåller bestämmelser om minsta tillåtna aktiekapital för publika aktiebolag (jfr avsnitt 4.8). Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt. Minsta tillåtna aktiekapital för privata aktiebolag regleras i 5 §.

2 kap. Bildande av aktiebolag

Stiftare

2 kap. 1 §

Ett aktiebolag bildas av en eller flera stiftare. En stiftare skall vara

1. en fysisk person som är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. en svensk juridisk person, eller
3. en juridisk person som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet inom detta område.

Handelsbolag eller motsvarande juridiska personer som har bildats enligt lagstiftningen i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får vara stiftare endast om varje obegränsat ansvarig bolagsman är bosatt inom detta område.

Bolagsverket kan för ett särskilt fall tillåta annan än den som har angetts i första och andra styckena att vara stiftare.

(Bestämmelsen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 1 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 291 f. och prop. 1992/93:68 s. 70 f.). Den innehåller bestämmelser om hemvistkrav för stiftare. Dessa frågor har behandlats i avsnitt 5.3. Bestämmelserna är i sak oförändrade i förhållande till hittills gällande rätt. I *tredje stycket* har klargjorts att Bolagsverket prövar ärenden om dispens enligt paragrafen.

2 kap. 2 §

Den som är underårig eller i konkurs eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara stiftare. Att detsamma gäller den som har näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

(Bestämmelsen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 2 kap. 1 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 291 f. och prop. 1992/93:68 s. 70 f.). Den innehåller bestämmelser om behörighetskrav för stiftare. Dessa frågor har behandlats i avsnitt 5.3.

Åtgärder som skall vidtas vid bolagsbildningen

2 kap. 3 §

Vid bolagsbildningen skall följande åtgärder vidtas:

1. Stiftarna skall upprätta ett utkast till en stiftelseurkund enligt bestämmelserna i 5–10 §§.
2. En eller flera bland stiftarna skall teckna sig för samtliga aktier i bolaget enligt bestämmelserna i 12 §.
3. Aktierna skall betalas enligt bestämmelserna i 15–19 §§.
4. Stiftarna skall färdigställa, datera och underteckna stiftelseurkunden.
5. Styrelsen skall anmäla bolaget för registrering enligt bestämmelserna i 22 och 23 §§.

(Jfr 2 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 2 kap. 3 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 294) och anger huvuddragen i förfarandet för bolagsbildning. Dessa har behandlats i avsnitt 5.2. Förfarandet utgår från det förfarande för s.k. simultanbildning som sedan länge är det vanliga sättet att bilda aktiebolag i Sverige. Förfarandet för s.k. successivbildning har tagits bort.

I paragrafen anges de åtgärder som skall vidtas vid bolagsbildningen. Systematiskt utgår regleringen från att åtgärderna för bolagsbildningen vidtas i den ordning i vilken de räknas upp i paragrafen. I praktiken skall åtgärderna dock kunna genomföras i ett sammanhang. De olika momenten i bolagsbildningen regleras närmare i de följande paragraferna. Sålunda finns bestämmelser om stiftelseurkunden (*punkten 1*) i 5–10 §§,

om aktieteckning (*punkten 2*) i 12 §, om betalning (*punkten 3*) i 15–19 §§ och om ansökan om registrering (*punkten 5*) i 22 och 23 §§.

Färdigställandet, dateringen och undertecknandet av stiftelseurkunden (*punkten 4*) regleras inte närmare i någon annan bestämmelse. Dessa åtgärder förutsätts ske först när samtliga aktier har tecknats och betalats. Med ordet ”färdigställa” markeras att det fram till dess är möjligt att göra ändringar i det inledningsvis upprättade utkastet till stiftelseurkund utan att bolagsbildningen behöver avbrytas och göras om. När aktieteckning och betalning har skett samt utkastet till stiftelseurkund har färdigställts, skall stiftarna göra sitt slutliga ställningstagande till bolagsbildningen. Detta sker genom att de undertecknar den färdigställda urkunden. Det är först då som de blir bundna av sina aktieteckningar (se 12 §). Stiftelseurkunden skall även dateras. Dateringen har betydelse för fastställandet av vid vilken tidpunkt bolaget skall anses bildat (se 4 §) och när det senast måste anmälas för registrering (se 22 §).

Av 1 kap. 13 § följer att stiftelseurkunden kan upprättas som ett elektroniskt dokument.

Regleringen utgår från att stiftelseurkunden färdigställs och undertecknas först efter att betalning har erlagts för samtliga aktier. Av 12 § följer emellertid att aktieteckningar som har gjorts i stiftelseurkunden blir bindande genom att urkunden undertecknas av samtliga stiftare även om full betalning för aktierna då ännu inte har erlagts.

Beträffande *punkten 2* bör det noteras att stiftarna måste teckna sig för *samtliga* aktier i bolaget. Till skillnad från vad som hittills har gällt är det alltså inte tillåtet för andra än stiftare att teckna aktier i bolaget. Något krav på att alla stiftare tecknar aktier i bolaget uppställs däremot inte.

När bolaget anses bildat

2 kap. 4 §

Bolaget anses bildat när stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare.

Av 24 och 25 §§ framgår att frågan om bolagsbildning faller om registrering inte sker inom viss tid och att bolaget får rättshandlingsförmåga först i och med registreringen av bolaget.

(Jfr 2 kap. 1 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande lagen, regleras frågan om när bolaget skall anses bildat. Frågan har behandlats i avsnitt 5.9. I *första stycket* knyts bolagets bildande till tidpunkten när stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare. Detta är en nyhet. Enligt hittills gällande rätt har bolaget bildats genom att ett beslut om detta fattas vid en konstituerande stämma. Bolagets bildande är dock, liksom tidigare, villkorat av att Bolagsverket bifaller ansökan om registrering av bolaget. I lagrådemissens förslag angavs detta uttryckligen i lagtexten. Efter synpunkter från *Lagrådet* har den texten tagits bort. I stället har det i *andra stycket* tagits in en erinran om att frågan om bolagsbildning faller om registrering inte sker inom viss tid (se 24 §) och att bolaget får rättshandlingsförmåga först i och med registreringen (se 25 §).

*Stiftelseurkundens innehåll**2 kap. 5 §*

I stiftelseurkunden skall stiftarna ange

1. hur mycket som skall betalas för varje aktie (teckningskursen), och
2. fullständigt namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelse-datum samt postadress för styrelseledamot och revisor samt, i förekommande fall, styrelsesuppleant, revisorssuppleant och lekmannarevisor.

I förekommande fall skall det även anges om

1. en aktie skall kunna tecknas med rätt eller skyldighet att betala aktien med annan egendom än pengar,
2. en aktie skall kunna tecknas med rätt eller skyldighet för bolaget att överta egendom mot någon annan ersättning än aktier,
3. en aktie skall kunna tecknas med andra villkor,
4. bolaget skall ersätta kostnader för bolagets bildande, och
5. någon på något annat sätt skall få särskilda rättigheter eller förmåner av bolaget.

En sådan bestämmelse som avses i andra stycket skall återges i sin helhet i stiftelseurkunden.

Teckningskursen enligt första stycket 1 får inte understiga aktiens kvotvärde.

(Jfr 2 kap. 2 § första stycket och 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 3 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 294 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.4.

Första och andra styckena innehåller en uppräkningslista av de uppgifter som skall ingå i stiftelseurkunden. Kraven är i huvudsak desamma som i hittills gällande rätt. Första stycket punkten 2 är emellertid ny.

I *första stycket* föreskrivs att teckningskursen skall anges (*punkten 1*). Av *fjärde stycket* följer att denna kurs inte får sättas lägre än aktiernas kvotvärde, dvs. aktiekapitalet dividerat med det antal aktier som ges ut. Enligt *punkten 2* skall vissa personuppgifter beträffande bolagets funktionärer anges i stiftelseurkunden. Detta krav är nytt. Hittills har gällt att dessa uppgifter i stället skall anges i protokollet från den konstituerande stämman. Eftersom någon sådan stämma inte behöver hållas enligt det i lagförslaget angivna förfarandet, har det ansetts att uppgifterna i stället bör tas med i stiftelseurkunden. I och med att stiftelseurkunden under-tecknas inträder de personer som anges i stiftelseurkunden i sina funktioner i bolaget.

I *andra stycket* anges vad stiftelseurkunden skall innehålla vid s.k. kvalificerad bolagsbildning, dvs. när stiftelseurkunden innehåller bestämmelser om att aktierna skall tecknas med särskilda villkor eller bestämmelser som innebär att bolaget åtar sig ekonomiska förpliktelser i samband med bolagsbildningen. Den vanligaste typen av sådana bestämmelser är att betalningen för tecknade aktier skall kunna ske med annan egendom än pengar. Sådana s.k. apportbestämmelser skall enligt *punkten 1* anges i stiftelseurkunden. Närmare bestämmelser om betalning med apportegendom finns i 18 och 19 §§. En annan typ av apportbestämmelser är bestämmelser om att aktier skall kunna tecknas med rätt eller skyldighet för bolaget att överta egendom mot annan ersättning än aktier,

vanligtvis pengar. Om det uppställs sådana bestämmelser vid bolagsbildningen, skall de enligt *punkten 2* tas med i stiftelseurkunden.

I *punkten 3* föreskrivs att även andra särskilda villkor för aktieteckningen skall anges. Det kan t.ex. röra sig om att bolaget åläggs att fullgöra någon förpliktelse gentemot en aktietecknare efter bolagets bildande (jfr 19 § andra stycket sista meningen). Uppgift skall också lämnas om huruvida bolaget skall ersätta kostnader för bolagets bildande (*punkten 4*). I *punkten 5* anges att stiftelseurkunden skall innehålla uppgift om huruvida någon på annat sätt skall få särskilda rättigheter eller förmåner av bolaget. Härmed avses inte villkor som är knutna till teckningen av aktier utan bestämmelser som gäller oberoende av aktieinnehav. Det kan t.ex. vara fråga om att någon utomstående ges rätt att utse styrelseledamot i bolaget. Bestämmelserna måste naturligtvis vara förenliga med aktiebolagslagens bestämmelser och med grundläggande aktiebolagsrättsliga principer.

Enligt *tredje stycket* skall bestämmelser avseende kvalificerad bolagsbildning alltid återges i stiftelseurkunden. Om det finns särskilda avtal som har med den kvalificerade bolagsbildningen att göra, skall dessa enligt 9 § återges eller fogas till stiftelseurkunden på visst sätt.

Fjärde stycket innehåller ett förbud mot att ge ut aktier till underkurs. Förbudet har sin grund i artikel 8 i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv. Där föreskrivs att betalning för aktie inte får understiga aktiens nominella belopp eller, om aktien inte har något nominellt belopp, det bokförda parivärdet. Eftersom lagförslaget inte innehåller några bestämmelser om att aktierna skall ha ett nominellt belopp, har underkursförbudet i stället knutits till parivärdet. I lagförslaget används emellertid termen ”kvotvärde” i stället för ”bokfört parivärde”. Vad som avses med kvotvärde anges i 1 kap. 6 §. I den situation som regleras i förevarande paragraf har bolaget formellt sett ännu inte något aktiekapital (jfr 23 § 1). Beräkningen av kvotvärdet förutsätts därför ske på grundval av bolagsordningens uppgifter om aktiekapital och antal aktier. Om bolagsordningen inte anger något fast aktiekapital, får kvotvärdet beräknas genom att minimi- eller maximikapitalet divideras med det motsvarande minsta eller högsta antal aktier som anges i bolagsordningen (se vidare kommentaren till 3 kap. 1 §). Det finns inte något hinder mot att ge ut aktier till en högre teckningskurs än vad som motsvarar deras kvotvärde. I sådana fall skall överkursen avsättas till en särskild överkursfond (se 3 kap. 5 a § årsredovisningslagen). Till skillnad från vad som hittills har gällt utgör överkursfonden fritt eget kapital.

En aktieteckning som sker i strid med underkursförbudet skall anses ha skett till en teckningskurs som motsvarar kvotvärdet (jfr 15 § andra stycket). Aktieteckningen som sådan är alltså inte ogiltig.

2 kap. 6 §

Endast egendom som är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra sådan egendom som avses i 5 § andra stycket 1 och 2 (*apportegendom*). Med *apportegendom* får inte jämföras åtagande att utföra arbete eller tillhandahålla tjänst. Värdet på *apportegendom* får inte sättas högre än det verkliga värdet för bolaget.

(2 kap. 2 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 2 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 293 och prop. 1993/94:196 s. 145), innehåller bestämmelser om apportegendom (jfr avsnitt 5.7). Apportegendomen kan i princip utgöras av varje slag av egendom som kan vara en tillgång i bolaget. Det kan alltså röra sig om såväl fast som lös egendom. Även aktier och fordringar kan godtas som apportegendom. Ett allmänt krav är emellertid, såsom framgår av denna paragraf, att egendomen är eller kan antas bli till nytta för bolaget. Föremål som har karaktären av personligt lösöre kan normalt inte godtas som apportegendom (jfr prop. 1975:103 s. 293). ”Betaling” i form av ett skuldebrev som aktietecknaren eller någon denne närstående har utfärdat torde få bedömas som ett försök att kringgå lagens krav på att betaling skall ske före bolagets bildande och skall i så fall inte godtas (jfr Nerep, Aktiebolagsrättslig analys, 2003, s. 93). Ett åtagande att utföra arbete eller tillhandahålla tjänst får inte jämföras med apportegendom. Denna begränsning, som har en motsvarighet i hittills gällande rätt, grundar sig på artikel 7 i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv (se vidare prop. 1993/94:196 s. 145).

2 kap. 7 §

Stiftelseurkunden skall innehålla en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för bedömningen av de bestämmelser som avses i 5 § andra stycket och för bedömningen av värdet på apportegendom. Av redogörelsen skall framgå hur värdet på apportegendomen har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som har beaktats vid värderingen. Följande uppgifter skall anges särskilt:

1. namn, person- eller organisationsnummer och hemvist beträffande den som avses med en bestämmelse,
2. det värde som apportegendomen beräknas komma att tas upp till i balansräkningen, och
3. antalet aktier i bolaget eller annan ersättning som skall lämnas för apportegendomen.

(Jfr 2 kap. 2 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 295).

I paragrafen föreskrivs att en redogörelse skall lämnas för de omständigheter som kan vara av betydelse för att bedöma bestämmelserna i stiftelseurkunden eller värdet av apportegendom. Kravet på en sådan redogörelse skall bl.a. ses mot bakgrund av bestämmelsen i 6 § om att värdet på apportegendomen inte får sättas högre än det verkliga värdet för bolaget.

Om en bestämmelse i stiftelseurkunden avser en viss person, skall dennes namn, person- eller organisationsnummer och hemvist anges i stiftelseurkunden (*punkten 1*). När det gäller apportbestämmelser skall särskild uppgift lämnas om det värde som apportegendomen beräknas komma att tas upp till i balansräkningen samt om det antal aktier i bolaget som skall lämnas för den tillskjutna egendomen (*punkterna 2 och 3*). Om annat vederlag än aktier i bolaget skall förekomma, skall det i stället lämnas uppgift om detta vederlag. Om vederlaget består av annat

än kontant ersättning, bör det givetvis lämnas uppgifter som ger möjlighet att bedöma vederlagets värde.

Prop. 2004/05:85

2 kap. 8 §

Stiftelseurkunden skall innehålla uppgift om det högsta beräknade beloppet av de kostnader för bolagets bildande som enligt stiftelseurkunden skall betalas av bolaget. Om det inte uppkommer andra kostnader för bolagets bildande än allmänna avgifter och sedvanliga kostnader för upprättandet av stiftelseurkunden och liknande arbete, behöver dock uppgift om kostnaderna inte lämnas.

I fråga om publika aktiebolag gäller 28 §.

(Jfr 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvaras av 2 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 295), innehåller ett särskilt uppgiftskrav avseende eventuella villkor om att bolaget skall ersätta kostnader för bolagets bildande (jfr 5 § andra stycket 4). Frågan har behandlats i avsnitt 5.4. Finns det sådana villkor, skall det högsta beräknade beloppet för dessa kostnader anges i stiftelseurkunden (*första stycket*). Uppgiften behöver dock inte lämnas om det inte förekommer några andra kostnader än allmänna avgifter och sedvanliga kostnader för upprättande av stiftelseurkund och liknande arbete. Av 28 §, till vilken *andra stycket* hänvisar, följer att denna senare lättnad i uppgiftskravet inte gäller för publika aktiebolag.

2 kap. 9 §

Om ett skriftligt avtal har upprättats rörande en sådan bestämmelse som avses i 5 § andra stycket, skall avtalet eller en kopia av avtalet fogas till stiftelseurkunden eller i stiftelseurkunden göras en hänvisning till avtalet med uppgift om var det finns tillgängligt för aktietecknarna. Innehållet i ett muntligt avtal skall i sin helhet tas upp i stiftelseurkunden.

När en rörelse tillskjuts eller övertas, skall vad som sägs i första stycket om skriftliga avtal gälla även balans- och resultaträkningar för rörelsen under rörelsens senaste två räkenskapsår. I stiftelseurkunden skall det lämnas en upplysning om rörelsens resultat under tiden därefter. Om balans- och resultaträkningar inte har upprättats för rörelsen, skall det i stiftelseurkunden lämnas en upplysning om rörelsens resultat under de nämnda räkenskapsåren.

(Jfr 2 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 3 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 295). Den innehåller bestämmelser om den dokumentation som skall finnas tillgänglig vid bolagsbildning som är förenad med villkor enligt 5 § andra stycket (kvalificerad bolagsbildning).

I *första stycket* föreskrivs att skriftliga avtal rörande en sådan bolagsbildning skall fogas till stiftelseurkunden. Som ett alternativ kan stiftelseurkunden innehålla en hänvisning till avtalet med uppgift om var det hålls tillgängligt.

Andra stycket innehåller särskilda krav på underlag när apportegenomen utgörs av en tillskjuten rörelse. Bestämmelsen är tillämplig vare sig rörelsen har övertagits genom förvärv av den juridiska person som

bedriver rörelsen eller genom s.k. inkråmsöverlåtelse. I båda fallen skall balans- och resultaträkningar för rörelsen under de två senaste räkenskapsåren bifogas. Det ligger i sakens natur att detta krav inte kan upprätthållas fullt ut om rörelsen har existerat kortare tid än två år. Om balans- och resultaträkningar inte har upprättats för rörelsen, t.ex. om rörelsen för de aktuella åren inte har omfattats av någon skyldighet att upprätta årsredovisning eller årsbokslut, skall i stället lämnas information om rörelsens resultat under den aktuella tiden. Det är naturligt att informationen avser inte enbart den framräknade vinsten eller förlusten utan även ger en bild av hur resultatet har framkommit.

2 kap. 10 §

Stiftelseurkunden skall innehålla en bolagsordning. Bestämmelser om bolagsordningens innehåll finns i 3 kap.

(Bestämmelsen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Av paragrafen framgår att stiftelseurkunden skall innehålla en bolagsordning. Eftersom bestämmelserna om bolagsordningen har betydelse även i andra sammanhang än vid bolagsbildningen, har det ansetts lämpligt att ta in dem i ett särskilt kapitel, 3 kap.

Enligt den nuvarande aktiebolagslagen skall den bolagsordning som fogas till stiftelseurkunden utgöra endast ett förslag som sedan antas genom beslut på den konstituerande stämman. Med det i lagförslaget angivna förfarandet för bolagsbildning har det inte ansetts nödvändigt att upprätthålla någon sådan skillnad mellan förslaget till bolagsordning och den slutliga produkten. Bolagsordningen skall således enligt de föreslagna reglerna anses färdigställd samtidigt som stiftelseurkunden. Även efter denna tidpunkt torde det dock vara möjligt för aktieägarna att rätta smärre felaktigheter i bolagsordningen. Detta kan bli aktuellt t.ex. om Bolagsverket i registreringsärendet för fram invändningar mot någon bestämmelse i bolagsordningen.

Verkan av att apportbestämmelser m.m. har redovisats på felaktigt sätt

2 kap. 11 §

Om 5 § tredje stycket eller 7 eller 9 § inte har iakttagits beträffande en viss bestämmelse i stiftelseurkunden, är bestämmelsen utan verkan mot bolaget.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 3 § femte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 295 f.). Den reglerar den situationen att reglerna om hur bestämmelser om kvalificerad bolagsbildning skall redovisas inte har iakttagits. Regleringen överensstämmer med hittills gällande rätt. Frågan har behandlats i avsnitt 5.6.

Hur aktier skall tecknas

2 kap. 12 §

Aktieteckning skall ske i stiftelseurkunden. En aktieteckning som har gjorts på annat sätt kan göras gällande endast om bolaget registreras utan att aktietecknaren dessförinnan har anmält felet hos Bolagsverket.

Aktieteckningen blir bindande för aktietecknaren när stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare.

(Jfr 2 kap. 1 § första stycket 2 och andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 2 kap. 5 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 298 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.6.

I *första stycket* anges att aktieteckningen skall ske i stiftelseurkunden. Någon särskild teckningslista skall alltså inte förekomma. Detta hindrar inte att teckningen sker på en särskild bilaga till urkunden, om stiftarna finner det lämpligt.

Aktieteckning som har skett i stiftelseurkunden blir bindande i och med att urkunden undertecknas av samtliga stiftare (*andra stycket*). Fram till dess kan den som har tecknat aktier dra sig ur bolagsbildningen och, i förekommande fall, återkräva det som han eller hon har betalat för tecknade aktier.

En aktieteckning som inte har gjorts i stiftelseurkunden är ogiltig. Den kan alltså inte åberopas vare sig av eller mot aktietecknaren. Erlagd betalning för de tecknade aktierna kan återkrävas. Ogiltigheten läks dock vid registreringen, om inte aktietecknaren dessförinnan har anmält felaktigheten till registreringsmyndigheten. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt (se 2 kap. 5 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen).

Lagförslaget innehåller inte några bestämmelser om aktietilldelningen (jfr 2 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen). Med det nya förfarandet blir detta moment en intern angelägenhet mellan stiftarna. Det förutsätts att tilldelningen sker i omedelbar anslutning till aktieteckningen.

Verkan av att aktier har tecknats med avvikande villkor

2 kap. 13 §

Om en aktie har tecknats med villkor som inte stämmer överens med stiftelseurkunden, kan aktietecknaren inte åberopa villkoret.

(Jfr 2 kap. 9 första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 2 kap. 5 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 299), reglerar den situationen att aktieteckning har skett på andra villkor än de som anges i stiftelseurkunden. Frågan har behandlats i avsnitt 5.6.

Av paragrafen framgår att bolaget i en situation av detta slag inte är bundet av villkoret. Däremot är aktieteckningen som sådan giltig. Muntliga förbehåll och andra överenskommelser vid sidan om stiftelseurkunden kan alltså inte göras gällande mot bolaget. Om exempelvis en

av stiftarna vid sin teckning av aktier, muntligen eller i brev till de övriga stiftarna, förklarar att hans eller hennes teckning gäller endast under den förutsättningen att ett stiftaren närstående företag får träffa ett visst avtal med bolaget när detta har blivit registrerat, kan detta villkor inte återopas av stiftaren. Han eller hon kan inte heller med utsikt till framgång föra en fullgörelsetalan mot bolaget med yrkande att bolaget skall förpliktas att ingå det aktuella avtalet. Den möjlighet som den nuvarande lagen ger aktietecknaren att bli fri från aktieteckningen genom att före registreringen anmäla förhållandet till Bolagsverket saknar motsvarighet i förslaget.

Verkan av att villkor för aktieteckning inte har uppfyllts

2 kap. 14 §

Efter bolagets registrering kan en aktietecknare inte som grund för att aktieteckningen är ogiltig återopas att ett villkor i stiftelseurkunden inte har uppfyllts.

(Jfr 2 kap. 9 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 5 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 299), avser den situationen att ett visst villkor i stiftelseurkunden inte uppfylls av bolaget. Av bestämmelsen framgår att aktietecknaren inte kan återopas detta förhållande som grund för aktieteckningens ogiltighet efter det att bolaget har registrerats. Om stiftaren exempelvis har genomdrivit ett förbehåll i stiftelseurkunden om att hans eller hennes företag skall få sluta ett visst avtal med bolaget efter registreringen men bolaget sedan vägrar att göra det, leder denna vägran inte till att stiftaren blir fri från sin teckning. Däremot kan han eller hon naturligtvis kräva att bolaget uppfyller villkoret. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att aktiekapitalet efter bolagets registrering minskas genom att aktieteckning blir ogiltig på grund av att bolaget underlåter att uppfylla villkoret (jfr prop. 1975:103 s. 299). Av bestämmelsen framgår motsatsvis att aktietecknaren fram till dess att bolaget har registrerats kan återopas underlåtenhet att uppfylla villkoret som grund för aktieteckningens ogiltighet.

Paragrafen reglerar inte verkningarna av allmänna civilrättsliga ogiltighetsgrunder, t.ex. svek. Möjligheterna att på sådana grunder få en aktieteckning ogiltigförklarad får dock som regel antas vara begränsade, i vart fall efter bolagets registrering (jfr Rodhe, Aktiebolagsrätt, 20 uppl., 2002 s. 44 f.). Däremot torde sådana ogiltighetsgrunder som gäller oberoende av medkontrahentens goda tro, t.ex. att aktietecknaren har förvaltare enligt föräldrabalken, med utsikt till framgång kunna återopas av aktietecknaren såväl före som efter registreringen (jfr prop. 1975:103 s. 298).

Betalning av aktierna

Vad som lägst skall betalas för en aktie

2 kap. 15 §

Betalningen för en aktie får inte understiga aktiens kvotvärde.

Om en aktie har tecknats med villkor som strider mot första stycket, skall ett belopp som motsvarar aktiens kvotvärde ändå betalas. Prop. 2004/05:85

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 2 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 292 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 4.9 och 5.7.

Paragrafen knyter an till förbudet mot aktieteckning till underkurs i 5 § fjärde stycket. I *första stycket* klagörs att inte heller själva betalningen får ske i strid med underkursförbudet. Även om aktieteckningen har skett i strid med detta förbud skall således ett belopp som motsvarar aktiens kvotvärde betalas (*andra stycket*). Bestämmelsen innebär bl.a. att en konkursförvaltare i händelse av bolagets konkurs kan kräva in felande belopp från aktietecknaren. Så blir fallet inte bara när kontant betalning har skett med ett alltför lågt belopp utan också när betalning har erlagts med apportegendom som visar sig ha varit övervärderad (jfr prop. 1975:103 s. 294). Smärre oavsiktliga skillnader mellan aktiens kvotvärde och värdet på den tillskjutna egendomen bör dock inte föranleda ytterligare betalningsskyldighet.

För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 5 § fjärde stycket.

Hur aktierna skall betalas

2 kap. 16 §

Aktierna skall betalas i pengar eller, om en bestämmelse om detta finns i stiftelseurkunden, med apportegendom.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar direkt motsvarighet i den nuvarande lagen, reglerar de sätt på vilka betalning för tecknade aktier kan erläggas. Liksom tidigare tillåts betalning antingen med pengar eller med apportegendom. Betalning med apportegendom får dock ske endast om stiftelseurkunden innehåller föreskrifter om sådan betalning. Närmare bestämmelser om vad som kan utgöra apportegendom och hur den skall värderas finns i 6 §.

Betalning i pengar

2 kap. 17 §

Betalning i pengar skall ske genom insättning på ett särskilt konto som stiftarna har öppnat för ändamålet hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Belopp som har satts in på kontot får lyftas först när hela det belopp som skall betalas i pengar har satts in på kontot och stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare.

(Jfr 2 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvar delvis 2 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 292 f. och prop. 1993/94:196 s. 145 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.7.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur betalning i pengar skall erläggas. Pengarna skall sättas in på ett för ändamålet särskilt öppnat konto hos ett kreditinstitut. Den nuvarande lagen tillåter enbart insättning på konto hos svensk bank. Enligt lagförslaget får pengarna också sättas in på konton i svenska kreditmarknadsföretag. Vad som avses med bank respektive kreditmarknadsföretag framgår av lagen om bank- och finansieringsrörelse. Pengarna får också sättas in på konton i kreditinstitut i andra EES-stater, under förutsättning att det är fråga om kreditinstitut som kan anses motsvara svenska banker eller kreditmarknadsföretag. Bedömningen av vad som är ett ”motsvarande utländskt kreditinstitut” kan lämpligen ta sin utgångspunkt i de kriterier som i Sverige gäller för tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse (se 3 och 4 kap. lagen om bank- och finansieringsrörelse).

Liksom hittills skall de insatta pengarna inte få lyftas förrän hela det belopp som skall betalas i pengar har satts in på kontot. Hittills har dessutom gällt att pengarna inte får lyftas förrän styrelse har utsetts. Eftersom styrelsen enligt lagförslaget skall tillträda redan i och med att stiftelseurkunden undertecknas, anges här i stället att pengarna inte får lyftas förrän samtliga stiftare har undertecknat stiftelseurkunden.

Betalning med apportegendom

2 kap. 18 §

Betalning med apportegendom skall ske genom att apportegendomen avskiljs för att ingå i bolagets egendom.

(Jfr 2 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.7.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om hur betalning med apportegendom skall erläggas. Egendomen skall avskiljas för att ingå i bolagets egendom. Bestämmelsen är ny men torde stå i överensstämmelse med hittills gällande rätt (jfr prop. 1975:103 s. 309). Vilka åtgärder som behövs vidtas i det enskilda fallet får bedömas i enlighet med de sakrättsliga regler och principer som gäller för det ifrågavarande slaget av egendom. När det gäller lösöre förutsätts normalt att egendomen överförs i den tillträdande styrelsens besittning för bolagets räkning.

I vissa fall, t.ex. i fråga om enmansaktiebolag där aktietecknaren är ensam firmatecknare i bolaget, är det tveksamt om det är möjligt att åstadkomma ett sådant rådighetsavskärande som enligt allmänna principer utgör en förutsättning för sakrättsligt skydd. Av 20 § följer att egendomen även i ett sådant fall blir skyddad mot aktietecknaren borgenärer under förutsättning att den, i den utsträckning som det är möjligt, har avskilts från aktietecknarens egendom. I det fallet, liksom i andra fall, uppkommer emellertid ett fullt sakrättsligt skydd först vid tidpunkten för undertecknandet av stiftelseurkunden.

Om aktierna betalas med apportegendom eller om bolaget enligt villkor i stiftelseurkunden skall fullgöra förpliktelser efter bildandet, skall en revisor lämna ett skriftligt, undertecknat yttrande över betalningen. Av yttrandet skall det framgå att

1. all apportegendom har tillförts bolaget,
2. apportegendomen är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet, och
3. apportegendomen inte i stiftelseurkunden har tagits upp till högre värde än det verkliga värdet för bolaget.

I yttrandet skall revisorn beskriva apportegendomen och ange vilken metod som har använts vid värderingen. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas. Av yttrandet skall det också framgå att förpliktelser som bolaget enligt villkor i stiftelseurkunden skall fullgöra efter bildandet har redovisats och värderats enligt god redovisningssed.

En revisor som avses i första stycket skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag.

(Jfr 2 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 2 kap. 9 § första stycket 4 i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 303 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.10.

Om betalning för tecknade aktier erläggs med apportegendom, skall betalningen granskas av en revisor. Detsamma gäller om bolaget i stiftelseurkunden har ålagts att fullgöra förpliktelser efter bolagets bildande. Bestämmelserna i *första* och *andra styckena* om revisorsintygets innehåll överensstämmer i huvudsak med hittills gällande rätt. Bestämmelsen i sista meningen i andra stycket om att revisorn särskilt skall uppmärksamma bolagets framtida förpliktelser är dock ny.

Det krävs inte att det är bolagets revisor som undertecknar intyget. Den revisor som undertecknar intyget måste emellertid vara auktoriserad eller godkänd (*tredje stycket*). Intyget kan också utfärdas av ett registrerat revisionsbolag (jfr revisorslagen [2001:883]). Intyget skall i så fall skrivas under av den för uppdraget huvudansvarige (jfr 17 § revisorslagen)

Betalningens verkan mot aktietecknarens borgenärer

2 kap. 20 §

Betalning som har erlagts på det sätt som anges i 17 eller 18 § blir förbehållen bolaget mot aktietecknarens borgenärer när stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Betalning som har erlagts på det sätt som anges i 17 eller 18 § blir sakrättsligt skyddad i och med att stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare. På *Lagrådets* inrådan har en uttrycklig bestämmelse om saken tagits in i förevarande paragraf. Jfr även kommentaren till 18 §.

2 kap. 21 §

En skuld på grund av aktieteckning får inte kvittas mot en fordran hos bolaget.

Överlåts en aktie som ännu inte är fullt betald, är förvärvaren, så snart han eller hon har anmält sig för införing i aktieboken, ansvarig för betalningen tillsammans med överlåtaren.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 304 f.), innehåller bestämmelser om bl.a. kvittning av skulder på grund av aktieteckning. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.7. Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt. Det bör noteras att bestämmelserna kan bli tillämpliga endast i de undantagsfall då stiftelseurkunden har undertecknats innan full betalning har erlagts för tecknade aktier. Om bolagsbildningens olika moment fullgörs i den ordning som anges i 3 §, kan de situationer som regleras i paragrafen inte uppkomma.

I lagrådsremissen innehöll den motsvarande paragrafen – liksom den nuvarande lagen – ett förbud mot överlåtelse och pantsättning av fordringar på betalning för tecknade aktier (jfr 2 kap. 10 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen). På *Lagrådets* inrådan har detta förbud tagits bort (jfr avsnitt 5.7). Sådana transaktioner är alltså i princip tillåtna. En fordran får dock inte överlåtas eller pantsättas för ett belopp som understiger fordringens nominella belopp. En sådan transaktion innebär nämligen att kravet på full betalning för tecknade aktier inte kommer att uppfyllas (jfr 23 §).

Förevarande paragraf följdes i lagrådsremissens förslag av en särskild paragraf om avsättning till överkursfonden. Efter synpunkter från *Lagrådet* har den paragrafen ersatts av en ny paragraf, 3 kap. 5 a § årsredovisningslagen (1995:1554).

Registrering av bolaget*Registreringsanmälan**2 kap. 22 §*

Styrelsen skall inom sex månader från stiftelseurkundens undertecknande anmäla bolaget för registrering i aktiebolagsregistret.

(Jfr 2 kap. 12 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 9 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 303). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.10.

I paragrafen anges fristen för anmälan om registrering till sex månader från tidpunkten för stiftelseurkundens undertecknande. Detta överensstämmer med nuvarande rätt. Anmälan skall göras av styrelsen. Regeringen avser att ta in närmare föreskrifter om en sådan anmälan i förordning.

2 kap. 23 §

Bolaget får registreras endast om

1. summan av de belopp som enligt 5 § fjärde stycket lägst skall betalas för de tecknade aktierna (bolagets aktiekapital) motsvarar det aktiekapital som anges i bolagsordningen eller uppgår till minst minimikapitalet,
2. full och godtagbar betalning har lämnats för samtliga tecknade aktier,
3. ett intyg visas upp från ett sådant kreditinstitut som avses i 17 § angående betalning i pengar,
4. ett revisorsyttrande enligt 19 § visas upp angående sådan apportegendom och sådana förpliktelser för bolaget som anges i stiftelseurkunden, och
5. bolagsbildningen även i övrigt har skett i enlighet med denna lag och annan författning.

(Jfr 2 kap. 12 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 9 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 303 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.10.

I paragrafen anges förutsättningarna för att Bolagsverket skall kunna registrera bolaget. En första förutsättning för detta är att summan av de belopp som enligt 5 § fjärde stycket lägst skall betalas för de tecknade aktierna (bolagets aktiekapital) inte understiger det aktiekapital eller minimikapital som anges i bolagsordningen (*punkten 1*). Bolaget får alltså inte registreras om inte tillräckligt många aktier har tecknats eller om aktierna har getts ut till underkurs. Bolagsordningens bestämmelser om aktiekapitalets storlek måste naturligtvis i sin tur vara förenliga med lagens krav på hur stort aktiekapitalet skall vara.

I *punkten 2* anges att full och godtagbar betalning skall ha erlagts för samtliga tecknade aktier. Kravet knyter an till de bestämmelser som finns i 6 § och 16–19 §§ om betalning med pengar respektive apportegendom. För att registrering skall ske krävs alltså dels att betalningen är tillräcklig, dels att den har kommit bolaget till handa på föreskrivet sätt. Bestämelsen avser hela det belopp som skall betalas, alltså även eventuell överkurs. Vid bedömningen av om full och godtagbar betalning har erlagts skall även villkor som har uppställts för aktieteckningen beaktas. Om en aktieteckning har förenats med någon förpliktelse för bolaget, skall sålunda denna förpliktelse ”dras från” när man tar ställning till om bolaget har tillförts tillräcklig betalning.

Prövningen av om kravet på full och godtagbar betalning är uppfyllt förutsätts ske främst på grundval av särskilda intyg från bank eller annat kreditinstitut samt revisorsintyg. Av *punkterna 3 och 4* framgår sålunda att bolaget inte får registreras om det inte framgår av sådana handlingar att kravet är uppfyllt. Om intyg saknas, utgör det hinder mot registrering även om bolaget på annat sätt skulle kunna visa att hela det tecknade kapitalet är täckt av inbetalda medel. Intyg från bank eller annat kreditinstitut skall ges in i de fall då aktierna helt eller delvis har betalats med pengar. Revisorsintyg krävs dels när aktier har betalats med apportegendom, dels när aktier har tecknats med rätt eller skyldighet för bolaget att överta egendom mot annan ersättning än aktier. Intyg måste också företes

när bolaget i stiftelseurkunden har ålagts att fullgöra förpliktelser efter bolagets bildande.

Bolagsverket skall även kontrollera att bolagsbildningen i övrigt har skett författningsenligt. Även andra brister än de som anges i punkterna 1–4 kan således utgöra hinder mot registrering (*punkten 5*). Bland de förhållanden som skall föranleda verket att vägra registrering är att den ingivna bolagsordningen i något avseende står i strid med lagen.

Verkan av att registrering inte sker

2 kap. 24 §

Frågan om bolagsbildningen faller, om

1. någon anmälan för registrering av bolaget inte har gjorts inom föreskriven tid, eller

2. Bolagsverket genom ett beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om sådan registrering eller har vägrat registrering.

Om frågan om bolagets bildande har fallit eller om aktieteckningen av annat skäl inte är bindande, skall de belopp som har betalats för tecknade aktier samt uppkommen avkastning, med avdrag för kostnader på grund av åtgärd enligt 25 § tredje meningen, genast betalas tillbaka. Detsamma gäller i fråga om apportegendom. Stiftarna och, från den tidpunkt då samtliga stiftare har undertecknat stiftelseurkunden, styrelseledamöterna svarar solidariskt för återbetalningen.

(Jfr 2 kap. 12 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 9 § fjärde stycket och 2 kap. 12 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 304 och 309). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 5.7 och 5.10.

Av *första stycket* framgår att frågan om bolagsbildning har fallit om anmälan om registrering inte sker inom den sexmånadersfrist som anges i 22 § eller om Bolagsverket har avskrivit registreringsanmälan eller vägrat registrering. Vill stiftarna fortfarande bilda ett bolag, måste de alltså börja om från början.

I *andra stycket* regleras aktietecknarnas rätt till återbetalning om bolagsbildningen faller eller om en aktieteckning av annat skäl inte är bindande. Den praktiskt viktigaste situationen av det senare slaget är när bolagsbildningen går om intet därför att stiftelseurkunden aldrig undertecknas. En annan situation då bestämmelsen blir tillämplig är då aktieteckningen har skett på annat sätt än i stiftelseurkunden eller då den är ogiltig på grund av allmänna civilrättsliga ogiltighetsregler (jfr kommentaren till 14 §). I samtliga berörda situationer har aktietecknarna rätt att återfå inbetalda belopp jämte avkastning. På *Lagrådets* inrådan har de återbetalningspliktiga, dvs. stiftarna och styrelseledamöterna, getts en uttrycklig rätt att avräkna vissa kostnader för bolagsbildningen (jfr avsnitt 5.7).

Om bolagsbildningen avbryts redan innan stiftelseurkunden har undertecknats, ansvarar stiftarna solidariskt för återbetalningen. Om bolagsbildningen faller i ett senare skede, t.ex. om det bildade bolaget inte i tid anmäls för registrering, svarar även styrelseledamöterna för återbetalningen. Dessa tillträder i och med att bolaget bildas, vilket sker genom

att stiftelseurkunden undertecknas av samtliga stiftare (se 4 §). I lagrådsremissen var bestämmelsen utformad så att stiftarnas ansvar skulle upphöra i och med stiftelseurkundens undertecknande. *Lagrådet* har ifrågasatt detta med hänvisning till att stiftarnas ansvar för förlusten inte behöver vara mindre än styrelseledamöternas. I det slutliga förslaget har bestämmelsen därför utformats så att stiftarnas ansvar består även efter bolagets bildande. Liksom hittills får avdrag göras för eventuella kostnader för indrivning av betalning för tecknade aktier e.d. (jfr 25 §).

Det solidariska ansvar som stiftare och styrelseledamöter har för återbetalningen innebär att stiftare och styrelseledamöter blir skyldiga att själva täcka eventuellt uppkommande brist. Det gäller även om bristen beror på något som inte kan läggas den betalningsansvarige till last, t.ex. en förskingring av en annan styrelseledamot. I en sådan situation kan emellertid de som har fullgjort återbetalningsskyldigheten gentemot aktietecknarna regressvis vända sig mot den som har förorsakat bristen.

Rättshandlingar som har företagits före bolagets registrering

2 kap. 25 §

Innan bolaget har registrerats, kan det inte förvärva rättigheter eller åta sig skyldigheter. Det kan inte heller föra talan vid domstol eller någon annan myndighet. Styrelsen kan för bolagets räkning föra talan i mål som rör bolagsbildningen och vidta andra åtgärder för att kräva in tecknade aktiebelopp eller andra utfästa tillskott.

(Jfr 2 kap. 13 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 13 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 309). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.11.

I paragrafen fastslås att bolaget inte kan förvärva rättigheter, åta sig skyldigheter eller föra talan förrän det har registrerats. Detta kan också uttryckas så att det är först i och med registreringen som bolaget får "rättskapacitet". Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Såsom *Lagrådet* har påtalat har det i rättspraxis förekommit begränsade undantag från denna princip (se främst NJA 1984 s. 595). Sålunda bör bolaget även före registreringen kunna anses som ägare till den egendom som har tillskjutits enligt 17 eller 18 § (jfr 20 §). Förslaget är inte avsett att innebära någon ändring av gällande rätt i detta avseende eller att hindra domstolarna från att, när så är motiverat, vidareutveckla tidigare rättspraxis.

Liksom hittills ger lagen styrelsen en möjlighet att före bolagets registrering föra talan i mål rörande bolagsbildningen eller i annat fall driva in betalning för tecknade aktier. Bestämmelserna torde främst få betydelse i de fall då stiftelseurkunden undertecknas innan full betalning har erlagts för samtliga aktier.

I den sista meningen har, efter synpunkter från *Lagrådet*, en mindre justering gjorts av lagtexten i förhållande till den nuvarande aktiebolagslagen. Avsikten har varit att klargöra att en talan av det slag som avses i meningen förs av styrelsen i eget namn men för bolagets räkning, varvid styrelseledamöterna blir ansvariga för rättegångskostnaderna men har rätt att få täckning ur inbetalat aktiekapital (jfr 24 § andra stycket).

Uppkommer en förpliktelse genom någon åtgärd som vidtas i bolagets namn före registreringen, svarar de som har deltagit i åtgärden eller i beslutet om den solidariskt för förpliktelsen. När bolaget har registrerats, övergår ansvaret på bolaget, om förpliktelsen följer av stiftelseurkunden eller har kommit till efter det att bolaget bildades.

(Jfr 2 kap. 13 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 13 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 310). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.11.

Paragrafen reglerar den situationen att någon rättshandlar för bolagets räkning innan det har registrerats. Liksom hittills svarar de som har medverkat i en sådan åtgärd solidariskt för de förpliktelser som har uppkommit genom åtgärden. Ansvaret övergår dock i vissa fall på bolaget i och med dess registrering. Så är fallet när det gäller förpliktelser som har uppkommit efter bolagets bildande, dvs. efter det att stiftelseurkunden har undertecknats av samtliga stiftare. Även en förpliktelse som har sitt ursprung i en åtgärd som har vidtagits dessförinnan på bolagets vägnar kan övergå på bolaget. En förutsättning för detta är, enligt lagtexten, att förpliktelsen har tagits in i stiftelseurkunden. *Lagrådet* har menat att ansvaret för en förpliktelse kan övergå till bolaget även i andra fall, under förutsättning att åtgärden som har gett upphov till förpliktelsen har varit nyttig för bolaget. Det har ansetts att denna fråga inte bör lagregleras utan överlämnas till rättstillämpningen.

I första meningen har det tidigare uttrycket ”på bolagets vägnar”, på förslag från *Lagrådet*, ändrats till ”i bolagets namn”. Någon saklig ändring är inte avsedd. Att ett aktiebolag vid registreringen får ett annat namn än det i vilket rättshandlingen företagits – t.ex. därför att det ursprungligen föreslagna namnet inte har godkänts av Bolagsverket – saknar betydelse vid tillämpningen av bestämmelsen. Även i ett sådant fall får alltså rättshandlingen anses ha vidtagits ”i bolagets namn”.

Bestämmelsen tar i första hand sikte på stiftare, styrelseledamöter och bolagets verkställande direktör. Även särskilda firmatecknare kan dock ådra sig ansvar enligt bestämmelsen. I lagrådsremissen nämndes anställda med ställningsfullmakt som ytterligare exempel på personer som kan ådra sig ansvar. Såsom *Lagrådet* har påtalat är det emellertid knappast rimligt att en ställningsfullmäktig, som efter bolagets bildande har handlat i enlighet med instruktioner från styrelsen eller den verkställande direktören, skall ansvara för förpliktelsen. I ett sådant fall bör ansvaret i stället träffa den som har gett instruktionen.

2 kap. 27 §

Om det har slutits avtal för bolaget före registreringen gäller följande. En avtalspart som inte kände till att bolaget inte var registrerat, kan frånträda avtalet till dess att bolaget har registrerats. En avtalspart som kände till att bolaget inte var registrerat kan, om annat inte har avtalats, frånträda avtalet endast om frågan om bolagets bildande har fallit enligt 24 §.

(Jfr 2 kap. 13 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 13 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 311). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.11.

Av paragrafen framgår att den som sluter avtal med ett oregistrerat bolag utan att känna till att bolaget var oregistrerat har rätt att frånträda avtalet fram till dess att registrering sker. Av allmänna rättsgrundsatser följer dock att om avtalsparten, informerad om att bolaget inte är registrerat, förklarar sig vilja stå fast vid avtalet, så förlorar han eller hon rätten att frånträda avtalet.

Av paragrafen framgår vidare att den som har ingått avtal med bolaget med vetskap om att bolaget var oregistrerat inte har någon rätt att frånträda avtalet. Om frågan om bolagsbildning förfaller därför att någon ansökan om registrering inte ges in i rätt tid eller därför att Bolagsverket avslår ansökan, är dock avtalsparten normalt inte längre bunden av avtalet. Har det särskilt avtalats om vad som skall gälla för det fall att bolagsbildningen inte blir av, gäller dock detta.

Enligt 26 § övergår en förpliktelse som har ingåtts i bolagets namn före bolagets registrering på bolaget endast om förpliktelsen följer av stiftelseurkunden eller har ingåtts efter det att bolaget bildades, dvs. efter det att stiftelseurkunden undertecknades av samtliga stiftare. Om ingen av dessa förutsättningar är uppfyllda behöver, såsom *Lagrådet* har påtalat, avtalsparten inte avvakta att bolagsbildningen faller innan han eller hon kan frånträda avtalet enligt förevarande paragraf. Avtalet saknar då verkan. Om ett sådant i och för sig ogiltigt avtal efter bolagets bildande bekräftas med en behörig företrädare för bolaget, får det dock de rättsverkningar som sägs i paragrafen.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Uppgift i stiftelseurkunden om kostnader för bolagets bildande

2 kap. 28 §

När ett publikt aktiebolag bildas, skall stiftelseurkunden innehålla uppgift om samtliga kostnader för bolagets bildande.

(Jfr 2 kap. 2 § fjärde stycket 3 i SOU 2001:1).

Paragrafen motsvarar delvis 2 kap. 3 § tredje stycket 3 i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 145 f.). Den innehåller en särskild bestämmelse för publika aktiebolag när det gäller redovisning i stiftelseurkunden av kostnader för bolagets bildande. I bolag av denna kategori skall samtliga sådana kostnader redovisas. Den begränsning som i detta avseende gäller vid bildande av privata aktiebolag (se 8 §) har alltså ingen motsvarighet vid bildandet av publika aktiebolag.

Uppskjuten apport

2 kap. 29 §

Om ett publikt aktiebolag inom två år från registreringen i aktiebolagsregistret träffar avtal med en stiftare eller en aktieägare, som innebär att

bolaget förvärvar egendom mot en ersättning som motsvarar minst en tiondel av aktiekapitalet, skall styrelsen inom sex månader underställa bolagsstämman avtalet för godkännande. Det gäller dock inte om förvärvet sker på en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad eller som ett led i bolagets löpande affärsverksamhet.

(Jfr 2 kap. 14 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 9 a § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 148 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.12.

Paragrafen innehåller bestämmelser om s.k. uppskjuten apport. Bestämmelserna, som har sin grund i artikel 11 i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv, syftar till att förhindra att reglerna om betalning med apportegendom i samband med bolagsbildning kringgås. Till skillnad från vad som hittills har gällt omfattar bestämmelserna endast publika aktiebolag.

I paragrafen föreskrivs att avtal som bolaget inom två år från registreringen träffar med stiftare eller aktieägare om förvärv av egendom under vissa förutsättningar skall underställas bolagsstämman för godkännande. Bestämmelsen, som i huvudsak överensstämmer med hittills gällande rätt, är tillämplig om vederlaget för egendomen motsvarar minst en tiondel av bolagets aktiekapital. Från bestämmelsen undantas bl.a. förvärv som sker på en börs eller auktoriserad marknadsplats. Detta undantag har i lagförslaget utvidgats till att avse även annan reglerad marknad. Begreppet ”reglerad marknad” bör här tolkas med utgångspunkt från vad som utgör reglerad marknad enligt EG:s investeringstjänstedirektiv (rådets direktiv, 92/22/EEG, av den 10 maj 1993 om investeringstjänster inom värdepappersområdet). Huruvida den reglerade marknaden är belägen inom EU eller inte saknar dock betydelse. Från bestämmelsen undantas också förvärv som sker som ett led i bolagets löpande affärsverksamhet. Lagen innehåller inte några närmare anvisningar om vad som avses med ”bolagets löpande affärsverksamhet”. I litteraturen har uttalats att viss ledning torde kunna hämtas från den beskrivning av den verkställande direktörens kompetens som finns i aktiebolagslagen (se Nial och Johansson, Svensk associationsrätt i huvuddrag, 7 uppl., 1998 s. 56). Det bör dock noteras att formuleringen ”bolagets löpande affärsverksamhet” har sitt ursprung i artikel 11.2 i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv (77/91/EEG) och att det följaktligen – till skillnad från begreppet ”löpande förvaltning” i 8 kap. 29 § – rör sig om ett EG-rättsligt begrepp. En viss försiktighet är därför påkallad när det gäller jämförelser med svenska bolagsrättsliga begrepp. Mycket talar dock för att sådana åtgärder som ryms inom den verkställande direktörens behörighet enligt 8 kap. 29 § som regel omfattas av undantaget enligt förevarande paragraf (jfr Svernlöv i Juridisk tidskrift 2001-2002 s. 369).

2 kap. 30 §

Följande handlingar skall fogas till styrelsens förslag om godkännande av ett sådant avtal som avses i 29 §:

1. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för de omständigheter som kan vara av betydelse för en bedömning av värdet på egendomen och av avtalet i övrigt, upprättad med tillämpning av 7 och 9 §§,

2. ett yttrande, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag, över redogörelsen enligt 1, med sådana uppgifter som avses i 19 §.

Avtalet skall tillsammans med styrelsens redogörelse och revisorns yttrande hållas tillgängligt hos bolaget för aktieägarna under minst en vecka före den bolagsstämma där beslutet skall fattas.

(Jfr 2 kap. 14 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 9 a § andra–fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 148 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.12.

För att säkerställa att stämman får ett gott underlag för sitt ställningstagande i en fråga om uppskjuten apport föreskrivs i *första stycket* att styrelsen skall tillhandhålla viss ekonomisk information. Denna information skall bestå av en av styrelsen undertecknad redogörelse (*punkten 1*) och ett revisorsyttrande över denna redogörelse (*punkten 2*). Redogörelsen skall ha motsvarande innehåll som en redogörelse för apportvillkor i en stiftelseurkund. Det innebär bl.a. att uppgift skall lämnas om de omständigheter som kan vara av betydelse för att bedöma värdet på egendomen. Om avtalet har träffats muntligen eller om ett skriftligt villkor har kompletterats med muntliga villkor, skall vad som har överenskommit muntligen tecknas ned och redovisas i redogörelsen.

Revisorsyttrandet skall ha samma innehåll som ett sådant revisorsintyg som enligt 19 § skall upprättas i samband med bolagsbildning.

I *andra stycket* föreskrivs att avtalet samt styrelsens redogörelse och revisorns yttrande skall hållas tillgängliga för aktieägarna under minst en vecka före bolagsstämman. När det gäller kallelse till bolagsstämman skall bestämmelserna i 7 kap. tillämpas.

I den nuvarande aktiebolagslagen finns en bestämmelse (2 kap. 9 b § aktiebolagslagen) om att ett avtal som omfattas av förevarande bestämmelse men som inte godkänns av stämman inom den angivna tiden är ogiltigt. Någon motsvarande bestämmelse har inte tagits med i lagförslaget (jfr avsnitt 5.12). Om styrelsen underlåter att underställa avtalet stämmans prövning, torde detta däremot kunna föranleda skadeståndsansvar för styrelseledamöterna enligt bestämmelserna i 29 kap. Självfallet utgör en sådan underlåtenhet normalt ett förhållande som en revisor har anledning att anmärka på i revisionsberättelsen. Om det aktuella avtalet innefattar en värdeöverföring från bolaget, gäller de särskilda begränsningarna i 17 kap. Ett bolagsstämmobeslut enligt förevarande paragraf medför givetvis inte att bolaget inte behöver iaktta dessa bestämmelser.

2 kap. 31 §

Bolagsstämmans beslut att godkänna ett sådant avtal som avses i 29 § skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret.

(Jfr 2 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 2 kap. 9 c § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 149 f.), ålägger bolaget att genast anmäla bolagsstämmans godkännande av avtalet för registrering. Det är styrelsen som ansvarar för att så sker men styrelsen kan delegera uppgiften

3 kap. Bolagsordning

Bolagsordningens innehåll

Obligatoriska uppgifter

3 kap. 1 §

Bolagsordningen skall ange

1. bolagets firma,
2. den ort i Sverige där bolagets styrelse skall ha sitt säte,
3. föremålet för bolagets verksamhet, angivet till sin art,
4. aktiekapitalet eller, om detta utan ändring av bolagsordningen skall kunna bestämmas till ett lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet, varvid minimikapitalet inte får vara mindre än en fjärdedel av maximikapitalet,
5. antalet aktier eller, om det i bolagsordningen har angetts ett minimikapital och ett maximikapital, ett motsvarande lägsta och högsta antal aktier,
6. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter,
7. antalet eller lägsta och högsta antalet styrelsesuppleanter, om sådana skall finnas,
8. antalet eller lägsta och högsta antalet revisorer,
9. hur bolagsstämman skall sammankallas, och
10. den tid som bolagets räkenskapsår skall omfatta.

När antalet styrelseledamöter och styrelsesuppleanter anges enligt första stycket 6 och 7, skall arbetstagarrepresentanter som utses enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda inte räknas med.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 11 §.

(Jfr 2 kap. 5 § första och fjärde styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med några ändringar, 2 kap. 4 § första och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 297 f. och prop. 1997/98:99 s. 202 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 5.5.

Första stycket innehåller bestämmelser om vad som måste anges i en bolagsordning. Lagförslaget innehåller även andra bestämmelser om vad som i särskilda fall kan anges i bolagsordningen. Som exempel kan nämnas bestämmelserna i 4 kap. 2 § om att det i bolagsordningen får anges att det i bolaget skall finnas eller kunna ges ut aktier av olika slag.

Det finns inte något hinder mot att ta in andra föreskrifter i bolagsordningen än de som anges i paragrafen. Föreskrifterna får emellertid inte strida mot reglerna i aktiebolagslagen eller annan lag eller författning. Inte heller får de vara sinsemellan motstridiga. Det har inte ansetts nödvändigt att låta detta komma till uttryck i lagtexten.

De i lagförslaget intagna bestämmelserna om bolagsordningens innehåll överensstämmer i huvudsak med hittills gällande rätt. *Punkten 5* saknar emellertid tidigare motsvarighet. Enligt denna punkt skall antalet aktier anges i bolagsordningen. Detta hänger samman med avskaffandet av systemet med aktier med nominellt belopp. Om det i bolagsordningen har angetts ett minimikapital och maximikapital, skall det anges ett mot-

svarande lägsta och högsta antal aktier. Av ordet ”motsvarande” följer att relationen mellan aktiekapitalet och antalet aktier skall vara fast. Om relationen mellan minimikapitalet och maximikapitalet är 1:2, måste alltså också relationen mellan lägsta och högsta antalet aktier vara 1:2. Detta är nödvändigt för att det skall gå att fastställa det belopp som lägst måste betalas för varje aktie i samband med bolagsbildningen (jfr 2 kap. 5 §).

Liksom hittills skall bolagsordningen ange antalet styrelseledamöter alternativt det lägsta och högsta antal styrelseledamöter som skall finnas i bolaget. Det hittills gällande kravet på att även styrelseledamöternas mandattid skall anges saknar dock motsvarighet i förslaget. I stället anges i 8 kap. 13 § att en styrelseledamots uppdrag gäller för tiden till utgången av nästkommande årsstämma. I bolagsordningen kan dock tas in föreskrifter om en längre mandattid (se kommentaren till 8 kap. 13 §).

Lagförslaget saknar även motsvarighet till den nuvarande bestämmelsen om att bolagsordningen skall ange vilka ärenden som skall förekomma på ordinarie stämma.

I *andra stycket* klargörs att bolagsordningens bestämmelser om antalet styrelseledamöter inte gäller arbetstagarrepresentanter. Dessa representanter skall alltså inte räknas in i det antal som anges i bolagsordningen. Bestämmelserna överensstämmer i sak med hittills gällande rätt.

För publika aktiebolag gäller en särskild bestämmelse i 11 §. En erinran om detta har tagits in i *tredje stycket*.

Uppgift om redovisningsvaluta

3 kap. 2 §

Om bolaget skall ha euro som redovisningsvaluta, skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall det i bolagsordningen också anges att aktiekapitalet skall vara bestämt i euro.

(Jfr 2 kap. 6 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 2 kap. 4 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen. Bestämmelserna tillkom i samband med att möjligheten för bolag att välja euro som redovisningsvaluta infördes (jfr prop. 1999/2000:23 s. 223 f.) och är i sak oförändrade. Av paragrafen framgår motsatsvis att det inte behöver anges särskilt i bolagsordningen om ett bolag skall ha sitt aktiekapital och sin redovisning i svenska kronor.

Uppgift om verksamhetens syfte

3 kap. 3 §

Om bolagets verksamhet helt eller delvis skall ha ett annat syfte än att ge vinst till fördelning mellan aktieägarna, skall detta anges i bolagsordningen. I så fall skall det också anges hur bolagets vinst och behållna tillgångar vid bolagets likvidation skall användas.

(Jfr 2 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 12 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 476). Lagförslaget, lik-

som hittills gällande rätt, utgår från att bolagets verksamhet bedrivs i syfte att bereda aktieägarna vinst (jfr avsnitt 4.11). Det är dock – såsom framgår av förevarande paragraf – tillåtet att i bolagsordningen ta in föreskrifter om att bolaget helt eller delvis skall ha annat syfte. I en sådan föreskrift skall preciseras hur bolagets vinst i stället skall användas liksom hur bolagets behållna tillgångar skall användas vid en likvidation.

Möjligheten att föreskriva särskilda syften med bolagets verksamhet får inte utnyttjas för att kringgå lagens borgenärsskyddsregler. Det är alltså inte tillåtet att med stöd av en sådan föreskrift vidta dispositioner av vinstmedel som står i strid med borgenärsskyddsreglerna.

Ändring av bolagsordningen

Vem som kan besluta om ändring av bolagsordningen

3 kap. 4 §

Ändringar i bolagsordningen beslutas av bolagsstämman. Bestämmelser om bolagsstämmans beslut finns i 7 kap.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen har klargjorts att endast bolagsstämman kan besluta om ändringar i bolagsordningen. Detta överensstämmer med vad som hittills har gällt. Den motsvarande bestämmelsen i gällande rätt (se 9 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen) innehåller ett undantag från principen om att bolagsordningen kan ändras enbart genom bolagsstämmobeslut. Undantaget har kunnat aktualiseras vid ett särskilt slag av kontant-emissioner. Med de nu föreslagna emissionsreglerna kommer undantaget inte längre att bli aktuellt. Det finns därför inte med i lagförslaget.

I 7 kap. finns bestämmelser om de majoritetskrav som gäller för beslut om ändring av bolagsordningen (se 7 kap. 42–45 §§). I den nuvarande aktiebolagslagen är också en del andra bestämmelser om ändring av bolagsordningen – t.ex. bestämmelser om verkställighet av bolagsordningar – placerade i kapitlet om bolagsstämman. I lagförslaget har dessa bestämmelser i stället tagits in i 3 kap. (se 5–10 §§).

Anmälan och verkställighet av beslut om ändring av bolagsordningen

3 kap. 5 §

Ett beslut om ändring av bolagsordningen skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret och får, utom i de fall som avses i 27 kap. 8 §, inte verkställas förrän det har registrerats.

(Jfr 6 kap. 38 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 35 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 408 och prop. 1997/98:99 s. 252 f.).

3 kap. 6 §

Om det i bolagsordningen på grund av lag eller annan författning eller efter regeringens medgivande har tagits in en bestämmelse enligt vilken en annan bestämmelse i bolagsordningen inte får ändras utan att regeringen har lämnat tillstånd till det, får inte heller den förstnämnda bestämmelsen ändras utan regeringens tillstånd.

(Jfr 6 kap. 36 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 34 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 407 f. och prop. 1997/98:99 s. 252).

Panthavares samtycke till att avstämningsförbehåll tas bort ur bolagsordningen

3 kap. 7 §

Ett beslut om ändring av bolagsordningen som innebär att avstämningsförbehåll tas bort blir giltigt endast om de som har panträtt i bolagets aktier skriftligen har samtyckt till beslutet.

(Jfr 6 kap. 37 § i SOU 2001:1 och 4 kap. 16 § i SOU 1997:22.)

Paragrafen överensstämmer med 3 kap. 8 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1988/89:152 s. 137).

Särskilda bestämmelser vid byte av redovisningsvaluta

3 kap. 8 §

Ett beslut om att införa eller ändra en sådan bestämmelse i bolagsordningen som avses i 2 § (beslut om *byte av redovisningsvaluta*) får verkan från och med det räkenskapsår som börjar efter det att beslutet om ändring av bolagsordningen har registrerats.

(Jfr 6 kap. 38 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 35 § andra stycket den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:23 s. 225). Den har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Motsvarande bestämmelse i den nuvarande aktiebolagslagen innebär att ett beslut om ändring av redovisningsvalutan måste registreras före utgången av det räkenskapsår under vilket det har fattats för att över huvud taget få verkan. Enligt lagförslaget är det möjligt att registrera beslutet även efter ett mellankommande skifte av räkenskapsår. Beslutet får i ett sådant fall verkan från och med det räkenskapsår som inleds närmast efter registreringen.

3 kap. 9 §

Om bolaget har fattat ett beslut om byte av redovisningsvaluta, får ändring av bolagsordningens uppgifter om aktiekapitalet eller minimikapitalet och maximikapitalet anstå till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet om byte av redovisningsvaluta fick verkan.

(Jfr 2 kap. 6 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen motsvarar i sak 2 kap. 4 § femte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1999/2000:23 s. 223 f.).

3 kap. 10 §

Om Bolagsverket har registrerat ett beslut om byte av redovisningsvaluta, skall verket vid ingången av närmast följande räkenskapsår räkna om det registrerade aktiekapitalet till den nya valutan. Omräkningen skall göras enligt den växelkurs som har fastställts av Europeiska centralbanken den sista svenska bankdagen under föregående räkenskapsår.

Styrelsen skall senast till den första ordinarie bolagsstämman efter det att beslutet fick verkan lägga fram förslag om nödvändiga följdändringar av bolagsordningens föreskrifter om aktiekapitalets storlek.

(Jfr 6 kap. 39 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 35 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:23 s. 225 f.).

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Uppgift om bolagskategori

3 kap. 11 §

I fråga om publika aktiebolag, vars firma inte innehåller ordet publikt, skall i bolagsordningen anges beteckningen (publ) efter firman.

(Jfr 2 kap. 5 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen föreskrivs att ordet ”publikt” eller beteckningen (publ) skall anges efter firman för ett publikt aktiebolag. Bestämmelsen överensstämmer med hittills gällande rätt (jfr 2 kap. 4 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen samt bet. 1994/95:LU1 s. 5 f.). Om det redan av firman framgår att bolaget är publikt, behöver tillägget inte göras. Något krav på att ”privat” eller däremot svarande förkortning skall anges efter ett privat aktiebolags firma uppställs inte.

4 kap. Aktierna

Aktieslag

Likhetsprincipen

4 kap. 1 §

Alla aktier har lika rätt i bolaget, om inte annat följer av 2–5 §§.

(Jfr 3 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer, fränsett vissa redaktionella ändringar, med 3 kap. 1 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 311). I paragrafen slås den grundläggande s.k. likhetsprincipen fast. Principen har behandlats i avsnitt 6.1. Undantagen från principen regleras i 2–5 §§.

4 kap. 2 §

I bolagsordningen får det föreskrivas att aktier av olika slag skall finnas eller kunna ges ut. En sådan föreskrift skall innehålla uppgift om

1. olikheterna mellan aktieslagen, och
2. antalet eller andelen aktier av varje slag.

I en uppgift enligt första stycket 2 får anges det högsta och det lägsta antalet eller den högsta och den lägsta andelen aktier av ett visst slag.

(Jfr 3 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar, med vissa ändringar, 3 kap. 1 § andra stycket 1 och 2 i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 311 f.). Det andra stycket är nytt.

Av *första stycket* framgår att det är tillåtet att i bolagsordningen göra avsteg från huvudregeln om aktiers lika rätt i bolaget. Enligt *punkten 1* skall en sådan föreskrift ange olikheterna mellan aktieslagen. Några särskilda begränsningar när det gäller vilka olikheter som får finnas anges inte. Av lagens grunder följer emellertid att vissa typer av skillnader inte kan godtas. Ingen aktieägare kan t.ex. berövas rätten att delta i bolagsstämma eller att klandra ett bolagsstämmbeslut (jfr prop. 1975:103 s. 311).

Om det förekommer aktier av olika slag, skall, enligt *punkten 2*, bolagsordningen också innehålla uppgift om antalet eller andelen aktier av varje slag. Uppgiften måste självfallet vara förenlig med bolagsordningens föreskrifter om det sammanlagda antalet aktier i bolaget (jfr 3 kap. 1 § första stycket 5). Indelningen kan ske antingen på det sättet att det slås fast att ett visst antal aktier skall vara av ett visst slag eller att en viss andel skall vara det. Den senare möjligheten har hittills inte framgått av lagen men i Patent- och registreringsverkets praxis har den typen av föreskrifter accepterats. Verket har även godtagit att bolagsordningen anger ett intervall, t.ex. att 50–100 aktier skall vara A-aktier och att resten skall vara B-aktier. I det *andra stycket* har det klargjorts att detta skall vara möjligt även fortsättningsvis. Det exakta antalet aktier av varje slag skall preciseras i årsredovisningen (se 5 kap. 14 § tredje stycket årsredovisningslagen).

Föreskrifter om företrädesrätt vid nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler

4 kap. 3 §

Om en föreskrift enligt 2 § innebär att aktierna skall ge olika rätt till bolagets tillgångar eller vinst eller att aktierna skall ha olika röstvärde, skall det i föreskriften anges vilken företrädesrätt aktieägarna skall ha vid sådan nyemission av aktier eller sådan emission av teckningsoptioner eller konvertibler som inte sker mot betalning med apportegendom.

En föreskrift om företrädesrätt enligt första stycket skall innebära

1. att aktieägarna skall ha företrädesrätt i förhållande till deras andel i bolagets kapital, eller
2. att en gammal aktie skall ge företrädesrätt till ny aktie av samma slag, att aktier som inte tecknas av de i första hand berättigade aktieägarna skall erbjudas samtliga aktieägare och att, om inte hela antalet aktier som tecknas på grund av sistnämnda erbjudande kan ges ut,

aktierna skall fördelas mellan tecknarna i förhållande till det antal aktier de äger och, i den mån detta inte kan ske, genom lottning.

En föreskrift enligt andra stycket 2 får tas in i bolagsordningen endast om skillnaderna mellan aktierna är av det slag som anges i första stycket.

(Jfr 3 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med vissa ändringar, 3 kap. 1 § andra stycket 3 och tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 312 f. och prop. 1993/94:196 s. 150 f.).

I paragrafen behandlas aktieägarnas företrädesrätt vid nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler. Bestämmelsen bör läsas tillsammans med 13 kap. 1 §, 14 kap. 1 § och 15 kap. 1 §. Av de paragrafen följer att huvudregeln är att aktieägarna vid en emission har företrädesrätt i förhållande till sin andel i bolagets aktiekapital ("lika företrädesrätt"). Av förevarande paragraf följer att aktieägarna i viss utsträckning kan reglera företrädesrätten på annat sätt ("olika företrädesrätt") i bolagsordningen. Föreskrifter av detta slag får avse endast emissioner som skall betalas med pengar eller genom kvittning av fordran, däremot inte apportemissioner.

Om skillnaderna mellan aktieslagen gäller rätten till tillgångar eller vinst eller aktiernas röstvärde, är det, enligt *första stycket*, obligatoriskt att reglera företrädesrätten. I det *andra stycket* anges hur en föreskrift om företrädesrätt skall utformas. Det finns då två alternativ. Det ena innebär att aktieägarna har företrädesrätt i förhållande till sin andel i aktiekapitalet, dvs. lika företrädesrätt. Det andra alternativet, olika företrädesrätt, måste utformas på ett visst i lagen angivet sätt. Detta alternativ innebär att företrädesrätten i första hand skall bestämmas i förhållande till aktieägarnas andel inom det ifrågavarande aktieslaget ("primär företrädesrätt"). Vid emission av A-aktier skall sålunda A-aktieägare ha företrädesrätt till de nya A-aktierna i förhållande till sin andel i de befintliga A-aktierna, medan B-aktieägare inte skall ha någon företrädesrätt till de nya A-aktierna. Om den primära företrädesrätten inte utnyttjas, skall erbjudandet riktas till samtliga aktieägare i bolaget ("subsidiär företrädesrätt"), varvid fördelningen dem emellan skall ske i förhållande till deras andel i det totala aktiekapitalet. I sista hand skall de nya aktierna fördelas genom lottning.

När det gäller aktier som inte skiljer sig åt i fråga om vare sig röstvärde eller rätten till bolagets tillgångar eller vinst får bolagsordningen – såsom framgår av *tredje stycket* – inte innehålla några föreskrifter om olika företrädesrätt. Om bolaget i dessa fall vill reglera frågan om företrädesrätt i bolagsordningen, kan den därför göra det endast med lika företrädesrätt.

Föreskrifter om rätt till fondaktie

4 kap. 4 §

Om en föreskrift enligt 2 § innebär att aktierna i bolaget inte skall ge lika rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst, skall det i bolagsordningen också anges vilken rätt aktieägarna skall ha till nya aktier vid en ökning av aktiekapitalet genom fondemission.

(Jfr 3 kap. 3 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 3 kap. 1 § andra stycket 3 i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 312 f. och prop. 1993/94:196 s. 150 f.). Frågan har berörts i avsnitt 9.2.1.

I paragrafen behandlas föreskrifter om aktieägarnas rätt till nya aktier vid fondemission. Bestämmelsen bör läsas tillsammans med 12 kap. 2 §. Av 12 kap. 2 § första stycket följer att huvudregeln är att aktieägarna vid utgivande av aktier vid fondemission har rätt till de nya aktierna i förhållande till sin andel i bolagets aktiekapital. I viss utsträckning – när det finns olika aktieslag som skiljer sig åt i fråga om rätten till andel i bolagets tillgångar eller vinst – har aktieägarna avtalsfrihet på denna punkt. Av förevarande paragraf framgår att rätten till fondaktier i så fall skall regleras i bolagsordningen. Bolagsordningens föreskrifter behöver – till skillnad från föreskrifter enligt 3 § – inte ha något särskilt innehåll utan kan utformas så som aktieägarna finner lämpligt.

Rätten till nya fondaktier får däremot inte regleras i bolagsordningen om det är fråga om aktier som skiljer sig åt endast i något annat avseende än det angivna. I sådana fall är reglerna i 12 kap. 2 § tvingande.

Röstvärdesskillnader

4 kap. 5 §

Ingen aktie får ha ett röstvärde som överstiger tio gånger röstvärdet för någon annan aktie.

(Jfr 3 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med vissa redaktionella ändringar, 3 kap. 1 § sjätte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 313 och prop. 1997/98:99 s. 119 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.1. Bestämmelsen överensstämmer med hittills gällande rätt.

Omvandlingsförbehåll

4 kap. 6 §

I bolagsordningen får det tas in ett förbehåll om att en aktie av ett visst slag under vissa angivna förutsättningar och på närmare angivet sätt skall kunna omvandlas till en aktie av annat angivet slag (*omvandlingsförbehåll*).

Om en aktie omvandlas, skall detta genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret.

En omvandling är verkställd när den har registrerats i aktiebolagsregistret samt antecknats i aktieboken eller, om bolaget är avstämningsbolag, i avstämningsregistret.

(Jfr 3 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med vissa redaktionella ändringar, 3 kap. 1 § sjätte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 313 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.1.

Om det finns aktier av olika slag i bolaget, kan – såsom framgår av *första stycket* – aktieägarna i bolagsordningen föreskriva att det skall

vara möjligt att omvandla aktier från ett slag till ett annat. En sådan föreskrift skall ange de närmare villkoren för omvandlingen, t.ex. att omvandlingen skall ske automatiskt vid en viss tidpunkt eller när ett visst förhållande inträffar. Man kan också tänka sig att omvandlingen skall kunna begäras av bolaget eller av aktieägarna. Föreskriften i bolagsordningen skall också ange till vilket slag av aktier omvandlingen skall ske. Av den andra meningen framgår att, när omvandling har skett, så skall detta genast anmälas till Bolagsverket för registrering. Närmare föreskrifter om innehållet i en sådan anmälan kommer att tas in i förordning. Omvandlingen skall vidare, såsom följer av 5 kap. 9 § denna lag och 4 kap. 18 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, antecknas i aktieboken eller, när det gäller avstämningsbolag, i avstämningsregistret.

Av *andra stycket* framgår att omvandlingen inte anses verkställd förrän den har registrerats och antecknats på angivet sätt.

Aktiers överlåtbarhet

4 kap. 7 §

Aktier kan överlåtas och förvärfvas fritt, om inte annat följer av ett sådant förbehåll i bolagsordningen som anges i 8, 18 eller 27 § eller annars av lag.

Finns det flera förbehåll i bolagsordningen som inskränker aktiers överlåtbarhet, skall de anges var för sig.

(Jfr 3 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar, med vissa redaktionella ändringar, 3 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 314). Det andra stycket är nytt. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.

Första stycket ger uttryck för den grundläggande principen om aktiers fria överlåtbarhet. Principen kan begränsas genom föreskrifter ("förbehåll") i bolagsordningen. Sådana förbehåll kan vara av tre slag; samtyckesförbehåll (se 8 §), förköpsförbehåll (se 18 §) och hembudsförbehåll (se 27 §). Möjligheten att ta in samtyckes- och förköpsförbehåll i bolagsordningen är ny. Vilka närmare krav som ställs på förbehåll av de olika slagen framgår av de bestämmelser till vilka paragrafen hänvisar. Den fria överlåtbarheten kan också begränsas genom andra lagbestämmelser. Som exempel på en annan lagstadgad begränsning i aktiers fria överlåtbarhet kan nämnas begränsningarna i aktiebolags möjligheter att förvärva egna aktier (se 19 kap. 4 §).

Vad gäller möjligheterna att begränsa aktiens fria överlåtbarhet genom föreskrifter i bolagsordningen är den i paragrafen angivna uppräkningsavsedd att vara uttömmande. Andra slag av bolagsordningsföreskrifter som begränsar rätten att överlåta eller förvärva aktier än de som anges i paragrafen får inte förekomma. Detta innebär att t.ex. föreskrifter om s.k. erbjudandeplikt är ogiltiga.

Lagrådet har tagit upp frågan om i vad mån lagen kan anses reglera även överlåtelsebegränsningar som har tillkommit genom aktieägaravtal (men inte kommer till uttryck i bolagsordningen). Med anledning av detta bör det framhållas att regleringen i lagförslaget utgår från principen

att aktiebolagslagen inte reglerar möjligheterna till och verkan av avtal mellan aktieägarna. Det har inte ansetts lämpligt att, såsom Lagrådet har förordat, låta detta komma till uttryck i lagtexten. En sådan bestämmelse skulle kunna leda till oklarheter om vad som gäller i detta avseende i andra delar av lagen och innebära en risk för oönskade motsatsslut.

Det finns inte något hinder mot att i bolagsordningen ta in mer än ett slags förbehåll, så länge alla förbehållen i sig är tillåtna. I sådana fall skall – enligt *andra stycket* – varje förbehåll anges för sig. Det måste också tydligt framgå vilka tillämpningsområden respektive förbehåll har.

Samtyckesförbehåll

Innebörden av ett samtyckesförbehåll

4 kap. 8 §

I bolagsordningen för ett bolag som inte är avstämningsbolag får det tas in ett förbehåll om att en eller flera aktier får överlåtas till en ny ägare endast med bolagets samtycke (*samtyckesförbehåll*).

(Jfr 3 kap. 7 § första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar samtyckesförbehåll, saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Frågor om sådana förbehåll har behandlats i avsnitt 6.2.4. Såsom framgår av paragrafen innebär ett samtyckesförbehåll att aktier i bolaget får överlåtas endast med bolagets samtycke. De andra tillåtna förbehållstyperna, förköps- och hembudsförbehåll, regleras i 18 och 27 §§. Till skillnad från hembudsförbehåll, men i likhet med förköpsförbehåll, är samtyckesförbehåll tillåtna endast i kupongbolag.

Innehållet i ett samtyckesförbehåll

4 kap. 9 §

Av ett samtyckesförbehåll skall det framgå

1. om bolagsstämman eller styrelsen skall pröva en fråga om samtycke,
2. vilka slag av överlåtelser som kräver bolagets samtycke,
3. om bolaget skall kunna ge eller vägra samtycke för ett mindre antal aktier än ansökan om samtycke omfattar,
4. villkoren för en annan förvärvares övertagande enligt 12 §,
5. den tid, minst en och högst tre månader från behörig ansökan enligt 11 §, inom vilken bolaget skall meddela beslut i frågan om samtycke,
6. den tid, minst en och högst två månader från det att bolaget avsände meddelande enligt 13 §, inom vilken talan enligt 14 § skall väckas, och
7. den tid, högst en månad från den tidpunkt då priset för aktierna blev bestämt, inom vilken aktier som har övertagits av en annan förvärvare enligt 12 § skall betalas.

En föreskrift enligt första stycket 4 behöver inte innehålla någon uppgift om priset för aktierna vid övertagande enligt 12 §. Om en sådan uppgift saknas, skall priset bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

(Jfr 3 kap. 7 § andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. I *första stycket* anges vad ett samtyckesförbehåll skall innehålla. Det an-

kommer på Bolagsverket att i samband med registrering av bolaget eller vid efterföljande registreringar av ändringar i bolagsordningen kontrollera att förbehållet har det innehåll som lagen kräver. Om någon av de föreskrivna uppgifterna saknas eller om förbehållet är otydligt till sin utformning, skall registrering vägras (jfr 27 kap. 2 §).

En fråga om samtycke kan prövas antingen av styrelsen eller av bolagsstämman. Enligt *punkten 1* skall det av samtyckesförbehållet framgå vilket av dessa organ som skall göra prövningen. Styrelsen eller stämman kan inte i sin tur delegera eller överlämna uppgiften åt någon annan. Det är således inte tillåtet att låta t.ex. styrelsens ordförande eller den verkställande direktören pröva samtyckesfrågor.

Enligt *punkten 2* skall förbehållets tillämpningsområde framgå av förbehållet. Bolagsordningen kan här utformas antingen så att alla slags överlåtelser kräver samtycke utom de som uttryckligen har undantagits eller så att bara överlåtelser av visst slag omfattas av förbehållet. I båda fallen gäller den allmänna begränsningen att det endast är *överlåtelser* som kan göras till föremål för ett samtyckesförfarande. Med ”överlåtelser” avses främst köp, byte och gåva. Äganderättsövergångar som inte har karaktär av överlåtelser – såsom förvärv genom arv eller testamente – kan alltså inte omfattas av ett samtyckesförfarande. Det är inte heller möjligt att kräva samtycke för pantsättning eller annan upplåtelse av begränsad sakrätt i aktien. Ytterligare en begränsning är att samtyckesförbehållet inte med laga verkan kan omfatta överlåtelser av utmäta aktier eller aktier som ingår i konkursbo (jfr 10 §).

Ett beslut att ge eller vägra samtycke torde som regel komma att avse hela den aktiepost som ansökan om samtycke avser. Det kan dock förekomma att bolaget önskar ge samtycke till att endast en del av aktierna överläts. Enligt *punkten 3* skall det av samtyckesförbehållet framgå om ett sådant partiellt samtycke kan lämnas eller inte.

Av 12 och 13 §§ framgår att bolaget vid vägrat samtycke är skyldigt att anvisa en annan förvärvare om den som ansöker om samtycke har begärt det. Enligt *punkten 4* skall det framgå av samtyckesförbehållet hur villkoren för en sådan överlåtelser skall bestämmas. Av särskilt intresse är förstås hur priset skall fastställas. En allmän begränsning följer av bestämmelsen om att villkor som leder till ett otillbörligt resultat för någon av parterna kan jämkas (se vidare nedan). I övrigt har emellertid aktieägarna full frihet att reglera prisfrågan i bolagsordningen på det sätt de anser lämpligt. En möjlighet är att föreskriva att om ansökan avser överlåtelser genom köp så skall lösenbeloppet utgöras av den i ansökan angivna köpesumman. En annan variant är att ange ett bestämt belopp i förbehållet eller att föreskriva att en viss värderingsmetod eller beräkningsmodell skall tillämpas. Ytterligare en variant är att varje årsstämma bestämmer ett pris som skall tillämpas fram till nästa årsstämma. Det är också tillåtet att avstå från att reglera prisfrågan. I så fall skall priset för aktierna bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden (se andra stycket). Andra villkor än priset skall alltid framgå av förbehållet.

Enligt *punkten 5* skall tidsfristen för bolagets prövning av en samtyckesfråga fastställas i samtyckesförbehållet. Fristen får inte vara kortare än en månad eller längre än tre månader från tidpunkten för ansökan. Om ansökan om samtycke är ofullständig – exempelvis därför att den

saknar uppgift om avsedd förvärvare – räknas fristen från den dag ansökan är komplett. Om bolaget inte fattar något beslut inom den angivna tidsfristen, har sökanden rätt att fullfölja den överlåtelse som ansökan avser (se 12 § tredje stycket).

Bolagets beslut i frågan om samtycke och villkoren för ett övertagande skall kunna underkastas en rättslig prövning (se vidare 14 §). I samtyckesförbehållet skall det anges inom vilken tid talan skall väckas (*punkten 6*). Fristen får inte vara kortare än en månad från den dag då bolaget meddelade aktieägaren sitt beslut och inte längre än två månader räknat från samma dag. Det skall vara möjligt att väcka talan både mot ett beslut att vägra samtycke och beslut att ge samtycke. Det har ansetts att även den senare möjligheten bör stå öppen med hänsyn till det intresse som en aktieägarminoritet kan ha av att få ett av majoriteten dikterat beslut om att bevilja samtycke rättsligt prövat. Vem som i det enskilda fallet skall anses ha talerätt i en tvist av detta slag får prövas enligt allmänna processrättsliga principer.

Slutligen skall förbehållet ange den tid inom vilken aktier som överlåts till en av bolaget anvisad köpare skall betalas (*punkten 7*). Fristen för talans väckande får inte överstiga en månad från tidpunkten då priset blev bestämt, dvs. den tidpunkt då priset fastställts genom överenskommelse mellan parterna eller genom skiljedom eller lagakraftvunnen dom. Någon nedre gräns finns inte. Om betalning inte erläggs inom föreskriven tid, förfaller bolagets rätt att vägra samtycke. I praxis har det, såvitt gäller hembud, ansetts tillräckligt att betalningen är tillgänglig för lyftning i bank (se NJA 1977 s. 726). Motsvarande bör gälla i förevarande fall.

I *andra stycket* anges hur priset för aktierna skall bestämmas, om frågan inte har reglerats i bolagsordningen. Priset skall i sådana fall motsvara det pris för aktien som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden. En motsvarande bestämmelse finns i 22 kap. 2 §.

Samtyckesförbehålls tillämplighet på utmäta aktier

4 kap. 10 §

Ett samtyckesförbehåll hindrar inte att utmäta aktier eller aktier som ingår i ett konkursbo överlåts.

(Jfr 3 kap. 7 § första stycket 2 i SOU 2001:1.)

Av paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, framgår att det inte är möjligt att genom samtyckesförbehåll hindra att utmäta aktier eller aktier som ingår i ett konkursbo överlåts. Skälen bakom bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.4. Bestämmelsen omfattar såväl försäljning på exekutiv auktion som försäljning under hand.

Ansökan om samtycke

4 kap. 11 §

Den som avser att överlåta en aktie som omfattas av ett samtyckesförbehåll skall före överlåtelsen ansöka om samtycke hos bolagets styrelse.

Av ansökan skall framgå vem den tilltänkte förvärvaren är. Vill överlåtaren att bolaget skall anvisa någon annan förvärvare om samtycke till överlåtelsen vägras, skall detta anges i ansökan. I så fall skall överlåtaren samtidigt ange samtliga villkor för överlåtelsen.

(Jfr 3 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller bestämmelser om ansökan om samtycke. Frågan har behandlats i avsnitt 6.2.4.

Ansökan skall göras hos bolagets styrelse, oavsett om det är styrelsen eller stämman som skall pröva ansökan. I det senare fallet ankommer det på styrelsen att kalla till bolagsstämma för prövning av frågan. Överlåtaren kan ha intresse av att skicka ansökan med mottagningsbevis. Därmed kan han eller hon säkra bevisning om att bolaget har tagit emot ansökan och att – som en följd därav – fristen för samtyckesprövningen har börjat löpa. Det finns dock inget formellt hinder mot att göra ansökan på annat sätt, t.ex. genom vanligt brev eller med e-post.

I ansökan skall överlåtaren ange den tilltänkte förvärvaren. Vill överlåtaren att bolaget, för det fall att samtycke vägras, anvisar någon annan förvärvare, skall också detta anges. Om det finns ett sådant önskemål, skall också samtliga villkor för den tilltänkta överlåtelsen anges. Denna uppgift har särskild betydelse i de fall då samtyckesförbehållet anger att dessa villkor skall gälla också vid en överlåtelse till en av bolaget anvisad förvärvare. Om överlåtaren i ett sådant fall förtiger något ekonomiskt åtagande som förvärvaren har gjort, riskerar han eller hon att aktierna övertas av någon annan utan att den personen blir bunden vid åtagandet. Uppgiften om villkoren har också betydelse i de fall då bolaget samtycker till överlåtelsen. I sådana fall får enligt 16 § överlåtelsen inte ske på för förvärvaren gynnsammare villkor än vad som har angetts i ansökan.

Bolagets beslut i en fråga om samtycke

4 kap. 12 §

Vägrar bolaget samtycke till överlåtelsen, skall bolaget ange skälen för det. Om överlåtaren har begärt det, skall bolaget i beslutet att vägra samtycke också anvisa en annan förvärvare som är beredd att överta aktierna.

Om bolaget inte anvisar någon annan förvärvare trots att överlåtaren har begärt det, får samtycke inte vägras.

Om bolaget inte har fattat något beslut i frågan om samtycke inom den tid som har angetts i samtyckesförbehållet enligt 9 § första stycket 5, skall bolaget anses ha gett sitt samtycke till överlåtelsen.

(Jfr 3 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.4.

I *första stycket* finns bestämmelser om bolagets beslut att vägra samtycke. Bestämmelserna, som gäller både när samtycke vägras helt och när samtycke medges endast delvis, syftar till att hindra att samtyckesförbehållen missbrukas eller tillämpas på något otillbörligt sätt.

Bolaget skall redovisa skälen för sin vägran i beslutet. *Lagrådet* har efterlyst regler om huruvida dessa skäl skall kunna bli föremål för överprövning. Några särskilda regler om överprövning har emellertid inte ansetts nödvändiga. Det följer av 14 § att bolagets beslut kan överprövas i domstol eller skiljenämnd. Det ligger i sakens natur att arten av de skäl som bolaget därvid åberopar blir av betydelse för domstolens eller skiljenämndens ställningstagande. *Lagrådet* har också efterlyst regler om vilka skäl som kan godtas. Den frågan har dock inte ansetts lämpa sig för lagstiftning, eftersom förhållandena kan skifta mycket mellan olika bolag. Föreskrifter i frågan kan emellertid tas in i bolagsordningen. I så fall gäller den allmänna begränsningen att föreskriften inte får ge någon en otillbörlig fördel till nackdel för bolaget eller annan aktieägare (se generalklausulen i 7 kap. 47 §). Saknas det föreskrifter i bolagsordningen, har styrelsen eller stämman förhållandevis vida ramar för sin bedömning. Självfallet måste dock bedömningen utgå från vad som är lämpligt för bolaget och beslutet får inte strida mot generalklausulen. Som exempel på skäl som normalt får anses godtagbara kan nämnas att den tilltänkte förvärvaren driver verksamhet som konkurrerar med bolagets och att han eller hon, om samtycke lämnas, kan få del av bolagets affärshemligheter. *Lagrådet* har uttalat att en domstols eller skiljenämnds överprövning av beslutet bör vara mycket restriktiv eftersom personligt förtroende ofta spelar en stor roll där samtyckesförbehåll förekommer. Det finns inte anledning att invända mot det.

Att bolaget har underlåtit att ange skälen för sitt beslut eller angett skäl som är helt innehållslösa och intetsägande innebär i sig inte att beslutet saknar verkan eller att det skall ändras vid en överprövning. Däremot bör det kunna tillmätas betydelse vid fördelningen av kostnadsansvaret vid en prövning i domstol eller skiljenämnd enligt 14 §.

Vidare skall det av ett beslut om att vägra samtycke framgå vem som i stället skall förvärva aktierna, om överlåtaren har begärt en sådan anvisning. Följer bolaget inte en sådan begäran, får samtycke till överlåtelsen inte vägras (se *andra stycket*). Om bolaget inte kan hitta någon annan förvärvare inom den tid som har angetts i bolagsordningen enligt 9 § första stycket 5, får bolaget alltså inte vägra samtycke.

I *tredje stycket* har det, efter förslag från *Lagrådet*, införts en bestämmelse om verkningarna av att bolaget inte fattar något beslut om samtycke inom den frist som i enlighet med 9 § första stycket 5 har angetts i bolagsordningen. I ett sådant fall skall bolaget anses ha lämnat samtycke till den begärda överlåtelsen. Beslutet skall anses ha fattats vid den tidpunkt då fristen löpte ut. Tidpunkten kan få betydelse bl.a. vid tillämpningen av 14 §.

4 kap. 13 §

Bolagets beslut i frågan om samtycke skall skickas till överlåtaren på den adress som denne har uppgett i ärendet eller, om någon adressuppgift inte har lämnats, den adress som har antecknats i aktieboken.

Om bolagets beslut har fattats av styrelsen och innebär att samtycke lämnas, skall en kopia av beslutet också sändas till samtliga aktieägare med känd postadress.

(Jfr 3 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.4.

Bolagets beslut i samtyckesfrågan skall givetvis – oavsett vem som har fattat det och oavsett utgång – alltid skickas till överlåtaren (se *första stycket*). Kommittén har föreslagit att beslutet skall skickas med rekommenderat brev. *NUTEK* har invänt mot det. Något sådant krav har inte heller tagits med i lagförslaget. Det har överlåtits till bolaget att styrka avsändandet på det sätt som det finner lämpligast.

I vissa fall kan andra aktieägare i bolaget vilja få ett beslut om att ge samtycke rättsligt prövat (se vidare kommentaren till 14 §). För att säkerställa att de som skulle kunna ha ett intresse av att väcka en sådan talan får del av beslutet föreskrivs i *andra stycket* att en kopia på beslut om att bevilja samtycke skall sändas till samtliga aktieägare med känd postadress. Detta gäller dock endast när beslutet har fattats av styrelsen. Om beslutet har fattats av bolagsstämman, förutsätts aktieägarna ha fått kännedom om samtyckesfrågan redan genom kallelsen till stämman.

Det ligger i sakens natur att bolaget bör underrätta överlåtaren och övriga aktieägare även i de fall då samtycke kommit till stånd genom bolagets passivitet (se 12 § tredje stycket). Någon särskild bestämmelse om detta har dock inte ansetts nödvändig.

Talan angående samtycke

4 kap. 14 §

En aktieägare som är missnöjd med bolagets beslut att ge eller vägra samtycke eller med villkoren för övertagande enligt 12 § får väcka talan inom den tid som har angetts i samtyckesförbehållet. Detsamma gäller i fall som avses i 12 § tredje stycket.

I bolagsordningen får föreskrivas att en tvist enligt första stycket skall avgöras av en eller flera skiljemän. En sådan föreskrift har samma verkan som ett skiljeavtal.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, reglerar talan angående beslut om samtycke. En sådan talan kan väckas av aktieägare (se *första stycket*). Det är tillåtet att väcka talan såväl mot beslut att ge samtycke som mot beslut att vägra samtycke. Talan kan också väckas om samtycke har kommit till stånd genom bolagets passivitet (se 12 § tredje stycket). I samtyckesförbehållet skall anges tiden inom vilken talan får väckas. Såsom framgår av 9 § första stycket 6 får tiden inte vara kortare än en månad från det att underrättelse enligt 13 § skickades och inte längre än två månader räknat från samma tidpunkt. En tvist av detta slag skall som huvudregel prövas av allmän domstol. Såsom framgår av *andra stycket* är det emellertid möjligt att i bolagsordningen föreskriva om en annan prövning, varvid valet står mellan olika typer av skiljeförfaranden.

4 kap. 15 §

Om tillämpningen av en föreskrift enligt 9 § första stycket 4 om villkoren för ett övertagande av aktier skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan villkoren jämkas.

(Jfr 3 kap. 7 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller en jämningsregel. Regeln kan aktualiseras t.ex. om det pris som har angetts i förbehållet, till följd av förändringar i penningvärdet eller bolagets utveckling, tydligt avviker från aktiernas ”verkliga värde” vid tidpunkten för övertagandet.

*Verkan av ett beslut om samtycke**4 kap. 16 §*

Bolagets samtycke till en överlåtelse gäller i sex månader från det att bolaget skickade meddelande om sitt beslut till överlåtaren eller, i fall som avses i 12 § tredje stycket, från utgången av den tid som har angetts i samtyckesförbehållet enligt 9 § första stycket 5. Om villkoren för överlåtelse har angetts i ansökan om samtycke, gäller samtycket endast om överlåtelsen sker på villkor som inte är förmånligare för förvärvaren än de villkor som har angetts i ansökan.

(Jfr 3 kap. 11 § i SOU 2001:1)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.4.

I paragrafen regleras verkningarna av ett beslut om att bevilja samtycke. Bolagets samtycke är tidsbegränsat till sex månader från dagen för underrättelsen om beslutet och gäller endast överlåtelser till den förvärvare som har angetts i beslutet. Om samtycket har kommit till stånd genom bolagets passivitet (se 12 § tredje stycket), räknas tidsfristen i stället från utgången av den tid inom vilken bolaget skulle ha beslutat i samtyckesfrågan. I 11 § föreskrivs att överlåtaren i vissa fall är skyldig att ange villkoren för överlåtelse i ansökan om samtycke. Om så har skett och samtycke har beviljats, får enligt förevarande paragraf aktierna inte överlåtas på villkor som är förmånligare för förvärvaren än vad som har angetts i ansökan. Däremot är det tillåtet att ändra villkoren till förvärvarens nackdel.

Frågan om överlåtelsevillkoren är ”förmånligare” får avgöras genom en helhetsbedömning. Det förhållandet att parterna jämkar något villkor till förvärvarens förmån behöver därför inte stå i strid med bestämmelsen, om villkoren sammantagna – till följd av jämkningar i andra villkor – framstår som likvärdiga.

*Överlåtelse i strid med ett samtyckesförbehåll**4 kap. 17 §*

En överlåtelse av aktier i strid med ett samtyckesförbehåll är ogiltig. Detsamma gäller en överlåtelse som strider mot 16 §.

(Jfr 3 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.4.

Av paragrafen framgår att en överlåtelse som sker i strid med ett samtyckesförbehåll eller de begränsningar som ställs upp i 16 § är ogiltig. Så blir alltså fallet om aktieägaren överlåter aktier som omfattas av ett samtyckesförbehåll utan att begära bolagets samtycke eller överlåter aktierna trots att samtycke har vägrats. Så blir också fallet om överlåtelse sker i strid med de begränsningar om villkoren och tiden för överlåtelsen som anges i 16 §. Ogiltigheten får till följd att prestationerna skall gå åter, dvs. aktierna skall återlämnas till överlåtaren och vederlaget skall återbäras till förvärvaren.

Förköpsförbehåll

Innebörden av ett förköpsförbehåll

4 kap. 18 §

I bolagsordningen för ett bolag som inte är avstämningsbolag får det tas in ett förbehåll om att en aktieägare eller någon annan skall erbjudas att köpa en aktie innan den överläts till en ny ägare (*förköpsförbehåll*).

(Jfr 3 kap. 13 § första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar förköpsförbehåll, saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Frågor om förköpsförbehåll har behandlats i avsnitt 6.2.3. Ett förköpsförbehåll innebär att en aktieägare eller någon annan skall erbjudas att köpa aktie innan den överläts till en ny ägare. Bestämmelserna om sådana förbehåll saknar tidigare motsvarighet men stämmer nära överens med bestämmelserna i 8–17 §§ om samtyckesförbehåll. I likhet med vad som föreslås beträffande samtyckesförbehåll skall förköpsförbehåll kunna användas enbart i kupongbolag.

Innehållet i ett förköpsförbehåll

4 kap. 19 §

Av ett förköpsförbehåll skall det framgå

1. vilka slag av överlåtelser som omfattas av förbehållet,
2. om ett erbjudande om förköp skall kunna utnyttjas för ett mindre antal aktier än erbjudandet omfattar,
3. vilka som skall ha förköpsrätt med uppgift om den ordning i vilken de inbördes skall erbjudas förköp eller hur förköpsrätten är fördelad mellan dem,
4. villkoren för förköp,
5. den tid, minst en och högst två månader från behörig anmälan enligt 20 §, inom vilken förköpsanspråk skall framställas hos bolaget,
6. den tid, minst en och högst två månader från behörig anmälan enligt 21 §, inom vilken talan enligt 22 § skall väckas, och
7. den tid, högst en månad från den tidpunkt då priset blev bestämt, inom vilken förköpta aktier skall betalas.

En föreskrift enligt första stycket 4 behöver inte innehålla uppgift om priset för aktierna. Om en sådan uppgift saknas, skall priset bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

(Jfr 3 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar innehållet i ett förköpsförbehåll, saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Frågor om förköpsförbehåll har behandlats i avsnitt 6.2.3.

I *första stycket* anges vad ett förköpsförbehåll skall innehålla. Det ankommer på Bolagsverket att i samband med registrering av bolagsordningen kontrollera att ett eventuellt förköpsförbehåll har det innehåll som lagen anger. Om någon av de föreskrivna uppgifterna saknas eller om förbehållet är otydligt, skall registrering vägras (jfr 27 kap. 2 §).

I *punkten 1* föreskrivs att det skall anges vilka slag av överlåtelser som omfattas av förköpsförbehållet. Beträffande innebörden av begreppet ”överlåtelse” hänvisas till kommentaren till 9 §. Till skillnad från vad som gäller i fråga om samtyckesförbehåll kan ett förköpsförbehåll tillämpas även på överlåtelser av utmäta aktier eller aktier som ingår i konkursbo.

Enligt *punkten 2* skall det i förbehållet anges om s.k. partiellt förköp skall vara tillåtet. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i 9 § första stycket 3. *Punkten 3* har däremot inte någon motsvarighet i reglerna om samtyckesförbehåll. I denna bestämmelse anges att förköpsförbehållet skall ange vilka som skall ha förköpsrätt och i vilken ordning de skall erbjudas förköp. Förbehållet kan utformas så att det pekar ut vissa namngivna personer men det är också möjligt att ange en viss krets, t.ex. de aktieägare som är införda i aktieboken vid tidpunkten för erbjudandet. Det finns inte något hinder mot att ange andra än aktieägare som förköpsberättigade. Däremot är det inte tillåtet att föreskriva att styrelsen skall anvisa lämplig förköpsberättigad när frågan blir aktuell.

Om aktierna samtidigt skall erbjudas flera förköpsberättigade, skall det av förbehållet framgå hur aktierna skall fördelas mellan dem som önskar utöva sin förköpsrätt. Det kan t.ex. föreskrivas att fördelningen skall ske i proportion till tidigare aktieinnehav eller att aktierna skall fördelas lika bland samtliga förköpsberättigade. I det senare fallet kan föreskriften kompletteras med en bestämmelse om att lottning skall ske, om en jämn fördelning inte är möjlig.

Punkten 4 föreskriver att villkoren för förköp skall framgå av förbehållet. Såsom har angetts i kommentaren till 9 § kan detta, såvitt gäller priset, ske på flera olika sätt. Man kan ange ett bestämt belopp i förbehållet eller föreskriva att en viss värderingsmetod eller beräkningsmodell skall tillämpas. En annan möjlighet är att föreskriva att det på varje årsstämma skall fastställas ett pris som under det följande året skall tillämpas om förköp blir aktuellt. Nackdelen med sådana lösningar är att de kan föranleda tvister om prisets beräkning eller om jämkning. Ytterligare en lösning är att föreskriva att förköp skall ske till ett pris som överlåtaren godtar; med en sådan föreskrift undviker man tvister om köpesummans storlek och frågor om jämkning av priset blir aldrig aktuella. Det är också tillåtet att avstå från att reglera prisfrågan. I så fall skall priset för aktierna bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden (se andra stycket). Övriga villkor skall alltid framgå av förbehållet.

Enligt *punkterna 5–7* skall förbehållen ange de tidsfrister som skall gälla under förköpsförfarandet. I bestämmelserna uppställs vissa ramar för vad aktieägarna får bestämma i dessa avseenden. Ramarna överens-

stämmer med vad som gäller för samtyckesförbehåll (se 9 § första stycket 4–7). Sålunda skall svarsfristen för ett erbjudande om förköp vara minst en och högst två månader från tidpunkten för anmälan hos styrelsen om möjlighet att utöva förköp. Fristen för när en talan om förköpsrätt eller om villkoren för förköp senast skall väckas skall ligga mellan en och två månader från den dag då förköpsanspråket framställdes hos bolaget. Betalningsfristen får inte överstiga en månad från den tidpunkt då priset blev fastställt. Om priset bestäms först genom skiljenämnds eller domstols avgörande, räknas denna frist från den tidpunkt då skiljenämndens eller domstolens avgörande vann laga kraft. Det finns dock inget hinder mot att i bolagsordningen föreskriva att betalning skall ske vid en tidigare tidpunkt, exempelvis så snart skiljenämnd eller domstol har meddelat dom i målet.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om priset på aktier. Frågan kan regleras i bolagsordningen. Om så inte har skett, skall priset bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden (jfr 9 § andra stycket, även 22 kap. 2 §).

Anmälan om överlåtelse av aktier som omfattas av förköpsförbehåll

4 kap. 20 §

Den som avser att överlåta en aktie som enligt bolagsordningen skall erbjudas till förköp skall före överlåtelsen anmäla detta hos bolagets styrelse. I anmälan skall aktieägaren ange de villkor som han eller hon ställer för förköp.

När en anmälan enligt första stycket har gjorts, skall detta genast antecknas i aktieboken med uppgift om dagen för anmälan.

Bolaget skall lämna en underrättelse om erbjudandet till varje förköpsberättigad med känd postadress.

(Jfr 3 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.3.

I *första stycket* föreskrivs att den som önskar överlåta aktier som omfattas av ett förköpsförbehåll är skyldig att anmäla detta till bolagets styrelse. Bestämmelserna om en sådan anmälan överensstämmer nära med vad som föreskrivs i 11 § om ansökan om samtycke (se vidare kommentaren till den bestämmelsen). I anmälan skall anges vilka villkor aktieägaren ställer för förköp. Det kan t.ex. vara fråga om det pris som den förköpsberättigade skall betala. Bestämmelsen bör läsas i förening med bestämmelserna i 19 § första stycket 4 och 25 §. Av den senare paragrafen följer att de villkor som aktieägaren anger i anmälan utgör ramen för vilka villkor han eller hon får ställa upp för en överlåtelse om förköpsrätten inte utövas. I 19 § finns bestämmelser om att villkoren för förköp skall anges i bolagsordningen. Som har framgått av kommentaren till den bestämmelsen kan det visserligen förekomma att förköpsförbehållet ger aktieägaren fria ramar i detta avseende men det kan också vara så att förbehållet innehåller tämligen precisa föreskrifter om villkoren. I sådana fall är det lämpligt att aktieägaren formulerar sina anspråk inom ramen för dessa villkor. Om de villkor som aktieägaren ställer upp

är oförenliga med bolagsordningens villkor, är det de senare villkoren som gäller.

Av *andra stycket* framgår att en aktieägars anmälan att han eller hon vill överlåta en aktie som omfattas av ett förköpsförbehåll genast skall antecknas i aktieboken. Också dagen för anmälan skall antecknas. Den senare uppgiften har betydelse för den tidsfrist inom vilken anspråk på förköp skall framställas (se 19 § första stycket 5). Erbjudandet om förköp skall vidarebefordras till dem som enligt bolagsordningen har förköpsrätt.

Anteckningarna i aktieboken underlättar för den som vill bevaka de olika tidsfrister som löper under förfarandet. Vidare har anteckningarna betydelse för den aktieägare som efter avslutat förköpsförfarande önskar överlåta sina aktier utan att göra en ny anmälan till styrelsen. För att aktieägaren skall kunna visa att han eller hon fritt får överlåta sina aktier föreskrivs i 23 § att bolaget är skyldigt att på aktieägarens begäran utfärda intyg om anteckningar som rör hans eller hennes aktier.

Utövande av förköpsrätt m.m.

4 kap. 21 §

Den som vill utöva förköpsrätt skall anmäla detta till bolagets styrelse. En sådan anmälan skall genast antecknas i aktieboken med uppgift om dagen för anmälan.

(Jfr 3 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om förköpsförfarandet efter det att anmälan enligt 20 § har gjorts, saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr avsnitt 6.2.3). Nästa steg i förfarandet är att de förköpsberättigade anmäler eventuella förköpsanspråk till styrelsen. Anmälan skall antecknas i aktieboken med uppgift om datum. Dagen för anmälan utgör utgångspunkten för den frist inom vilken talan om förköp eller om villkoren för förköp senast skall väckas (se 19 § första stycket 6). Anteckningar som inte längre är aktuella bör givetvis tas bort. Det har inte ansetts nödvändigt att uttryckligen ange detta i lagtexten. Ett exempel på en sådan situation när en förköpsberättigad återkallar sin anmälan om förköp.

Talan angående förköp

4 kap. 22 §

Kommer aktieägaren och den som har begärt förköp inte överens i frågan om förköp, får den som har begärt förköp väcka talan inom den tid som anges i förköpsförbehållet.

I bolagsordningen får det föreskrivas att en tvist enligt första stycket skall avgöras av en eller flera skiljemän. En sådan föreskrift har samma verkan som ett skiljeavtal.

Den som väcker talan enligt första stycket skall genast anmäla detta hos bolagets styrelse. En sådan anmälan skall genast antecknas i aktieboken med uppgift om dagen för anmälan.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller bestämmelser om talan angående förköp. En sådan talan blir givetvis aktuell endast om aktieägaren och den som har begärt förköp inte är överens i fråga om rätten till förköp eller villkoren för förköp. Det är den som begär förköp som måste väcka talan, om inte förköpsrätten skall gå förlorad (se *första stycket*).

Det är möjligt att i bolagsordningen ta in föreskrifter om hur en tvist om förköp skall prövas (se *andra stycket*). Valet står därvid mellan olika typer av skiljeförfaranden. Om bolagsordningen inte innehåller någon sådan föreskrift, skall tvisten prövas i allmän domstol enligt vanliga tvistemålsregler.

Om talan väcks, skall detta enligt *tredje stycket* genast anmälas till styrelsen. Anmälan skall antecknas i aktieboken. Det finns inte någon skyldighet att anmäla till styrelsen att tvisten har blivit slutligt avgjord. Detta förutsätts i stället komma till bolagets kännedom i samband med att den nye ägaren begär att bli införd i aktieboken.

Intyg om anteckningar i aktieboken

4 kap. 23 §

Bolaget skall på begäran av en aktieägare utfärda intyg om sådana anteckningar enligt 20 § andra stycket, 21 § och 22 § tredje stycket som avser aktieägarens aktier.

(Jfr 3 kap. 15 § fjärde stycket andra meningen i SOU 2001:1.)

Enligt 20–22 §§ skall vissa anteckningar göras i aktieboken angående ett pågående förköpsförfarande. Förevarande paragraf ger aktieägaren en rätt att på begäran få ett intyg om vilka sådana anteckningar som förekommer. Intyget kan vara till nytta exempelvis för den som behöver visa att någon begäran om förköp inte har gjorts inom den tid som anges i bolagsordningen.

Jämkning

4 kap. 24 §

Om tillämpningen av en föreskrift enligt 19 § första stycket 4 om villkoren för förköp skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan villkoren jämkas.

(Jfr 3 kap. 13 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller en jämningsregel av samma slag som bestämmelsen i 15 §.

Verkan av att förköp inte har kommit till stånd

4 kap. 25 §

Om aktier har erbjudits enligt 20 § utan att förköp har kommit till stånd, har aktieägaren rätt att utan nytt erbjudande överlåta aktierna. Denna rätt

gäller dock endast under sex månader från utgången av den tid som har angetts i förköpsförbehållet enligt 19 § första stycket 5 respektive 7 eller, vid tvist om förköp, från den dag tiden för talan enligt 22 § löpte ut eller det blev slutligt fastställt att den som begärt förköp inte hade förköpsrätt. En sådan överlåtelse får inte ske på villkor som är förmånligare för förvärvaren än de villkor som aktieägaren uppgav i sin anmälan enligt 20 §.

(Jfr 3 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har utformats i huvudsak i enlighet med *Lagrådets* förslag, reglerar verkningarna av att förköp inte kommer till stånd. Den saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Frågan har behandlats i avsnitt 6.2.3.

Bestämmelsen stämmer nära överens med bestämmelsen i 16 § och blir tillämplig om det inte framställs något förköpsanspråk eller om domstolen eller skiljenämnden i en tvist fastställer att förköpsrätt inte föreligger. Aktieägaren har då rätt att under sex månader överlåta sina aktier utan att på nytt anmäla saken till styrelsen. Om förköp inte har begärts, börjar tidsfristen löpa den dag då förköpsanspråk enligt bolagsordningen senast skulle ha framställts (jfr 19 § första stycket 5). Har förköp begärts men har parterna inte enats om villkoren, börjar fristen löpa när tiden för talan enligt 22 § går ut. Har förköpsfrågan blivit föremål för rättslig prövning, börjar fristen i stället löpa den dag då det föreligger ett laga-kraftvunnet avgörande i frågan. Det kan också inträffa att en förköpsberättigad återkallar sitt förköpsanspråk. Tiden börjar i så fall löpa vid tidpunkten för denna återkallelse. Den förköpsberättigade kan också förlora sin rätt till förköp genom att inte betala aktierna i tid. I sådana fall börjar tiden löpa när betalningsfristen löper ut (jfr 19 § första stycket 7).

På motsvarande sätt som i samtyckesfallen gäller att aktieägaren inte får överlåta aktierna på villkor som är förmånligare för förvärvaren än de villkor som angavs i anmälan till styrelsen.

Överlåtelse i strid med ett förköpsförbehåll

4 kap. 26 §

En överlåtelse av aktier i strid med ett förköpsförbehåll är ogiltig. Det samma gäller en överlåtelse som strider mot 25 §.

(Jfr 3 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, föreskrivs att en överlåtelse som sker utan iakttagande av ett förköpsförbehåll eller de begränsningar som ställs upp i 25 § är ogiltig (jfr avsnitt 6.2.3). Bestämmelserna överensstämmer väsentligen med vad som föreskrivs i 17 § om samtyckesförbehåll.

*Innebörden av ett hembudsförbehåll**4 kap. 27 §*

I bolagsordningen får det tas in ett förbehåll om att en aktieägare eller någon annan skall ha rätt att lösa en aktie som har övergått till en ny ägare (*hembudsförbehåll*).

(Jfr 3 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 3 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 314 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.2.

I denna och de närmast följande paragraferna regleras hembudsförbehåll. Som framgår av denna paragraf avses med hembudsförbehåll ett förbehåll i bolagsordningen om att aktieägare eller någon annan skall ha rätt att lösa en aktie som har övergått till en ny ägare. Möjligheten att ta in hembudsförbehåll i bolagsordningen finns även i den nuvarande aktiebolagslagen. I lagförslaget har bestämmelserna en delvis annan utformning. Till stora delar överensstämmer den föreslagna regleringen med vad som föreskrivs om samtyckes- och förköpsförbehåll (se 8–26 §§).

Möjligheten att ta in hembudsförbehåll i bolagsordningen gäller såväl kupongbolag som avstämningsbolag. För bolag vars aktier är inregistrerade vid en börs finns det särskilda begränsningar när det gäller möjligheten att använda sig av förbehåll som inskränker aktiernas överlåtbarhet (se Finansinspektionens föreskrifter [FFFS 1995:43] om inregistrering av fondpapper m.m.).

*Innehållet i ett hembudsförbehåll**4 kap. 28 §*

Av ett hembudsförbehåll skall det framgå

1. vilka slag av förvärv som omfattas av förbehållet,
2. om ett erbjudande om hembud skall kunna utnyttjas för ett mindre antal aktier än erbjudandet omfattar,
3. vilka som skall ha lösningsrätt med uppgift om den inbördes ordning i vilken de skall erbjudas att lösa aktierna eller hur lösningsrätten är fördelad mellan dem,
4. villkoren för inlösen,
5. den tid, minst en och högst två månader från behörig anmälan enligt 30 § första stycket, inom vilken lösningsanspråk skall framställas hos bolaget,
6. den tid, minst en och högst två månader från den dag lösningsanspråket framställdes hos bolaget, inom vilken en talan enligt 33 § skall väckas, och
7. den tid, högst en månad från den tidpunkt då lösenbeloppet blev bestämt, inom vilken inlösta aktier skall betalas.

En föreskrift enligt första stycket 4 behöver inte innehålla uppgift om priset för aktierna. Om en sådan uppgift saknas, skall priset bestämmas så att det motsvarar det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

(Jfr 3 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar närmast 3 kap. 3 § första stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 314 f.). Det andra stycket saknar tidigare motsvarighet. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.2.

I *första stycket* anges vad ett hembudsförbehåll skall innehålla. Det ankommer på Bolagsverket att i samband med registrering av bolaget eller registrering av ändringar i bolagsordningen kontrollera att förekommande förbehåll har det innehåll som anges i lagen. Om någon av de föreskrivna uppgifterna saknas eller om förbehållet är otydligt, skall registrering vägras.

I likhet med vad som gäller för samtyckes- och förköpsförbehåll föreskrivs i *punkten 1* att det av förbehållet skall framgå vilka slag av förvärv som det omfattar. Det är möjligt att ge ett hembudsförbehåll ett vidare tillämpningsområde än samtyckes- och förköpsförbehåll. Detta framgår av ordet ”förvärv” som täcker alla slag av äganderättsövergångar. Således kan även t.ex. bodelning, arv, testamente, bolagsskifte och fusion omfattas av ett hembudsförbehåll. Det finns inte heller något hinder mot att tillämpa förbehållet på förvärv av utmäta aktier och förvärv från konkursbon.

Punkten 2 avser s.k. partiell inlösen. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna i 9 § första stycket 3 och 19 § första stycket 2.

Enligt *punkten 3* skall det i förbehållet anges vilka som har lösningsrätt med uppgift om den inbördes ordning i vilken de lösningsberättigade skall erbjudas de hembjudna aktierna. För en kommentar hänvisas till kommentaren till 19 § första stycket 3.

Punkten 4 avser villkoren för inlösen. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till 9 § första stycket 4 och 19 § första stycket 4.

Punkterna 5–7 avser de tidsfrister som skall gälla under hembuds-förfarandet. Bestämmelserna överensstämmer nära med vad som föreskrivs i 9 § första stycket 5–7 och 19 § första stycket 5–7. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till dessa bestämmelser.

Andra stycket innehåller bestämmelser om priset på aktier vid inlösen, motsvarande de bestämmelser som finns i 9 § andra stycket och 19 § andra stycket.

Tillämplighet av hembudsförbehåll vid dödsfall

4 kap. 29 §

Avlider en aktieägare, vars aktier omfattas av ett hembudsförbehåll som är tillämpligt på äganderättsövergång genom arv, testamente eller bodelning, och övergår aktierna inte inom ett år från dödsfallet till en ny ägare, gäller förbehållet gentemot dödsboet.

(Jfr 3 kap. 18 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som behandlas i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.2.

I dag anses hembudspflichtiga aktier som på grund av aktieägarens dödsfall kommer i händerna på den avlidnes dödsbo inte ha övergått till ny aktieägare så länge dödsboet är oskiftat (se NJA 1954 s. 445). För att säkerställa att hembuds-förfarandet i en sådan situation inte dröjer alltför

länge föreskrivs i förevarande paragraf att ett hembudsförbehåll som omfattar förvärv genom arv, testamente eller bodelning gäller mot dödsboet, om inte aktierna inom ett år från dödsfallet har övergått till ny ägare. Fram till den tidpunkten kan dödsboets företrädare utöva rösträtten för aktierna och övriga rättigheter som är knutna till aktierna. När ettårsfristen har löpt ut, är dödsboet skyldigt att anmäla aktieinnehavet till styrelsen enligt 30 §. Av 35 § följer att dödsboet efter ettårsfristens utgång kan utöva aktieägares rättigheter endast i begränsad utsträckning.

Anmälan om förvärv av hembudspliktiga aktier

4 kap. 30 §

Den som förvärvar aktier som enligt bolagsordningen skall hembjudas skall snarast efter förvärvet anmäla aktieövergången till bolagets styrelse. Anmälan skall innehålla uppgift om den ersättning som har lämnats för aktierna och de villkor förvärvaren ställer för inlösen.

Övergår en hembudspliktig aktie i ett avstämningsbolag till en ny ägare, skall den centrala värdepappersförvararen underrätta styrelsen om övergången i samband med att frågan om införande av den nye ägaren i aktieboken prövas. Bolaget skall underrätta den nye ägaren om anmälningsskyldigheten enligt första stycket.

Anmälan enligt första stycket skall också göras när hembudsplikt inträder enligt 29 §.

(Jfr 3 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.2.

Första stycket innehåller bestämmelser om anmälan om övergång av en hembudspliktig aktie. Bestämmelserna överensstämmer nära med vad som föreskrivs i 11 och 20 §§. I hembudsfallen ligger anmälningsskyldigheten på förvärvaren och inte på överlåtaren. Anmälan skall göras ”snarast efter förvärvet”. Om förvärvet inte anmäls, kan den som vill framtvunga ett åläggande om hembud föra talan om detta vid allmän domstol.

Andra stycket innehåller vissa särskilda bestämmelser om övergång av hembudspliktiga aktier i avstämningsbolag. I sådana bolag får den centrala värdepappersförvararen kännedom om övergången i samband med att den nye ägaren registreras i avstämningsregistret. Det ankommer i dessa fall på värdepappersförvararen att underrätta bolagets styrelse om förvärvet. Eftersom värdepappersförvararen inte får veta vilket vederlag som har lämnats för aktien och vilka villkor förvärvaren ställer för inlösen, behöver underrättelsen inte innehålla några uppgifter om detta. I stället ankommer det på bolaget att begära in en anmälan enligt första stycket från förvärvaren. Förvärvaren är då skyldig att lämna uppgift om villkoren för förvärvet.

Av *tredje stycket* framgår att styrelsen skall underrättas även då hembudsplikt inträder enligt 29 §.

4 kap. 31 §

När en anmälan enligt 30 § har gjorts, skall detta genast antecknas hos bolaget med uppgift om dagen för anmälan. I bolag som inte är avstäm-

ningsbolag skall anteckningen göras i aktieboken. I avstämningsbolag skall anteckningen i stället göras i en särskild bok. Beträffande denna bok gäller vad som föreskrivs om aktiebok i 5 kap. 2 och 3 §§.

Bolaget skall lämna en underrättelse om hembudet till varje lösningsberättigad med känd postadress.

(Jfr 3 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 3 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 317), reglerar hembudsproceduren efter det att det har gjorts en anmälan enligt 30 §. Frågan har behandlats i avsnitt 6.2.2.

I *första stycket* anges att anmälningar om förvärv av hembudspliktiga aktier skall antecknas hos bolaget. I kupongbolag skall anteckningen göras i aktieboken medan den i avstämningsbolag skall föras in i en särskild bok. Som framgår av hänvisningarna till vissa bestämmelser i 5 kap. faller den särskilda boken under samma regler som aktieboken när det gäller form och bevarande. Bestämmelserna i 23 § om att styrelsen på begäran skall utfärda intyg om anteckningar avseende erbjudan om förköp m.m. saknar motsvarighet i reglerna om hembud.

Ansvaret för att anteckning sker ligger hos styrelsen. Vidare åligger det styrelsen att se till att lösningsberättigade personer underrättas om förvärvet (se *andra stycket*).

Utövande av lösningsrätt m.m.

4 kap. 32 §

Den som vill utöva lösningsrätt skall anmäla detta till bolagets styrelse. En sådan anmälan skall genast antecknas med uppgift om dagen för anmälan. Anteckningen skall göras på det sätt som anges i 31 § första stycket.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, föreskrivs att den som önskar utöva sin lösningsrätt skall anmäla detta till bolagets styrelse och att styrelsen genast skall anteckna en sådan anmälan. En snarlik bestämmelse, såvitt gäller förköp, finns i 21 §. Om det inte framställs något lösningsanspråk inom den angivna tiden, skall förvärvet anses ha blivit godkänt.

Talan i en fråga om hembud

4 kap. 33 §

Kommer förvärvaren och den som har begärt att få lösa in aktierna inte överens i frågan om inlösen, får den som har begärt inlösen väcka talan inom den tid som anges i hembudsförbehållet.

I bolagsordningen får det föreskrivas att en tvist enligt första stycket skall avgöras av en eller flera skiljemän. En sådan föreskrift har samma verkan som ett skiljeavtal.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen, som delvis motsvaras av 3 kap. 3 § tredje stycket aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 317 f.), regleras talan angående

hembud. Sådan talan kan väckas av den som har begärt inlösen. I den nuvarande aktiebolagslagen finns en presumtion för att tvister av detta slag skall pröva i skiljeförfarande. Enligt lagförslaget skall prövningen ske i skiljeförfarande endast om det finns en föreskrift om det i bolagsordningen. I annat fall prövas tvisten i allmän domstol enligt vanliga tvistemålsregler. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentarerna till de snarlika bestämmelserna i 14 och 22 §§.

Jämkning

4 kap. 34 §

Om tillämpningen av en föreskrift enligt 28 § första stycket 4 om villkoren för inlösen skulle ge någon en otillbörlig fördel eller nackdel, kan villkoren jämkas.

(Jfr 3 kap. 18 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 3 kap. 3 § andra stycket andra meningen (jfr prop. 1975:103 s. 317) i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller en jämningsregel motsvarande de som finns i 15 och 24 §§.

Utövande av rättigheter under hembudstiden m.m.

4 kap. 35 §

Den som har förvärvat en hembudspliktig aktie får inte föras in i aktieboken förrän det står klart att lösningsrätten inte utnyttjas. Under tiden från förvärvet till dess att den definitiva ägaren är införd i aktieboken (hembudstiden) får förvärvaren ändå, i den utsträckning som följer av andra stycket, utöva en aktieägares rättigheter gentemot bolaget.

Under hembudstiden har förvärvaren rätt till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler. I bolagsordningen får det föreskrivas att överlåtaren eller förvärvaren skall kunna utöva rösträtten och därmed sammanhängande rättigheter för aktier under denna tid.

Om lösningsrätten utnyttjas, övergår rättigheter och skyldigheter som har uppkommit genom teckning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler under hembudstiden till den som utnyttjar lösningsrätten.

(Jfr. 3 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 3 § femte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 318). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.2, där även synpunkter som *Lagrådet* har lämnat på paragrafen har diskuterats.

I *första stycket* anges att den som har förvärvat en hembudspliktig aktie inte får föras in i aktieboken förrän frågan om lösningsrätt har avgjorts. Fram till dess får han eller hon likväl – såsom framgår av *andra stycket* – utöva vissa rättigheter i bolaget, nämligen rätten till vinstutdelning och företrädesrätt till teckning av aktier, teckningsoptioner eller konvertibler. Beträffande företrädesrätten, se även tredje stycket.

När det gäller rösträtt är utgångspunkten att varken överlåtaren eller förvärvaren kan utöva denna under hembudstiden. Detta överensstämmer med vad som har gällt hittills. För att ge bolaget en möjlighet att undvika denna s.k. passivering av rösträtten föreskrivs emellertid i den nya lag-

texten att frågan om rösträtt får regleras i bolagsordningen. En sådan föreskrift skall innebära att antingen överlåtaren eller förvärvaren skall kunna utöva rösträtten för aktierna under hembudstiden. Det är inte möjligt att föreskriva att någon annan än dessa skall kunna utöva rösträtten.

Den som på grund av en föreskrift i bolagsordningen tillåts rösta för aktierna har också rätt att utöva de rättigheter som sammanhänger med rösträtten. Vad som här avses är främst rätten att yttra sig och ställa frågor vid stämman. Även rätten att ta del av bolagets handlingar enligt 7 kap. 36 § får anses följa med rösträtten.

Av *tredje stycket* framgår att rättigheter och skyldigheter på grund av en teckning som har skett vid en under hembudstiden genomförd emission övergår till den nya aktieägaren, om lösningsrätten till de aktier som har grundat teckningsrätt utnyttjas. Har den temporäre aktieinnehavaren tecknat sig för nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler, är han eller hon skyldig att överlämna dessa till den nya aktieägaren. Den nya aktieägaren är å sin sida skyldig att ersätta den temporära aktieinnehavaren för vad denne har betalat för aktierna. Det har inte ansetts nödvändigt att särskilt ange att den nya aktieägaren också har rätt till sådana fondaktier som bolaget har gett ut under hembudstiden.

4 kap. 36 §

En överlåtare som med stöd av en föreskrift i bolagsordningen enligt 35 § andra stycket andra meningen utövar rösträtt för aktier ansvarar på samma sätt som en aktieägare för de beslut som han eller hon deltar i.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den innebär att den som med stöd av en bolagsordningsföreskrift röstar för aktier utan att vara aktieägare bär samma ansvar för de beslut som han eller hon deltar i som en aktieägare. Det ansvar som åsyftas är t.ex. personligt betalningsansvar enligt 25 kap. 19 § och skadeståndsansvar enligt 29 kap. 3 §. Bestämmelsen tar sikte på den situationen att rösträtten under hembudstiden utövas av överlåtaren av aktierna. Om det i stället är förvärvaren som har tillerkänts rösträtten, svarar han eller hon direkt i sin egenskap av aktieägare.

Utövande av rättigheter som är knutna till aktierna

Aktierättigheternas anknytning till aktieboken m.m.

4 kap. 37 §

En aktieägare får inte utöva de rättigheter gentemot bolaget som aktierna ger förrän han eller hon är införd i aktieboken. I bolag som har utfärdat aktiebrev får dock de rättigheter som avses i 38 § utövas trots att aktieägaren inte är införd i aktieboken.

Om en aktie omfattas av en lösningsrätt enligt 27 §, gäller i fråga om rättigheternas utövande vad som föreskrivs i 35 §.

(Jfr 4 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 3 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 326 f. och prop. 1988/89:152 s. 139).

Första stycket ger uttryck för den grundläggande regeln att en aktieägare får utöva de rättigheter gentemot bolaget som aktierna ger först när han eller hon är införd i aktieboken. Regeln gäller för alla aktiebolag och innebär i korthet att den som vill utöva förvaltningsrättigheter eller ekonomiska rättigheter i bolaget dels måste vara rättmätig ägare till aktie i bolaget, dels måste vara införd i aktieboken. I lagtexten har dock tagits in en erinran om de rättigheter som i kupongbolag är knutna till innehavet av ett aktiebrev, en kupong eller något annat särskilt bevis som har getts ut av bolaget (se 38 §). Dessa kan återopas även om innehavaren av värdepapperet inte är införd i aktieboken

Andra stycket saknar tidigare motsvarighet. Det klargör att kopplingen mellan aktierätten och anteckning i aktieboken inte gäller fullt ut i en hembudssituation. I sådana fall kan den som har förvärvat en aktie utöva vissa rättigheter trots att han eller hon ännu inte förts in i aktieboken. Och motsatsvis; den tidigare aktieägaren kan inte utöva alla de rättigheter som aktien ger trots att han eller hon står antecknad som aktieägare i aktieboken. Se vidare kommentaren till 35 §.

Utövande av vissa ekonomiska rättigheter i bolag som inte är avstämningsbolag

4 kap. 38 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall en aktieägare eller någon annan som visar upp eller avlämnar ett aktiebrev, en kupong eller något annat särskilt bevis som har getts ut av bolaget, med den begränsning som följer av 41 § tredje meningen, antas vara behörig att

1. ta emot fondaktierettsbevis eller nya aktier vid fondemission,
2. ta emot teckningsrättsbevis eller utöva företrädesrätt vid nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler,
3. ta emot vinstutdelning,
4. ta emot betalning i samband med minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna, och
5. ta emot betalning i samband med utskiftning vid bolagets likvidation.

(Jfr 4 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, reglerar vem som skall antas vara behörig att utöva vissa ur aktien uppkomna rättigheter. På förslag från *Lagrådet* har uttrycket ”anses vara behörig” bytts mot ”antas vara behörig”. Motsvarande ändringar har gjorts i 39 och 40 §§. Lagrådet har även föreslagit att hänvisningen till 41 § skall inskränkas till att omfatta den paragrafens tredje mening. Även den synpunkten har följts.

Sett i bolagets perspektiv innebär bestämmelsen att bolaget när det exempelvis löser in en aktie enligt ett förbehåll i bolagsordningen kan betala det av stämman beslutade lösenbeloppet till den som företer ett aktiebrev och legitimerar sig enligt 5 kap. 9 §. Sett i innehavarens perspektiv innebär bestämmelsen att han eller hon har rätt att kräva betalning mot uppvisande av brevet och den nödvändiga legitimationen.

Det krävs alltså inte att innehavaren är införd i aktieboken för att han eller hon skall få utöva de rättigheter som anges i bestämmelsen.

Paragrafen reglerar endast sådana rättigheter som en aktieägare kan göra gällande mot bolaget. Det är dock naturligt att motsvarande princip tillämpas när en aktieägare i samband med exempelvis en fusion eller inlösen av minoritetsaktier kan rikta anspråk mot någon utomstående.

Utövande av vissa ekonomiska rättigheter i avstämningsbolag

4 kap. 39 §

I avstämningsbolag skall en aktieägare eller förvaltare som på avstämningsdagen är införd i aktieboken och antecknad i ett avstämningsregister enligt 4 kap. lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, med den begränsning som följer av 41 § tredje meningen, antas vara behörig att

1. ta emot nya aktier vid fondemission,
2. ta emot teckningsrätt vid nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler,
3. ta emot vinstutdelning,
4. ta emot betalning i samband med minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna, och
5. ta emot betalning i samband med utskiftning vid bolagets likvidation.

(Jfr 4 kap. 18 § första stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som har utformats med beaktande av Lagrådets förslag, anges den legitimationsverkan som i avstämningsbolag följer med införing i aktiebok och avstämningsregister. En bestämmelse av liknande slag finns i 3 kap. 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 323 f. och prop. 1988/89:152 s. 137).

4 kap. 40 §

Den som är antecknad i ett avstämningsregister enligt 4 kap. 18 § första stycket 6–8 lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument skall i stället för aktieägaren antas vara behörig att utöva de rättigheter som avses i 39 §.

(Jfr 4 kap. 18 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Vid utformningen av paragrafen har *Lagrådets* synpunkter beaktats.

I vissa fall tillkommer behörigheten att utöva de rättigheter som avses i 39 § annan än aktieägare. De personer som avses är sådana som hittills har antecknats i den s.k. panthavarförteckningen (jfr 3 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen), bl.a. panthavare, förmyndare och den som på grund av uppdrag eller villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införde aktieägaren utöva aktierätten (se vidare 4 kap. 18 § lagen om kontoföring av finansiella instrument).

4 kap. 41 §

Om den som har tagit emot värdepapper eller betalning enligt 38, 39 eller 40 § inte var rätt mottagare, skall bolaget ändå anses ha fullgjort sin skyldighet. Detta gäller dock inte om bolaget eller, i fråga om avstämningsbolag, den centrala värdepappersförvararen insett eller bort inse att det var fel mottagare. Det gäller inte heller om mottagaren var omyndig eller hade en förvaltare enligt föräldrabalken med uppdrag att förvalta hans eller hennes aktier.

(Jfr 4 kap. 18 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer nära med bestämmelser i 4 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen om utgivande av aktier och teckningsrätter i avstämningsbolag. I lagförslaget omfattar bestämmelserna dock även vissa slag av utbetalningar och är tillämpliga även i fråga om kupongbolag.

Huvudregeln finns i första meningen. Den innebär i korthet att bolaget skall anses ha fullgjort sin skyldighet, t.ex. att betala ut beslutad utdelning, om betalning har skett till den som var upptagen i avstämningsregistret och aktieboken. Den relevanta tidpunkten i ett avstämningsbolag är avstämningsdagen och i kupongbolag tidpunkten för utbetalningen. Huruvida denne också är den rättmätige ägaren (eller förvaltaren) av aktien spelar enligt huvudregeln ingen roll. Skulle så inte vara fallet, blir det den rätte mottagarens sak att vända sig till den faktiske mottagaren och åstadkomma rättelse.

Andra meningen innehåller ett undantag från huvudregeln. Om bolaget eller den centrala värdepappersförvararen inte är i god tro när den aktuella åtgärden – exempelvis en utbetalning – vidtas, får bolaget inte tillgodoräkna sig åtgärden, dvs. bolagets prestation har inte befriande verkan. Bolaget måste i sådant fall betala ett felsänt utdelningsbelopp ännu en gång respektive hålla den som bort bli registrerad för en rättighet skadeslös. I den hittills gällande lagtexten har godtrosrekvisitet formulerats ”hade kännedom om att.eller åsidosatt den aktsamhet som efter omständigheterna skäligen bort iaktas” (jfr 14 § lagen [1936:81] om skuldebrev). Den nya formuleringen, ”insett eller bort inse”, är inte avsedd att ha annan innebörd.

VPC har invänt mot undantaget i andra meningen och har bl.a. hävdats att det inte är rimligt att den centrala värdepappersförvararens eventuella kunskaper om mottagarens behörighet tillmäts betydelse. Det finns mot den bakgrunden anledning att framhålla att bestämmelsen ger uttryck för en allmän princip på skuldebrevsrättens område. Eftersom den centrala värdepappersförvararen i detta sammanhang agerar på bolagets vägnar är det också naturligt att den centrala värdepappersförvararens kunskaper beaktas på samma sätt som bolagets egna. För den centrala värdepappersförvararen får detta inte några direkta konsekvenser. Det är i stället bolaget som kan tvingas att göra utbetalningen etc. ännu en gång. I vad mån bolaget sedan kan få ersättning för sin skada från den centrala värdepappersförvararen får bedömas med hänsyn till bl.a. arten av det uppdrag som den centrala värdepappersförvararen har erhållit av bolaget.

Tredje meningen innehåller ytterligare ett undantag. Det innebär att legitimationsregeln i första meningen inte gäller om mottagaren var

omyndig – dvs. underårig utan rätt att förfoga över aktien eller dess avkastning – eller hade en förvaltare enligt föräldrabalken med uppdrag att förvalta hans eller hennes aktier. I dessa fall blir bolaget skyldigt att betala utgivet belopp m.m. till den underåriges förmyndare respektive till förvaltaren, oavsett om bolaget och den centrala värdepappersförvararen varit i god tro eller inte.

VPC har invänt även mot detta undantag och hänvisat bl.a. till att den centrala värdepappersförvararen saknar alla möjligheter att undersöka de materiella förhållandena bakom registreringarna i aktieboken. I denna del finns det anledning att betona att undantaget återspeglar den princip som motsatsvis kommer till uttryck i 14 och 19 §§ lagen om skuldebrev, nämligen att god tro inte kan göras gällande i fråga om den som är omyndig eller står under förvaltare (jfr om detta bl.a. Walin, G., Lagen om skuldebrev, 2 uppl., s. 117 f.). Det har inte ansetts lämpligt att i detta särskilda sammanhang göra avsteg från principen.

Om en aktie har flera ägare

4 kap. 42 §

Om en aktie har flera ägare, kan dessa endast genom en gemensam företrädare utöva aktieägares rätt gentemot bolaget.

(Jfr 4 kap. 2 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 3 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 327), reglerar fallet att det finns flera ägare till en aktie. I sådana fall måste aktieägarna uppträda genom en gemensam företrädare på bolagsstämman eller när de annars skall utöva den rätt aktien ger i bolaget. Bestämmelsen är ett utflöde av den aktiebolagsrättsliga s.k. odelbarhetsprincipen, vilken innebär att de till aktien hörande rättigheterna inte kan delas upp på flera.

Testamentarisk nyttjanderätt m.m.

4 kap. 43 §

Vad som sägs i denna lag om aktieägares rätt att företräda aktier skall gälla, förutom den som har förvärvat äganderätten till en aktie,

1. den som genom testamente har fått nyttjanderätten till en aktie tillsammans med rätten att företräda aktien, och
2. den som genom testamente har fått rätten till avkastning av en aktie som skall stå under särskild förvaltning tillsammans med rätten att företräda aktien.

(Jfr 4 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 3 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 327). Av paragrafen följer att inte bara den som har förvärvat äganderätten till en aktie utan också den som har en testamentarisk nyttjande- eller avkomsträtt med vilken följer en rätt att företräda aktien skall ha rätt att företräda aktien gentemot bolaget. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

4 kap. 44 §

En aktie som innehas av bolaget självt medför inte rätt till vinstutdelning eller återbetalning i samband med minskning av aktiekapitalet eller reservfonden.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar delvis 12 kap. 1 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 136). Den innebär att aktier som innehas av bolaget inte berättigar till del i bolagets vinst eller till utbetalningar i samband med minskning av aktiekapitalet eller reservfonden. Den motsvarande bestämmelsen i den nuvarande lagen täcker även utbetalning i samband med förvärv av egna aktier, utskiftning vid bolagets likvidation och utbetalning i samband med nedsättning av överkursfonden. Det har dock inte ansetts nödvändigt att reglera dessa fall i den nya lagen. En bestämmelse av detta slag får av naturliga skäl ingen praktisk betydelse i de båda första fallen. Det tredje fallet, nedsättning av överkursfonden, regleras över huvud taget inte i den nya lagen. Någon saklig ändring är inte avsedd.

4 kap. 45 §

En aktie som innehas av aktiebolaget självt eller av dess dotterföretag skall inte räknas med när det i denna lag eller bolagsordningen för giltigt beslut eller för utövande av befogenhet föreskrivs samtycke av ägare till en viss andel av aktierna. En sådan aktie skall inte heller räknas med vid tillämpning av bestämmelser i denna lag eller bolagsordningen som förutsätter att någon eller några innehar en viss andel av aktierna eller rösterna i bolaget.

(Jfr 1 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 1 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1999/2000:34 s. 111). Den innehåller bestämmelser om hur innehav av egna aktier skall behandlas i olika sammanhang. Bestämmelserna, som i huvudsak är oförändrade i förhållande till hittills gällande rätt, innebär att bolagets egna aktier skall räknas bort vid tillämpningen av andra föreskrifter i aktiebolagslagen eller bolagsordningen. Det kan gälla föreskrifter om att aktieägare som innehar en viss andel av samtliga aktier i bolaget måste biträda ett beslut för att beslutet skall vara giltigt (se t.ex. 7 kap. 43 §) eller bestämmelser som ger en minoritet som innehar minst en viss andel av aktierna särskilda rättigheter (se t.ex. 9 kap. 9 §).

Hittills har bestämmelserna om att egna aktier skall räknas bort gällt även vid tillämpning av annan lagstiftning än aktiebolagslagen. Effekterna av ett sådant brett tillämpningsområde har emellertid ansetts vara svåröverskådliga (jfr diskussionen i bet. 1999/2000:LU9). Bestämmelsen har också, enligt vad *Stockholmsbörsen* har upplyst, lett till tillämpningsproblem i praktiken. I lagförslaget har därför paragrafens tillämpningsområde begränsats till att avse tillämpningen av aktiebolagslagens och bolagsordningens bestämmelser. Detta hindrar inte att paragrafen kan

tillämpas analogt utanför aktiebolagslagens område, om en sådan Prop. 2004/05:85 tillämpning i det enskilda fallet framstår som motiverad.

5 kap. Aktiebok

Gemensamma bestämmelser

Skyldighet att föra aktiebok

5 kap. 1 §

I ett aktiebolag skall det finnas en aktiebok. Aktieboken skall innehålla de uppgifter om aktier och aktieägare som föreskrivs i denna lag. Den skall ha till ändamål att

1. ligga till grund för utövandet av aktieägares rättigheter mot bolaget, och
2. ge bolaget, aktieägare och andra underlag för att bedöma ägarförhållandena i bolaget.

(Jfr 4 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller allmänt hållna bestämmelser om skyldighet att föra aktiebok och om vad den skall innehålla. Bestämmelserna – som motsvarar 3 kap. 7 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 321 f.) – lägger fast skyldigheten för alla aktiebolag att föra bok över aktier och aktieägare. Vem som är ansvarig för att aktieboken förs och hur den skall föras anges senare i kapitlet.

Närmare bestämmelser om aktiebokens innehåll finns i 5 § och, såvitt gäller avstämningsbolag, 11 §. Lagen innehåller också andra bestämmelser om att uppgifter skall antecknas i aktieboken. Som exempel kan nämnas anteckningar angående förköp (se bl.a. 4 kap. 21 §).

Paragrafen definierar också ändamålen med aktieboken. De angivna ändamålen får betydelse vid tillämpningen av bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om behandling av personuppgifter (jfr 4 §). Personuppgifter får sålunda tillföras aktieboken enbart om det är förenligt med de angivna ändamålen (jfr 9 § första stycket c personuppgiftslagen). De personuppgifter som har tillförts aktieboken får därefter inte användas för något ändamål som är oförenligt med dessa ändamål (jfr 9 § första stycket d personuppgiftslagen).

Aktiebokens form

5 kap. 2 §

Aktieboken skall föras med automatiserad behandling. I bolag som inte är avstämningsbolag får aktieboken även föras i bunden bok eller i ett betryggande lösblads- eller kortsystem.

(Jfr 4 kap. 7 § och 12 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 3 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 321 f.), behandlar aktiebokens form. Frågan har behandlats i avsnitt 6.4.2.

5 kap. 3 §

Aktieboken skall bevaras så länge bolaget består och under minst tio år efter bolagets upplösning.

Om aktieboken förs i vanlig läsbar form, skall den bevaras i sin ursprungliga form. Övergår bolaget till att föra aktieboken med hjälp av automatiserad behandling, skall den gamla aktieboken bevaras under minst tio år efter det att uppgifter om bolagets samtliga aktier fördes in i den nya aktieboken.

Om aktieboken förs med automatiserad behandling, skall uppgifter som har tagits bort ur aktieboken bevaras i minst tio år. Uppgifterna får bevaras i vanlig läsbar form eller i annan form som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas enbart med tekniskt hjälpmedel.

(Jfr 4 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om bevarande av aktieboken och av uppgifter som har tagits bort ur aktieboken. I viss mån motsvarande bestämmelser finns i 3 kap. 11 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 139 f. och prop. 1975:103 s. 326). Bestämmelserna har bl.a. till syfte att göra det möjligt att ta reda på tidigare händelser och förhållanden när det gäller aktieinnehav. Detta kan t.ex. vara av betydelse för aktieägare eller dennes rättsinnehavare i händelse av tvist.

I *första stycket* fastslås grundregeln att aktieboken skall bevaras så länge bolaget består och under minst tio år efter bolagets upplösning. Detta gäller oavsett om aktieboken förs i vanlig läsbar form eller med automatiserad behandling.

Om aktieboken förs i vanlig läsbar form, dvs. som en bunden bok eller i ett löblads- eller kortsystem, betraktas den som en fortlöpande enhet. Även om en bunden bok blir fullskriven, får den inte förstöras utan skall bevaras i sin ursprungliga form. Detta framgår av *andra stycket*. Där regleras också skyldigheten att bevara en i vanlig läsbar form förd aktiebok sedan bolaget har gått över till att föra aktieboken med automatiserad behandling. Den sistnämnda bestämmelsen blir tillämplig bl.a. när ett kupongbolag, där aktieboken har förts i vanlig läsbar form, övergår till att bli avstämningsbolag.

Tredje stycket innehåller särskilda bestämmelser om bevarande, som är tillämpliga när aktieboken förs med automatiserad behandling. Det handlar då i praktiken om att bevara de tekniskt lagrade uppgifterna. Uppgifter som har tagits bort från aktieboken skall bevaras i minst tio år. Det kan ske genom fortsatt lagring med automatiserad behandling men det är också tillåtet att skriva ut uppgifterna i vanlig läsbar form och bevara dem i den formen.

Ansvar för bevarandet av aktieboken regleras i 7 § och, såvitt gäller avstämningsbolag, 12 §.

5 kap. 4 §

I fråga om behandling av personuppgifter i aktiebok som förs med automatiserad behandling finns bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:204). Bolaget är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som förandet av aktieboken innebär. I avstämningsbolag

är det, sedan ett avstämningsregister har upprättats, i stället den centrala värdepappersförvararen som är personuppgiftsansvarig.

Bestämmelserna i personuppgiftslagen om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter i aktiebok och vid annan behandling av personuppgifter enligt denna lag.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I *första stycket* har tagits in en erinran om att, när aktieboken förs med automatiserad behandling, personuppgiftslagen är tillämplig vid behandling av de personuppgifter som förekommer i aktieboken. Frågor om personuppgiftslagens tillämpning har behandlats i avsnitt 6.4.2. I samma stycke har klargjorts vem som är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen vid förandet av aktieboken. Personuppgiftsansvaret har lagts på bolaget eller, i den utsträckning skyldigheten att föra aktiebok åvilar den centrala värdepappersförvararen, på denne.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i personuppgiftslagen om rättelse och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt aktiebolagslagen. De bestämmelser som avses finns i 28 och 48 §§ personuppgiftslagen. Dessa paragrafer gäller enligt sin ordalydelse enbart vid överträdelser av personuppgiftslagen och inte vid överträdelser av lagstiftning som delvis tar över bestämmelserna i personuppgiftslagen. De blir därför inte utan vidare tillämpliga vid sådan behandling av personuppgifter som avser förande av aktiebok, eftersom sådan behandling delvis är särreglerad. EG-rätten torde emellertid förutsätta att motsvarande rättelse- och skadeståndsbestämmelser gäller också vid behandling av personuppgifter i aktiebok (jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter). I lagförslaget har därför tagits in en materiell hänvisning till personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse och skadestånd.

Bolag som inte är avstämningsbolag

Aktiebokens innehåll

5 kap. 5 §

I ett bolag som inte är avstämningsbolag skall aktieboken innehålla uppgift om

1. varje akties nummer,
2. aktieägarnas namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,
3. vilket slag varje aktie tillhör, om det finns aktier av olika slag i bolaget,
4. huruvida aktiebrev har utfärdats, och
5. i förekommande fall, att aktien omfattas av förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 §.

Aktierna skall tas upp i nummerföljd.

(Jfr 4 kap. 1 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som alltid skall redovisas i aktieboken för ett kupongbolag. Den motsvarar närmast 3 kap. 7 § första stycket andra–fjärde meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr

prop. 1975:103 s. 321 f.). Frågor om aktiebokens innehåll har behandlats i avsnitt 6.4.1.

I aktieboken skall, liksom enligt gällande rätt, antecknas aktiernas nummer (*första stycket 1*). Numren behövs för att identifiera den enskilda aktien, t.ex. i samband med dödning av förkomna aktiebrev.

Hittills har gällt att aktieägarna skall antecknas med angivande av yrke och titel. Dessa uppgifter saknar numera praktisk betydelse. Enligt den föreslagna lagtexten (se *första stycket 2*) skall därför aktieägarna i stället identifieras med person-, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer. Med annat identifieringsnummer avses t.ex. födelsedatum för den som saknar svenskt personnummer.

Liksom hittills skall det, om det finns aktier av olika slag, anges till vilket aktieslag aktien hör (se *första stycket 3*).

I punkten 4 har, på *VPC:s* förslag, tillagts en regel om att aktieboken i kupongbolag skall innehålla uppgift om huruvida aktiebrev har utfärdats. En sådan uppgift kan underlätta en framtida övergång till avstämningsbolag. I samband med en sådan övergång skall aktiebrev, om sådana har utfärdats, makuleras.

En förändring i förhållande till vad som hittills har gällt är att det av aktieboken skall framgå huruvida det för en aktie gäller ett samtyckes-, förköps- eller hembudsförbehåll eller om en aktie enligt bestämmelse i bolagsordningen skall kunna omvandlas till aktie av annat slag eller bli föremål för inlösen (punkten 5). Ett sådant förbehåll gäller dock mot aktieägaren, oavsett om det har kommit till uttryck i aktieboken eller ej.

Av *andra stycket* framgår att aktierna skall tas upp i nummerföljd.

5 kap. 6 §

I de fall som avses i 4 kap. 43 § skall såväl aktieägaren som rättighetsinnehavaren föras in i aktieboken med uppgift om namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress. Dessutom skall i aktieboken antecknas vad som gäller om rättigheten. När det styrks att rättigheten har förändrats eller upphört, skall detta antecknas.

Om en god man på grund av ett förordnande enligt 11 kap. 3 § första stycket 5 föräldrabalken förvaltar aktier för en blivande aktieägars räkning, skall den blivande ägaren på anmälan av den gode mannen föras in i aktieboken som aktieägare med anteckning om förordnandet och grunden för detta.

Ingår aktier i en investeringsfond enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder, skall det fondbolag som förvaltar fonden föras in i aktieboken som aktieägare i stället för fondandelsägarna. Därvid skall även fondens beteckning antecknas.

(Jfr 4 kap. 3 § andra och tredje styckena och 4 § i SOU 2001:1.)

Första stycket, som motsvarar 3 kap. 15 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 327), anger hur vissa slag av testamentariska förordnanden avseende aktie skall komma till uttryck i aktieboken. Det ena avser nyttjanderätt och det andra avkastningsrätt. Gemensamt för båda fallen är att rätten att företräda aktien skall utövas av någon som inte äger aktien men som har nyttjanderätten eller avkastningsrätten till den. De materiella förutsättningarna för detta behandlas i 4 kap. 43 §. Av förevarande bestämmelse framgår att både ägaren

och innehavaren av nyttjande- respektive avkastningsrätten skall antecknas i aktieboken. Uppgifter om namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress skall antecknas också beträffande de sistnämnda rättighetsinnehavarna. Dessutom skall antecknas vad som gäller beträffande rätten till aktierna. Denna anteckning kan utföras i form av en hänvisning till 4 kap. 43 §.

En sådan anteckning kommer att ge vid handen att det är innehavaren av nyttjande- eller avkastningsrätten som har rätten att företräda aktien. En anteckning i aktieboken om att annan än aktieägaren företräder aktierna bör inte stå kvar sedan denna rätt har upphört. Normalt övergår rätten att företräda aktien då på aktieägaren. Det kan emellertid tänkas att nyttjande- eller avkastningsrätten vid den berättigades död enligt testamentets föreskrifter skall övergå på annan och att rätten att företräda aktierna då skall följa med. Bolaget bör i förekommande fall anteckna i aktieboken att rättigheten har förändrats eller upphört. Detta förutsätter normalt att någon av de berörda, t.ex. aktieägaren eller den nye rättighetsinnehavaren, anmäler förhållandet och visar att en förändring har skett. Undantagsvis kan det emellertid vara notoriskt att rättigheten har förändrats eller upphört och bolaget bör då på eget initiativ kunna göra en anteckning om detta i aktieboken. Så kan exempelvis vara fallet om det i ett testamente har föreskrivits att någon skall ha nyttjanderätt till aktierna under sin livstid och bolaget får kännedom om att nyttjanderättshavaren har avlidit.

I *andra stycket* behandlas bl.a. den situationen att någon i testamente har förordnat att hans eller hennes aktier skall tillfalla någon med äganderätt när denne har uppnått en viss ålder. Om testamentstagaren är underårig vid testatorns död, kan överförmyndaren med stöd av 11 kap. 3 § första stycket 5 föräldrabalken förordna en god man med uppgift att förvalta egendomen för den blivande ägarens räkning. Då skall den blivande ägaren på anmälan av gode mannen föras in som ägare i aktieboken med anteckning om att aktierna omfattas av en föreskrift i testamente och att överförmyndaren har förordnat god man enligt föräldrabalken. Motsvarande anteckning görs i övriga fall som avses i det nämnda lagrummet. Aktierna företräds därefter av gode mannen så länge förordnandet gäller.

Tredje stycket motsvarar 3 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen med undantag för vad som där sägs om aktiebrev. Av bestämmelsen – tillsammans med 4 kap. 2 § lagen (2004:46) om investeringsfonder – framgår att aktier som ingår i en investeringsfond företräds av fonden i stället för av fondandelsägarna.

Ansvar för aktieboken

5 kap. 7 §

I bolag som inte är avstämningsbolag är styrelsen ansvarig för att aktieboken förs, bevaras och hålls tillgänglig enligt denna lag.

(Jfr 4 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 7 § första stycket första och andra meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 321 f.).

Såsom framgår av paragrafen är det styrelsen som ansvarar för att aktieboken förs, bevaras och hålls tillgänglig på det sätt som aktiebolagslagen kräver. Detta ansvar är straffsanktionerat (se 30 kap. 1 §). Det är inte nödvändigt att samtliga styrelseledamöter medverkar till varje anteckning i aktieboken. Det räcker att styrelsen uppdrar åt någon – inom eller utanför styrelsesekretsen – att handha aktieboken på föreskrivet sätt och sedan återkommande kontrollerar att uppdraget fullgörs.

Ansvar för att bevara aktieboken omfattar även äldre aktieböcker och äldre uppgifter som avses i 3 § andra och tredje styckena.

Förändret av aktieboken får anses som en del av bolagets förvaltning. Att aktieboken förs och hålls tillgänglig omfattas därmed av den granskning som bolagets revisor enligt 9 kap. 3 § skall göra. Om styrelsen har försummat sina skyldigheter i detta avseende, kan det leda till anmärkning enligt 9 kap. 33 § andra stycket. Såsom en remissinstans har påpekat får det i och för sig avgöras inom ramen för god revisionsbedömning hur omfattande revisorns granskning i denna del skall vara. Den vikt som lagstiftaren har fäst vid att aktieboken förs – vilken bl.a. kommer till uttryck i den anknytande straffbestämmelsen – talar dock för att en granskning görs varje år.

Vid bolagets upplösning får styrelsens ansvar för arkiveringen anses övergå på likvidatorn respektive konkursförvaltaren på motsvarande sätt som gäller för arkivering av räkenskapsinformation (jfr punkten 33 i Bokföringsnämndens vägledning Räkenskapsinformation och dess arkivering).

Upprättandet av aktieboken

5 kap. 8 §

Aktieboken skall upprättas så snart samtliga stiftare har undertecknat stiftelseurkunden. Uppgift om tecknade aktier skall genast föras in i aktieboken.

Om ändringar i aktieboken i samband med ökning och minskning av aktiekapitalet finns bestämmelser i 12 kap. 10 §, 13 kap. 18 §, 14 kap. 36 §, 15 kap. 37 § och 20 kap. 21 §.

(Jfr 4 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Av paragrafen framgår att aktieboken skall upprättas i omedelbar anslutning till undertecknandet av stiftelseurkunden. Det gäller även om de tecknade aktierna vid den tidpunkten – tvärtemot vad lagen förutsätter – ännu inte är betalda.

Efter bolagets bildande kan aktieboken komma att förändras på i huvudsak två olika sätt. Dels kan nya aktieägare föras in i tidigare aktieägares ställe. Detta regleras i 9 §. Dels kan antalet aktier förändras genom ökning eller minskning av aktiekapitalet. I *andra stycket* finns en erinran om de bestämmelser som gäller om de ändringar i aktieboken som måste göras i de senare fallen.

5 kap. 9 §

När någon visar upp ett aktiebrev och enligt 6 kap. 8 § eller på annat sätt styrker sitt förvärv, skall styrelsen eller den som styrelsen har bemyndigat genast föra in denne som aktieägare i aktieboken. Om den sista överlåtelsen på aktiebrevet är tecknad in blanco, skall namnet på förvärvaren sättas ut på aktiebrevet innan han eller hon förs in i aktieboken. På aktiebrevet skall det antecknas att aktieägaren har förts in i aktieboken en viss angiven dag.

Om en aktieägare eller någon annan behörig person anmäler att ett förhållande som har angetts i aktieboken har ändrats på annat sätt än som avses i första stycket, skall ändringen genast antecknas.

Införingar och anteckningar i aktieboken skall dateras, om inte tidpunkten för införingen eller anteckningen framgår av annat tillgängligt material.

Bestämmelser om anteckning i aktieboken av anmälan om förköp och hembud finns i 4 kap. 20–22, 31 och 32 §§.

(Jfr 4 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 7 § tredje och fjärde styckena i 1975 års aktiebolagslag (jfr prop. 1975:103 s. 321 och prop. 1988/89:152 s. 137).

I paragrafen används uttrycket ”föra in” när någon tas upp i aktieboken som ägare eller motsvarande, medan ”anteckna” används beträffande andra förhållanden.

I *första stycket* behandlas överlåtelse av aktier i kupongbolag. I det enklaste fallet är överlåtaren införd i aktieboken som ägare till aktierna. En överlåtelse sker då genom att överlåtaren undertecknar en överlåtelseförklaring på aktiebrevet med uppgift om den nye ägaren. Förvärvaren kan därefter, med aktiebrevet i handen, vända sig till bolaget och kräva att genast bli införd som ägare i aktieboken.

Det förekommer att den som har förts in som ägare i aktieboken och antecknats som förvärvare på aktiebrevet överlåter sina aktier genom att teckna en överlåtelseförklaring på aktiebrevet utan att samtidigt ange till vem överlåtelsen sker. En sådan överlåtelse ”in blanco” gör det möjligt för den nye ägaren att överlåta aktierna vidare utan någon egen överlåtelseförklaring på aktiebrevet. Utdelning och annan avkastning på aktien som förfaller till betalning kan lyftas mot avlämnande av de kuponger som hör till aktiebrevet. Den som inte vill delta i bolagets förvaltning utan nöjer sig med att ha aktierna som kapitalplacering behöver då inte bry sig om att bli införd i aktieboken. En aktieägare som vill rösta på stämman måste emellertid vara införd i aktieboken. Har aktieägaren förvärvat aktier som har överlåtits ”in blanco”, behöver inte hela fångeskedjan styrkas. Det räcker att aktieägaren fyller i sitt namn i överlåtelseförklaringen på aktiebrevet. Därefter har han eller hon rätt att bli införd i aktieboken som ägare till aktien.

Aktiebrevet skall förses med påskrift om att aktieägaren har förts in i aktieboken en viss angiven dag.

I *andra stycket* har upptagits en bestämmelse som ålägger styrelsen den i och för sig självklara plikten att i aktieboken anteckna sådana ändrade förhållanden som har anmälts till bolaget. Det kan exempelvis röra sig om att en aktieägare har bytt efternamn eller adress. Men

bestämmelsen är tillämplig också när det inom bolaget har fattats ett beslut som bör påverka innehållet i aktieboken. Ett exempel på detta är att det har beslutats att införa hembudsförbehåll för befintliga aktier eller att aktier av visst aktieslag skall omvandlas till aktier av annat aktieslag.

Enligt *tredje stycket* skall de införingar och anteckningar som görs i aktieboken förses med uppgift om när de gjordes. En sådan uppgift behövs dock inte om tidpunkten framgår av annat tillgängligt material.

Aktiebokens offentlighet

5 kap. 10 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall aktieboken hållas tillgänglig hos bolaget för alla som vill ta del av den. Om aktieboken förs med automatiserad behandling, skall bolaget ge var och en som begär det tillfälle att hos bolaget ta del av en aktuell utskrift eller annan aktuell framställning av aktieboken.

(Jfr 4 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen behandlar skyldigheten för ett kupongbolag att hålla aktieboken tillgänglig. Motsvarande bestämmelser finns i 3 kap. 13 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 107 f., prop. 1975:103 s. 326 och prop. 1993/94:196 s. 153 f.). Frågor om aktiebokens offentlighet har behandlats i avsnitt 6.4.3.

I kupongbolag gäller undantagslöst att var och en har rätt att ta del av aktieboken i dess helhet. Förs aktieboken i en bunden bok eller med hjälp av ett löslads- eller kortsystem, har den som begär det rätt att granska originalhandlingen. Om aktieboken förs med automatiserad behandling, har den som begär det i stället rätt att ta del av en utskrift eller annan framställning av aktieboken. Med ”annan framställning” avses att aktieboken presenteras med hjälp av särskilda tekniska hjälpmedel, t.ex. på bildskärm. Någon särskild tidsfrist för tillhandahållandet av utskrift m.m. har inte angetts men det ligger i sakens natur att bolaget, när någon har begärt att få ta del av aktieboken bör tillhandahålla utskriften så snart som möjligt.

Aktieboken respektive utskriften skall hållas tillgänglig ”hos bolaget”. Det innebär att den normalt skall finnas där styrelsen har sitt säte. Det bör emellertid godtas att den hålls tillgänglig på bolagets huvudkontor i Sverige, om detta finns på en plats som är mera tillgänglig för allmänheten än den ort där styrelsen har sitt säte. Bolaget är oförhindrat att tillställa den som begär det en utskrift per post men har ingen skyldighet att göra det.

Hittills har gällt att en utskrift av aktieboken får vara upp till sex månader gammal. I lagförslaget sägs att den tillhandahållna utskriften eller framställningen skall vara ”aktuell”. Den skall alltså avse förhållandena vid den tidpunkt då någon begär att få ta del av den. Enligt den nuvarande aktiebolagslagen har bolaget rätt till ersättning för kostnader för en helt färsk utskrift av aktieboken. Med hänsyn till att dessa kostnader i kupongbolag torde vara helt försumbara har den bestämmelsen inte tagits med i lagförslaget. Förslaget medger alltså inte att bolaget tar betalt för själva utskriften. Däremot finns det inget som hindrar bolaget från att

kräva ersättning för kostnader för sådana åtgärder som bolaget inte är skyldig att vidta, t.ex. för översändande av utskriften med post.

Skyldigheten att hålla aktieboken tillgänglig avser även sådan äldre aktiebok respektive äldre uppgifter som avses i 3 § andra och tredje styckena.

Såsom framgår av 7 § är det styrelsen som ansvarar för att aktieboken hålls tillgänglig på det sätt som lagen kräver. I 30 kap. 1 § finns bestämmelser om straff vid underlåtelse att hålla aktieboken tillgänglig.

Avstämningsbolag

Innehållet i aktieboken

5 kap. 11 §

I avstämningsbolag skall aktieboken innehålla uppgift om

1. aktieägarnas namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,
2. det antal aktier varje aktieägare innehar,
3. det antal aktier varje aktieägare innehar av olika aktieslag, om det finns aktier av olika slag i bolaget, och
4. i förekommande fall, att aktierna omfattas av förbehåll enligt 4 kap. 6 eller 27 § eller 20 kap. 31 §.

Bestämmelserna i 6 § gäller även i fråga om avstämningsbolag.

(Jfr 4 kap. 1 § andra stycket, 3 § andra och tredje styckena och 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens *första stycke* motsvarar väsentligen vad som enligt 5 § gäller för kupongbolag. I aktieboken för ett avstämningsbolag behöver det emellertid inte anges några särskilda nummer för aktierna. I stället skall, enligt punkten 2, för varje enskild aktieägare anges hur många aktier han eller hon innehar. Den information som lämnas i aktieboken för ett avstämningsbolag lämnas alltså aktieägare för aktieägare, inte – såsom i aktieboken för ett kupongbolag – aktie för aktie.

Andra stycket innehåller en hänvisning till vad som sägs i 6 § angående särskilda testamentariska förordnanden m.m.

Ansvar för aktieboken m.m.

5 kap. 12 §

Om ett avstämningsförbehåll tas in i bolagsordningen i samband med att bolaget bildas, skall 7–9 §§ tillämpas till dess att bolaget har registrerats i aktiebolagsregistret och ett avstämningsregister har upprättats. Införs ett sådant förbehåll genom ändring av bolagsordningen, skall 7–9 §§ tillämpas till dess att förbehållet har registrerats i aktiebolagsregistret och avstämningsregister har upprättats.

När avstämningsregistret har upprättats, skall den centrala värdepappersförvararen

1. föra och bevara aktieboken,
2. pröva frågor om införande av aktieägare i aktieboken,
3. svara för utskrift av aktieboken, och
4. avstämma aktieboken.

Styrelsen ansvarar för att det träffas ett avtal med en central värdepappersförvarare.

(Jfr 4 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Första stycket, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, anger hur aktieboken skall föras i avstämningsbolag under bildande och i bolag som nyss har beslutat att bli avstämningsbolag. Så länge avstämningsförbehållet inte är registrerat och något avstämningsregister inte har upprättats, skall bestämmelserna om kupongbolag tillämpas. Vad detta innebär följer av 7–9 §§.

När bolaget har registrerats och avstämningsregister har upprättats, övergår ansvaret för aktieboken från styrelsen till den centrala värdepappersförvararen. Uppgifterna i den tidigare aktieboken förs då över till den bok som den centrala värdepappersförvararen för. Det framgår av *andra stycket*, som har sin motsvarighet i 3 kap. 8 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 81 f. och prop. 1975:103 s. 323 f.).

Ett par av de skyldigheter som den centrala värdepappersförvararen har enligt den nuvarande lagen har inte tagits med i lagförslaget. Det gäller bl.a. skyldigheten att sända ut utdelning till aktieägarna. Det har ansetts att det bör stå bolaget fritt att välja om det vill utföra dessa åtgärder självt eller anlita den centrala värdepappersförvararen eller någon annan för denna uppgift.

I *tredje stycket* har, på *VPC:s* förslag, tillagts en bestämmelse som klargör att styrelsen ansvarar för att ett avtal med en central värdepappersförvarare kommer till stånd. Om avtalet av någon anledning upphör, måste styrelsen givetvis se till att ett nytt avtal med en central värdepappersförvarare kommer till stånd.

Införing av aktieägare i aktieboken

5 kap. 13 §

Den som har antecknats som aktieägare på ett avstämningskonto enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument skall genast föras in i aktieboken, om inte annat följer av denna lag.

(Jfr 4 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar införing av aktieägare i aktieboken för avstämningsbolag. En motsvarande bestämmelse finns i 3 kap. 7 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 321 f.). Till skillnad från den bestämmelsen ställs i lagförslaget inte något krav på att datum för införingen skall anges. Denna uppgift finns nämligen tillgänglig i avstämningsregistret.

Orden ”om inte annat följer av denna lag” syftar på sådana situationer där lagen uppställer uttryckliga hinder mot att föra in förvärvaren i aktieboken, såsom när någon har förvärvat en aktie med hembudsförbehåll (se 4 kap. 35 §).

Införing av förvaltare i aktieboken

5 kap. 14 §

Har en aktieägare i ett avstämningsbolag lämnat sina aktier till någon annan för förvaltning, kan denne (förvaltaren) på aktieägarens uppdrag

föras in i aktieboken i stället för aktieägaren. Detta förutsätter dock att förvaltaren

1. har fått medgivande av den centrala värdepappersförvararen till registrering som förvaltare, och

2. uppfyller de villkor som gäller för införing av ägare i aktieboken.

I det fall som avses i första stycket skall det i aktieboken anmärkas att aktien innehas för någon annans räkning. Beträffande förvaltaren antecknas i aktieboken samma uppgifter som enligt 11 § skall föras in om aktieägare.

I lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument finns bestämmelser om

1. medgivande enligt första stycket,

2. förvaltares skyldigheter, och

3. skyldighet för bolaget och den centrala värdepappersförvararen att tillhandahålla en sammanställning av uppgifter från förvaltare om aktieägare med mer än 500 förvaltarregistrerade aktier.

(Jfr 4 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar s.k. förvaltarregistrering, motsvarar 3 kap. 10 § andra–fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr bl.a. prop. 1988/89:152 s. 137 f. och prop. 1997/98:160 s. 185).

Rösträttsregistrering

5 kap. 15 §

Om den som äger förvaltarregistrerade aktier vill delta i en bolagsstämma, skall han eller hon på begäran av förvaltaren tillfälligt föras in i aktieboken. Efter den tidpunkt som avses i 7 kap. 28 § tredje stycket skall aktieägaren strykas från aktieboken.

(Jfr 4 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar s.k. rösträttsregistrering av förvaltarregistrerade aktier, motsvarar i sak 3 kap. 10 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:160 s. 185). I den nuvarande aktiebolagslagen anges dock att aktieägaren skall strykas från aktieboken ”när bolagsstämman har ägt rum”. Enligt lagförslaget skall aktieägaren strykas ur aktieboken redan efter dagen för den utskrift av aktieboken som görs inför bolagsstämman.

Den nuvarande aktiebolagslagen kan ge intryck av att aktieägaren själv har möjlighet att hos den centrala värdepappersförvararen begära att tillfälligt föras in i aktieboken. Den centrala värdepappersförvararen saknar emellertid kännedom om äganderätten till förvaltarregistrerade aktier och kan därför inte genomföra rösträttsregistreringar på begäran av aktieägaren. I stället måste en sådan begäran göras av förvaltaren. Detta har klargjorts i lagförslaget.

Överföring av uppgifter från äldre aktiebok

5 kap. 16 §

Har det införts ett avstämningsförbehåll genom en ändring av bolagsordningen och har ett dessförinnan utfärdat aktiebrev inte visats upp enligt 4 kap. 6 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, får uppgifter om aktien i den äldre aktieboken föras över till den aktiebok

som förs av den centrala värdepappersförvararen. I samband med överföringen skall det anges att aktiebrevet inte har visats upp. Om uppgifterna inte förs över, utgör den äldre aktieboken fortfarande aktiebok i fråga om aktien.

(Jfr 4 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 3 kap. 11 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 139 f., prop. 1975:103 s. 326 och prop. 1988/89:152 s. 138).

5 kap. 17 §

En ägare till en aktie för vilken det har utfärdats aktiebrev innan bolaget blev avstämningsbolag kan inte, i fråga om därefter beslutad utdelning eller emission, få utdelning, utöva aktieägares företrädesrätt att teckna nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler eller, vid fondemission, få ny aktie, förrän

1. anteckning på ett avstämningskonto har skett enligt 4 kap. 6 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument, och

2. aktieägaren har förts in i den aktiebok som förs av den centrala värdepappersförvararen.

(Jfr 4 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 3 kap. 14 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 139, prop. 1975:103 s. 327 och prop. 1988/89:152 s. 139). I den paragrafen finns en hänvisning till 3 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen. I lagförslaget har den sistnämnda bestämmelsen ersatts av en bestämmelse i 4 kap. 18 § lagen om kontoföring av finansiella instrument. Det har föranlett en motsvarande ändring i förevarande paragraf.

I lagrådsremissens förslag innehöll paragrafen ett andra stycke om att sådan rätt som avses i vissa bestämmelser i lagen om kontoföring av finansiella instrument inte får utövas innan anteckning eller införing enligt paragrafen skett. Efter synpunkter från *Lagrådet* har den bestämmelsen, såsom obehövlig, fått utgå.

5 kap. 18 §

Om det har förflutit fem år sedan avstämningsförbehållet registrerades och ingen har förts in som ägare eller som förvaltare till en aktie som är införd i den aktiebok som förs av den centrala värdepappersförvararen, får bolaget uppmana aktiens ägare att anmäla sig till den centrala värdepappersförvararen. Uppmaningen skall innehålla en upplysning om att rätten till aktien går förlorad om någon anmälan inte görs. Uppmaningen skall ske genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar och i den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer.

Om det inte har kommit in någon anmälan inom ett år från uppmaningen, får bolaget sälja aktien genom ett värdepappersinstitut. Betalningen för aktien tillfaller bolaget men aktiens tidigare ägare har, om aktiebrevet lämnas in, rätt att av bolaget få ut samma belopp med avdrag för kostnaderna för uppmaningen och försäljningen. Det inlämnade aktiebrevet skall förstöras.

(Jfr 4 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 3 kap. 11 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1989/90:160 s. 47 f.).

En remissinstans har ansett att den i första stycket angivna fristen borde vara tio år och har hänvisat till att det för löpande skuldebrev gäller en allmän preskriptionstid om tio år. Något behov av att förlänga fristen har emellertid inte ansetts föreligga. Visserligen förlorar aktieägaren sin aktierätt i bolaget i och med den försäljning som, enligt andra stycket, kan ske ett år efter femårsfristens utgång. Aktieägaren behåller emellertid en fordringsrätt mot bolaget och denna fordringsrätt preskriberas först tio år efter försäljningen.

Aktiebokens offentlighet

5 kap. 19 §

I ett avstämningsbolag skall en utskrift eller annan framställning av aktieboken hållas tillgänglig hos bolaget och hos den centrala värdepappersförvararen för alla som vill ta del av den. I en sådan utskrift eller framställning skall aktieägarna och förvaltarna tas upp i alfabetisk ordning. Utskriften eller framställningen får inte vara äldre än tre månader.

Var och en som begär det har rätt att mot ersättning för kostnaderna få en aktuell utskrift av aktieboken eller del av den.

En aktieägare skall inte tas upp i en utskrift eller framställning enligt denna paragraf, om hans eller hennes aktieinnehav uppgår till högst 500 aktier. Om en aktieägare äger samtliga aktier i bolaget, skall dock hans eller hennes aktieinnehav alltid redovisas.

(Jfr 4 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar frågor om aktiebokens offentlighet i avstämningsbolag. Hittills har bestämmelser om det funnits i 3 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1970:99 s. 107 f., prop. 1975:103 s. 326 och prop. 1993/94:196 s. 153 f.). Frågor om aktiebokens offentlighet har behandlats i avsnitt 6.4.3.

I *första stycket* föreskrivs att bolaget är skyldigt att låta den som begär det ta del av en utskrift eller annan framställning av aktieboken. Rätten att ta del av innehållet är således inte begränsad till aktieägarna eller till personer med anknytning till bolaget. Beträffande begreppen ”annan framställning” och ”hos bolaget” kan hänvisas till kommentaren till 10 §.

Hittills har gällt att en utskrift av aktieboken inte får vara äldre än sex månader. Enligt lagförslaget får utskriften vara högst tre månader gammal.

Av *andra stycket* framgår att var och en har rätt att få del av en aktuell utskrift av aktieboken eller del av denna (t.ex. uppgifter om vissa aktieägare). Bolaget har rätt att ta ut ersättning för detta. Ersättningen får dock inte överstiga kostnaderna för att ta fram och tillhandahålla utskriften.

Såsom framgår av *tredje stycket* skall en utskrift eller annan framställning enligt första och andra styckena inte innehålla uppgifter om aktieägare som innehar högst femhundra aktier i bolaget. Om samtliga aktier ägs av en och samma person, måste dock uppgifter om denne redovisas. Detta överensstämmer med vad som har gällt redan tidigare.

Bolag som inte är avstämningsbolag*Bolagets skyldighet att utfärda aktiebrev**6 kap. 1 §*

Om en aktieägare i ett aktiebolag som inte är avstämningsbolag begär det, skall bolaget utfärda aktiebrev för hans eller hennes aktier.

(Jfr 5 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Den innehåller en bestämmelse om utfärdande av aktiebrev i aktiebolag som inte är avstämningsbolag, s.k. kupongbolag. Frågan har behandlats i avsnitt 6.5.

I paragrafen slås fast att ett kupongbolag skall utfärda aktiebrev till de aktieägare som begär det. En sådan skyldighet har funnits redan enligt nuvarande rätt men har inte kommit till uttryck i lagtexten.

Av paragrafen följer motsatsvis att bolaget inte behöver utfärda några aktiebrev så länge ingen begär detta. Om en aktieägare begär det, måste bolaget utfärda ett aktiebrev som avser dennes aktier men behöver inte utfärda aktiebrev för övriga aktier. Bolaget är dock oförhindrat att utfärda aktiebrev även om aktieägarna inte begär det.

Ett aktiebrev skall utfärdas i vanlig skriftlig form och således komma till uttryck i ett pappersdokument. Bestämmelser om aktiebrevets innehåll och undertecknande finns i 2 och 3 §§. I och med att aktiebrevet utfärdas knyts de rättigheter som aktien är förenad med till aktiebrevet på visst sätt. Det innebär bl.a. att vid en aktieöverlåtelse måste aktiebrevet överlämnas till förvärvaren för att förvärvaren skall vara skyddad mot dubbelöverlåtelse och mot utmätning av aktiebrevet till betalning för överlåtarens skuld. Det innebär vidare att de ekonomiska rättigheter som aktien ger, såsom utdelning, i princip kan utövas endast av den som innehar aktiebrevet eller till aktiebrevet hörande kuponger som bolaget har utfärdat (jfr 4 kap. 38 §).

*Uppgifter i aktiebrev**6 kap. 2 §*

Ett aktiebrev skall ange

1. bolagets firma, organisationsnummer och bolagskategori,
2. aktieägarens namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer,
3. nummer på de aktier som avses med brevet,
4. aktiernas slag, om det enligt bolagsordningen kan finnas aktier av olika slag,
5. förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 §, om aktierna omfattas av ett sådant förbehåll, och
6. vilken dag aktiebrevet lämnades ut.

I det fall som avses i 5 kap. 6 § tredje stycket skall aktiebrevet i stället för fondandelsägarna ange det fondbolag som förvaltar fonden liksom fondens beteckning.

En uppgift som avses i första stycket 5 kan anges i förkortad form. Förkortningsformer fastställs av regeringen.

(Jfr 5 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Första stycket överensstämmer huvudsakligen med 3 kap. 4 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 319). I stycket anges vilka uppgifter som ett aktiebrev skall innehålla. Av bestämmelsen framgår att ett aktiebrev liksom hittills skall vara ställt till viss man. Skyldigheten att ange bolagets organisationsnummer och bolagskategori – varmed avses huruvida bolaget är privat eller publikt – är ny (punkten 1). Detsamma gäller skyldigheten att ange aktieägarens person- eller organisationsnummer eller ett annat identifieringsnummer (punkten 2). Som identifieringsnummer kan tjäna exempelvis ett födelse-datum. En given följd av att aktier, enligt lagförslaget, inte skall ha något nominellt belopp, är att något nominellt belopp inte heller behöver anges på aktiebrevet. Inte heller aktiens kvotvärde behöver anges. Om kvotvärdet ändras, är det alltså inte nödvändigt att lämna in aktiebrev för påskrift.

Enligt första stycket 5 skall vissa förbehåll som inskränker aktiernas överlåtbarhet eller som annars är av särskilt intresse för den som avser att köpa aktier framgå av aktiebrevet. Det gäller, liksom enligt hittills gällande rätt, hembudsförbehåll (jfr 4 kap. 27 §) samt förbehåll om omvandling (jfr 4 kap. 6 §) och inlösen (jfr 20 kap. 31 §). Till detta kommer nu samtyckes- och förköpsförbehåll (jfr 4 kap. 8 och 18 §§). Uppgifter av detta slag är ägnade att klargöra för en förvärvare av aktien vilka förbehåll som gäller. Det bör dock understrykas att ett förbehåll i bolagsordningen gäller mot en förvärvare av aktien oavsett om aktiebrevet innehåller någon uppgift om förbehållet eller inte.

Andra stycket motsvarar 3 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 328 och prop. 2002/03:150 s. 332). Där framgår vilka uppgifter som aktiebrevet skall innehålla om aktierna ingår i en investeringsfond.

Tredje stycket överensstämmer med de två sista meningarna i 3 kap. 4 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

Undertecknande av aktiebrev

6 kap. 3 §

Ett aktiebrev skall undertecknas av styrelsen eller, enligt styrelsens bemyndigande, av ett värdepappersinstitut. Namnteckningen får återges genom tryckning eller på annat liknande sätt. Bestämmelsen i 1 kap. 13 § skall inte tillämpas.

(Jfr 5 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 4 § andra stycket första och andra meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen. I paragrafen fastslås vem som skall underteckna ett aktiebrev (jfr prop. 1975:103 s. 319).

Enligt den nuvarande aktiebolagslagen får styrelsen ge en bank fullmakt att underteckna aktiebrev. Den föreslagna bestämmelsen tillåter att inte bara banker utan också andra värdepappersinstitut bemyndigas att underteckna aktiebrev. Med värdepappersinstitut avses detsamma som i lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Om styrelsen undertecknar aktiebrevet, skall minst hälften av styrelseledamöterna skriva under (se 8 kap. 35 §).

Ett aktiebrev förutsätts ha formen av ett pappersdokument. I tredje meningen har därför klargjorts att ett aktiebrev inte får undertecknas med elektronisk signatur.

Utlämnande av aktiebrev

6 kap. 4 §

Ett aktiebrev får lämnas ut endast till den aktieägare som enligt 2 § första stycket 2 har antecknats på aktiebrevet. För att aktiebrevet skall få lämnas ut krävs dessutom att

1. aktieägaren är införd i aktieboken som ägare till de aktier som avses med brevet,
2. aktierna har betalats,
3. bolaget har registrerats, om aktierna har tecknats vid bolagets bildande,
4. registrering har skett enligt 12 kap. 10 § eller 13 kap. 27 §, om aktierna har kommit till genom fondemission eller nyemission av aktier, samt
5. registrering har skett enligt 14 kap. 43 § eller 15 kap. 38 §, om aktierna har kommit till genom teckning med utnyttjande av optionsrätt eller genom konvertering.

(Jfr 5 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Av paragrafen, som i sak överensstämmer med 3 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen, framgår att vissa förutsättningar måste vara uppfyllda för att ett aktiebrev skall få lämnas ut (se prop. 1975:103 s. 319 f.).

Anteckning på aktiebrevet

6 kap. 5 §

På ett aktiebrev skall i förekommande fall antecknas att aktieägaren har

1. utnyttjat sin rätt till nya aktier vid en fondemission,
2. utnyttjat sin företrädesrätt att delta i en nyemission av aktier eller en emission av teckningsoptioner eller konvertibler,
3. tagit emot betalning i samband med minskning av aktiekapitalet eller inlösen av aktier som har skett i annan ordning, och
4. tagit emot betalning i samband med utskiftning vid bolagets likvidation.

Om en aktie har dragits in utan återbetalning, skall detta antecknas på aktiebrevet så snart som möjligt.

Bestämmelserna i första stycket 1–3 skall inte tillämpas om kuponger som hör till aktiebrevet skall användas som emissionsbevis eller ges in vid en anmälan för inlösen.

Att ett aktiebrev skall förses med en anteckning om att aktieägaren har förts in i aktieboken framgår av 5 kap. 9 §.

(Jfr 5 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 4 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 319 f.).

Lagrådet har ifrågasatt om inte förevarande paragraf, tillsammans med 7 och 8 §§, borde sammanföras med bestämmelserna i 4 kap. 37–41 §§. Frågan har övervägts ytterligare vid utformningen av propositionens lagförslag. Det har därvid ansetts att det visserligen finns skäl som talar för

Lagrådets förslag men att det för lagens användare är mera praktiskt om de aktuella bestämmelserna – som samtliga anknyter till hanteringen av aktiebrev – får sin placering i lagens kapitel om aktiebrev.

I *första stycket* räknas det upp några åtgärder som kräver anteckning på aktiebrevet. Punkterna 1 och 2 i första stycket är nya och avser det fallet att aktieägaren har utnyttjat sin rätt respektive företrädesrätt att delta i emissioner. Punkterna 3 och 4 överensstämmer i sak med gällande rätt. Inlösen av aktier ”i annan ordning” enligt punkten 3 kan ske med tillämpning av 25 kap. 22 §.

Av 7 § framgår att bolaget får hålla inne utdelningar och emissionsbevis till dess att aktiebrevet har getts in till bolaget för sådan anteckning som sägs i första stycket.

Lagrådet har diskuterat vissa aspekter på anteckningskravet i första stycket. Bl.a. har Lagrådet anmärkt att lagförslaget inte reglerar verkan av att någon förvärvar aktien i god tro om de förhållanden som skall antecknas. I enlighet med vad Lagrådet har anfört bör dock, som en konsekvens av anteckningskravet, bolaget inte gentemot en godtroende förvärvare av aktien kunna göra gällande att det redan har fullgjort en viss prestation av det slag som anges i paragrafen, t.ex. en utbetalning med anledning av minskning av aktiekapitalet, genom betalning till den tidigare ägaren av aktien (jfr 15 § skuldebrevslagen). Det har inte ansetts nödvändigt att reglera detta särskilt i lagen.

En anslutande fråga som Lagrådet har rest är vad som händer om någon i god tro förvärvar en aktie efter det att utdelning har uppburits av överlåtaren. Om det finns utdelningskuponger som hör till aktiebrevet regleras frågan i 24 § skuldebrevslagen (se 8 § andra stycket). Som Lagrådet har anfört gäller för övriga fall att förvärvaren inte får bättre rätt mot bolaget än vad överlåtaren hade (se vidare Lagrådets yttrande). Inte heller detta har ansetts nödvändigt att reglera särskilt i lagen.

Även *andra stycket* överensstämmer i sak med gällande rätt.

I *tredje stycket* klargörs att ett aktiebrev inte behöver ges in för anteckning om den aktuella rättigheten representeras av en kupong som hör till aktiebrevet. Aktieägaren förutsätts alltså i detta fall ge in kupongen, i stället för aktiebrevet, till bolaget.

Fjärde stycket innehåller en erinran om att ett aktiebrev som företes i samband med införing i aktieboken skall förses med anteckning om införingen (se 5 kap. 9 §).

Utbyte av aktiebrev

6 kap. 6 §

Aktiebrev får bytas ut mot ett eller flera andra aktiebrev. I så fall skall det äldre aktiebrevet och de kuponger som hör till aktiebrevet förstöras.

Ett aktiebrev, som ges ut i stället för ett annat i samband med utbyte enligt första stycket eller i samband med dödning enligt lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling, skall innehålla uppgift om att det ersätter ett tidigare aktiebrev.

(Jfr 5 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 4 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 319). I *första stycket* fastslås, för tyd-

lighets skull, att aktiebrev får bytas ut. Ett sådant utbyte aktualiseras när ett aktiebrev avser flera aktier och aktieägaren vill överlåta några men inte alla aktier. Det kan också aktualiseras vid en s.k. split, dvs. när en aktie delas upp på flera. I båda fallen kan ett aktiebrev bytas ut mot två eller flera. Utbyte kan också aktualiseras vid en sammanläggning av aktier; flera aktiebrev kan då ersättas av ett gemensamt aktiebrev. Också i andra fall, t.ex. när visst på aktien antecknat förbehåll har upphävts, kan aktiebrevet bytas ut mot ett nytt aktiebrev. Utbyte sker på begäran av aktieägaren.

Såsom framgår av *andra stycket* skall det i det nya aktiebrevet anges att aktiebrevet ersätter ett tidigare aktiebrev. Detsamma gäller när ett aktiebrev dödas genom ett sådant förfarande som sägs i lagen (1927:85) om dödande av förkommen handling och bolaget utfärdar ett nytt aktiebrev i stället för det som har dödat (jfr 9 § nämnda lag).

Innehållande av utdelning eller emissionsbevis

6 kap. 7 §

Bolaget får hålla inne utdelning och emissionsbevis som avser en aktie till dess att aktiebrevet lämnas in för anteckning eller för utbyte, om

1. det enligt denna lag skall göras en anteckning på aktiebrevet, eller
2. aktiebrevet skall bytas ut därför att de aktier som aktiebrevet avser skall omvandlas till aktier av ett annat slag.

(Jfr 5 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen. Den ger bolaget rätt att hålla inne utdelning och emissionsbevis (om emissionsbevis, se 11 kap. 5 §) som belöper på en viss aktie till dess att aktiebrevet har företetts för anteckning eller utbyte (jfr prop. 1975:103 s. 328). I de i paragrafen angivna situationerna har aktieägaren alltså en sanktionerad skyldighet att ge in aktiebrevet.

Den motsvarande bestämmelsen i den nuvarande lagen omfattar också den situationen då en aktie har delats upp i flera genom en s.k. split och det därför regelmässigt finns anledning att byta ut äldre aktiebrev mot nya aktiebrev med ett korrekt angivet nominellt belopp. Mot bakgrund av den föreslagna övergången till ett kvotaktiesystem (jfr avsnitt 4.9) har det ansetts att det inte längre finns behov av att kunna framtvinga ett utbyte av aktiebrev efter en split. Inget hindrar dock att aktiebrev i denna situation byts ut efter överenskommelse med bolaget.

Överlåtelse och pantsättning av aktiebrev m.m.

6 kap. 8 §

Överlåts eller pantsätts ett aktiebrev, skall bestämmelserna om skuldebrev till viss man eller order i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev tillämpas. Den som innehar ett aktiebrev och enligt bolagets anteckning på brevet är införd som ägare i aktieboken skall då likställas med den som enligt 13 § andra stycket nämnda lag förmodas ha rätt att göra skuldebrevet gällande.

Bestämmelser om utdelningskuponger finns i 24 och 25 §§ lagen om skuldebrev.

(Jfr 5 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som i sak överensstämmer med 3 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen, anger bl.a. vad som i sakrättsligt hänseende gäller vid överlåtelse och pantsättning av aktiebrev (jfr prop. 1975:103 s. 320 f.). Bestämmelserna om överlåtelse och pantsättning av emissionsbevis m.m. finns i 11 kap. i lagförslaget.

Interimsbevis

6 kap. 9 §

Innan ett aktiebrev utfärdas, får bolaget utfärda ett bevis om rätt till en eller flera aktier (*interimsbevis*). Beviset skall vara ställt till en viss person. Han eller hon skall vara införd i aktieboken som ägare till de aktier som avses med beviset. Beviset skall innehålla ett förbehåll om att aktiebrev lämnas ut endast om beviset lämnas tillbaka.

Om aktieägaren begär det, skall betalningar för de aktier som avses med interimsbeviset antecknas på beviset. Även återbetalningar skall antecknas på beviset. I övrigt gäller bestämmelserna i denna lag om aktiebrev i tillämpliga delar för interimsbevis.

(Jfr 5 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om interimsbevis. I den nuvarande aktiebolagslagen återfinns motsvarande bestämmelser i 3 kap. 5 §. Bestämmelserna är oförändrade i sak (jfr prop. 1975:103 s. 319 f.).

Ett aktiebrev får inte utfärdas förrän aktierätten har blivit definitiv. Det blir den först när bolaget har registrerats eller, i fråga om aktier som har tillkommit genom emission, när emissionen har registrerats. Av *första stycket* framgår att bolaget redan dessförinnan kan låta aktietecknarens då ännu villkorade rätt komma till uttryck i ett interimsbevis. En förutsättning för att en aktietecknare skall kunna få ett interimsbevis är att han eller hon finns med i aktieboken. Däremot behöver aktien inte vara betald.

Enligt *andra stycket* skall på aktietecknarens begäran antecknas betalningar för de aktier som avses med beviset. Har återbetalning skett, skall detta alltid antecknas på interimsbeviset. Med återbetalning avses här sådan återbetalning som skall ske när frågan om bolagets bildande har förfallit eller aktieteckningen annars inte är bindande (se t.ex. 2 kap. 24 § och 13 kap. 17 §). I övrigt gäller vad som sägs i bestämmelserna om aktiebrev i tillämpliga delar också för interimsbevis.

På aktiemarknaden förekommer s.k. teckningsbevis, dvs. handlingar som bolagets stiftare eller, vid nyemission, styrelsen utfärdar som bevis för att aktier har tecknats. I den nuvarande aktiebolagslagen saknas bestämmelser om teckningsbevis. Några sådana regler föreslås inte heller nu.

Avstämningsbolag

6 kap. 10 §

Av 4 kap. 5 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument framgår att aktiebrev eller interimsbevis inte får utfärdas för aktier i avstämningsbolag.

(Jfr 5 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 8 § andra stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1988/89:152 s. 137).

Vad som gäller om befintliga aktiebrev m.m. när ett bolag övergår från att vara ett kupongbolag till att bli ett avstämningsbolag framgår av 4 kap. 6–14 §§ lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

7 kap. Bolagsstämma

Utövande av aktieägars beslutanderätt i bolaget

7 kap. 1 §

Aktieägarnas rätt att besluta i bolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämma.

(Jfr 6 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 386 f. och prop. 1997/98:99 s. 229).

Rätt att delta i bolagsstämman som aktieägare

7 kap. 2 §

Rätt att delta i bolagsstämma har den aktieägare som på dagen för bolagsstämman är införd i aktieboken. I avstämningsbolag gäller i stället att rätten att delta i bolagsstämma tillkommer den som har tagits upp som aktieägare i en sådan utskrift eller annan framställning av aktieboken som avses i 28 § tredje stycket.

I bolagsordningen får föreskrivas att en aktieägare får delta i bolagsstämma endast om han eller hon anmäler detta till bolaget senast den dag som anges i kallelsen till bolagsstämman. Denna dag får inte vara söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton och inte infalla tidigare än femte vardagen före bolagsstämman.

I 4 kap. 35 § finns särskilda bestämmelser om rätt att rösta för aktier som omfattas av hembudsförbehåll.

(Jfr 6 kap. 2 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 387 f. och prop. 1997/98:99 s. 230 f.). Tredje stycket saknar dock tidigare motsvarighet.

I *första stycket* regleras vem som har rätt att delta och utöva aktieägars befogenheter på bolagsstämman. Bestämmelsen överensstämmer, såvitt gäller kupongbolag, med hittills gällande rätt (se första meningen). När det gäller avstämningsbolag har bestämmelsen fått en något förändrad innebörd. Rätten att delta i bolagsstämma tillkommer i dessa bolag den som är införd i aktieboken viss dag före stämman. Hittills har denna dag infallit tio dagar före stämman. Enligt lagförslaget skall dagen i fortsättningen – såsom framgår av hänvisningen till 28 § – infalla fem vardagar före stämman eller den senare dag som föreskrivs i bolagsordningen. Frågan har behandlats i avsnitt 7.2.2.

Andra stycket innehåller bestämmelser om s.k. föranmälan. Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt. Frågor om formen för föranmälan har diskuterats i avsnitt 7.2.8. Såsom där har konstaterats finns det inget som hindrar bolaget från att genom föreskrifter i bolagsordningen eller styrelsebeslut anvisa viss form för föranmälan. Oavsett innebörden i sådana föreskrifter får aktieägaren dock alltid anses ha rätt att göra föranmälan i pappersform.

I 4 kap. 35 § finns särskilda bestämmelser om vem som får utövas aktieägars rättigheter beträffande aktier som omfattas av hembudsförbehåll. Den som har förvärvat en sådan aktie får inte föras in i aktieboken förrän det står klart att hembudsrätten inte utnyttjas. Under tiden fram till dess (hembudstiden) kan därför – som huvudregel – varken överlåtaren eller förvärvaren rösta för aktien. I bolagsordningen kan emellertid tas in bestämmelser om att antingen överlåtaren eller förvärvaren kan utöva rösträtten för aktien under hembudstiden. Finns det en föreskrift om att rösträtten skall utövas av överlåtaren, kan denne alltså utöva rösträtten trots att han eller hon inte är aktieägare. Och säger bolagsordningen att rösträtten skall utövas av förvärvaren, kan denne utöva rösträtten trots att han eller hon aldrig har förts in i aktieboken. I klarhetens intresse har en erinran om 4 kap. 35 § tagits in i *tredje stycket*.

Ombud vid bolagsstämman

7 kap. 3 §

En aktieägare som inte är personligen närvarande vid bolagsstämman får utöva sin rätt vid stämman genom ett ombud med skriftlig, av aktieägaren undertecknad och daterad fullmakt.

En fullmakt gäller högst ett år från utfärdandet.

(Jfr 6 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 3 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 388 f. och prop. 1997/98:99 s. 231). Av 1 kap. 13 § framgår att det krav på undertecknande som förevarande paragraf uppställer kan uppfyllas genom användande av avancerad elektronisk signatur. Om aktieägaren vill återkalla en fullmakt som har lämnats i form av ett elektroniskt dokument, kan detta ske genom att aktieägaren meddelar bolaget att fullmakten inte längre gäller (se även kommentaren till 4 §).

Paragrafen gäller även sådana fullmakter som behandlas i 4 §.

Insamlande av fullmakter på bolagets bekostnad

7 kap. 4 §

Fullmakter får inte samlas in på bolagets bekostnad. I bolagsordningen får det dock föreskrivas att styrelsen får samla in fullmakter på bolagets bekostnad enligt det förfarande som anges i andra stycket.

Innehåller bolagsordningen en sådan föreskrift som anges i första stycket, får styrelsen i samband med kallelse till bolagsstämma tillhandahålla ett fullmaktsformulär åt aktieägarna. Formuläret skall kunna användas för att ge en person som anges i formuläret i uppdrag att företräda aktieägare vid bolagsstämman i de frågor som anges i formuläret. Det

skall innehålla framlagda förslag till beslut samt två likvärdigt presenterade svarsalternativ med rubrikerna Ja och Nej. Av formuläret skall det framgå att aktieägaren inte kan instruera ombudet på annat sätt än genom att markera ett av de angivna svarsalternativen och att det inte är tillåtet att villkora svaren. Det skall också framgå av formuläret vilken dag fullmakten skall vara ombudet tillhanda samt hur aktieägaren skall gå till väga för att återkalla fullmakten. Ombudet får inte vara styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget.

Om en aktieägare som lämnar fullmakt med hjälp av ett sådant formulär som anges i andra stycket har försett formuläret med särskilda instruktioner eller villkor, är fullmakten ogiltig.

(Jfr 2 kap. 8 § och 6 kap. 3 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar delvis 9 kap. 3 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 231). I övrigt saknar paragrafen tidigare motsvarighet.

Huvudregeln enligt förslaget är att styrelsen inte får samla in fullmakter på bolagets bekostnad (se *första stycket*). Detta överensstämmer med gällande rätt. Bestämmelsen är inte avsedd att förhindra att bolaget tillhandahåller aktieägarna fullmaktsformulär, under förutsättning att dessa inte pekar ut något visst ombud eller anger hur ombudet skall rösta.

I den föreslagna lagtexten (se första stycket första meningen och *andra stycket*) har införts ett undantag från denna huvudregel. Detta undantag har behandlats i avsnitt 7.2.4.

Såsom framgår av lagtexten förutsätter undantagsregeln att det finns en föreskrift i bolagsordningen som ger styrelsen rätt att tillhandahålla fullmaktsformulär till aktieägarna. Formulären skall innefatta en fullmakt för en i formuläret angiven person att företräda fullmaktsgivaren vid bolagsstämman i de frågor som preciseras i formuläret.

Styrelsen beslutar på eget ansvar om den vill utnyttja en bolagsordningsföreskrift av detta slag. Eftersom förfarandet underlättar aktieägarnas medverkan i beslutsfattandet, kan det dock antas att god sed på aktiemarknaden kommer att kräva att i vart fall stora bolag med stor ägarspridning använder sig av detta slag av fullmaktssystem. Om styrelsen bestämmer sig för att tillhandahålla fullmaktsformulär, måste den utforma formuläret på visst sätt. För det första måste formuläret precisera de frågor som fullmakten omfattar. Lagtexten ställer inte något krav på att samtliga frågor i de ärenden som enligt dagordningen skall behandlas på stämman tas upp i formuläret. Självfallet bör dock styrelsen inte utelämna någon eller några frågor annat än om det finns goda skäl för det. Ombudets behörighet till följd av fullmakten är begränsad till de frågor som finns preciserade i fullmakten. Fullmakten skall också innehålla de förslag till beslut som föreligger i dessa frågor. Finns det flera förslag i samma ärende, måste samtliga förslag anges.

I anslutning till varje förslag skall det finnas likvärdigt presenterade svarsalternativ, angivna med orden ”Ja” och ”Nej”. Texten måste utformas så att aktieägaren kan ta ställning till varje särskild fråga. Det innebär exempelvis att när det gäller frågan om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter måste svarsalternativ anges för var och en av ledamöterna. Tanken är att aktieägaren skall ge uttryck för sin mening genom att markera något av de båda alternativen. Formuläret kommer härigenom att fungera som ett slags röstsedel. I formuläret skall anges att aktieägaren inte kan villkora det svarsalternativ som han eller hon väljer,

inte heller ändra i svarsalternativen genom att exempelvis tillfoga ett tredje alternativ. Dessa begränsningar i aktieägarens svarsalternativ är praktiskt betingade. Om aktieägaren önskar att ombudet skall avstå från att rösta i någon fråga, får han eller hon låta bli att markera ett alternativ. Ombudet saknar då behörighet att rösta i den frågan.

I formuläret måste också anges vilken dag som fullmakten senast skall vara ombudet till handa för att kunna beaktas samt hur aktieägaren skall gå till väga för att återkalla fullmakten. Återkallelse sker enligt allmänna fullmaktsrättsliga regler, dvs. först och främst genom att aktieägaren återtar fullmakten (jfr 16 § lagen [1915:218] om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, avtalslagen). Fullmakten kan också återkallas genom ett meddelande till bolaget (jfr 12 § andra stycket och 13 § avtalslagen). Det kan finnas anledning att i formuläret lämna ytterligare information i detta hänseende, t.ex. om vilken avdelning eller tjänsteman inom bolaget som aktieägaren kan vända sig till när det gäller återkallelse av fullmakten.

Om aktieägaren sänder tillbaka formuläret till ombudet, vederbörligen ifyllt, skall aktieägaren anses som närvarande vid bolagsstämman genom ombudet i de frågor som fullmaktsformuläret behandlar (se även kommentaren till 29 §).

Fullmakten innebär att ombudet får i uppdrag att rösta på det sätt som framgår av det ifyllda formuläret. Om det till följd av nya omständigheter kan antas att en ja- eller nej-röst i enlighet med fullmakten inte längre överensstämmer med aktieägarens vilja, kan dock ombudet välja att inte utnyttja fullmakten, dvs. i praktiken avstå från att delta i omröstningen. I sådana fall ankommer det på ombudet att underrätta aktieägaren om att så har skett. Av allmänna fullmaktsregler följer däremot att ett ombud som deltar i omröstningen inte kan rösta på annat sätt än vad som har angetts i den skriftliga fullmakten. Ett ombud, som enligt fullmakten har i uppdrag att rösta ja i en viss fråga, kan alltså aldrig rösta nej. På samma vis kan den som enligt fullmakten har i uppdrag att rösta nej inte rösta ja.

Det är styrelsen som beslutar vem som skall anges som ombud i fullmaktsformuläret. Styrelseledamöter och den verkställande direktören får inte anges som ombud. I övrigt finns inte några särskilda begränsningar. Det ligger emellertid i sakens natur att det regelmässigt är olämpligt att ge uppdraget till någon som har ett särskilt intresse i en fråga som skall behandlas på stämman. Personer som träffas av jävsbestämmelserna i 46 § får givetvis inte anges som ombud.

Ombudet skall namnges i fullmaktsformuläret. Det är inte möjligt för styrelsen eller annan att därefter byta ut den namngivna personen mot någon annan. Av praktiska skäl kan det därför vara lämpligt att i fullmaktsformuläret namnge en eller ett par ytterligare personer som kan träda in i det ordinarie ombudets ställe för det fall denne får förfall vid stämman.

I tredje stycket anges vad som gäller om aktieägaren i fullmaktsformuläret tillfogar särskilda instruktioner för ombudet. I så fall är fullmakten ogiltig i sin helhet. Den som önskar lämna sådana instruktioner får anlita ett eget ombud.

Såsom en remissinstans har påpekat är det givetvis önskvärt att den som tar emot ett ifyllt fullmaktsformulär och därvid konstaterar att det

innehåller särskilda instruktioner som gör fullmakten ogiltig underrättar fullmaktsgivaren, där detta är praktiskt möjligt.

Det praktiska förfarandet vid användandet av sådana fullmaktsformulär som avses i paragrafen kan sammanfattas enligt följande. Sedan bolaget infört en föreskrift i bolagsordningen om att styrelsen får samla in fullmakter på bolagets bekostnad, får styrelsen tillhandahålla ett fullmaktsformulär i samband med kallelsen till bolagsstämma. Om kallelsen skickas med post eller e-post, bör formuläret bifogas. Bolaget kan därutöver tillhandahålla formuläret på en webbplats. Det ifyllda formuläret skall sedan skickas tillbaka till ombudet. Sista dag för svar bör lämpligen bestämmas med hänsyn till bl.a. antalet aktieägare och antalet frågor som skall behandlas på stämman. Såväl ombudet som bolaget bör ges tid att granska de ifyllda formulären före stämmans början eller i vart fall innan röstlängden upprättas. Det skall framgå av röstlängden hur många aktier och röster ombudet företräder men det behöver inte anges vilka alternativ aktieägarna har markerat (jfr 29 §). Vid eventuella omröstningar skall ombudet redovisa hur de aktieägare, som har skickat in giltiga fullmakter och markerat antingen ”Ja”- eller ”Nej”-alternativet, avger sina röster.

Biträde vid bolagsstämman

7 kap. 5 §

En aktieägare eller ett ombud får ha med sig högst två biträden vid bolagsstämman. Biträden får yttra sig vid bolagsstämman.

I bolagsordningen får det föreskrivas att en aktieägare får ha med sig biträden vid bolagsstämman endast om han eller hon anmäler antalet biträden till bolaget på det sätt som anges i 2 § andra stycket.

(Jfr 6 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 3 § tredje och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 389 och prop. 1997/98:99 s. 231 f.).

Utomståendes närvaro vid bolagsstämman

7 kap. 6 §

Bolagsstämman får besluta att den som inte är aktieägare skall ha rätt att närvara eller på annat sätt följa förhandlingarna vid bolagsstämman. Ett sådant beslut är giltigt endast om det biträds av samtliga aktieägare som är närvarande vid bolagsstämman.

I bolagsordningen får det föreskrivas att den som inte är aktieägare skall ha rätt att närvara eller på annat sätt följa förhandlingarna vid bolagsstämman även om något sådant beslut som anges i första stycket inte fattas.

I fråga om publika aktiebolag gäller 55 § i stället för första stycket andra meningen.

(Jfr 6 kap. 2 § tredje stycket.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Skälen till de nya bestämmelserna har behandlats i avsnitt 7.2.3.

Utgångspunkten för paragrafen är att närvarorätt vid stämman tillkommer endast aktieägare. Enligt allmänna associationsrättsliga principer får även andra personer som utövar någon funktion vid stämman, t.ex. styrelseledamöter, stämмоordföranden eller protokollförare, närvara (jfr Johansson, Bolagsstämma, 1990, s. 250 f.). Med aktieägare får därför i förevarande sammanhang jämföras sådana personer.

Första stycket ger bolagsstämman en rättslig grund för att låta andra än de nu angivna personerna vara närvarande under förhandlingarna. Dessa personer har dock, så länge stämman inte beslutar om annat, inte rätt att yttra sig vid stämman.

Bolagsstämman kan också besluta att personer som inte är aktieägare skall ha rätt att ”på annat sätt följa förhandlingarna vid bolagsstämman”. Denna möjlighet kan utnyttjas om aktieägarna inte vill släppa in några utomstående i stämmolokalen men ändå vill ge dem möjlighet att löpan- de ta del av förhandlingarna genom exempelvis elektronisk uppkoppling.

Ett beslut om att utomstående skall få närvara eller på annat sätt följa förhandlingarna kan avse hela stämman eller viss avgränsad del av denna.

Av 55 § följer att stämmans beslut att låta utomstående närvara vid stämmoförhandlingarna i ett publikt aktiebolag fattas med enkel majoritet. I ett privat aktiebolag kräver beslutet, enligt vad som särskilt anges i förevarande paragraf, att samtliga närvarande aktieägare är överens om saken. I båda fallen rör det sig om beslut i en ordningsfråga som inte behöver anges i kallelsen till stämman.

Inget hindrar att ett beslut om närvarorätt för utomstående omprövas under stämman. I både privata och publika aktiebolag kan sådana beslut fattas med enkel majoritet (jfr 40 §).

Av *andra stycket* framgår att det i bolagsordningen får föreskrivas att utomstående skall ha rätt att närvara vid bolagsstämman eller på annat sätt följa stämmoförhandlingarna trots att ett sådant beslut som sägs i första stycket inte har fattats. En sådan föreskrift kan avse exempelvis en viss angiven personkategori eller en viss namngiven person. Med stöd av bestämmelsen kan det sålunda i bolagsordningen för ett kommunalt ägt bolag föreskrivas att kommunfullmäktiges ledamöter skall ha rätt att närvara vid bolagsstämman. Föreskriften kan utformas så att de utomstående har rätt att närvara enbart på vissa villkor.

En bolagsordningsföreskrift om rätt för utomstående att närvara vid bolagsstämman hindrar inte aktieägarna att vid stämman samfällt besluta att stänga mötet för utomstående, därför att det är nödvändigt för att upprätthålla ordningen eller av annat skäl.

Egna aktiers ställning vid bolagsstämman

7 kap. 7 §

En aktie som innehas av bolaget självt eller av dess dotterföretag kan inte företrädas vid bolagsstämman.

(Jfr 6 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 388 och prop. 1999/2000:34 s. 135).

7 kap. 8 §

En aktieägare får rösta för samtliga aktier som han eller hon äger eller företräder, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

(Jfr 6 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 232 f.).

7 kap. 9 §

Om två eller flera allmänna pensionsfonder enligt lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fonder) och lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden förvaltar aktier i bolaget, får varje fond för sig utöva rösträtt för de aktier fonden förvaltar.

(Jfr 6 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1983/84:50 s. 126 och prop. 1997/98:99 s. 233).

Ordinarie bolagsstämma*7 kap. 10 §*

Inom sex månader från utgången av varje räkenskapsår skall aktieägarna hålla en ordinarie bolagsstämma där styrelsen skall lägga fram årsredovisningen och revisionsberättelsen samt, i moderbolag som är skyldigt att upprätta koncernredovisning, koncernredovisningen och koncernrevisionsberättelsen (*årsstämma*).

(Jfr 6 kap. 8 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 7 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 393 f. och prop. 1997/98:99 s. 234). I paragrafen har begreppet *årsstämma* introducerats som beteckning på den ordinarie bolagsstämma där redovisningen och revisionsberättelsen skall läggas fram.

7 kap. 11 §

Vid årsstämman skall beslut fattas

1. om fastställelse av resultaträkningen och balansräkningen samt, i ett moderbolag som är skyldigt att upprätta koncernredovisning, koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen,
2. om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,
3. om ansvarsfrihet gentemot bolaget för styrelseledamöterna och den verkställande direktören, och
4. i annat ärende som bolagsstämman enligt denna lag eller bolagsordningen skall behandla.

(Jfr 6 kap. 8 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 394 f. och prop. 1997/98:99 s. 234).

I bolagsordningen får det föreskrivas att aktieägarna varje år skall hålla ytterligare en eller flera ordinarie bolagsstämmor.

(Jfr 6 kap. 8 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 7 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 234).

Extra bolagsstämma

7 kap. 13 §

Om styrelsen anser att det finns skäl att hålla bolagsstämma före nästa ordinarie bolagsstämma, skall den kalla till extra bolagsstämma.

Styrelsen skall även kalla till extra bolagsstämma, om en revisor i bolaget eller ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget skriftligen begär att en sådan bolagsstämma sammankallas för att behandla ett angivet ärende. Kallelsen skall i så fall utfärdas inom två veckor från det att begäran kom in till bolaget.

(Jfr 6 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 397 och prop. 1997/98:99 s. 234).

I *andra stycket* har det klargjorts att rätten att begära en extra stämma förutsätter att det finns något ärende att behandla vid stämman. Med ”ärende” avses i detta sammanhang ett för bolaget relevant spörsmål som kan bli föremål för beslut på stämman. Det är alltså inte möjligt för exempelvis en aktieägarminoritet att begära en extra stämma bara för att ställa frågor till styrelsen eller den verkställande direktören.

Fortsatt bolagsstämma

7 kap. 14 §

Vid en bolagsstämma får det beslutas att fortsatt bolagsstämma skall hållas en senare dag.

Ett beslut i en fråga som avses i 11 § 1–3 skall anstå till fortsatt bolagsstämma, om bolagsstämman beslutar om det eller ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget begär det. En sådan bolagsstämma skall hållas minst fyra veckor och högst åtta veckor därefter. Ytterligare uppskov är inte tillåtet.

Om ett beslut som avses i 11 § 1 eller 2 skall anstå till fortsatt bolagsstämma, skall styrelsen anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret. Anmälan skall göras inom fyra veckor efter det att beslut om fortsatt bolagsstämma fattades.

(Jfr 6 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr såvitt avser andra stycket prop. 1975:103 s. 396 f., såvitt avser tredje stycket prop. 1994/95:67 s. 42 f. och såvitt avser samtliga stycken prop. 1997/98:99 s. 234 f.).

7 kap. 15 §

Bolagsstämman skall hållas på den ort där styrelsen har sitt säte. I bolagsordningen får det dock föreskrivas att stämman skall eller kan hållas på annan angiven ort i Sverige.

Om extraordinära omständigheter kräver det, får bolagsstämman hållas på annan ort än som anges i första stycket.

(Jfr 6 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 393 och prop. 1997/98:99 s. 236).

Såsom har påpekats i avsnitt 7.2.5 utgår lagen från att bolagsstämman hålls på en plats, där intresserade aktieägare kan infinna sig personligen eller genom ombud. Stämman skall som huvudregel hållas på den ort där styrelsen enligt bolagsordningen skall ha sitt säte. I bolagsordningen får dock föreskrivas att stämman skall hållas på annan angiven ort i Sverige. Om extraordinära omständigheter kräver det, får bolagsstämman hållas på annan ort.

Bestämmelserna om orten för bolagsstämma hindrar inte att bolagsstämman arrangeras så att vissa aktieägare deltar på distans, genom något slag av teknisk uppkoppling, t.ex. genom videolänk från en av bolaget anvisad lokal eller via Internet. Förutsättningarna för detta har diskuterats i avsnitt 7.2.5. Det har inte ansetts lämpligt att närmare reglera hur sådant deltagande på distans skall gå till.

I avsnitt 7.2.5 har också konstaterats att det normalt får anses vara styrelsens sak att avgöra om stämman skall arrangeras på så sätt att aktieägare kan delta på distans men att stämman alltid har möjlighet att ompröva ett sådant beslut. Det finns inte något hinder mot att reglera frågan i bolagsordningen. Där kan exempelvis föreskrivas att aktieägarna har rätt att delta i bolagsstämman från en av bolaget anvisad lokal i Göteborg eller London eller att aktieägarna har rätt att delta i och följa förhandlingarna genom datoruppkoppling. Med en sådan föreskrift i bolagsordningen är de aktieägare som vill delta på distans inte utlämnade åt styrelsens eller majoritetsaktieägarnas godtycke utan kan påfordra att stämman genomförs på det sätt som anges i bolagsordningen. I det enskilda fallet kan det givetvis visa sig att det vid stäm mot tillfället saknas tekniska förutsättningar att genomföra stämman på ett tillfredsställande sätt. Stämman får då ställas in, varvid det får anses ankomma på styrelsen att kalla till ny stämma som kan hållas på det sätt som är förutsatt i bolagsordningen.

Om aktieägarna skall ha rätt att närvara vid bolagsstämman genom elektronisk kommunikation, torde det i praktiken innebära att ordföranden i förekommande fall saknar möjlighet att kontrollera huruvida utomstående följer förhandlingarna eller inte. En förutsättning för ett dylikt arrangemang får därför normalt anses vara att stämman har beslutat att utomstående får delta i stämman. Innehåller bolagsordningen en föreskrift om rätt att delta i stämman genom datoruppkoppling, får denna anses innebära en föreskrift enligt 6 § andra stycket om utomståendes rätt att följa förhandlingarna.

7 kap. 16 §

En aktieägare som vill få ett ärende behandlat vid en bolagsstämma skall begära detta skriftligen hos styrelsen.

Arendet skall tas upp vid bolagsstämman, om begäran har kommit in till styrelsen

1. senast en vecka före den tidpunkt då enligt 18–20 §§ kallelse tidigast får utfärdas, eller

2. efter den tidpunkt som anges i 1 men i sådan tid att ärendet kan tas upp i kallelsen till bolagsstämman.

(Jfr 6 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 397 f. och prop. 1997/98:99 s. 236 f.).

Det kan anmärkas att uttrycket ”skriftligen” i *första stycket* inte är avsett att utesluta att begäran lämnas med e-post eller motsvarande form av elektronisk kommunikation.

Samman kallande av bolagsstämma*7 kap. 17 §*

Styrelsen kallar till bolagsstämma.

Om en bolagsstämma som skall hållas enligt denna lag, bolagsordningen eller ett stämmobeslut inte sammankallas på föreskrivet sätt, skall länsstyrelsen efter anmälan genast kalla till bolagsstämma på det sätt som anges i 18–24 §§. En anmälan kan göras av en styrelseledamot, den verkställande direktören, en revisor eller en aktieägare. Bolaget skall ersätta kostnaderna för kallelsen.

(Jfr 6 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 398 och prop. 1997/98:99 s. 238).

Tid för kallelse*Ordinarie bolagsstämma**7 kap. 18 §*

Kallelse till ordinarie bolagsstämma skall utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före bolagsstämman.

I bolagsordningen får det föreskrivas att kallelse till en ordinarie bolagsstämma får utfärdas senare än vad som anges i första stycket, dock senast två veckor före bolagsstämman.

Andra stycket gäller inte i fråga om publika aktiebolag.

(Jfr 6 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med delar av 9 kap. 13 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 399 och prop. 1997/98:99 s. 238 f.). Bestämmelserna har dock delats upp på flera paragrafer, så att bestämmelser om kallelse till ordinarie bolagsstämma har tagits in i förevarande paragraf, medan bestämmelser om kallelse till extra bolagsstämma och fortsatt bolagsstämma har tagits in i 19–21 §§.

7 kap. 19 §

Kallelse till extra bolagsstämma där en fråga om ändring av bolagsordningen kommer att behandlas skall utfärdas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före bolagsstämman.

I bolagsordningen får det föreskrivas att kallelse till en sådan bolagsstämma som avses i första stycket får utfärdas senare än vad som anges där, dock senast två veckor före bolagsstämman.

Andra stycket gäller inte i fråga om publika aktiebolag.

(Jfr 6 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar de delar av 9 kap. 13 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen som avser kallelse till extra bolagsstämma där fråga om ändring av bolagsordningen skall behandlas (jfr prop. 1975:103 s. 399 och prop. 1997/98:99 s. 238 f.).

Annan extra bolagsstämma

7 kap. 20 §

Kallelse till annan extra bolagsstämma än en sådan som avses i 19 § skall utfärdas tidigast sex veckor och senast två veckor före bolagsstämman.

(Jfr 6 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar de delar av 9 kap. 13 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen som avser kallelse till extra bolagsstämma där fråga om ändring av bolagsordningen inte skall behandlas (jfr prop. 1975:103 s. 399 och prop. 1997/98:99 s. 238 f.).

Fortsatt bolagsstämma

7 kap. 21 §

Om fortsatt bolagsstämma skall hållas fyra veckor eller senare räknat från och med bolagsstämmans första dag, skall det utfärdas en särskild kallelse till den fortsatta bolagsstämman. I så fall skall bestämmelserna i 19 och 20 §§ om tid för kallelse till extra bolagsstämma tillämpas.

(Jfr 6 kap. 14 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 13 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 399 och prop. 1997/98:99 s. 238 f.).

Kallelse när beslut skall fattas vid två bolagsstämmor

7 kap. 22 §

Om det enligt bolagsordningen krävs att ett bolagsstämmobeslut fattas vid två bolagsstämmor för att bli giltigt, får kallelse till den andra bolagsstämman inte utfärdas innan den första bolagsstämman har hållits. I kallelsen till den andra bolagsstämman skall styrelsen ange det beslut som den första bolagsstämman har fattat.

(Jfr 6 kap. 14 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 13 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 399 och prop. 1997/98:99 s. 238 f.).

Kallelsesätt

7 kap. 23 §

Aktieägarna skall kallas till bolagsstämma på det sätt som föreskrivs i bolagsordningen. Kallelse skall även skickas med post till varje aktieägare vars postadress är känd för bolaget, om

1. ordinarie bolagsstämma skall hållas på annan tid än som föreskrivs i bolagsordningen, eller
 2. bolagsstämman skall
 - a) behandla en fråga om sådan ändring av bolagsordningen som avses i 43–45 §§,
 - b) ta ställning till om bolaget skall gå i likvidation,
 - c) granska likvidators slutredovisning, eller
 - d) behandla en fråga om att bolagets likvidation skall upphöra.
- För publika aktiebolag gäller även 56 §.

(Jfr 6 kap. 15 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 14 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 399 f. och prop. 1997/98:99 s. 239 f.).

I *första stycket* andra meningen har kravet på ”skriftlig kallelse” ersatts med ett krav på att kallelse skall skickas per post. Ändringen är avsedd att markera att kallelsen skall ske i pappersform, alltså inte endast med e-post. Detta innebär ingen ändring i sak.

Genom den nya punkten 2 c) i första stycket klargörs att en kallelse i pappersform skall skickas ut också inför en stämma som skall granska en likvidators slutredovisning (jfr 25 kap. 40 §).

Såsom framgår av *andra stycket* har särskilda bestämmelser om kallelse i publika aktiebolag tagits in i 56 §.

Kallelsens innehåll

7 kap. 24 §

Kallelsen skall innehålla ett förslag till dagordning för bolagsstämman. I förslaget till dagordning skall styrelsen tydligt ange de ärenden som skall behandlas vid bolagsstämman. Ärendena skall vara numrerade.

Det huvudsakliga innehållet i varje framlagt förslag skall anges, om förslaget inte rör en fråga av mindre betydelse för bolaget. Avser ett ärende en ändring av bolagsordningen, skall det huvudsakliga innehållet i förslaget till ändring alltid anges.

Om aktieägarna skall kunna utöva rösträtt vid en bolagsstämma med stöd av en sådan fullmakt som avses i 4 § andra stycket, skall det framgå av kallelsen hur de skall gå till väga för att få ett fullmaktsformulär.

- Särskilda bestämmelser om innehållet i en kallelse finns i
- 2 § detta kapitel (deltagande i stämma),
 - 13 kap. 10, 33 och 36 §§ (nyemission av aktier),
 - 14 kap. 12, 26 och 29 §§ (emission av teckningsoptioner),
 - 15 kap. 12, 31 och 34 §§ (emission av konvertibler),
 - 16 kap. 3–5 och 7 §§ (vissa riktade emissioner m.m.),
 - 18 kap. 8 § (vinstutdelning),

19 kap. 26 och 35 §§ (förvärv eller överlåtelse av egna aktier),
20 kap. 16 § (minskning av aktiekapitalet), och
25 kap. 5 § (likvidation).

Prop. 2004/05:85

(Jfr 6 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 9 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 400 och prop. 1997/98:99 s. 240 f.). Tredje stycket saknar dock tidigare motsvarighet.

Såsom framgår av *andra stycket* är huvudregeln att kallelsen skall ange det huvudsakliga innehållet i varje framlagt förslag, såvida inte förslaget rör en fråga av mindre betydelse för bolaget. Om ärendet gäller ändring av bolagsordningen, skall förslagets huvudsakliga innehåll alltid anges. Såsom framgår av några av de paragrafer som nämns i *fjärde stycket* gäller detsamma i vissa andra slag av ärenden. I vissa av dessa paragrafer uppställs också vissa ytterligare krav på kallelsens innehåll.

Huvudregeln om att förslagets huvudsakliga innehåll skall anges innebär att kallelsen får innehålla vissa förkortningar och sammanfattningar men att det substantiella innehållet i förslag och föreslagna bolagsordningsändringar måste framgå. Undantaget för ”fråga av mindre betydelse för bolaget” är avsett att tillämpas när ärendet över huvud taget inte rör förhållandena i bolaget (jfr prop. 1997/98:99 s. 240) eller när dess betydelse för bolagets verksamhet, ekonomi och organisation är liten.

Enligt 4 § är det under vissa förutsättningar tillåtet för styrelsen att samla in fullmakter på bolagets bekostnad. I så fall skall ett särskilt fullmaktsformulär skall användas. Av *tredje stycket* följer att det i förekommande fall skall framgå av kallelsen vart aktieägarna skall vända sig för att erhålla fullmaktsformulär.

Tillhandahållande av handlingar inför årsstämman

7 kap. 25 §

Styrelsen skall hålla redovisningshandlingar och revisionsberättelse eller kopior av dessa handlingar tillgängliga hos bolaget för aktieägarna under minst två veckor närmast före årsstämman. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 6 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 241). Begreppet ”årsstämma” definieras i 10 §.

Bolaget är oförhindrat att tillhandahålla de aktuella handlingarna på sin webbplats. Om någon aktieägare uppsöker bolaget för att gå igenom materialet, följer av paragrafens *första mening* att bolaget är skyldigt att tillhandahålla materialet där. Beträffande begreppet ”hållas tillgängliga” kan hänvisas till kommentaren till 28 §. Av *andra meningen* följer att bolaget också är skyldigt att skicka materialet i pappersform till den aktieägare som så begär. Om aktieägaren samtycker till det, får bolaget

skicka materialet med e-post. I lagförslaget har klargjorts att materialet Prop. 2004/05:85 skall tillhandahållas aktieägarna kostnadsfritt.

Fel i kallelse m.m.

7 kap. 26 §

Om en bestämmelse i denna lag eller bolagsordningen som rör kallelse till bolagsstämman eller tillhandahållande av handlingar har åsidosatts i något ärende, får bolagsstämman inte besluta i ärendet utan samtycke av de aktieägare som berörs av felet. Även utan sådant samtycke får dock bolagsstämman avgöra ett ärende som inte har tagits upp i kallelsen, om ärendet enligt bolagsordningen skall tas upp vid bolagsstämman eller omedelbart föranleds av ett annat ärende som skall avgöras. Den får också besluta att en extra bolagsstämma skall sammankallas för att behandla ärendet.

(Jfr 6 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 400 f. och prop. 1997/98:99 s. 241 f.).

Lagens utgångspunkt är – såsom framgår av *första meningen* – att stämman inte får besluta i ett ärende, om kallelse inte har skett enligt lag och bolagsordning eller om bestämmelserna om tillhandahållande av handlingar inte har iakttagits. Om så ändå sker, kan beslutet klandras och i vissa fall är beslutet t.o.m. att anse som en nullitet (jfr 50 och 51 §§).

Regeln är emellertid, liksom i gällande rätt, inte undantagslös. Det viktigaste undantaget är att beslut får ske om de aktieägare som berörs av felet samtycker till att beslut fattas i ärendet. Visar det sig vid stämman att kallelse inte har skett på föreskrivet sätt, får stämman således ändå fatta beslut om samtliga aktieägare är närvarande och medger att ärendet tas till avgörande. Har somliga kallats på föreskrivet sätt, medan andra inte har fått någon kallelse, kan beslut fattas om de som inte blivit kallade vid stämman medger att ärendet avgörs. Samtycke kan också lämnas på förhand. En aktieägare som formlöst har underrättats om att bolagsstämma skall hållas och som har gått med på att någon särskild kallelse inte sänds ut får normalt anses ha avstått från att i efterhand klandra stämmans beslut med hänvisning till brister i kallelsen. Det samma gäller om han eller hon har gått med på en i bolagsordningen inte angiven kallelsemetod, t.ex. kallelse genom bolagets webbplats, låt vara att ett sådant medgivande bör kunna återkallas när som helst fram till dess att kallelse faktiskt har skett. Reglerna om samtycke ger också möjlighet för aktieägarna att hålla stämma helt utan iakttagande av reglerna om kallelse. I praktiken är det mycket vanligt att stämma hålls genom att alla aktieägarna skriver under ett protokoll från en ”tänkt” stämma. Genom sina underskrifter på ett sådant ”per capsulam”-protokoll får aktieägarna anses ha samtyckt till att kallelsereglerna inte följs.

Såsom framgår av *andra och tredje meningarna* får bolagsstämman, trots brister i kallelsen eller tillhandahållandet av material, fatta beslut i vissa särskilda fall, bl.a. när det är fråga om ärende som enligt bolagsordningen skall förekomma på stämman.

7 kap. 27 §

Bolagsstämman öppnas av styrelsens ordförande eller av den som styrelsen har utsett. Om det i bolagsordningen har föreskrivits vem som skall vara ordförande vid bolagsstämman, öppnas dock bolagsstämman alltid av denne.

(Jfr 6 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 242).

Tillhandahållande av aktiebok*7 kap. 28 §*

Vid bolagsstämman skall innehållet i aktieboken hållas tillgängligt för aktieägarna enligt bestämmelserna i andra eller tredje stycket.

I bolag som inte är avstämningsbolag skall hela aktieboken hållas tillgänglig. Om aktieboken förs med automatiserad behandling, skall en utskrift eller annan framställning av hela aktieboken hållas tillgänglig. Framställningen skall avse förhållandena på dagen för stämman.

I avstämningsbolag skall en utskrift eller annan framställning av hela aktieboken hållas tillgänglig. Denna framställning skall avse förhållandena fem vardagar före bolagsstämman. I bolagsordningen får det bestämmas att framställningen skall avse förhållandena vid en senare tidpunkt.

(Jfr 2 kap. 5 § andra stycket och 6 kap. 20 § i SOU 2001:1 samt 4 kap. 2 § tredje stycket i SOU 1997:22.)

Paragrafen motsvarar delvis 3 kap. 13 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 326).

Enligt bestämmelsen skall aktieboken, eller en utskrift av den, finnas tillgänglig för aktieägarna på stämman.

För kupongbolag gäller enligt 5 kap. 2 § att aktieboken skall föras med automatiserad behandling men att den även får föras i bunden bok eller i ett betryggande lösblads- eller kortsystem. Förs den med automatiserad behandling, skall aktieägarna enligt förevarande paragraf tillhandahållas en utskrift eller annan framställning av aktieboken, utvisande förhållande på stämmodagen. I annat fall skall aktieboken hållas tillgänglig i original.

I avstämningsbolag förs aktieboken alltid med automatiserad behandling (jfr 5 kap. 2 §) och informationen om aktiebokens innehåll måste därför alltid lämnas i form av en utskrift eller annan framställning. Utskriften eller framställningen skall avse förhållandena vid viss angiven tidpunkt som samtidigt är den tidpunkt som är bestämmande för vem som har rätt att företräda en aktie vid stämman (jfr 2 §). Hittills har lagen angett att det är förhållandena tio dagar före bolagsstämman som är avgörande och som utskriften av aktieboken därför skall avse. I lagförslaget anges den relevanta tidpunkten i stället till fem vardagar före stämman. Ytterligare en nyhet i lagförslaget – som har berörts närmare i avsnitt 7.2.2 – är att det i bolagsordningen får föreskrivas att tidpunkten skall vara en annan än den i lagen angivna. Dagen får dock inte bestämmas så att den infaller tidigare än fem dagar före stämman. En

bolagsordningsföreskrift av detta slag måste vara preciserad. Det är alltså inte tillåtet att föreskriva ”en dag som styrelsen bestämmer”.

Avsikten med orden ”eller annan framställning” är att det skall vara möjligt för bolaget att hålla aktieboken tillgänglig med tekniska hjälpmedel. Det i praktiken intressantaste alternativet torde vara att aktieboken hålls tillgänglig på en bildskärm. I orden ”hålls tillgänglig” ligger att de använda hjälpmedlen måste vara av sådant slag att också tekniskt mindre bevandrade aktieägare kan ta del av uppgifterna i aktieboken.

Röstlängd

7 kap. 29 §

Vid bolagsstämman skall det upprättas en förteckning över närvarande aktieägare, ombud och biträden (röstlängd). I röstlängden skall anges hur många aktier och röster varje aktieägare och ombud företräder vid bolagsstämman. Röstlängden skall upprättas av bolagsstämmans ordförande, om denne har valts av bolagsstämman utan omröstning. I annat fall skall röstlängden upprättas av den som har öppnat bolagsstämman.

Röstlängden skall godkännas av bolagsstämman. Den gäller till dess att bolagsstämman har beslutat att ändra den.

Om bolagsstämman skjuts upp till en senare dag än närmast följande vardag, skall en ny röstlängd upprättas.

(Jfr 6 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 403 och prop. 1997/98:99 s. 242 f.).

Det kan förekomma att en aktieägare är företrädd genom ombud utan att ombudet har fullmakt att rösta i alla de frågor som kan komma att behandlas på stämman (jfr 4 § andra stycket). Det är rentav tänkbart att fullmakten omfattar enbart någon enstaka av punkterna på dagordningen. En aktieägare som är företrädd enbart genom en sådan begränsad fullmakt skall likväl tas upp i röstlängden som om han eller hon vore företrädd i alla de frågor som stämman skall behandla. Det är alltså inte nödvändigt att upprätta olika röstlängder för de olika frågorna. En annan sak är att ett ombud med en sådan begränsad fullmakt givetvis inte får rösta annat än i de frågor som hans eller hennes fullmakt täcker.

Hur bolagsstämmans ordförande utses

7 kap. 30 §

Ordföranden vid bolagsstämman skall utses av bolagsstämman, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

(Jfr 6 kap. 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 402 f. och prop. 1997/98:99 s. 243).

7 kap. 31 §

Det förslag till dagordning som har bifogats kallelsen skall läggas fram för bolagsstämmans godkännande. Ärendenas numrering får inte ändras.

(Jfr 6 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 21 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 243 f.).

Styrelsens och den verkställande direktörens upplysningsplikt*Vilka upplysningar som skall lämnas**7 kap. 32 §*

Styrelsen och den verkställande direktören skall, om någon aktieägare begär det och styrelsen anser att det kan ske utan väsentlig skada för bolaget, vid bolagsstämman lämna upplysningar om

1. förhållanden som kan inverka på bedömningen av ett ärende på dagordningen, och
2. förhållanden som kan inverka på bedömningen av bolagets ekonomiska situation.

I bolag som ingår i en koncern avser upplysningsplikten även bolagets förhållande till annat koncernföretag. Om bolaget är moderbolag, avser upplysningsplikten också koncernredovisningen samt sådana förhållanden beträffande dotterföretag som avses i första stycket.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 57 §.

(Jfr 6 kap. 24 § första – tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 22 § första och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 404 f. och prop. 1997/98:99 s. 244 f.). De särskilda bestämmelser som gäller i fråga om publika aktiebolag har flyttats till 57 §.

7 kap. 33 §

Om en upplysning som har begärts enligt 32 § kan lämnas endast med stöd av uppgifter som inte är tillgängliga vid bolagsstämman, skall upplysningen inom två veckor därefter hållas tillgänglig i skriftlig form hos bolaget för aktieägarna samt sändas till den aktieägare som har begärt upplysningen.

(Jfr 6 kap. 24 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 22 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 405 och prop. 1997/98:99 s. 244 f.).

*Upplysningar som kan medföra väsentlig skada för bolaget**7 kap. 34 §*

Om styrelsen finner att en upplysning som har begärts enligt 32 § inte kan lämnas till aktieägarna utan väsentlig skada för bolaget, skall den aktieägare som har begärt upplysningen omedelbart underrättas om det.

Styrelsen skall lämna upplysningen till bolagets revisor, om aktieägaren begär det inom två veckor från underrättelsen enligt första stycket. Upplysningen skall lämnas till revisorn inom två veckor efter aktieägarens begäran om det.

(Jfr 6 kap. 25 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 23 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 405 och prop. 1997/98:99 s. 246).

7 kap. 35 §

I det fall som avses i 34 § skall revisorn inom två veckor efter det att den begärda upplysningen lämnades till honom eller henne avge ett skriftligt yttrande till styrelsen. Av yttrandet skall det framgå om upplysningen enligt revisorns mening borde ha föranlett någon ändring i revisionsberättelsen eller, i förekommande fall, koncernrevisionsberättelsen eller på annat sätt ger anledning till erinran. Om så är fallet, skall ändringen eller erinran anges i yttrandet.

Styrelsen skall hålla revisorns yttrande tillgängligt för aktieägarna hos bolaget och sända en kopia av det till den aktieägare som har begärt upplysningen.

(Jfr 6 kap. 25 § tredje och fjärde styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 23 § tredje och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 405 och prop. 1997/98:99 s. 246 f.).

Aktieägares rätt till insyn i aktiebolag med högst tio aktieägare

7 kap. 36 §

I ett aktiebolag med högst tio aktieägare gäller, utöver vad som följer av 32–35 §§, att varje aktieägare och ombud eller biträde som denne anlitar skall ges tillfälle att ta del av räkenskaper och andra handlingar som rör bolagets verksamhet, i den omfattning det behövs för att aktieägaren skall kunna bedöma bolagets ställning och resultat eller ett visst ärende som skall behandlas vid bolagsstämman.

Om det kan ske utan oskäligen kostnader eller besvär, skall styrelsen och den verkställande direktören dessutom på begäran hjälpa aktieägaren med den utredning som behövs för ändamålet och tillhandahålla behövliga kopior.

Första och andra styckena gäller inte, om det skulle medföra en påtaglig risk för allvarlig skada för bolaget att aktieägaren får del av uppgifter om bolagets verksamhet.

(Jfr 6 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1979/80:143 s. 178 f. och prop. 1997/98:99 s. 247).

Omröstning

7 kap. 37 §

Omröstning skall ske om någon av aktieägarna begär det.

(Jfr 6 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 247).

7 kap. 38 §

Omröstning som avser andra beslut än val skall ske öppet, om bolagsstämman inte beslutar om sluten omröstning.

Om det uppkommer lika röstetal och ordföranden enligt 40 § har utslagsröst, är han eller hon skyldig att tillkännage vilken mening han eller hon biträder.

(Jfr 6 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 9 kap. 26 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 248).

Av *första stycket* framgår att en omröstning som avser andra beslut än val skall vara öppen, dvs. det skall stå klart för dem som deltar vid stämman hur olika aktieägare har röstat. Stämman kan dock med enkel majoritet besluta att omröstningen skall vara sluten.

Som konstateras i avsnitt 7.2.6 får omröstning genomföras genom något slag av elektroniskt förfarande. Lagens krav på att omröstningen skall vara öppen får i så fall anses vara uppfyllt, om bolaget efter omröstningen tillhandahåller resultatet i form av en sammanställning som visar hur varje aktieägare har röstat.

40 § första stycket ger stämmans ordförande utslagsröst vid omröstningar som inte avser val. Av *andra stycket* i förevarande paragraf framgår att han eller hon i en "lika röstetal-situation" är skyldig att tillkännage vilken mening han eller hon biträder. Härav följer också att ordföranden är skyldig att utnyttja den utslagsröst som 40 § första stycket ger honom eller henne. Såsom framgår av 40 § andra stycket kan det i bolagsordningen föreskrivas att ordföranden inte skall ha utslagsröst. I så fall behöver ordföranden inte avslöja sin mening.

7 kap. 39 §

Vid val skall omröstning ske öppet. Omröstningen skall dock vara sluten, om någon röstberättigad begär det.

I fråga om publika aktiebolag gäller 58 § i stället för första stycket andra meningen.

(Jfr 6 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 27 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 248 f.). Den del av paragrafen som avser publika aktiebolag har dock flyttats till 58 §.

7 kap. 40 §

I ärenden som inte avser val utgörs bolagsstämmans beslut av den mening som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Första stycket gäller inte, om annat följer av denna lag eller föreskrivs i bolagsordningen. I fall som avses i 42–45 §§ detta kapitel, 13 kap. 2 §, 14 kap. 2 §, 15 kap. 2 §, 16 kap. 8 §, 19 kap. 18 och 33 §§, 20 kap. 5 §, 23 kap. 17 §, 24 kap. 19 § samt 26 kap. 1 och 6 §§ får det dock i bolagsordningen endast föreskrivas längre gående villkor än som anges i nämnda bestämmelser.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 59 §.

(Jfr 6 kap. 30 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 405–407 och prop. 1997/98:99 s. 249). Hänvisningen till den nya bestämmelsen i 24 kap. 19 § saknar dock tidigare motsvarighet. Vidare har en särskild regel som avser majoritetskrav vid entledigande av styrelseledamot och har betydelse enbart i publika aktiebolag flyttats till 59 §.

Majoritetskrav vid val*7 kap. 41 §*

Vid val anses den vald som har fått de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottdragning, om bolagsstämman inte före valet beslutar att en ny omröstning skall genomföras i händelse av lika röstetal.

Första stycket gäller inte om annat föreskrivs i bolagsordningen. I bolagsordningen får dock inte föreskrivas att det för giltigt val fordras fler röster än som anges i första stycket.

(Jfr 6 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, motsvarar i sak 9 kap. 29 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 250 f. och, såvitt avser första stycket, prop. 1975:103 s. 405 f.).

I *första stycket* har ett tidigare tillägg till den första meningen – ”om inte annat anges i bolagsordningen” – tagits bort. Någon saklig ändring är inte avsedd. Möjligheten att göra avsteg från huvudregeln genom föreskrifter i bolagsordningen kommer i stället till uttryck i *andra stycket*.

Majoritetskrav vid beslut om ändring av bolagsordningen*7 kap. 42 §*

Ett beslut om ändring av bolagsordningen är giltigt om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädade vid bolagsstämman, om inte annat följer av 43–45 §§.

(Jfr 6 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 9 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 407 och prop. 1997/98:99 s. 251). I förtydligande syfte har i lagtexten fastslagits att majoritetskravet tar sikte på ”minst” den angivna andelen av rösterna respektive aktierna. Att beslut om ändring av bolagsordningen alltid måste fattas av bolagsstämman framgår i lagförslaget av 3 kap. 4 §.

7 kap. 43 §

I följande fall är ett beslut om ändring av bolagsordningen giltigt endast om det har biträttats av samtliga aktieägare som är närvarande vid bolagsstämman och dessa tillsammans företräder minst nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget, nämligen om beslutet när det gäller redan utgivna aktier innebär att

1. aktieägarnas rätt till bolagets vinst eller övriga tillgångar minskas genom en föreskrift enligt 3 kap. 3 §,
2. rätten att överlåta eller förvärva aktier i bolaget inskränks genom förbehåll enligt 4 kap. 8, 18 eller 27 §, eller
3. rättsförhållandet mellan aktier rubbas.

(Jfr 6 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 31 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 408 f. och prop. 1997/98:99 s. 251). *Punkten 2* har dock utökats så att den, förutom hembudsförbehåll (4 kap. 27 §), även omfattar samtyckesförbehåll (4 kap. 8 §) och förköpsförbehåll (4 kap. 18 §). Frågan har behandlats i avsnitt 6.2.6.

7 kap. 44 §

I följande fall är ett beslut om ändring av bolagsordningen giltigt endast om det har biträttats av aktieägare med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna och nio tiondelar av de aktier som är företrädda vid bolagsstämman, nämligen om beslutet innebär att

1. det antal aktier för vilka aktieägarna får rösta vid bolagsstämman begränsas,
2. av nettovinsten för räkenskapsåret, efter avdrag för vad som går åt för att täcka balanserad förlust, viss del skall avsättas till en bunden fond, eller
3. användningen av bolagets vinst eller dess behållna tillgångar vid dess upplösning begränsas på annat sätt än som avses i 43 § 1 eller punkten 2 i denna paragraf.

(Jfr 6 kap. 34 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 32 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 409 f. och prop. 1997/98:99 s. 251 f.).

7 kap. 45 §

I följande fall är ett beslut om en sådan ändring av bolagsordningen som avses i 43 och 44 §§, trots vad som sägs där, giltigt, om det har biträttats av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda vid bolagsstämman, nämligen om

1. ändringen försämrar endast viss eller vissa aktiers rätt och samtycke till ändringen lämnas av samtliga vid bolagsstämman närvarande ägare av sådana aktier och dessa ägare tillsammans företräder minst nio tiondelar av alla aktier vars rätt försämras, eller
2. ändringen försämrar endast ett helt aktieslags rätt och ägare till hälften av alla aktier av detta slag och nio tiondelar av de vid bolagsstämman företrädde aktierna av detta slag samtycker till ändringen.

(Jfr 6 kap. 35 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 33 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 411 f. och prop. 1997/98:99 s. 252).

Jäv

7 kap. 46 §

En aktieägare får inte själv eller genom ombud rösta i fråga om

1. talan mot honom eller henne,
2. hans eller hennes befrielse från skadeståndsansvar eller någon annan förpliktelse mot bolaget, eller
3. talan eller befrielse som avses i 1 och 2 och som gäller någon annan, om aktieägaren i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot bolagets.

Bestämmelserna i första stycket om aktieägare tillämpas också på ombud för aktieägare.

(Jfr 6 kap. 40 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 36 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 391 f. och prop. 1997/98:99 s. 253).

Generell inskränkning i bolagsstämmans beslutanderätt

7 kap. 47 §

Bolagsstämman får inte fatta ett beslut som är ägnat att ge en otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare.

(Jfr 6 kap. 41 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 37 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 412).

I bestämmelsen har ordet ”kan” ersatts med uttrycket ”är ägnat att”. Den får därmed den lydelse som motsvarande bestämmelse i den nuvarande aktiebolagslagen hade intill utgången av år 1998. Såsom *Sveriges advokatsamfund* och *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* har påpekat torde den då genomförda redaktionella ändringen av paragrafen (se prop. 1997/98:99 s. 226 f. och 253) ha medfört att denna fick en något annan innebörd än vad som var avsett.

7 kap. 48 §

Ordföranden skall se till att det förs protokoll vid bolagsstämman.

I protokollet skall det antecknas dag och ort för bolagsstämman samt vilka beslut som bolagsstämman har fattat. Om ett beslut har fattats genom omröstning, skall i protokollet antecknas vad som har yrkats och utfallet av omröstningen. Röstlängden skall tas in i eller läggas som en bilaga till protokollet.

Protokollet skall undertecknas av protokollföraren. Det skall justeras av ordföranden, om denne inte har fört protokollet, och av minst en av bolagsstämman utsedd justeringsman. Om bolagets styrelse består av en ledamot och denne äger samtliga aktier i bolaget, behövs inte någon justeringsman.

(Jfr 6 kap. 42 § första–tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 38 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 403 f. och prop. 1997/98:99 s. 254). Av 1 kap. 13 § framgår att de krav på undertecknande som paragrafen uppställer kan uppfyllas genom användandet av avancerad elektronisk signatur. Något hinder mot att föra protokollet helt och hållet i elektronisk form finns därmed inte (se avsnitt 7.2.8).

7 kap. 49 §

Senast två veckor efter bolagsstämman skall protokollet hållas tillgängligt hos bolaget för aktieägarna. En kopia av protokollet skall sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Protokollen skall förvaras på ett betryggande sätt.

(Jfr 6 kap. 42 § fjärde och femte styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 38 § fjärde och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 403 f. och prop. 1997/98:99 s. 255).

Talan mot bolagsstämmobeslut*7 kap. 50 §*

Om ett bolagsstämmobeslut inte har kommit till i behörig ordning eller på annat sätt strider mot denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen, får en aktieägare, styrelsen, en styrelseledamot eller den verkställande direktören föra talan mot bolaget vid allmän domstol om att beslutet skall upphävas eller ändras. Även den som styrelsen obehörigen har vägrat att föra in som aktieägare i aktieboken har rätt att föra en sådan talan.

(Jfr 6 kap. 43 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 39 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 413 f. och prop. 1997/98:99 s. 255).

Talan enligt 50 § skall väckas inom tre månader från dagen för beslutet. Om talan inte väcks inom denna tid, är rätten att föra talan förlorad.

Talan får väckas senare än vad som anges i första stycket när

1. beslutet är sådant att det inte kan fattas ens med samtliga aktieägares samtycke,

2. samtycke till beslutet krävs av samtliga eller vissa aktieägare och något sådant samtycke inte har getts, eller

3. kallelse till bolagsstämman inte har skett eller de bestämmelser om kallelse som gäller för bolaget i väsentliga delar inte har följts.

Bestämmelserna i andra stycket om tiden för att väcka talan gäller inte i de fall som avses i 23 kap. 36 § första stycket och 24 kap. 30 § första stycket.

(Jfr 6 kap. 44 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 40 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 255 och, såvitt avser första och andra styckena, prop. 1975:103 s. 414 f., samt, såvitt avser tredje stycket, prop. 1993/94:196 s. 173).

Enligt *andra stycket* får talan i vissa fall föras utan någon begränsning i tiden. Av *tredje stycket* följer att denna möjlighet inte gäller ifråga om beslut om fusion och delning. Det sammanhänger med att – såsom framgår av 23 kap. 36 § och 24 kap. 30 § – talan mot ett stämmobeslut om fusion respektive delning måste föras inom sex månader.

7 kap. 52 §

Om bolagsstämmans beslut upphävs eller ändras genom dom, gäller domen även för de aktieägare som inte har fört talan.

Domstolen får ändra bolagsstämmans beslut endast om det kan fastställas vilket innehåll beslutet rätteligen borde ha haft.

(Jfr 6 kap. 45 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 41 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 417 f. och prop. 1997/98:99 s. 256).

Styrelsens talan mot bolaget

7 kap. 53 §

Om styrelsen vill väcka talan mot bolaget, skall en bolagsstämma sammankallas för val av ställföreträdare som skall föra bolagets talan i tvisten. Stämningen skall delges den valde ställföreträdaren.

(Jfr 6 kap. 46 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 9 kap. 42 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 418 och prop. 1997/98:99 s. 256).

7 kap. 54 §

En föreskrift i bolagsordningen att en tvist mellan bolaget och styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en likvidator eller en aktieägare skall avgöras av en eller flera skiljemän har samma verkan som ett skiljeavtal.

Om styrelsen begär skiljeförfarande mot bolaget, tillämpas 53 §. Är det fråga om talan enligt 50 § av styrelsen mot bolagsstämmans beslut, är rätten till talan inte förlorad enligt 51 § första stycket, om styrelsen inom där angiven tid har kallat till bolagsstämma enligt 53 §.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 60 §.

(Jfr 6 kap. 47 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 9 kap. 43 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 418 och prop. 1997/98:99 s. 256 f.). En särskild bestämmelse, tillämplig enbart i fråga om publika aktiebolag, har dock flyttats till 60 §.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag*Utomstående närvaro vid bolagsstämma**7 kap. 55 §*

I ett publikt aktiebolag skall ett beslut enligt 6 § första stycket fattas med tillämpning av 40 § första stycket.

(Jfr 9 kap. 2 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen.

Av 6 § framgår att bolagsstämman får besluta att den som inte är aktieägare skall ha rätt att närvara eller på annat sätt följa förhandlingarna vid bolagsstämman. I ett privat aktiebolag fordrar ett sådant beslut att samtliga närvarande aktieägare röstar för förslaget. Av förevarande paragraf framgår att i ett publikt aktiebolag kan beslutet tas med enkel majoritet.

*Kallelsesätt**7 kap. 56 §*

I ett publikt aktiebolag skall kallelse till bolagsstämma, utöver vad som följer av 23 §, alltid ske genom annonsering i Post- och Inrikes Tidningar och minst en i bolagsordningen angiven rikstäckande dagstidning.

(Jfr 6 kap. 15 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 14 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 241 f.). Av paragrafen framgår att i publika aktiebolag skall kallelse alltid – utöver vad som följer av de allmänna bestämmelserna om kallelse i 23 § – ske genom annonsering i Post- och Inrikes Tidningar och minst en rikstäckande dagstidning. Genom orden ”i bolagsordningen angiven” har klargjorts att det i bolagsordningen skall anges i vilken eller vilka rikstäckande dagstidningar som kallelsen skall införas.

7 kap. 57 §

I ett publikt aktiebolag är styrelsen och den verkställande direktören skyldiga att lämna upplysningar enligt 32 § första stycket 2 endast vid en bolagsstämma där årsredovisningen eller, i förekommande fall, koncernredovisningen behandlas.

(Jfr 6 kap. 24 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 22 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 245).

Omröstning

7 kap. 58 §

I ett publikt aktiebolag skall omröstning som avser val vara sluten enbart om bolagsstämman beslutar om detta.

(Jfr 6 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Motsvarande bestämmelse finns i den nuvarande aktiebolagslagen i 9 kap. 27 § (jfr prop. 1997/98:99 s. 248). Bestämmelsen skall läsas mot bakgrund av 38 § där det stadgas att omröstning som avser val skall vara öppen. För privata aktiebolag gäller dock att omröstningen skall vara sluten så snart någon aktieägare begär det. Av förevarande paragraf framgår att i publika aktiebolag skall huvudregeln om öppen omröstning frångås enbart om stämman beslutar om det. Ett sådant beslut fattas enligt sedvanliga majoritetsregler (jfr 40 §).

Majoritetskrav

7 kap. 59 §

I bolagsordningen för ett publikt aktiebolag får, beträffande beslut om att entlediga en styrelseledamot som har utsetts av bolagsstämman, inte förekomma längre gående villkor än som anges i 40 § första stycket.

(Jfr 6 kap. 30 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Av 40 § framgår att lagens huvudregel är att beslut som inte avser val fattas med absolut majoritet. Huvudregeln får dock frångås om annat föreskrivs i bolagsordningen. I publika aktiebolag är dock möjligheten att frångå huvudregeln på visst sätt begränsad. I bolagsordningen får sålunda, i fråga om beslut om att entlediga styrelseledamot, inte föreskrivas strängare villkor för beslutet än vad som följer av huvudregeln. En motsvarande bestämmelse finns i 9 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 249).

Ansvar för ersättningen till skiljemän

7 kap. 60 §

Om bolaget är ett publikt aktiebolag, skall detta vid ett skiljeförfarande enligt 54 § svara för ersättningen till skiljemännen. Skiljemännen får dock på yrkande av bolaget besluta att bolagets motpart helt eller delvis

skall ersätta bolaget för dessa kostnader, om det finns särskilda skäl för det. Prop. 2004/05:85

(Jfr 6 kap. 47 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 9 kap. 43 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 256 f.).

8 kap. Bolagets ledning

Styrelsen

8 kap. 1 §

Ett aktiebolag skall ha en styrelse med en eller flera ledamöter. Av 3 kap. 1 § första stycket framgår att antalet styrelseledamöter eller lägsta och högsta antalet styrelseledamöter skall anges i bolagsordningen.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 46 §.

(Jfr 7 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 367 f. och prop. 1997/98:99 s. 203). Den utgår emellertid från vad som gäller för privata aktiebolag. Bestämmelsen om antalet styrelseledamöter i publika aktiebolag har flyttats till 46 §.

Av 3 § framgår att i bolag där styrelsen har enbart en eller två ledamöter måste det finnas minst en suppleant.

8 kap. 2 §

Bestämmelser om arbetstagarrepresentanter i styrelsen finns i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Om inte annat följer av den lagen eller föreskrivs i denna lag, skall arbetstagarrepresentanter vid tillämpningen av denna lag jämföras med styrelseledamöter.

(Jfr 7 kap. 1 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 1 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1987/88:10 s. 210 och prop. 1997/98:99 s. 203). Den innehåller en erinran om de bestämmelser om arbetstagarrepresentanter som finns i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. I andra meningen har klargjorts att sådana arbetstagarrepresentanter i övrigt skall anses som styrelseledamöter. Det innebär bl.a. att de har samma behörighet och ansvar och samma rätt till information som andra styrelseledamöter. Det innebär också att de skall räknas med när en viss bestämmelse förutsätter att en viss andel av styrelsen skall delta i eller rösta för ett beslut, vara bosatta inom EES m.m. Det kan dock förekomma lagbestämmelser om att arbetstagarrepresentanter i visst hänseende skall behandlas på särskilt sätt. I så fall gäller givetvis dessa (se t.ex. 15 och 20 §§).

8 kap. 3 §

För styrelseledamöter får utses suppleanter. Om styrelsen har färre än tre ledamöter, skall det finnas minst en suppleant. Av 3 kap. 1 § första stycket framgår att antalet suppleanter eller lägsta och högsta antalet suppleanter skall anges i bolagsordningen.

Bestämmelserna i denna lag om styrelseledamot gäller i tillämpliga delar även suppleant.

(Jfr 7 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 8 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 369 och prop. 1997/98:99 s. 204). Bestämmelsen om att det i bolag där styrelsen har endast en eller två ledamöter måste finnas minst en suppleant har dock hittills varit placerad i 8 kap. 1 §.

Styrelsens uppgifter

Huvuduppgifter

8 kap. 4 §

Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

Styrelsen skall fortlöpande bedöma bolagets och, om bolaget är moderbolag i en koncern, koncernens ekonomiska situation.

Styrelsen skall se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Om vissa uppgifter delegeras till en eller flera av styrelsens ledamöter eller till andra, skall styrelsen handla med omsorg och fortlöpande kontrollera om delegationen kan upprätthållas.

(Jfr 7 kap. 3 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen anger vilka styrelsens huvuduppgifter är. Den har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter (se avsnitt 7.3.1).

Paragrafens *första* och *tredje stycken* överensstämmer med 8 kap. 3 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 374 f. och prop. 1997/98:99 s. 204).

Andra stycket överensstämmer med 8 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 206).

Fjärde stycket saknar tidigare motsvarighet men överensstämmer i sak nära med 8 kap. 3 § fjärde stycket (se prop. 2000/01:150 s. 82 och 185). I den sistnämnda bestämmelsen har föreskrivits att ”styrelsens ansvar och tillsynsskyldighet kan inte överlätas på någon annan.” Syftet med den bestämmelsen har varit att markera att styrelsen inte genom delegation, utfärdande av fullmakter eller på något annat sätt kan avbürda sig det yttersta ansvaret för bolagets organisation och förvaltning eller skyldigheten att sörja för en betryggande kontroll av bolagets bokföring, medelsförvaltning och ekonomiska förhållanden. Bestämmelsen har inte varit avsedd att begränsa styrelsens möjligheter att delegera vissa av sina uppgifter till andra. Den föreslagna bestämmelsen, liksom den hittills gällande, innebär att styrelsen behåller visst ansvar även när den delegerar en

uppgift till annan. Detta ansvar aktualiseras dock främst om styrelsen har brustit i omsorg när den lämnade över en uppgift till annan eller om den försummar att fortlöpande kontrollera att den som har tagit över uppgiften sköter denna.

Det bör understrykas att lagtexten inte avser att reglera i vilken utsträckning styrelsen över huvud taget kan med giltig verkan delegera sina uppgifter till annan. Huruvida delegation kan ske måste avgöras i varje särskilt fall utifrån uppgiftens karaktär och betydelse. Vissa uppgifter som lagen lägger på styrelsen, t.ex. utseende av verkställande direktör eller särskilda firmatecknare, är inte delegerbara. Inte heller kan, såsom Lagrådet har påpekat, styrelsen delegera bort uppgiften att fortlöpande göra ekonomiska bedömningar av bolagets situation, låt vara att styrelsen därvid kan uppdra åt annan att inhämta de uppgifter som krävs för bedömningen. Enbart det förhållandet att lagen föreskriver att styrelsen skall utföra eller svara för en viss uppgift innebär dock inte att delegation inte kan ske. Exempelvis kan styrelsen fullgöra sitt ansvar för förandet av aktieboken genom att delegera handhavandet av aktieboken till en särskild befattningshavare och sedan återkommande låta kontrollera dennes arbete.

Lagen reglerar inte heller förutsättningarna för att delegation skall komma till stånd. Normalt bör delegation – där sådan över huvud taget är möjlig – kunna ske enligt de krav på beslutförhet och majoritet som finns i 21 och 22 §§. Det kan dock förekomma viktigare slag av beslut som inte bör få flyttas bort från styrelserummet annat än om samtliga ledamöter i styrelsen går med på det.

Den bestämmelse som hittills har funnits i 8 kap. 3 § tredje stycket har flyttats till 7 §.

Instruktioner om rapportering till styrelsen

8 kap. 5 §

Styrelsen skall meddela skriftliga instruktioner för när och hur sådana uppgifter som behövs för styrelsens bedömning enligt 4 § andra stycket skall samlas in och rapporteras till styrelsen. Instruktioner behöver dock inte meddelas om dessa med hänsyn till bolagets begränsade storlek och verksamhet skulle sakna betydelse för rapporteringen till styrelsen.

(Jfr 7 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 4 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 206 f.).

Arbetsordning

8 kap. 6 §

Styrelsen skall årligen fastställa en skriftlig arbetsordning för sitt arbete. I arbetsordningen skall det anges hur arbetet i förekommande fall skall fördelas mellan styrelsens ledamöter, hur ofta styrelsen skall sammanträda och i vilken utsträckning suppleanterna skall delta i styrelsens arbete och kallas till dess sammanträden.

Första stycket gäller inte i fråga om bolag vars styrelse har endast en ledamot.

(Jfr 7 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 5 § första och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 207 f.). Det finns givetvis inte något som hindrar att styrelsen reglerar också andra frågor i arbetsordningen än de som nämns i paragrafen.

Någon motsvarighet till 8 kap. 5 § andra stycket har inte tagits in i den nya paragrafen. Vad som sägs i den bestämmelsen – att styrelsen förlöpande skall kontrollera att arbetsfördelningen mellan styrelsens ledamöter kan upprätthållas – följer dock redan av 4 § fjärde stycket i lagförslaget.

Instruktioner om arbetsfördelningen mellan bolagsorganen

8 kap. 7 §

Styrelsen skall i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören och de andra organ som styrelsen inrättar.

(Jfr 7 kap. 3 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 204).

Hur styrelsen utses

8 kap. 8 §

Styrelsen skall utses av bolagsstämman. I bolagsordningen får det föreskrivas att en eller flera styrelseledamöter skall utses på annat sätt. Styrelsen eller en styrelseledamot får inte ges rätt att utse styrelseledamöter.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 47 och 48 §§.

(Jfr 7 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 369 och prop. 1997/98:99 s. 210). De särskilda bestämmelser som gäller för utseende av styrelseledamöter i publika aktiebolag – att minst hälften av ledamöterna måste utses av bolagsstämman – har dock flyttats till 47 §. I *andra stycket* har tagits in en erinran om den paragrafen. Där finns också en erinran om 48 § som innehåller bestämmelser om den information som skall lämnas inför styrelseval i publika aktiebolag.

I lagen (1987:1245) om styrelserrepresentation för de privatanställda finns bestämmelser om hur arbetstagarrepresentanter utses. Vad som sägs i denna paragraf om hur styrelseledamöter utses gäller därför inte arbetstagarrepresentanter.

8 kap. 9 §

Minst halva antalet styrelseledamöter skall vara bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Bolagsverket för ett särskilt fall tillåter annat.

(Jfr 7 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1992/93:68 s. 71 f. och prop. 1997/98:99 s. 211). I den nya lagtexten har klargjorts att det är Bolagsverket som prövar frågor om dispens från bosättningskravet.

Hinder mot att vara styrelseledamot*8 kap. 10 §*

En juridisk person kan inte vara styrelseledamot.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 9 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 2003/04:112 s. 139 f.).

8 kap. 11 §

Den som är underårig eller i konkurs eller som har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara styrelseledamot. Att detsamma gäller den som har näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

(Jfr 7 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 9 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 211 f. och prop. 1975:103 s. 372).

8 kap. 12 §

Till styrelseledamot får inte utan godtagbara skäl utses någon som inte avser att ta del i sådan verksamhet som enligt denna lag ankommer på styrelsen.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 9 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 2000/01:150 s. 83 och 185 f.).

Styrelseledamots mandattid*8 kap. 13 §*

Ett uppdrag som styrelseledamot gäller till slutet av den första årsstämma som hålls efter det år då styrelseledamoten utsågs. Ändringar i styrelsens sammansättning har dock verkan först från den tidpunkt då anmälan om

ändringen kom in till Bolagsverket eller från den senare tidpunkt som anges i det beslut som anmälan grundar sig på.

I bolagsordningen får föreskrivas att uppdraget som styrelseledamot skall gälla för en längre tid än som anges i första stycket första meningen. Uppdragstiden skall dock upphöra senast vid slutet av den årsstämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter det då styrelseledamoten utsågs.

(Jfr 7 kap. 10 § i SOU 2001:1 och 8 kap. 10 § i Ds 2003:24.)

Paragrafen motsvarar närmast 8 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen.

Hittills har gällt att styrelseledamöternas mandattid alltid skall anges i bolagsordningen (jfr prop. 1975:103 s. 368 och prop. 1997/98:99 s. 212). Enligt lagförslaget skall detta inte längre vara nödvändigt. I stället anges i förevarande paragrafs *första stycke* första meningen att en styrelseledamots uppdrag gäller till slutet av den första årsstämma som hålls efter det år då styrelseledamoten utsågs. Såsom framgår av *andra stycket* är det dock möjligt att i bolagsordningen ta in föreskrifter om en längre mandattid. Frågan har behandlats i avsnitt 5.5.

Första stycket andra meningen reglerar när en ändring av styrelsens sammansättning får verkan. Denna fråga har behandlats i avsnitt 7.3.2, där även *Lagrådets* synpunkter har diskuterats. Den föreslagna bestämmelsen innebär att ändringen får verkan tidigast från den tidpunkt då anmälan om registrering har inkommit till Bolagsverket. Om en senare tidpunkt har angetts i det beslut som ligger bakom anmälan, skall i stället den tidpunkten gälla. Bestämmelsen gäller såväl bolagsstämmans eller annans beslut att tillsätta en ny styrelseledamot som ledamotens avgång vid uppdragstidens utgång. Av 14 § andra stycket följer att motsvarande gäller vid en ledamots förtida avgång.

En handling anses inkommen till en myndighet när den har anlät till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa (se 2 kap 6 § tryckfrihetsförordningen och 10 § förvaltningslagen [1986:223]). Det innebär att en registreringsanmälan normalt skall anses inkommen till Bolagsverket när den har ankommit till myndighetens lokaler (se Bohlin, Offentlighetsprincipen, 6 uppl., 2001 s. 59). Även anmälningar som görs per fax eller e-post anses inkomna till myndigheten och skall således i princip diarieföras (jfr RÅ 1999 ref. 18 I och RÅ 1999 ref. 36).

Av allmänna principer följer att avsändaren står risken för att en handling inte når sin mottagare. Den som vill förvissa sig om att registreringsanmälan har kommit in till Bolagsverket bör därför begära en bekräftelse på att handlingen har inkommit till verket. Av allmänna principer om myndigheters serviceskyldighet får anses följa att verket då är skyldigt att skyndsamt tillhandahålla en sådan.

Konsekvensen av att en ändring i styrelsens sammansättning inte anmäls till verket är att ändringen är inte får verkan. Det innebär att en nyvald styrelseledamot tills vidare inte har den behörighet och det ansvar som följer med uppdraget och att den ledamot som har avgått tills vidare behåller sin behörighet och sitt ansvar. En nyvald ledamot skall i en sådan situation inte heller räknas med när man avgör om en styrelse är fulltalig eller beslutför. Om den som har valts i en avgången ledamots ställe anmäler sitt inträde i styrelsen innan föregående ledamots avgång har anmälts, kan styrelsen komma att bestå av fler styrelseledamöter än

vad bolagsordningen tillåter. Situationen kan undvikas genom att alla ändringar i styrelsens sammansättning som har inträtt i samband med en bolagsstämma anmäls samtidigt.

Ett beslut att utse en styrelseledamot är enligt gällande rätt i princip giltigt även om beslutet inte registreras. Lagförslaget innebär inte någon ändring i detta avseende. Den nya bestämmelsen innebär endast att beslutets verkan inträder först vid en *senare tidpunkt* än enligt nuvarande regler, nämligen när registreringsanmälan har kommit in till verket. Det krävs inte att anmälan är fullständig för att beslutet skall få verkan. Dock måste det av anmälan klart framgå vilken ändring som har skett i styrelsens sammansättning. Anmälan kan göras av bolaget eller av den som anmälan gäller (se 43 §). Att anmälan sedermera avskrivs, exempelvis på grund av att den är ofullständig eller att registreringsavgift inte har betalats, påverkar inte beslutets verkan. Av 27 kap. 4 och 5 §§ följer dock att registreringsförhållandena kan ha betydelse för tredje mans godtrosskydd.

I princip kan det nyss sagda gälla även i de fall då registrering vägras på grund av att beslutet om ändring i styrelsens sammansättning som sådant är felaktigt. Även en felaktigt tillsatt styrelseledamot har normalt den behörighet som tillkommer en styrelseledamot fram till dess att ledamoten har entledigats eller en dom varigenom tillsättningsbeslutet upphävts har vunnit laga kraft (jfr Åhman, Behörighet och befogenhet i aktiebolagsrätten, 1997 s. 372). Denna princip är emellertid inte undantagslös. En styrelse mot vilkens tillsättning det har väckts klander- eller nullitetstalan torde t.ex. inte utan vidare kunna försätta bolaget i konkurs (a.a. s. 373).

Av 2, 33 och 38 §§ följer att vad som föreskrivs i första stycket andra meningen om styrelseledamöter gäller också för suppleanter, verkställande direktör, vice verkställande direktör och särskilda firmatecknare. Några motsvarande bestämmelser finns inte för andra befattningar, exempelvis revisor. Ett beslut att utse en sådan befattningshavare gäller alltså omedelbart, oberoende av när beslutet anmäls för registrering.

Styrelseledamots förtida avgång

8 kap. 14 §

Ett uppdrag som styrelseledamot upphör i förtid, om styrelseledamoten eller den som har utsett honom eller henne anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en styrelseledamot som inte är vald av bolagsstämman vill avgå, skall anmälan också göras hos den som har utsett honom eller henne.

I fråga om verkan av styrelseledamotens avgång gäller 13 § första stycket andra meningen.

(Jfr 7 kap. 11 § i SOU 2001:1 och 8 kap. 11 § i Ds 2003:24.)

Paragrafens *första stycke* överensstämmer i sak med 8 kap. 11 § i den nuvarande lagen (jfr prop. 1975:103 s. 370 och prop. 1997/98:99 s. 212).

I det nya *andra stycket* har införts en hänvisning till 13 § första stycket. Innebörden av bestämmelsen är att en styrelseledamots förtida avgång får verkan från den tidpunkt då anmälan om avgången har kommit in till Bolagsverket eller från den senare tidpunkt som har bestämts av den som

har beslutat om den förtida avgången. Bestämmelsen omfattar både det fallet att styrelseledamoten själv väljer att avgå i förtid och det fallet att ledamoten skiljs från sitt uppdrag av den som har utsett honom eller henne.

För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 §.

8 kap. 15 §

Om en styrelseledamots uppdrag upphör i förtid eller om bestämmelserna i 11 § hindrar honom eller henne att vara styrelseledamot och det inte finns någon suppleant som kan träda in i hans eller hennes ställe, skall övriga styrelseledamöter vidta åtgärder för att en ny styrelseledamot utses för den återstående mandattiden. Sådana åtgärder behöver dock inte vidtas, om den förutvarande styrelseledamoten var en arbetstagarrepresentant. Skall styrelseledamoten väljas av bolagsstämman, får valet anstå till nästa årsstämma, om styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter och suppleanter.

(Jfr 7 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 370 f. och prop. 1997/98:99 s. 213).

Domstolsbeslut om ersättare för en styrelseledamot

8 kap. 16 §

Om en styrelseledamot som enligt bolagsordningen skall utses på ett annat sätt än genom val av bolagsstämman inte har utsetts, skall allmän domstol på ansökan utse en ersättare. Ansökan får göras av en styrelseledamot, en aktieägare, en borgenär eller någon annan vars rätt kan vara beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget.

(Jfr 7 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 371 och prop. 1997/98:99 s. 213).

Styrelsens ordförande

8 kap. 17 §

I en styrelse som har mer än en ledamot skall en av ledamöterna vara ordförande. Ordföranden skall leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör de uppgifter som anges i 4–7 §§.

Om annat inte föreskrivs i bolagsordningen eller har beslutats av bolagsstämman, väljer styrelsen ordförande. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 49 §.

(Jfr 7 kap. 14 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 14 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 377 f. och prop. 1997/98:99 s. 213 f.).

I 8 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen finns en bestämmelse om att den verkställande direktören i ett publikt aktiebolag

inte samtidigt får vara ordförande i styrelsen. Den bestämmelsen har flyttats till 49 §. Prop. 2004/05:85

Styrelsens sammanträden

8 kap. 18 §

Styrelsens ordförande skall se till att sammanträden hålls när det behövs. Styrelsen skall alltid sammankallas om en styrelseledamot eller den verkställande direktören begär det.

(Jfr 7 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 378 och prop. 1997/98:99 s. 214 f.).

8 kap. 19 §

Den verkställande direktören har rätt att närvara och yttra sig vid styrelsens sammanträden, om styrelsen inte i ett särskilt fall bestämmer något annat.

(Jfr 7 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 378 och prop. 1997/98:99 s. 215).

8 kap. 20 §

Om en styrelseledamot inte kan närvara vid ett sammanträde och det finns en suppleant som skall träda in i hans eller hennes ställe, skall denne ges tillfälle till det.

En sådan suppleant för arbetstagarledamot som har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda skall alltid få underlag och ges tillfälle att delta i behandlingen av styrelsens ärenden på samma sätt som en styrelseledamot.

(Jfr 7 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 215 f. och, såvitt avser första stycket, prop. 1975:103 s. 379).

Styrelsens beslutförhet

8 kap. 21 §

Styrelsen är beslutför, om mer än hälften av hela antalet styrelseledamöter eller det högre antal som föreskrivs i bolagsordningen är närvarande. Vid bedömningen av om styrelsen är beslutför skall styrelseledamöter som är jäviga enligt 23 § anses som inte närvarande.

Beslut får inte fattas i ett ärende, om inte såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har

1. fått tillfälle att delta i ärendets behandling, och
2. fått ett tillfredsställande underlag för att avgöra ärendet.

(Jfr 7 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 379, prop. 1975/76:166 s. 173 f. och prop. 1997/98:99 s. 216).

Majoritetskrav vid styrelsebeslut

8 kap. 22 §

Som styrelsens beslut gäller, om bolagsordningen inte föreskriver särskild röstmajoritet, den mening som mer än hälften av de närvarande röstar för vid sammanträdet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Är styrelsen inte fulltalig, skall de som röstar för beslutet dock utgöra mer än en tredjedel av hela antalet styrelseledamöter, om inte annat föreskrivs i bolagsordningen.

(Jfr 7 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 379 och prop. 1997/98:99 s. 216).

Jäv för styrelseledamot

8 kap. 23 §

En styrelseledamot får inte handlägga en fråga om

1. avtal mellan styrelseledamoten och bolaget,
2. avtal mellan bolaget och en tredje man, om styrelseledamoten i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot bolagets, eller
3. avtal mellan bolaget och en juridisk person som styrelseledamoten ensam eller tillsammans med någon annan får företräda.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om styrelseledamoten, direkt eller indirekt genom en juridisk person, äger samtliga aktier i bolaget. Bestämmelsen i första stycket 3 gäller inte heller om bolagets motpart är ett företag i samma koncern eller i en företagsgrupp av motsvarande slag.

Med avtal som avses i första stycket jämställs rättegång eller annan talan.

(Jfr 7 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 379 och prop. 1997/98:99 s. 217 f.).

Styrelseprotokoll

8 kap. 24 §

Vid styrelsens sammanträden skall det föras protokoll. I protokollet skall de beslut som styrelsen har fattat antecknas.

Protokollet skall undertecknas av den som har varit protokollförare. Det skall justeras av ordföranden, om denne inte har fört protokollet. Om styrelsen har flera ledamöter, skall det justeras även av en ledamot som utses av styrelsen.

Styrelseledamöterna och den verkställande direktören har rätt att få en avvikande mening antecknad till protokollet.

(Jfr 7 kap. 21 § första–tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 21 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 378 och prop. 1997/98:99 s. 219).

Protokollet får föras med automatiserad behandling. Det kan också upprättas i elektronisk form och får då, såsom framgår av 1 kap. 13 §, undertecknas med avancerad elektronisk signatur.

8 kap. 25 §

Om ett bolag har endast en aktieägare, skall alla avtal mellan aktieägaren och bolaget, som inte avser löpande affärstransaktioner på sedvanliga villkor, antecknas i eller läggas till styrelsens protokoll.

(Jfr 7 kap. 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 22 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 167 f. och prop. 1997/98:99 s. 220).

8 kap. 26 §

Styrelsens protokoll skall föras i nummerföljd och förvaras på ett betryggande sätt.

(Jfr 7 kap. 21 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 21 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 378 och prop. 1997/98:99 s. 219).

Verkställande direktör

8 kap. 27 §

Styrelsen får utse en verkställande direktör att fullgöra de uppgifter som anges i 29 §.

För publika aktiebolag gäller även 50 §.

(Jfr 7 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 23 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 371 f. och prop. 1997/98:99 s. 220). Det särskilda kravet på verkställande direktör i publika aktiebolag har dock flyttats till 50 §.

Vice verkställande direktör

8 kap. 28 §

Om bolaget har en verkställande direktör, får styrelsen utse en eller flera vice verkställande direktörer. Bestämmelserna i denna lag om den verkställande direktören skall i tillämpliga delar gälla även en vice verkställande direktör.

Om styrelsen har utsett flera vice verkställande direktörer, skall den meddela skriftliga instruktioner om i vilken inbördes ordning dessa skall träda in i den verkställande direktörens ställe.

(Jfr 7 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 372 och prop. 1997/98:99 s. 220 f.).

Den verkställande direktörens uppgifter

8 kap. 29 §

Den verkställande direktören skall sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar.

Den verkställande direktören får dessutom utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet är av ovanligt slag eller av stor betydelse, om styrelsens beslut inte kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolagets verksamhet. I sådana fall skall styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden.

Den verkställande direktören skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring skall fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen skall skötas på ett betryggande sätt.

(Jfr 7 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer – med vissa redaktionella ändringar – med 8 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 374 f. och prop. 1997/98:99 s. 221 f.). Begreppet ”ovanlig beskaffenhet” har ersatts med ”ovanligt slag”. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Bosättningskrav för den verkställande direktören

8 kap. 30 §

Den verkställande direktören skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Bolagsverket för ett särskilt fall tillåter något annat.

(Jfr 7 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 26 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 372 och prop. 1997/98:99 s. 222). I den nya lagtexten har dock skrivits ut att den myndighet som kan medge dispens från bosättningskravet är Bolagsverket.

Hinder att vara verkställande direktör

8 kap. 31 §

Den som är underårig eller i konkurs eller som har en förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara verkställande direktör. Att det samma gäller den som har näringsförbud följer av 6 § lagen (1986:436) om näringsförbud.

(Jfr 7 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 27 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 223 och prop. 1975:103 s. 372).

Till verkställande direktör får inte utses någon som inte avser att ta del i sådan verksamhet som enligt denna lag ankommer på den verkställande direktören.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 8 kap. 27 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 83 och 185 f.). Enligt den nuvarande bestämmelsen får dock den som inte avser att ta del i verksamheten utses till verkställande direktör om det finns ”godtagbara skäl” (jfr 8 kap. 12 §). På förslag från *Lagrådet* – som har påpekat att det är svårt att se att ett sådant undantag kan vara befogat när det gäller en verkställande direktör – har undantaget tagits bort.

Verkställande direktörs mandattid

8 kap. 33 §

Ett beslut att utse en verkställande direktör i bolaget samt beslut om den verkställande direktörens avgång eller entledigande har verkan från den tidpunkt då anmälan om registrering kom in till Bolagsverket eller från den senare tidpunkt som har angetts i beslutet.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Lagen anger inte någon särskild mandattid för den verkställande direktören. Denne kan alltså utses tills vidare eller för den tid som styrelsen finner lämplig. På samma sätt som i fråga om styrelseledamöter (jfr 13 § första stycket) gäller dock enligt paragrafen, som är ny, att ett beslut att utse någon till verkställande direktör eller entlediga någon från en sådan post får verkan först när beslutet anmäls för registrering i aktiebolagsregistret. Frågan har behandlats i avsnitt 7.3.2.

Jäv för den verkställande direktören

8 kap. 34 §

Den verkställande direktören får inte handlägga en fråga om

1. avtal mellan den verkställande direktören och bolaget,
2. avtal mellan bolaget och tredje man, om den verkställande direktören i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot bolagets, eller
3. avtal mellan bolaget och en juridisk person som den verkställande direktören ensam eller tillsammans med någon annan får företräda.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte om den verkställande direktören, direkt eller indirekt genom en juridisk person, äger samtliga aktier i bolaget. Bestämmelsen i första stycket 3 gäller inte heller om bolagets motpart är ett företag i samma koncern eller i en företagsgrupp av motsvarande slag.

Med sådana avtal som avses i första stycket jämställs rättegång eller annan talan.

(Jfr 7 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 379 och prop. 1997/98:99 s. 223 f.).

8 kap. 35 §

Styrelsen företräder bolaget och tecknar dess firma.

Handlingar som enligt denna lag skall undertecknas av styrelsen skall skrivas under av minst hälften av hela antalet styrelseledamöter.

(Jfr 7 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 29 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 379 f. och prop. 1997/98:99 s. 225).

Den verkställande direktören som bolagets ställföreträdare

8 kap. 36 §

Den verkställande direktören får alltid företräda bolaget och teckna dess firma beträffande uppgifter som han eller hon skall sköta enligt 29 §.

(Jfr 7 kap. 30 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 381 och prop. 1997/98:99 s. 225).

Särskild firmatecknare

8 kap. 37 §

Styrelsen får bemyndiga en styrelseledamot, den verkställande direktören eller någon annan att företräda bolaget och teckna dess firma (*särskild firmatecknare*).

Minst en av dem som bemyndigas att företräda bolaget och teckna dess firma skall vara bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om inte Bolagsverket för ett särskilt fall tillåter något annat. I övrigt skall bestämmelserna i 31, 32 och 34 §§ tillämpas på en firmatecknare som inte är styrelseledamot eller verkställande direktör.

Styrelsen får när som helst återkalla ett bemyndigande som avses i första stycket.

I bolagsordningen får det föreskrivas att styrelsen inte får lämna ett sådant bemyndigande som avses i första stycket eller att ett sådant bemyndigande får lämnas endast på vissa villkor.

(Jfr 7 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 31 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 380 f. och prop. 1997/98:99 s. 225 f.). I *andra stycket* har klargjorts att det är Bolagsverket som beslutar om dispens från kravet på bosättning inom EES.

8 kap. 38 §

Ett bemyndigande som avses i 37 § eller en återkallelse av ett sådant bemyndigande har verkan från den tidpunkt då anmälan om bemyndigandet eller återkallelsen kom in till Bolagsverket eller från den senare tidpunkt som har angetts i bemyndigandet eller beslutet om återkallelse.

(Jfr 8 kap. 31 § femte stycket i Ds 2003:24.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Bakgrunden har behandlats i avsnitt 7.3.2. Innebörden av bestämmelsen är att ett beslut om att utse en särskild firmatecknare har verkan tidigast från den tidpunkt då anmälan om beslutet kom in till Bolagsverket och att en återkallelse av bemyndigandet, på motsvarande sätt, har verkan tidigast från den tidpunkt när återkallelsen har anmälts till verket. Detta överensstämmer med vad som gäller beträffande uppdrag som styrelseledamot, se 13 §. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

Inskränkningar i firmateckningsrätt

8 kap. 39 §

Styrelsen får föreskriva att rätten att företräda bolaget och teckna dess firma får utövas endast av två eller flera personer i förening. Någon annan inskränkning i en firmatecknares rätt att teckna bolagets firma får inte registreras.

(Jfr 7 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer – med ett förtydligande tillägg – med 8 kap. 32 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 380 f. och prop. 1997/98:99 s. 226).

I lagrådsremissens förslag – liksom i den nuvarande aktiebolagslagen – föregås paragrafen av rubriken ”Kollektiv firmateckning”. *Lagrådet* har påpekat att den andra meningen i paragrafen borde ha lika stor betydelse när någon får teckna bolagets firma ensam som när det är fråga om kollektiv firmateckning. Hans eller hennes behörighet får inte inskränkas till att avse exempelvis exportaffärer med Danmark, uttag från viss bank eller dylikt. Vill styrelsen begränsa behörigheten på det sättet, får den i stället lämna en vanlig fullmakt som inte registreras i aktiebolagsregistret. Lagrådet har med hänvisning till detta uttalat att bestämmelsen i andra meningen är felplacerad och att frågan snarare borde regleras i 37 §.

Det finns anledning att instämma i vad Lagrådet har uttalat om innebörden av bestämmelsen i andra meningen. Det har dock inte ansetts befogat att, såsom Lagrådet har föreslagit, flytta bestämmelsen till 37 §. För att undvika missförstånd angående bestämmelsens innebörd har i stället rubriken före paragrafen ändrats till ”Inskränkningar i firmateckningsrätt”.

Särskild delgivningsmottagare

8 kap. 40 §

Om bolaget inte har någon behörig ställföreträdare som är bosatt i Sverige, skall styrelsen bemyndiga en person som är bosatt här att på bolagets vägnar ta emot delgivning (*särskild delgivningsmottagare*). Ett sådant bemyndigande får inte lämnas till någon som är underårig eller som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

(Jfr 7 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 33 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1992/93:68 s. 72 och prop. 1997/98:99 s. 226).

Generella inskränkningar i ställföreträdares kompetens

8 kap. 41 §

Styrelsen eller någon annan ställföreträdare för bolaget får inte företa en rättshandling eller någon annan åtgärd som är ägnad att ge en otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare.

En ställföreträdare för bolaget får inte heller följa en anvisning av bolagsstämman eller något annat bolagsorgan, om anvisningen inte gäller därför att den strider mot denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

(Jfr 7 kap. 34 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 8 kap. 34 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 381 f. och prop. 1997/98:99 s. 226 f.).

I *första stycket* har ordet ”kan” ersatts med uttrycket ”är ägnad att”. Ändringen är av samma slag som ändringen i 7 kap. 39 § (se kommentaren till den paragrafen).

Kompetensöverskridande

8 kap. 42 §

Om styrelsen eller en särskild firmatecknare har företagit en rättshandling för bolaget och då har handlat i strid med bestämmelserna i denna lag om bolagsorganens behörighet, gäller rättshandlingen inte mot bolaget. Detsamma är fallet om en verkställande direktör när en rättshandling företogs överskred sin behörighet enligt 29 § och bolaget visar att motparten insåg eller bort inse behörighetsöverskridandet.

En rättshandling gäller inte heller mot bolaget om styrelsen, den verkställande direktören eller en särskild firmatecknare har överskridit sin befogenhet och bolaget visar att motparten insåg eller bort inse befogenhetsöverskridandet. Detta gäller dock inte när styrelsen eller den verkställande direktören har överträtt en föreskrift om föremålet för bolagets verksamhet eller andra föreskrifter som har meddelats i bolagsordningen eller av ett annat bolagsorgan.

(Jfr 7 kap. 35 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 35 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 383 f., prop. 1993/94:196 s. 168 f. och prop. 1997/98:99 s. 227 f.). Bestämmelserna i paragrafen har berörts i avsnitt 7.3.1. Där har även *Lagrådets* synpunkter på bestämmelserna berörts.

Registrering

8 kap. 43 §

Bolaget skall för registrering i aktiebolagsregistret anmäla

1. bolagets postadress,

2. vem som har utsetts till styrelseledamot, styrelsesuppleant, styrelsens ordförande, verkställande direktör, vice verkställande direktör och särskild delgivningsmottagare,

3. av vilka och hur bolagets firma tecknas.

Anmälan skall innehålla uppgift om postadress för de personer som anges i första stycket 2 och 3. Om postadressen avviker från personernas hemvist, skall även hemvistet anges. Anmälan skall vidare innehålla uppgift om de angivna personernas personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum. Om en styrelseledamot eller en styrelsesuppleant har utsetts enligt lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda, skall detta anges.

Även den som anmälan gäller har rätt att göra anmälan enligt första stycket. Den som har utsetts till en sådan befattning som avses i första stycket 2 har även rätt att anmäla företrädarens avgång.

(Jfr 7 kap. 36 § första, andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 8 kap. 36 § första, andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 384 och prop. 1997/98:99 s. 228).

I *tredje stycket* har klargjorts att den som själv anmäler att han eller hon har utsetts till befattning som styrelseledamot m.m. har rätt att anmäla, förutom sitt eget tillträde på befattningen, den föregående befattningshavarens avgång. Detta gäller såväl när avgång och nyval har skett vid ett och samma tillfälle som när valet av ny befattningshavare har skett långt efter det att den tidigare befattningshavaren avgick.

8 kap. 44 §

Anmälan enligt 43 § skall göras första gången när bolaget enligt 2 kap. 22 § anmäls för registrering och därefter genast när ett förhållande som har anmälts eller skall anmälas för registrering har ändrats.

(Jfr 7 kap. 36 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 36 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 384 och prop. 1997/98:99 s. 228).

Anmälan av aktieinnehav

8 kap. 45 §

En styrelseledamot och en verkställande direktör skall när de tillträder sitt uppdrag till bolaget anmäla sitt innehav av aktier i bolaget och i andra bolag inom samma koncern, om det inte har skett dessförinnan. Förändringar i aktieinnehavet skall anmälas inom en månad. De anmälda uppgifterna skall antecknas i aktieboken.

Första stycket gäller inte i den utsträckning styrelseledamoten eller den verkställande direktören är anmälningsskyldig enligt lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument.

(Jfr 7 kap. 37 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 37 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 372 f. och prop. 1997/98:99 s. 229).

*Antalet styrelseledamöter**8 kap. 46 §*

I ett publikt aktiebolag skall styrelsen ha minst tre ledamöter.

(Jfr 7 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelsen i paragrafen överensstämmer i sak med gällande ordning (jfr 8 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen, prop. 1975:103 s. 367 f. och prop. 1997/98:99 s. 203) men har brutits ut till en särskild paragraf.

*Vem som utser styrelseledamöter**8 kap. 47 §*

I ett publikt aktiebolag skall minst hälften av styrelseledamöterna utses av bolagsstämman.

(Jfr 7 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelsen i paragrafen överensstämmer i sak med gällande lag (se 8 kap. 6 § samt prop. 1997/98:99 s. 210). Innebörden är att i publika aktiebolag skall minst hälften av styrelsens ledamöter utses av bolagsstämman.

Såsom har konstaterats i anslutning till 8 § gäller lagens bestämmelser om hur styrelsen utses inte i fråga om arbetstagarrepresentanter. Bestämmelser om hur dessa utses finns i stället i lagen (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda. Förekomsten av arbetstagarrepresentanter kan emellertid få betydelse vid tillämpningen av förevarande paragraf. Vid bedömningen av vad som utgör "hälften av antalet styrelseledamöter" skall samtliga styrelseledamöter räknas med, således även arbetstagarrepresentanterna.

*Information inför styrelseval**8 kap. 48 §*

I ett publikt aktiebolag skall bolagsstämmans ordförande, innan styrelseval förrättas, lämna uppgift till bolagsstämman om vilka uppdrag den som valet gäller innehar i andra företag.

(Jfr 7 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 8 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 210 f.).

*Särskilt om styrelseordföranden**8 kap. 49 §*

I ett publikt aktiebolag får styrelsens ordförande inte vara verkställande direktör i bolaget.

(Jfr 7 kap. 14 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 8 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 214).

Verkställande direktör

8 kap. 50 §

I ett publikt aktiebolag skall det alltid finnas en verkställande direktör som fullgör de uppgifter som anges i 29 §.

(Jfr 7 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

I privata aktiebolag avgör styrelsen om det skall finnas en verkställande direktör i bolaget (jfr 27 §). Av förevarande paragraf framgår att styrelsen i ett publikt aktiebolag *skall* utse en verkställande direktör. Detta överensstämmer med gällande rätt (jfr prop. 1975:103 s. 371 och prop. 1997/98:99 s. 220).

9 kap. Revision

Antalet revisorer

9 kap. 1 §

Ett aktiebolag skall ha minst en revisor. Av 3 kap. 1 § första stycket framgår att antalet revisorer eller lägsta eller högsta antalet revisorer skall anges i bolagsordningen.

(Jfr 8 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer delvis med 10 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 257). Liksom enligt gällande rätt skall antalet revisorer regleras i bolagsordningen (se 3 kap. 1 § första stycket 8). Andra meningen – som innehåller en erinran om att antalet revisorer skall anges i bolagsordningen – saknar dock tidigare motsvarighet.

Revisorssuppleanter

9 kap. 2 §

För en revisor får utses en eller flera suppleanter.

Bestämmelserna i denna lag om revisor gäller i tillämpliga delar även suppleant.

(Jfr 8 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 258).

9 kap. 3 §

Revisorn skall granska bolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god revisionsredovisning kräver.

Om bolaget är moderbolag, skall revisorn även granska koncernredovisningen, om en sådan har upprättats, samt koncernföretagens inbördes förhållanden.

(Jfr 8 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 429 f. och prop. 1997/98:99 s. 258).

9 kap. 4 §

Revisorn skall följa bolagsstämmans anvisningar, om de inte strider mot lag, bolagsordningen eller god revisionsredovisning.

(Jfr 8 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 258).

9 kap. 5 §

Revisorn skall efter varje räkenskapsår lämna en revisionsberättelse till bolagsstämman. Bestämmelser om berättelsens innehåll och den tidpunkt då den skall lämnas till bolagets styrelse finns i 28–36 §§.

Om bolaget är ett moderbolag som är skyldigt att upprätta koncernredovisning, skall revisorn även lämna en koncernrevisionsberättelse enligt bestämmelserna i 38 §.

(Jfr 8 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med ett förtydligande i andra stycket, 10 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 258 f.). I vilken utsträckning ett moderbolag är skyldigt att upprätta koncernredovisning framgår av 7 kap. 1–3 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) och 7 kap. 1 och 5 §§ lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

9 kap. 6 §

I samband med revisionen skall revisorn till styrelsen och den verkställande direktören framställa de erinringar och göra de påpekanden som följer av god revisionsredovisning. Bestämmelser om erinringar finns i 39 §.

(Jfr 8 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 259).

9 kap. 7 §

Styrelsen och den verkställande direktören skall ge revisorn tillfälle att genomföra granskningen i den omfattning revisorn anser är nödvändig. De skall lämna de upplysningar och den hjälp som revisorn begär.

Samma skyldigheter har styrelsen, den verkställande direktören och revisorn i ett dotterbolag gentemot en revisor i moderbolaget.

(Jfr 8 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 430 och prop. 1997/98:99 s. 259).

Hur en revisor utses*9 kap. 8 §*

En revisor väljs av bolagsstämman.

Om bolaget skall ha flera revisorer, får det i bolagsordningen föreskrivas att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt än genom val på bolagsstämma.

I ett bolag som avses i 2 § 4 lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. får Riksrevisionen utse en eller flera revisorer att delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer.

I 9, 25 och 26 §§ finns bestämmelser om att länsstyrelsen i vissa fall skall utse en revisor.

(Jfr 8 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 418 f., prop. 1997/98:99 s. 259 och, såvitt avser tredje stycket, prop. 2001/02:190 s. 166 f.).

Minoritetsrevisor*9 kap. 9 §*

En aktieägare kan föreslå att en revisor som utses av länsstyrelsen skall delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer.

Förslaget skall framställas på en bolagsstämma där revisorsval skall ske eller förslaget enligt kallelsen till bolagsstämman skall behandlas. Om förslaget biträds av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget eller till minst en tredjedel av de aktier som är företrädda vid stämman och om någon aktieägare begär det hos länsstyrelsen, skall länsstyrelsen utse en revisor.

Länsstyrelsen skall ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig, innan den utser revisor. Beslutet skall avse tiden till och med nästa årsstämma.

(Jfr 8 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 419 f. och prop. 1997/98:99 s. 260). Begreppet "årsstämma" (jfr 7 kap. 10 §) i *tredje stycket* är nytt men innebär ingen ändring i sak.

9 kap. 10 §

Den som är i konkurs eller har fått näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara revisor.

(Jfr 8 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 260).

Enligt 33 § revisorslagen (2001:883) skall en revisors auktorisation eller godkännande upphävas om revisorn försätts i konkurs etc. Motsvarande gäller för registrerade revisionsbolag. Eftersom ett ärende om upphävande inte kan avgöras omedelbart, kan en revisor under en viss kortare övergångstid vara auktoriserad eller godkänd även sedan han eller hon har försätts i konkurs. Av förevarande paragraf följer att revisorn redan i och med beslutet om konkurs förlorar sin behörighet att vara revisor.

Kompetenskrav*9 kap. 11 §*

En revisor skall ha den insikt i och erfarenhet av redovisning och ekonomiska förhållanden som med hänsyn till arten och omfattningen av bolagets verksamhet fordras för att fullgöra uppdraget.

(Jfr 8 kap. 11 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 11 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

9 kap. 12 §

Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor.

Bestämmelser om auktoriserade och godkända revisorer finns i revisorslagen (2001:883).

(Jfr 8 kap. 11 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 10 kap. 11 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 260 f.). Av 19 § följer att även registrerade revisionsbolag kan utses till revisor.

I *andra stycket* har tagits in en erinran om att det finns bestämmelser om auktoriserade och godkända revisorer i revisorslagen.

9 kap. 13 §

Minst en av bolagsstämman utsedd revisor skall vara auktoriserad revisor eller godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen, om

1. tillgångarnas nettovärde enligt fastställda balansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger ett gränobelopp som motsvarar 1 000 gånger det prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring som gällde vid utgången av respektive räkenskapsår,

2. antalet anställda hos bolaget under de två senaste räkenskapsåren i medeltal har överstigit 200, eller

3. bolagets aktier, teckningsoptioner eller skuldebrev är noterade vid en börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad.

(Jfr 8 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 422, prop. 1997/98:99 s. 261 och, beträffande godkända revisorer som har avlagt revisorsexamen, prop. 2000/01:146 s. 116 och 180).

I *punkten 3* har skett ett par justeringar. För det första har ordet ”teckningsoptioner” lagts till. Det innebär att bolagsstämman skall utse minst en revisor med den angivna kompetensen även om det enbart är av bolaget utgivna teckningsoptioner som är noterade på en marknadsplats. För det andra har tillfogats orden ”eller någon annan reglerad marknad”. Det innebär att skyldigheten att ha en auktoriserad revisor eller revisor som har avlagt revisorsexamen inträder också när den marknadsplats där bolagets värdepapper är noterade utgör en annan reglerad marknad än börs eller auktoriserad marknadsplats. Beträffande begreppet ”annan reglerad marknad” kan hänvisas till kommentaren till 2 kap. 29 §.

Det kan inträffa att de i paragrafen angivna kriterierna inträder under en löpande mandatperiod för revisorn. Om bolaget då inte redan har en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen, måste en ny revisor som har dessa kvalifikationer utses (jfr dock 15 §).

9 kap. 14 §

Bestämmelserna i 13 § gäller även för moderbolag i en koncern, om

1. nettovärdet av koncernföretagens tillgångar enligt fastställda koncernbalansräkningar för de två senaste räkenskapsåren överstiger det gränsbelopp som anges i 13 § 1,
2. antalet anställda vid koncernföretagen under de två senaste räkenskapsåren i medeltal har överstigit 200, eller
3. moderbolaget inte upprättar någon koncernredovisning och nettovärdet av koncernföretagens tillgångar, enligt fastställda balansräkningar för koncernföretagens två senaste räkenskapsår, på moderbolagets balansdag överstiger det gränsbelopp som anges i 13 § 1.

(Jfr 8 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 422 f. och prop. 1997/98:99 s. 261).

9 kap. 15 §

För ett bolag som omfattas av bestämmelserna i 13 § 1 eller 2 eller 14 § får Bolagsverket besluta att bolaget i stället för en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen får utse en viss annan godkänd revisor. Ett sådant beslut gäller i högst fem år.

(Jfr 8 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 422, prop. 1997/98:99 s. 261 och

prop. 2000/01:146 s. 116 och 180). I den nya lagtexten har klargjorts att Prop. 2004/05:85
det är Bolagsverket som beslutar om dispens.

9 kap. 16 §

I andra bolag än de som avses i 13 och 14 §§ skall en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen utses till revisor, om ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget begär det vid den bolagsstämma där revisorsval skall ske.

(Jfr 8 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 262 och prop. 2000/01:146 s. 116 och 180).

Jäv

9 kap. 17 §

Den får inte vara revisor som

1. äger aktie i bolaget eller annat bolag i samma koncern,
2. är ledamot av styrelsen eller verkställande direktör i bolaget eller dess dotterföretag eller biträder vid bolagets bokföring eller medelsförvaltning eller bolagets kontroll däröver,
3. är anställd hos eller på annat sätt har en underordnad eller beroende ställning till bolaget eller någon som avses i 2,
4. är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder bolaget vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bolagets kontroll däröver,
5. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses i 2,
6. är besvägrad med en person som avses i 2 i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller
7. står i låneskuld till bolaget eller ett annat bolag i samma koncern eller har en förpliktelse som ett sådant bolag har ställt säkerhet för.

Den som enligt första stycket inte är behörig att vara revisor i ett moderbolag får inte heller vara revisor i dess dotterbolag.

(Jfr 8 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 423 f. och prop. 1997/98:99 s. 262). Det kan noteras att begreppet "sambo" i första stycket 5 numera definieras i 1 § sambolagen (2003:376).

9 kap. 18 §

En revisor får vid revisionen inte anlita någon som enligt 17 § inte är behörig att vara revisor. Om bolaget eller dess moderbolag har anställda med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta den interna revisionen, får revisorn dock vid revisionen anlita sådana anställda i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

(Jfr 8 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 426 och prop. 1997/98:99 s. 262 f.).

9 kap. 19 §

Till revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Bestämmelser om vem som får vara huvudansvarig för revisionen när ett revisionsbolag utses att vara revisor och om underrättelseskyldighet finns i 17 § revisorslagen (2001:883). Följande bestämmelser i detta kapitel skall tillämpas på den huvudansvarige:

- 17 och 18 §§ om jäv,
- 40 § om närvaro vid bolagsstämma och
- 47 och 48 §§ om registrering.

(Jfr 8 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 421 och prop. 1997/98:99 s. 263). Bestämmelser om registrering av revisionsbolag finns i 13–16 §§ revisorslagen.

Revisor i dotterföretag*9 kap. 20 §*

Bland revisorerna i ett dotterföretag bör minst en också vara revisor i moderbolaget.

(Jfr 8 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 421 f. och prop. 1997/98:99 s. 263).

Revisorns mandattid*9 kap. 21 §*

Uppdraget som revisor gäller till slutet av den årsstämma som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet.

Om samma revisor skall utses på nytt i anslutning till att tiden enligt första stycket löper ut, får den som utser revisorn bestämma att uppdraget skall gälla till slutet av den årsstämma som hålls under det tredje räkenskapsåret efter revisorsvalet.

I de fall som avses i 24 § får en ny revisor utses för den tid som återstår av den tidigare revisorns mandattid.

(Jfr 8 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som reglerar längden av revisors uppdrag, motsvarar 10 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 263 f.). De frågor som behandlas i paragrafen har behandlats i avsnitt 8.1.

Huvudregeln finns i *första stycket*. I gällande rätt löper revisors mandattid till slutet av den "bolagsstämma enligt 9 kap. 7 §" som hålls under det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet. I förslaget till ny lagtext används i stället begreppet "årsstämma". Detta innebär ingen skillnad i sak (jfr 7 kap. 10 §).

Andra stycket, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att bolaget, i den särskilda situation som anges i lagtexten, kan välja vilken mandattid som skall gälla för revisorn. En förutsättning är att revisorn redan har innehaft uppdraget under minst en mandatperiod.

I *tredje stycket*, som också saknar tidigare motsvarighet, behandlas den särskilda situationen då en tidigare revisors uppdrag har upphört i förtid utan att det finns någon suppleant som kan träda i stället. En ny revisor måste då utses. Bolaget kan då välja att utse den nya revisorn enligt huvudregeln i första stycket eller för den tid som återstår av den tidigare revisorns mandattid.

Om mandattiden bestäms enligt andra eller tredje stycket, skall detta anges i beslutet. Vid en anmälan för registrering enligt 47 § behöver dock mandattiden inte framgå.

Avgång i förtid

9 kap. 22 §

Ett uppdrag som revisor upphör i förtid, om revisorn eller den som har utsett revisorn anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en revisor som inte är vald på bolagsstämman vill avgå, skall revisorn anmäla det också hos den som har utsett honom eller henne.

(Jfr 8 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 21 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 264).

9 kap. 23 §

En revisor vars uppdrag upphör i förtid skall genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret. Han eller hon skall lämna en kopia av anmälan till bolagets styrelse.

Revisorn skall i anmälan lämna en redogörelse för vad han eller hon har funnit vid den granskning som han eller hon har utfört under den del av löpande räkenskapsår som uppdraget har omfattat. För anmälan gäller vad som föreskrivs i 33 § andra stycket, 34 och 35 §§ om revisionsberättelse.

(Jfr 8 kap. 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 22 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 264, även prop. 2002/03:99).

I *andra stycket* har hänvisningen till 33 § begränsats till att gälla den paragrafens andra stycke. Härigenom klargörs att revisorn inte är skyldig att, när uppdraget upphör i förtid, uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för styrelseledamöter och den verkställande direktören (jfr 33 § första stycket).

I den nuvarande lagen finns en bestämmelse om att registreringsmyndigheten skall sända en kopia av den anmälan som avses i paragrafen till Skatteverket. Någon motsvarande bestämmelse har inte tagits in i lagförslaget. Regeringen avser att i stället ta in en sådan bestämmelse i förordning.

Om en revisors uppdrag upphör i förtid eller om bestämmelserna i 10–17 §§ eller bestämmelser i bolagsordningen hindrar honom eller henne att vara revisor och det inte finns någon suppleant, skall styrelsen vidta åtgärder för att en ny revisor utses.

(Jfr 8 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 10 kap. 23 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 426 och prop. 1997/98:99 s. 264 f.). De avslutande orden i den nuvarande lagtexten, ”för den återstående mandattiden”, har dock utgått. Mandattiden för den nye revisorn kommer alltså normalt att vara den som anges i 21 § första stycket. Såsom framgår av den paragrafens tredje stycke har emellertid den som skall utse ny revisor möjlighet att begränsa mandattiden till utgången av den förre revisorns mandattid. Frågan har behandlats i avsnitt 8.1.

Länsstyrelseförordnande av revisor

9 kap. 25 §

Efter anmälan skall länsstyrelsen utse en revisor när

1. auktoriserad revisor eller godkänd revisor inte är utsedd enligt 12–15 §§,
2. revisorn är obehörig enligt 10 eller 17 § och det inte finns någon behörig revisorssuppleant, eller
3. en bestämmelse i bolagsordningen om antalet revisorer eller om revisorns behörighet inte har följts.

En anmälan enligt första stycket kan göras av var och en. Styrelsen är skyldig att göra anmälan, om det inte snarast möjligt utses en ny revisor genom den som enligt 8 § har rätt att utse revisor.

(Jfr 8 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 427 f. och prop. 1997/98:99 s. 265).

9 kap. 26 §

Om bolagsstämman, trots en begäran enligt 16 §, inte har utsett någon auktoriserad revisor eller någon godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen och om någon aktieägare inom en månad från bolagsstämman begär det hos länsstyrelsen, skall länsstyrelsen förordna en sådan revisor.

(Jfr 8 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 428 och prop. 1997/98:99 s. 265 f.). Orden ”eller någon godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” är dock nya och utgör en anpassning till de nya regler om revisors behörighet som infördes i samband med tillkomsten av revisorslagen.

Länsstyrelsen skall ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig innan den beslutar i ett ärende enligt 25 eller 26 §. Förordnandet skall avse tiden till dess en annan revisor har blivit utsedd på föreskrivet sätt.

Vid förordnande enligt 25 § första stycket 2 skall länsstyrelsen entlediga den obehörige revisorn.

(Jfr 8 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 26 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 428 och prop. 1997/98:99 s. 266).

Revisionsberättelsen

9 kap. 28 §

Revisionsberättelsen skall lämnas till bolagets styrelse senast tre veckor före årsstämman.

Revisorn skall på årsredovisningen göra en hänvisning till revisionsberättelsen.

(Jfr 8 kap. 27 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 27 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 266 och, såvitt avser andra stycket, prop. 1975:103 s. 431). Beträffande begreppet ”årsstämma”, se 7 kap. 10 §.

9 kap. 29 §

Revisionsberättelsens inledning skall innehålla uppgift om

1. bolagets firma och organisationsnummer,
2. vilken räkenskapsperiod som revisionsberättelsen avser, samt
3. vilket eller vilka normsystem för redovisning som bolaget har tillämpat.

Revisionsberättelsen skall vara undertecknad av revisorn och innehålla uppgift om vilken dag revisionen avslutades.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 27 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 2003/04:157 s. 28 f.).

9 kap. 30 §

I revisionsberättelsen skall det anges vilket eller vilka normsystem för revision som revisorn har tillämpat.

I förekommande fall skall det i revisionsberättelsen även anges

1. om revisorn i en fråga som behandlas i revisionsberättelsen har en mening som avviker från styrelsens eller annan revisors,
2. om revisionens inriktning eller omfattning är begränsad, eller
3. om revisorn anser sig sakna tillräckligt underlag för att göra något uttalande enligt 31–33 §§.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 27 b § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 2003/04:157 s. 29).

Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet skall det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som skall lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, skall revisorn ange detta och, om det är möjligt, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

(Jfr 8 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 431 f., prop. 1997/98:99 s. 266 f. och prop. 2003/04:157 s. 29 f.).

9 kap. 32 §

Revisionsberättelsen skall innehålla uttalanden om huruvida

1. bolagsstämman bör fastställa balansräkningen och resultaträkningen,
2. bolagsstämman bör besluta om dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt förslaget i förvaltningsberättelsen, och

3. styrelsen och den verkställande direktören i förekommande fall har upprättat en förteckning enligt 21 kap. 10 § över vissa lån och säkerheter.

Om revisorn anser att balansräkningen eller resultaträkningen inte bör fastställas, skall han eller hon anteckna det på årsredovisningen.

(Jfr 8 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 29 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 433 f. och prop. 1997/98:99 s. 267).

9 kap. 33 §

Revisionsberättelsen skall innehålla ett uttalande om huruvida styrelseledamöterna och den verkställande direktören bör beviljas ansvarsfrihet gentemot bolaget.

Om revisorn vid sin granskning har funnit att en styrelseledamot eller den verkställande direktören har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet, skall det anmärkas i berättelsen. Detsamma gäller om revisorn vid granskningen har funnit att en styrelseledamot eller den verkställande direktören på något annat sätt har handlat i strid med denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

(Jfr 8 kap. 30 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 432 f. och prop. 1997/98:99 s. 267 f.).

I revisionsberättelsen skall revisorn anmärka om han eller hon har funnit att bolaget inte har fullgjort sin skyldighet att

1. göra skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483),
2. anmäla sig för registrering enligt 3 kap. 2 § skattebetalningslagen,
3. lämna skattedeklaration enligt 10 kap. 9, 9 a eller 10 § skattebetalningslagen, eller
4. i rätt tid betala skatter och avgifter som omfattas av 1 kap. 1 och 2 §§ skattebetalningslagen.

(Jfr 8 kap. 31 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 31 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1984/85:30 s. 20 f., prop. 1997/98:99 s. 268, prop. 2001/02:25 s. 210 och prop. 2001/02:127 s. 183).

9 kap. 35 §

Utöver vad som följer av 29–34 §§ får en revisor i revisionsberättelsen lämna sådana upplysningar som han eller hon anser att aktieägarna bör få kännedom om. Om årsredovisningen innehåller uppgifter som har betydelse för upplysningarna, skall revisorn hänvisa till uppgifterna.

(Jfr 8 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 32 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 433, prop. 1997/98:99 s. 268 och prop. 2003/04:157 s. 30).

9 kap. 36 §

Om en tidigare revisor har gjort en anmälan enligt 23 §, skall en kopia av den fogas till revisionsberättelsen.

(Jfr 8 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 33 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1994/95:152 s. 79 och prop. 1997/98:99 s. 268 f.).

9 kap. 37 §

Revisorn skall genast sända en kopia av revisionsberättelsen till Skatteverket, om revisionsberättelsen innehåller

1. anmärkningar enligt 33 § andra stycket, eller
2. uttalanden om att
 - årsredovisningen inte har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning,
 - sådana upplysningar som skall lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning inte har lämnats,
 - styrelseledamöterna eller den verkställande direktören inte bör beviljas ansvarsfrihet gentemot bolaget, eller
 - bolaget inte har fullgjort en skyldighet som avses i 34 § 1–3.

(Jfr 8 kap. 31 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 33 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1984/85:30 s. 22, prop. 1997/98:99 s. 268 f. och prop. 2001/02:25 s. 210, även prop. 2002/03:99).

Koncernrevisionsberättelsen

9 kap. 38 §

I fråga om koncernrevisionsberättelsen gäller 28 § första stycket om tidpunkten för lämnande av revisionsberättelsen samt 29 § första stycket 2 och andra stycket, 30 och 31 §§, 32 § första stycket 1, 35 och 36 §§ om revisionsberättelsens innehåll.

Koncernrevisionsberättelsens inledning skall innehålla uppgift om moderbolagets firma och organisationsnummer samt om vilket eller vilka normsystem för koncernredovisning som moderbolaget har tillämpat.

På koncernredovisningen skall det göras en hänvisning till koncernrevisionsberättelsen. Om revisorn anser att koncernbalansräkningen eller koncernresultaträkningen inte bör fastställas, skall också detta antecknas på koncernredovisningen.

(Jfr 8 kap. 34 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 34 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 269 och prop. 2003/04:157 s. 30 samt, såvitt avser första stycket, prop. 1975:103 s. 434).

Erinringar

9 kap. 39 §

Om revisorn har framställt en erinran till styrelsen eller den verkställande direktören, skall den antecknas i ett protokoll eller i en annan handling. Handlingen skall lämnas till styrelsen och bolaget skall förvara den på ett betryggande sätt.

Styrelsen skall ta upp erinran till behandling vid ett sammanträde. Sammanträdet skall hållas inom fyra veckor från det att erinran har överlämnats. Om erinran framställs senast i samband med att revisionsberättelsen avlämnas till bolaget, skall ett sammanträde alltid hållas före den bolagsstämma där revisionsberättelsen läggs fram.

(Jfr 8 kap. 35 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 35 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 269 f. och, såvitt avser första stycket, även prop. 1975:103 s. 434 f.).

Revisorns närvaro vid bolagsstämman

9 kap. 40 §

Revisorn har rätt att närvara vid bolagsstämman. Han eller hon är skyldig att närvara, om det med hänsyn till ärendena kan anses nödvändigt.

(Jfr 8 kap. 36 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 36 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 435 och prop. 1997/98:99 s. 270).

9 kap. 41 §

Revisorn får inte till en enskild aktieägare eller till någon utomstående obehörigen lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som revisorn får kännedom om när han eller hon fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till skada för bolaget.

(Jfr 8 kap. 37 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 37 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 435 f. och prop. 1997/98:99 s. 270).

De följande paragraferna innehåller bestämmelser om att revisorn i vissa situationer är skyldig att lämna ut upplysningar. *Svenska Revisor-samfundet SRS* har menat att dessa bestämmelser bör utvidgas så att en revisor alltid har möjlighet att lämna upplysningar till exempelvis en blivande ny revisor i bolaget. En sådan utvidgning har emellertid inte ansetts nödvändig. Lagens bestämmelser om tystnadsplikt utesluter inte att revisorn lämnar ut uppgifter som är harmlösa för bolaget. Av ordet ”obehörigen” följer dessutom att det finns ett visst utrymme för revisorn att lämna ut uppgifter om uppgiftslämnandet har anknytning till revisionsuppdraget. Så får revisorn exempelvis anses vara oförhindrad att lämna ut uppgifter till personer som han eller hon behöver rådgöra med inom ramen för uppdraget och som har åtagit sig att inte lämna dem vidare.

I 26 § revisorslagen (2001:883) finns ytterligare bestämmelser om tystnadsplikt för revisorn. Frågan om förhållandet mellan dessa bestämmelser och förevarande paragraf har behandlats i avsnitt 8.1.

Åtgärder vid misstanke om brott*9 kap. 42 §*

En revisor skall vidta de åtgärder som anges i 43 och 44 §§, om han eller hon finner att det kan misstänkas att en styrelseledamot eller den verkställande direktören inom ramen för bolagets verksamhet har gjort sig skyldig till brott enligt någon av följande bestämmelser:

1. 9 kap. 1, 3, 6 a och 9 §§, 10 kap. 1, 3, 4 och 5 §§, 11 kap. 1, 2, 4 och 5 §§, 17 kap. 7 § samt 20 kap. 2 § brottsbalken, och
2. 2, 4, 5 och 10 §§ skattebrottslagen (1971:69).

(Jfr 8 kap. 38 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 38 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 270 f.).

9 kap. 43 §

En revisor som finner att det föreligger sådan brottsmisstanke som avses i 42 § skall utan oskäligt dröjsmål underrätta styrelsen om sina iakttagelser. Om revisorn finner att en misstanke om brott bör föranleda honom eller henne att lämna uppgifter enligt 9 § lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt, skall dock den i 11 § andra stycket samma lag angivna tidsfristen iakttas.

Någon underrättelse behöver dock inte lämnas, om det kan antas att styrelsen inte skulle vidta några skadeförebyggande åtgärder med anledning av underrättelsen eller en underrättelse av annat skäl framstår som meningslös eller stridande mot syftet med underrättelseskyldigheten.

(Jfr 8 kap. 39 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 39 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 271 f. och, i fråga om första stycket andra meningen, prop. 2003/04:156 s. 94).

9 kap. 44 §

Senast fyra veckor efter det att styrelsen har underrättats enligt 43 § första stycket skall revisorn avgå från sitt uppdrag. När revisorn anmäler detta enligt 23 §, skall han eller hon i en särskild handling till åklagare redogöra för misstanken samt ange de omständigheter som misstanken grundar sig på.

Vad som sägs i första stycket om avgång och anmälan gäller inte om

1. den ekonomiska skadan av det misstänkta brottet har ersatts och övriga menliga verkningar av gärningen har avhjälpats,
2. det misstänkta brottet redan har anmälts till polismyndighet eller åklagare, eller
3. det misstänkta brottet är obetydligt.

I de fall som avses i 43 § andra stycket skall revisorn, om anmälan om det misstänkta brottet inte redan har lämnats till polismyndighet eller åklagare, utan oskäligt dröjsmål avgå från sitt uppdrag och lämna en sådan handling som anges i första stycket.

(Jfr 8 kap. 40 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 10 kap. 40 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 272 f.).

I *första stycket* har den tidsfrist inom vilken styrelsen har möjlighet att vidta åtgärder i anledning av revisorns underrättelse förlängts, från två till fyra veckor. Ändringen har behandlats i avsnitt 8.1.

Revisorns upplysningsplikt gentemot bolagsstämman

9 kap. 45 §

Revisorn är skyldig att lämna bolagsstämman de upplysningar som stämman begär, i den mån det inte skulle vara till väsentlig skada för bolaget.

(Jfr 8 kap. 41 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 41 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 436 f. och prop. 1997/98:99 s. 274).

Revisorns upplysningsplikt gentemot medrevisor m.fl.

9 kap. 46 §

Revisorn är skyldig att lämna en medrevisor, en ny revisor, en lekman-revisor, en särskild granskare och, om bolaget är försatt i konkurs,

konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorn i ett aktiebolag i vilket staten äger samtliga aktier är skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till Riksrevisionen.

(Jfr 8 kap. 42 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 10 kap. 42 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1979/80:143 s. 181 och prop. 1984/85:30 s. 23, prop. 1997/98:99 s. 274 samt, såvitt avser tredje stycket, prop. 1998/99:66 s. 105 f. och, såvitt avser fjärde stycket, prop. 2001/02:190 s. 167).

Registrering

9 kap. 47 §

Bolaget skall för registrering i aktiebolagsregistret anmäla vem som har utsetts till revisor.

Anmälan skall innehålla uppgift om revisorns postadress. Om postadressen avviker från revisorns hemvist, skall även hemvistet anges. Anmälan skall vidare innehålla uppgift om revisorns personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum. Är revisorn ett registrerat revisionsbolag, skall anmälan även innehålla uppgift om bolagets organisationsnummer och om vem som är huvudansvarig för revisionen.

Rätt att göra anmälan har även den som anmälan gäller.

(Jfr 8 kap. 43 § första, andra och fjärde styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 43 § första, andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1979/80:143 s. 181 f. och prop. 1997/98:99 s. 274).

9 kap. 48 §

Anmälan enligt 47 § skall göras första gången när bolaget enligt 2 kap. 22 § anmäls för registrering och därefter genast efter det att någon ändring har inträffat i ett förhållande som har anmälts eller skall anmälas för registrering.

(Jfr 8 kap. 43 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 10 kap. 43 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1979/80:143 s. 181 f. och prop. 1997/98:99 s. 274).

Allmän granskning

När en lekmannarevisor får utses

10 kap. 1 §

Om inte annat föreskrivs i bolagsordningen, får det i ett aktiebolag utses en eller flera personer (*lekmannarevisorer*) att utföra sådan granskning som anges i 3 §.

Bestämmelserna i denna lag om revisorer är inte tillämpliga på lekmannarevisorer.

(Jfr 9 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 1 och 3 §§ i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 275 och 425). Benämningen ”lekmannarevisor” har behandlats i avsnitt 8.2.

Suppleant för lekmannarevisor

10 kap. 2 §

För en lekmannarevisor får utses en eller flera suppleanter. Bestämmelserna i denna lag om lekmannarevisor gäller i tillämpliga delar även suppleant.

(Jfr 9 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 275).

Lekmannarevisorns uppgifter

10 kap. 3 §

Lekmannarevisorn skall granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Granskningen skall vara så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

(Jfr 9 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 275 f.).

10 kap. 4 §

Lekmannarevisorn skall följa bolagsstämmans anvisningar, om de inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed.

(Jfr 9 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 277).

Lekmannarevisorn skall efter varje räkenskapsår lämna en granskningsrapport till bolagsstämman. Bestämmelser om rapportens innehåll och den tidpunkt då den skall lämnas till bolagets styrelse finns i 13 §.

(Jfr 9 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 278).

10 kap. 6 §

Lekmannarevisorn får inte underteckna en sådan revisionsberättelse som avses i 9 kap. 5 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 278).

Tillhandahållande av upplysningar m.m.

10 kap. 7 §

Styrelsen och den verkställande direktören skall ge lekmannarevisorn tillfälle att genomföra granskningen i den omfattning lekmannarevisorn anser vara nödvändig. De skall lämna de upplysningar och den hjälp som lekmannarevisorn begär.

Samma skyldigheter har styrelsen, den verkställande direktören, revisorn och lekmannarevisorn i ett dotterbolag gentemot en lekmanrevisor i moderbolaget.

(Jfr 9 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 278).

Hur en lekmannarevisor utses

10 kap. 8 §

En lekmannarevisor väljs av bolagsstämman, om inte bolagsordningen innehåller bestämmelser om att lekmannarevisorn skall utses på något annat sätt.

(Jfr 9 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 279).

Obehörighetsgrunder

10 kap. 9 §

Den som är underårig eller i konkurs eller har fått näringsförbud eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken kan inte vara lekmanrevisor.

(Jfr 9 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 279).

Jäv

10 kap. 10 §

Den får inte vara lekmannarevisor som

1. äger aktie i bolaget eller annat bolag i samma koncern,
2. är ledamot av styrelsen eller verkställande direktör i bolaget eller dess dotterföretag eller biträder vid bolagets bokföring eller medelsförvaltning eller bolagets kontroll däröver,
3. är anställd hos eller på annat sätt har en underordnad eller beroende ställning till bolaget eller någon som avses i 2,
4. är verksam i samma företag som den som yrkesmässigt biträder bolaget vid grundbokföringen eller medelsförvaltningen eller bolagets kontroll däröver,
5. är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till en person som avses i 2,
6. är besvägrad med en person som avses i 2 i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller
7. står i låneskuld till bolaget eller ett annat bolag i samma koncern eller har en förpliktelse som ett sådant bolag har ställt säkerhet för.

Den som enligt första stycket inte är behörig att vara lekmannarevisor i ett moderbolag får inte heller vara lekmannarevisor i dess dotterbolag.

(Jfr 9 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 280).

10 kap. 11 §

En lekmannarevisor får vid granskningen av bolaget inte anlita någon som enligt 10 § inte är behörig att vara lekmannarevisor. Om bolaget eller dess moderbolag har anställda med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta den interna revisionen, får lekmannarevisorn dock vid granskningen anlita sådana anställda i den utsträckning det är förenligt med god sed.

(Jfr 9 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 280).

Avgång

10 kap. 12 §

Ett uppdrag som lekmannarevisor upphör, om lekmannarevisorn eller den som har utsett lekmannarevisorn anmäler att uppdraget skall upphöra. Anmälan skall göras hos styrelsen. Om en lekmannarevisor som inte är vald på bolagsstämman vill avgå, skall lekmannarevisorn anmäla det också hos den som har utsett honom eller henne.

(Jfr 9 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 281).

Granskningsrapporten

10 kap. 13 §

Granskningsrapporten skall lämnas till bolagets styrelse senast tre veckor före årsstämman.

I rapporten skall lekmannarevisorn uttala sig om sådana förhållanden som avses i 3 § och om sådana förhållanden som han eller hon har varit skyldig att granska enligt 4 §. Om lekmannarevisorn finner anledning till anmärkning mot någon styrelseledamot eller mot den verkställande direktören, skall han eller hon upplysa om detta i rapporten och lämna uppgift om anledningen till anmärkningen.

Lekmannarevisorn får i granskningsrapporten även lämna andra upplysningar som han eller hon anser att aktieägarna bör få kännedom om.

(Jfr 9 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 281 f.). Beträffande begreppet ”årsstämma”, se 7 kap. 10 §.

10 kap. 14 §

Granskningsrapporten skall hållas tillgänglig för och sändas till aktieägarna på det sätt som anges i 7 kap. 25 § samt läggas fram på årsstämman.

Om bolagets verksamhet är reglerad i lag eller annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, skall granskningsrapporten hållas tillgänglig hos bolaget för samtliga som vill ta del av den.

(Jfr 9 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 282).

Lekmannarevisorns närvaro vid bolagsstämma

10 kap. 15 §

Lekmannarevisorn har rätt att närvara vid bolagsstämma. Han eller hon är skyldig att närvara, om det med hänsyn till ärendena kan anses nödvändigt.

(Jfr 9 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 283).

10 kap. 16 §

Lekmannarevisorn får inte till en enskild aktieägare eller till någon utomstående obehörigen lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som lekmannarevisorn får kännedom om när han eller hon fullgör sitt uppdrag, om det kan vara till skada för bolaget.

(Jfr 9 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 283).

Lekmannarevisorns upplysningsplikt gentemot bolagsstämman

10 kap. 17 §

Lekmannarevisorn är skyldig att lämna bolagsstämman de upplysningar som bolagsstämman begär, i den mån det inte skulle vara till väsentlig skada för bolaget.

(Jfr 9 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 283).

Lekmannarevisorns upplysningsplikt gentemot revisor m.fl.

10 kap. 18 §

Lekmannarevisorn är skyldig att lämna bolagets revisor, en annan lekmannarevisor, en särskild granskare och, om bolaget är försatt i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Lekmannarevisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Lekmannarevisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

(Jfr 9 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 283 f. och, såvitt avser tredje stycket, prop. 1998/99:66 s. 105 f.).

Registrering

10 kap. 19 §

Bolaget skall för registrering i aktiebolagsregistret anmäla vem som har utsetts till lekmannarevisor.

Anmälan skall innehålla uppgift om lekmannarevisorns postadress. Om postadressen avviker från lekmannarevisorns hemvist, skall även hemvistet anges. Anmälan skall vidare innehålla uppgift om lekmannarevisorns personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum.

(Jfr 9 kap. 18 § första, andra och fjärde styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 20 § första, andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 284).

10 kap. 20 §

Anmälan enligt 19 § skall göras så snart lekmannarevisorn har utsetts och därefter genast efter det att någon ändring har inträffat i ett förhållande som har anmälts eller skall anmälas för registrering.

(Jfr 9 kap. 18 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 20 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 284).

Särskild granskning

10 kap. 21 §

En aktieägare kan väcka förslag om granskning genom en särskild granskare. En sådan granskning kan avse

1. bolagets förvaltning och räkenskaper under en viss förfluten tid, eller
2. vissa åtgärder eller förhållanden i bolaget.

(Jfr 9 kap. 19 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 21 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 437 och prop. 1997/98:99 s. 285).

10 kap. 22 §

Ett förslag enligt 20 § skall framställas på ordinarie bolagsstämma eller på den bolagsstämma där ärendet enligt kallelsen till bolagsstämman skall behandlas. Om förslaget biträds av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget eller till minst en tredjedel av de aktier som är företrädna vid bolagsstämman, skall länsstyrelsen på begäran av en aktieägare utse en eller flera särskilda granskare. Länsstyrelsen skall ge bolagets styrelse tillfälle att yttra sig, innan särskild granskare utses.

Följande bestämmelser skall tillämpas på en särskild granskare:

- 7 § om tillhandahållande av upplysningar m.m.,
- 9 § om obehörighetsgrunder,
- 10 och 11 §§ om jäv,
- 15 § om närvaro vid bolagsstämma,
- 16 § om tystnadsplikt,
- 17 och 18 §§ om upplysningsplikt samt
- 9 kap. 19 § om revisionsbolag.

(Jfr 9 kap. 19 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 11 kap. 21 § andra och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 437 f. och prop. 1997/98:99 s. 285).

Den särskilda granskaren skall avge ett yttrande över sin granskning. Yttrandet skall hållas tillgängligt för och sändas till aktieägarna på det sätt som anges i 7 kap. 25 § samt läggas fram på en bolagsstämma.

Samma rätt som en aktieägare har att ta del av yttrandet har den som inte längre är aktieägare men var upptagen i röstlängden för den bolagsstämma där frågan om utseende av särskild granskare behandlades.

(Jfr 9 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 11 kap. 22 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1997/98:99 s. 285 och, såvitt avser första stycket, prop. 1975:103 s. 438 f.).

11 kap. Ökning av aktiekapitalet, utgivande av nya aktier, upptagande av vissa penninglån, m.m.

Ökning av aktiekapitalet och utgivande av nya aktier

De olika formerna för ökning av aktiekapitalet

11 kap. 1 §

Bolagets aktiekapital kan ökas på något av följande sätt.

1. Aktiekapitalet tillförs belopp genom fondemission. Bestämmelser om detta finns i 12 kap.

2. Nya aktier tecknas mot betalning enligt beslut om nyemission av aktier. Bestämmelser om detta finns i 13 kap.

3. Nya aktier tecknas mot betalning med utnyttjande av teckningsoptioner som bolaget har gett ut. Bestämmelser om detta finns i 14 kap.

4. Nya aktier lämnas i utbyte mot konvertibler som bolaget har gett ut. Bestämmelser om detta finns i 15 kap.

(Jfr 10 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 1 § första stycket och 5 kap. 1 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 96. och prop. 1975:103 s. 329).

I paragrafen anges de olika sätt på vilka aktiekapitalet kan ökas. Frågan har behandlats i avsnitt 9.1.2. Fyra metoder anges. Principiellt skiljer sig den första metoden, fondemission, från de tre övriga. Vid ökning av aktiekapitalet enligt punkterna 2–4 tillförs bolaget kapital utifrån medan någon sådan kapitaltillförsel inte förekommer vid fondemission.

Det sätt på vilket aktiekapitalet ökas vid fondemission är i lagförslaget i princip detsamma som enligt hittills gällande rätt. Aktiekapitalet ökas genom att ökningsbeloppet överförs från olika poster under bolagets övriga egna kapital eller genom att värdet på bolagets anläggningstillgångar skrivs upp. Fondemission behandlas närmare i 12 kap.

I punkterna 2–4 beskrivs kortfattat innebörden i de andra tre metoderna för ökning av aktiekapitalet. Närmare bestämmelser om de olika metoderna finns i 13–15 kap.

11 kap. 2 §

Beslut om fondemission, nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler (*emissionsbeslut*) fattas av bolagsstämman. Beslut om nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler kan dessutom fattas av styrelsen enligt 13 kap. 31–38 §§, 14 kap. 24–31 §§ och 15 kap. 29–36 §§.

Om ett förslag till emissionsbeslut inte skulle vara förenligt med bolagsordningen, skall beslut om nödvändiga ändringar av denna fattas innan stämman beslutar i frågan om emission.

(Jfr 10 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 1 § andra stycket första och tredje meningarna samt 5 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 329 och prop. 1973:93 s. 97 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 9.1.2 och 9.1.4.

En ökning av aktiekapitalet emanerar, direkt eller indirekt, från ett beslut om fondemission, nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler. Dessa slag av beslut har i lagen getts den sammanfattande benämningen emissionsbeslut. I *första stycket* fastslås huvudregeln att emissionsbeslut fattas av bolagsstämman. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Liksom hittills kan även styrelsen under vissa förutsättningar besluta om nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler, nämligen om bolagsstämman i efterhand ger sitt godkännande eller om den i förväg har gett sitt bemyndigande (se t.ex. 13 kap. 31–38 §§). Ett beslut om fondemission skall däremot alltid fattas av stämman.

För bolagsstämmans beslut räcker det normalt med enkel majoritet (se 7 kap. 40 §). Beslutet skall alltså biträdas av aktieägare med mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. Det är tillåtet att i bolagsordningen göra avvikelser såväl uppåt som nedåt från huvudregeln om enkel majoritet. Förutsätter emissionsbeslutet ändring av bolagsordningen (se nedan), måste givetvis de krav på kvalificerad majoritet som gäller för beslut om sådana ändringar iakttas. Kvalificerad majoritet krävs också för att i samband med nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler besluta om att avvika från aktieägarnas företrädesrätt (se t.ex. 13 kap. 2 §).

Aktiekapitalet får inte ökas på ett sätt som strider mot bolagsordningen. I *andra stycket* föreskrivs följaktligen att bolagsordningen måste ändras före ett emissionsbeslut, om beslutet är oförenligt med bolagsordningen. Om aktiekapitalet i bolagsordningen är angivet till ett fast belopp, får således beslut om ökning av aktiekapitalet inte fattas, såvida inte bolagsordningen samtidigt ändras. Detsamma gäller om bolagsordningen anger ett lägsta och högsta aktiekapital och ökningen innebär att det angivna maximikapitalet överskrids. Finns det mer än ett aktieslag i bolaget, får ett emissionsbeslut inte leda till att det högsta antalet eller den högsta andelen aktier av ett visst slag som får finnas enligt bolagsordningen överskrids. Det är inte möjligt för stämman att delegera till styrelsen att besluta om de bolagsordningsändringar som behövs för att genomföra en emission.

Bestämmelserna i andra stycket tar sikte på alla typer av emissionsbeslut. När det gäller emission av konvertibler och teckningsoptioner innebär bestämmelserna att sådana instrument får ges ut endast av bolag med ett högsta och lägsta aktiekapital. Bolaget får därvid inte ge ut fler sådana instrument än vad som vid full konvertering eller maximalt utnyttjande av optionsrätterna ryms inom bolagsordningens bestämmelser. Vid beräkningen av det utrymme som finns för att besluta om ökning av aktiekapitalet måste även äldre utestående konverterings- eller optionsrätter beaktas.

11 kap. 3 §

Ett emissionsbeslut får inte fattas förrän bolaget har registrerats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 1 § andra stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 329 och prop. 1973:93 s. 97 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.1.4. Paragrafen omfattar alla typer av emissionsbeslut och utgör således hinder även mot t.ex. ett beslut före bolagets registrering om att ge ut konvertibler eller teckningsoptioner.

Definitioner

11 kap. 4 §

I denna lag betyder

emissionsbevis: fondaktierättsbevis och teckningsrättsbevis,

fondaktie: en ny aktie som ges ut i samband med en fondemission,

fondaktierätt: aktieägares rätt enligt 12 kap. 2 § till fondaktie,

fondaktierättsbevis: ett bevis om fondaktierätt,

teckningsrätt: aktieägares företrädesrätt enligt 13 kap. 1 §, 14 kap. 1 § och 15 kap. 1 § till teckning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler,

teckningsrättsbevis: ett bevis om teckningsrätt,

konvertibel: en skuldförbindelse som har getts ut av ett aktiebolag mot vederlag och som ger innehavaren, viss man eller viss man eller order rätt eller skyldighet att helt eller delvis byta sin fordran mot aktier i bolaget,

konvertering: utbyte av konvertibel mot nya aktier,

teckningsoption: en utfästelse som har gjorts av ett aktiebolag om rätt att teckna nya aktier i bolaget mot betalning i pengar,

teckningsoptionsbevis: ett bevis som ger innehavaren, viss man eller viss man eller order rätt att teckna nya aktier i bolaget mot betalning i pengar.

(Jfr 10 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller definitioner av vissa begrepp som förekommer i bestämmelserna om ökning av aktiekapitalet (jfr även 2 § där begreppet *emissionsbeslut* definieras).

Fondaktier används i lagen som benämning på de nya aktier som ges ut i samband med en fondemission. I den nuvarande aktiebolagslagen talas om företrädesrätt till fondaktier. Det har ansetts att detta är miss-

visande, eftersom det i själva verket rör sig om en ovillkorlig rätt till de nya aktierna och inte en rätt till företräde. Aktieägarnas rätt till fondaktier benämns därför i lagförslaget i stället *fondaktierätt*. För att beteckna aktieägares företrädesrätt att teckna nya aktier, konvertibler eller teckningsoptioner används termen *teckningsrätt*. De bevis som är knutna till en fondaktierätt eller en teckningsrätt benämns *emissionsbevis*. Ett emissionsbevis kan vara antingen ett *fondaktierättsbevis* (i stället för som hittills ”delbevis”) eller ett *teckningsrättsbevis*. Särskilda bestämmelser om utfärdande av emissionsbevis finns i 5 §.

En *konvertibel* definieras som en av ett aktiebolag mot vederlag utgiven skuldförbindelse som ger fordringshavaren rätt eller skyldighet att helt eller delvis byta sin fordran mot aktier i bolaget. Möjligheten att utfärda konvertibler med konverteringsskyldighet (”mandatory convertibles”) är ny. Ett sådant instrument kännetecknas av att rätten att begära konvertering (se nedan) kan tillkomma antingen konvertibelinnehavaren eller bolaget. Paragrafen utesluter inte heller att villkoren utformas så att rätten att begära konvertering växlar mellan parterna under olika tidsperioder eller att frågan om vem som har rätt att begära konvertering görs beroende av särskilda emissionsvillkor.

En konvertibel kan vara ställd antingen till en viss person eller till innehavaren eller till ”viss man eller order”. Den kan alltså utgöra antingen ett löpande eller ett enkelt skuldebrev. Möjligheten att utfärda konvertibler såsom enkla skuldebrev är ny (jfr avsnitt 9.3.2). Om rätten till utbyte utnyttjas, kallas detta *konvertering*. Kännetecknande för en konvertering är att konvertibelinnehavaren byter ställning i förhållande till bolaget från borgenär till aktieägare. Vid konverteringen överförs aktiebolagets skuld till konvertibelinnehavaren till aktiekapitalet och, i den utsträckning konverteringen har skett till en kurs som överstiger aktiernas kvotvärde, till överkursfonden.

En av ett aktiebolag gjord utfästelse avseende rätt att teckna nya aktier i bolaget mot betalning i pengar benämns *teckningsoption*. En nyhet är att teckningsoptioner kan ges ut även utan samband med upptagande av lån (se avsnitt 9.3.2). Även möjligheten att utfärda teckningsoptioner såsom enkla skuldebrev är ny. Ett bolag kan således utfärda teckningsoptioner till exempelvis sina anställda utan krav på att dessa ger lån till bolaget. Av definitionen framgår att aktier som tecknas med utnyttjande av en teckningsoption alltid skall betalas med pengar. Om en teckningsoption har getts ut mot betalning, får följaktligen denna betalning inte räknas av på betalningen för de aktier som tecknas med utnyttjande av optionsrätten.

Den handling som teckningsoptionen är knuten till benämns *teckningsoptionsbevis*.

Utfärdande av emissionsbevis

11 kap. 5 §

I ett aktiebolag som inte är avstämningsbolag skall bolaget på begäran av en aktieägare med fondaktierätt eller teckningsrätt utfärda emissionsbevis för de gamla aktierna. I ett sådant bevis skall det anges hur många bevis som skall lämnas för varje ny aktie, konvertibel eller teckningsoption. Beviset skall lämnas ut till aktieägaren mot uppvisande av det aktiebrev

på vilket fondaktierätten eller teckningsrätten grundas. Det skall antecknas på aktiebrevet att emissionsbevis har utfärdats.

Emissionsbevis behöver inte utfärdas om

1. emissionen innebär att varje gammal aktie berättigar till en ny aktie, konvertibel eller teckningsoption, eller
2. en kupong som hör till ett aktiebrev får användas som emissionsbevis.

Första stycket tillämpas också när en innehavare av teckningsoptioner eller konvertibler har företrädesrätt till teckning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler.

Av 4 kap. 5 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument framgår att emissionsbevis eller teckningsoptionsbevis inte får utfärdas för aktier eller andra finansiella instrument som har registrerats enligt den lagen.

(Jfr 10 kap. 5 § och 5 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och andra stycken motsvarar 4 kap. 3 § första och andra styckena samt 5 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s.331 f., prop. 1973:93 s. 113 och prop. 1988/89:152 s. 139 f.). Det fjärde stycket motsvarar delvis 3 kap. 8 § andra stycket andra meningen (jfr prop. 1988/89:152 s. 137).

Paragrafen har följande bakgrund. Det är vanligt att ett emissionsbeslut innebär att det krävs ett visst antal gamla aktier för att aktieägaren skall erhålla en ny aktie. Det kan då förekomma att en aktieägare får en eller flera överskjutande (udda) fondaktie- eller teckningsrätter som han eller hon inte kan omvandla till aktier. För att en sådan aktieägare inte skall förlora det värde som den överskjutande rätten representerar är det angeläget att det finns en möjlighet att omsätta sådana rätter. Ett sådant behov kan uppkomma i andra situationer då den som är berättigad till fondaktier eller som har företrädesrätt till teckning av nya aktier eller till teckning av teckningsoptioner eller konvertibler av någon anledning inte kan eller inte vill utöva sin rätt.

För att underlätta omsättningen av rättigheter av detta slag ger gällande rätt aktieägarna i kupongbolag rätt att för varje aktie få ett särskilt emissionsbevis. Detta utgör således en särskild handling, avsedd att underlätta omsättningen av fondaktierätter och teckningsrätter. Motsvarande bestämmelser har tagits in i förevarande paragraf.

I *första stycket* ges aktieägare med fondaktierätt eller teckningsrätt rätt att få särskilda emissionsbevis för de gamla aktierna. Begreppen fondaktierätt och teckningsrätt definieras i 4 §. Av 4 § framgår vidare att ett emissionsbevis som är knutet till fondaktierätt benämns fondaktierättsbevis och att ett emissionsbevis som är knutet till teckningsrätt benämns teckningsrättsbevis. Emissionsbeviset skall innehålla uppgift om hur många fondaktierättsbevis eller teckningsrättsbevis som skall lämnas för varje ny aktie, konvertibel eller teckningsoption. När ett emissionsbevis utfärdas skall anteckning om detta göras på det aktiebrev på vilket fondaktierätten eller teckningsrätten grundas.

Rätten till särskilda emissionsbevis är emellertid inte absolut. Av *andra stycket* följer att några särskilda emissionsbevis inte behöver utfärdas om varje gammal aktie ger rätt till en ny aktie, konvertibel eller teckningsoption (*punkten 1*). Detsamma gäller om bolaget väljer att låta kuponger som hör till aktiebrev användas som emissionsbevis (*punkten 2*).

Reglerna i första stycket om emissionsbevis omfattar även innehavare av konvertibler eller teckningsoptioner, om bolaget har tillförsäkrat innehavaren företrädesrätt till teckning vid nyemission av aktier, emission av teckningsoptioner eller emission av konvertibler (se *tredje stycket*).

Det *fjärde stycket* innehåller en erinran om förbudet i kontoföringslagen mot att utfärda emissionsbevis eller teckningsoptionsbevis för kontoförda aktier (jfr 6 kap. 10 §).

Undertecknande av emissionsbevis m.m.

11 kap. 6 §

Emissionsbevis, konvertibler som har getts ut i form av skuldebrev samt teckningsoptionsbevis skall undertecknas av styrelsen eller, enligt styrelsens bemyndigande, av ett värdepappersinstitut. Namnteckningen får återges genom tryckning eller på annat liknande sätt. Bestämmelsen i 1 kap. 13 § skall inte tillämpas.

(Jfr 5 kap. 4 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 kap. 4 § femte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 319). I paragrafen fastslås vem som skall underteckna emissionsbevis och vissa andra handlingar. En snarlik bestämmelse finns i 6 kap. 3 §.

De handlingar som avses här förutsätts ha formen av sedvanliga skriftliga dokument. I tredje meningen har därför klargjorts att de inte kan undertecknas med elektronisk signatur.

Överlåtelse och pantsättning av emissionsbevis m.m.

11 kap. 7 §

Överlåts eller pantsätts emissionsbevis eller teckningsoptionsbevis, skall bestämmelserna om skuldebrev i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev tillämpas. Härvid skall beviset anses vara ett skuldebrev ställt till innehavaren, om det har ställts till innehavaren, och i övrigt anses vara ett skuldebrev ställt till viss man eller order.

(Jfr 5 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som i sak motsvarar delar av 3 kap. 6 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 320 f.), anger vad som i sakrättsligt hänseende gäller vid överlåtelse och pantsättning av emissionsbevis m.m. Andra meningen har tillagts på förslag från *Lagrådet*. Bestämmelserna överensstämmer i sak med hittills gällande rätt.

Registrering av fondaktierätter och teckningsrätter i avstämningsbolag

11 kap. 8 §

I ett avstämningsbolag skall fondaktierätter och teckningsrätter registreras enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

Om bolaget har tillförsäkrat innehavare av teckningsoptioner eller konvertibler företrädesrätt till teckning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler och teckningsoptionerna eller konvertiblerna har re-

gistrerats enligt lagen om kontoföring av finansiella instrument, skall också företrädesrätten registreras enligt samma lag. Prop. 2004/05:85

(Jfr 10 kap. 6 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 3 § tredje stycket och 5 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 332, prop. 1973:93 s. 114 och prop. 1988/89:152 s. 139 f.).

Första stycket innehåller en bestämmelse om registrering av fondaktierätter och teckningsrätter i avstämningsbolag. Registreringen har samma syfte som utfärdandet av emissionsbevis har i kupongbolag (jfr 5 §); aktieägarna ges möjlighet att omsätta fondaktierätterna och teckningsrätterna. Av bestämmelsen följer att fondaktierätter skall registreras på avstämningskonto. Detta gäller även sådana överskjutande fondaktierätter som inte berättigar till en hel aktie (jfr 9 §). När det gäller nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler skall aktieägarnas teckningsrätter registreras på motsvarande sätt.

Andra stycket är nytt. Det innebär att bestämmelserna i första stycket skall tillämpas även på innehavare av konvertibler eller teckningsoptioner, i de fall då bolaget har tillförsäkrat innehavaren företrädesrätt till teckning vid nyemission, emission av teckningsoptioner eller emission av konvertibler. Bestämmelsen har sin motsvarighet i 5 § fjärde stycket.

Enligt hittills gällande rätt är den centrala värdepappersinnehavaren skyldig att underrätta den för vilken företrädesrätt att delta i emission har registrerats (se 4 kap. 3 § tredje stycket fjärde meningen i den nuvarande aktiebolagslagen). Någon motsvarande regel har inte tagits med i lagförslaget. Det har ansetts tillräckligt med den avisering av händelser på avstämningskonton som sker enligt värdepappersförvararens rutiner och Finansinspektionens riktlinjer. Det har inte heller ansetts motiverat att, såsom kommittén har föreslagit, ålägga bolaget någon underrättelse-skyldighet i detta avseende.

Försäljning av överskjutande fondaktierätter och teckningsrätter

11 kap. 9 §

I ett emissionsbeslut får det bestämmas att överskjutande fondaktierätter och teckningsrätter skall säljas genom bolagets försorg. Vid fondemission skall försäljningen avse varje aktieägares fondaktierätt som inte motsvarar en hel fondaktie. Vid nyemission av aktier, emission av teckningsoptioner och emission av konvertibler skall försäljningen avse varje aktieägares teckningsrätt som inte motsvarar en hel ny aktie, teckningsoption eller konvertibel.

Försäljningen skall verkställas av ett värdepappersinstitut. Betalningen för sålda fondaktierätter och teckningsrätter skall, efter avdrag för försäljningskostnaderna, fördelas mellan dem som enligt 12 kap. 2 §, 13 kap. 1 §, 14 kap. 1 § eller 15 kap. 1 § skulle ha varit berättigade att få respektive teckna de nya aktierna, teckningsoptionerna eller konvertiblerna.

(Jfr 10 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med vissa ändringar, 4 kap. 3 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1989/90:160 s. 48.).

Ett emissionsbeslut innebär ofta att ett visst antal gamla aktier ger rätt till en ny aktie. Det kan då hända att vissa aktieägare får en eller flera fondaktierätter eller teckningsrätter över. I *första stycket* anges att det i emissionsbeslutet får förordnas att sådana överskjutande fondaktie- eller teckningsrätter skall säljas genom bolagets försorg. Möjligheten till samordnad försäljning står – till skillnad från vad som hittills har varit fallet – öppen även för kupongbolag. En annan nyhet är att bestämmelsen omfattar även konvertibler och teckningsoptioner.

Försäljningen skall enligt *andra stycket* handhas av ett värdepappersinstitut (om innebörden i detta begrepp, se 2 § lagen [1991:981] om värdepappersrörelse). Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

Rätt till utdelning på nya aktier

11 kap. 10 §

Nya aktier medför rätt till utdelning enligt vad som har bestämts i emissionsbeslutet. Beslutet får dock inte innebära att rätten till utdelning inträder senare än för räkenskapsåret efter det år då ökningen av aktiekapitalet har registrerats.

Utdelning på nya aktier får inte betalas ut förrän ökningen av aktiekapitalet har registrerats.

(Jfr 10 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar, med vissa ändringar, 4 kap. 12 § femte stycket sista meningen, 4 kap. 16 § femte stycket andra och tredje meningarna samt 5 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 339 och 343 samt prop. 1973:93 s. 121). Det andra stycket är nytt.

I *första stycket* anges att nya aktier medför rätt till utdelning efter vad som har bestämts i emissionsbeslutet. Utdelningsrätten får dock inte skjutas hur långt som helst på framtiden. Det föreskrivs sålunda att beslutet inte får medföra att rätten inträder senare än för räkenskapsåret efter det år då ökningen av aktiekapitalet har registrerats. Tidigare har tiden varit knuten till den tidpunkt då aktierna senast skulle vara betalda. Ändringen hänger samman med att det enligt de nya reglerna (se 13 kap. 28 §) inte är tillåtet att registrera en nyemission innan den är till fullo betald.

Andra stycket innehåller en begränsning när det gäller hur tidigt utdelning på nya aktier får betalas ut. Sådan utbetalning får inte ske innan kapitalökningen har registrerats. Bestämmelsen syftar till att undvika att utbetalning sker på grund av en nyemission som sedermera visar sig vara behäftad med något sådant fel som medför att registrering vägras.

Vinstandelslån och kapitalandelslån

11 kap. 11 §

Ett beslut om att bolaget skall ta upp ett lån där räntan eller det belopp med vilket återbetalning skall ske helt eller delvis är beroende av utdelningen till aktieägarna, kursutvecklingen på bolagets aktier, bolagets resultat eller bolagets finansiella ställning skall fattas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

Ett bemyndigande enligt första stycket får inte sträcka sig längre än till nästa årsstämma. Prop. 2004/05:85

(Jfr 10 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 26 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 366 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 10.

Ett vinstandelslån är ett lån där räntan är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägare i bolaget, kursutvecklingen på bolagets aktier, bolagets resultat eller bolagets finansiella ställning. Ett kapitalandelslån är ett lån där kapitalbeloppet som skall återbetalas är knutet till någon av dessa faktorer. Hittills har kapitalandelslån varit förbjudna. Lagförslaget tillåter däremot sådana lån men uppställer samma krav på ett beslut om upptagande av kapitalandelslån som på ett beslut om upptagande av vinstandelslån; i båda fallen skall beslutet fattas av bolagsstämman eller, efter bolagsstämmans bemyndigande, av styrelsen.

Av bestämmelsen följer motsatsvis att lån av de slag som inte behandlas i paragrafen normalt kan beslutas av styrelsen utan stämmans bemyndigande. Styrelsen kan alltså besluta om lån där räntan eller återbetalningsbeloppet knyts till exempelvis bolagets vinst på en viss produkt eller ett råvaruindex. Om lånevillkoren rent faktiskt har en nära koppling till bolagets vinstutdelning, resultat eller finansiella ställning, får det dock anses att ett stämmobeslut eller stämmobemyndigande krävs även om lånevillkoren formellt knyter an till någon annan faktor. Det innebär att, om ett bolags resultat uteslutande eller nästan uteslutande är beroende av försäljningen av en viss produkt, så skall beslut om att ta upp ett lån där räntan eller det belopp som skall återbetalas knyts till vinsten på denna produkt fattas av (eller gå tillbaka på ett bemyndigande av) bolagsstämman.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Emissionsprospekt

11 kap. 12 §

När ett publikt aktiebolag eller en aktieägare i ett sådant bolag offentliggör eller på annat sätt riktar en inbjudan till en vidare krets om förvärv av aktier, teckningsoptioner, konvertibler eller teckningsrätter i bolaget, skall styrelsen upprätta en särskild redogörelse för bolagets förhållanden (emissionsprospekt) enligt 13–20 §§, om summan av de belopp som till följd av inbjudan kan komma att betalas uppgår till minst 300 000 kr.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I denna och de följande paragraferna finns bestämmelser om emissionsprospekt vid inbjudan till en vidare krets att teckna aktier, teckningsoptioner, konvertibler eller teckningsrätter. Prospektreglerna har behandlats i avsnitt 9.4. Reglerna är i sak oförändrade i förhållande till den nuvarande aktiebolagslagen. Denna paragraf motsvarar 4 kap. 18 § och 5 kap. 16 § i den lagen (se prop. 1975:103 s. 344 f. och prop. 1993/94: 196 s. 158)

En aktieägare som avser att sälja aktier, teckningsoptioner, konvertibler eller teckningsrätter under sådana former att emissionsprospekt skall upprättas skall underrätta styrelsen om detta senast sex veckor före den dag då inköp tidigast avses kunna ske.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 19 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 346 f.).

11 kap. 14 §

Emissionsprospekt skall innehålla balans- och resultaträkningar för de tre senaste räkenskapsår för vilka årsredovisning och revisionsberättelse har lämnats samt ett sammandrag av de uppgifter som bolaget har varit skyldigt att ta in i förvaltningsberättelserna för de tre räkenskapsåren. Om handlingarna inte innehåller någon finansieringsanalys som avses i 2 kap. 1 § andra stycket årsredovisningslagen (1995:1554), skall de kompletteras med en sådan analys. Om bolaget är skyldigt att upprätta en kapitaltäckningsanalys enligt 2 kap. 1 § andra stycket lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, skall handlingarna också innehålla en sådan.

Bestämmelserna i 3 kap. 5 § andra stycket och tredje stycket första meningen årsredovisningslagen skall tillämpas på emissionsprospekt.

Om bolaget är moderbolag, skall bolaget i emissionsprospektet ta in koncernresultaträkningar och koncernbalansräkningar för de tre senaste räkenskapsåren. När redovisningshandlingar och andra uppgifter för koncernen tas in i prospektet får motsvarande uppgifter för bolaget utelämnas i den mån de kan anses sakna väsentlig betydelse för bedömningen av bolagets aktier. Bolagets resultaträkning och balansräkning för det senaste räkenskapsåret enligt första stycket får dock inte utelämnas.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 20 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 347 f., prop. 1995/96:10 del II s. 291 och prop. 1998/99:130 s. 435).

11 kap. 15 §

I emissionsprospektet skall upplysning lämnas om sådana för bedömningen av bolagets verksamhetsresultat och ställning viktiga förhållanden och händelser i övrigt av väsentlig betydelse för bolaget vilka hänför sig till tiden efter den period som omfattas av de i 14 § angivna handlingarna.

Om emissionsprospektet läggs fram senare än åtta månader efter utgången av det senaste räkenskapsår, för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har lämnats, skall emissionsprospektet innehålla uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 och 4 §§ årsredovisningslagen (1995:1554). I fråga om bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall uppgift också lämnas om utvecklingen av bolagets inlåning och utlåning. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader innan emissionsprospektet läggs fram.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 21 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 349 f. och prop. 1995/96:10 del II s. 292).

11 kap. 16 §

I emissionsprospektet skall det anges

1. en kortfattad historik över bolaget och dess verksamhet,
2. en redogörelse för bolagets och, om bolaget har dotterföretag, koncernens verksamhet, råvarutillgångar, produkter och driftställen samt för dess ställning inom branschen,
3. uppgift om bolagets styrelseledamöter, revisorer och ledande befattningshavare,
4. en redogörelse för ägar- och rösträttsförhållanden i fråga om bolagets aktier.

Uppgifter enligt första stycket 1 får utelämnas av aktiebolag, vars aktier är noterade vid en börs eller auktoriserad marknadsplats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 22 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 350 f. och prop. 1991/92:113 s. 213).

11 kap. 17 §

Ett bolag, som när emissionsprospektet läggs fram inte bedriver någon verksamhet och inte heller har några dotterföretag som bedriver någon verksamhet, behöver i emissionsprospektet endast ta med den senast fastställda balansräkningen, upplysningar enligt 16 § första stycket 1, 3 och 4 samt redogörelse för den verksamhet bolaget avser att bedriva. Om bolaget har fastställt en koncernbalansräkning, skall också denna tas med.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar i sak 4 kap. 23 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 351 f.).

11 kap. 18 §

De uppgifter i emissionsprospektet som avses i 14 §, 15 § första stycket samt 16 § skall granskas av bolagets revisor. Revisorns yttrande över granskningen skall tas in i emissionsprospektet.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 24 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 352. och prop. 1991/92:113 s. 213).

11 kap. 19 §

Emissionsprospektet skall tillhandahållas på de platser där teckning eller inköpsanmälan tas emot senast tre dagar, sön- och helgdagar samt

lördagar, midsommarafton, julafton och nyårsafton oräknade, före den dag då teckning eller inköp tidigast kan ske.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 25 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 353 och prop. 1991/92:113 s. 213).

11 kap. 20 §

Om emissionsprospektet utarbetas med anledning av ett erbjudande från en aktieägare, har bolaget rätt till ersättning från aktieägaren för sina kostnader för emissionsprospektet och för revisionskostnaden. Upprädrar flera aktieägare som säljare, skall kostnaderna fördelas mellan dem i förhållande till det antal aktier eller teckningsrätter som var och en har bjudit ut till försäljning.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 26 § och 5 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1975:103 s. 353 f. och prop. 1991/92:113 s. 213).

12 kap. Fondemission

Innebörden av fondemission

12 kap. 1 §

Vid fondemission ökas aktiekapitalet genom att

1. belopp överförs från reservfonden, uppskrivningsfonden eller fritt eget kapital enligt den senast fastställda balansräkningen, eller

2. värdet av en anläggningstillgång skrivs upp.

Vid beräkning av utrymmet för fondemission enligt första stycket 1 skall ändringar i det bundna egna kapitalet och värdeöverföringar som har skett efter balansdagen beaktas.

En fondemission kan ske med eller utan utgivande av nya aktier.

(Jfr 10 kap. 2 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 16 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342 f. och prop. 1995/96:10 Del 2 s. 290). Den anger de olika sätt på vilka en fondemission kan genomföras (jfr 11 kap. 1 §). I sak överensstämmer paragrafen med hittills gällande rätt. Således kan fondemission ske *dels* genom överföring från fritt eget kapital, reservfonden eller uppskrivningsfonden, *dels* genom uppskrivning av värdet på en anläggningstillgång (*första stycket*). Eftersom överkursfonden enligt propositionens förslag utgör fritt eget kapital anges i den föreslagna lagtexten, till skillnad från den nuvarande lagen, inte särskilt att medel från denna fond får tas i anspråk för fondemission. I *punkten 1* har det klargjorts att utrymmet för en fondemission genom överföring från andra poster under eget kapital beror på vad som har redovisats som eget kapital i den senast fastställda balansräkningen. Om det egna kapitalet har förändrats efter balansdagen, t.ex. genom ett beslut om minskning av reservfonden, skall emellertid utrymmet för fondemission justeras därefter (se *andra stycket*). Detsamma gäller om det

fria egna kapitalet efter balansdagen helt eller delvis har tagits i anspråk genom en värdeöverföring.

Ökningen kan ske med eller utan utgivande av nya aktier (se *tredje stycket*). I det förra fallet skall de nya aktierna fördelas mellan befintliga aktieägare enligt 2 §. I det senare fallet ger ökningen enbart upphov till en ökning av aktiernas kvotvärde.

Rätt till fondaktier

12 kap. 2 §

Vid fondemission där nya aktier ges ut har aktieägarna rätt till dessa i förhållande till det antal aktier de förut äger, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om bolaget har aktier av olika slag som skiljer sig åt i fråga om rätt till andel i bolagets tillgångar eller vinst, har aktieägarna rätt till nya aktier i enlighet med vad som anges i bolagsordningen enligt 4 kap. 4 §.

Om bolaget har aktier av olika slag utan sådan åtskillnad mellan aktieslagen som anges i andra stycket och de nya aktierna skall vara av samma slag som de befintliga aktierna, skall nya aktier ges ut i förhållande till det antal aktier av samma slag som finns sedan tidigare. Därvid skall de gamla aktierna ge rätt till nya aktier av samma slag i förhållande till sin andel i aktiekapitalet.

(Jfr 11 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 3 kap. 1 § fjärde stycket och 4 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 311 f. och 330 samt prop. 1993/94:196 s. 152 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.2.1.

Såsom framgår av 1 § kan en fondemission ske med eller utan utgivande av nya aktier. I det förra fallet tillfaller de nya aktierna de tidigare aktieägarna. I *första stycket* föreskrivs att de nya aktierna därvid normalt skall fördelas bland aktieägarna i proportion till deras tidigare andelar i aktiebolagets kapital, dvs. efter det antal aktier som de innehar. Denna huvudregel gäller dock, såsom framgår av andra och tredje styckena, inte om det i bolaget finns aktier av olika slag. Det torde vara möjligt att även i andra fall avvika från huvudregeln om alla aktieägare är överens om det (jfr Johansson, Bolagsstämma, Stockholm, 1999, s. 140 f.)

Andra stycket behandlar den situationen att aktieslagen skiljer sig åt i fråga om rätten till andel i bolagets tillgångar eller vinst. I dessa fall skall aktieägarna själva bestämma vad som skall gälla i fråga om rätt till fondaktier. Föreskrifter om detta skall enligt 4 kap. 4 § finnas i bolagsordningen (se vidare kommentaren till den bestämmelsen). Det är inte tillåtet att genom stämmobeslut avvika från bolagsordningens föreskrifter om aktieägarnas rätt till nya aktier. I så fall måste bolagsordningen först ändras.

Tredje stycket avser det fallet då bolaget har aktier av olika slag som skiljer sig åt endast på något annat sätt än som anges i 4 kap. 4 § och de nya aktierna skall vara av samma slag som dessa. Vad som avses är främst skillnader i fråga om röstvärdet men även andra icke-ekonomiska skillnader, t.ex. i fråga om rätt att utse styrelseledamöter. Om bolaget i sådana fall ger ut nya aktier av samtliga befintliga aktieslag, skall de nya

aktierna ges ut i förhållande till det antal aktier som finns inom respektive aktieslag. Därvid skall de gamla aktierna ge rätt till nya aktier av samma slag i förhållande till sin andel i aktiekapitalet.

Det bör understrykas att bestämmelsen i tredje stycket är tillämplig endast när det vid fondemissionen skall ges ut aktier av samtliga befintliga aktieslag. Paragrafen hindrar i och för sig inte att bolaget beslutar om att genom fondemission ge ut aktier av ett nytt aktieslag eller att ge ut aktier av enbart något av de befintliga aktieslagen. I så fall gäller emellertid huvudregeln i andra stycket och de nya aktierna skall alltså fördelas mellan samtliga aktieägare i förhållande till deras tidigare aktieinnehav.

Hur en fondemission beslutas

Förslaget till beslut

12 kap. 3 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om fondemission, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 4–7 §§.

(Jfr 11 kap. 2 § första stycket första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen.

I 4–7 §§ finns bestämmelser om det underlag som bolagsstämman skall ha tillgång till inför prövningen av en fråga om fondemission samt om tillhandahållandet av detta material. Som underlag skall aktieägarna kunna ta del av dels ett förslag till beslut, dels redovisningshandlingar och revisorsyttrande.

I normala fall ankommer det på styrelsen att upprätta förslaget till beslut. Om förslaget väcks av någon annan än styrelsen, är det i stället förslagsställaren som skall upprätta förslaget. I sådana fall får styrelsen normalt ändå anses vara skyldig att biträda förslagsställaren med en sådan redogörelse som avses i 7 § 3.

Förslaget skall vara fullständigt. Utrymmet för bolagsstämman att ändra eller lägga till bestämmelser är begränsat. Är förslaget ofullständigt, kan det inte – såvida inte alla aktieägare samtycker till det – tas upp till prövning vid stämman utan en ny stämma måste sammankallas. Det finns däremot inte något som hindrar att förslaget innehåller även andra uppgifter än de som anges i lagen. Förslagets innehåll måste dock givetvis vara förenligt med tvingande lagregler och grundläggande aktiebolagsrättsliga principer.

12 kap. 4 §

I förslaget till beslut om fondemission skall följande anges:

1. det belopp som aktiekapitalet skall ökas med,
2. om nya aktier skall ges ut i samband med ökningen av aktiekapitalet, och
3. i vilken utsträckning det belopp som aktiekapitalet skall ökas med skall tillföras aktiekapitalet

- a. från fritt eget kapital,
- b. från reservfonden,
- c. från uppskrivningsfonden, eller
- d. genom uppskrivning av värdet på en anläggningstillgång.

(Jfr 11 kap. 2 § första stycket 1 och 2 i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 4 kap. 16 § andra stycket jämfört med 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333 och prop. 1977/78:41 s. 35). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.2.2.

I paragrafen anges vilka uppgifter som alltid skall ingå i ett förslag till beslut om fondemission. Den avsedda ökningen av aktiekapitalet ("emissionsbeloppet") är en sådan obligatorisk uppgift (*punkten 1*). En annan är uppgift om huruvida nya aktier skall ges ut eller inte i samband med ökningen av aktiekapitalet (*punkten 2*). I *punkten 3* anges att förslaget skall innehålla uppgift om hur ökningen av aktiekapitalet är tänkt att genomföras. Valet står här mellan fyra olika sätt (se 1 § första stycket). Emissionsbeloppet kan hämtas från fritt eget kapital, reservfond eller uppskrivningsfond eller erhållas genom en uppskrivning av värdet av en anläggningstillgång (beträffande sådan uppskrivning, se 4 kap. 6 § årsredovisningslagen [1995:1554]). En kombination av dessa metoder är också tillåten. I så fall skall den beloppsmässiga fördelningen framgå. De belopp som hämtas från fritt eget kapital eller reserv- eller uppskrivningsfonderna eller som erhålls genom uppskrivning av en anläggningstillgång måste tillsammans motsvara emissionsbeloppet.

12 kap. 5 §

Om nya aktier skall ges ut i samband med fondemissionen, skall förslaget till beslut om fondemission också innehålla uppgifter om

1. hur många nya aktier som varje gammal aktie skall ge rätt till,
2. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning, och
3. de nya aktiernas aktieslag, om det i bolaget finns eller kan ges ut aktier av olika slag.

(Jfr 11 kap. 2 § första stycket 3–5 i SOU 2001:1.)

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen.

I paragrafen anges vissa ytterligare uppgifter som skall ingå i det i 3 § angivna förslaget för det fall att ökningen av aktiekapitalet skall kombineras med utgivande av nya aktier. I så fall skall förslaget innehålla uppgift om hur många nya aktier som skall belöpa på varje gammal aktie (*punkten 1*), t.ex. att varje gammal aktier skall ge rätt till två nya eller att två gamla aktier skall ge rätt till en ny aktie. Det skall också anges från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning (*punkten 2*). Av 11 kap. 10 § framgår att rätten till utdelning inte får inträda senare än för räkenskapsåret efter det år då emissionen registreras. Om det i bolaget finns eller kan finnas olika aktieslag, skall det också anges vilket eller vilka aktieslag som de nya aktierna skall tillhöra (*punkten 3*).

I förekommande fall skall förslaget till beslut om fondemission också innehålla uppgift om

1. huruvida förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 § som gäller för gamla aktier i bolaget skall gälla även beträffande de nya aktierna,

2. att kuponger som hör till aktiebrevens skall användas som fondaktierättsbevis,

3. att överskjutande fondaktierätter skall säljas enligt 11 kap. 9 §, och

4. avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag.

Avstämningsdagen får inte bestämmas så att den infaller innan beslutet om fondemission har registrerats.

Om emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, skall också detta anges i förslaget.

(Jfr 11 kap. 2 § första stycket 6–10 och andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 4 kap. 16 § andra stycket jämfört med 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333 och prop. 1977/78:41 s. 35). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.2.2.

I *första stycket* anges vissa uppgifter som – utöver de uppgifter som anges i 4 och 5 §§ – ”i förekommande fall” skall ingå i beslutsförslaget. Det är alltså fråga om uppgifter som blir aktuella endast under vissa särskilda förutsättningar.

Punkten 1 är tillämplig när bolagsordningen innehåller förbehåll om omvandling, samtycke, förköp, hembud eller inlösen. Det skall i dessa fall framgå av beslutsförslaget om ett sådant förbehåll föreslås gälla för de nya aktierna eller inte.

Enligt 11 kap. 5 § får det i kupongbolag bestämmas att sådana kuponger som hör till aktiebrev skall användas som emissionsbevis. Om det föreslås att denna möjlighet utnyttjas, skall detta anges i förslaget (se *punkten 2*). På motsvarande sätt skall det enligt *punkten 3* anges om förslagsställaren föreslår att möjligheten i 11 kap. 9 § till samordnad försäljning av överskjutande fondaktierätter skall utnyttjas. Är det fråga om ett avstämningsbolag och skall nya aktier ges ut, måste förslaget också innehålla uppgift om avstämningsdagen, dvs. den dag då aktieägare skall vara införd i aktieboken för att ha rätt till de nya aktierna (*punkten 4*). I *andra stycket* anges att denna dag inte får bestämmas så att den infaller innan beslutet om fondemission har registrerats.

Enligt *tredje stycket* skall, om det föreslagna emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, också detta anges. Så är exempelvis fallet om den föreslagna ökningen av aktiekapitalet innebär att det i bolagsordningen angivna aktiekapitalet eller maximikapitalet överskrids. Ett annat exempel är om antalet aktier av olika aktieslag påverkas (jfr 4 kap. 2 §). Av 11 kap. 2 § framgår att nödvändiga ändringar i bolagsordningen måste fattas före emissionsbeslutet.

Kompletterande information

12 kap. 7 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på bolagsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämman beslut om bolagets vinst eller förlust,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, samt
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

(Jfr 11 kap. 3 i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 16 § andra stycket jämfört med 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333 och prop. 1977/78:41 s. 35). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.2.2.

Skall fondemissionen ske genom uppskrivning av värdet på anläggningstillgångar utan att uppskrivningsbeloppet först överförs till en uppskrivningsfond, måste emissionsbeslutet fattas på den årsstämma som fastställer den balansräkning där uppskrivningen görs. Om emissionen skall ske på något annat sätt, får frågan prövas på en annan stämma. Paragrafen anger vilket underlag som i ett sådant fall skall fogas till styrelsens förslag till beslut. Underlaget skall bestå av den årsredovisning som senast har fastställts av bolagsstämman, revisionsberättelsen för samma år och en redogörelse för händelser av väsentlig betydelse som har inträffat sedan årsredovisningen lämnades (*punkterna 1–3*). Den sistnämnda redogörelsen skall granskas av bolagets revisor, som därefter skall avge ett yttrande över redogörelsen (*punkten 4*). Revisorn förutsätts uttala sig om huruvida redogörelsen enligt hans eller hennes mening avspeglar bolagets förhållanden på ett korrekt sätt. Paragrafen har motsvarigheter i bl.a. bestämmelserna om nyemission av aktier, minskning av aktiekapitalet och likvidation. Något krav på att revisorn skall ta ställning till förslaget uppställs inte.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

12 kap. 8 §

Styrelsen skall hålla förslaget till beslut om fondemission, i förekommande fall tillsammans med handlingar som anges i 7 §, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma som skall pröva förslaget. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 11 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 16 § andra stycket jämfört med 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333 och prop. 1977/78:41 s. 35), reglerar frågan om tillhandahållandet av förslaget till beslut. Den frågan har behandlats i avsnitt 9.2.2. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med hittills gällande rätt. Den tid under vilken förslaget minst skall hållas tillgängligt före stämman har utsträckts från en till två veckor i enlighet med vad som

gäller för tillhandahållande av årsredovisning inför årsstämman (se 7 kap. 25 §).

Med anledning av synpunkter från *Lagrådet* har i lagtexten klargjorts att ansvaret för att tillhandahålla förslaget och därtill fogade handlingar ligger på styrelsen. Så är fallet även om förslaget härrör från annan än styrelsen.

För kallelsen till stämman gäller de allmänna bestämmelserna i 7 kap. Det innebär bl.a. att ärendet skall anges i kallelsen. Av 7 kap. 24 § följer vidare att förslagets huvudsakliga innehåll normalt skall anges. Till skillnad från vad som gäller i fråga om vissa andra typer av beslut (se t.ex. 13 kap. 10 §) har emellertid här inte uppställts något generellt sådant krav.

Bolagsstämmans beslut

12 kap. 9 §

Ett beslut om fondemission skall innehålla de uppgifter som framgår av 4 §, 5 § och 6 § första stycket.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 4 kap. 16 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342 f. och prop. 1989/90:160 s. 49), klargör vilka uppgifter som skall ingå i själva beslutet. I huvudsak är det fråga om samma uppgifter som skall finnas med i förslaget till beslut.

Hittills har gällt att beslut om fondemission i avstämningsbolag skall kungöras. Något motsvarande krav uppställs inte i lagförslaget. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 9.2.3.

Registrering av emissionsbeslutet

12 kap. 10 §

Beslutet om fondemission skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. Aktiekapitalet är ökat när beslutet har registrerats.

Efter registreringen skall nya aktier genast föras in i aktieboken.

I avstämningsbolag skall anmälan genast göras till den centrala värdepappersförvararen om att emissionen har registrerats.

(Jfr 11 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 4 kap. 16 § fjärde och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 343), reglerar frågor om registrering av beslut om fondemission och upptagande av de nya aktierna i aktieboken. Bestämmelserna om registrering i *första stycket* överensstämmer i sak med hittills gällande rätt. I *andra stycket* regleras skyldigheten att genast ta upp nya aktier i aktieboken. I kupongbolag ligger ansvaret för detta på styrelsen (se 5 kap. 7 §) och i avstämningsbolag på den centrala värdepappersförvararen. Den centrala värdepappersförvararen förutsätts få kännedom om emissionen genom en underrättelse från bolaget (se *tredje stycket*). Ansvaret för att en sådan underrättelse skickas ligger på styrelsen.

Av 6 kap. 4 § följer att aktiebrev får lämnas ut till aktieägaren efter det att aktierna har förts in i aktieboken. De nya aktierna medför rätt till utdelning enligt vad som har bestämts i beslutet om emission (se vidare 11 kap. 10 §).

Försäljning av fondaktie

12 kap. 11 §

Om något behörigt anspråk på en fondaktie inte har framställts inom fem år från registreringen av emissionsbeslutet, får styrelsen sälja aktien enligt bestämmelserna i 12 och 13 §§.

(Jfr 11 kap. 7 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 17 § första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 343 f.). Den och de följande två paragraferna reglerar styrelsens rätt att sälja fondaktier som ingen har gjort anspråk på. Bestämmelserna överensstämmer i väsentliga delar med hittills gällande rätt. De torde främst vara av betydelse för mindre bolag. *NUTEK* har mot den bakgrunden föreslagit att reglerna skall gälla endast för privata aktiebolag. Det har emellertid inte ansetts kunna uteslutas att reglerna undantagsvis kan komma att tjäna ett syfte även för publika aktiebolag. Paragrafen är därför, liksom den motsvarande paragrafen i den nuvarande aktiebolagslagen, tillämplig på alla bolag.

12 kap. 12 §

Styrelsen skall uppmana den som har rätt till en fondaktie att ta ut den inom ett år. Den berättigade skall underrättas om att han eller hon annars förlorar aktien. Uppmaningen får inte göras förrän den tid som anges i 11 § har löpt ut.

Styrelsen skall anses ha uppfyllt sin skyldighet enligt första stycket om uppmaningen har skickats till den berättigades postadress med rekommenderat brev. Om den berättigades postadress inte är känd för bolaget, skall bolaget anses ha uppfyllt sin skyldighet, om uppmaningen har kungjorts i

1. Post- och Inrikes Tidningar, och
2. den eller de ortstidningar – eller, i publika aktiebolag, den rikstäckande dagstidning – som styrelsen bestämmer.

(Jfr 11 kap. 7 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 17 § första–tredje meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 343 f.). I *första stycket* anges att styrelsen skall uppmana den som har rätt till fondaktie att ta ut aktien. Bestämmelsen har utformats så att uppmaningen kan lämnas på det sätt som styrelsen finner lämpligt. Eftersom bevisbördan för att uppmaningen har kommit den berättigade tillhanda ligger på avsändaren, dvs. styrelsen, ligger det i styrelsens intresse att skicka uppmaningen på ett sådant sätt att det i efterhand går att visa att den har nått mottagaren. Av *andra stycket* framgår att styrelsen alltid skall anses ha uppfyllt sin skyldighet om uppmaningen har skickats med rekommenderat brev. Liksom i dag kan uppmaningen i sista hand ske genom kungörelse. En nyhet i lagförslaget är att denna kungörelse, såvitt gäller publika aktiebolag, skall tas in i – utöver Post- och Inrikes Tidningar – en rikstäckande dags-

tidning. Detta överensstämmer med vad som föreskrivs i 7 kap. 56 § om kallelse till bolagsstämma. Prop. 2004/05:85

12 kap. 13 §

Om det inte har kommit in någon anmälan inom ett år från uppmaningen enligt 12 §, får aktien säljas genom ett värdepappersinstitut. Den som visar upp ett aktiebrev eller lämnar ett fondaktierättsbevis eller på något annat sätt styrker sin rätt, skall få ut sin andel av försäljningssumman efter avdrag för kostnaderna för uppmaningen och försäljningen. Belopp som inte har lyfts inom fyra år från försäljningen tillfaller bolaget.

(Jfr 11 kap. 7 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 17 § fjärde–sjätte meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 343 f.). Den innehåller bestämmelser om försäljning av fondaktier som inte tas ut. En skillnad i förhållande till vad som hittills har gällt är att även innehavare av överskjutande fondaktierätter har rätt till en andel av försäljningssumman från sålda aktier. I övrigt överensstämmer bestämmelserna i allt väsentligt med hittills gällande rätt.

13 kap. Nyemission av aktier

Företrädesrätt

13 kap. 1 §

Vid emission enligt detta kapitel har aktieägarna företrädesrätt till de nya aktierna i förhållande till det antal aktier de äger.

Första stycket gäller inte, om

1. aktierna skall betalas med apportegendom, eller
2. företrädesrätten skall regleras på annat sätt till följd av
 - a. sådana föreskrifter i bolagsordningen som avses i 4 kap. 3 §,
 - b. villkor som har meddelats vid en tidigare emission av teckningsoptioner eller vid en tidigare emission av konvertibler, eller
 - c. bestämmelser i emissionsbeslutet.

Aktier som bolaget självt eller dess dotterföretag innehar ger inte någon företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och andra stycken motsvarar närmast 4 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 330 f.). Det tredje stycket motsvarar 4 kap. 2 a § (jfr prop. 1999/2000:34 s. 112). I paragrafen regleras aktieägarnas företrädesrätt till nya aktier. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1.

Paragrafens huvudregel finns i *första stycket*. Där sägs att aktieägarna skall ha företrädesrätt till nya aktier i förhållande till det antal aktier som de förut innehar. Bestämmelsen, som grundar sig på likhetsprincipen, syftar till att ge alla aktieägare lika möjligheter att utnyttja den förmån som ligger i att teckningskursen kan vara särskilt fördelaktig. Bestämmelsen syftar också till att skapa vissa garantier för att reglerna om nyemission inte utnyttjas för att på ett otillbörligt sätt rubba balansen mellan olika aktieägargrupper. Huvudregeln gäller vid emissioner där de

nya aktierna skall betalas med pengar eller genom kvittning. Det senare är en nyhet i förhållande till vad som hittills har gällt.

Andra stycket innehåller vissa undantag från huvudregeln. För det första gäller huvudregeln inte vid apportemissioner (se *punkten 1*). Enligt *punkten 2 a* gäller huvudregeln inte heller om bolagsordningen innehåller avvikande föreskrifter om företrädesrätt. Av 4 kap. 3 § följer att frågan om företrädesrätt vid kontantemission av nya aktier skall regleras på visst sätt i bolagsordningen om det i bolaget finns aktier som medför olika rätt till bolagets tillgångar eller vinst eller som har olika röstvärden. Vid en tidigare emission av teckningsoptioner eller konvertibler kan det också ha meddelats villkor om företrädesrätt vid framtida emissioner av aktier. I sådana fall får huvudregeln om lika företrädesrätt stå tillbaka för dessa villkor när bolaget senare genomför en emission som omfattas av villkoren (*punkten 2 b*). Slutligen är det möjligt att förordna om avvikelser från huvudregeln i själva emissionsbeslutet (*punkten 2 c*). Ett sådant beslut skall fattas med kvalificerad majoritet (se 2 §) och innehålla skälen till avvikelserna (se 4 och 11 §§). En förutsättning för ett sådant beslut är att det inte förrycker den inbördes rätt som aktieslagen har på grund av bolagsordningen eller innebär att någon bereds otillbörlig fördel på aktieägares bekostnad (jfr prop. 1993/94:196 s. 114). Om beslutet av denna eller någon annan anledning strider mot lag eller bolagsordning, kan det klandras och undanröjas.

Av *tredje stycket* framgår att aktier som innehas av bolaget eller av dess dotterföretag inte ger företrädesrätt vid en emission. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

13 kap. 2 §

Ett beslut av bolagsstämman enligt 1 § andra stycket 2 c om att avvika från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det har biträts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädade vid stämman.

(Jfr 12 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som motsvarar 4 kap. 2 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 154 f.), regleras majoritetskravet vid beslut om avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1.

Av paragrafen framgår att bolagsstämmans beslut om att vid kontantemission avvika från aktieägarnas företrädesrätt förutsätter en kvalificerad majoritet om två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädade aktierna. Bestämmelsen, som överensstämmer med hittills gällande rätt, har sin grund i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv (se vidare prop. 1993/94:196 s. 113 f.). Samma krav på kvalificerad majoritet gäller för stämmans beslut att godkänna ett av styrelsen meddelat beslut om kontantemission med avvikelse från företrädesrätten eller att i förväg bemyndiga styrelsen att fatta ett sådant beslut (jfr 31 och 35 §§). Bolaget är oförhindrat att i bolagsordningen uppställa ännu strängare krav på majoritet än vad som anges i förevarande paragraf.

*Upprättande av förslag**13 kap. 3 §*

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om nyemission av aktier, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 4–8 §§.

(Jfr 12 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. I paragrafen åläggs den som väcker en fråga om nyemission att upprätta ett förslag till beslut. Lagtexten utgår från att en fråga av detta slag normalt tas upp av styrelsen. Om förslaget väcks av någon annan får styrelsen vanligtvis ändå anses skyldig att biträda förslagsställaren med en sådan redogörelse som avses i 6 § 3. Av de följande paragraferna framgår vilket innehåll förslaget till beslut skall ha.

Frågan om förslag till beslut om emission har behandlats i avsnitt 9.3.3.

*Förslagets innehåll**13 kap. 4 §*

I förslaget enligt 3 § skall följande anges:

1. det belopp eller högsta belopp, som bolagets aktiekapital skall ökas med, eller det lägsta och högsta beloppet för ökningen,
2. det antal aktier, högsta antal aktier eller lägsta och högsta antal aktier som skall ges ut,
3. det belopp som skall betalas för varje ny aktie (teckningskursen),
4. den företrädesrätt att teckna aktier som aktieägarna eller någon annan skall ha eller vem som annars skall få teckna aktier,
5. den tid inom vilken aktieteckning skall ske,
6. den fördelningsgrund som styrelsen skall tillämpa för aktier som inte tecknas med företrädesrätt,
7. den tid inom vilken aktierna skall betalas eller, i förekommande fall, att teckning skall ske genom betalning enligt 13 § tredje stycket, samt
8. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning.

Uppgifter som avses i första stycket 1 och 3 behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 5 § första stycket 8.

Teckningskursen enligt första stycket 3 får inte sättas lägre än de tidigare aktiernas kvotvärde. I bolag vars aktier är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad får dock teckningskursen vara lägre, om ett belopp som motsvarar skillnaden mellan teckningskursen och aktiernas kvotvärde tillförs aktiekapitalet genom överföring från bolagets eget kapital i övrigt eller genom uppskrivning av värdet av anläggningstillgångar. En sådan överföring eller uppskrivning skall ske innan beslutet om nyemission registreras.

Innebär förslaget enligt första stycket 4 en avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen till avvikelserna samt grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en bifogad handling.

Teckningstiden enligt första stycket 5 får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till de nya aktierna. I bolag som inte är avstämningsbolag räknas denna tid från det att underrättelse enligt 12 § har skett eller, om samtliga aktieägare har varit företrädda på den

stämma som har beslutat om emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Prop. 2004/05:85

(Jfr 12 kap. 4 § första stycket 1–7 samt andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och fjärde stycken motsvaras delvis av 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333 och prop. 1993/94:196 s. 155). Det tredje stycket har viss motsvarighet i 4 kap. 1 § tredje stycket första meningen (jfr prop. 1975:103 s. 330 f.). Det femte stycket har viss motsvarighet i 4 kap. 5 § första stycket 5 (jfr prop. 1973:93 s. 102 och prop. 1975:103 s. 334).

I paragrafen anges de uppgifter som alltid skall ingå i ett förslag till beslut om nyemission av aktier. Av 5 § följer att det i vissa fall fordras ytterligare uppgifter.

Av intresse för aktieägarna vid prövningen av en fråga om nyemission av aktier är naturligtvis det belopp med vilket aktiekapitalet föreslås ökas. I förslaget skall därför den uppgiften anges (*första stycket 1*). Valet står här mellan att ange ett visst ökningsbelopp, ett högsta belopp eller ett lägsta och ett högsta belopp. Det är däremot inte tillåtet att i förslaget till beslut ange endast ett lägsta belopp. Detta skulle nämligen kunna innebära att det högsta tillåtna aktiekapitalet enligt bolagsordningen överskrids. Om det ökningsbelopp eller det lägsta ökningsbelopp som har fastställts i emissionsvillkoren inte uppnås, förfaller emissionen (se 17 §).

Vidare skall uppgift lämnas om det antal aktier som skall ges ut (*punkten 2*). Om ökningsbeloppet har angetts som ett visst högsta belopp eller som ett visst högsta och lägsta belopp, skall antalet aktier anges på motsvarande sätt. Vad förslaget skall innehålla i denna del blir alltså avhängigt av vad som har angetts enligt punkten 1.

Enligt *punkten 3* skall teckningskursen också anges. Ytterligare bestämmelser om teckningskursen finns i tredje stycket.

Punkten 4 avser företrädesrätten att teckna nya aktier. I förslaget skall det anges vilka som skall ha sådan rätt. Om aktierna skall tecknas helt utan företrädesrätt, skall detta anges. Finns det flera aktieslag i bolaget, bör det anges vad som gäller om företrädesrätten för varje aktieslag. Om det föreslås avvikelser från den företrädesrätt som aktieägarna skall ha enligt lag eller bolagsordning skall, enligt fjärde stycket, skälen för detta anges.

Förslaget kan också innehålla föreskrifter om vad som skall gälla beträffande aktier för vilka företrädesrätten inte utnyttjas. Sådana föreskrifter utgör inte någon avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt.

Av *punkten 5* framgår att uppgift skall lämnas om den tid under vilken de nya aktierna skall tecknas. Hittills har det inte varit nödvändigt att ange denna uppgift när endast ett visst högsta belopp för emissionen har fastställts. Enligt lagförslaget skall teckningstiden alltid anges. Detta hindrar inte att en s.k. högstaemission avbryts innan teckningstiden har löpt ut, om det fastställda maximibeloppet för emissionen redan har uppnåtts. Teckningstiden utgör enligt lagförslaget också den tid inom vilken företrädesrätten skall utnyttjas. Något krav på att den senare tidsperioden skall anges särskilt uppställs därför inte. I femte stycket uppställs vissa begränsningar när det gäller hur kort teckningstiden får vara.

Om fler aktier tecknas än det antal som enligt emissionsvillkoren högst kan ges ut, ankommer det på styrelsen att fördela de tillgängliga aktierna (se 18 §). Det har inte ansetts lämpligt att överlåta fördelningen åt styrelsen efter vad den finner bäst. I *punkten 6* föreskrivs därför att förslaget till beslut skall innehålla uppgift om vilken fördelningsgrund som föreslås för aktier som inte tecknas med företrädesrätt.

I *punkten 7* föreskrivs att betalningstiden skall anges. Det förekommer att denna tid sammanfaller med teckningstiden. I sådana fall skall detta anges i förslaget. I 26 § finns bestämmelser om vad som gäller för det fall att tecknade aktier inte betalas inom den fastställda tiden. I avstämningsbolag är det möjligt att besluta att hela eller viss del av emissionen skall tecknas genom betalning i stället för med användande av en särskild teckningslista (se 13 § tredje stycket). Om avsikten är att denna möjlighet skall utnyttjas, skall också detta anges i förslaget.

De nya aktierna ger den rätt i bolaget som enligt bolagsordningen tillkommer aktier av ifrågavarande slag. Det är emellertid möjligt att bestämma att rätt till utdelning inte skall inträda omedelbart. I förslaget till beslut skall det anges vad som föreslås i detta avseende (*punkten 8*). Av 11 kap. 10 § framgår att aktierna skall ge utdelning senast för räkenskapsåret efter det år under vilket emissionen registrerades.

Av 5 § framgår att stämman kan bemyndiga styrelsen eller den styrelsen utser inom sig att besluta om ökningsbeloppet och teckningskursen. Om det föreslås ett sådant bemyndigande, behöver motsvarande frågor inte behandlas i beslutsförslaget. Detta framgår av *andra stycket*.

I tredje–femte styckena finns bestämmelser som knyter an till punkterna 3–5 i första stycket. I *tredje stycket* behandlas teckningskursen (jfr första stycket 3). Denna får inte vara lägre än de tidigare aktiernas kvotvärde, dvs. aktiekapitalet dividerat med antalet aktier. I den mån teckningskursen sätts högre än så skall överskjutande belopp avsättas till överkursfonden (se 3 kap. 5 a § årsredovisningslagen). Detta innebär att aktiernas kvotvärde kommer att vara detsamma efter emissionen som före denna. I likhet med den nuvarande lagen innehåller dock lagförslaget en möjlighet för aktiemarknadsbolag att ge ut aktier mot betalning som understiger aktiernas kvotvärde. En förutsättning för detta är att underkursdifferensen kompenseras genom överföring från bolagets egna kapital i övrigt eller genom uppskrivning av anläggningstillgångar. Kompensationen måste ske före registreringen av emissionsbeslutet. Också i detta fall kommer därför aktiernas kvotvärde efter emissionen att vara detsamma som tidigare.

Fjärde stycket avser uppgifter om aktieägarnas företrädesrätt (jfr första stycket 4). Om förslaget innebär en avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen för detta anges i förslaget till beslut eller i en särskild handling som fogas till förslaget. Vidare skall i dessa fall grunderna för teckningskursen anges. Detta senare krav har sin grund i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv (artikel 29.4).

I *femte stycket* uppställs vissa begränsningar när det gäller hur kort tidsfristen för teckning av de nya aktierna får vara (jfr första stycket 5). Begränsningarna gäller i de fall då aktieägarna skall ha företrädesrätt till de nya aktierna. För att dessa skall ges tillräcklig tid att överväga om de skall utnyttja sin företrädesrätt eller inte föreskrivs att teckningstiden i dessa fall inte får understiga två veckor. Utgångspunkten för tidsfristen är

olika beroende på om det är fråga om ett kupongbolag eller ett avstämningsbolag. I kupongbolag räknas fristen från tidpunkten för under rättelse om beslutet medan den i avstämningsbolag räknas från avstämningsdagen.

13 kap. 5 §

I förekommande fall skall förslaget enligt 3 § innehålla uppgift om

1. de nya aktiernas aktieslag, om det i bolaget finns eller kan ges ut aktier av olika slag,
2. huruvida förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 § som gäller för gamla aktier i bolaget skall gälla för de nya aktierna,
3. att kuponger som hör till aktiebrevens skall användas som emissionsbevis,
4. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 11 kap. 9 §,
5. avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,
6. att nya aktier skall betalas med apportegendom eller i annat fall på villkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5 eller att en aktie skall tecknas med kvittningsrätt,
7. övriga särskilda villkor för aktieteckning, och
8. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen utser inom sig att innan teckningstiden börjar löpa besluta om vilket belopp som bolagets aktiekapital skall ökas med och vilket belopp som skall betalas för varje ny aktie.

Om emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, skall också detta anges.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från dagen för beslutet.

I fråga om apportegendom gäller bestämmelserna i 2 kap. 6 §.

Ett bemyndigande som avses i första stycket 8 får lämnas endast om aktierna skall noteras vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. Om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen, skall bemyndigandet utformas så att villkoren beslutas senast den dag som infaller tre dagar före avstämningsdagen.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 39 §.

(Jfr 12 kap. 4 § första stycket 8–15 samt fjärde och femte styckena och 10 § första stycket tredje meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen kompletterar 4 § med bestämmelser om vad som under vissa förutsättningar skall ingå i ett förslag till beslut om nyemission. Första stycket har viss motsvarighet i 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333), medan det tredje stycket motsvarar 4 kap. 5 § tredje stycket (jfr prop. 1975:103 s. 334). Andra, fjärde och femte styckena har inte några tidigare motsvarigheter.

Första stycket innehåller en uppräknning av vissa uppgifter som skall ingå i förslaget. *Punkterna 1–5* motsvaras av 12 kap. 5 § 3 och 6 § första stycket 1–4. Enligt punkten 5 skall avstämningsdagen anges. Med avstämningsdag avses den dag då aktieägarna skall vara införda i aktieboken för att ha företrädesrätt vid emissionen. Bestämmelsen skall läsas tillsammans med bestämmelsen i tredje stycket.

Punkten 6 saknar motsvarighet i reglerna om fondemission men överensstämmer i huvudsak med vad som gäller vid s.k. kvalificerad bolagsbildning. Vad som avses är således aktieteckning som sker med villkor om betalning med apportegendom eller med andra särskilda villkor. Om

villkor av detta slag föreslås gälla vid emissionen, skall villkoren anges i förslaget till beslut. Bestämmelsen omfattar, till skillnad från vad som föreslås gälla i bolagsbildningsfallet, även villkor om kvittningsrätt. Som huvudregel gäller att de nya aktierna får betalas genom kvittning endast om det finns en bestämmelse om detta i emissionsbeslutet. Av 41 § följer emellertid att styrelsen i ett publikt aktiebolag i vissa fall kan tillåta kvittning även om emissionsbeslutet inte innehåller bestämmelser om kvittning.

Om det föreslås andra villkor för aktieteckningen än sådana som omfattas av de föregående punkterna, skall även dessa villkor anges i förslaget (*punkten 7*).

Punkten 8 saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Av bestämmelsen framgår att bolagsstämman kan uppdra åt styrelsen att bestämma ökningsbeloppet och teckningskursen. Om det föreslås att denna möjlighet skall utnyttjas, skall det anges i förslaget till beslut. Av femte stycket följer att ett bemyndigande av detta slag kan lämnas endast i fråga om aktier som skall noteras på börs eller annan reglerad marknad.

Om en emission förutsätter att bolagsordningen ändras, skall – såsom framgår av *andra stycket* – också detta anges. Bestämmelsen aktualiseras om det aktiekapital eller maximibelopp för aktiekapitalet som anges i bolagsordningen skulle kunna komma att överskridas genom emissionen (jfr den motsvarande bestämmelsen i 12 kap. 6 § tredje stycket).

Tredje stycket innehåller en bestämmelse om avstämningsdagen (jfr första stycket 5). Denna dag får inte sättas tidigare än en vecka från tidpunkten för emissionsbeslutet. Tidsfristen syftar till att ge aktieägare som ännu inte är införda i aktieboken en möjlighet att ordna detta före avstämningsdagen. Den förhållandevis korta tidsfristen (jfr 4 kap. 5 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen) skall ses mot bakgrund av bestämmelserna i 7 kap. 18–20 §§ om tid för kallelse till bolagsstämman. När det gäller publika aktiebolag innebär de bestämmelserna, i förening med förevarande paragraf, att avstämningsdagen normalt kan infalla tidigast fem veckor efter utfärdande och kungörelse av kallelse till den bolagsstämma vid vilken emissionsbeslutet fattas. I privata aktiebolag kan tidsrymden vara något kortare. Det kan noteras att det beträffande fondemission anges att avstämningsdagen inte får bestämmas så att den infaller innan emissionsbeslutet har registrerats (se 12 kap. 6 § andra stycket). Någon motsvarande bestämmelse finns inte här. Det beror på att det vid nyemission är uppenbart att avstämningsdagen måste infalla före registreringen. Emissionen kan nämligen inte registreras förrän teckning och tilldelning har skett (se 24 §), något som i sin tur inte kan ske före avstämningsdagen.

Fjärde stycket knyter an till första stycket 6 om betalning med apportegendom. Av hänvisningen till 2 kap. 6 § följer bl.a. att endast sådan egendom som är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet kan utgöra apportegendom och att värdet på apportegendom får inte sättas högre än det verkliga värdet för bolaget. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 2 kap. 6 §.

I *femte stycket* finns bestämmelser om bemyndigande för styrelsen att besluta om ökningsbelopp och teckningskurs (jfr första stycket 8). Frågan har behandlats i avsnitt 9.1.4. Möjligheten för bolagsstämman att

delegera beslutanderätten i dessa frågor till styrelsen hänger samman med att det ibland kan gå lång tid från det att förslaget blir känt till dess att aktieägarna har utnyttjat sin företrädesrätt. Förutsättningarna för emissionen kan under denna tid ha förändrats till följd av t.ex. ändringar i kursen på bolagets aktier. Det har mot den bakgrunden ansetts angeläget att bolagen i vissa fall skall kunna skjuta upp fastställandet av villkor till en tidpunkt efter emissionsbeslutet. Bemyndiganden av detta slag får dock lämnas bara om aktierna skall noteras vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. Beträffande innebörden av begreppet ”annan reglerad marknad” hänvisas till kommentaren till 2 kap. 29 §. För avstämningsbolag gäller en särskild begränsning i fråga om när villkoren senast skall bestämmas. Hittills har gällt att bemyndigandet skall utformas så att villkoren bestäms senast på avstämningsdagen, om aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen. I lagförslaget har detta ändrats till tre dagar före avstämningsdagen.

I 39 § finns en kompletterande bestämmelse om förslagets innehåll, såvitt gäller publika aktiebolag. En erinran om detta har tagits in i *sjätte stycket*.

Kompletterande information

13 kap. 6 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på bolagsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, och
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

(Jfr 12 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 4 § första stycket sista meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333). Om förslaget behandlas på den bolagsstämma där årsredovisningen läggs fram, förutsätts aktieägarna kunna använda denna som underlag för sitt ställningstagande. Behandlas förslaget på en annan stämma, måste ytterligare ekonomiskt underlag tas fram. Denna paragraf innehåller bestämmelser om detta ytterligare underlag. Bestämmelserna överensstämmer med vad som gäller inför beslut om fondemission (se 12 kap. 7 §).

Uppgifter om apportegendom och kvittning

13 kap. 7 §

Förslaget enligt 3 § skall kompletteras med en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för bedömningen av

1. värdet på apportegendom,

2. emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, eller

3. emissionsvillkor om kvittningsrätt.

Redogörelsen skall ha det innehåll som anges i 2 kap. 7 och 9 §§.

Innebär förslaget att en aktie skall kunna tecknas av någon som har en fordran på bolaget med rätt för denne att betala för vad han eller hon tecknar genom kvittning mot fordringen, skall det av redogörelsen framgå vem som är fordringsägare, fordringens belopp samt hur stort belopp av fordringen som får kvittas.

(Jfr 12 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och andra stycken har viss motsvarighet i 4 kap. 6 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 334 f.). Det tredje stycket saknar tidigare motsvarighet.

Paragrafen får betydelse när det föreslås att de nya aktierna skall kunna tecknas mot betalning med apportegendom eller med andra särskilda villkor (jfr 5 § första stycket 6). Enligt *första stycket* skall i sådana fall styrelsen eller, om förslaget har väckts av annan, förslagsställaren lämna en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för en bedömning av värdet på apportegendom (punkten 1) och andra särskilda emissionsvillkor (punkterna 2 och 3). Av 5 § fjärde stycket framgår att värdet på apportegendom inte får sättas högre än det verkliga värdet för bolaget.

Av *andra stycket* framgår att redogörelsen skall ha motsvarande innehåll som en redogörelse för villkoren vid s.k. kvalificerad bolagsbildning (se 2 kap. 7 och 9 §§). Det innebär att redogörelsen skall innehålla uppgifter bl.a. om hur vederlaget har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som därvid har beaktats.

Tredje stycket avser villkor om att betalning för tecknade aktier skall kunna ske genom kvittning. Om förslaget till beslut innehåller sådana villkor, skall det i redogörelsen lämnas vissa ytterligare upplysningar. – Vissa frågor om kvittning, aktualiserade av *Lagrådet*, har behandlats i avsnitt 9.3.8.

Revisorsgranskning

13 kap. 8 §

Redogörelsen enligt 7 § skall granskas av en eller flera revisorer. Ett yttrande över granskningen, undertecknat av revisorn eller revisorerna, skall fogas till förslaget enligt 3 §. Yttrandet skall, såvitt gäller värdet på egendom och emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, ha det innehåll som anges i 2 kap. 19 § första stycket 2 och 3 samt andra stycket. I förekommande fall skall revisorn lämna motsvarande upplysningar om emissionsvillkor om kvittning.

En revisor som avses i första stycket skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Om inte annat framgår av bolagsordningen, skall revisorn utses av bolagsstämman. Om någon särskild revisor inte är utsedd, skall granskningen i stället utföras av bolagets revisor.

För en revisor som har utsetts att utföra granskning enligt första stycket gäller bestämmelserna i 9 kap. 7, 40, 45 och 46 §§.

(Jfr 12 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 6 § tredje–femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 335 och prop. 2000/01:87 s. 18 f.), innehåller bestämmelser om revisorsgranskning av den redogörelse som avses i 7 §. Av bestämmelserna i *första stycket* följer att granskningen skall vara i huvudsak densamma som revisorsgranskningen av apportvillkor vid bolagsbildning (se 2 kap. 19 §). Det innebär att det av yttrandet skall framgå bl.a. huruvida apportegendomen är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet. Vidare skall det kontrolleras att egendomen inte har åsatts högre värde än det verkliga värdet för bolaget. I yttrandet skall apportegendomen beskrivas och den metod som har använts vid värderingen anges. Om värderingen av egendomen har varit förenad med några särskilda svårigheter, skall detta anmärkas i yttrandet.

Såsom *Lagrådet* har påpekat omfattar hänvisningen till 2 kap. 19 § inte villkor om kvittning. Det har emellertid ansetts lämpligt att revisorns yttrande i förekommande fall behandlar även sådana villkor. Lagtexten har därför, jämfört med lagrådsremissens förslag, kompletterats med en bestämmelse om detta.

Revisorsyttrandet skall fogas till förslaget till emissionsbeslut. Det skall hållas tillgängligt för aktieägarna enligt bestämmelserna i 9 §.

Enligt *andra stycket* skall den eller de revisorer som utför granskningen vara auktoriserade eller godkända revisorer eller ett registrerat revisionsbolag. Det uppställs inte något krav på att granskningen skall utföras av bolagets revisorer (se vidare prop. 2000/01:87 s. 19).

Bestämmelserna om revisorer i 9 kap. gäller endast bolagets egna revisorer. Av hänvisningen i *tredje stycket* framgår dock att vissa av bestämmelserna i 9 kap. skall tillämpas även på revisorer som anlitas enbart för granskning enligt denna paragraf.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

13 kap. 9 §

Styrelsen skall hålla förslaget enligt 3 §, i förekommande fall tillsammans med handlingar som anges i 6–8 §§, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om emission skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 12 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 4 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 333). Den är av samma slag som 12 kap. 8 §. För kommentarer hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

13 kap. 10 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 3 § skall innehålla uppgift om den företrädesrätt att teckna aktier som aktieägarna eller annan skall ha eller vem som annars skall få delta i emissionen. Om aktieägarna inte skall ha företrädesrätt i förhållande till det antal aktier de äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen, skall förslagets huvudsakliga innehåll anges.

(Jfr 12 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 4 § andra och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr 1975:103 s. 333 och prop. 1986/87:76 s. 38). Den innehåller bestämmelser om innehållet i kallelsen till den bolagsstämma där frågan om emission skall prövas. Ytterligare bestämmelser om kallelsens innehåll finns i 7 kap.

*Bolagsstämmans beslut**13 kap. 11 §*

Bolagsstämmans beslut om nyemission av aktier skall innehålla de uppgifter som framgår av 4 § första och andra styckena samt 5 § första stycket.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 39 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 4 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. s. 333 f.), klargör att de uppgifter som enligt 4 och 5 §§ skall finnas i ett förslag till beslut om nyemission av aktier också skall ingå i själva stämmobeslutet (*första stycket*).

När det gäller publika aktiebolag skall, i förekommande fall, ytterligare en uppgift ingå i beslutet. Detta framgår av 39 §. En erinran om denna bestämmelse har tagits in i *andra stycket*.

*Underrättelse**13 kap. 12 §*

I bolag som inte är avstämningsbolag skall ett beslut enligt 11 § genast sändas till aktieägare, vars postadress är känd för bolaget, om aktieägaren skall ha företrädesrätt att delta i emissionen. Detsamma gäller beslut som med stöd av stämmans bemyndigande har fattats av styrelsen eller den som styrelsen inom sig har utsett.

Underrättelse enligt första stycket behövs inte, om samtliga aktieägare har varit företrädade vid den bolagsstämma som har beslutat om emissionen.

(Jfr 12 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som närmast motsvarar 4 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 335), behandlas frågan om underrättelse om beslut om nyemission av aktier. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.4.

Enligt *första stycket* skall aktieägare i kupongbolag tillsändas en särskild underrättelse om emissionsbeslutet, under förutsättning att de har företrädesrätt till de nya aktierna. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Bestämmelsen syftar till att skapa garantier för att aktieägare med företrädesrätt inte går miste om denna på grund av bristande kännedom om emissionen. Någon underrättelse av detta slag krävs inte i avstämningsbolag. I dessa bolag underrättas aktieägare, som har företrädesrätt, i stället genom den centrala värdepappersförvararens försorg om hur många teckningsrätter som har registrerats på hans eller hennes konto.

Eftersom informationen riktar sig till bolagets aktieägare, fordras inte någon underrättelse om samtliga aktieägare har varit företrädade vid den stämma som har beslutat om emissionen. Detta framgår av *andra stycket*.

Det krav på kungörelse av emissionsbeslut som uppställs i den nuvarande lagen har inte tagits med i lagförslaget. Skälet till det har berörts i avsnitt 9.3.4.

Aktieteckning

Hur nya aktier skall tecknas

13 kap. 13 §

Teckning av nya aktier med anledning av ett beslut om nyemission av aktier skall ske på en teckningslista som innehåller emissionsbeslutet. En kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 6–8 §§ skall vara fogade till teckningslistan eller hållas tillgängliga för aktietecknare på en plats som anges i listan.

Teckning får i stället ske i stämmans protokoll, om alla aktierna tecknas av dem som är berättigade till det vid den stämma där emissionsbeslutet fattas.

I avstämningsbolag får det bestämmas i emissionsbeslutet att teckning i fråga om hela eller en viss del av emissionen i stället skall ske genom betalning. I så fall skall beslutet samt en kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 6–8 §§ hållas tillgängliga för tecknarna hos bolaget.

(Jfr 12 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om teckning av emitterade aktier, har sin motsvarighet i 4 kap. 8 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 335 f. och prop. 1989/90:160 s. 49). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3.5.

I sak överensstämmer bestämmelserna i paragrafen i allt väsentligt med de regler som hittills har gällt. Liksom hittills skall således teckningen ske på en särskild teckningslista till vilken vissa handlingar skall fogas (se *första stycket*). Teckningen skall ske i form av en anteckning på teckningslistan om att en viss angiven person har tecknat ett visst antal aktier.

Andra stycket innehåller bestämmelser om ett förenklat teckningsförfarande, s.k. simultanteckning. Till skillnad från hittills skall detta förenklade teckningsförfarande kunna tillämpas även i andra bolag än kupongbolag. I *tredje stycket* finns bestämmelser om teckning genom betalning. Dessa överensstämmer i allt väsentligt med hittills gällande

rätt. De handlingar som enligt bestämmelsen skall hållas tillgängliga för aktietecknarna skall emellertid enligt lagförslaget finnas hos bolaget i stället för, som hittills, hos den centrala värdepappersförvararen.

Verkan av att teckning inte sker på rätt sätt

13 kap. 14 §

En aktieteckning som har gjorts på annat sätt än som anges i 13 § kan göras gällande endast om emissionsbeslutet registreras utan att aktietecknaren dessförinnan har anmält felet hos Bolagsverket.

(Jfr 12 kap. 16 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar delar av 4 kap. 8 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 336), reglerar verkningarna av en felaktig aktieteckning (jfr avsnitt 9.3.5). En motsvarande bestämmelse finns i 2 kap. 12 § (se kommentaren till den paragrafen).

Verkan av att aktier har tecknats med avvikande villkor

13 kap. 15 §

Om en aktie har tecknats med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet, är teckningen ogiltig. Har ogiltigheten inte anmälts hos Bolagsverket innan emissionsbeslutet har registrerats, är dock aktietecknaren bunden av teckningen men kan inte åberopa villkoret.

(Jfr 12 kap. 16 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 4 kap. 8 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 336). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3.5.

I paragrafen regleras verkningarna av att en teckning har skett med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet. Innebörden i bestämmelsen är densamma som i den motsvarande bestämmelsen i den nuvarande lagen. Däremot skiljer sig bestämmelsen från den motsvarande bestämmelsen om teckning i samband med bolagsbildning (jfr 2 kap. 13 §). Enligt förevarande paragraf är en teckning som har skett med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet ogiltig. Den kan alltså inte åberopas av vare sig bolaget eller tecknaren. Det åligger dock tecknaren att före registreringen av emissionsbeslutet anmäla ogiltigheten hos Bolagsverket. Om så inte sker, är aktietecknaren bunden av teckningen, fastän han eller hon inte kan åberopa det ifrågavarande villkoret.

Om en teckning är ogiltig, har tecknarna enligt 17 § tredje stycket rätt att få tillbaka det som har betalats för tecknade aktier.

Verkan av att villkor för aktieteckning inte har uppfyllts

13 kap. 16 §

Efter registreringen av emissionsbeslutet kan en aktietecknare inte som grund för att aktieteckningen är ogiltig åberopa att ett villkor i beslutet inte har uppfyllts.

(Jfr 12 kap. 16 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr dock uttalanden i prop. 1975:103 s. 336). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3.5.

Av paragrafen framgår att aktietecknaren efter registreringen av emissionsbeslutet är bunden av teckningen även om ett villkor i beslutet inte har uppfyllts. Detta överensstämmer med vad som föreskrivs i 2 kap. 14 § beträffande bolagsbildning. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

Otillräcklig teckning m.m.

13 kap. 17 §

Om det i emissionsbeslutet har bestämts ett visst belopp eller ett visst lägsta belopp som bolagets aktiekapital skall ökas med, upphör beslutet att gälla, om beloppet inte tecknas inom teckningstiden.

Om ett emissionsbeslut upphör att gälla enligt första stycket, gäller detta också beslut om en sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet ökas.

Upphör emissionsbeslutet att gälla, skall belopp som har betalats för tecknade aktier genast betalas tillbaka jämte ränta enligt 2 § andra stycket och 5 § räntelagen (1975:635). Detsamma gäller om en aktieteckning av annat skäl inte är bindande.

(Jfr 12 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 336 f.). På inrådan av *Lagrådet* har, i förhållande till lagrådsremissens förslag, en mindre ändring gjorts i rubriken före paragrafen.

Paragrafen reglerar den situationen att det ökingsbelopp eller det lägsta ökingsbelopp som har fastställts i emissionsbeslutet inte har tecknats före teckningstidens utgång. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med hittills gällande rätt. I *tredje stycket* har klarlagts att återbetalning till aktietecknarna skall innefatta även viss avkastning på aktiebeloppet. Detta överensstämmer i princip med vad som gäller beträffande återbetalning sedan frågan om bolagsbildning har förfallit (jfr 2 kap. 24 § andra stycket). I det fallet avses med avkastning den faktiska avkastning som har uppkommit genom bolagets förvaltning av aktiebeloppet. I lagrådsremissen föreslogs att motsvarande skulle gälla vid återbetalning enligt förevarande paragraf. Såsom *Lagrådet* har påpekat kan det emellertid vid en avbruten nyemission ofta vara svårt att slå fast vilken avkastning som har uppkommit på de inbetalade beloppen, eftersom det, till skillnad från i bolagsbildningsfallet, inte krävs att inbetalade belopp hålls avskilda. I förevarande paragraf föreskrivs därför, i enlighet med *Lagrådets* förslag, att en schabloniserad avkastning skall räknas fram enligt räntelagens bestämmelser om avkastningsränta. Det har inte ansetts nödvändigt att – såsom *Lagrådet* har föreslagit – förse skyldigheten att utge avkastningsränta med ett undantag för fallet att bolaget har gått med förlust.

I paragrafen har det vidare klarlagts att aktietecknare har rätt till återbetalning även i de fall då en aktieteckning inte är bindande av annat skäl

än att emissionsbeslutet har förfallit. Även detta överensstämmer med Prop. 2004/05:85 vad som gäller vid bolagsbildning.

Tilldelning av aktier

13 kap. 18 §

När teckningen enligt 13 § har avslutats, skall styrelsen besluta om tilldelning till aktietecknarna. Anser styrelsen att någon teckning är ogiltig, skall tecknaren genast underrättas om detta.

Tilldelade aktier skall genast föras in i aktieboken.

I avstämningsbolag skall anmälan genast göras till den centrala värdepappersförvararen om att styrelsen har fattat beslut om tilldelning.

(Jfr 12 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 336 och prop. 1986/87:76 s. 38). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3.7.

Första stycket innehåller bestämmelser om tilldelning av utgivna aktier. Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt.

Av andra stycket framgår att de tilldelade aktierna genast skall tas upp i aktieboken. I kupongbolag ligger ansvaret för att så sker på styrelsen (se 5 kap. 7 §) och i avstämningsbolag på den centrala värdepappersförvararen (se 5 kap. 12 §). Den centrala värdepappersförvararen förutsätts få kännedom om emissionen genom en underrättelse från bolaget (se *tredje stycket*).

Betalning av aktierna

Vad som lägst skall betalas för tecknade aktier

13 kap. 19 §

Betalningen för en aktie får inte understiga de tidigare aktiernas kvotvärde, om inte annat följer av 4 § tredje stycket.

Om en aktie har tecknats med villkor som strider mot första stycket, skall ett belopp som motsvarar aktiens kvotvärde ändå betalas.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 4 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 330 f.). Den knyter an till förbudet mot teckning till underkurs i 4 § tredje stycket. Den klargör att underkursförbudet skall iakttas även vid betalningen. En motsvarande bestämmelse finns, såvitt gäller bolagsbildning, i 2 kap. 15 §.

Hur aktierna skall betalas

13 kap. 20 §

Tecknade aktier skall betalas i pengar eller, om det finns en bestämmelse om detta i emissionsbeslutet, med apportegendom. I sådana fall som avses i 24 § får de även betalas genom kvittning.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 41 §.

(Jfr 12 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, regleras hur betalning för tecknade aktier skall ske. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.8.

Av paragrafen framgår att vederlaget kan utgöras av pengar eller apportegendom. För att betalning skall få erläggas med apportegendom krävs att föreskrifter om detta har tagits med i emissionsbeslutet (se 5 § första stycket 6). Under vissa förutsättningar får betalning ske även genom kvittning. Närmare bestämmelser om detta finns i 24 och 41 §§.

Betalning i pengar

13 kap. 21 §

Betalning i pengar skall ske genom insättning på ett särskilt konto som bolaget har öppnat för ändamålet hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 40 §.

(Jfr 12 kap. 19 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvaras av 4 kap. 12 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 338 f.), innehåller bestämmelser om betalning i pengar. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.8. *Första stycket* överensstämmer med 2 kap. 17 § första meningen. *Andra stycket* innehåller en erinran om den särskilda bestämmelsen för publika aktiebolag i 40 §.

Betalning med apportegendom

13 kap. 22 §

Betalning med apportegendom skall ske genom att egendomen avskiljs för att ingå i bolagets egendom.

(Jfr 12 kap. 19 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, anger hur betalning med apportegendom skall ske (jfr avsnitt 9.3.8). Den överensstämmer med 2 kap. 18 §.

13 kap. 23 §

Om aktierna skall betalas med apportegendom, skall en revisor avge ett skriftligt, undertecknat yttrande över betalningen. I fråga om yttrandets innehåll och revisorns kvalifikationer gäller 2 kap. 19 §.

(Jfr 12 kap. 23 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 12 § första stycket 5 i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 338). Den innehåller en särskild bestämmelse om vad revisorsyttrandet skall innehålla angående förekommande apportegendom. Yttrandet skall ha samma innehåll som ett motsvarande yttrande vid bolagsbildning (se 2 kap. 19 §). Det innebär att det av yttrandet skall framgå att apportegendomen har tillförts bolaget

samt att den är eller kan antas bli till nytta för bolagets verksamhet och att den inte i emissionsbeslutet har åsatts högre värde än det verkliga värdet för bolaget. Vidare skall revisorn beskriva egendomen och ange vilken värderingsmetod som han eller hon har tillämpat. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

Kvittning m.m.

13 kap. 24 §

En skuld på grund av en aktieteckning enligt 13 § får kvittas mot en fordran hos bolaget endast om det finns en bestämmelse om detta i emissionsbeslutet.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 41 §.

(Jfr 12 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har sin motsvarighet i 4 kap. 11 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337). Den reglerar frågan om kvittning av skuld på grund av aktieteckning. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.8. Bestämmelsen i *första stycket* överensstämmer med hittills gällande rätt. I 41 § finns särskilda bestämmelser om kvittning i publika aktiebolag. En erinran om dessa bestämmelser har tagits in i *andra stycket*.

13 kap. 25 §

Överlåts en aktie som ännu inte är till fullo betald, är förvärvaren, så snart han eller hon har anmält sig för införelse i aktieboken, ansvarig för betalningen tillsammans med överlåtare.

(Jfr 12 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har sin motsvarighet i 4 kap. 11 § första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337), innehåller en bestämmelse om betalningsansvaret för obetalda aktier. I lagrådsremissens förslag kom bestämmelsen till uttryck genom en hänvisning till den likalydande bestämmelsen i 2 kap. 21 § andra stycket. Det har emellertid ansetts att bestämmelsen blir mera lättillgänglig om den skrivs ut i 13 kap.

Förverkande av rätt till aktie

13 kap. 26 §

Om en aktie inte betalas i rätt tid, får styrelsen förklara rätten till aktien förverkad för den betalningsskyldige.

Innan rätten till aktien förklaras förverkad, skall styrelsen uppmana den betalningsskyldige att betala och underrätta denne om att rätten till aktien annars kan förklaras förverkad. Styrelsen skall anses ha uppfyllt denna skyldighet om en skriftlig uppmaning har lämnats på det sätt som anges i 12 kap. 12 § andra stycket.

Så länge en aktie som avses i första stycket inte har blivit ogiltig enligt 29 § andra stycket kan styrelsen låta någon annan överta aktien och betalningsansvaret för det tecknade beloppet.

(Jfr 12 kap. 22 i SOU 2001:1.)

Paragrafen har sin motsvarighet i 4 kap. 11 § första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337). Den innehåller bestämmelser om förverkande av rätt till aktie vid bristande betalning. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.8. I sak överensstämmer bestämmelserna i allt väsentligt med hittills gällande rätt. Den bestämmelse som hittills har funnits om att den för vilken en aktie har förverkats skall svara för en femtedel av aktiens värde om aktien inte övertas av någon annan återfinns emellertid inte i lagförslaget. Bestämmelserna om underrättelse till aktietecknaren har också en något annan innebörd än de hittills har haft (jfr 12 kap. 12 § andra stycket).

Registrering av emissionsbeslutet

Registreringsanmälan

13 kap. 27 §

Styrelsen skall inom sex månader från beslutet om nyemission av aktier anmäla beslutet för registrering i aktiebolagsregistret, såvida beslutet inte har upphört att gälla enligt 17 §.

(Jfr 12 kap. 23 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 4 kap. 12 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337 och prop. 1988/89:152 s. 139). Den och de närmast följande paragraferna reglerar frågor om registrering av beslut om nyemission av aktier. Dessa frågor har behandlats i avsnitt 9.3.9.

I paragrafen åläggs bolagets styrelse att anmäla ett beslut om nyemission för registrering inom sex månader från beslutsdagen. Någon anmälan skall dock inte göras om beslutet har förfallit på grund av att emissionen inte har fulltecknats (se 17 §). Anmälan skall ges in till Bolagsverket.

Förutsättningar för registrering

13 kap. 28 §

Ett beslut om nyemission av aktier får registreras endast om

1. summan av de belopp som enligt 4 § tredje stycket första meningen lägst skall betalas för tecknade och tilldelade aktier uppgår till det belopp eller lägsta belopp som bolagets aktiekapital skall ökas med genom emissionen,
2. full och godtagbar betalning har erlagts för samtliga tecknade och tilldelade aktier,
3. ett intyg visas upp från ett sådant kreditinstitut som avses i 21 § första stycket angående betalning i pengar, och
4. ett yttrande enligt 23 § visas upp angående apportegendom som anges i emissionsbeslutet.

En del av en emission får registreras, om bestämmelserna i första stycket 1 och 2 inte hindrar det.

I fråga om publika aktiebolag gäller 42 § i stället för första stycket 3 och 4.

(Jfr 12 kap. 23 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 12 § första stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337 och prop. 1988/89:152 s. 139). Den reglerar förutsättningarna för att Bolagsverket skall registrera ett beslut om nyemission av aktier. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.9.

Bestämmelserna i *första stycket* stämmer nära överens med de krav som uppställs i 2 kap. 23 § när det gäller registrering av ett nybildat bolag. Enligt *punkten 1* får emissionsbeslutet inte registreras om summan av de belopp som enligt 4 § tredje stycket lägst skall betalas för tecknade och tilldelade aktier inte uppgår till det belopp eller lägsta belopp varmed aktiekapitalet skall ökas genom emissionen. Därutöver krävs att full och godtagbar betalning har erlagts för samtliga tecknade och tilldelade aktier (*punkten 2*). Det senare kravet knyter an till de bestämmelser som finns i 19–24 §§ om hur betalning skall ske. För att registrering skall ske krävs dels att betalningen har kommit bolaget till handa på föreskrivet sätt, dels att betalningen är tillräcklig. Kraven avser hela det belopp som skall betalas, alltså även eventuell överkurs. Prövningen av om kravet på full och godtagbar betalning av aktier är uppfyllt förutsätts ske på grundval av intyg från kreditinstitut och revisorer. Av *punkten 3* framgår att betalning med pengar skall styrkas genom intyg från en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut inom EES. Betalning med apportegendom skall, enligt *punkten 4*, styrkas genom ett yttrande från revisor.

Av 27 kap. 2 § följer att Bolagsverket skall kontrollera att emissionsbeslutet även i övrigt är författningsenligt. Således kan också andra brister än de som anges i förevarande paragraf utgöra hinder mot registrering. Som exempel kan nämnas att emissionsbeslutet inte har fattats med erforderlig majoritet eller att det är behäftat med något annat formellt fel.

Enligt *andra stycket* är det under vissa förutsättningar tillåtet att registrera del av en emission. För att delregistrering skall få ske krävs att den del av ökningsbeloppet som registreras är till fullo betald och att denna del minst motsvarar det lägsta belopp varmed aktiekapitalet skall ökas. Bestämmelsen öppnar en möjlighet för bolag att registrera ökningsbeloppet efterhand som betalning för tecknade aktier flyter in. Den nuvarande möjligheten att registrera hela ökningsbeloppet innan full betalning erlagts (se 4 kap. 12 § första stycket 3 i den nuvarande aktiebolagslagen) har inte tagits med i lagförslaget.

För publika aktiebolag gäller enligt 42 § avvikande regler om hur betalningen skall styrkas. En erinran om dessa bestämmelser har tagits in i *tredje stycket*.

Verkan av registrering

13 kap. 29 §

Genom registreringen av emissionsbeslutet fastställs ökningen av aktiekapitalet till summan av de belopp som enligt 4 § tredje stycket första meningen lägst skall betalas för tecknade och tilldelade aktier med avdrag för aktier till vilka rätten har förklarats förverkad och som inte har övertagits av någon annan.

Om rätten till en aktie har förverkats för den betalningsskyldige och aktien inte har övertagits av någon annan blir aktien ogiltig när emissionsbeslutet har registrerats.

(Jfr 12 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 4 kap. 12 § tredje och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 339). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3.9.

Av paragrafen framgår att aktiekapitalet ökas i och med registreringen av emissionsbeslutet. Ökningsbeloppet utgörs enligt *första stycket* av summan av de belopp som enligt 4 § tredje stycket lägst skall betalas för tecknade och tilldelade aktier, dvs. de tidigare aktiernas kvotvärde.

I 26 § finns bestämmelser om att rätten till aktier som inte betalas i tid kan förklaras förverkad för den betalningsskyldige. Sådana aktier kan övertas av andra. Det sker genom att aktien tecknas på nytt och därefter betalas. Aktier till vilka rätten har förklarats förverkad och som inte har övertagits av annan blir i och med registreringen av emissionsbeslutet ogiltiga (*andra stycket*). När ökningsbeloppet fastställs enligt första stycket, skall avdrag göras för dessa aktier.

Verkan av utebliven registrering

13 kap. 30 §

Om någon anmälan för registrering enligt 27 § inte har gjorts inom föreskriven tid eller om Bolagsverket genom ett beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om sådan registrering eller vägrat registrering, skall 17 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har sin motsvarighet i 4 kap. 12 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 339), anger vilka konsekvenser det får om registrering inte sker. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.9.

Paragrafen innebär att ett emissionsbeslut förfaller om registreringsanmälan inte sker i rätt tid, dvs. inom sex månader från beslutet. Samma rättsverkningar inträder om Bolagsverket avskriver ett registreringsärende eller vägrar registrering. Om beslutet förfaller, skall de belopp som har betalats för tecknade aktier genast återbetalas (se vidare 17 §).

Styrelsebeslut om emission under förutsättning av bolagsstämmans godkännande

13 kap. 31 §

Styrelsen får besluta om nyemission av aktier under förutsättning av bolagsstämmans efterföljande godkännande och samtidigt med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt.

Innan styrelsen fattar ett beslut enligt första stycket, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–7 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 8 § sker. I fråga om innehållet i styrelsens beslut skall 11 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar delar av 4 kap. 14 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 340 f.), reglerar tillsammans med de följande paragraferna styrelsens möjligheter att besluta om nyemission av aktier. Frågan har behandlats i avsnitt 9.1.4.

Styrelsen kan besluta om nyemission på två sätt, antingen under förutsättning av bolagsstämmans efterföljande godkännande eller med stöd av ett av stämman i förväg lämnat bemyndigande. Det första sättet regleras i 31–34 §§ och det senare i 35–38 §§. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med hittills gällande rätt.

I *första stycket* klargörs att styrelsen har möjlighet att besluta om nyemission av aktier under förutsättning att bolagsstämman godkänner det i efterhand. Styrelsen har därvid även rätt att besluta om att avvika från aktieägarnas företrädesrätt; också i den delen är beslutet beroende av att det i efterhand godkänns av stämman. Beslut enligt denna paragraf kan fattas även i de fall då beslutet förutsätter ändring av bolagsordningen. Av 11 kap. 2 § andra stycket följer att bolagsordningen i ett sådant fall måste ändras innan bolagsstämman godkänner styrelsens beslut.

Av *andra stycket* framgår att styrelsen inför beslutet skall upprätta samma slag av handlingar som skall upprättas inför ett stämmobeslut om nyemission, dvs. ett beslutsförslag med visst innehåll (3–5 §§) och viss kompletterande ekonomisk information (6 och 7 §§). Vidare skall styrelsen se till att uppgifter om apportegendom och kvittning i förslaget granskas av en eller flera revisorer (8 §). Innehållet i styrelsens beslut skall vara detsamma som innehållet i ett beslut som har fattats av stämman (jfr 11 §). Det innebär bl.a. att styrelsen i beslutet kan bemyndiga någon inom styrelsen att bestämma emissionsbeloppet m.m. (jfr 5 § första stycket 6).

13 kap. 32 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall aktieägare med företrädesrätt underrättas om styrelsens beslut enligt 31 § med tillämpning av 12 § första stycket.

När styrelsen har fattat ett beslut enligt 31 § och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats enligt första stycket, får teckning, tilldelning och betalning av aktier äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel. Nya aktier får dock inte föras in i aktieboken förrän bolagsstämman har godkänt emissionsbeslutet.

(Jfr 12 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 4 kap. 14 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 341).

Första stycket innehåller en bestämmelse om att aktieägare, som skall ha företrädesrätt till nya aktier vid en av styrelsen beslutad nyemission, skall underrättas om styrelsens beslut. Bestämmelsen överensstämmer i sak med den som gäller när bolagsstämman har fattat ett motsvarande beslut.

Enligt *andra stycket* får teckning, tilldelning och betalning av nya aktier äga rum när beslutet har fattats och, i förekommande fall, underrättelse har skett enligt första stycket. Även i detta avseende gäller i

princip samma bestämmelser som när det är bolagsstämman som har beslutat om emissionen (se vidare 13–30 §§). Möjligheten till s.k. simultanteckning i 13 § andra stycket blir emellertid av naturliga skäl aldrig aktuell när det är styrelsen som har fattat beslutet.

Det är alltså inte nödvändigt att avvakta bolagsstämmans godkännande innan teckning och tilldelning inleds. De nya aktierna skall emellertid inte tas upp i aktieboken förrän stämman har fattat sitt beslut. Styrelsens beslut förfaller om styrelsen har fastställt ett visst belopp eller ett visst lägsta belopp för emissionen och detta belopp inte tecknas. Detsamma får anses gälla om minimibeloppet visserligen tecknas men styrelsen på grund av bristande betalning tvingas förklara aktier förverkade i sådan omfattning att minimibeloppet inte uppnås. Om emissionsbeslutet har förfallit, blir det givetvis inte aktuellt att låta bolagsstämman pröva frågan om godkännande av beslutet.

13 kap. 33 §

När bolagsstämman skall pröva en fråga om godkännande av ett beslut enligt 31 §, skall beslutet och handlingar som avses i 6–8 §§ tillhållas aktieägarna enligt 9 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om beslutet som anges i 10 §.

(Jfr 12 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 14 § andra stycket första och andra meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 341).

Av paragrafen framgår att aktieägarna inför ett stämmobeslut om godkännande av styrelsens emissionsbeslut skall ha samma beslutsunderlag som inför ett stämmobeslut om emission. Styrelsens beslut skall alltså, tillsammans med de handlingar som avses i 6–8 §§, hållas tillgängligt minst två veckor före stämman. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla uppgift om den företrädesrätt att teckna aktier som enligt beslutet tillkommer aktieägarna. I vissa fall skall också beslutets huvudsakliga innehåll redovisas i kallelsen (se 10 §).

13 kap. 34 §

Styrelsens beslut enligt 31 § skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret inom ett år från beslutet, om det inte har upphört att gälla enligt 17 §. Beslutet får inte registreras om det inte har godkänts av bolagsstämman. I övrigt skall 28–30 §§ tillämpas i fråga om registrering och verkan av registrering eller utebliven registrering.

(Jfr 12 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 341 f.).

I paragrafen anges att styrelsens beslut om emission skall anmälas för registrering inom ett år från beslutet. Om beslutet har förfallit på grund av att emissionen inte har fulltecknats, skall dock av naturliga skäl någon anmälan inte göras. Detta framgår av hänvisningen till 17 §. Ytterligare en förutsättning för anmälan är att bolagsstämman har lämnat sitt godkännande. Om frågan inte har tagits upp på någon stämma inom den

angivna tiden eller om stämman har beslutat att inte godkänna styrelsens emission, blir det alltså inte aktuellt med registrering. I sådana fall, liksom när Bolagsverket har avskrivit ett registreringsärende eller vägrat registrering, förfaller styrelsens emissionsbeslut (jfr 30 §). Vad som har betalats för de tecknade aktierna skall i sådana fall genast betalas tillbaka.

Bolagsstämmans godkännande av ett styrelsebeslut som innebär avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt är ett sådant beslut som avses i 2 §. För att beslutet skall vara giltigt skall det således ha biträtts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädade vid stämman.

I fråga om Bolagsverkets prövning av en registreringsanmälan och rättsverkningarna av ett beslut om registrering skall bestämmelserna i 28–30 §§ tillämpas. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till dessa bestämmelser.

Styrelsebeslut om emission enligt bolagsstämmans bemyndigande

13 kap. 35 §

Bolagsstämman får bemyndiga styrelsen att besluta om nyemission av aktier i den mån emissionen kan ske utan ändring av bolagsordningen. I ett sådant bemyndigande kan styrelsen ges rätt att med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 30 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 4 kap. 15 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342). I denna och de följande paragraferna regleras möjligheten för styrelsen att besluta om nyemission av aktier enligt bolagsstämmans bemyndigande. Frågan har behandlats i avsnitt 9.1.4.

Ett bemyndigande till styrelsen att besluta om nyemission av aktier får lämnas endast om emissionen kan genomföras utan ändringar i bolagsordningen. Om den planerade emissionen innebär att det aktiekapital eller högsta aktiekapital som anges i bolagsordningen överskrids, måste således bolagsordningen ändras innan bemyndigandet kan ges. Det är inte tillåtet att delegera till styrelsen att besluta om ändringar i bolagsordningen.

Bolagsstämmans beslut att bemyndiga styrelsen att besluta om en emission som innebär avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt är ett sådant beslut som avses i 2 §. För att beslutet skall vara giltigt måste det således ha biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädade vid stämman.

Av 16 kap. 2 § följer att stämmans möjlighet att lämna bemyndigande till styrelsen inte gäller vid vissa typer av riktade emissioner.

13 kap. 36 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om bemyndigande enligt 35 §, skall styrelsen upprätta ett förslag till beslut. I förslaget skall det särskilt anges om styrelsen skall kunna besluta om emission med en sådan

bestämmelse som avses i 5 § första stycket 6 eller med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt. I förslaget skall vidare anges den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bemyndigandet får utnyttjas.

Förslaget skall före den bolagsstämma som skall pröva frågan om bemyndigande tillhandahållas aktieägarna på det sätt som anges i 9 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om det föreslagna bemyndigandet som anges i 10 §.

(Jfr 12 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har sin motsvarighet i 4 kap. 15 § andra stycket första-tredje meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342).

I *första stycket* anges vilket underlag som aktieägarna skall ha tillgång till inför en stämma som skall pröva en fråga om bemyndigande. Underlaget skall bestå av ett förslag till beslut. Vad som avses är ett förslag till beslut om bemyndigande och inte ett förslag till emissionsbeslut. I förslaget skall den föreslagna tiden för bemyndigandets giltighet anges särskilt. Denna tid får inte sträcka sig längre än till nästa årsstämma. Om bemyndigandet skall ge styrelsen rätt att besluta om apportvillkor eller liknande skall även detta anges särskilt. Det uppställs däremot inte något krav på att aktieägarna skall tillhandahållas en sådan redogörelse från styrelsen som avses i 7 § eller ett sådant revisorsyttrande som avses i 8 §. Det har ansetts att ett krav på att sådana handlingar skall upprättas inför stämman kraftigt skulle minska bemyndigandeinstitutets användbarhet för apportemissioner vid exempelvis offentliga uppköpserbudanden där betalning erbjuds i form av aktier i budgivarbolaget. Av 38 § följer emellertid att sådana handlingar skall upprättas när styrelsen utnyttjar bemyndigandet. Det krävs inte att förslaget till bemyndigande kompletteras med sådant underlag som avses i 6 §.

Andra stycket innehåller ett krav på att förslaget till beslut skall tillhandahållas aktieägarna under minst två veckor före stämman. Kallelsen skall ha det innehåll som anges i 10 §. Om bemyndigandet skall ge styrelsen rätt att besluta om avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt, skall sålunda förslagets huvudsakliga innehåll framgå av kallelsen till stämman.

13 kap. 37 §

Bolagsstämmans beslut om bemyndigande enligt 35 § skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. Innan beslutet har registrerats, får styrelsen inte besluta om emission.

(Jfr 12 kap. 30 § andra stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som närmast motsvarar 4 kap. 15 § andra stycket fjärde och femte meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342), uppställs ett krav på att bolagsstämmans bemyndigandebeslut genast skall anmälas för registrering. Styrelsen får inte utnyttja bemyndigandet förrän registrering har skett. Bestämmelserna överensstämmer med hittills gällande rätt.

Innan styrelsen beslutar om emission med stöd av ett bemyndigande enligt 35 §, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–7 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 8 § sker. För styrelsens beslut gäller 11 § om beslutets innehåll samt 12 § första stycket om underrättelse.

När beslutet har fattats och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats, får teckning, tilldelning och betalning av nya aktier äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel. I fråga om registrering och verkan av registrering eller utebliven registrering tillämpas 27–30 §§.

(Jfr 12 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har sin motsvarighet i 4 kap. 15 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 342).

Av *första stycket* framgår att styrelsen, innan den fattar ett emissionsbeslut med stöd av stämmans bemyndigande, skall upprätta samma handlingar som skall upprättas inför ett stämmobeslut om nyemission, dvs. ett beslutsförslag med visst innehåll (3–5 §§) och viss kompletterande ekonomisk information (6 och 7 §§). Vidare skall styrelsen se till att uppgifter om apportegendom och kvittning i förslaget granskas av en eller flera revisorer (8 §). Styrelsens beslut skall innehålla samma uppgifter som ett stämmobeslut om emission (jfr 11 §). Beträffande underrättelse om beslutet gäller samma regler som när beslutet fattas av stämman (jfr 12 § första stycket).

Efter det att beslutet har fattats och, såvitt gäller kupongbolag, underrättelse har skett, får teckning, tilldelning och betalning av nya aktier äga rum (*andra stycket*). Även i dessa avseenden, liksom när det gäller registrering, gäller samma bestämmelser som när stämman har beslutat om emission (13–30 §§).

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Uppgifter om kvittning i emissionsbeslut m.m.

13 kap. 39 §

I ett publikt aktiebolag skall ett förslag enligt 3 § och ett beslut enligt 11 § i förekommande fall innehålla uppgift om de begränsningar som skall gälla i styrelsens rätt enligt 41 § att tillåta kvittning.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den innehåller en kompletterande bestämmelse för publika aktiebolag när det gäller innehållet i ett emissionsbeslut och i förslaget till ett sådant beslut. Bestämmelsen knyter an till bestämmelserna i 41 § om att styrelsen i ett publikt aktiebolag i vissa fall kan tillåta kvittning även om emissionsbeslutet inte innehåller bestämmelser om kvittning. Det står dock aktieägarna fritt att begränsa styrelsens rätt genom särskilda villkor i emissionsbeslutet. Om sådana villkor skall gälla, skall dessa tas med i förslaget till beslut respektive emissionsbeslutet.

13 kap. 40 §

I ett publikt aktiebolag får, förutom på sätt som anges i 21 §, sådan betalning för tecknade aktier som skall lämnas i pengar ske direkt till bolaget.

(Jfr 12 kap. 19 § första stycket andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 4 kap. 12 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 338 f.). Den innebär att betalning för tecknade aktier i ett publikt aktiebolag får ske direkt till bolaget i stället för på det sätt som anges i 21 §. Tidigare har denna möjlighet stått öppen endast för bolag vars bundna egna kapital uppgår till minst en miljon kronor.

Kvittning

13 kap. 41 §

I ett publikt aktiebolag får, trots vad som sägs i 24 §, aktierna betalas genom kvittning, om

1. det inte strider mot emissionsbeslutet,
2. styrelsen finner det lämpligt, och
3. kvittning kan ske utan skada för bolaget eller dess borgenärer.

(Jfr 12 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 4 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 337). Den ger publika aktiebolag en möjlighet att tillåta kvittning av skulder på grund av aktieteckning utöver vad som följer av 24 §. Tidigare har denna möjlighet stått öppen endast för bolag vars bundna egna kapital uppgår till minst en miljon kronor. I paragrafen uppställs tre förutsättningar för att kvittning skall få ske. För det första skall kvittningen inte strida mot sådana villkor som i enlighet med 39 § har tagits in i emissionsbeslutet. För det andra skall styrelsen bedöma att det är lämpligt att tillåta kvittning. För det tredje skall kvittning ske utan skada för bolaget eller dess borgenärer. Den sista frågan skall bedömas med utgångspunkt i förhållandena vid den tidpunkt då betalningen skall erläggas. Styrelsen kan därför inte lämna utfästelse att medge kvittning i framtiden.

Revisorsyttrande

13 kap. 42 §

I fråga om publika aktiebolag gäller, i stället för bestämmelserna i 28 § andra stycket 3 och 4, att ett beslut om nyemission av aktier får registreras endast om det visas upp ett yttrande, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Av yttrandet skall framgå att full och godtagbar betalning har lämnats för samtliga tecknade och tilldelade aktier. Såvitt gäller apportegendom skall intyget ha det innehåll som anges i 2 kap. 19 §.

(Jfr 12 kap. 23 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har sin motsvarighet i 4 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller en särskild bestämmelse, tillämplig på publika aktiebolag, om hur betalningen av aktierna skall styrkas i registreringsärendet.

Såsom framgår av 21 § skall, såvitt gäller privata aktiebolag, betalningen ske genom insättning på ett särskilt konto som bolaget har öppnat för ändamålet hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 28 § skall sådan betalning styrkas genom intyg från det aktuella kreditinstitutet. I ett publikt aktiebolag får betalningen även ske direkt till bolaget (se 40 §). Mot den bakgrunden har det i förevarande paragraf föreskrivits att det i ett registreringsärende som avser ett publikt aktiebolag skall företas ett revisorsyttrande om att full och godtagbar betalning har erlagts. En revisor som skriver ett sådant yttrande måste alltså försäkra sig om att betalning i pengar har erlagts till ett särskilt konto hos ett kreditinstitut eller direkt till bolaget samt att eventuell apportegendom har tillförts bolaget. När det gäller betalning med apportegendom skall intyget ha samma innehåll som enligt 2 kap. 19 § (se vidare kommentaren till den bestämmelsen).

14 kap. Emission av teckningsoptioner med åtföljande teckning av nya aktier

Företrädesrätt

14 kap. 1 §

Vid emission enligt detta kapitel har aktieägarna företrädesrätt till teckningsoptionerna i förhållande till det antal aktier de äger.

Första stycket gäller inte, om

1. teckningsoptionerna skall betalas med apportegendom, eller
2. företrädesrätten skall regleras på annat sätt till följd av
 - a. sådana föreskrifter i bolagsordningen som avses i 4 kap. 3 §,
 - b. villkor som har meddelats vid en tidigare emission av teckningsoptioner eller vid en tidigare emission av konvertibler, eller
 - c. bestämmelser i emissionsbeslutet.

I de fall som avses i andra stycket 2 a har aktieägarna företrädesrätt till teckningsoptioner som om emissionen gällde de aktier som kan komma att nytecknas på grund av optionsrätten.

Aktier som bolaget självt eller dess dotterföretag innehar ger inte någon företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 5 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 98 f. och prop. 1975:103 s. 354). I paragrafen regleras aktieägarnas företrädesrätt till nya teckningsoptioner. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1. Bestämmelserna stämmer nära överens med motsvarande bestämmelser i 13 kap. 1 §. Huvudregeln är således att aktieägarna har företrädesrätt till teckningsoptionerna i förhållande till det antal aktier som de äger. Huvudregeln gäller om teckningsoptioner ges ut mot betalning i pengar eller om teckningsoptionerna skall betalas genom kvittning. En skillnad mellan nyemission av aktier och emission av teckningsoptioner är att optioner kan ges ut utan veder-

lag (se avsnitt 9.3.2.). Huvudregeln om lika företrädesrätt gäller även i det fallet. I *andra stycket* anges undantagen från huvudregeln. Dessa överensstämmer med vad som gäller vid nyemission av aktier (se 13 kap. 1 § *andra stycket*).

Tredje stycket innehåller en kompletterande bestämmelse beträffande tillämpningen av föreskrifter i bolagsordningen om företrädesrätt till aktier. Bestämmelsen innebär att vid emission av teckningsoptioner skall sådana bolagsordningsföreskrifter tillämpas som om emissionen gällde de aktier som kan komma att tecknas genom utnyttjande av optionerna. Bestämmelsen överensstämmer med hittills gällande rätt.

Fjärde stycket motsvarar 13 kap. 1 § *tredje stycket*.

14 kap. 2 §

Ett beslut av bolagsstämman enligt 1 § *andra stycket* 2 c om att avvika från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda vid stämman.

(Jfr 12 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som motsvarar 5 kap. 2 § *andra stycket* i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 159), regleras majoritetskravet för ett sådant beslut som avses i 1 § *andra stycket* 2 c. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1. Bestämmelsen överensstämmer med motsvarande bestämmelse i 13 kap. 2 §.

Hur en emission av teckningsoptioner beslutas

Upprättande av förslag

14 kap. 3 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om emission av teckningsoptioner, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 4–10 §§.

(Jfr 12 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, åläggs den som väcker en fråga om emission av teckningsoptioner att upprätta ett förslag till beslut. Frågan om förslag till beslut om emission har behandlats i avsnitt 9.3.3. Bestämmelsen överensstämmer med motsvarande bestämmelse i 13 kap. 3 §.

Förslagets innehåll

14 kap. 4 §

I förslaget enligt 3 § skall följande anges om emissionsvillkoren:

1. det antal teckningsoptioner eller högsta antal teckningsoptioner eller lägsta och högsta antal teckningsoptioner som skall ges ut,

2. den företrädesrätt att teckna teckningsoptioner som aktieägarna eller någon annan skall ha eller vem som annars skall få teckna teckningsoptioner,

3. den tid inom vilken teckning av teckningsoptioner skall ske,

4. den fördelningsgrund som styrelsen skall tillämpa för teckningsoptioner som inte tecknas med företrädesrätt, samt

5. uppgift om huruvida teckningsoptionerna skall ges ut mot betalning.

Uppgifter som avses i första stycket 1 behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 5 § första stycket 8.

Innebär förslaget enligt första stycket 2 en avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen till avvikelsen samt, om teckningsoptionerna ges ut mot betalning, grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en bifogad handling.

Teckningstiden enligt första stycket 3 får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till teckningsoptionerna. I bolag som inte är avstämningsbolag räknas denna tid från det att en underrättelse enligt 14 § har skett eller, om samtliga aktieägare har varit företrädare på den stämma som har beslutat om emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

(Jfr 12 kap. 5 § första stycket 1–4 samt andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och andra stycken har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354). Det tredje stycket motsvarar 5 kap. 4 § första stycket 4 (jfr prop. 1973:93 s. 102 f. och prop. 1975:103 s. 354).

I paragrafen finns bestämmelser om vad ett förslag till beslut om emission av teckningsoptioner skall innehålla i fråga om emissionsvillkoren. Enligt lagförslaget kan teckningsoptioner ges ut med eller utan koppling till en skuldförbindelse. Paragrafen innehåller därför inte några bestämmelser om villkoren för lån som kopplas till teckningsoptioner. Beträffande sådana villkor får i stället allmänna regler och principer för lånevillkor tillämpas.

De uppgifter som anges i denna paragraf är sådana som alltid skall ingå i ett förslag till beslut om emission av teckningsoptioner. I 5 § kompletteras bestämmelsen med angivande av ytterligare uppgifter som under särskilda förutsättningar skall ingå i förslaget. Bestämmelserna i 4 och 5 §§ avser endast sådana uppgifter som har att göra med villkoren för emissionen av teckningsoptioner. Vad förslaget skall innehålla i fråga om de aktier som skall kunna erhållas genom utnyttjande av teckningsoptionerna regleras i 6 och 7 §§.

Enligt *första stycket 1*, som saknar motsvarighet i kommitténs förslag, skall antalet teckningsoptioner anges. I likhet med vad som gäller beträffande aktier vid nyemission (se 13 kap. 4 § första stycket 2) är det tillåtet att i stället ange ett högsta antal teckningsoptioner eller ett lägsta och högsta antal optioner. *Punkten 2* handlar om företrädesrätt. Bestämmelsen motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 4. I tredje stycket finns en kompletterande bestämmelse som ställer krav på viss information om den föreslagna företrädesrätten.

I *punkten 3* behandlas teckningstiden. Bestämmelsen motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 5. *Punkten* skall läsas tillsammans med fjärde stycket.

Punkten 4 avser fördelning av teckningsoptioner i händelse av överteckning. Bestämmelsen motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 6.

Enligt *punkten 5* skall det anges huruvida teckningsoptionerna skall ges ut mot vederlag eller inte. Möjligheten att ge ut teckningsoptioner utan vederlag är ny. Om vederlag skall betalas, skall förslaget enligt 5 § innehålla vissa ytterligare uppgifter beträffande betalningen.

Bestämmelserna i *andra–fjärde styckena* har motsvarigheter i 13 kap. 4 § andra, fjärde och femte styckena. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till de bestämmelserna.

14 kap. 5 §

I förekommande fall skall förslaget enligt 3 § innehålla uppgift om

1. att kuponger som hör till aktiebrevens skall användas som emissionsbevis,

2. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 11 kap. 9 §,

3. avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,

4. det belopp som skall betalas för varje teckningsoption,

5. den tid inom vilken teckningsoptionerna skall betalas eller att teckning skall ske genom betalning enligt 15 § tredje stycket,

6. att teckningsoptionerna skall betalas med apportegendom eller i annat fall på villkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5 eller att teckningsoptioner skall tecknas med kvittningsrätt,

7. övriga särskilda villkor för tecknande av teckningsoptioner, och

8. bemyndigande för styrelsen eller den styrelsen utser inom sig att innan teckningstiden börjar löpa besluta om det antal teckningsoptioner som skall ges ut, vilket belopp som skall betalas för varje teckningsoption, teckningskursen samt sådana villkor som avses i 7.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från dagen för beslutet.

Ett bemyndigande som avses i första stycket 8 får lämnas endast om teckningsoptionerna skall noteras vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. Om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen, skall bemyndigandet utformas så att villkoren beslutas senast den dag som infaller tre dagar före avstämningsdagen.

(Jfr 12 kap. 5 § första stycket 4–8 samt fjärde och femte styckena och 10 § första stycket tredje meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354). Det andra stycket motsvarar 5 kap. 4 § tredje stycket andra meningen (jfr prop. 1973:93 s. 106 och prop. 1975:103 s. 354). Det tredje stycket motsvarar 5 kap. 4 § fjärde stycket (jfr prop. 1973:93 s. 106 f. och prop. 1975:103 s. 354).

Första stycket innehåller en uppräkningslista av uppgifter som under vissa förutsättningar skall ingå i förslaget. *Punkten 1* är tillämplig om det föreslås att bolaget skall utnyttja möjligheten att i stället för särskilda emissionsbevis använda kuponger (se 11 kap. 5 § andra stycket). En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 5 § första stycket 3.

I *punkten 2* behandlas samordnad försäljning av överskjutande teckningsrätter. *Punkten* motsvarar 13 kap. 5 § första stycket 4.

Punkten 3 handlar om avstämningsdagen. *Punkten* motsvarar 13 kap. 5 § första stycket 5. *Punkten* skall läsas tillsammans med andra stycket.

Punkterna 4–6 är tillämpliga om teckningsoptionerna ges ut mot betalning (jfr 4 § första stycket 5). I så fall skall, såvida inte styrelsen bemyndigas att besluta om den saken (se punkten 8 nedan), förslaget ange det belopp som skall betalas för varje teckningsoption (*punkten 4*). Vidare skall den tid inom vilken betalning skall ske anges (*punkten 5*). Enligt *punkten 6* skall det i dessa fall också anges om teckningsoptionerna skall betalas med apportegendom eller genom kvittning eller med något annat särskilt villkor. Punkterna motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 3 och 7 samt 5 § första stycket 6.

Det kan noteras att 14 kap. inte innehåller några bestämmelser om vilken egendom som får utgöra apportegendom eller om hur sådan egendom skall värderas (jfr 13 kap. 5 § fjärde stycket). Detta hänger samman med att en emission av teckningsoptioner inte har samma betydelse från ett borgenärsskyddsperspektiv som exempelvis en nyemission av aktier. Det har därför ansetts att det vid utgivandet av teckningsoptioner är rimligt att dessa frågor helt överlämnas till aktieägarnas bedömning.

Lagen innehåller inte heller några särskilda bestämmelser om under vilka förutsättningar kvittning av skulder på grund av teckning av teckningsoptioner får ske. Av förevarande paragraf följer emellertid att kvittning sådana villkor skall tas med i förslaget om det föreslås att optioner skall tecknas med kvittningsrätt (jfr kommentaren till 9 §).

Enligt *punkten 7* skall även andra särskilda villkor för tecknande av teckningsoptionen anges. Bestämmelsen tar särskilt sikte på det fallet då ett skuldebrev knyts till teckningsoptionen. Till skillnad från vad som hittills har varit fallet är en sådan koppling inte obligatorisk.

Punkten 8, som avser vissa bemyndiganden till styrelsen, har sin motsvarighet i 13 kap. 5 § första stycket 8. Punkten kompletteras med vissa bestämmelser i tredje stycket.

Bestämmelserna i *andra och tredje styckena* knyter an till bestämmelserna i första stycket om avstämningsdagen och bemyndiganden för styrelsen. Bestämmelserna har motsvarigheter i 13 kap. 5 § tredje och femte styckena. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till de bestämmelserna.

14 kap. 6 §

I förslaget enligt 3 § skall följande anges i fråga om utnyttjande av optionsrätten:

1. det belopp som bolagets aktiekapital skall kunna ökas med,
2. det belopp som skall betalas för varje ny aktie (teckningskursen),
3. den tid inom vilken optionsrätten får utnyttjas, och
4. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning.

Uppgift om teckningskursen behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 5 § första stycket 8.

Teckningskursen enligt första stycket 2 får inte vara lägre än de tidigare aktiernas kvotvärde.

(Jfr 12 kap. 6 § 1–5 i SOU 2001:1.)

I 6 och 7 §§ regleras vad ett förslag till beslut om emission av teckningsoptioner skall innehålla i fråga om de aktier som skall kunna erhållas genom utnyttjande av teckningsoptionerna. I denna paragraf – som

har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354) – anges de uppgifter som i detta avseende alltid skall ingå i förslaget medan 7 § behandlar uppgifter som endast under vissa förutsättningar behöver ingå.

Enligt *första stycket 1* skall det belopp varmed bolagets aktiekapital skall kunna ökas anges. Det skall alltså inte anges något visst ökningsbelopp utan ett högsta belopp. Detta beror på att teckningsoptioner skall kunna ges ut inom en viss ram, varvid det antal aktier som optionerna kan bytas mot kan komma att variera beroende på hur många optioner som tecknas.

I *punkten 2* behandlas teckningskursen, dvs. det belopp som skall betalas för varje aktie vid utnyttjande av teckningsoptionen. Ytterligare bestämmelser om teckningskursen finns i andra och tredje styckena.

Punkten 3 behandlar den tid inom vilken optionsrätten får utnyttjas. Det har inte ansetts påkallat med några begränsningar av denna tid. Det kan alltså i emissionsbeslutet bestämmas att rätten att utnyttja teckningsoptionerna skall inträda genast men det är också möjligt att skjuta denna möjlighet på framtiden, exempelvis så att teckning får ske först efter ett visst antal år. Bolaget har också full flexibilitet när det gäller slutpunkten för tidsperioden. Rätten att utnyttja optionen kan sålunda, beroende på vad som bestäms i emissionsbeslutet, gälla antingen fram till en viss angiven tidpunkt eller så länge som bolaget består.

Enligt *punkten 4* skall uppgift lämnas om från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning. Punkten motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 8.

Lagrådsremissens förslag innehöll ytterligare en punkt. Enligt denna skulle i förslaget även anges hur optionsinnehavarnas rätt skulle påverkas av ett antal uppräknade typer av åtgärder, t.ex. fondemission, nyemission eller fusion. Den punkten har med anledning av synpunkter från *Lagrådet* tagits bort. Det har ansetts att nyttan av sådana upplysningskrav inte står i rimlig proportion till de kostnader och olägenheter som de skulle innebära för vissa bolag. Lagrådet har föreslagit att det i stället tas in bestämmelser om vad som skall gälla i var och en av de ifrågavarande situationerna, när inget annat föreskrivs i emissionsbeslutet. Några sådana bestämmelser har dock inte tagits med i lagförslaget. Det har ansetts att det skulle föra alltför långt att lagreglera alla de hypotetiska situationer som kan tänkas uppkomma. De frågor om optionshavarnas rätt som kan uppkomma får därför i stället lösas med tillämpning av de principer som lagen bygger på.

Det förhållandet att en viss fråga inte *behöver* behandlas i förslaget – och därmed inte heller i emissionsbeslutet – innebär givetvis inte att bolaget är förhindrat att reglera frågan i beslutet. I många fall torde det i själva verket vara lämpligt med ett betydligt utförligare beslut än vad som följer av lagens minimikrav. Härvid kan följande uppräknade rättigheter, baserad på kommitténs lagförslag, tjäna som vägledning:

1. den rätt som en innehavare av en teckningsoption skall ha om bolaget innan optionsrätten har utnyttjats

- a) genomför en fondemission, en nyemission av aktier eller en emission av teckningsoptioner eller konvertibler,
- b) minskar aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna,

- c) på annat sätt än genom fondemission eller emission av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler riktar ett erbjudande till aktieägarna att i förhållande till aktieinnehavet av bolaget förvärva värdepapper eller rättighet av något slag eller beslutar att på motsvarande sätt till aktieägarna dela ut sådana värdepapper eller rättigheter utan vederlag,
- d) beslutar om kontant utdelning till aktieägarna med belopp som väsentligt överstiger den genomsnittliga utdelning som bolaget har lämnat för de tre senaste räkenskapsåren,
- e) går i likvidation,
- f) försätts i konkurs,
- g) blir föremål för företagsrekonstruktion,
- h) beslutar att bolaget skall upplösas genom fusion enligt 23 kap., eller
- i) beslutar att bolaget skall bli föremål för delning enligt 24 kap., samt

2. den rätt som skall tillkomma en innehavare av en teckningsoption för den händelse bolagets aktier, innan optionsrätten utnyttjas, blir föremål för inlösen enligt 22 kap.

Av 5 § framgår att stämman kan bemyndiga styrelsen eller den styrelsen inom sig förordnar att besluta om bl.a. teckningskursen. Om det föreslås att ett sådant bemyndigande lämnas, behöver teckningskursen inte anges i förslaget. Detta framgår av *andra stycket*.

Av *tredje stycket* följer att teckningskursen vid tecknande av nya aktier inte får vara lägre än de tidigare aktiernas kvotvärde, dvs. aktiekapitalet dividerat med antalet aktier. Bestämmelsen motsvarar 13 kap. 4 § tredje stycket.

14 kap. 7 §

I förekommande fall skall förslaget enligt 3 § i fråga om utnyttjande av optionsrätten även innehålla uppgift om

1. de nya aktiernas aktieslag, om det i bolaget finns eller kan ges ut aktier av olika slag,

2. huruvida förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 § som gäller för gamla aktier i bolaget skall gälla även för de nya aktierna, och

3. övriga särskilda villkor för utnyttjande av optionsrätten.

Om emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, skall också detta anges.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 46 §.

(Jfr 12 kap. 6 § 7–9 i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354). Paragrafen kompletterar 6 § med bestämmelser som i vissa fall skall ingå i ett förslag till beslut om emission av teckningsoptioner. Liksom i 6 § handlar det om frågor som har med utnyttjandet av optionsrätten att göra.

Bestämmelserna stämmer nära överens med bestämmelserna i 13 kap. 5 § första stycket 1, 2 och 7 samt andra och sjätte styckena. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till de bestämmelserna.

Det kan noteras att varken 6 eller 7 § innehåller några bestämmelser om betalning genom kvittning eller med apportegendom. Detta beror på att sådan betalning, utom i det fall som avses i 47 §, inte är tillåten vid utnyttjande av optionsrätten (se 38 och 40 §§). Detta överensstämmer med hittills gällande rätt men skiljer sig från vad som gäller vid aktie-teckning vid nyemission samt vid teckning av teckningsoptioner och konvertibler.

Kompletterande information

14 kap. 8 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på bolagsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, och
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

(Jfr 12 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 f. och prop. 1975:103 s. 354), innehåller bestämmelser om den kompletterande information som skall lämnas om emissionsbeslutet skall fattas på en bolagsstämma som inte skall behandla årsredovisningen. Motsvarande bestämmelser finns i 13 kap. 6 §.

Uppgifter om apportegendom och kvittning

14 kap. 9 §

Förslaget enligt 3 § skall kompletteras med en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för bedömningen av

1. värdet på apportegendom,
2. emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, eller
3. emissionsvillkor om kvittningsrätt.

Redogörelsen skall ha det innehåll som anges i 2 kap. 7 och 9 §§.

Innebär förslaget att teckningsoptionen skall kunna tecknas av någon som har en fordran på bolaget med rätt för denne att betala för vad han eller hon tecknar genom kvittning mot fordringen, skall det av redogörelsen framgå vem som är fordringsägare, fordringens belopp samt hur stort belopp av fordringen som får kvittas.

(Jfr 12 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den uppställer vissa kompletterande krav på beslutsförslaget i de fall då teckningsoptionerna skall kunna tecknas mot betalning med apportegendom eller med andra särskilda villkor. Motsvarande bestämmelser finns i 13 kap. 7 §.

Det förtjänar att anmärkas att det enligt förevarande paragraf krävs att kvittningsvillkor tas med i förslaget trots att de särskilda begränsningar i kvittningsrätten som gäller vid nyemission av aktier (se 13 kap. 24 §) inte har någon motsvarighet i förevarande kapitel. Det har ansetts att information om en planerad kvittning alltid är av sådant intresse för aktieägarna att den bör tas med i förslaget.

För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 7 §.

Revisorsgranskning

14 kap. 10 §

Redogörelsen enligt 9 § skall granskas av en eller flera revisorer. Ett yttrande över granskningen, undertecknat av revisorn eller revisorerna, skall fogas till förslaget enligt 3 §. Yttrandet skall, såvitt gäller värdet på apportegendom och emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, ha det innehåll som framgår av bestämmelserna i 2 kap. 19 § första stycket 2 och 3 samt andra stycket. I förekommande fall skall revisorn lämna motsvarande upplysningar om emissionsvillkor om kvittning.

En revisor som avses i första stycket skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Om inte annat framgår av bolagsordningen, skall revisorn utses av bolagsstämman. Om någon särskild revisor inte är utsedd, skall granskningen i stället utföras av bolagets revisor.

För en revisor som har utsetts att utföra granskning enligt första stycket gäller bestämmelserna i 9 kap. 7, 40, 45 och 46 §§.

(Jfr 12 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller bestämmelser om revisorsgranskning av den redogörelse som avses i 9 §. Bestämmelserna överensstämmer med bestämmelserna i 13 kap. 8 §. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till de bestämmelserna.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

14 kap. 11 §

Styrelsen skall hålla förslaget enligt 3 §, i förekommande fall tillsammans med handlingar som anges i 8–10 §§, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om emission av teckningsoptioner skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 12 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 f. och prop. 1975:103 s. 354), innehåller bestämmelser om tillhandahållande av förslaget till beslut m.m. Bestämmelserna överensstämmer med bestämmelserna i 13 kap. 9 §.

14 kap. 12 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 3 § skall innehålla uppgift om den företrädesrätt att teckna teckningsoptioner som aktieägarna eller annan skall ha eller vem som annars skall få delta i emissionen. Om aktieägarna inte skall ha företrädesrätt i förhållande till det antal aktier de äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen, skall förslagets huvudsakliga innehåll anges.

(Jfr 12 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 101 och prop. 1975:103 s. 354), innehåller bestämmelser om innehållet i kallelsen till den bolagsstämma som skall ta ställning till förslaget till beslut. En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 10 §.

*Bolagsstämmans beslut**14 kap. 13 §*

Bolagsstämmans beslut om emission av teckningsoptioner skall innehålla de uppgifter som framgår av 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och andra styckena samt 7 § första stycket.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 46 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 101 f. och prop. 1975:103 s. 354), klargör att de uppgifter som enligt 4–7 §§ skall finnas i förslaget till beslut om emission av teckningsoptioner också skall ingå i själva beslutet. Bestämmelsen stämmer nära överens med bestämmelsen i 13 kap. 11 §.

*Underrättelse**14 kap. 14 §*

I bolag som inte är avstämningsbolag skall ett beslut enligt 13 § genast sändas till aktieägare, vars postadress är känd för bolaget, om aktieägaren skall ha företrädesrätt att delta i emissionen. Detsamma gäller beslut som med stöd av stämmans bemyndigande har fattats av styrelsen eller den som styrelsen inom sig har utsett.

Underrättelse enligt första stycket behövs inte, om samtliga aktieägare har varit företrädade vid den bolagsstämma som har beslutat om emissionen.

(Jfr 12 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap. 6 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 108 f. och prop. 1975:103 s. 355), innehåller bestämmelser om underrättelse om beslut om emission av teckningsoptioner. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den likalydande bestämmelsen i 13 kap. 12 §.

Hur teckningsoptioner skall tecknas

14 kap. 15 §

Teckning av teckningsoptioner skall ske på en teckningslista som innehåller emissionsbeslutet. En kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 8–10 §§ skall vara fogade till teckningslistan eller hållas tillgängliga för tecknarna på en plats som anges i listan.

Teckning får i stället ske i stämmans protokoll, om alla teckningsoptionerna tecknas av dem som är berättigade till det vid den stämma där emissionsbeslutet fattas.

I avstämningsbolag får det bestämmas i emissionsbeslutet att teckning i fråga om hela eller en viss del av emissionen i stället skall ske genom betalning. I så fall skall beslutet samt en kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 8–10 §§ hållas tillgängliga för tecknarna hos bolaget.

(Jfr 12 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om teckning av teckningsoptioner. Bestämmelserna stämmer nära överens med bestämmelserna i 13 kap. 13 §.

Verkan av att teckning inte sker på rätt sätt

14 kap. 16 §

En teckning av teckningsoptioner som har gjorts på annat sätt än som anges i 15 § kan göras gällande endast om emissionsbeslutet registreras utan att tecknaren dessförinnan har anmält felet hos Bolagsverket.

(Jfr 12 kap. 16 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 14 §. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

Verkan av att teckningsoptioner har tecknats med avvikande villkor

14 kap. 17 §

Om en teckningsoption har tecknats med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet, är teckningen ogiltig. Har ogiltigheten inte anmälts hos Bolagsverket innan emissionsbeslutet har registrerats, är dock tecknaren bunden av teckningen men kan inte åberopa villkoret.

(Jfr 12 kap. 16 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 15 §. Vad som har sagts i anslutning till den paragrafen gäller därför även här.

14 kap. 18 §

Efter registreringen av emissionsbeslutet kan den som har tecknat en teckningsoption inte som grund för att teckningen är ogiltig åberopa att ett villkor i beslutet om emission inte har uppfyllts.

(Jfr 12 kap. 16 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 16 §.

Otillräcklig teckning m.m.

14 kap. 19 §

Om det i emissionsbeslutet har bestämts att ett visst antal teckningsoptioner skall ges ut, upphör beslutet att gälla, om det antalet inte tecknas inom teckningstiden.

Om ett emissionsbeslut upphör att gälla enligt första stycket, gäller detta också beslut om en sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet ökas.

Upphör emissionsbeslutet att gälla, skall belopp som har betalats för tecknade teckningsoptioner genast betalas tillbaka jämte ränta enligt 2 § andra stycket och 5 § räntelagen (1975:635). Detsamma gäller om en teckning av teckningsoptioner av annat skäl inte är bindande.

(Jfr 12 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 7 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93. s. 109 f. och prop. 1975:103 s. 355). För en kommentar hänvisas till kommentaren till den snarlika 13 kap. 17 §.

Tilldelning av teckningsoptioner

14 kap. 20 §

När teckningen enligt 15 § har avslutats, skall styrelsen besluta om tilldelning till tecknarna. Anser styrelsen att någon teckning är ogiltig, skall tecknaren genast underrättas om detta.

(Jfr 12 kap. 17 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 18 § första stycket.

Registrering av emissionsbeslutet

Registreringsanmälan

14 kap. 21 §

Styrelsen skall inom sex månader från beslutet om emission av teckningsoptioner anmäla beslutet för registrering i aktiebolagsregistret, såvida beslutet inte har upphört att gälla enligt 19 §.

(Jfr 12 kap. 23 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 7 § tredje stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355), innehåller en bestämmelse om registreringsanmälan av emissionsbeslutet. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.9. Paragrafen stämmer nära överens med 13 kap. 27 §.

Förutsättningar för registrering

14 kap. 22 §

Om det i emissionsbeslutet har bestämts att ett visst antal teckningsoptioner skall ges ut, får beslutet registreras endast om det sammanlagda antalet teckningsoptioner som har tecknats och tilldelats uppgår till det antal som har angetts i beslutet.

En del av en emission får registreras, om bestämmelsen i första stycket inte hindrar det.

(Jfr 12 kap. 23 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 7 § tredje stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355), reglerar förutsättningarna för att Bolagsverket skall registrera ett beslut om emission av teckningsoptioner. Bestämmelserna stämmer delvis överens med bestämmelserna i 13 kap. 28 §. En betydelsefull skillnad är emellertid att förevarande paragraf inte innehåller några bestämmelser om kontroll av betalning. Detta beror på att eventuell betalning som erläggs för teckningsoptioner inte påverkar aktiekapitalets storlek. De skäl som ligger bakom reglerna om kontroll av betalning vid registrering av nyemission av aktier gör sig således inte gällande vid registrering av emissioner av teckningsoptioner.

I *andra stycket* har en möjlighet öppnats till registrering av en del av emission. Detta är en nyhet. För att sådan registrering skall få ske, krävs att det antal teckningsoptioner som har bestämts för emissionen har tecknats och tilldelats.

För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 28 §.

Verkan av utebliven registrering

14 kap. 23 §

Om någon anmälan för registrering enligt 21 § inte har gjorts inom föreskriven tid eller om Bolagsverket genom ett beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om sådan registrering eller vägrat registrering, skall 19 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 30 §.

14 kap. 24 §

Styrelsen får besluta om emission av teckningsoptioner under förutsättning av bolagsstämmans efterföljande godkännande och samtidigt med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt.

Innan styrelsen fattar ett beslut enligt första stycket, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–9 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 10 § sker. I fråga om innehållet i styrelsens beslut skall 13 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 8 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). I denna och de följande paragraferna regleras möjligheten för styrelsen att besluta om emission av teckningsoptioner. Den frågan har behandlats i avsnitt 9.1.4. Paragrafen stämmer nära överens med 13 kap. 31 §. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

14 kap. 25 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall aktieägare med företrädesrätt underrättas om styrelsens beslut enligt 24 § med tillämpning av 14 § första stycket.

När styrelsen har fattat ett beslut enligt 24 § och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats enligt första stycket, får teckning och tilldelning av teckningsoptioner äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel.

(Jfr 12 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). Den stämmer nära överens med 13 kap. 33 §. Till skillnad från den paragrafen behandlar förevarande paragraf inte frågan om betalning. Detta är i överensstämmelse med regleringen av när stämman fattar beslut om emission av teckningsoptioner. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 32 §.

14 kap. 26 §

När bolagsstämman skall pröva en fråga om godkännande av ett beslut enligt 24 §, skall beslutet och handlingar som avses i 8–10 §§ tillhållas aktieägarna enligt 11 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om beslutet som anges i 12 §.

(Jfr 12 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). Den stämmer nära överens med 13 kap. 33 §.

Styrelsens beslut enligt 24 § skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret inom ett år från beslutet, om det inte har upphört att gälla enligt 19 §. Beslutet får inte registreras om det inte har godkänts av bolagsstämman. I övrigt skall 22 och 23 §§ tillämpas i fråga om registrering och verkan av utebliven registrering.

(Jfr 12 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 8 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). För en kommentar hänvisas till kommentaren till den likalydande 13 kap. 34 §.

Styrelsebeslut om emission enligt bolagsstämmans bemyndigande

14 kap. 28 §

Bolagsstämman får bemyndiga styrelsen att besluta om emission av teckningsoptioner i den mån emissionen kan ske utan ändring av bolagsordningen. I ett sådant bemyndigande kan styrelsen ges rätt att med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 30 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 9 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Den stämmer nära överens med 13 kap. 36 §. Av bestämmelsen följer att bemyndigande får lämnas endast om det antal aktier och det aktiekapital som ett fullt utnyttjande av de emitterade teckningsoptionerna skulle ge upphov till ryms inom bolagsordningens föreskrifter. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 35 §.

14 kap. 29 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om bemyndigande enligt 28 §, skall styrelsen upprätta ett förslag till beslut. I förslaget skall det särskilt anges om styrelsen skall kunna besluta om emission med en sådan bestämmelse som avses i 5 § första stycket 6 eller med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt. I förslaget skall vidare anges den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bemyndigandet får utnyttjas.

Förslaget skall före den bolagsstämma som skall pröva frågan om bemyndigande tillhandahållas aktieägarna på det sätt som anges i 11 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om det föreslagna bemyndigandet som anges i 12 §.

(Jfr 12 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 9 § andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den likalydande 13 kap. 36 §.

Bolagsstämmans beslut om bemyndigande enligt 28 § skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. Innan beslutet har registrerats, får styrelsen inte besluta om emission.

(Jfr 12 kap. 30 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 9 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Paragrafen stämmer nära överens med 13 kap. 37 §.

14 kap. 31 §

Innan styrelsen beslutar om emission med stöd av ett bemyndigande enligt 28 §, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–9 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 10 § sker. För styrelsens beslut gäller 13 § om beslutets innehåll samt 14 § första stycket om underrättelse.

När beslutet har fattats och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats enligt första stycket, får teckning och tilldelning av teckningsoptioner äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel. I fråga om registrering och verkan av utebliven registrering tillämpas 21–23 §§.

(Jfr 12 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 9 § andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Den stämmer nära överens med 13 kap. 38 §. Till skillnad från den paragrafen behandlar den dock inte frågan om betalning. Detta är i överensstämmelse med vad som enligt lagförslaget gäller när beslutet om emission av teckningsoptioner har fattats av stämman. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 38 §.

Aktieteckning med utnyttjande av optionsrätt

Hur aktier skall tecknas

14 kap. 32 §

Teckning av nya aktier med utnyttjande av optionsrätt skall ske på en teckningslista som innehåller emissionsbeslutet. Följande handlingar skall vara fogade till teckningslistan eller hållas tillgängliga för aktietecknare på en plats som anges i listan:

1. en kopia av bolagsordningen,
2. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,
3. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
4. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, och
5. ett yttrande över den redogörelse som avses i 4, undertecknat av bolagets revisor.

I avstämningsbolag får det bestämmas i emissionsbeslutet att teckning i fråga om hela eller en viss del av emissionen i stället skall ske genom betalning. I så fall skall de handlingar som anges i första stycket hållas tillgängliga för tecknarna hos bolaget.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

I denna och de följande paragraferna regleras utnyttjande av optionsrätt. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.10. Bestämmelserna stämmer nära överens med de bestämmelser som gäller för teckning, tilldelning och betalning vid nyemission av aktier (se 13 kap. 13–26 §§).

Förevarande paragraf, som delvis motsvarar 5 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 115 f., prop. 1975:103 s. 355 f. och prop. 1989/90:160 s. 49), innehåller bestämmelser om teckning av aktier med utnyttjande av optionsrätt. Motsvarande bestämmelser finns i 13 kap. 13 § första och tredje styckena.

Verkan av att teckning inte sker på rätt sätt

14 kap. 33 §

En aktieteckning som har gjorts på något annat sätt än som anges i 32 § kan göras gällande endast om aktieteckningen registreras enligt 43 § utan att aktietecknaren dessförinnan har anmält felet hos Bolagsverket.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 12 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356). Jfr även 13 kap. 14 § i lagförslaget.

Verkan av att aktier har tecknats med avvikande villkor

14 kap. 34 §

Om en aktie har tecknats med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet, är teckningen ogiltig. Har ogiltigheten inte anmälts hos Bolagsverket före registreringen enligt 43 §, är dock aktietecknaren bunden av teckningen men kan inte åberopa villkoret.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 12 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356). För en kommentar hänvisas till kommentaren till 13 kap. 15 §.

Verkan av att villkor för aktieteckningen inte har uppfyllts

14 kap. 35 §

Efter registreringen enligt 43 § kan en aktietecknare inte som grund för att aktieteckningen är ogiltig åberopa att ett villkor i emissionsbeslutet inte har uppfyllts.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den likartade bestämmelsen i 2 kap. 14 §. Jfr även den snarlika bestämmelsen i 13 kap. 16 §.

14 kap. 36 §

När aktieteckningen enligt 32 § har avslutats, skall styrelsen besluta om tilldelning av aktier till aktietecknarna. Anser styrelsen att någon teckning är ogiltig, skall aktietecknaren genast underrättas om detta.

Tilldelade aktier skall genast föras in i aktieboken.

I avstämningsbolag skall anmälan genast göras till den centrala värdepappersförvararen om att styrelsen har fattat beslut om tilldelning.

Om teckningsoptionsbevis har utfärdats, skall de förses med en anteckning om att optionsrätten har utnyttjats.

(Jfr 12 kap. 34 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 11 § och 12 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356).

Bestämmelserna i *första–tredje styckena* överensstämmer med bestämmelserna i 13 kap. 18 §. Det bör dock anmärkas att utgångspunkten för tilldelningen av aktier är en annan här än vid nyemission av aktier. Styrelsen är vid aktieteckning på grund av optionsrätt skyldig att tilldela varje optionshavare så många aktier som hans eller hennes teckningsoptioner berättigar till. Det är endast om aktieteckningen är ogiltig som tilldelning kan – och skall – vägras.

Fjärde stycket innehåller en bestämmelse om att eventuella optionsbevis som bolaget har utfärdat skall förses med en påskrift om att optionsrätten har utnyttjats. Detta bör lämpligen göras i anslutning till att de tilldelade aktierna tas upp i aktieboken. Bestämmelsen överensstämmer med hittills gällande rätt.

Betalning av aktier

Vad som lägst skall betalas för tecknade aktier

14 kap. 37 §

Betalning för en aktie som har tecknats enligt 32 § får inte understiga de tidigare aktiernas kvotvärde.

Om en aktie har tecknats med villkor som strider mot första stycket, skall ett belopp som motsvarar aktiens kvotvärde ändå betalas.

(Bestämmelsen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Bestämmelsen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den har samma innebörd som motsvarande bestämmelser i 2 kap. 15 § och 13 kap. 19 §. Med de tidigare aktiernas kvotvärde avses här kvotvärdet vid den tidpunkt då teckningsoptionen utnyttjas. Om kvotvärdet har ändrats mellan tidpunkten för emissionen av teckningsoptionerna och tidpunkten för utnyttjandet av dessa, kommer alltså gränsen för vad som lägst skall betalas för aktierna att vara en annan än den som gällde vid fastställandet av teckningskursen (jfr 6 § tredje stycket).

14 kap. 38 §

Aktier som har tecknats enligt 32 § skall betalas i pengar.
I fråga om publika aktiebolag gäller även 48 §.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Vad som här sägs stämmer nära överens med bestämmelserna i 13 kap. 20 § om betalning för tecknade aktier vid nyemission av aktier. En skillnad är dock att det inte är tillåtet att betala med apportegendom eller genom kvittning när aktieteckningen sker med utnyttjande av optionsrätt. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 9.3.10.

Såsom framgår av 48 § finns det i publika aktiebolag ett visst utrymme för betalning genom kvittning.

14 kap. 39 §

Betalning för aktier som har tecknats enligt 32 § skall ske genom insättning på ett särskilt konto som bolaget har öppnat för ändamålet hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 47 §.

(Jfr 12 kap. 33 i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. En likalydande bestämmelse finns i 13 kap. 21 §.

Kvittning m.m.

14 kap. 40 §

En skuld på grund av en aktieteckning enligt 32 § får inte kvittas mot en fordran hos bolaget.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 48 §.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356), innehåller ett förbud mot kvittning vid aktieteckning som sker med utnyttjande av teckningsoptioner. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.10.

Kvittningsförbudet i *första stycket* är mer långtgående än det förbud som gäller vid nyemission av aktier (se 13 kap. 24 §). Sålunda är det enligt förevarande paragraf inte tillåtet att med stöd av bestämmelser i emissionsbeslutet kvitta skulder på grund av aktieteckningen.

I 48 § finns särskilda bestämmelser om möjligheten för styrelsen i ett publikt aktiebolag att tillåta kvittning. En erinran om dessa bestämmelser har tagits in i *andra stycket*.

Överlåts en aktie som ännu inte är till fullo betald, är förvärvaren, så snart han eller hon har anmält sig för införing i aktieboken, ansvarig för betalningen tillsammans med överlåtaren.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356). Jfr den snarlika 13 kap. 25 §.

Förverkande av rätt till aktie

14 kap. 42 §

Om en aktie som har tecknats enligt 32 § inte betalas i rätt tid, skall 13 kap. 26 § om förverkande av rätt till aktie tillämpas.

(Jfr 12 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356). Jfr 13 kap. 26 §.

Registrering av aktieteckningen

Registreringsanmälan

14 kap. 43 §

Senast tre månader efter det att tiden för att utnyttja teckningsoptionen har gått ut skall styrelsen för registrering i aktiebolagsregistret anmäla hur många aktier som har tecknats och betalats till fullo. Om teckningstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket teckning har skett.

(Jfr 12 kap. 35 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 14 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Den innehåller bestämmelser om anmälan för registrering av aktieteckning som har skett med utnyttjande av optionsrätt. En motsvarande bestämmelse, såvitt gäller nyemission av aktier, finns i 13 kap. 27 §. Tidsfristerna i förevarande paragraf skiljer sig dock från vad som gäller vid nyemission.

Förutsättningar för registrering

14 kap. 44 §

En aktieteckning som har skett med utnyttjande av optionsrätt får registreras endast om

1. full och godtagbar betalning har erlagts för de nya aktierna, och
2. ett intyg visas upp från ett sådant kreditinstitut som avses i 39 § första stycket.

I fråga om publika aktiebolag gäller 49 § i stället för första stycket 2.

(Jfr 12 kap. 36 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 14 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Den anger förutsättningarna för att Bolagsverket skall registrera en aktie-teckning som har skett med utnyttjande av optionsrätt. Bestämmelserna överensstämmer i huvudsak med bestämmelserna om registrering vid nyemission av aktier (jfr 13 kap. 28 §). Några av de bestämmelser som finns bland dessa regler har dock kunnat utelämnas, eftersom aktie-teckning med utnyttjande av optionsrätt inte får ske mot betalning med apportegendom (se 38 §).

Verkan av registrering

14 kap. 45 §

Genom registreringen fastställs ökningen av aktiekapitalet till summan av de belopp som enligt 37 § lägst skall betalas för tecknade och tilldelade aktier med avdrag för aktier som har förklarats förverkade och inte har övertagits av någon annan.

Om rätten till en aktie har förverkats för den betalningsskyldige och aktien inte har övertagits av någon annan blir aktien ogiltig när aktie-teckningen har registrerats.

(Jfr 12 kap. 37 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 5 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Jfr den snarlika 13 kap. 29 §.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Uppgifter om kvittning i emissionsbeslut m.m.

14 kap. 46 §

I ett publikt aktiebolag skall ett förslag enligt 3 § och ett beslut enligt 13 § i förekommande fall innehålla uppgift om de begränsningar som skall gälla i styrelsens rätt enligt 48 § att tillåta kvittning.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 39 §.

Betalning i pengar

14 kap. 47 §

I ett publikt aktiebolag får, förutom på sätt som anges i 39 §, sådan betalning för tecknade aktier som skall lämnas i pengar ske direkt till bolaget.

(Jfr 12 kap. 19 § första stycket andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, överensstämmer med 13 kap. 40 §.

14 kap. 48 §

I ett publikt aktiebolag får, trots vad som sägs i 40 §, aktierna betalas genom kvittning, om

1. det inte strider mot emissionsbeslutet,
2. styrelsen finner det lämpligt, och
3. kvittning kan ske utan skada för bolaget eller dess borgenärer.

(Jfr 12 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356). Hittills har möjligheten för styrelsen att tillåta kvittning gällt för alla aktiebolag. I lagförslaget gäller möjligheten endast för publika aktiebolag. Detta överensstämmer med vad som föreslås i fråga om nyemission av aktier i 13 kap. 41 §.

*Revisorsyttrande**14 kap. 49 §*

I fråga om publika aktiebolag gäller, i stället för bestämmelsen i 44 § första stycket 2, att aktieteckningen får registreras endast om det visas upp ett yttrande, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Av yttrandet skall framgå att full och godtagbar betalning har lämnats för samtliga tecknade och tilldelade aktier.

(Jfr 12 kap. 36 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 14 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen. En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 42 §.

15 kap. Emission av konvertibler med åtföljande konvertering till nya aktier

Företrädesrätt

15 kap. 1 §

Vid emission enligt detta kapitel har aktieägarna företrädesrätt till konvertiblerna i förhållande till det antal aktier de äger.

Första stycket gäller inte, om

1. konvertiblerna skall betalas med apportegendom, eller
2. företrädesrätten skall regleras på annat sätt till följd av
 - a. sådana föreskrifter i bolagsordningen som avses i 4 kap. 3 §,
 - b. villkor som har meddelats vid en tidigare emission av teckningsoptioner eller vid en tidigare emission av konvertibler, eller
 - c. bestämmelser i emissionsbeslutet.

I de fall som avses i andra stycket 2 a har aktieägarna företrädesrätt till konvertibler som om emissionen gällde de aktier som konvertiblerna kan komma att bytas ut mot.

Aktier som bolaget självt eller dess dotterföretag innehar ger inte någon företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 5 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 98 f. och prop. 1975:103 s. 354). I paragrafen regleras aktieägarnas företrädesrätt till konvertibler. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1. Bestämmelserna stämmer nära överens med motsvarande bestämmelser i 13 kap. 1 § och 14 kap. 1 § om företrädesrätt till nya aktier respektive teckningsoptioner. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till dessa bestämmelser.

15 kap. 2 §

Ett beslut av bolagsstämman enligt 1 § andra stycket 2 c om att avvika från aktieägarnas företrädesrätt är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda vid stämman.

(Jfr 12 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som motsvarar 5 kap. 2 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 159), regleras majoritetskravet för beslut om avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt. Frågan har behandlats i avsnitt 9.3.1. Jfr kommentaren till den likalydande 13 kap. 2 §.

Hur en emission av konvertibler beslutas

Upprättande av förslag

15 kap. 3 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om emission av konvertibler, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 4–10 §§.

(Jfr 12 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, åläggs den som väcker en fråga om emission av konvertibler att upprätta ett förslag till beslut. Frågan om förslag till beslut om emission har behandlats i avsnitt 9.3.3. Jfr den snarlika bestämmelsen i 13 kap. 3 §.

Förslagets innehåll

15 kap. 4 §

I förslaget enligt 3 § skall följande anges om det lån som bolaget tar genom emissionen:

1. det belopp eller högsta belopp som bolaget skall låna eller det lägsta och högsta lånebeloppet,
2. konvertiblernas nominella belopp,
3. det belopp som skall betalas för varje konvertibel (teckningskursen) och räntefot,
4. den företrädesrätt att teckna konvertibler som aktieägarna eller någon annan skall ha eller vem som annars skall få delta i emissionen,
5. den tid inom vilken teckning av konvertibler skall ske,

6. den fördelningsgrund som styrelsen skall tillämpa för konvertibler som inte tecknas med företrädesrätt, och

7. den tid inom vilken konvertiblerna skall betalas eller, i förekommande fall, att teckning skall ske genom betalning enligt 15 § tredje stycket.

Uppgift som avses i första stycket 1 och 3 behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 5 § första stycket 6.

Innebär förslaget enligt första stycket 4 en avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt, skall skälen till avvikelsen samt grunderna för teckningskursen anges i förslaget eller i en bifogad handling.

Teckningstiden enligt första stycket 5 får inte understiga två veckor, om aktieägarna skall ha företrädesrätt till konvertiblerna. I bolag som inte är avstämningsbolag räknas denna tid från det att underrättelse enligt 14 § har skett eller, om samtliga aktieägare har varit företrädde på den stämma som har beslutat om emissionen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

(Jfr 12 kap. 7 § första stycket 1-7 samt andra och fjärde styckena i SOU 2001:1).

Paragrafens första och tredje stycken har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354). Det fjärde stycket motsvarar 5 kap. 4 § första stycket 4 (jfr prop. 1973:93 s. 102 f. och prop. 1975:103 s. 354).

I paragrafen finns bestämmelser om vad ett förslag till beslut om emission av konvertibler skall innehålla. De uppgifter som anges här är sådana som alltid skall ingå i ett sådant beslutsförslag. I 5 § anges ytterligare uppgifter som under särskilda förutsättningar skall ingå i förslaget. Bestämmelserna i 4 och 5 §§ avser sådana uppgifter som har att göra med det lån som bolaget tar upp genom emissionen av konvertibler. Vad förslaget skall innehålla i fråga om de aktier som skall kunna erhållas genom konvertering regleras i 6 och 7 §§.

Första stycket 1 avser det belopp som bolaget skall låna genom emissionen. I den nuvarande aktiebolagslagen talas i stället om "emissionens belopp" (se 5 kap. 4 § första stycket 1). Någon ändring i sak är inte avsedd.

Enligt *punkten 2* skall uppgift lämnas om "konvertiblernas nominella belopp". Härmed avses beloppet av den skuld som bolaget genom konvertibelns utgivande kommer att ha till konvertibelns innehavare. Det nominella beloppet skall vara detsamma för alla konvertibler som ges ut vid en viss emission. Det finns däremot inte något hinder mot att vid en och samma bolagsstämma fatta beslut om mer än en emission.

Punkten 3 avser teckningskursen och räntefoten. Det uppställs inte några särskilda begränsningar när det gäller hur teckningskursen skall bestämmas. När konvertiblerna konverteras till aktier, sker dock en kontroll av att bolaget för varje aktie som lämnas i utbyte sammanlagt har tillförts ett vederlag som minst motsvarar de tidigare aktiernas kvotvärde (se 6 § tredje stycket och 39 §). Om teckningskursen är otillräcklig i detta avseende, måste detta alltså "kompenseras" antingen vid fastställandet av konverteringskursen eller genom en kontant inbetalning vid konverteringen.

I kommitténs förslag fanns inte något krav att räntefot skulle anges. Enligt kommitténs uppfattning bör dylika frågor av allmän obligationsrättslig karaktär inte behandlas i aktiebolagsrättslig lagstiftning. Vid

departementsbehandlingen har det dock ansetts att villkor av detta slag – även om de systematiskt inte är att betrakta som aktiebolagsrättsliga – är av sådan central betydelse att det är naturligt att de regelmässigt tas upp i beslutsförslaget.

Punkten 4 behandlar företrädesrätten. Bestämmelsen stämmer nära överens med 13 kap. 4 § första stycket 4. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den bestämmelsen. Bestämmelsen kompletteras med vissa bestämmelser i andra stycket.

Punkterna 5 och 6 motsvarar 13 kap. 4 § första stycket 5 och 6. För en kommentar hänvisas till kommentarerna till de bestämmelserna.

Punkten 7 avser betalningstiden för tecknade konvertibler. Möjligheten att teckna konvertibler genom betalning är ny. Jfr motsvarande bestämmelser i 13 kap. 4 § första stycket 7.

Bestämmelserna i *andra–fjärde styckena* motsvarar 13 kap. 4 § andra, fjärde och femte styckena. Vad som har sagts i anslutning till de bestämmelserna gäller även här.

15 kap. 5 §

I förekommande fall skall förslaget enligt 3 § innehålla uppgift om

1. att kuponger som hör till aktiebrevens skall användas som emissionsbevis,
2. att överskjutande teckningsrätter skall säljas enligt 11 kap. 9 §,
3. avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag och att aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen,
4. att konvertiblerna skall betalas med apportegendom eller i annat fall på villkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5 eller att en konvertibel skall tecknas med kvittningsrätt,
5. övriga särskilda villkor för det lån som bolaget tar genom emissionen, och
6. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen utser inom sig att innan teckningstiden börjar löpa besluta om lånebelopp, det belopp som skall betalas för varje konvertibel, räntefot, konverteringskursen samt sådana villkor som avses i 5.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från tidpunkten för beslutet.

I fråga om apportegendom gäller bestämmelserna i 2 kap. 6 §.

Ett bemyndigande som avses i första stycket 6 får lämnas endast om konvertiblerna skall noteras vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. Om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att delta i emissionen, skall bemyndigandet utformas så att villkoren beslutas senast den dag som infaller tre dagar före avstämningsdagen.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 41 §.

(Jfr 12 kap. 7 § första stycket 8–12 samt femte och sjätte styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen kompletterar 4 § med bestämmelser om uppgifter som under vissa förutsättningar skall ingå i ett förslag till beslut om emission av konvertibler. Det första stycket har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 534). Det andra stycket motsvarar 5 kap. 4 § tredje stycket andra meningen (jfr prop. 1973:93 s. 106). Det tredje stycket motsvarar 5 kap. 4 § fjärde stycket (jfr prop. 1975:93 s. 106 f.).

Första stycket 1–3 motsvarar 13 kap. 5 § första stycket 3–5. För kommentarer hänvisas till kommentarerna till dessa bestämmelser. Punkten 3 skall läsas tillsammans med andra stycket.

Punkterna 4–6 motsvarar 13 kap. 5 § första stycket 6–8. Punkten 5 kompletteras med vissa bestämmelser i tredje stycket.

Bestämmelserna i *andra–fjärde styckena* motsvarar i allt väsentligt bestämmelserna i 13 kap. 5 § tredje–femte styckena.

Av hänvisningen till 41 § i *femte stycket* följer att förslaget, såvitt gäller publika aktiebolag, även skall innehålla uppgift om eventuella föreslagna begränsningar i styrelsens rätt att medge kvittning.

15 kap. 6 §

I förslaget enligt 3 § skall följande anges i fråga om konvertering:

1. det belopp som bolagets aktiekapital skall kunna ökas med,
2. utbytesförhållandet mellan konvertiblerna och de nya aktierna (konverteringskursen),
3. den tid inom vilken konvertering får begäras, och
4. från vilken tidpunkt de nya aktierna skall ge rätt till utdelning.

Uppgift om konverteringskursen behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om sådant bemyndigande som avses i 5 § första stycket 6.

Konverteringskursen enligt första stycket 2 får inte vara lägre än att bolaget efter konvertering har tillförts ett vederlag som för varje aktie som lämnas i utbyte minst motsvarar tidigare aktiers kvotvärde. En lägre konverteringskurs får tillämpas om mellanskillnaden skall täckas genom betalning med pengar vid konverteringen.

(Jfr 12 kap. 8 § 1–6 i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 och prop. 1975:103 s. 354).

I 6 och 7 §§ regleras vad ett förslag till beslut om emission av konvertibler skall innehålla i fråga om de aktier som skall kunna erhållas vid konvertering. I denna paragraf anges de uppgifter som i detta avseende alltid skall ingå i förslaget, medan 7 § behandlar uppgifter som endast under vissa förutsättningar behöver ingå.

Bestämmelserna i *första stycket* stämmer nära överens med bestämmelserna i 14 kap. 6 §. För kommentarer hänvisas till kommentaren till den paragrafen. *Punkten 3* om konverteringstiden skall läsas mot bakgrund av den nya möjligheten att utfärda s.k. tvingande konvertibler, dvs. konvertibler med skyldighet till konvertering (se kommentaren till 11 kap. 4 §). Det innebär att rätten att begära konvertering kan tillkomma antingen konvertibelinnehavaren eller bolaget.

Av *andra stycket* framgår att konverteringskursen inte behöver behandlas i förslaget, om det föreslås att stämman skall bemyndiga styrelsen eller den styrelsen inom sig förordnar att besluta om denna kurs.

Tredje stycket innehåller ytterligare bestämmelser om konverteringskursen. Konvertering innebär att konvertibeln byts mot aktier, varvid konvertibelns nominella belopp avräknas mot konverteringskursen. Komplikationer kan uppstå, om konvertibeln har getts ut till underkurs. Antag att konvertiblernas nominella belopp motsvarar aktiernas kvotvärde och att konverteringskursen bestäms så att varje konvertibel ger

rätt till en aktie. Om konvertiblerna har getts ut till underkurs, kommer i ett sådant fall bolaget för varje aktie som lämnas som utbyte att ha tillförts ett vederlag som understiger de tidigare aktiernas kvotvärde. En sådan ordning skulle öppna för kringgåenden av det underkursförbud som gäller vid aktieteckning och leda till en urholkning av aktiekapitalet. Därför föreskrivs att konverteringskursen inte får vara lägre än att bolaget efter konvertering för varje aktie som lämnas i utbyte har tillförts ett vederlag som minst motsvarar tidigare aktiers kvotvärde. Konverteringskursen måste alltså bestämmas med hänsyn till teckningskursen för konvertibeln. I det nyss beskrivna fallet skulle det således vara nödvändigt att kompensera underkursemissionen genom en lämplig, högre konverteringskurs. Följande exempel kan illustrera saken. Konvertibler med ett nominellt värde av 100 kr ges ut till underkursen 50 kr kontant. Aktiernas kvotvärde är 100 kr. Konverteringskursen måste då vara lägst 2:1, dvs. två konvertibler byts mot en aktie. Med en sådan kurs tillförs bolaget genom konvertibelemissionen 100 kr per aktie, vilket är godtagbart. Av 39 § följer att konverteringen inte får registreras om konverteringskursen är lägre än så.

Under en viss förutsättning får konverteringskursen vara lägre än vad som följer av det föregående. Sålunda får en lägre kurs tillämpas om mellanskillnaden – dvs. aktiernas kvotvärde minus det vederlag som enligt konverteringskursen tillförs bolaget för dessa – täcks genom en inbetalning i samband med konverteringen. En motsvarande möjlighet finns i 5 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

Det är lämpligt att ange också vad som skall gälla för det fall att kvotvärdet ändras mellan tidpunkten för emissionen av konvertibeln och konverteringen. Även sådana villkor måste utformas med beaktande av andra stycket, varvid aktiernas kvotvärde *vid tidpunkten för konverteringen* utgör den nedre gränsen för konverteringsvillkoren (jfr 39 §).

15 kap. 7 §

I förekommande fall skall förslaget enligt 3 § även innehålla följande uppgifter om konverteringen:

1. de nya aktiernas aktieslag, om det i bolaget finns eller kan ges ut aktier av olika slag,
2. huruvida förbehåll enligt 4 kap. 6, 8, 18 eller 27 § eller 20 kap. 31 § som gäller för gamla aktier i bolaget skall gälla även för de nya aktierna, och
3. övriga särskilda villkor för konvertering.

Om emissionsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, skall också detta anges.

(Jfr 12 kap. 8 § 7–9 i SOU 2001:1.)

Paragrafens *första stycke* har viss motsvarighet i 5 kap. 4 § första stycket 10 respektive andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 105 f. och prop. 1975:103 s. 354). Andra stycket saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen.

Av paragrafen framgår att ett förslag till beslut om emission av konvertibler ibland måste innehålla vissa uppgifter om konverteringen till aktier. Liksom i 6 § handlar det om frågor med bäring på de aktier som skall kunna erhållas genom konvertering. Bestämmelserna stämmer nära

överens med bestämmelserna i 13 kap. 5 § första stycket 1, 2 och 7 och Prop. 2004/05:85
andra stycket samt 14 kap. 7 §.

Kompletterande information

15 kap. 8 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på bolagsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,

2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,

3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, och

4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

(Jfr 12 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 f. och prop. 1975:103 s. 354). Jfr den snarlika 13 kap. 6 §.

Uppgifter om apportegendom och kvittning

15 kap. 9 §

Förslaget enligt 3 § skall kompletteras med en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse för bedömningen av

1. värdet på apportegendom,

2. emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, eller

3. emissionsvillkor om kvittningsrätt.

Redogörelsen skall ha det innehåll som anges i 2 kap. 7 och 9 §§.

Innebär förslaget att en konvertibel skall kunna tecknas av någon som har en fordran på bolaget med rätt för denne att betala för vad han eller hon tecknar genom kvittning mot fordringen, skall det av redogörelsen framgå vem som är fordringsägare, fordringens belopp samt hur stort belopp av fordringen som får kvittas.

(Jfr 12 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 5 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 107 f. och prop. 1975:103 s. 354). Den ställer krav på visst kompletterande beslutsunderlag i de fall då konvertiblerna skall kunna tecknas mot betalning med apportegendom eller med andra särskilda villkor. Jfr kommentaren till den snarlika 13 kap. 7 §.

Revisorsgranskning

15 kap. 10 §

Redogörelsen enligt 9 § skall granskas av en eller flera revisorer. Ett yttrande över granskningen, undertecknat av revisorn eller revisorerna, skall fogas till förslaget enligt 3 §. Yttrandet skall, såvitt gäller värdet på

apportegendom och emissionsvillkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, ha det innehåll som framgår av bestämmelserna i 2 kap. 19 § första stycket 2 och 3 samt andra stycket. I förekommande fall skall revisorn lämna motsvarande upplysningar om emissionsvillkor om kvittningsrätt.

En revisor som avses i första stycket skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Om inte annat framgår av bolagsordningen, skall revisorn utses av bolagsstämman. Om någon särskild revisor inte är utsedd, skall granskningen i stället utföras av bolagets revisor.

För en revisor som har utsetts att utföra granskning enligt första stycket gäller bestämmelserna i 9 kap. 7, 40, 45 och 46 §§.

(Jfr 12 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 107 f. och prop. 1975:103 s. 354), innehåller bestämmelser om revisorsgranskning av den redogörelse som avses i 9 §. Jfr den likalydande 13 kap. 8 §.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

15 kap. 11 §

Styrelsen skall hålla förslaget enligt 3 §, i förekommande fall tillsammans med handlingar som anges i 8–10 §§, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om emission av konvertibler skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 12 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 100 f. och prop. 1975:103 s. 354). Den innehåller bestämmelser om tillhandahållande av förslaget till beslut m.m. Jfr den likalydande 13 kap. 9 §.

Kallelsens innehåll

15 kap. 12 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 3 § skall innehålla uppgift om den företrädesrätt att teckna konvertibler som aktieägarna eller annan skall ha eller vem som annars skall få delta i emissionen. Om aktieägarna inte skall ha företrädesrätt i förhållande till det antal aktier de äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen, skall det huvudsakliga innehållet i förslaget alltid anges.

(Jfr 12 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 3 § andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 101 och prop. 1975:103 s. 354). Den innehåller bestämmelser om innehållet i kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva emissionsförslaget. Jfr den likalydande 13 kap. 10 §.

15 kap. 13 §

Bolagsstämmans beslut om emission av konvertibler skall innehålla de uppgifter som framgår av 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket, 6 § första och andra styckena samt 7 § första stycket.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 41 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 101 f. och prop. 1975:103 s. 534), klargör att de uppgifter som enligt 4–7 §§ skall finnas i förslaget till beslut om emission av konvertibler också skall ingå i själva beslutet. Bestämmelsen stämmer nära överens med bestämmelsen i 13 kap. 11 §.

Underrättelse

15 kap. 14 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall ett beslut enligt 13 § genast sändas till aktieägare, vars postadress är känd för bolaget, om aktieägaren skall ha företrädesrätt att delta i emissionen. Detsamma gäller beslut som med stöd av stämmans bemyndigande har fattats av styrelsen eller den som styrelsen inom sig har utsett.

Underrättelse enligt första stycket behövs inte, om samtliga aktieägare har varit företrädda vid den bolagsstämma som har beslutat om emissionen.

(Jfr 12 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 108 f. och prop. 1975:103 s. 355). Den innehåller bestämmelser om underrättelse om beslut om emission av konvertibler. Jfr kommentaren till den likalydande 13 kap. 12 §.

Teckning av konvertibler

Hur konvertibler skall tecknas

15 kap. 15 §

Teckning av konvertibler skall ske på en teckningslista som innehåller emissionsbeslutet. En kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 8–10 §§ skall vara fogade till teckningslistan eller hållas tillgängliga för tecknarna på en plats som anges i listan.

Teckning får i stället ske i stämmans protokoll, om alla konvertiblerna tecknas av dem som är berättigade till det vid den stämma där emissionsbeslutet fattas.

I avstämningsbolag får det bestämmas i emissionsbeslutet att teckning i fråga om hela eller en viss del av emissionen i stället skall ske genom betalning. I så fall skall beslutet samt en kopia av bolagsordningen och, i förekommande fall, kopior av de handlingar som anges i 8–10 §§, hållas tillgängliga för tecknarna hos bolaget.

(Jfr 12 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om teckning av konvertibler. Bestämmelserna stämmer nära överens med bestämmelserna i 13 kap. 13 § och 14 kap. 15 §.

Verkan av att teckning inte sker på rätt sätt

15 kap. 16 §

En teckning av konvertibler som har gjorts på annat sätt än som anges i 15 § kan göras gällande endast om emissionsbeslutet registreras utan att tecknaren dessförinnan har anmält felet hos Bolagsverket.

(Jfr 12 kap. 16 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens 13 kap. 14 §. Vad som har sagts i kommentaren till den bestämmelsen gäller även här.

Verkan av att konvertibler har tecknats med avvikande villkor

15 kap. 17 §

Om en konvertibel har tecknats med villkor som inte stämmer överens med emissionsbeslutet, är teckningen ogiltig. Har ogiltigheten inte anmälts hos Bolagsverket innan emissionsbeslutet har registrerats, är dock tecknaren bunden av teckningen men kan inte åberopa villkoret.

(Jfr 12 kap. 16 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 15 §. Jfr kommentaren till den paragrafen.

Verkan av att villkor för teckning av konvertibler inte har uppfyllts

15 kap. 18 §

Efter registreringen av emissionsbeslutet kan en tecknare inte som grund för att teckningen är ogiltig åberopa att ett villkor i beslutet inte har uppfyllts.

(Jfr 12 kap. 16 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 16 § och 14 kap. 18 §.

Otillräcklig teckning m.m.

15 kap. 19 §

Om det i emissionsbeslutet har bestämts ett visst belopp eller ett visst lägsta belopp som bolaget skall låna, upphör beslutet att gälla, om det beloppet inte tecknas inom teckningstiden.

Om ett beslut upphör att gälla enligt första stycket, gäller detta också beslut om en sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet ökas.

Upphör emissionsbeslutet att gälla, skall belopp som har betalats för tecknade konvertibler genast betalas tillbaka jämte ränta enligt 2 § andra stycket och 5 § räntelagen (1975:635). Detsamma gäller om en teckning av konvertibler av annat skäl inte är bindande.

(Jfr 12 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 5 kap. 7 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93. s. 109 f. och prop. 1975:103 s. 355), stämmer nära överens med 13 kap. 17 § och 14 kap. 19 §.

Tilldelning av konvertibler

15 kap. 20 §

När teckningen enligt 15 § har avslutats, skall styrelsen besluta om tilldelning till tecknarna. Anser styrelsen att någon teckning är ogiltig, skall tecknaren genast underrättas om detta.

(Jfr 12 kap. 17 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 18 § första stycket och 14 kap. 20 §.

Betalning av konvertibler

Hur konvertiblerna skall betalas

15 kap. 21 §

De tecknade konvertiblerna skall betalas i pengar eller, om det finns en bestämmelse om detta i emissionsbeslutet, med apportegendom. I sådana fall som avses i 25 § får de även betalas genom kvittning.

(Jfr 12 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, är i princip identisk med 13 kap. 20 §. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den bestämmelsen.

Betalning i pengar

15 kap. 22 §

Betalning i pengar skall ske genom insättning på ett särskilt konto som bolaget har öppnat för ändamålet hos en bank, ett kreditmarknadsföretag eller ett motsvarande utländskt kreditinstitut i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 42 §.

(Jfr 12 kap. 19 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, överensstämmer med 13 kap. 21 §.

15 kap. 23 §

Betalning med apportegendom skall ske genom att egendomen avskiljs för att ingå i bolagets egendom.

(Jfr 12 kap. 19 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Jfr den likalydande bestämmelsen i 13 kap. 22 §.

15 kap. 24 §

Om konvertiblerna skall betalas med apportegendom, skall en revisor avge ett skriftligt yttrande över betalningen. I fråga om yttrandets innehåll och revisorns kvalifikationer gäller 2 kap. 19 §.

(Jfr 12 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, är i princip identisk med 13 kap. 23 §. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den bestämmelsen.

Kvittning

15 kap. 25 §

En skuld på grund av en teckning av en konvertibel får kvittas mot en fordran hos bolaget endast om det finns en bestämmelse om detta i emissionsbeslutet.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 43 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som delvis motsvaras av 5 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355), reglerar frågan om kvittning av skuld på grund av konvertibelteckning. Jfr den motsvarande bestämmelsen i 13 kap. 24 §.

Registrering av emissionsbeslutet

Registreringsanmälan

15 kap. 26 §

Styrelsen skall inom sex månader från beslutet om emission av konvertibler anmäla beslutet för registrering i aktiebolagsregistret, såvida beslutet inte har upphört att gälla enligt 19 §.

(Jfr 12 kap. 23 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 5 kap. 7 § tredje stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355), innehåller bestämmelser om anmälan för registrering av beslut om emission av konvertibler. Bestämmelserna stämmer nära överens med bestämmelserna i 13 kap. 27 §.

15 kap. 27 §

Ett beslut om emission av konvertibler får registreras endast om

1. det sammanlagda beloppet som skall betalas för tecknade och tilldelade konvertibler uppgår till minst det belopp som har bestämts för emissionen,
2. full och godtagbar betalning har lämnats för samtliga tecknade och tilldelade konvertibler,
3. ett intyg visas upp från ett sådant kreditinstitut som avses i 22 § första stycket angående betalning i pengar, och
4. ett yttrande enligt 24 § visas upp angående apportegendom som anges i beslutet.

En del av en emission får registreras, om bestämmelserna i första stycket 1 och 2 inte hindrar det.

I fråga om publika aktiebolag gäller 44 § i stället för första stycket 3 och 4.

(Jfr 12 kap. 23 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 5 kap. 7 § tredje stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355). Den reglerar förutsättningarna för att Bolagsverket skall registrera ett beslut om emission av konvertibler. För en kommentar hänvisas till kommentaren till de snarlika bestämmelserna i 13 kap. 28 §.

Verkan av utebliven registrering

15 kap. 28 §

Om någon anmälan för registrering enligt 26 § inte har gjorts inom föreskriven tid eller om Bolagsverket genom ett beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om sådan registrering eller vägrat registrering, skall 19 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, stämmer nära överens med 13 kap. 30 §.

Styrelsebeslut om emission under förutsättning av bolagsstämmans godkännande

15 kap. 29 §

Styrelsen får besluta om emission av konvertibler under förutsättning av bolagsstämmans efterföljande godkännande och samtidigt med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt.

Innan styrelsen fattar ett beslut enligt första stycket, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–9 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 10 § sker. I fråga om innehållet i styrelsens beslut skall 13 § tillämpas.

(Jfr 12 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvarar 5 kap 8 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop.

1975:103 s. 355), reglerar, tillsammans med de följande paragraferna Prop. 2004/05:85
möjligheten för styrelsen att besluta om emission av konvertibler. Jfr
kommentaren till de liknande bestämmelserna i 13 kap. 31 §.

15 kap. 30 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall aktieägare med företrädesrätt underrättas om styrelsens beslut enligt 29 § med tillämpning av 14 § första stycket.

När styrelsen har fattat ett beslut enligt 29 § och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats enligt första stycket, får teckning, tilldelning och betalning av konvertibler äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel.

(Jfr 12 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den i stort sett likalydande 13 kap. 32 §.

15 kap. 31 §

När bolagsstämman skall pröva en fråga om godkännande av ett beslut enligt 29 §, skall beslutet och handlingar som avses i 8–10 §§ tillhandahållas aktieägarna enligt 11 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om beslutet som anges i 12 §.

(Jfr 12 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den väsentligen likalydande 13 kap. 33 §.

15 kap. 32 §

Styrelsens beslut enligt 29 § skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret inom ett år från beslutet, om det inte har upphört att gälla enligt 19 §. Beslutet får inte registreras, om det inte har godkänts av bolagsstämman. I övrigt skall 27 och 28 §§ tillämpas i fråga om registrering och verkan av utebliven registrering.

(Jfr 12 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 8 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den snarlika 13 kap. 34 §.

Styrelsebeslut om emission enligt bolagsstämmans bemyndigande

15 kap. 33 §

Bolagsstämman får bemyndiga styrelsen att besluta om emission av konvertibler i den mån emissionen kan ske utan ändring av bolagsordningen. I ett sådant bemyndigande kan styrelsen ges rätt att med stöd av 1 § andra stycket 2 c bestämma att emissionen skall ske med avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt.

(Jfr 12 kap. 30 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 9 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Av bestämmelsen följer att bemyndigande till styrelsen får lämnas endast om det antal aktier och det aktiekapital som ett fullt utnyttjande av konverteringsrätten skulle ge upphov till ryms inom bolagsordningens föreskrifter. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till den snarlika 13 kap. 35 §.

15 kap. 34 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om bemyndigande enligt 33 §, skall styrelsen upprätta ett förslag till beslut. I förslaget skall det särskilt anges om styrelsen skall kunna besluta om emission med en sådan bestämmelse som avses i 5 § första stycket 4 eller med avvikelse från aktieägarnas företrädesrätt. I förslaget skall vidare anges den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bemyndigandet får utnyttjas.

Förslaget skall före den bolagsstämma som skall pröva frågan om bemyndigande tillhandahållas aktieägarna på det sätt som anges i 11 §. Kallelsen till bolagsstämman skall innehålla de uppgifter om det föreslagna bemyndigandet som anges i 12 §.

(Jfr 12 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 9 § andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den likalydande 13 kap. 36 §.

15 kap. 35 §

Bolagsstämmans beslut om bemyndigande enligt 33 § skall genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. Innan beslutet har registrerats, får styrelsen inte besluta om emission.

(Jfr 12 kap. 30 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap 9 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop. 1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den likalydande 13 kap. 37 §.

15 kap. 36 §

Innan styrelsen beslutar om emission med stöd av ett bemyndigande enligt 33 §, skall den ta fram eller upprätta sådana handlingar som avses i 3–9 §§ samt se till att revisorsgranskning enligt 10 § sker. För styrelsens beslut gäller 13 § om beslutets innehåll samt 14 § första stycket om underrättelse.

När beslutet har fattats och, i förekommande fall, aktieägarna har underrättats enligt första stycket, får teckning, tilldelning och betalning av konvertibler äga rum enligt vad som i övrigt gäller enligt detta kapitel. I fråga om registrering och verkan av utebliven registrering tillämpas 26–28 §§.

(Jfr 12 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap 9 § andra och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 112 f. och prop.

1975:103 s. 355). Jfr kommentaren till den i huvudsak likalydande Prop. 2004/05:85 13 kap. 38 §.

Konvertering till aktier

Anteckning i aktiebok m.m.

15 kap. 37 §

Vid konvertering skall de nya aktierna genast föras in i aktieboken.

I avstämningsbolag skall anmälan genast göras till den centrala värdepappersförvararen om att konvertering har skett.

Om konvertiblerna har getts ut i pappersform, skall de föras med en anteckning om konverteringen.

(Jfr 12 kap. 38 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 116 f. och prop. 1975:103 s. 356).

Lagen upptar inga särskilda bestämmelser om hur själva konverteringen skall gå till. Detta kan regleras i konvertibelvillkoren. I lagtexten har enbart tagits upp vissa ordningsbestämmelser, främst att de aktier som uppkommer genom konverteringen genast skall föras in i aktieboken. I *tredje stycket* anges att konvertibler skall föras med anteckning om konverteringen om de har getts ut i pappersform.

Registreringsanmälan

15 kap. 38 §

Senast tre månader efter det att tiden för att utnyttja konverteringsrätt har gått ut skall styrelsen för registrering i aktiebolagsregistret anmäla hur många aktier som har tillkommit genom konvertering. Om konverteringstiden är längre än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av varje räkenskapsår under vilket konvertering har skett.

(Jfr 12 kap. 39 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 14 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Den innehåller bestämmelser om anmälan för registrering av konvertering av konvertibler. Bestämmelserna överensstämmer nära med bestämmelserna om registrering i 14 kap. 43 §.

Förutsättningar för registrering

15 kap. 39 §

Konverteringen får registreras endast om det visas upp ett yttrande, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Av yttrandet skall det framgå att bolaget för varje aktie som har lämnats i utbyte har tillförts ett vederlag som minst motsvarar kvotvärdet av tidigare aktier.

(Jfr 12 kap. 40 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 kap. 14 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Den

reglerar förutsättningarna för registrering av konvertering. Bestämmelsen har viss motsvarighet i 13 kap. 28 §. Beträffande bestämmelserna om kontroll av vederlaget kan anmärkas att hänsyn måste tas både till teckningskursen för konvertiblerna och konverteringskursen för utnyttjande av konverteringsrätten (jfr kommentaren till 4 § första stycket 3 och 6 § tredje stycket). I förekommande fall måste även kontanta tillskott som har gjorts i samband med konverteringen kontrolleras. En skyldighet att göra sådana tillskott kan följa av emissionsbeslutet (jfr 15 kap. 6 § tredje stycket). Men det kan även i andra fall visa sig nödvändigt att på så sätt kompensera för en låg konverteringskurs, t.ex. om aktiernas kvotvärde har förändrats efter det att tecknings- och konverteringskurserna fastställdes. Någon ny kontroll av det vederlag som har tillförts bolaget vid teckningen av konvertiblerna behöver inte ske i samband med registreringen av konverteringen (jfr 27 §).

Verkan av registrering

15 kap. 40 §

Genom registreringen fastställs ökningen av aktiekapitalet till summan av de vederlag som bolaget enligt 39 § minst skall ha tillförts efter konverteringen för de aktier som lämnas i utbyte.

(Jfr 12 kap. 40 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 5 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 118 f. och prop. 1975:103 s. 356). Av paragrafen framgår att ökningen av aktiekapitalet fastställs genom registreringen av konverteringen. Aktiekapitalet ökas därvid med summan av de belopp som lägst skall ha tillförts bolaget som betalning för de aktier som lämnas i utbyte. Ökningsbeloppet kommer alltså att uppgå till kvotvärdet för de tidigare aktierna multiplicerat med antalet nya aktier (se 39 §).

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

Uppgift om kvittning i emissionsbeslut m.m.

15 kap. 41 §

I ett publikt aktiebolag skall ett förslag enligt 3 § och ett beslut enligt 13 § i förekommande fall innehålla uppgift om de begränsningar som skall gälla i styrelsens rätt enligt 43 § att tillåta kvittning.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller ett kompletterande krav för publika aktiebolag när det gäller innehållet i förslag till beslut och beslut om emission av konvertibler. Bestämmelserna stämmer nära överens med 13 kap. 39 §. För en kommentar hänvisas till kommentaren till den bestämmelsen.

15 kap. 42 §

I ett publikt aktiebolag får, förutom på sätt som anges i 22 §, sådan betalning för konvertibler som skall lämnas i pengar ske direkt till bolaget.

(Jfr 12 kap. 19 § första stycket andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att betalning för konvertibler i ett publikt aktiebolag får ske direkt till bolaget i stället för på det sätt som anges i 22 §. Jfr den snarlika bestämmelsen i 13 kap. 40 §.

Kvittning

15 kap. 43 §

I ett publikt aktiebolag får, trots vad som sägs i 25 §, konvertibler betalas genom kvittning, om

1. det inte strider mot emissionsbeslutet,
2. styrelsen finner det lämpligt, och
3. kvittning kan ske utan skada för bolaget eller dess borgenärer.

(Jfr 12 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som delvis motsvaras av 5 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 110 och prop. 1975:103 s. 355), reglerar styrelsens möjlighet att tillåta kvittning i ett publikt aktiebolag. En motsvarande bestämmelse finns i 13 kap. 41 §.

Revisorsyttrande

15 kap. 44 §

I fråga om publika aktiebolag gäller, i stället för bestämmelserna i 27 § första stycket 3 och 4, att registrering får ske endast om det visas upp ett yttrande, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Av yttrandet skall framgå att full och godtagbar betalning har lämnats för samtliga tecknade och tilldelade konvertibler. Såvitt gäller apportegendom skall intyget ha det innehåll som anges i 2 kap. 19 §.

(Jfr 12 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller särskilda bestämmelser om hur betalningen av tecknade konvertibler skall styrkas i publika aktiebolag. Jfr den snarlika 13 kap. 42 §.

16 kap. Vissa riktade emissioner m.m.

Tillämpningsområde

16 kap. 1 §

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas när publika aktiebolag och dotterbolag till sådana bolag beslutar om

1. nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler,

2. överlåtelse av aktier, teckningsoptioner eller konvertibler som har getts ut av ett bolag inom samma koncern, eller

3. lån där räntan eller det belopp med vilket återbetalning skall ske helt eller delvis är beroende av utdelningen till aktieägarna, kursutvecklingen på bolagets aktier, bolagets resultat eller bolagets finansiella ställning.

(Jfr 13 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Detta kapitel saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. De frågor som regleras i kapitlet har hittills reglerats i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m. (den s.k. Leo-lagen). I denna paragraf, som närmast motsvarar 1 § i den lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 32 f.), anges bestämmelsernas tillämpningsområde. Den frågan har behandlats i avsnitt 9.5.1.

Medan Leo-lagen är tillämplig endast på aktiemarknadsbolag och dotterbolag till sådana bolag har motsvarande bestämmelser i lagförslaget gjorts tillämpliga på alla publika aktiebolag och deras dotterbolag. Om koncernen är uppbyggd med ett privat aktiebolag i koncernens ”topp”, faller detta bolag utanför bestämmelsernas tillämpningsområde. Finns det ett publikt aktiebolag längre ned i koncernen, gäller dock bestämmelserna för detta bolag och alla underliggande dotterbolag. Med dotterbolag avses privata och publika aktiebolag som utgör dotterföretag enligt koncerndefinitionen i 1 kap. 11 §.

Lagen omfattar tre typer av transaktioner, nämligen emissioner, överlåtelser och vissa typer av lån. Att reglerna är tillämpliga på beslut om vissa lån är en nyhet.

Nyemission av aktier m.m.

16 kap. 2 §

Ett beslut om nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler skall alltid fattas eller godkännas av bolagsstämman i det emitterande bolaget om

1. aktieägarna i bolaget inte skall ha företrädesrätt till teckning i förhållande till det antal aktier de äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen, och

2. de som i stället skall ha rätt att teckna aktier, teckningsoptioner eller konvertibler tillhör någon eller några av följande kategorier:

a. styrelseledamöter i det emitterande bolaget eller ett annat företag inom samma koncern,

b. den verkställande direktören i det emitterande bolaget eller ett annat företag inom samma koncern,

c. andra anställda hos det emitterande bolaget eller ett annat företag inom samma koncern,

d. en make eller en sambo till någon som avses i a–c,

e. den som står under vårdnad av någon som avses i a–c, eller

f. en juridisk person över vilken någon som avses i a–e, ensam eller tillsammans med någon annan som avses där, har ett bestämmande inflytande.

Vid beslut om emission enligt första stycket får bemyndigande enligt 13 kap. 5 § första stycket 8, 14 kap. 5 § första stycket 8 eller 15 kap. 5 § första stycket 6 inte lämnas.

(Jfr 13 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 4 § Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 34 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 9.5.1 och 9.5.2.

Enligt 13 kap. 35 § får bolagsstämman under vissa förutsättningar bemyndiga styrelsen att fatta beslut om nyemission av aktier. Motsvarande gäller enligt 14 kap. 28 § och 15 kap. 33 § vid emission av teckningsoptioner respektive konvertibler. Av *första stycket* i förevarande paragraf följer att möjligheten att bemyndiga styrelsen att fatta beslut inte gäller vid vissa slag av riktade emissioner. Bolagsstämman får i dessa fall inte heller bemyndiga styrelsen att fastställa vissa villkor för emissionen enligt 13 kap. 5 § första stycket 8, 14 kap. 5 § första stycket 8 eller 15 kap. 5 § första stycket 6 (*andra stycket*). Paragrafen hindrar däremot inte att styrelsen fattar beslut om emission under förutsättning av bolagsstämmans efterföljande godkännande (se 13 kap. 31 § m.fl.).

En första förutsättning för att paragrafen skall vara tillämplig är att det är fråga om nyemission av aktier eller emission av teckningsoptioner eller konvertibler. Paragrafen saknar alltså betydelse när aktier ges ut i samband med konvertering av konvertibler eller utnyttjande av teckningsoptioner. Vidare skall det vara fråga om en emission där aktieägarna inte har företrädesrätt till teckning i förhållande till de aktier som de förut äger eller enligt vad som föreskrivs i bolagsordningen (*punkten 1*) och där emissionen i stället riktas till någon inom den i paragrafen angivna kretsen (*punkten 2*). Denna krets överensstämmer med den krets som hittills har angetts i 4 § Leo-lagen.

Punkterna 2 a och 2 b avser vissa ledande befattningshavare i det emitterande bolaget eller annat företag inom samma koncern. Även befattningshavare i andra företagsformer än aktiebolag omfattas om företaget ingår i samma koncern. Vad som avses med en ”koncern” framgår av 1 kap. 11 §. Av den paragrafen följer att endast företagsgrupper med ett aktiebolag i toppen omfattas. Av 8 kap. 3 och 28 §§ följer att även styrelsesuppleanter och vice verkställande direktörer omfattas.

Eftersom emissioner som formellt riktas till de anställda i allmänhet, i realiteten kan ha karaktär av ett förtäckt gynnande av ledande befattningshavare omfattar paragrafen även emissioner till de anställda (*punkten 2 c*). Bestämmelsen är dock inte avsedd att tillämpas när en emission riktas till en viss angiven krets – exempelvis aktieägarna i ett annat bolag – i vilken det råkar ingå några anställda i det emitterande bolaget. Det avgörande är här, liksom vid tillämpningen av övriga bestämmelser i kapitlet, i vilken egenskap den aktuella personen kommer att få teckningsrätt i emissionen.

Enligt *punkten 2 d* gäller bestämmelserna även emissioner till en make eller sambo till någon som avses i punkterna 2 a–c. Med sambor avses två personer som stadigvarande bor tillsammans i ett parförhållande och har gemensamt hushåll (se 1 § första stycket sambolagen [2003:376]). Bestämmelsen omfattar sambor av såväl motsatt som samma kön (se vidare prop. 2002/03:80 s. 43 f.).

I *punkten 2 e* anges att även den som står under vårdnad av någon som avses i punkterna 2 a–c omfattas. Vårdnadsbegreppet har här samma innebörd som i den familjerättsliga lagstiftningen (se främst 6 kap. föräldrabalken).

Punkten 2 f avser juridiska personer över vilka någon som avses i de föregående punkterna har ett bestämmande inflytande. Bestämmelsen täcker även de fall då inflytandet utövas tillsammans med någon annan person som ingår i den i lagen angivna kretsen. Med ”bestämmande inflytande” avses i första hand sådant inflytande som grundar sig på direkta eller indirekta innehav av mer än hälften av rösterna i bolaget. Det kan emellertid även tänkas att någon intar en sådan ställning på annan grund, exempelvis genom avtal. Det har överlämnats till rättstillämpningen att ytterst avgöra om en person i ett enskilt fall intar en sådan ställning som avses här i förhållande till en juridisk person.

Ett emissionsbeslut som fattas av styrelsen i strid med paragrafen är ogiltigt (se 6 §). Ogiltigheten inträder oavsett mottagarens goda tro. Beslutet förblir ogiltigt även om det inte klandras.

Såsom framgår av 8 § fordrar beslutet en särskilt kvalificerad majoritet.

16 kap. 3 §

Om ett bolag som är dotterbolag till ett publikt aktiebolag beslutar om en sådan emission som avses i 2 §, skall beslutet godkännas även på bolagsstämman i moderbolaget.

I fråga om moderbolagets godkännande gäller bestämmelserna i 13 kap. 9 och 10 §§, 14 kap. 11 och 12 §§ eller 15 kap. 11 och 12 §§ om tillhandahållande av förslag till beslut m.m. samt om innehållet i kallelsen till bolagsstämma.

(Jfr 13 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 5 § Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 35 f.). Den fråga som regleras i paragrafen har berörts i avsnitt 9.5.2.

Paragrafen är tillämplig om det bolag som fattar ett sådant emissionsbeslut som avses i 2 § är dotterbolag till ett publikt aktiebolag. I sådana fall krävs att dotterbolagets beslut godkänns av stämman i moderbolaget (se *första stycket*). Bestämmelsen är uppställd till skydd för aktieägarna i moderbolaget. Syftet är att förhindra att dessa aktieägare avhänds tillgångar, som är placerade i ett dotterbolag, utan att de har fått ta ställning till emissionen. Moderbolagets godkännande kan lämnas antingen före eller efter dotterbolagets emissionsbeslut. Kravet på moderbolagets godkännande gäller endast i förhållande till det publika aktiebolag som är moderbolag i den största koncern som bolaget ingår i (se 9 §).

Vilken majoritet som fordras för bolagsstämmans beslut regleras i 8 §.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna om beslutsunderlag, framläggande på stämma m.m. i 13–15 kap. skall tillämpas även inför moderbolagets stämmobeslut. Detta gäller även om moderbolagets godkännande skall lämnas före dotterbolagets stämma.

Överlåtelse av aktier, teckningsoptioner eller konvertibler

16 kap. 4 §

Om ett aktiebolag som är dotterbolag till ett publikt aktiebolag har gett ut aktier, teckningsoptioner eller konvertibler med rätt till teckning för ett annat aktiebolag inom samma koncern, får det senare bolaget inte

överlåta aktierna, teckningsoptionerna eller konvertiblerna till någon som avses i 2 § första stycket 2 utan att beslut om detta har fattats av bolagsstämman i det bolaget.

Ett beslut om överlåtelse från ett dotterbolag enligt första stycket skall dessutom godkännas av bolagsstämman i det publika aktiebolag som är moderbolag i koncernen.

I kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva ett förslag till beslut som avses i denna paragraf skall förslagets huvudsakliga innehåll anges.

(Jfr 13 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 6 § i Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 36). De frågor som behandlas i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.5.3.

Bestämmelserna i paragrafen syftar till att förhindra att reglerna i 2 och 3 §§ kringgås genom att ett dotterbolag till ett publikt aktiebolag riktar en emission till ett annat aktiebolag inom samma koncern, vilket i sin tur överlåter de emitterade aktierna, teckningsoptionerna eller konvertiblerna till någon sådan person som avses i 2 § första stycket 2. Med ”annat aktiebolag inom samma koncern” avses såväl dotterbolag, ”systerbolag” som moderbolag till det emitterande bolaget. Bestämmelserna är i och för sig inte tillämpliga när emissionen riktas till det i paragrafen angivna publika aktiebolaget; vad som sägs i 5 § innebär emellertid att motsvarande reglering gäller när det publika aktiebolaget överlåter aktier m.m. i dotterbolag.

För att en sådan överlåtelse som avses i paragrafen skall bli giltig fordras enligt *första stycket* att den beslutas av bolagsstämman i det överlåtande bolaget. Vilken majoritet som fordras för bolagsstämmans beslut regleras i 8 §.

Andra stycket innehåller ett kompletterande krav för de fall då också det överlåtande bolaget är dotterbolag i koncernen. I sådana fall fordras att överlåtelserna godkännas även av bolagsstämman i det publika aktiebolag som är moderbolag i koncernen. Av 8 § framgår att beslutet, om det finns flera moderbolag, skall godkännas av bolagsstämman i det bolag som är moderbolag i den största koncernen (se vidare kommentaren till den paragrafen).

Tredje stycket innehåller en bestämmelse om att kallelsen till bolagsstämman som skall pröva ett förslag om överlåtelse enligt denna paragraf skall ange förslagets huvudsakliga innehåll. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Motsvarande bestämmelser finns i bl.a. 13 kap. 10 §.

16 kap. 5 §

Ett publikt aktiebolag eller ett dotterbolag till ett sådant bolag får inte heller i andra fall än som avses i 4 § överlåta aktier i ett dotterbolag till det publika aktiebolaget eller teckningsoptioner eller konvertibler som har utfärdats av ett sådant bolag till någon som avses i 2 § första stycket 2 utan att överlåtelserna har godkänts av bolagsstämman i det publika bolaget.

Om det publika bolaget är dotterbolag till ett publikt aktiebolag, fordras för att överlåtelserna skall bli giltiga dessutom att överlåtelserna godkännas av bolagsstämman i moderbolaget.

I kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva ett förslag till beslut som avses i denna paragraf skall förslagets huvudsakliga innehåll anges.

(Jfr 13 kap. 5 § i SOU 2001:1).

Paragrafen motsvarar närmast 7 § Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 36). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.5.3.

Paragrafen utgör ett komplement till 4 §. *Första stycket* reglerar de fall då ett publikt aktiebolag (eller dess dotterbolag; se nedan) säljer ut aktier, konvertibler eller teckningsoptioner i ett dotterbolag. Bestämmelsen gäller även när överlåtelsen inte har föregåtts av någon till det överlåtande bolaget riktad emission. Majoritetskravet för bolagsstämmans beslut regleras i 8 §.

Bestämmelsen i första stycket aktualiseras också om det är ett dotterbolag till det publika aktiebolaget som överlåter aktier i ett annat dotterbolag till det publika aktiebolaget till företagsledningen i det publika aktiebolaget. Lagen uppställer i den situationen inte något krav på att överlåtelsen skall behandlas på det överlåtande bolagets stämma. Där emot måste överlåtelsen behandlas på det publika aktiebolagets stämma.

Andra stycket innehåller en kompletterande bestämmelse för de fall då det publika bolaget är dotterbolag till ett annat publikt bolag. I sådana fall krävs även samtycke av bolagsstämman i moderbolaget.

Tredje stycket innehåller en bestämmelse om kallelsen till en stämma som skall pröva en fråga enligt denna paragraf. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i 4 § tredje stycket.

16 kap. 6 §

Överlåtelser som sker i strid med 4 och 5 §§ är ogiltiga.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 8 § Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 37). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.5.3.

I paragrafen regleras följden av att en överlåtelse sker i strid med bestämmelserna i 4 och 5 §§. En sådan överlåtelse är ogiltig. Ogiltigheten inträder oberoende av om förvärvaren är i ond eller god tro. Godtrosvärv är dock möjligt för den som i ett senare led förvärvar en aktie som har överlåtits i strid med bestämmelserna i denna lag (jfr 6 kap. 4 § lagen [1998:1479] om kontoföring av finansiella instrument).

Av 8 § följer att även ett beslut om överlåtelse som har fattats utan erforderlig majoritet är ogiltigt.

Förevarande paragraf reglerar endast beslut om överlåtelser. Emissionsbeslut omfattas således inte. Av allmänna principer följer emellertid att även en emission som sker i strid med lagens bestämmelser är ogiltig.

Vinstandelslån och kapitalandelslån

16 kap. 7 §

Beslut om att ta upp ett sådant lån som avses i 11 kap. 11 § skall alltid fattas av bolagsstämman om någon som avses i 2 § första stycket 2 skall ha rätt att teckna sig för lånet med förtur eller med särskilda villkor. Om lånet har tagits upp av ett bolag som är dotterbolag till ett publikt aktiebolag, skall beslutet dessutom godkännas av bolagsstämman i moderbolaget.

I kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva ett förslag till beslut som avses i denna paragraf skall förslaget huvudsakliga innehåll anges. Prop. 2004/05:85

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att de särskilda beslutsregler som gäller i fråga om sådana emissioner som regleras i detta kapitel skall gälla även vid beslut om vissa typer av lån. Bestämmelserna om detta är tillämpliga på två typer av lån, vinstandelslån och kapitalandelslån. Ett vinstandelslån är ett lån där räntan på lånet är helt eller delvis beroende av utdelningen till aktieägarna, kursutvecklingen på bolagets aktier, bolagets resultat eller finansiella ställning. Ett kapitalandelslån är ett lån där det kapitalbelopp som skall återbetalas är knutet till någon av dessa faktorer. Bestämmelser om dessa typer av lån finns i 11 kap. 11 §.

Paragrafen blir tillämplig om någon som ingår i den krets som anges i 2 § första stycket får förtur att teckna lånet eller erbjuds särskilda villkor för lånet. Om bolaget vänder sig till marknaden för att ta upp vinstandels- eller kapitalandelslån och det inte uppställs några begränsningar när det gäller vem som får teckna lånet eller några villkor som är särskilt gynnsamma för styrelseledamöter, anställda m.m., blir bestämmelserna däremot inte tillämpliga. I sådana fall finns inte heller några hinder mot att exempelvis en anställd i bolaget sedermera tecknar sig för lånet. Paragrafen förutsätter alltså att det är fråga om ett lån som är "riktat" på motsvarande sätt som de emissioner som regleras i kapitlet. I sådana fall måste lånet enligt *första stycket* alltid beslutas av bolagsstämman. Något bemyndigande till styrelsen får alltså inte lämnas. I likhet med vad som gäller beträffande emissioner enligt 3 § första stycket, krävs därutöver i vissa fall att lånet godkänns av bolagsstämman i moderbolaget.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om kallelsen till en bolagsstämma som skall pröva en fråga om ett sådant lån som avses i denna paragraf. Bestämmelsen är av samma slag som bestämmelserna i 4 § tredje stycket och 5 § tredje stycket.

I 8 § finns bestämmelser om majoritetskrav vid stämmans beslut om ett sådant lån som omfattas av förevarande paragraf.

Majoritetskrav

16 kap. 8 §

Ett beslut som enligt 2–5 eller 7 § skall fattas eller godkännas av bolagsstämma är giltigt endast om det har biträts av aktieägare med minst nio tiondelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädna vid bolagsstämman.

(Jfr 13 kap. 6 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 3 § Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 33). Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 9.5.4.

Av paragrafen framgår att det fordras kvalificerad majoritet för beslut om emissioner och överlåtelser enligt 2–5 §§ samt beslut om lån enligt 7 §. Kravet är detsamma som enligt Leo-lagen. Det krävs alltså en majoritet om nio tiondelar av såväl de avgivna rösterna som de vid bolagsstämman företrädna aktierna. Detta gäller såväl när bolagsstämman själv

beslutar om emission som när den i efterhand beslutar att godkänna ett av styrelsen fattat emissionsbeslut. Prop. 2004/05:85

16 kap. 9 §

Om ett beslut enligt 2–5 eller 7 § skall godkännas av bolagsstämman i ett moderbolag och det finns flera moderbolag som är publika aktiebolag, skall godkännandet lämnas av bolagsstämman i det bolag bland dessa som är moderbolag i den största koncernen.

(Jfr 13 kap. 6 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet.

Ett beslut av ett dotterbolag till ett publikt aktiebolag att ge ut eller överlåta aktier till den krets som anges i 2 § första stycket skall enligt föregående paragrafer som regel godkännas av moderbolagets bolagsstämma för att bli giltigt. Detsamma gäller sådana lån som avses i 7 §. I denna paragraf har tagits in en bestämmelse om vad som därvid gäller om det finns flera moderbolag. Innebörden av bestämmelsen är att godkännandet skall lämnas av bolagsstämman i det aktiebolag som finns i koncernens ”topp”. Av 1 § följer att det endast kan vara fråga om ett publikt aktiebolag. Regleringen innebär att, när det är fråga om en koncern i vilken ingår flera publika aktiebolag, godkännandet som regel kommer att lämnas av det moderbolag vars aktier faktiskt är spridda bland allmänheten.

Information i förvaltningsberättelsen

16 kap. 10 §

Ett aktiebolag som har genomfört en emission som avses i 2 §, skall i förvaltningsberättelsen lämna uppgift om emissionsbeslutets innehåll och om den tilldelning av nya aktier, teckningsoptioner eller konvertibler som har skett på grundval av beslutet. Har ett aktiebolag genomfört en sådan överlåtelse som avses i 4 eller 5 § eller tagit upp ett sådant lån som avses i 7 §, skall uppgift om överlåtelsen eller lånet lämnas i förvaltningsberättelsen.

Ingår ett aktiebolag som har beslutat om en emission, en överlåtelse eller ett lån av nu angivet slag i en koncern, skall uppgift om detta lämnas även i förvaltningsberättelsen för det publika aktiebolag som är moderbolag i koncernen. Finns det flera moderbolag som är publika aktiebolag, skall uppgiften lämnas i förvaltningsberättelsen för det bolag bland dessa som är moderbolag i den största koncernen.

(Jfr 13 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har sin motsvarighet i 9 och 10 §§ Leo-lagen (jfr prop. 1986/87:76 s. 37). Den ställer krav på att sådana emissioner, överlåtelser och lån som omfattas av bestämmelserna i detta kapitel skall redovisas i bolagets förvaltningsberättelse och, såvitt gäller koncernförhållanden, i förvaltningsberättelsen för moderbolaget i koncernen. Informationskyldigheten gäller både innehållet i själva beslutet och det huvudsakliga utfallet av detta, dvs. den tilldelning som har ägt rum på grundval av beslutet.

Begreppet värdeöverföring*17 kap. 1 §*

Med värdeöverföring avses i denna lag

1. vinstutdelning,
2. förvärv av egna aktier, dock inte förvärv enligt 19 kap. 5 §,
3. minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna, och
4. annan affärshändelse som medför att bolagets förmögenhet minskar och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget.

Om överföring av tillgångar i samband med fusion eller delning av aktiebolag och om utskiftning vid likvidation finns särskilda bestämmelser i 23–25 kap.

(Jfr 14 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller en definition av begreppet värdeöverföring. Denna fråga har behandlats i avsnitt 11.2. Definitionen får betydelse för i vilka fall en transaktion som bolaget deltar i träffas av de värdeöverföringsbegränsningar som finns i lagen samt när rättsföljderna för olaga värdeöverföring kan göras gällande.

Första stycket 1–3 avser sådana värdeöverföringar som är särskilt reglerade i aktiebolagslagen och som bolaget öppet redovisar som aktiebolagsrättsliga transaktioner, nämligen vinstutdelning, förvärv av egna aktier samt minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna.

Begreppet ”värdeöverföring” innefattar också, såsom framgår av *punkten 4*, andra affärshändelser som medför att bolagets förmögenhet, direkt eller indirekt, minskar. I doktrinen betecknas detta ofta som ”förtäckt vinstutdelning”. Med affärshändelse avses alla förändringar i storleken och sammansättningen av bolagets förmögenhet som beror på företagens ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar, uppkomsten av fordringar eller skulder samt egna tillskott till och uttag ur verksamheten av pengar, varor eller annat (jfr 1 kap. 2 § första stycket 7 bokföringslagen [1999:1078]).

För att en affärshändelse skall vara att anse som en värdeöverföring enligt *punkten 4* förutsätts först och främst att den får till följd att bolagets förmögenhet minskar. En transaktion som medför att bolagets förmögenhet förblir oförändrad eller ökar utgör alltså inte någon värdeöverföring. Huruvida transaktionen medför en förmögenhetsminskning får avgöras enligt allmänna principer. Vilka effekter den får på bolagets redovisning har alltså ingen avgörande betydelse. Avhändelse av bolagets egendom till ett pris som motsvarar bokfört värde kan mycket väl utgöra en värdeöverföring, om egendomens marknadsvärde överstiger det bokförda värdet.

Till begreppet värdeöverföring blir därmed att hänföra sådant som att bolaget avhänder sig egendom till underpris, förvärvar egendom till överpris, betalar ut lön eller arvode för tjänster eller arbeten som inte alls eller endast delvis motsvaras av utbetalningen, lånar ut medel till en i förhållande till marknadsräntan låg ränta eller upptar lån till en högre ränta än marknadsräntan, skriver av fordringar eller låter fordringar preskriberas m.m. Det spelar inte någon roll hur affärshändelsen har betecknats.

En annan nödvändig förutsättning för att en affärshändelse skall utgöra en värdeöverföring är att den har rent affärsmässig karaktär för bolaget.

Frågan om en viss transaktion skall anses ha affärsmässig karaktär för bolaget får i det enskilda fallet avgöras främst med hänsyn till utåt iakttagbara omständigheter kring händelsen. Särskild betydelse får tillmätas skillnaden mellan parternas prestationer (värdediskrepansen). Det förhållandet att transaktionen är oförmånlig för bolaget och förmånlig för motparten medför dock inte i och för sig att den är att betrakta som en värdeöverföring. En ”dålig affär” är sålunda inte någon värdeöverföring i paragrafens mening. Av stor betydelse är också om transaktionen framstår som förenlig med den verksamhet som bolaget normalt bedriver. Utgör den ett normalt led i verksamheten får den anses ha affärsmässig karaktär. Vid denna bedömning kan det finnas skäl att väga in sådant som transaktionens rättsliga form (köp, pant, borgen, löneutbetalning, etc.) och mottagarens relation till bolaget (vilket faktiskt inflytande eller formell ställning han eller hon har i bolaget). Om det är fråga om en transaktion mellan en aktieägare i ett fåmansbolag och dennes bolag, torde redan en ganska liten skillnad mellan parternas prestationer ge anledning att betrakta transaktionen som en värdeöverföring, eftersom det i den situationen typiskt sett finns anledning att anta att syftet med transaktionen är att gynna ägaren. En transaktion som samma bolag genomför med en utomstående person kan däremot innefatta större skillnader mellan parternas prestationer men ändå inte vara att anse som en värdeöverföring. Bedömningen måste grundas på förhållandena i det enskilda fallet.

Bestämmelsen innebär att en transaktion som inte är *rent* affärsmässigt betingad skall betraktas som en värdeöverföring. Av detta följer att transaktioner som till viss del har affärsmässig karaktär men som i någon annan del inte har affärsmässig karaktär utgör, om de medför att bolagets förmögenhet minskar, värdeöverföringar.

En aktieägare kan ibland agera i annan egenskap gentemot bolaget än såsom aktieägare, t.ex. som anställd. Även en utbetalning, rubricerad som lön, kan i det enskilda fallet falla in under bestämmelserna om värdeöverföring. Om lönen är en direkt följd av anställningsförhållandet och inte ligger över marknadsmässig nivå, blir den emellertid inte att anse som en värdeöverföring. Detsamma gäller sedvanliga affärstransaktioner mellan bolaget och aktieägarna på marknadsmässiga villkor.

Är det fråga om en transaktion som beslutas av bolagsstämman eller av aktieägarna samfällt, prövas frågan om den utgör en värdeöverföring med hänsyn till förhållandena vid tiden för beslutet. I andra fall blir tidpunkten för styrelsebeslutet eller, när sådant saknas, den tidpunkt då bolaget förband sig till transaktionen avgörande. Senare inträffade förändringar i prestationernas värde bör inte medföra att en vid besluts- eller avtalstillfället klanderfri transaktion anses omfattad av bestämmelsen.

Andra stycket innehåller en erinran om bestämmelserna i 23–25 kap. om fusion, delning och likvidation. Överföring av tillgångar som sker inom ramen för dessa slag av förfaranden skall alltså inte anses som en värdeöverföring i den bemärkelse som avses i förevarande paragraf.

17 kap. 2 §

Värdeöverföringar från bolaget får ske endast enligt bestämmelserna i denna lag om

1. vinstutdelning,
2. förvärv av egna aktier,
3. minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna, och
4. gåva som avses i 5 §.

(Jfr 14 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 1 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 475 f. och prop. 1999/2000:34 s. 136), anges i vilka former värdeöverföring (jfr 1 §) får ske från bolaget. Frågan har behandlats i avsnitt 11.3.

Gemensamt för de i paragrafen angivna formerna för värdeöverföring är att formerna för genomförandet av värdeöverföringen regleras på annan plats i lagen. Vinstutdelning (*punkten 1*) regleras i 18 kap., förvärv av egna aktier (*punkten 2*) i 19 kap. och minskning av aktiekapitalet eller reservfonden (*punkten 3*) i 20 kap. *Punkten 4* innehåller en erinran om bestämmelserna i 5 § om gåva för allmännyttigt ändamål.

Om samtliga aktieägare är överens om det, är det tillåtet att besluta om värdeöverföring i annan form än vad som anges i denna paragraf (s.k. förtäckt vinstutdelning). Under samma förutsättningar kan också vissa av de formföreskrifter som gäller för värdeöverföringsbeslut åsidosättas. Detta följer av den grundläggande principen att regler som är uppställda uteslutande till aktieägarnas skydd kan åsidosättas med samtliga aktieägares samtycke. Reglerna om formerna för aktieägarnas beslut om värdeöverföring är av sådan art. Regler som är uppställda till borgenärs skydd får däremot aldrig åsidosättas. Även en förtäckt vinstutdelning måste alltså ske med beaktande av bestämmelserna i exempelvis 3 §. Också bland de bestämmelser som reglerar olika slag av formenlig värdeöverföring finns sådana som inte kan åsidosättas ens med samtliga aktieägares samtycke. Om värdeöverföringen sker genom vinstutdelning, får sålunda inte bestämmelserna om styrelsens vetorätt och upplysnings-skyldighet åsidosättas (18 kap. 1 § andra stycket och 4 §).

Skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln*17 kap. 3 §*

En värdeöverföring får inte äga rum om det inte efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital. Beräkningen skall grunda sig på den senast fastställda balansräkningen med beaktande av ändringar i det bundna egna kapitalet som har skett efter balansdagen.

Även om det inte finns något hinder enligt första stycket får bolaget genomföra en värdeöverföring till aktieägare eller annan endast om den framstår som försvarlig med hänsyn till

1. de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, och
2. bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Om bolaget är ett moderbolag, skall hänsyn tas även till de krav som koncernverksamhetens art, omfattning och risker ställer på koncernens

(Jfr 14 kap. 3 § första stycket första meningen samt andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 476 f. och prop. 1995/96:10 del II s. 296), innehåller de begränsningar mot värdeöverföringar som har uppställts till borgenärernas skydd (jfr avsnitt 11.4). Bestämmelserna kan inte åsidosättas ens med samtliga aktieägares samtycke. De omfattar alla slag av transaktioner som är att anse som värdeöverföringar (om detta begrepp, se 1 §) från bolaget till aktieägare eller annan, oavsett hur värdeöverföringen har betecknats. Det har inte någon betydelse om värdeöverföringen beslutas vid bolagsstämman, informellt av aktieägarna samfällt, av styrelsen eller på annat sätt.

I *första stycket* finns den s.k. beloppsspärren. Den har behandlats i avsnitt 11.4.3. Bestämmelsen innebär att bolaget inte får genomföra värdeöverföringar om det inte skulle finnas full täckning för det bundna egna kapitalet omedelbart efter överföringen. Det bokförda värdet på de tillgångar som finns kvar i bolaget efter värdeöverföringen måste alltså minst uppgå till det bokförda värdet på skulder, avsättningar och bundet eget kapital. Till grund för beräkningen skall ligga bolagets senast fastställda balansräkning. Det innebär att beloppsspärren skall fastställas med utgångspunkt i vad som vid beslutstidpunkten är känt om förhållanden på balansdagen för den senaste balansräkningen (jfr Lindskog, Aktiebolagslagen 12:e och 13:e kap. Kapitalskydd och likvidation, 2 uppl. s. 73). Om frågan om värdeöverföring skall behandlas vid en stämman som också skall fastställa balansräkningen, förutsätts att stämman först prövar frågan om fastställelse och därefter bedömer – med ledning av balansräkningen i fastställt skick – om det finns full täckning för det bundna egna kapitalet efter överföringen.

Som framgår av tredje meningen skall hänsyn också tas till ändringar som har skett i det bundna egna kapitalets storlek mellan balansdagen för den styrande balansräkningen och tidpunkten för värdeöverföringsbeslutet. Följande exempel kan illustrera saken. På balansdagen den 31 december finns ett värdeöverföringsutrymme på 200 000 kr. Därefter fattas på en extra bolagsstämman beslut om ökning av aktiekapitalet genom fondemission innebärande att 100 000 kr av det fria egna kapitalet förs till aktiekapitalet. Vid den därpå följande årsstämman får – förutsatt att några andra förändringar inte har skett – högst 100 000 kr tas i anspråk för värdeöverföring, trots att utrymmet enligt den på stämman fastställda balansräkningen är 200 000 kr. På motsvarande sätt kan värdeöverföringsutrymmet vara större än vad som framgår av den senaste balansräkningen, om aktiekapitalet efter balansdagen har minskats för avsättning till fritt eget kapital.

Om värdeöverföringen sker genom utdelning av en sak, skall tillgångens bokförda värde, minskat med eventuellt vederlag, ligga till grund för prövningen mot beloppsspärren (den s.k. nettometoden). Värdeöverföringen är alltså tillåten om det bundna egna kapitalet är intakt efter det att tillgångens bokförda värde har tagits bort från balansräkningen och eventuellt vederlag har tillagts.

Följande exempel kan belysa hur beloppsspärren skall tillämpas vid en sakvärdesutdelning. I ett aktiebolag som har ett bundet eget kapital om 100 000 kr och som saknar fritt eget kapital önskar bolagets enda aktieägare förvärva en tillgång till ett pris som motsvarar det bokförda värdet om 50 000 kr. Tillgångens uppskattade marknadsvärde är 100 000 kr. Att denna värdeöverföring inte strider mot beloppsspärren följer av att bolagets bundna egna kapital lämnas opåverkat av transaktionen.

Om bolaget i stället hade haft en ansamlad förlust om 20 000 kr, skulle det inte varit möjligt att avyttra tillgången till bokfört värde, eftersom det bundna egna kapitalet alltså skulle uppvisa en brist om 20 000 kr. Ägaren måste i detta fall betala minst 70 000 kr (bokfört värde samt ansamlad förlust) för tillgången för att det skall finnas full täckning för det bundna egna kapitalet efter värdeöverföringen.

Till skillnad från 12 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen innehåller lagförslaget inte något krav på att värdeöverföringen i moderbolag även skall rymmas inom det belopp som redovisas som fritt eget kapital i koncernredovisningen. Det innebär att utgångspunkten för bedömningen av värdeöverföringsutrymmet är densamma för alla moderbolag, nämligen moderbolagets egen balansräkning. Därutöver skall alla moderbolag även i fortsättningen vara skyldiga att inom ramen av försiktighetsregeln beakta den samlade ekonomiska ställningen i koncernen (se nedan).

Andra stycket innehåller den s.k. försiktighetsregeln.

Innebörden av regeln är att en värdeöverföring, oavsett vad en tillämpning av beloppsspärren leder till för resultat, får ske endast om den framstår som försvarlig. Det betyder att det belopp som aktieägarna faktiskt har rätt att disponera över kan vara mindre – men aldrig större – än det belopp som framkommer vid tillämpningen av beloppsspärren.

Hur mycket kapital som till följd av försiktighetsregeln måste behållas i bolaget får bedömas mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet och de särskilda omständigheter som bolaget verkar under. Här skall, som framgår av *punkten 1*, beaktas de krav på eget kapital som *verksamhetens art, omfattning och risker* ger upphov till. Särskild försiktighet bör alltså iaktas när det gäller utdelning från ett bolag med konjunkturberoende eller på annat sätt riskfylld verksamhet. En annan faktor av betydelse utgör storleken av det bundna egna kapitalet, sedd i relation till verksamhetens storlek. Ett bolag med litet bundet eget kapital har, typiskt sett, större behov av att behålla fritt eget kapital i bolaget. Och ju mera omfattande bolagets verksamhet är, desto större kan behovet av en ”marginal”, i form av ett större eget kapital, vara.

Vid försvarlighetsbedömningen skall vidare hänsyn tas till bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt (*punkten 2*).

Kravet på att bolagets *konsolideringsbehov* skall beaktas inför ett beslut om vinstutdelning eller annan värdeöverföring innebär att det skall göras en allsidig bedömning av bolagets ekonomiska ställning och bolagets möjligheter att på sikt infria sina åtaganden. Den ekonomiska ställningen kan beskrivas med hjälp av olika nyckeltal bland vilka i första hand relationen mellan eget och främmande kapital (skulder) här är av intresse. Ju större andel av ett aktiebolags tillgångar som har finansierats med eget kapital, desto bättre soliditet anses bolaget ha. Den optimala relationen mellan eget kapital och skulder varierar mellan olika branscher

liksom mellan företag av olika storlek och ålder. Det är därför inte möjligt att fastställa en för alla bolag och vid varje tidpunkt lämplig soliditet (jfr SOU 1971:15 s. 312 och prop. 1975:103 s. 211). Vid tillämpningen av försiktighetsregeln på det enskilda bolaget är det inte i första hand den soliditet som räknas fram genom uppgifter i redovisningen som är av intresse. Avgörande för bolagets förmåga att kunna ta risker och tåla förluster är bolagets verkliga ekonomiska ställning, dvs. efter beaktande av dolda och obeskattade reserver (jfr prop. 1975:103 s. 77).

Det är emellertid inte tillräckligt att studera enbart bolagets soliditet. Även andra faktorer som påverkar bolagets behov av konsolidering måste beaktas. Det gäller framförallt omständigheter som kan påverka bolagets framtida soliditet, såsom räntabiliteten på det egna kapitalet, resultatprognoser och orderingång. Inom vissa verksamhetsområden, t.ex. bankverksamhet, kan en hög soliditet påverka räntabiliteten på eget kapital negativt (hävstångseffekten). Som komplement vid bedömningen av konsolideringsbehovet får då användas andra mått, som t.ex. kapitaltäckningsgrad där eget kapital ställs mot riskvägda fordringar.

Försiktighetsregeln fordrar även att hänsyn tas till bolagets *likviditet* dvs. dess kortfristiga betalningsförmåga. Värdeöverföringar får alltså inte företas med så stora belopp att bolaget i något nämnvärt avseende försämrar sin förmåga att fullgöra sina förpliktelser gentemot t.ex. anställda, leverantörer och långgivare under en viss period. Likviditeten mäts genom att man tar hänsyn till å ena sidan likvida medel vid periodens början jämte inbetalningar under perioden fram till en viss tidpunkt och å andra sidan anspråken på utbetalningar under samma period. Värdeöverföringar får inte ske annat än om det av en sådan beräkning framgår att bolaget under hela perioden har ett överskott, inklusive en viss likviditetsreserv, för att klara oväntade händelser och tillfälliga variationer i betalningsströmmarna.

En situation då försiktighetsregeln är av särskild betydelse är när den föreslagna värdeöverföringen ger upphov till en latent skatteskuld för bolaget. I sådana fall är det uppenbart att värdeöverföringen inte får genomföras om detta skulle äventyra bolagets möjligheter att infria skatteskulden.

Vidare skall hänsyn tas till bolagets *ställning i övrigt*. Det innebär att man vid bedömningen av om det finns utrymme för värdeöverföringar måste ta hänsyn till alla kända förhållanden som kan ha betydelse för bolagets ekonomiska ställning och som inte har beaktats inom ramen för bedömningen av bolagets konsolideringsbehov och likviditet. Bland de förhållanden som måste beaktas märks sådana händelser och omständigheter som bolaget är skyldigt att lämna uppgift om i förvaltningsberättelsen (jfr 6 kap. 1 § årsredovisningslagen). Även händelser och omständigheter som är hänförliga till en tidpunkt efter det ifrågavarande räkenskapsårets utgång skall beaktas.

Det är naturligt att frågan om huruvida bolaget har ett tillräckligt eget kapital bedöms på grundval av bl.a. bolagets årsredovisning. När man hämtar ledning från årsredovisningen, måste dock hänsyn tas till hur det redovisade egna kapitalet har framkommit. Består det egna kapitalet till någon del av orealiserade vinster – såsom värdeökningar på ännu inte försålda tillgångar – bör värdeöverföring i motsvarande mån ske endast

om det tämligen säkert går att säga att vinsterna kommer att realiseras. I detta sammanhang är det av stor betydelse vilka redovisningsprinciper som bolaget har tillämpat. Huruvida bolaget använder sig av internationella redovisningsstandarder (IAS eller IFRS) eller av särskilda regler för onoterade bolag kan ha betydelse för värderingen av tillgångar och skulder, liksom för det redovisade resultatet. Eftersom rekommendationer på redovisningsområdet ofta ger ett relativt stort utrymme för egna tolkningar, måste hänsyn också tas till *hur* bolaget har tillämpat de regler som man anger att man följer.

Av *tredje stycket* följer att man vid tillämpningen av försiktighetsregeln i bolag som är moderbolag i en koncern skall ta hänsyn också till förhållandena i koncernen. Således skall även koncernverksamhetens art, omfattning och risker beaktas, liksom koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. En tumregel kan vara att moderbolaget aldrig bör företa större värdeöverföringar än vad som hade varit möjligt om koncernens samlade verksamhet hade bedrivits av moderbolaget självt. Om moderbolaget har upprättat en koncernredovisning, utgör denna givetvis ett viktigt underlag för bedömningen av koncernens konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Även här måste dock innehållet i redovisningen läsas i ljuset av de redovisningsprinciper som bolaget har tillämpat. – Om moderbolaget inte upprättar någon koncernredovisning, torde det normalt vara nödvändigt att upprätta en enklare sammanställning över koncernens förhållanden för att skapa en bild av koncernens ställning (jfr prop. 1995/96:10 del II s. 131).

Kommittén har föreslagit att beloppsspärren och försiktighetsregeln skall tillämpas även vid beslut om minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för avsättning till fritt eget kapital. Propositionen innehåller inte något motsvarande förslag. Det beror på att ett sådant beslut inte påverkar bolagets förmögenhetsställning. Beloppsspärren och försiktighetsregeln skall i stället tillämpas om det senare blir aktuellt att använda fritt eget kapital för värdeöverföringar till aktieägare eller andra.

Värdeöverföringar under löpande räkenskapsår

17 kap. 4 §

Under tiden från och med den årsstämma där resultaträkningen och balansräkningen för ett räkenskapsår har fastställts fram till nästa årsstämma får värdeöverföringar ske med ett sammanlagt belopp som uppgår till högst det belopp som vid den första årsstämman var tillgängligt för värdeöverföring enligt 3 § första stycket. Vid beräkningen av utrymmet för värdeöverföring skall ändringar i det bundna egna kapitalet som har skett efter den senaste årsstämman beaktas.

(Jfr 14 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, regleras utrymmet för värdeöverföringar efter årsstämman (jfr avsnitt 11.6.1).

Paragrafen innebär att sådana värdeöverföringar skall prövas med utgångspunkt i det belopp som var tillgängligt för värdeöverföring enligt den balansräkning som fastställdes vid årsstämman. Det är alltså, liksom enligt hittills gällande rätt, inte tillåtet att ta i anspråk överskott i bolagets

verksamhet som har upparbetats under löpande verksamhetsår (s.k. interimisutdelning). Det är inte heller tillåtet att ta i anspråk överskott från ett avslutat räkenskapsår innan det föreligger en fastställd balansräkning (s.k. förskottsutdelning). Däremot får en eller flera värdeöverföringar genomföras i efterskott under förutsättning att beslutet eller besluten fattas senast dagen före den årsstämma som har att fastställa årsredovisningen för nästa räkenskapsår.

Paragrafen anger hur stora sammanlagda värdeöverföringar som högst kan beslutas under perioden från och med en årsstämma till dagen före den nästföljande årsstämman. Under den angivna perioden får summan av värdeöverföringarna inte överstiga det utdelningsbara beloppet enligt den senast fastställda balansräkningen. Beräkningen av vad som är utdelningsbart skall ske enligt samma principer som de som gäller vid en tillämpning av beloppsspärren i 3 §. Sålunda är utgångspunkten att det, efter att samtliga under räkenskapsåret vidtagna värdeöverföringar har lagts samman, skall finnas full täckning för det bundna egna kapitalet enligt den senaste balansräkningen. Om det har skett några förändringar i det bundna egna kapitalet mellan balansdagen och tidpunkten för det aktuella värdeöverföringsbeslutet, skall dessa beaktas. Om det bundna egna kapitalet i balansräkningen – dvs. per balansdagen – har angetts till 200 000 kr men bolaget därefter genom fondemission ökat det bundna egna kapitalet till 300 000 kr skall det sammanlagda värdeöverföringsutrymmet således bestämmas med beaktande av att det bundna egna kapitalet uppgår till 300 000 kr.

Har hela värdeöverföringsutrymmet ”förbrukats” genom beslut vid årsstämman, finns det i praktiken inget ytterligare utrymme för värdeöverföringar. Finns det efter årsstämman ett återstående utrymme men tas det i anspråk genom beslut som fattas vid en senare stämma, får ytterligare värdeöverföring ske först i samband med nästa årsstämma.

Eftersom försiktighetsregeln i 3 § andra stycket är tillämplig på alla slag av värdeöverföringar oavsett när de har beslutats, kan utrymmet för värdeöverföring vara lägre än det belopp som anges i förevarande paragraf.

Bestämmelser om vilka handlingar som skall finnas tillgängliga inför ett beslut om värdeöverföring som fattas vid en annan stämma än årsstämman finns i de kapitel som reglerar respektive värdeöverföringsform.

Gåva till allmännyttigt ändamål

17 kap. 5 §

Bolagsstämman eller, om saken med hänsyn till bolagets ställning är av ringa betydelse, styrelsen, får besluta om gåva till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål, om det med hänsyn till ändamålets art, bolagets ställning och omständigheterna i övrigt får anses skäligt och gåvan inte strider mot 3 §.

(Jfr 14 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller ett undantag från huvudregeln om att bolag inte får fatta beslut i strid mot dess vinstsyfte. Undantaget – som har sin motsvarighet i 12 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.

1975:103 s. 486) – omfattar gåvor till allmännyttigt eller därmed jämförbart ändamål. Gåvan skall vara skälig med hänsyn till omständigheterna och får inte strida mot borgenärsskyddsreglerna i 3 §. Uttrycket ”ändamålets beskaffenhet” i den nuvarande lagen har bytts ut mot ”ändamålets art”. Någon ändring i sak är inte avsedd.

Beslutanderätten i fråga om gåvor av detta slag ligger primärt hos bolagsstämman. När det gäller gåvor som med hänsyn till bolagets ställning kan anses ringa, har emellertid även styrelsen rätt att fatta beslut.

Återbäringskyldighet vid olaglig värdeöverföring

17 kap. 6 §

Om en värdeöverföring som avses i 1 § 1 eller 3 eller 5 § har skett i strid med bestämmelserna i detta kapitel eller i 18 eller 20 kap., skall mottagaren återbära vad han eller hon har uppburit, om bolaget visar att han eller hon insåg eller bort inse att värdeöverföringen stod i strid med denna lag. Har en värdeöverföring enligt 1 § 4, som inte avser gåva enligt 5 §, skett i strid med detta kapitel, är mottagaren återbäringskyldig om bolaget visar att han eller hon insåg eller bort inse att transaktionen innefattade en värdeöverföring från bolaget.

På värdet av den egendom som skall återbäras skall mottagaren betala ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från det att värdeöverföringen ägde rum till dess att ränta skall betalas enligt 6 § räntelagen till följd av 3 eller 4 § samma lag.

Bestämmelser om rättsföljderna vid olagliga förvärv av egna aktier finns i 19 kap.

(Jfr 14 kap. 6 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 12 kap. 5 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 484 f. och prop. 1993/94:196 s. 173 f.). Den innehåller, tillsammans med 7 §, en reglering av rättsföljderna vid olaglig värdeöverföring. Rättsföljderna vid olagliga förvärv av egna aktier regleras dock separat i 19 kap. Frågor om rättsföljderna vid olagliga värdeöverföringar har behandlats i avsnitt 11.5. Där har också *Lagrådets* synpunkter på paragrafen berörts.

Paragrafen reglerar överträdelser av bestämmelserna om värdeöverföring i 17, 18 och 20 kap. Den är tillämplig oberoende av om olagligheten har sin grund i en överträdelse av en bestämmelse uppställd i borgenärernas eller aktieägarnas intresse. I det senare fallet aktualiseras emellertid inte reglerna i förevarande paragraf om samtliga aktieägare har varit överens om att åsidosätta bestämmelsen. I sådana fall föreligger nämligen inte någon överträdelse av lagen i den bemärkelse som avses här (jfr kommentaren till 2 §).

Beslut om vinstutdelning vid årsstämma förutsätter att bolaget har upprättat resultaträkning och balansräkning som har fastställts av bolagsstämman. Skulle så inte vara fallet, står beslutet i strid med bestämmelserna i 17 och 18 kap. Detsamma gäller om stämman har beslutat om värdeöverföring på grundval av en i något väsentligt hänseende felaktig resultat- eller balansräkning. Bestämmelserna omfattar däremot inte handlande i strid med likhetsprincipen i 4 kap. 1 § eller sådana behörighetsöverskridanden som regleras i 8 kap. 41 §. I de fallen skall i stället de rättsföljder som i allmänhet gäller beträffande sådana överträdelser

inträda. Det innebär t.ex. att ett beslut att ”rikta” vinstutdelning till en viss aktieägare inte är giltigt. Ett sådant beslut får således inte verkställas. Om så ändå har skett, skall ”utdelningen” återbäras till bolaget oberoende av mottagarens goda eller onda tro.

Av *första stycket* framgår att rättsföljden av en olaglig värdeöverföring är återbäringskyldighet. Detta gäller oavsett om värdeöverföringen har skett till aktieägare eller till någon utomstående. Vad som skall återbäras blir beroende av värdeöverföringens storlek och den regel som har överträtts. Har t.ex. regler om beslutsunderlag åsidosatts, skall i princip hela det utdelade beloppet återbäras. Om en värdeöverföring i stället har skett i strid med 3 §, behöver aktieägaren återbära endast vad som motsvarar skillnaden mellan värdet av det som har mottagits och det värde som lovligen hade kunnat delas ut. Mottagaren skall alltså återbära det olagligen överförda till bolaget. Är det fråga om ett odelbart sakvärde kan det uppkomma problem. Ett sätt att lösa dessa är att mottagaren återlämnar egendomen mot erhållande av kompensation avseende den giltiga delen av värdeöverföringen (jfr Lindskog i SvJT 1992 s. 98, se dock Andersson, J, Kapitalskyddet i Aktiebolag, 4 uppl. s. 114).

Om den egendom som har överförts vid en sakvärdesutdelning har förstörts eller överlåtits vidare, bortfaller naturligtvis inte ansvaret i sig. Mottagaren har då i stället att i enlighet med allmänna principer om obehörig vinst betala ett belopp motsvarande det olagligen överförda värdet till bolaget.

Om en formenligt beslutad vinstutdelning har skett i strid med aktiebolagslagen, blir mottagaren enligt första stycket första meningen återbäringspliktig endast om bolaget visar att han eller hon har varit i ond tro, dvs. insåg eller bort inse att värdeöverföringen stod i strid med aktiebolagslagen. Samma sak gäller vid utbetalningar och andra värdeöverföringar till aktieägarna som sker i form av återbetalning vid minskning av aktiekapitalet eller reservfonden. Efter påpekande från *Lagrådet* har det i lagtexten klargjorts att detsamma gäller vid en värdeöverföring i form av gåva till allmännyttigt ändamål.

Även vid en icke formenlig värdeöverföring har mottagaren ett godtrosskydd. Godtrosregeln innebär i detta fall dock endast att mottagaren av värdeöverföringen undgår återbäringskyldighet, om han eller hon varken insett eller bort inse att transaktionen innefattade en värdeöverföring från bolaget. Huruvida mottagaren också har insett eller bort inse att värdeöverföringen var olaglig spelar däremot inte någon roll. Ondtrosregelns utformning innebär exempelvis att den som har förvärvat en bolaget tillhörig bil till underpris utan att ha insett eller bort inse att bilen såldes till underpris inte behöver återbära bilen. Det ligger emellertid i sakens natur att det sällan finns något utrymme för god tro om mottagaren är en aktieägare som tar aktiv del i bolagets skötsel. Står det klart att mottagaren var medveten om att bilen såldes till underpris, saknar det betydelse om han eller hon svävat i tron att värdeöverföringen var tillåten.

Det följer av styrelsens ansvar för förvaltningen av bolagets angelägenheter att det är styrelsen som för bolagets talan om återbäringskyldighet enligt förevarande paragraf. Vid likvidation kan talan föras av likvidator (jfr 25 kap. 30 §). Om bolaget har försatts i konkurs, kan

konkursförvaltaren föra talan om återbäringsskyldighet för konkursboets räkning.

I *andra stycket* har upptagits en räntebestämmelse. Den överensstämmer i sak med hittills gällande rätt.

Tredje stycket innehåller en erinran om att rättsföljderna vid olagliga förvärv av egna aktier regleras särskilt i 19 kap.

Bristtäckningsansvar vid olaglig värdeöverföring

17 kap. 7 §

Om det uppkommer någon brist vid återbäring enligt 6 §, är de personer som har medverkat till beslutet om värdeöverföringen ansvariga för denna. Detsamma gäller de som har medverkat till verkställandet av beslutet eller till upprättandet eller fastställandet av en oriktig balansräkning som har legat till grund för beslutet om värdeöverföring.

För ansvar enligt första stycket förutsätts i fråga om styrelseledamot, verkställande direktör, revisor, lekmannarevisor och särskild granskare, uppsåt eller oaktsamhet, och, i fråga om aktieägare och annan, uppsåt eller grov oaktsamhet.

För brist som uppkommer vid återbäringen ansvarar även den som har tagit emot egendom från en person som avses i 6 § första stycket med vetskap om att den härrör från en olaglig värdeöverföring.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första–tredje styckena gäller 29 kap. 5 och 6 §§.

(Jfr 14 kap. 6 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldighet att ersätta den brist som kan uppkomma i samband med återbäring enligt 6 §. Frågan har behandlats i avsnitt 11.5.2. Paragrafen motsvaras delvis av 12 kap. 5 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 486).

Av *första stycket* framgår att bristtäckningsansvaret kan aktualiseras i vissa fall av medverkan till den olovliga värdeöverföringen. Det gäller för det första då en person har *medverkat till beslutet* om en olaglig värdeöverföring. Som exempel kan nämnas en styrelseledamot som har föreslagit stämman att den skall besluta om en olaglig värdeöverföring eller en aktieägare som har röstat för ett sådant beslut. För det andra gäller ansvaret den som har *medverkat till verkställandet av beslutet*. Som exempel kan nämnas en styrelseledamot eller en verkställande direktör som har verkställt en utbetalning eller ingått ett avtal som innebär en olaglig värdeöverföring. För det tredje kan ansvaret drabba den som har *medverkat till upprättande eller fastställande av en oriktig balansräkning* som legat till grund för beslutet om värdeöverföring. En styrelseledamot eller en verkställande direktör som har undertecknat en oriktig balansräkning och en revisor som har tillstyrkt den kan bli ansvariga på dessa grunder. Inte i något av fallen krävs det att den medverkande själv har erhållit något av det som olagligen överförts.

Medverkansansvaret kan gälla såväl ledamöter i bolagets organ som utomstående. Det kan i det senare fallet exempelvis vara fråga om en aktieägaren närstående person som genom rådgivning eller faktisk hjälp tillsammans med en styrelseledamot i bolaget medverkar till att den olagliga värdeöverföringen har kunnat komma till stånd.

De subjektiva rekvisiten skiljer sig åt mellan de olika kategorierna av medverkande. När det gäller styrelseledamöter, verkställande direktör och revisor krävs uppsåt eller oaktsamhet för att ansvaret skall inträda. För aktieägare och andra gäller ett krav på uppsåt eller grov oaktsamhet. Att ansvar inträder först vid uppsåt eller vårdslöshet av kvalificerat slag innebär att en utomstående rådgivare, t.ex. en bank eller advokatbyrå som bistår vid en värdeöverföringstransaktion, inte har någon långtgående undersökningsplikt beträffande transaktionens laglighet. Om rådgivaren likväl får klart för sig att transaktionen inkräktar på det bundna egna kapitalet eller strider mot försiktighetsregeln eller om han eller hon har påtaglig anledning att misstänka att så är fallet kan medverkansansvar däremot komma i fråga. Kravet på uppsåt är uppfyllt när den aktuella personen haft vetskap om de faktiska förhållanden som innebär att beslutet innefattade en olaglig värdeöverföring. Av allmänna principer följer att okunskap om lagens innehåll däremot saknar betydelse för bedömning av uppsåtsfrågan. En annan sak är att den medverkande kan gå fri från ansvar om han eller hon har gjort en rättslig felbedömning av innebörden i en viss transaktion och denna felbedömning framstår som ursäktlig.

Goda skäl talar för att det strängare ansvar som gäller för styrelseledamöter bör åvila även den som rent faktiskt fungerar som bolagets företrädare (jfr Andersson, J, Om vinstutdelning i aktiebolag s. 713 f.). Huruvida ett sådant utsträckt ansvar bör komma i fråga beror dock på den ställning som den aktuella personen har haft i det enskilda fallet. Frågan om s.k. faktiska företrädares ansvar har därför överlämnats till rättstillämpningen.

Bestämmelsen i *tredje stycket* saknar tidigare motsvarighet. Den innebär att bristtäckningsansvar även i vissa fall kan åläggas den som utan att själv ha medverkat till värdeöverföringen har tagit emot den olovligen överförda egendomen. Det kan t.ex. vara fråga om att bolagets och aktieägarens gemensamma bank, sedan banken har erhållit instruktioner om att föra över medel som härrör från en olaglig värdeöverföring till aktieägarens konto, tillgodogör sig det överförda beloppet genom att amortera ned en kredit som aktieägaren har i banken (jfr NJA 1997 s. 418). Om pengar som sätts in på ett bankkonto inte kommer den kontoförande banken till del, riskerar banken däremot inte något bristtäckningsansvar eftersom banken i ett sådant fall inte kan anses vara mottagare av egendomen.

Lagrådet har, med hänvisning till vissa uttalanden i lagrådsremissen, efterlyst klargöranden när det gäller i vilka fall ett mottagande av en olovlig värdeöverföring skall hänföras till 6 § första stycket (återbäringskyldighet) och i vilka fall det skall hänföras till förevarande bestämmelse (bristtäckningsansvar). Med anledning av vad Lagrådet har uttalat i denna del bör det framhållas att 6 § första stycket reglerar mottagande *i första led* medan förevarande paragraf reglerar mottagande *i ett senare led*. När det gäller det nyss nämnda exemplet att en bank tillgodogör sig en olovlig utbetalning genom att amortera ned kontohavarens kredit hos banken torde det, såsom Lagrådet har varit inne på, normalt vara naturligt att betrakta kontohavaren som mottagare i första led och banken som mottagare i andra led. Om utbetalningen redan från början har varit avsedd för banken kan det emellertid i ett enskilt fall vara

rimligt att se banken som mottagare i första led, varvid bankens eventuella ansvar alltså skall bedömas enligt de strängare reglerna i 6 § första stycket.

En förutsättning för bristtäckningsansvar enligt tredje stycket är att egendomen har tagits emot från en sådan person som avses i 6 § första stycket. Vad som avses är en person för vilken de objektiva kriterierna för återbäringskyldighet föreligger. Något krav på att personen rent faktiskt är återbäringskyldig uppställs däremot inte. Huruvida de subjektiva rekvisiten är uppfyllda med avseende på den personen saknar alltså betydelse.

För att ansvar skall inträda i detta fall krävs vidare att mottagaren har haft vetskap om att det är fråga om en olaglig värdeöverföring. Att mottagaren borde ha förstått att det rörde sig om en olovlig värdeöverföring räcker alltså inte. Vetskapen skall avse dels förhållandet att det har skett en olaglig värdeöverföring, dels den omständigheten att just den mottagna egendomen härrör från den olagliga värdeöverföringen.

En allmän förutsättning för att bristtäckningsansvar enligt första eller andra stycket skall kunna göras gällande är att det står klart att beloppet inte kan återkrävas av den i 6 § angivne mottagaren av egendomen, antingen därför att denne inte har varit i sådan ond tro som sägs där eller därför att han eller hon saknar tillgångar.

Av hänvisningen till 29 kap. 5 och 6 §§ i *fjärde stycket* framgår att flera bristtäckningsansvariga ansvarar solidariskt samt att bristtäckningsansvaret kan jämkas. Vad den bristtäckningsansvarige tvingas utge kan han eller hon regressvis återkräva av den som är återbäringskyldig enligt 6 §. I den utsträckning även andra är bristtäckningsansvariga kan han eller hon av var och en av dem återkräva vad de slutligen bör bära av ersättningsskyldigheten mot bolaget. Preskription inträder enligt allmänna bestämmelser. Beviljad ansvarsfrihet påverkar inte ansvaret.

Talan om bristtäckningsskyldighet kan föras av dem som är berättigade att föra talan om återbärning enligt 6 § (jfr kommentaren till den paragrafen).

18 kap. Vinstutdelning

Beslutsordning

18 kap. 1 §

Beslut om vinstutdelning fattas av bolagsstämman.

Stämman får besluta om utdelning av större belopp än vad styrelsen har föreslagit eller godkänt endast om

1. det finns en sådan skyldighet enligt bolagsordningen, eller
2. utdelningen beslutas på yrkande av en minoritet enligt 11 §.

(Jfr 15 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 3 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 475), regleras beslutsordningen vid vinstutdelning (jfr avsnitt 11.6). *Första stycket* innebär att bolagsstämman som bolagets högsta beslutande organ är primärt behörig att besluta huruvida och i vad mån vinstutdelning skall ske. Denna rätt kan stämman varken i ett enskilt fall eller genom

föreskrift i bolagsordningen delegera till styrelsen eller annan. En annan sak är att om bolagets vinst enligt bolagsordningen skall användas för annat ändamål än utdelning till aktieägarna, så kan bolagsordningen ge någon utomstående rätt att närmare bestämma om det sätt på vilket medlen skall utnyttjas för ändamålet (jfr prop. 1975:103 s. 317).

Liksom hittills begränsas bolagsstämmans beslutanderätt på så sätt att den normalt inte får besluta om högre utdelning än vad styrelsen föreslår eller godkänner. I *andra stycket* görs två undantag från denna huvudregel. Undantagen överensstämmer med hittills gällande rätt. Det ena undantaget avser den situationen att det av bolagsordningen följer en skyldighet att dela ut ett visst belopp. Det kan t.ex. vara fråga om en föreskrift i bolagsordningen som anger att hela bolagets vinst skall delas ut. I sådana fall har bolagsordningens reglering företräde framför styrelsens förslag (under förutsättning att utdelningen är förenlig med 17 kap. 3 och 4 §§). Det andra undantaget avser vinstutdelning på yrkande av en aktieägarminoritet. Närmare bestämmelser om sådana beslut finns i 11 §.

Den stämma, som skall fastställa resultaträkningen och balansräkningen, dvs. årsstämmen, är också skyldig att besluta om dispositioner av bolagets resultat (se 7 kap. 11 §). Det gör det naturligt att besluta om eventuell vinstutdelning vid den stämman. Det är emellertid också möjligt att besluta om vinstutdelning på annan ordinarie stämma eller på extra bolagsstämma. I de senare fallen får dock bolaget enligt 17 kap. 4 § dela ut högst det som återstår av vad som enligt den senast fastställda balansräkningen utgjorde fritt eget kapital (s.k. efterutdelning). Det är inte tillåtet att dela ut överskott som har upparbetats efter det att resultaträkningen och balansräkningen fastställdes (s.k. förskottsutdelning eller interimisutdelning).

Bolagsstämmans beslut om vinstutdelning fattas med enkel majoritet (se 7 kap. 40 §). Det gäller oberoende av om vinstutdelningen skall verkställas genom utbetalning av pengar eller annan egendom. I bolagsordningen kan anges ett högre eller lägre majoritetskrav. Där kan också anges särskilda förutsättningar för att stämmans beslut skall vara giltigt, t.ex. att beslutet måste godkännas av ett utomstående organ.

Bolagsstämmen kan besluta att utdelningen skall ske i annat än kontanter, s.k. sakvärdesutdelning. Det kan också bestämmas att aktieägarna skall erbjudas möjlighet att fritt välja mellan att erhålla utdelning i pengar eller annan av stämman bestämd egendom. Det torde däremot inte vara möjligt att genom majoritetsbeslut besluta om att vissa aktieägare skall ha utdelning i pengar och andra i annan egendom.

Skulle bolagsstämmen besluta om vinstutdelning i strid med aktiebolagslagen eller bolagsordningen, kan beslutet klandras enligt 7 kap. 50 §. Om styrelsen, den verkställande direktören eller annan ställföreträdare verkställer det klanderbara stämmobeslutet och beslutet sedermera upphävs, är de aktieägare som har uppburit utdelning återbäringskyldiga, om de inte har varit i god tro (se 17 kap. 6 §).

Om samtliga aktieägare är överens, kan de sätta sig över lagens regler om formerna för värdeöverföring (jfr kommentaren till 17 kap. 2 §). Ett av aktieägarna fattat samfällt men formlöst beslut om att föra över medel från bolaget till aktieägarna kan alltså i och för sig vara giltigt. Det utgör dock inte ett beslut om vinstutdelning i lagens mening utan är snarare att beteckna som en ”förtäckt utdelning”. Om beslutet formaliseras och

dokumenteras i ett bolagsstämmoprotokoll – varvid även ett s.k. per capsulam-förfarande kan komma till användning (jfr avsnitt 7.3.1) – bör det emellertid anses som ett beslut om vinstutdelning. Det gäller även om det inte har föregåtts av i lagen föreskrivna förslag och kallelser. Skillnaden mellan å ena sidan en ”förtäckt utdelning” och å andra sidan vinstutdelning får bl.a. betydelse om frågor om återbäringskyldighet och bristtäckningsansvar skulle aktualiseras.

Förslag till beslut om vinstutdelning

Upprättande av förslag

18 kap. 2 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om vinstutdelning, skall styrelsen, eller om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 3–6 §§. En fråga om vinstutdelning enligt 11 § får prövas även om något sådant förslag inte har upprättats.

(Jfr 15 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller tillsammans med de följande paragraferna bestämmelser om det beslutsunderlag som skall föreligga inför ett beslut om vinstutdelning. Bestämmelserna har utformats på samma sätt som bestämmelserna om beslutsunderlag vid andra slag av viktigare beslut i bolaget.

Den stämma som fastställer resultat- och balansräkningarna (årsstämman) skall samtidigt besluta om dispositioner avseende bolagets vinst eller förlust (se 7 kap. 11 §). Beslutet skall föregås av ett förslag som styrelsen har lämnat i förvaltningsberättelsen (se 6 kap. 2 § årsredovisningslagen). Om det föreslås att vinsten skall disponeras genom vinstutdelning, skall det enligt förevarande paragraf tas fram ett förslag till beslut med mera ingående upplysningar än vad som behöver anges i förvaltningsberättelsen. Ett sådant förslag skall tas fram oavsett om frågan skall prövas vid en ordinarie eller extra bolagsstämma och oavsett om förslaget har väckts av styrelsen eller av någon annan. Normalt kan frågan om vinstutdelning inte tas upp på stämman annat än om ett motsvarande förslag har lagts fram och tillhandahållits före stämman.

Om förslaget härrör från styrelsen och är avsett att behandlas på samma stämma som den som skall ta ställning till resultat- och balansräkningarna, bör förslaget kunna infogas i förvaltningsberättelsen.

Kravet på upprättande av förslag gäller inte vinstutdelning på yrkande av aktieägarminoritet enligt 11 §. Av den paragrafen följer att de aktieägare som önskar framställa ett sådant yrkande kan vänta till själva stämman med att göra det.

Förslagets innehåll

18 kap. 3 §

I förslaget om vinstutdelning skall följande anges:

1. beloppet av den utdelning som skall belöpa på varje aktie,

2. avstämningsdagen, om bolaget är ett avstämningsbolag, eller, i förekommande fall, bemyndigande för styrelsen att fastställa avstämningsdagen,

3. den tidpunkt då utdelningen skall betalas, om bolaget inte är ett avstämningsbolag, eller, i förekommande fall, bemyndigande för styrelsen att fastställa betalningsdag, och

4. om utdelningen skall avse annat än pengar, uppgift om arten av den egendom som skall delas ut.

Avstämningsdagen enligt första stycket 2 eller betalningsdagen enligt första stycket 3 får inte infalla senare än dagen före nästa årsstämma.

(Jfr 15 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen anger vilka uppgifter som skall finnas med i ett förslag till beslut om vinstutdelning. Till förslaget skall också ett särskilt yttrande från styrelsen fogas (se 4 §). Om frågan om vinstutdelning skall behandlas på annan stämma än den som skall ta ställning till årsredovisningen, skall vidare, enligt 5 och 6 §§, lämnas vissa ytterligare uppgifter i förslaget.

Av *första stycket* 1 framgår att förslaget skall ange beloppet av den utdelning som skall belöpa på varje aktie. Normalt skall detta belopp vara detsamma för samtliga aktier. Finns det olika aktieslag, som skiljer sig åt i fråga om rätten till vinst, måste dock utdelningsbeloppet anges för varje särskilt aktieslag.

Enligt punkterna 2 och 3 skall förslaget även innehålla uppgift om avstämningsdag eller, i kupongbolag, förfallodag. Det är tillåtet att delegera beslutanderätten i denna fråga till styrelsen. Om ett sådant bemyndigande föreslås, skall detta anges.

I förekommande fall skall även anges om utdelningen skall betalas i annat än pengar (s.k. sakvärdesutdelning) och, i så fall, arten av den egendom som skall delas ut (se punkten 4).

Andra stycket innehåller en begränsning när det gäller hur långt in i framtiden avstämningsdagen eller förfallodagen får skjutas. Frågan har behandlats i avsnitt 12.2. Den bortre gränsen infaller normalt dagen före nästa årsstämma. Sedan bolagsstämman har beslutat om vinstutdelning erhåller aktieägarna en fordran mot bolaget på utdelningsbeloppet. Fordringsrätten påverkas inte av bolagets ekonomiska situation efter stämans beslut. Skulle bolaget gå i konkurs innan utbetalning sker, får anspråket bevakas med samma rätt som andra oprioriterade fordringar i konkursen.

När det gäller sådan vinstutdelning som sker på yrkande av en aktieägarminoritet (jfr 11 §) uppställs i 12 och 13 §§ särskilda krav på avstämnings- och betalningsdag. Avstämningsdagen måste då, enligt 12 §, infalla inom en månad från utdelningsbeslutet och utdelningen skall, enligt 13 § utbetalas genast efter avstämningsdagen. Av 13 § följer att, när det gäller kupongbolag, förfaller en av en aktieägarminoritet påyrkad vinstutdelning till betalning i omedelbar anslutning till beslutet.

Yttrande från styrelsen

18 kap. 4 §

Till förslaget om vinstutdelning skall fogas ett motiverat yttrande från styrelsen om huruvida den föreslagna vinstutdelningen är försvarlig med

hänsyn till vad som anges i 17 kap. 3 § andra och tredje styckena. Om tillgångar eller skulder har värderats till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen (1995:1554), skall det i yttrandet också anges hur stor del av det egna kapitalet som beror på att en sådan värdering har tillämpats.

(Jfr 15 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar det yttrande som styrelsen skall foga till förslaget enligt 3 §. Frågan har behandlats i avsnitt 11.4.7.

I yttrandet skall styrelsen redogöra för hur den föreslagna dispositionen förhåller sig till försiktighetsregeln (se 17 kap. 3 § andra och tredje styckena). Yttrandet skall vara motiverat. Det räcker alltså inte med att styrelsen uttalar att förslaget är eller inte är förenligt med denna regel. Också de närmare övervägandena bakom styrelsens bedömning skall redovisas (se vidare kommentaren till 17 kap. 3 §). Om bolaget ingår i en koncern, skall en motsvarande bedömning göras även på koncernnivå.

Syftet med bestämmelsen är att styrelsen skall ställa den föreslagna utdelningen i relation till *dels* de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, *dels* bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Hur utförligt och detaljerat yttrandet skall vara får bedömas med hänsyn till omständligheterna i det enskilda fallet.

I ett litet eller medelstort bolag med enkla ekonomiska förhållanden kan analysen ofta begränsas till en allmän beskrivning av bolagets ekonomiska situation och en redogörelse för centrala nyckeltal, varvid relationen mellan eget och främmande kapital (soliditet) ofta är av särskild betydelse. Den konstaterade soliditeten bör ställas i relation till förhållandena inom den bransch där bolaget verkar. Yttrandet bör också ge läsaren besked om huruvida bolaget kan antas komma att kunna fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt samt hur den föreslagna värdeöverföringen påverkar bolagets förmåga att göra eventuellt nödvändiga investeringar. Om redovisade nyckeltal är betryggande och det inte finns några särskilda förhållanden som ger anledning till oro, torde yttrandet som regel kunna ges en ganska kort avfattning. Förekommer det å andra sidan omständigheter som ger anledning till tveksamhet om bolagets vinstutdelningsutrymme, bör styrelsen givetvis, om den anser att det likväl finns utrymme för värdeöverföringar, noggrant redovisa skälen för detta.

Frågan om hur ”realiserade vinster” har bedömts är av särskild betydelse i dessa sammanhang och det ligger i sakens natur att särskild försiktighet bör iakttas när det gäller utdelning av sådana. I sista meningen har därför tagits in en särskild bestämmelse om att styrelsen, i de fall balansräkningen innefattar realiserade vinster, skall ange hur stor del av det egna kapitalet som beror på att tillgångar eller skulder har upptagits till marknadsvärdet på balansdagen. Bestämmelsen har dock begränsats till de fall då tillgångar eller skulder har värderats med tillämpning av 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen. Styrelsen skall i så fall redovisa hur mycket större eller mindre det egna kapitalet hade varit om de poster som har värderats enligt denna paragraf i stället hade värderats med utgångspunkt i anskaffningsvärdet (jfr 4 kap. 3–5 §§ årsredovisningslagen) eller, såvitt gäller omsättningstillgångar, enligt lägsta värdets princip (jfr 4 kap. 9 § årsredovisningslagen).

Bestämmelsen om att ett yttrande från styrelsen skall fogas till förslaget gäller även när förslaget har väckts av annan än styrelsen, dock ej när det är fråga om ett sådant förslag från en aktieägarminoritet som avses i 11 § (jfr kommentaren till 2 §).

Kompletterande information

18 kap. 5 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på den bolagsstämma som skall pröva förslaget om vinstutdelning, skall det i förslaget anges hur stor del av det enligt 17 kap. 3 § första stycket disponibla beloppet som finns kvar efter det senast fattade beslutet om värdeöverföring.

(Jfr 15 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den och den närmast följande paragrafen innehåller bestämmelser om det särskilda beslutsunderlag som skall tillhandahållas när frågan om vinstutdelning skall prövas på annan bolagsstämma än årsstämman (jfr avsnitt 11.6.1). Vid en sådan stämma kan endast beslutas om s.k. efterutdelning, dvs. utdelning av vad som återstår av det belopp som redovisades som fritt eget kapital i den senast fastställda balansräkningen (jfr 17 kap. 4 §). Bestämmelserna är utformade med sikte på den situationen att ett bolag vill besluta om extra vinstutdelning vid flera tillfällen.

Även i dessa fall skall förslaget till beslut innehålla de uppgifter som anges i 3 §. Av förslaget skall dessutom, enligt förevarande paragraf, framgå hur mycket av det i den senast fastställda balansräkningen konstaterade fria egna kapitalet som fortfarande står till bolagsstämmans förfogande.

18 kap. 6 §

I det fall som avses i 5 § skall följande handlingar fogas till förslaget:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades med uppgift om värdeöverföringar som har beslutats under samma tid och om förändringar i bolagets bundna egna kapital som har skett efter balansdagen, och
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor, med uttalande om huruvida bolagsstämman bör besluta i enlighet med förslaget.

(Jfr 14 kap. 3 § tredje meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den reglerar vilka handlingar som skall ligga till grund för ett beslut om vinstutdelning som inte fattas på den stämma som skall ta ställning till resultat- och balansräkningarna. Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att aktieägarna har ett lika fullständigt och aktuellt underlag för sitt beslut som om frågan hade prövats på en årsstämma. Sålunda skall till en början de redovisningshandlingar som lades fram vid den senaste årsstämman finnas tillgängliga (*punkterna 1 och 2*). Därutöver skall styrelsen upprätta en redogörelse för händelser av väsentlig

betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades (*punkten 3*). I redogörelsen skall styrelsen vidare särskilt uppmärksamma värdeöverföringar och förändringar i bolagets bundna egna kapital som har beslutats vid eller efter den senaste årsstämman. Om det har förekommit betydande förluster i bolagets verksamhet sedan den senaste årsstämman, bör även detta uppmärksammas. Visserligen påverkar sådana förluster inte den beräkningen av utrymmet för värdeöverföring som skall göras enligt 17 kap. 3 § första stycket. En negativ resultatutveckling kan dock vara av betydelse vid tillämpningen av försiktighetsregeln.

Styrelsens redogörelse skall granskas av bolagets revisor. Denne skall avge ett yttrande över granskningen (*punkten 4*). I ett sådant yttrande bör revisorn uttala sig om huruvida han eller hon anser att styrelsens redogörelse är rättvisande. Revisorn skall dessutom uttala sig om huruvida bolagsstämman bör besluta i enlighet med förslaget. Revisorn bör alltså uttala sig om förslaget på samma sätt som han eller hon inför årsstämman uttalar sig om ett i förvaltningsberättelsen lämnat förslag till vinstdispositioner.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

18 kap. 7 §

Styrelsen skall hålla förslaget enligt 2 §, tillsammans med handlingar som avses i 4 § och, i förekommande fall, 6 §, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om vinstutdelning skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på bolagsstämman.

(Jfr 15 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 9 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 400, och prop. 1997/98:99 s. 241). Vad som sägs i paragrafen – att styrelsen skall hålla beslutsförslaget och övrigt underlag tillgängligt för aktieägarna och på begäran skicka ut kopior av handlingarna – överensstämmer med vad som gäller inför exempelvis olika typer av emissionsbeslut (se bl.a. 12 kap. 8 §). I lagtexten har klargjorts att styrelsen inte kan ta ut någon avgift av de aktieägare som inför stämman begär att få kopior av de handlingar som skall läggas fram på stämman

Kallelsens innehåll

18 kap. 8 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 2 § skall ange förslagets huvudsakliga innehåll.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den klargör att kallelsen till en stämma som skall pröva en fråga om vinstutdelning alltid skall ange förslagets huvudsakliga inne-

håll. Detta överensstämmer med vad som föreslås gälla för övriga former av värdeöverföring (se 19 kap. 26 § och 20 kap. 16 §). Prop. 2004/05:85

Bolagsstämmans beslut

18 kap. 9 §

Beslutet om vinstutdelning skall innehålla de uppgifter som framgår av 3 § första stycket.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, reglerar innehållet i ett beslut om vinstutdelning. Av hänvisningen till 3 § första stycket följer att beslutet skall ange *dels* den utdelning som belöper på varje aktie, *dels* avstämnings- eller förfalldagen eller, i förekommande fall, bemyndigande för styrelsen att besluta om avstämnings- eller förfalldag. Om utdelningen skall ske i sakvärden, skall också detta framgå av beslutet.

Registrering

18 kap. 10 §

Om ett beslut om vinstutdelning har fattats av en annan bolagsstämma än årsstämman, skall beslutet genast anmälas för registrering i aktiebolagsregistret.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innebär att beslut om s.k. efterutdelning genast skall anmälas för registrering (jfr avsnitt 11.6.1.). Det åligger styrelsen att göra anmälan eller att se till så att någon annan gör den. Det kan finnas anledning för revisorn att, inom ramen för förvaltningsrevisionen, kontrollera att styrelsen inte har åsidosatt sin skyldighet.

Vinstutdelning på begäran av en aktieägarminoritet

18 kap. 11 §

På begäran av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier skall årsstämman besluta om utdelning av hälften av vad som återstår av årets vinst enligt den fastställda balansräkningen sedan avdrag har gjorts för

1. balanserad förlust som överstiger fria fonder,
2. belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital, och
3. belopp som enligt bolagsordningen skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna.

I bolagsordningen får det föreskrivas att vinstutdelning får begäras av aktieägare med en mindre andel av bolagets aktier än vad som sägs i första stycket. Där får även föreskrivas att rätten till vinstutdelning skall avse ett högre belopp än vad som sägs i första stycket.

En begäran enligt första stycket skall framställas, innan bolagsstämman fattar beslut om disposition av vinsten.

Bolagsstämman är inte skyldig att besluta om högre utdelning än fem procent av bolagets egna kapital. Utdelningen får inte strida mot bestämmelserna i 17 kap. 3 §.

(Jfr 15 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 3 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 480 f. och prop. 1995/96:10 Del II s. 297). I paragrafen regleras minoritetens rätt att begära vinstutdelning. Frågan har behandlats i avsnitt 12.3.

Rätten att begära vinstutdelning enligt denna paragraf kan utövas enbart vid årsstämman. Den eller de som vill utöva rätten måste tillsammans inneha en tiondel eller mer av samtliga aktier i bolaget (se *första stycket*). Det är tillåtet att i bolagsordningen föreskriva en mindre kvot, t.ex. en tjugondel (se *andra stycket*).

Den utdelning som minoriteten har rätt att begära skall uppgå till åtminstone hälften av vad som återstår av årets vinst enligt den fastställda balansräkningen sedan vissa belopp har dragits ifrån. Avdrag skall sålunda göras för balanserad förlust, till den del denna överstiger bolagets fria fonder. Till de fria fonderna hör överkursfonden och fonden för verkligt värde samt sådana fonder som bolaget självt har beslutat om utan att begränsa utdelningsbarheten av fondmedlen. Avdrag skall vidare göras för belopp som enligt lag eller bolagsordning skall avsättas till bundet eget kapital. Om bolaget till följd av bestämmelserna i 4 kap. 6 § årsredovisningslagen är skyldigt att göra en avsättning till uppskrivningsfonden, måste alltså detta belopp räknas av. Detsamma gäller om bolaget i enlighet med bolagsordningen är skyldigt att avsätta visst belopp till en fond som inte får användas för vinstutdelning. Slutligen skall avdrag göras för belopp som enligt bolagsordningen skall användas för något annat ändamål än utdelning till aktieägarna. Om enligt bolagsordningen viss del av vinsten skall tillfalla andra än aktieägarna, skall därför minoritetens rätt till vinstutdelning beräknas endast på vad som återstår sedan detta belopp har räknats av.

I bolagsordningen kan föreskrivas att minoriteten skall ha rätt att begära vinstutdelning av en högre kvotandel av det framräknade beloppet än den i lagtexten angivna hälftenandelen (se *andra stycket*).

Har majoriteten beslutat om avskrivningar som är helt opåkallade eller avsevärt större än vad som följer av god redovisningssed kan dessa, på kärandens yrkande, rättas av domstolen (jfr prop. 1975:103 s. 480 f. och NJA 1965 s. 157). Avsättningar till obeskattade reserver kan normalt inte behandlas som utdelningsbar vinst. Avsättningar som har gjorts i uppenbart syfte att diskriminera minoriteten, torde dock kunna angripas med stöd av generalklausulen i 7 kap. 47 §.

Ett yrkande om utdelning skall framställas innan bolagsstämman fattar beslut om disposition av vinsten (se *tredje stycket*).

I *fjärde stycket* uppställs en övre gräns när det gäller omfattningen av vinstutdelningen. Stämman är aldrig skyldig att besluta om högre utdelning än fem procent av bolagets eget kapital. Utdelningen får inte heller överstiga vad som är utdelningsbart enligt bestämmelserna i 17 kap. 3 § (beloppsspärren och försiktighetsregeln).

Paragrafen innebär inte någon rätt för minoriteten att diktera stämmans beslut. Om bolagsstämman underlåter att besluta i enlighet med paragrafen, kan emellertid varje aktieägare klandra beslutet enligt 7 kap.

50 §. Domstolen kan i samband därmed fastställa en ändring av stäm- Prop. 2004/05:85
mans beslut, så att beslutet ger minoriteten dess rätt enligt paragrafen.

18 kap. 12 §

I avstämningsbolag skall, vid en sådan vinstutdelning som avses i 11 §, avstämningsdagen infalla inom en månad från beslutet.

(Paragrafen saknar motsvarighet i aktiebolagskommitténs förslag.)

Paragrafen innehåller en särskild bestämmelse om avstämningsdagen för sådana vinstutdelningsbeslut som fattas på yrkande av en aktieägarminoritet. Av 13 § framgår att betalningen förfaller till betalning genast efter avstämningsdagen.

Betalningsdag för beslutad utdelning

18 kap. 13 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall den beslutade utdelningen betalas vid den tidpunkt som bolagsstämman eller, efter stämmans bemyndigande, styrelsen beslutar. I sådana fall som avses i 11 § skall utdelningen dock betalas genast.

I avstämningsbolag skall utdelningen utbetalas genast efter avstämningsdagen.

(Jfr 15 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens andra stycke har viss motsvarighet i 12 kap. 3 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 482). I paragrafen klargörs att en i ett kupongbolag beslutad vinstutdelning förfaller till betalning den dag som stämman eller, efter bemyndigande, styrelsen bestämmer (*första stycket*). Om vinstutdelningen har beslutats på yrkande av aktieägarminoritet i enlighet med 11 §, skall dock utdelningen alltid förfalla till betalning genast (jfr prop. 1975:103 s. 317).

När det gäller avstämningsbolag skall utbetalningen ske genast efter den avstämningsdag som stämman eller styrelsen har beslutat (*andra stycket*). Av 12 § framgår att avstämningsdagen för sådan utdelning som beslutas enligt 11 § alltid måste infalla inom en månad från beslutet.

19 kap. Förvärv av egna aktier m.m.

Teckning av egna aktier

19 kap. 1 §

Ett aktiebolag får inte teckna egna aktier.

Om ett aktiebolag trots bestämmelsen i första stycket har tecknat egna aktier, skall styrelsen och den verkställande direktören anses ha tecknat aktierna för egen räkning med solidariskt ansvar för betalningen. Det gäller dock inte en styrelseledamot eller en verkställande direktör som visar att han eller hon inte kände till eller bort känna till aktieteckningen.

Om aktier i ett bolag har tecknats av någon i eget namn men för bolagets räkning, skall aktietecknaren anses ha tecknat aktierna för egen räkning.

(Jfr 16 kap. 1 § första–tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 7 kap. 1 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 165 och prop. 1999/2000:34 s. 113), innehåller ett förbud mot att ett bolag tecknar egna aktier och reglerar verkningarna av att sådan teckning ändå sker. Ändringarna är väsentligen av redaktionell natur. I *andra stycket* finns en bestämmelse om att styrelsen och den verkställande direktören skall anses ha, för egen räkning, tecknat de aktier som bolaget har tecknat. Den bestämmelsen har hittills omfattat även stiftare och har i den delen aktualiserats vid teckning som sker i samband med bolagets bildande. Lagförslaget innebär emellertid att en bolagsbildning där aktier har tecknats av bolaget självt inte lagligen kan registreras. Det har därför inte ansetts nödvändigt att omnämna stiftare i paragrafen.

Dotterföretags teckning av aktier i moderbolag

19 kap. 2 §

Bestämmelserna i 1 § gäller även i fråga om dotterföretags teckning av aktier i moderbolag.

(Jfr 16 kap. 1 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 1 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 165 och prop. 1999/2000:34 s. 113). Ändringarna är av enbart redaktionell natur.

Egna aktier som pant

19 kap. 3 §

Ett aktiebolag får inte ta emot egna aktier som pant. Dotterföretag får inte heller ta emot aktier i moderbolag som pant.

Ett avtal i strid med första stycket är ogiltigt.

(Jfr 16 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 365 f. och prop. 1999/2000:34 s. 113).

Förvärv av egna aktier

I vilka fall ett aktiebolag får förvärva egna aktier

19 kap. 4 §

Ett aktiebolag får inte förvärva egna aktier utom i de fall som anges i 5 §. Ett avtal som strider mot detta är ogiltigt.

Bestämmelserna i första stycket samt i 5 och 6 §§ om förvärv av egna aktier gäller även förvärv som görs av någon annan som handlar i eget namn men för bolagets räkning.

I fråga om vissa publika aktiebolag gäller även 13–30 §§.

(Jfr 16 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 3 § andra och tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34

s. 113 f.). I *tredje stycket* har klarlagts att det i fråga om vissa publika aktiebolag gäller särskilda bestämmelser om förvärv av egna aktier. Prop. 2004/05:85

19 kap. 5 §

Ett aktiebolag får

1. förvärva egna aktier för vilka ersättning inte skall betalas,
2. förvärva egna aktier som ingår i en affärsrörelse som bolaget övertar, om aktierna representerar en mindre andel av bolagets aktiekapital,
3. lösa in egna aktier enligt 25 kap. 22 §, och
4. på auktion ropa in egna aktier som har utmätts för bolagets fordran.

(Jfr 16 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer väsentligen med 7 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 115).

Enligt punkten 2 får ett bolag förvärva egna aktier som ingår i en affärsrörelse som bolaget övertar. Bestämmelsen anses kunna tillämpas exempelvis när två bolag går samman genom fusion och det överlåtande bolagets aktier i det övertagande bolaget till följd därav övergår till det övertagande bolaget. I lagförslaget har klargjorts att undantagsbestämmelsen är tillämplig enbart om de förvärvade aktierna representerar en mindre andel av bolagets aktiekapital. Detta torde väsentligen överensstämma med hittills gällande rätt (se Rodhe, Aktiebolagsrätt, 18 uppl. s. 102). Denna begränsning av undantagsbestämmelsen kan få betydelse vid s.k. nedströmsfusioner, dvs. fusioner där ett moderbolag genom fusion går upp i ett helägt dotterbolag. Om fusionsvederlaget vid en sådan fusion består av enbart kontanter, kommer aktierna i dotterbolaget att övergå i dotterbolagets ägo. Ett sådant förvärv – som innebär att dotterbolaget blir självägande – faller in under bestämmelserna i förevarande kapitel. Eftersom förvärvet inte avser aktier som representerar en mindre andel av bolagets aktiekapital utan samtliga aktier i dotterbolaget, kan undantagsbestämmelsen i punkten 2 inte tillämpas. Fusionen strider därmed mot lagen och kan som en följd därav inte registreras. – Det bör för tydlighets skull tilläggas att vad som nu har sagts om nedströmsfusioner inte gäller sådana nedströmsfusioner där moderbolagets aktier i dotterbolaget utgör fusionsvederlag och därför övergår till de tidigare aktieägarna i moderbolaget.

I 17 kap. 1 § 2 har förvärv av egna aktier enligt förevarande paragraf undantagits från begreppet värdeöverföring. Detta innebär bl.a. att borgenärsskyddsbestämmelserna i 17 kap. 3 och 4 §§ inte är tillämpliga vid förvärv av detta slag.

Avyttringsskyldighet efter förvärv enligt 5 §

19 kap. 6 §

Aktier som har förvärvats enligt 5 § och som inte har dragits in genom minskning av aktiekapitalet skall avyttras så snart det kan ske utan förlust, dock senast tre år efter förvärvet. Aktier som inte har avyttrats inom denna tid skall av bolaget förklaras ogiltiga. Bolaget skall i så fall minska aktiekapitalet med aktiernas andel av aktiekapitalet. Ett förslag till beslut om minskning skall läggas fram på den första bolagsstämma

som hålls sedan aktierna blev ogiltiga. Minskingsbeloppet skall föras över till reservfonden. Prop. 2004/05:85

I fråga om vissa publika aktiebolag gäller även 30 §.

(Jfr 16 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 115 f.). I den nuvarande paragrafen sägs att aktiekapitalet skall sättas ned med "aktiernas nominella belopp". De sistnämnda orden finns inte med i den nya lagtexten (se *tredje meningen*). Detta utgör en anpassning till förslaget om att aktier inte längre skall ha ett nominellt belopp utan i stället representera en viss kvot av aktiekapitalet. Minskningen av aktiekapitalet skall i stället motsvara de ogiltigförklarade aktiernas andel av aktiekapitalet. Ändringen har dock inte några praktiska konsekvenser.

Det har diskuterats huruvida bolaget bör kunna förklara aktierna ogiltiga före den angivna fristens utgång. Lagförslaget innehåller dock inte någon bestämmelse som ger bolaget en sådan möjlighet.

Enligt 13 § och följande paragrafer har vissa publika aktiebolag särskilda möjligheter att förvärva egna aktier. Innehavet av egna aktier måste dock hålla sig inom vissa ramar. Av 30 § framgår att aktier som egentligen skulle avyttras enligt förevarande paragraf får behållas om innehavet ligger inom dessa ramar. *Andra stycket* innehåller en erinran om denna bestämmelse.

Dotterföretags förvärv och innehav av aktier i moderbolag

19 kap. 7 §

Ett dotterföretag får inte förvärva aktier i moderbolag. Ett avtal som strider mot detta förbud är ogiltigt.

Trots bestämmelserna i första stycket får ett dotterföretag förvärva aktier i moderbolag i de fall som avses i 5 § 1, 2 och 4.

(Jfr 16 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 23 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 133 f.).

19 kap. 8 §

Om ett dotterföretag har förvärvat aktier i moderbolaget med stöd av 7 § andra stycket, gäller bestämmelserna i 6 §.

(Jfr 16 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 134).

19 kap. 9 §

Om ett aktiebolag har blivit moderbolag och dess dotterföretag innehar aktier i moderbolaget, skall aktierna avyttras så snart det kan ske utan förlust, dock senast tre år efter det att koncernförhållandet uppstod. I övrigt gäller bestämmelserna i 6 §.

(Jfr 16 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 134).

Förvärv och överlåtelse av egna teckningsoptioner och konvertibler

19 kap. 10 §

Vid ett aktiebolags förvärv av egna teckningsoptioner eller konvertibler får det belopp som avser options- eller konverteringsrätten inte överstiga vad som är disponibelt enligt 17 kap. 3 och 4 §§.

(Jfr 16 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen behandlar återköp av konvertibler och teckningsoptioner. Den saknar tidigare motsvarigheter. Frågan har behandlats i avsnitt 13.3.

Utgångspunkten för paragrafen är att bolaget kan förvärva teckningsoptioner eller konvertibler som bolaget självt har gett ut. En förutsättning för detta är dock att förvärvet inte inkräktar på bolagets bundna egna kapital.

Värdet av en konvertibel hänför sig delvis till skuldförbindelsen, delvis till konverteringsrätten, medan värdet av en teckningsoption delvis kan hänföra sig till en till teckningsoptionen knuten skuldförbindelse och delvis kan hänföra sig till optionsrätten. Den betalning som hänför sig till skuldförbindelsen påverkar, typiskt sett, inte storleken av bolagets egna kapital, eftersom det genom betalningen sker en motsvarande minskning av bolagets skulder. Vad bolaget betalar för konverterings- eller optionsrätten innebär emellertid en minskning av bolagets egna kapital. Bestämmelsen innebär att denna del av betalningen inte får inkräkta på bundet eget kapital enligt den senast fastställda balansräkningen (jfr 17 kap. 3 § första stycket). Vid beräkningen av om så är fallet skall tidigare värdeöverföringar avräknas samt förändringar i bolagets bundna egna kapital efter balansdagen beaktas (jfr 17 kap. 4 §). Betalningen får inte heller stå i strid med försiktighetsregeln i 17 kap. 3 § andra stycket. Det ligger i sakens natur att det vid bedömningen av om så är fallet måste tas fram visst underlagsmaterial (jfr t.ex. 22 och 23 §§). Det har dock inte ansetts nödvändigt att ta in bestämmelser om detta i lagen.

19 kap. 11 §

Om ett aktiebolag har förvärvat en egen konvertibel, upphör konvertibeln att gälla.

(Jfr 16 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att en konvertibel som köps tillbaka av det emitterande bolaget upphör att gälla. Skälen för detta har behandlats i avsnitt 13.3.

Någon motsvarande bestämmelse rörande teckningsoptioner har inte uppställts. Återköpta teckningsoptioner kan alltså ges ut på nytt.

Senast tre månader efter det att bolaget har förvärvat egna konvertibler skall styrelsen för registrering i aktiebolagsregistret anmäla hur många konvertibler som har upphört att gälla enligt 11 §. Om förvärv har skett på grund av ett erbjudande som gäller för längre tid än ett år, skall anmälan göras senast tre månader efter utgången av det räkenskapsår under vilket förvärvet har skett.

(Jfr 16 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Den innehåller bestämmelser om anmälan till aktiebolagsregistret efter det att konvertibler har upphört att gälla.

Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av att det vid registreringen av en emission av konvertibler antecknas med vilket belopp aktiekapitalet skall kunna ökas på grund av emissionen och den efterföljande konverteringen. Denna uppgift används sedan av Bolagsverket vid den prövning som sker i samband med registreringar av senare emission. En senare emission får inte registreras om den innebär att maximikapitalet enligt bolagsordningen överskrids eller kan komma att överskridas genom konvertering.

När bolaget förvärvar egna konvertibler upphör konverteringsrätten (se 11 §). När konvertiblerna på detta sätt blir ogiltiga, ökar utrymmet för nya emissioner. För att dessa skall kunna registreras krävs att det tidigare registrerade emissionsbeloppet sätts ned med ett belopp som motsvarar kvotvärdet av de aktier som hade kunnat erhållas i utbyte mot de ogiltiga konvertiblerna. Med anledning därav har i förevarande paragraf föreskrivits att bolaget är skyldigt att till aktiebolagsregistret anmäla när konvertibler har blivit ogiltiga på grund av att de har kommit i bolagets hand.

Särskilda bestämmelser om vissa publika aktiebolags förvärv av egna aktier

19 kap. 13 §

Ett publikt aktiebolag vars aktier är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad får, utöver vad som följer av 5 §, förvärva egna aktier enligt bestämmelserna i 14 och 15 §§. Beslut om förvärv skall i så fall fattas med tillämpning av 18–29 §§. Om bolaget har förvärvat aktier i strid med 14 eller 15 § eller i strid med 17 kap. 3 eller 4 §, gäller bestämmelserna i 16 §.

(Jfr 16 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 3 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 113 f.). Tredje meningen har formulerats om med anledning av att skyddet för bolagets borgenärer i lagförslaget tillgodoses genom de allmänna borgenärs-skyddsbestämmelserna i 17 kap. och inte – såsom i den nuvarande lagen – genom en särskild bestämmelse i förevarande kapitel.

19 kap. 14 §

Förvärv som avses i 13 § får ske endast

1. på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. på en börs eller någon annan reglerad marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet efter tillstånd av Finansinspektionen, eller
3. i enlighet med ett förvärvserbjudande som har riktats till samtliga aktieägare eller samtliga ägare till aktier av ett visst slag.

Ett tillstånd enligt första stycket 2 skall ange på vilken börs eller marknad egna aktier får förvärvas samt under vilken tid tillståndet får utnyttjas. Tillstånd skall lämnas, om

1. det för verksamheten vid börsen eller marknaden finns regler som motsvarar vad som enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet gäller för verksamhet vid en börs eller en auktoriserad marknadsplats i Sverige, och
2. börsen eller marknaden står under tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

(Jfr 16 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med en redaktionell ändring med 7 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 117 f.).

Hur stor andel egna aktier som får förvärvas

19 kap. 15 §

Ett publikt aktiebolag som avses i 13 § får inte förvärva egna aktier i den mån bolagets innehav av egna aktier efter förvärvet kommer att uppgå till mer än en tiondel av samtliga aktier i bolaget. Aktier i bolaget som innehas av dess dotterföretag skall vid beräkningen anses som bolagets.

(Jfr 16 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 120 f.).

I 7 kap. 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen uppställs ytterligare begränsningar för förvärv av egna aktier. Enligt den paragrafens första stycke får ett sådant förvärv avse endast aktier som är helt betalda. Bestämmelsen har inte tagits med i lagförslaget, eftersom detta – till skillnad från den nuvarande lagen – inte medger att en nyemission registreras innan full betalning har erlagts.

I 7 kap. 8 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen föreskrivs att förvärvet inte får ske med större belopp än att det efter förvärvet finns täckning för det bundna egna kapitalet, medan tredje stycket innehåller en s.k. försiktighetsregel motsvarande 12 kap. 2 § sista stycket i den nuvarande lagen. Också dessa bestämmelser saknar motsvarighet i detta kapitel. Det beror på att förvärv av egna aktier av det nu aktuella slaget enligt lagförslaget utgör en form av värdeöverföring (se 17 kap. 1 §) och omfattas därmed av de allmänna begränsningar som gäller för värdeöverföringar (se 17 kap. 3 och 4 §§).

19 kap. 16 §

Om ett förvärv som avses i 13 § har skett i strid med 17 kap. 3 eller 4 § eller någon av bestämmelserna i 14 och 15 §§, skall de förvärvade aktierna avyttras inom sex månader från förvärvet. Aktier som inte har avyttrats inom denna tid skall av bolaget förklaras ogiltiga. Bolaget skall i så fall minska aktiekapitalet med aktiernas andel av aktiekapitalet. Ett förslag till beslut om minskning skall läggas fram på den första bolagsstämma som hålls sedan ogiltighet har inträtt. Minskingsbeloppet skall föras över till reservfonden.

(Jfr 16 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 121 f.). *Tredje meningen* har genomgått en viss justering, föranledd av förslaget om att aktier inte längre skall ha ett nominellt belopp utan enbart representera en viss kvot av aktiekapitalet. Se även kommentaren till 6 §.

*Beslutsordning**19 kap. 17 §*

Ett beslut om förvärv av egna aktier i sådana fall som avses i 13 § skall fattas av bolagsstämman. Bolagsstämman kan bemyndiga styrelsen att fatta ett sådant beslut.

(Jfr 16 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 122 f.).

*Majoritetskrav**19 kap. 18 §*

Ett beslut av bolagsstämman om förvärv av egna aktier enligt 13 § eller om bemyndigande för styrelsen att fatta ett sådant beslut är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädda vid stämman.

(Jfr 16 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 7 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 127).

*Upprättande av förslag till beslut**19 kap. 19 §*

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om förvärv av egna aktier enligt 13 §, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut enligt bestämmelserna i 20–24 §§.

(Jfr 16 kap. 12 § första stycket i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Där klargörs att det inför ett beslut om förvärv av egna aktier skall upprättas ett förslag till beslut.

Förslagets innehåll

19 kap. 20 §

I förslaget enligt 19 § skall det anges på vilket sätt aktierna skall förvärfvas.

Om aktierna skall förvärfvas i enlighet med ett erbjudande som riktas till samtliga aktieägare eller till samtliga ägare till aktier av ett visst slag, skall det i förslaget vidare anges

1. den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bolagsstämmans beslut skall verkställas,
2. det antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som erbjudandet skall avse,
3. den ersättning som skall lämnas för aktierna,
4. egendomens art och mängd, om ersättningen skall bestå av annan egendom än pengar, samt
5. övriga villkor för förvärvet.

(Jfr 16 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 124.). Medan den paragrafen reglerar innehållet i ett beslut om förvärv av egna aktier, reglerar förevarande paragraf innehållet i förslaget till beslut. En bestämmelse om innehållet i beslutet finns i lagförslaget i 27 §.

19 kap. 21 §

Om aktierna skall förvärfvas på annat sätt än som avses 20 §, skall det i förslaget enligt 19 § anges

1. den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bolagsstämmans beslut skall verkställas,
2. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som får förvärfvas,
3. det lägsta och högsta pris som får betalas för aktierna, samt
4. övriga villkor för förvärvet.

(Jfr 16 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 14 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 124.). Medan den paragrafen reglerar innehållet i beslutet, reglerar dock förevarande paragraf innehållet i förslaget till beslut. En bestämmelse om innehållet i beslutet finns i lagförslaget i 27 §.

Yttrande från styrelsen

19 kap. 22 §

Till förslaget enligt 19 § skall fogas ett motiverat yttrande från styrelsen om huruvida det föreslagna förvärvet är försvarligt med hänsyn till vad som anges i 17 kap. 3 § andra och tredje styckena. Om tillgångar eller

skulder har värderats till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen (1995:1554), skall det i yttrandet också anges hur stor del av det egna kapitalet som beror på att en sådan värdering har tillämpats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den innehåller ett krav på att styrelsen avger ett särskilt yttrande om hur det föreslagna förvärvet förhåller sig till försiktighetsregeln. I förekommande fall skall i yttrandet även redovisas hur stor del av bolagets egna kapital som består av ”realiserade vinster”. Paragrafen har en motsvarighet i 18 kap. 4 §. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till den paragrafen.

Kompletterande information

19 kap. 23 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 19 §, skall det i förslaget även anges hur stor del av det enligt 17 kap. 3 § första stycket disponibla beloppet som finns kvar efter det senast fattade beslutet om värdeöverföring.

(Jfr 16 kap. 14 § första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den innehåller bestämmelser om det kompletterande beslutsunderlag som skall finnas när ett förslag till förvärv av egna aktier skall behandlas på annan stämma än årsstämman.

Av 17 kap. 4 § framgår att de sammanlagda värdeöverföringar som beslutas på årsstämman och under tiden fram till nästa årsstämma inte får överstiga det belopp som enligt den senast fastställda balansräkningen är tillgängligt för värdeöverföring. I förevarande paragraf föreskrivs därför att, om frågan om förvärv av egna aktier skall behandlas på annan stämma än årsstämman, förslaget skall innehålla uppgift om hur stor del av detta belopp som ännu inte har varit föremål för värdeöverföring och som stämman därför fortfarande kan disponera över. En bestämmelse av samma slag finns i t.ex. 18 kap. 5 §.

19 kap. 24 §

I sådana fall som avses i 23 § skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 19 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, med uppgift om värdeöverföringar som har beslutats under samma tid och om förändringar i bolagets bundna egna kapital som har skett efter balansdagen, och
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor, med uttalande om huruvida bolagsstämman bör besluta i enlighet med förslaget.

(Jfr 16 kap. 14 § andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 13 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (se prop. 1999/2000:34 s. 124). Den innehåller bestämmelser om det kompletterande beslutsunderlag som skall finnas när ett förslag till förvärv av egna aktier skall behandlas på annan stämma än årsstämman.

Bestämmelsen är av samma slag som bestämmelserna i bl.a. 18 kap. 6 §. En skillnad i förhållande till gällande rätt är att revisorsyttrandet enligt punkten 4 även skall innehålla ett uttalande om huruvida bolagsstämman bör besluta i enlighet med förslaget.

Tillhandahållande av förslag till beslut, m.m.

19 kap. 25 §

Styrelsen skall hålla förslaget enligt 19 §, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 24 §, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om förvärv av egna aktier skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på bolagsstämman.

(Jfr 16 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 13 § första, tredje och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 123 f.). I lagförslaget har klargjorts att det är styrelsen som ansvarar för att de i paragrafen angivna handlingarna tillhandahålls aktieägarna. Så är fallet även om förslaget till beslut härrör från annan än styrelsen. I lagförslaget har även klargjorts att styrelsen inte kan ta ut någon avgift av de aktieägare som inför stämman begär att få kopior av de handlingar som skall läggas fram på stämman.

Kallelsens innehåll

19 kap. 26 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget enligt 19 § skall ange förslagets huvudsakliga innehåll samt syftet med förvärvet.

(Jfr 16 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med viss redaktionell justering 7 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 123).

Bolagsstämmans beslut

19 kap. 27 §

Bolagsstämmans beslut om förvärv av egna aktier skall innehålla de uppgifter som anges i 20 och 21 §§.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen preciserar vad bolagsstämmans beslut om förvärv av egna aktier skall innehålla.

Bemyndigande för styrelsen

19 kap. 28 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om bemyndigande för styrelsen att fatta beslut om förvärv av egna aktier med stöd av 13 §, skall styrelsen upprätta ett förslag till beslut.

I förslaget skall det anges

1. det sätt som aktier får förvärvas på,
2. den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bemyndigandet får utnyttjas,
3. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som får förvärvas,
4. det lägsta och högsta pris som får betalas för aktierna,
5. egendomens art och mängd, om ersättningen skall bestå av annan egendom än pengar, och
6. övriga villkor för förvärvet.

Bestämmelserna i 22–26 §§ skall tillämpas på förslaget.

Bolagsstämmans beslut skall innehålla de uppgifter som anges i första stycket.

(Jfr 16 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 7 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 126 f.). Medan den nuvarande lagen endast reglerar innehållet i bemyndigandet, reglerar den nya paragrafen såväl vad förslaget till bemyndigande skall innehålla (se *andra stycket*) som bemyndigandets innehåll (se *fjärde stycket*).

Av *tredje stycket* framgår att aktieägarna skall tillhandahållas samma information som skulle ha tillhandahållits om bolagsstämman själv hade tagit ställning till förvärven.

19 kap. 29 §

Innan styrelsen beslutar att utnyttja ett sådant bemyndigande som avses i 28 §, skall den ta fram handlingar av det slag som anges i 22–24 §§.

(Jfr 14 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelserna om värdeöverföring blir utan vidare tillämpliga på förvärv av egna aktier som styrelsen företar med stöd av stämmans bemyndigande. Förvärvet får alltså inte inkräkta på bolagets bundna egna kapital eller strida mot den s.k. försiktighetsregeln (jfr 17 kap. 3 och 4 §§). För att styrelsen skall kunna ta ställning till om ett av stämman givet bemyndigande kan eller bör utnyttjas har därför i denna paragraf ställts upp krav på visst beslutsunderlag.

Av hänvisningen till 22 § framgår att styrelsen måste upprätta ett motiverat yttrande om huruvida det tänkta förvärvet är försvarligt med hänsyn till försiktighetsregeln i 17 kap. 3 § andra stycket. Hänvisningen till 23 § innebär att styrelsen också skall redovisa hur stort belopp som är disponibelt för värdeöverföring enligt 17 kap. 3 § första stycket. Inför sitt beslut skall styrelsen också ta fram samma slag av räkenskapsmaterial,

styrelseredogörelse och revisorsyttrande som skall upprättas inför ett stämmobeslut om förvärv av egna aktier. Prop. 2004/05:85

Avyttringsskyldighet efter förvärv av egna aktier enligt 5 §

19 kap. 30 §

Ett publikt aktiebolag som avses i 13 § behöver inte avyttra aktier enligt 6 §, om det skulle ha varit tillåtet att inneha dem vid en tillämpning av 15 §.

(Jfr 16 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 7 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 116 f.).

Särskilda bestämmelser om publika aktiebolags överlåtelse av egna aktier

19 kap. 31 §

När ett publikt aktiebolag överlåter egna aktier, skall det ske med tillämpning av 32–34 §§ eller 35–37 §§.

Första stycket gäller inte vid avyttring som avses i 6 och 16 §§.

(Jfr 16 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 127 f.).

Överlåtelse av egna aktier på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller en annan reglerad marknad

19 kap. 32 §

Ett publikt aktiebolag får överlåta egna aktier

1. på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
2. på en börs eller någon annan reglerad marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet efter tillstånd av Finansinspektionen.

Ett tillstånd enligt första stycket 2 skall ange på vilken börs eller marknad egna aktier får överlåtas samt under vilken tid tillståndet får utnyttjas. Tillstånd skall lämnas, om

1. det för verksamheten vid börsen eller marknaden finns regler som motsvarar vad som enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet gäller för verksamhet vid en börs eller en auktoriserad marknadsplats i Sverige, och
2. börsen eller marknaden står under tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ.

(Jfr 16 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 128 f.).

Ett beslut om överlåtelse av egna aktier enligt 32 § skall fattas av bolagsstämman. Bolagsstämman kan även bemyndiga styrelsen att fatta ett sådant beslut.

Ett beslut av bolagsstämman enligt första stycket är giltigt endast om det har biträttas av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädna vid stämman.

(Jfr 16 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 129).

19 kap. 34 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om överlåtelse av egna aktier enligt 32 § eller om bemyndigande för styrelsen att fatta ett sådant beslut skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut.

Förslaget skall innehålla uppgifter om

1. den tid, före nästa årsstämma, inom vilken bolagsstämmans beslut om överlåtelse skall verkställas eller styrelsens bemyndigande får utnyttjas,

2. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som får överlåtas,

3. det lägsta pris som aktierna får överlåtas för, och

4. övriga villkor för överlåtelsen.

Bestämmelserna i 13 kap. 9 och 10 §§ skall tillämpas i fråga om förslaget till beslut enligt första stycket.

Bolagsstämmans beslut skall innehålla de uppgifter som anges i andra stycket.

(Jfr 16 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 7 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 129 f.). *Fjärde stycket*, som saknar tidigare motsvarighet, anger vad bolagsstämmans beslut skall innehålla.

Överlåtelse av egna aktier som inte sker på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller en annan reglerad marknad

19 kap. 35 §

Vid ett publikt aktiebolags överlåtelse av egna aktier på annat sätt än som anges i 32 § tillämpas

1. vad som gäller vid nyemission av aktier enligt:

11 kap. 2 § första stycket om beslutanderätt,

11 kap. 5 § om emissionsbevis m.m.,

11 kap. 8 § om registrering av teckningsrätter m.m. i avstämningsbolag,

11 kap. 12 och 14–20 §§ om emissionsprospekt,

13 kap. 1 § första och andra styckena om företrädesrätt,

13 kap. 2 § om beslut att avvika från aktieägarnas företrädesrätt,

13 kap. 3 § om upprättande av förslag till beslut,

13 kap. 6 § om kompletterande information,

13 kap. 7 § om apportegendom och kvittning,

13 kap. 8 § om revisorsgranskning,

13 kap. 9 § om tillhandahållande av förslag till beslut m.m.,

13 kap. 10 § om kallelsens innehåll,

13 kap. 12 § om underrättelse,
 13 kap. 13 § om hur teckning skall ske,
 13 kap. 18 § om tilldelning av aktier,
 13 kap. 31 § första stycket om styrelsebeslut under förutsättning av bolagsstämmans godkännande,
 13 kap. 35 § om styrelsebeslut enligt bolagsstämmans bemyndigande, och

2. vad som gäller vid nyemission eller överlåtelse av aktier enligt 16 kap.

I fråga om styrelsebeslut under förutsättning av bolagsstämmans godkännande gäller 13 kap. 31 § andra stycket, 32 och 33 §§ i tillämpliga delar. I fråga om styrelsebeslut enligt bemyndigande av bolagsstämman gäller 13 kap. 36 och 38 §§ i tillämpliga delar.

(Jfr 16 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i sak 7 kap. 21 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 130 f.).

Innebörden i *första stycket* är att det för ett publikt aktiebolags beslut om att överlåta egna aktier utanför en reglerad marknad gäller väsentligen samma regler som vid nyemission av aktier. Det innebär bl.a. att, om inte annat beslutas, aktieägarna har samma företrädesrätt att förvärva aktier som om det hade varit fråga om att teckna nyemitterade aktier. Några av de bestämmelser som gäller vid nyemission behöver dock inte tillämpas vid överlåtelse, t.ex. bestämmelserna om betalning och om registrering.

Lagens huvudregel är att ett beslut om överlåtelse, som skall ske utanför en reglerad marknad, skall fattas av bolagsstämman. Men beslutet kan också, såsom framgår av hänvisningarna till 13 kap. 32 och 36 §§, fattas av styrelsen om stämman godkänner det i efterhand eller om stämman på förhand har bemyndigat styrelsen att fatta sådana beslut. Beträffande sådana styrelsebeslut hänvisas i *andra stycket* till flertalet av de paragrafer som skall tillämpas vid styrelsebeslut om nyemission av aktier. Dessa paragrafer (13 kap. 31 § andra stycket samt 32, 33, 36 och 38 §§) hänvisar i sin tur till andra paragrafer. Orden ”i tillämpliga delar” i lagtexten är avsedda att markera att de senare paragrafhänvisningarna skall tillämpas enbart i den utsträckning de aktuella paragraferna finns angivna i första stycket.

19 kap. 36 §

I sådana fall som anges i 35 § skall i förslaget till beslut följande anges:

1. det högsta antal aktier, i förekommande fall fördelat på aktieslag, som skall överlåtas,
2. den företrädesrätt att förvärva aktier som tillkommer aktieägarna eller någon annan eller vem som annars får förvärva aktier,
3. den tid inom vilken aktieägare eller annan kan utnyttja sin företrädesrätt,
4. den tid inom vilken aktierna skall betalas eller, i förekommande fall, att teckning skall ske genom betalning,
5. den fördelningsgrund som styrelsen skall tillämpa beträffande aktier som inte tecknas med företrädesrätt,
6. avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt vid överlåtelsen,
7. det belopp som skall betalas för varje aktie,
8. villkor om apport eller att aktie skall tecknas med kvittningsrätt, och

9. övriga särskilda villkor för överlåtelsen.

Tiden som anges i första stycket 3 får inte understiga två veckor. I bolag som inte är avstämningsbolag räknas denna tid från det att under rättelse enligt 13 kap. 12 § har skett, eller, om samtliga aktieägare har varit företrädare på den stämma som har beslutat om överlåtelsen, från beslutet. I avstämningsbolag räknas tiden från avstämningsdagen.

Avstämningsdagen får inte sättas tidigare än en vecka från dagen för beslutet.

I stället för en sådan föreskrift som anges i första stycket 7 får det anges att styrelsen eller den som styrelsen utser inom sig skall bemyndigas att innan den tid som avses i första stycket 3 börjar löpa besluta vilket belopp som skall betalas för varje aktie. Ett sådant bemyndigande får lämnas endast om aktierna skall noteras på en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. Om bolaget är avstämningsbolag och aktieägare skall ha företrädesrätt att förvärva aktier, skall bemyndigandet utformas så att beloppet bestäms senast den dag som infaller tre dagar före avstämningsdagen.

(Jfr 16 kap. 22 § första, tredje och fjärde styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 22 § första, tredje och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 132 f.), med den skillnaden att den paragrafen reglerar innehållet i beslutet medan förevarande paragraf anger vad *förslaget* skall innehålla.

Förslaget skall bl.a. innehålla uppgift om den tid inom vilken aktieägare kan utnyttja sin företrädesrätt (se *första stycket 3*). I *andra stycket* har angetts vissa ramar för hur denna tid får bestämmas. Den bestämmelsen har anpassats till den föreslagna nya lydelsen av den motsvarande bestämmelsen vid nyemission (jfr 13 kap. 4 § femte stycket).

Liksom hittills skall det, ifråga om avstämningsbolag, anges en avstämningsdag (se första stycket 6). Hittills har gällt att denna inte får sättas tidigare än tre veckor efter det att beslutet har kungjorts. Bestämmelsen har i lagförslaget anpassats till vad som föreslås gälla vid nyemission (se 13 kap. 5 § tredje stycket) och innebär nu att avstämningsdagen inte får sättas tidigare än en vecka efter stämmans beslut (se *tredje stycket*).

I första stycket 7 föreskrivs att förslaget skall innehålla uppgift om det belopp som skall betalas för varje aktie. Av *fjärde stycket* – som saknar tidigare motsvarighet – framgår att det i aktiemarknadsbolag också kan överlämnas till styrelsen eller den som styrelsen utser inom sig att fastställa priset. Genom denna möjlighet kan priset anpassas bättre till gällande marknadspriser på aktien (jfr även 13 kap. 5 § första stycket 8).

Enligt första stycket 8 får det i förslaget tas in villkor om att förvärvaren skall betala med apportegendom och kvittningsrätt. Detta överensstämmer med gällande rätt. I första stycket 9 – som saknar tidigare motsvarighet – har klargjorts att det även kan ställas andra slag av villkor för överlåtelsen.

19 kap. 37 §

Beslut om överlåtelse enligt 35 § skall innehålla de uppgifter som anges i 36 §.

I förekommande fall skall beslutet innehålla

1. ett förordnande som avses i 11 kap. 9 §,

2. ett förordnande om att kuponger som hör till aktiebrevens skall användas som teckningsrättsbevis,

3. upplysningar om att redogörelse och yttrande som avses i 13 kap. 7 och 8 §§ har lämnats.

(Jfr 16 kap. 22 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om vad ett beslut om överlåtelse enligt 35 § skall innehålla. Motsvarande bestämmelser finns i 7 kap. 22 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 132 f.).

20 kap. Minskning av aktiekapitalet och reservfonden

Minskningsändamål

20 kap. 1 §

Minskning av aktiekapitalet får ske för

1. täckning av förlust, om det inte finns fritt eget kapital som motsvarar förlusten,

2. avsättning till fond att användas enligt beslut av bolagsstämman, och

3. återbetalning till aktieägarna.

Minskning av aktiekapitalet får även ske enligt förbehåll i bolagsordningen. I så fall gäller 31–34 §§ i stället för 5–30 §§.

Av bestämmelserna i detta kapitel tillämpas endast 19–22 §§ vid sådan minskning av aktiekapitalet som avses i 19 kap. 6 § första stycket tredje meningen och 16 §.

(Jfr 17 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 6 kap. 1 § första och fjärde styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 359 f. och prop. 1993/94:196 s. 160 f.). I paragrafen anges de ändamål för vilka minskning av aktiekapitalet får ske. Frågan har behandlats i avsnitt 14.2.1.

Första stycket innehåller en uppräkningsändamålen. Enligt *punkten 1* får aktiekapitalet minskas för täckning av förlust. En nyhet är att minskning för förlusttäckning kan avse inte bara förlust som framgår av en fastställd balansräkning utan även förlust som har uppstått efter den för den senast fastställda balansräkningen relevanta balansdagen. I båda fallen fordras att det inte finns fritt eget kapital som motsvarar förlusten. Finns det en överkursfond eller annan fri fond eller en balanserad vinst, får minskning av aktiekapitalet för förlusttäckning ske endast i den utsträckning förlusten överstiger dessa poster.

De övriga minskningsändamålen är avsättning till s.k. fri fond (*punkten 2*) och återbetalning till aktieägarna (*punkten 3*). Den möjlighet som hittills har funnits att minska aktiekapitalet för avsättning till reservfonden har inte tagits med i lagförslaget. Vid minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna sker en värdeöverföring till aktieägarna. denna är underkastad de begränsningar som anges i 17 kap. Vid minskning av aktiekapitalet för avsättning till fri fond sker i stället en överföring inom bolaget, till fritt eget kapital. Medel som har avsatts till en sådan fri fond kan utbetalas till aktieägare eller annan endast på de sätt och under de förutsättningar som gäller för värdeöverföringar från bolaget (se främst 17 kap.).

Närmare bestämmelser om hur en minskning av aktiekapitalet genomförs finns i 2–30 §§.

Lagens huvudregel är att minskning av aktiekapitalet inte får ske annat än för något av de tre angivna ändamålen. Lagen tillåter emellertid att det i bolagsordningen tas in förbehåll om minskning av aktiekapitalet (se *andra stycket*). Vid minskning av aktiekapitalet som sker med stöd av ett sådant förbehåll gäller inte någon begränsning till de i första stycket angivna ändamålen. Vid sådan minskning gäller inte heller 5–30 §§ utan i stället 31–34 §§.

I 19 kap. 6 och 16 §§ finns särskilda bestämmelser om att bolaget i vissa särskilda fall skall besluta om minskning av aktiekapitalet. Såsom framgår av *tredje stycket* gäller bestämmelserna, med något undantag, i förevarande kapitel inte vid sådan minskning. Undantaget avser registreringsbestämmelserna i 19–22 §§.

Metoder för minskning av aktiekapitalet

20 kap. 2 §

Minskning av aktiekapitalet kan genomföras med eller utan indragning av aktier.

(Jfr 17 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som motsvarar 6 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 360), anges de metoder med vilka minskning av aktiekapitalet kan genomföras. Frågan har behandlats i avsnitt 14.3.

Regleringen av minskningsmetoderna har i lagförslaget renodlats i förhållande till vad som gäller enligt den nuvarande aktiebolagslagen. Sålunda har den nuvarande bestämmelsen om minskning av aktiekapitalet genom inlösen eller sammanläggning av aktier ansetts överflödigt och därför inte tagits med i lagförslaget. Inte heller har den nuvarande bestämmelsen om minskning av aktiekapitalet genom minskning av aktiernas nominella belopp någon motsvarighet i lagförslaget. Det beror på att lagförslaget inte innehåller några regler om att aktier skall ha ett nominellt belopp.

Beslutsordning

20 kap. 3 §

Beslut om minskning av aktiekapitalet fattas av bolagsstämman, om inte, i sådana fall som avses i 31 §, annat föreskrivs i bolagsordningen.

Vid minskning för sådant ändamål som avses i 1 § första stycket 2 eller 3 får stämman inte besluta om minskning av aktiekapitalet med större belopp än vad styrelsen har föreslagit eller godkänt. Stämman får dock alltid besluta om sådan minskning som är föreskriven i bolagsordningen.

(Jfr 17 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 6 kap. 2 § första stycket första meningen och andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103

s. 360 f.), behandlar beslutsordningen vid minskning av aktiekapitalet (jfr avsnitt 14.4). Liksom tidigare ligger beslutanderätten primärt hos bolagsstämman (*första stycket*). Beslut kan fattas såväl på ordinarie som på extra bolagsstämma. Minskning av aktiekapitalet på grund av inlösenförbehåll i bolagsordningen kan också – om det finns stöd för det i bolagsordningen – äga rum utan bolagsstämmans medverkan. Bestämmelser om sådana förbehåll finns i 31 §. En erinran om dessa bestämmelser har tagits in i förevarande paragraf.

När det gäller minskning för avsättning till fri fond eller återbetalning till aktieägarna begränsas stämmans beslutanderätt på så sätt att den normalt inte får besluta om en större avsättning eller återbetalning än vad styrelsen har föreslagit eller godkänt (se *andra stycket*). En snarlik bestämmelse finns i 18 kap. 1 §. Innehåller bolagsordningen föreskrifter om att minskning av aktiekapitalet under angivna förutsättningar skall ske (jfr 31 §), får dock sådan minskning genomföras utan styrelsens samtycke.

20 kap. 4 §

Om ett förslag till beslut om minskning av aktiekapitalet inte skulle vara förenligt med bolagsordningen, skall beslut om nödvändiga ändringar av denna fattas innan bolagsstämman beslutar om minskningen.

Ett beslut om minskning av aktiekapitalet får inte fattas förrän bolaget har registrerats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 2 § första stycket andra och tredje meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 361). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 14.4.

Av *första stycket* framgår att ett beslut om minskning av aktiekapitalet inte får leda till att antalet aktier eller aktiekapitalets storlek inte står i överensstämmelse med vad som föreskrivs i bolagsordningen. En motsvarande bestämmelse när det gäller ökning av aktiekapitalet finns i 11 kap. 2 § andra stycket. För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till den bestämmelsen.

Andra stycket innehåller ett förbud mot att aktiekapitalet minskas före bolagets registrering. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. En snarlik bestämmelse finns i 11 kap. 3 §.

Minskning av aktiekapitalet genom beslut av bolagsstämman

Majoritetskrav

20 kap. 5 §

Ett beslut av bolagsstämman om minskning av aktiekapitalet är giltigt endast om det har biträttats av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädde vid stämman.

Om det finns flera aktieslag i bolaget, skall vad som föreskrivs i första stycket även tillämpas inom varje aktieslag som är företrätt vid stämman och för vilket aktiernas rätt försämras genom beslutet.

(Jfr 17 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller majoritetsregler avseende bolagsstämmobeslut om minskning av aktiekapitalet (jfr avsnitt 14.4). Motsvarande regler i den nuvarande lagen finns i 6 kap. 2 a § (jfr prop. 1993/94:196 s. 163). I *första stycket* uppställs för beslut av detta slag ett krav på två tredjedelars majoritet av såväl de avgivna rösterna som de vid bolagsstämman företrädde aktierna. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

Andra stycket avviker från vad som gällt hittills. Bestämmelsen innebär att kravet på två tredjedelars majoritet som huvudregel även måste vara uppfyllt inom varje i bolaget förekommande aktieslag. Kravet på två tredjedelars majoritet inom varje aktieslag gäller dock av naturliga skäl inte aktieslag som inte är företrädde vid stämman. Kravet gäller inte heller sådana aktieslag som inte påverkas negativt av beslutet. Om minskningen sker genom indragning av aktier inom endast ett av flera aktieslag, behöver det alltså inte göras någon särskild sammanräkning av rösterna inom övriga aktieslag.

Förekomsten av en särskild majoritetsregel för detta slag av beslut är inte avsedd att utesluta en tillämpning av den s.k. generalklausulen (jfr 7 kap. 47 §). Även om majoritetskraven är uppfyllda är stämman alltså förhindrad att besluta om en minskning av aktiekapitalet som är ägnad att ge en otillbörlig fördel till en aktieägare eller annan till nackdel för bolaget eller annan.

Upprättande av förslag

20 kap. 6 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om minskning av aktiekapitalet, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag enligt bestämmelserna i 7–14 §§.

(Jfr 17 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. I paragrafen åläggs den som väcker en fråga om minskning av aktiekapitalet att upprätta ett förslag till beslut. Lagtexten utgår från att en fråga av detta slag normalt tas upp av styrelsen. Om förslaget väcks av någon annan, är styrelsen ändå skyldig att ta fram ett sådant yttrande som avses i 8 §. Av de följande paragraferna framgår vilket innehåll förslaget skall ha.

Förslagets innehåll

20 kap. 7 §

I förslaget om minskning av aktiekapitalet skall följande uppgifter anges:

1. minskningsändamålet,
2. det belopp eller högsta belopp, som aktiekapitalet skall minskas med, eller det lägsta och högsta beloppet för minskningen,
3. om minskningen skall genomföras med eller utan indragning av aktier, och
4. i förekommande fall, vilka aktier som skall dras in.

Om minskningsbeslutet förutsätter ändring av bolagsordningen, skall också detta anges.

Uppgifter som avses i första stycket 2 behöver inte anges i förslaget, om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 10 § första stycket 5.

(Jfr 17 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som har viss motsvarighet i 6 kap. 3 § första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 361), reglerar vad ett förslag till beslut om minskning av aktiekapitalet skall innehålla. Bestämmelserna gäller alla typer av beslut om minskning av aktiekapitalet som anges i 1 § första stycket, däremot inte sådana som grundar sig på förbehåll i bolagsordningen. I 8 och 9 §§ uppställs vissa kompletterande krav när det gäller minskning för återbetalning till aktieägarna.

Punkten 1 i första stycket innebär att minskningsändamålet skall anges. Därvid står valet mellan de ändamål som anges i 1 § första stycket, nämligen förlusttäckning, avsättning till fritt eget kapital och återbetalning till aktieägarna.

Enligt *punkten 2* skall minskningsbeloppet anges. En nyhet är att det är möjligt att, i stället för ett fast belopp, ange ett högsta eller ett högsta och lägsta belopp. Beloppsspärren och försiktighetsregeln i 17 kap. 3 § skall i de senare fallen tillämpas med avseende på det högsta möjliga minskningsbeloppet. Om det föreslås att styrelsen eller den som styrelsen inom sig förordnar skall bemyndigas att besluta om minskningsbeloppet, behöver minskningsbeloppet inte tas upp i förslaget. Detta framgår av *tredje stycket*. I sådana fall skall i stället det föreslagna bemyndigandet anges i förslaget (se 10 § första stycket 5).

Enligt *punkten 3* skall det anges om minskningen skall genomföras med eller utan indragning av aktier. Som framgår av 2 § innehåller lagförslaget inte några andra metoder för minskning än dessa två.

Punkten 4 aktualiseras om minskningen skall genomföras med indragning av aktier. I sådana fall skall det anges vilka aktier som föreslås bli indragna. Det är här tillräckligt att ange t.ex. att en viss andel av aktierna skall dras in eller att alla aktier inom ett visst aktieslag skall dras in. Aktierna behöver alltså inte individualiseras.

Andra stycket avser den situationen att förslaget förutsätter en ändring av bolagsordningen. Detta skall i så fall framgå av förslaget, varvid det är naturligt att även specificera vilken ändring som avses.

20 kap. 8 §

Innebär förslaget att aktiekapitalet skall minskas för återbetalning till aktieägarna, skall det till förslaget fogas ett motiverat yttrande från styrelsen om huruvida den föreslagna återbetalningen är försvarlig med hänsyn till vad som anges i 17 kap. 3 § andra och tredje styckena. Om tillgångar eller skulder har värderats till verkligt värde enligt 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen (1995:1554), skall det i yttrandet också anges hur stor del av det egna kapitalet som beror på att en sådan värdering har tillämpats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller ett särskilt krav på underlag inför beslut om minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna. I sådana fall skall till förslaget fogas ett yttrande från styrelsen om hur den föreslagna

dispositionen förhåller sig till försiktighetsregeln. I förekommande fall skall i yttrandet även redovisas hur stor del av bolagets eget kapital som består av ”orealiserade vinster” avseende finansiella instrument (jfr 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen). En motsvarande bestämmelse finns i 18 kap. 4 §.

20 kap. 9 §

Innebär förslaget att aktiekapitalet skall minskas för återbetalning till aktieägarna genom att aktier dras in (inlösen) skall, utöver vad som följer av 7 och 8 §§, följande uppgifter anges i förslaget:

1. den rätt att få aktier inlösta som aktieägarna har,
2. den tid inom vilken anmälan för inlösen skall göras,
3. det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in, i förekommande fall med uppgift om hur stor del av beloppet som överstiger aktiens kvotvärde,
4. den tid inom vilken de inlösta aktierna skall betalas eller, i förekommande fall, att betalning skall ske vid anmälan för inlösen mot ingivande av aktiebrevet.

Om det föreslås att stämman skall besluta om ett sådant bemyndigande som avses i 10 § första stycket 5, får, i stället för uppgifter som avses i första stycket 3, anges det högsta belopp som får betalas för de aktier som löses in.

Anmälningstiden enligt första stycket 2 får inte understiga två veckor, om inte alla aktieägare som så önskar kan få sina aktier inlösta. I bolag som inte är avstämningsbolag skall anmälningstiden räknas från det att underrättelse enligt 18 § skett, eller om samtliga aktieägare är företrädare på den bolagsstämma som beslutat om minskningen, från beslutet. I avstämningsbolag skall tiden räknas från avstämningsdagen.

(Jfr 17 kap. 6 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. I denna och den följande paragrafen uppställs vissa kompletterande krav på förslag som avser minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna genom inlösen. Paragraferna har delvis utformats efter förebild i reglerna om nyemission (jfr 13 kap. 4 och 5 §§).

I *punkten 1 i första stycket* föreskrivs att aktieägarnas rätt till inlösen skall anges. Det kan t.ex. vara fråga om att alla ägare till aktier av ett visst aktieslag skall ha rätt att få sina aktier inlösta eller att alla aktieägare skall ha rätt att få en viss andel av sina aktier inlösta.

I *punkten 2* föreskrivs att anmälningstiden skall anges. Ytterligare bestämmelser om anmälningstiden finns i tredje stycket.

Enligt *punkten 3* skall det belopp som skall betalas för varje aktie (inlösenbeloppet) anges. Summan av inlösenbeloppen kan motsvara minskningsbeloppet men kan också vara större eller mindre än detta belopp. Om det föreslås att inlösen skall ske till överkurs, dvs. till ett belopp som överstiger aktiens kvotvärde, skall detta framgå. I ett sådant fall skall också anges hur stor del av beloppet som utgör överkurs. Om det föreslås att styrelsen eller den som styrelsen inom sig förordnar skall bemyndigas att besluta om beloppet, gäller särskilda bestämmelser i *andra stycket*. Bestämmelserna innebär att stämmans beslut, i stället för att ange ett visst belopp, får ange det högsta belopp som får betalas för aktier som löses in. Det yttrande som regleras i 8 § skall i sådana fall

behandla hur en återbetalning av detta högsta belopp förhåller sig till försiktighetsregeln.

Punkten 4 avser betalningstiden. Ett alternativ till att ange en bestämd tidsrymd är att föreskriva att betalning skall ske omedelbart mot överlämnande av aktiebrev. Om en sådan ordning föreslås, skall detta anges i beslutsförslaget.

Inlösta aktier ger självfallet inte rätt till utdelning. I vad mån inlösenbeloppet skall differentieras efter inlösendag med hänsyn till på aktien belöpande utdelning får avgöras av bolaget (jfr punkten 3).

I *tredje stycket* uppställs vissa begränsningar när det gäller hur kort anmälningstiden får vara (jfr första stycket 2). Den får inte vara kortare än två veckor. Tidsgränsen behöver inte iakttas om alla aktieägare som så önskar kan få sina aktier inlösta och samtliga godtar en kortare anmälningstid. – Den tidpunkt då anmälningstiden börjar löpa skiljer sig åt mellan kupongbolag och avstämningsbolag. I kupongbolag löper den, som huvudregel, från det att bolaget sänt ut underrättelse enligt 18 §. I avstämningsbolag löper den från avstämningsdagen.

20 kap. 10 §

I förekommande fall skall, i fråga om sådan inlösen som avses i 9 §, förslaget om minskning av aktiekapitalet också innehålla uppgift om

1. att anmälan för inlösen skall ske genom att kuponger som hör till aktiebrev ges in,
2. att inlösta aktier skall betalas med annan egendom än pengar eller i övrigt på villkor som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5 eller att inlösen skall ske genom kvittning av en fordran som bolaget har mot aktieägaren,
3. avstämningsdagen eller bemyndigande för styrelsen att fastställa avstämningsdagen, om bolaget är avstämningsbolag,
4. övriga särskilda villkor för inlösen, och
5. bemyndigande för styrelsen eller den som styrelsen utser inom sig att innan inlösen påbörjas bestämma det belopp som aktiekapitalet skall minskas med och det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in.

Ett bemyndigande som avses i första stycket 3 eller 5 får lämnas bara om aktierna är noterade vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad. I avstämningsbolag skall ett bemyndigande enligt första stycket 5 utformas så att minskningsbeloppet och det belopp som skall betalas för varje aktie som löses in bestäms senast den dag som infaller tre dagar före avstämningsdagen.

(Jfr 17 kap. 6 § första och tredje styckena samt 17 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den kompletterar 9 § vad gäller innehållet i ett förslag om minskning av aktiekapitalet genom inlösen.

Punkten 1 i första stycket gäller anmälan för inlösen i kupongbolag. Om inlösenrätten är odiskutabel, kan anmälan i ett sådant bolag ske genom att aktiebrevet visas upp för påteckning om utbetalning. Är en sådan ordning inte lämplig, kan det – om bolaget önskar bevis om att den som anmäler aktier för inlösen är behörig – föreskrivas att anmälan skall ske genom att till aktiebrevet hörande kupong ges in till bolaget. Om det

föreslås att denna ordning skall tillämpas, skall detta framgå av förslaget (jfr 13 kap. 5 § första stycket 3).

Av *punkten 2* framgår att inlösen kan ske mot vederlag i annat än pengar eller under andra särskilda villkor av det slag som kan ställas upp vid s.k. kvalificerad bolagsbildning (se vidare kommentaren till 2 kap. 5 §). I så fall skall detta anges redan i förslaget till beslut. Om betalning skall utgå i sakvärden, är det ofta lämpligt att alla aktieägare får egendom av samma slag eller frihet att välja mellan sådan egendom och pengar. Det är inte uteslutet att besluta att vissa aktieägare skall erhålla betalning i viss form och andra aktieägare betalning i annan form men sådana beslut riskerar att komma i konflikt med generalklausulen (jfr kommentaren till 18 kap. 1 §). Principen kan åsidosättas endast om samtliga aktieägare är överens om det.

Punkten 3 är tillämplig endast på avstämningsbolag. I sådana bolag skall det i förslaget även anges när avstämningsdagen skall infalla. Om det föreslås att styrelsen skall ges ett bemyndigande att fastställa avstämningsdag, skall detta anges i stället. Som framgår av *tredje stycket* finns det vissa begränsningar vad gäller bestämmandet av avstämningsdagen.

Om det föreslås andra särskilda villkor för inlösen, skall även dessa anges i förslaget (*punkten 4*). Jfr 13 kap. 5 § första stycket 7.

I *punkten 5* föreskrivs, efter förebild i 13 kap. 5 § första stycket 8, att styrelsen eller den som styrelsen inom sig utser kan bemyndigas att innan inlösen påbörjas bestämma det belopp varmed aktiekapitalet skall minskas och det belopp som skall betalas för varje inlöst aktie. En sådan möjlighet kan vara av stor betydelse vid en s.k. holländsk auktion, dvs. ett förfarande där bolaget för varje inlöst aktie betalar det högsta begärda lösenbeloppet för någon av de inlösta aktierna. Det exakta minsknings- och inlösenbeloppet kan vid ett sådant förfarande fastställas först sedan aktieägarnas olika bud har ordnats och summerats. Av 9 § andra stycket framgår att bolagsstämman, om ett bemyndigande skall lämnas, skall ange det högsta belopp som får betalas för de aktier som löses in. Detta belopp utgör alltså den övre gränsen för vad styrelsen får besluta om i detta avseende.

Bestämmelsen i *andra stycket* kompletterar första stycket 3 och 5. Den innebär att ett bemyndigande som avses i dessa punkter får lämnas endast i fråga om aktier som är noterade vid börs eller annan reglerad marknad.

Kompletterande information

20 kap. 11 §

Om årsredovisningen inte skall behandlas på den bolagsstämma där förslaget om minskning av aktiekapitalet skall prövas, skall det i förslaget anges hur stor del av det enligt 17 kap. 3 § första stycket disponibla beloppet som finns kvar efter det senast fattade beslutet om värdeöverföring.

(Jfr 17 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Denna och den följande paragrafen innehåller bestämmelser om det kompletterande underlag som skall finnas tillgängligt om en fråga om minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna skall prövas på en annan stämma än årsstämman. Bestämmelserna anknyter till

bestämmelsen i 17 kap. 4 § om värdeöverföringar under löpande räkenskapsår. Som har utvecklats i kommentaren till den paragrafen finns det en beloppsgräns som gäller för alla värdeöverföringar som beslutas från och med en årsstämma till nästa stämma av det slaget. Inför varje beslut om värdeöverföring som sker vid annan stämma än årsstämman måste göras en beräkning av vad som står till stämmans eller styrelsens förfogande för värdeöverföring. Enligt denna paragraf skall resultatet av denna beräkning framgå av förslaget till beslut. En likalydande bestämmelse finns i 18 kap. 5 §.

20 kap. 12 §

I de fall som avses i 11 § skall följande handlingar fogas till förslaget:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning, vilka har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades med uppgift om värdeöverföringar som har beslutats under samma tid och om förändringar i bolagets bundna egna kapital som har skett efter balansdagen, och
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor, med uttalande om huruvida bolagsstämman bör besluta i enlighet med förslaget.

(Jfr 17 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har viss motsvarighet i 6 kap. 2 § tredje stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 361). Den innehåller ytterligare en kompletterande bestämmelse (jfr 11 §) för de fall då frågan om minskning av aktiekapitalet skall prövas vid annan stämma än årsstämman. I paragrafen föreskrivs att vissa handlingar i sådana fall skall fogas till förslaget. Syftet är att säkerställa att aktieägarna har ett beslutsunderlag som motsvarar det som hade funnits om frågan hade prövats på årsstämman. En likalydande bestämmelse finns i 18 kap. 6 §.

Uppgifter om särskilda inlösenvillkor m.m.

20 kap. 13 §

Förslaget om minskning av aktiekapitalet skall i förekommande fall innehålla en redogörelse för de omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av

1. värdet på sådan egendom som avses i 10 § första stycket 2,
2. inlösenvillkor av det slag som avses i 2 kap. 5 § andra stycket 1–3 och 5, eller
3. inlösenvillkor om kvittning.

Redogörelsen skall ha det innehåll som anges i 2 kap. 7 och 9 §§.

Innebär förslaget att inte alla aktieägare kan få aktier inlösta, skall skälen för detta anges.

I de fall som avses i 23 § andra meningen skall redogörelsen innehålla uppgift om de övriga åtgärder som föreslås för att bolagets bundna egna kapital och dess aktiekapital inte skall minska. I redogörelsen skall anges vilka effekter den föreslagna minskningen respektive övriga åtgärder var för sig har på bolagets bundna egna kapital och aktiekapital.

(Jfr 17 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. *Första och andra styckena* innehåller vissa kompletterande krav på beslutsunderlaget då avsikten är att genomföra en minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna med särskilda inlösenvillkor av det slag som anges i 10 § första stycket 2. Bestämmelserna stämmer nära överens med motsvarande bestämmelser i 13 kap. 7 § (se vidare kommentaren till den bestämmelsen).

I *tredje stycket* uppställs ett krav på en särskild motivering för de fall förslaget innebär att inte alla aktieägare kan få sina aktier inlösta. I en sådan motivering bör det särskilt belysas hur förslaget förhåller sig till likhetsprincipen.

Fjärde stycket anknyter till bestämmelsen i 23 § andra meningen. Av den bestämmelsen följer att ett bolag inte behöver ansöka om tillstånd att verkställa ett minskningsbeslut för återbetalning till aktieägarna, om bolaget samtidigt vidtar åtgärder som medför att varken bolagets aktiekapital eller bundna egna kapital minskar till följd av minskningsbeslutet. Det kan gälla ett bolag som önskar lösa in aktier och samtidigt höja kvotvärdet på kvarvarande aktier genom en fondemission som innebär att fritt eget kapital överförs till aktiekapitalet. Om den samlade effekten av inlösenförfarandet och fondemissionen är att varken aktiekapitalet eller det bundna egna kapitalet minskar, förutsätts förfarandet inte innebära några risker för bolagets borgenärer. Med tanke på situationer av detta slag föreskrivs att det skall framgå av förslaget till minskningsbeslut, om beslutet är tänkt att förenas med åtgärder som syftar till att undgå tillståndsprovning. I sådana fall skall också effekterna av de föreslagna åtgärderna förklaras närmare.

Revisorsgranskning

20 kap. 14 §

Redogörelsen enligt 13 § skall granskas av en eller flera revisorer. Ett yttrande över granskningen, undertecknat av revisorn eller revisorerna, skall fogas till förslaget enligt 6 §. Yttrandet skall, såvitt gäller sådana förhållanden som avses i 13 § första stycket, ha det innehåll som anges i 2 kap. 19 § första stycket 2 och 3 och andra stycket. Därutöver skall revisorn eller revisorerna i förekommande fall yttra sig över ändamålsenligheten i de åtgärder som har föreslagits enligt 13 § fjärde stycket och riktigheten i de bedömningar som har gjorts om effekterna av dessa åtgärder.

En revisor som avses i första stycket skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Om inte annat framgår av bolagsordningen, skall revisorn utses av bolagsstämman. Om någon särskild revisor inte är utsedd, skall granskningen i stället utföras av bolagets revisor.

För en revisor som har utsetts att utföra granskning enligt första stycket gäller bestämmelserna i 9 kap. 7, 40, 45 och 46 §§.

(Jfr 17 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, uppställs ett krav på revisorsgranskning av den redogörelse som styrelsen eller annan förslagsställare enligt 13 § i vissa fall skall upprätta inför ett beslut om minskning av aktiekapitalet. Paragrafen stämmer nära

överens med 13 kap. 8 §. Bestämmelsen i första stycket sista meningen saknar dock motsvarighet i den paragrafen. Den tar sikte på situationen att bolaget samtidigt med minskningen föreslås vidta åtgärder som medför att varken bolagets bundna egna kapital eller dess aktiekapital minskar (jfr 13 § fjärde stycket och 23 § andra meningen). I dessa fall skall revisorsgranskningen särskilt uppmärksamma denna del av förslaget.

För ytterligare kommentarer hänvisas till kommentaren till 13 kap. 8 §.

Tillhandahållande av förslag till beslut m.m.

20 kap. 15 §

Styrelsen skall hålla förslaget om minskning av aktiekapitalet, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 12 och 14 §§, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om minskning av aktiekapitalet skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 17 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 2 § tredje stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 361). I sak överensstämmande bestämmelser finns i bl.a. 12 kap. 8 §.

Kallelsens innehåll

20 kap. 16 §

Kallelsen till den bolagsstämma som skall pröva förslaget om minskning av aktiekapitalet skall ange förslagets huvudsakliga innehåll.

(Jfr 17 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 2 § tredje stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 161).

Bolagsstämmans beslut

20 kap. 17 §

Bolagsstämmans beslut om minskning av aktiekapitalet skall innehålla de uppgifter som framgår av 7 § samt, i förekommande fall, 9 § första och andra styckena och 10 § första stycket.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 6 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 361 f.), klargör att de uppgifter som enligt 7 §, 9 § första och andra styckena och 10 § första stycket skall finnas i ett förslag till beslut om minskning av aktiekapitalet också skall ingå i själva beslutet.

20 kap. 18 §

I bolag som inte är avstämningsbolag skall ett beslut om minskning av aktiekapitalet genast sändas till aktieägare vars postadress är känd för bolaget, om aktieägarens aktier kan eller skall dras in.

Underrättelse enligt första stycket behövs inte, om samtliga aktieägare har varit företrädade vid den bolagsstämma som har beslutat om minskningen av aktiekapitalet.

(Jfr 17 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller bestämmelser om underrättelse om minskningsbeslut i kupongbolag. Bestämmelserna är tillämpliga endast i fråga om beslut om minskning av aktiekapitalet genom indragning av aktier. I övriga fall krävs alltså inte någon särskild underrättelse. Paragrafen stämmer nära överens med 13 kap. 12 §.

*Registrering m.m.**20 kap. 19 §*

Styrelsen skall inom fyra månader från beslutet om minskning av aktiekapitalet anmäla beslutet för registrering i aktiebolagsregistret.

(Jfr 17 kap. 14 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 6 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 362).

I paragrafen regleras anmälan om registrering av minskningsbeslut. I sak överensstämmer bestämmelsen med tidigare gällande rätt. Det har emellertid klargjorts att skyldigheten att anmäla minskningsbeslut för registrering ligger på styrelsen. Följderna av utebliven registreringsanmälan m.m. regleras i 22 §.

20 kap. 20 §

Genom registreringen av minskningsbeslutet fastställs minskningen av aktiekapitalet till det belopp som har angetts i beslutet eller, om ett visst belopp inte har angetts, till summan av de indragna aktiernas kvotvärden.

Aktiekapitalet är minskat när minskningsbeslutet har registrerats eller, i sådana fall som avses i 23 §, när ett beslut enligt 27 eller 28 § har registrerats.

(Jfr 17 kap. 15 och 21 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 6 kap. 5 § första meningen (jfr prop. 1975:103 s. 362) och 6 kap. 7 § andra stycket (jfr prop. 1975:103 s. 363).

Av *första stycket* framgår att aktiekapitalet genom registreringen normalt minskas med det belopp som angetts i beslutet. När det gäller minskning av aktiekapitalet genom indragning av aktier, kan det emellertid förekomma att beslutet inte anger något visst minskningsbelopp utan i stället ett högsta belopp eller ett minsta och högsta belopp (se 7 § första stycket 2). I sådana fall minskas aktiekapitalet med summan av de indragna aktiernas kvotvärden.

Aktiekapitalet anses normalt minskat i och med att minskningsbeslutet registreras (*andra stycket*). Särskilda bestämmelser gäller dock i de fall då det krävs tillstånd från Bolagsverket för verkställande av minskningsbeslutet (se vidare 23 §). I dessa fall är aktiekapitalet minskat först när ett lagakraftvunnet beslut om sådant tillstånd har registrerats.

20 kap. 21 §

Om minskningen av aktiekapitalet har genomförts med indragning av aktier, skall de indragna aktierna genast strykas ur aktieboken. I avstämningsbolag skall styrelsen genast anmäla till den centrala värdepappersförvararen att minskningen har registrerats.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller särskilda bestämmelser för de fall då minskningen har genomförts genom indragning av aktier. I sådana fall skall de indragna aktierna strykas ur aktieboken i samband med registreringen av minskningen av aktiekapitalet. I avstämningsbolag förutsätts värdepappersförvararen få kännedom om minskningen genom en särskild underrättelse från styrelsen.

Minskingsbeslutet faller

20 kap. 22 §

Frågan om minskning av aktiekapitalet faller, om

1. någon anmälan enligt 19 § om registrering inte har gjorts inom föreskriven tid,

2. Bolagsverket genom ett beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om registrering enligt 19 § eller har vägrat registrering, eller

3. någon ansökan enligt 25 § om tillstånd att verkställa minskningsbeslutet inte har gjorts inom föreskriven tid eller har avslagits genom beslut som har vunnit laga kraft.

Om ett minskningsbeslut upphör att gälla enligt första stycket, gäller detta också beslut om sådan ändring av bolagsordningen som förutsätter att aktiekapitalet minskas.

(Jfr 17 kap. 14 och 22 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 4 § och 7 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 362 f.).

Tillstånd från Bolagsverket eller allmän domstol

Tillstånd att verkställa beslut om minskning av aktiekapitalet för återbetalning till aktieägarna m.m.

20 kap. 23 §

Skall minskningsbeloppet helt eller delvis användas för ändamål som avses i 1 § första stycket 2 eller 3, får bolaget inte verkställa minskningsbeslutet utan tillstånd av Bolagsverket eller, i tvistiga fall, allmän domstol. Tillstånd behövs dock inte om bolaget samtidigt vidtar åtgärder som medför att varken bolagets bundna egna kapital eller dess aktiekapital minskar.

(Jfr 17 kap. 16 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 6 kap. 6 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 362 f. och prop. 1993/94:196 s. 162 .f). De frågor som regleras i denna och de närmast följande paragraferna har behandlats i avsnitten 14.2.2 och 14.2.3.

I paragrafen uppställs krav på tillstånd för verkställande av beslut om minskning av aktiekapitalet för avsättning till fritt eget kapital eller återbetalning till aktieägarna. En nyhet är att det i första hand är Bolagsverket som skall besluta om sådant tillstånd. Allmän domstol skall endast befatta sig med tvistiga tillståndsärenden. En annan förändring i förhållande till vad som hittills har gällt är att undantaget från tillståndsplikten har getts en mer generell utformning. Hittills har lagen innehållit ett undantag för det fall att bolaget samtidigt med minskningsbeslutet genom nyemission tillförs ett belopp som minst motsvarar minskningsbeloppet. Lagförslaget innehåller ett liknande undantag. Detta undantag omfattar dock alla typer av åtgärder som medför att bolagets bundna egna kapital och dess aktiekapital är i vart fall lika stora efter minskningsbeslutet som de var dessförinnan. Det kan, utöver nyemission, vara fråga om fondemission. Liksom hittills anger lagtexten att åtgärden skall vidtas ”samtidigt”. I det uttrycket ligger inget krav på att åtgärden har beslutats vid den bolagsstämma då beslutet om minskning fattades. Det får normalt anses tillfyllest att åtgärden har vidtagits innan beslutet om minskning av aktiekapitalet anmäls för registrering.

Underrättelse till bolagets kända borgenärer

20 kap. 24 §

Om tillstånd krävs enligt 23 §, skall bolaget skriftligen underrätta sina kända borgenärer om minskningsbeslutet. Underrättelserna skall innehålla uppgift om att bolaget avser att ansöka om tillstånd att verkställa minskningsbeslutet samt uppgift om borgenärernas rätt enligt 27 § att motsätta sig att beslutet verkställs.

Borgenärerna behöver inte underrättas om revisorerna i yttrande enligt 14 § uttalar att de inte har funnit att minskningen medför någon fara för borgenärerna. Inte heller behöver underrättelse sändas till borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön, pension eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

(Jfr 17 kap. 16 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen har inte någon direkt tidigare motsvarighet. De frågor som regleras i den har behandlats i avsnitten 14.2.2 och 14.2.3.

I *första stycket* åläggs bolaget att skriftligen underrätta sina borgenärer om beslutet, om det är fråga om ett sådant beslut som kräver tillstånd enligt 23 §. I *andra stycket* görs två undantag från underrättelseskyldigheten. För det första krävs över huvud taget inte någon underrättelse om revisorerna i ett skriftligt yttrande enligt 14 § uttalar att de inte har funnit att minskningen medför någon fara för borgenärerna. Det andra undantaget innebär att underrättelse inte behöver skickas till borgenärer vars fordringar omfattas av lönegaranti. Undantaget överensstämmer med vad som gäller vid underrättelse om beslut att godkänna en fusionsplan (se 23 kap. 19 §). I den nuvarande aktiebolagslagens fusionsbestämmelser kommer undantaget till uttryck genom en hänvisning till bestämmelser i

förmånsrättslagen, som i sin tur hänvisar till lönegarantilagen. I lagförslaget hänvisas i stället, såsom *Lagrådet* har föreslagit, direkt till lönegarantilagen.

Av 23 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. följer att underrättelse inte heller behöver skickas till pensionsborgenärer som avses i den paragrafen.

Ansökan om tillstånd

20 kap. 25 §

Bolaget skall, i sådana fall som avses i 23 §, ansöka om tillstånd att verkställa minskningsbeslutet. Ansökan skall göras hos Bolagsverket. Den skall ges in inom två månader efter det att minskningsbeslutet registrerades.

Till ansökan skall fogas ett intyg från bolagets styrelse eller verkställande direktör om att bolagets kända borgenärer har underrättats enligt 24 § första stycket. Om revisorerna i yttrande enligt 14 § har uttalat att de inte har funnit att minskningen medför någon fara för borgenärerna, skall i stället yttrandet fogas till ansökan. Om bolaget inte har bifogat vare sig ett sådant intyg eller ett sådant yttrande, skall Bolagsverket förelägga bolaget att avhjälpa bristen. Om bolaget inte gör detta, skall ansökan avvisas.

(Jfr 17 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 6 kap. 6 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 363), har sin förebild i motsvarande bestämmelse vid fusion. Jfr den likartade 23 kap. 20 §.

Kallelse på bolagets borgenärer

20 kap. 26 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot ansökan enligt 25 §, skall verket kalla bolagets borgenärer. Verket skall dock inte kalla borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

Kallelsen skall innehålla föreläggande för den som vill motsätta sig ansökan att senast viss dag skriftligen anmäla detta. Föreläggandet skall innehålla en upplysning om att han eller hon annars anses ha medgett ansökan.

Bolagsverket skall skyndsamt kungöra kallelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Verket skall vidare skicka en särskild underrättelse om kallelsen till kronofogdemyndigheten i den region där bolagets styrelse har sitt säte.

(Jfr 17 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 6 kap. 6 § tredje och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 363 och prop. 1993/94:196 s. 163), har utformats med den motsvarande bestämmelsen i fusionskapitlet som förebild. Jfr den likartade 23 kap. 22 §.

20 kap. 27 §

Om inte någon av de borgenärer som har blivit kallade enligt 26 § motsätter sig ansökan inom förelagd tid, skall Bolagsverket ge bolaget tillstånd att verkställa minskningsbeslutet. Motsätter sig någon borgenär ansökan, skall verket överlämna ärendet till tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte.

(Jfr 17 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 6 kap. 6 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 363), har utformats med den motsvarande bestämmelsen i fusionskapitlet som förebild. Jfr den snarlika 23 kap. 23 §.

När allmän domstol skall lämna tillstånd till minskning av aktiekapitalet

20 kap. 28 §

Om ett ärende om tillstånd att få verkställa minskningsbeslut har överlämnats till domstol, skall tillstånd lämnas om det visas att de borgenärer som har motsatt sig ansökan har fått full betalning eller har betryggande säkerhet för sina fordringar. I annat fall skall ansökan avslås.

(Jfr 17 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen har inte någon direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Jfr den snarlika 23 kap. 24 §.

Registrering

20 kap. 29 §

Ett beslut att lämna tillstånd enligt 27 eller 28 § skall registreras i aktiebolagsregistret när det har vunnit laga kraft.

(Jfr 17 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som inte har någon direkt motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innebär att Bolagsverkets och rättens beslut att lämna tillstånd enligt 27 § respektive 28 § skall registreras. Aktiekapitalet är minskat när registrering har skett. Om det är Bolagsverket som har lämnat tillstånd, skall verket självmant registrera beslutet. Har tillståndet lämnats av domstol, skall beslutet registreras efter underrättelse från domstolen. Bestämmelser om domstolens skyldighet att underrätta verket om beslut av det aktuella slaget kommer att tas in i förordning.

Tillstånd till vinstutdelning efter beslut om minskning av aktiekapitalet

20 kap. 30 §

Under tre år efter registreringen av ett beslut om minskning av aktiekapitalet för förlusttäckning får vinstutdelning inte beslutas utan tillstånd från Bolagsverket eller, i tvistiga fall, allmän domstol. Tillstånd behövs dock inte om aktiekapitalet efter eller i samband med minskningsbeslutet har

ökats med minst minskningsbeloppet. I fråga om Bolagsverkets eller domstolens tillstånd gäller 25–29 §§ i tillämpliga delar. Prop. 2004/05:85

(Bestämmelsen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som motsvarar 6 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 362), innehåller vissa särskilda bestämmelser för minskning av aktiekapitalet för förlusttäckning. Bestämmelserna överensstämmer i väsentliga delar med hittills gällande rätt. Till skillnad från hittills skall emellertid tillståndsärenden av detta slag i första hand prövas av Bolagsverket.

Minskning av aktiekapitalet enligt förbehåll i bolagsordningen

Inlösenförbehåll

20 kap. 31 §

I aktiebolag där aktiekapitalet kan bestämmas till ett lägre eller högre belopp utan ändring av bolagsordningen, kan det tas in förbehåll i bolagsordningen om att aktiekapitalet kan minskas genom inlösen av aktier (*inlösenförbehåll*). Förbehållet får inte utformas så att aktiekapitalet kan minskas under minimikapitalet.

Ett inlösenförbehåll skall ange dels ordningen för inlösen, dels inlösenbeloppet eller grunderna för dess beräkning.

Om förbehållet införs genom ändring av bolagsordningen, får det endast avse aktier som tecknas eller ges ut efter det att ändringen har registrerats.

(Jfr 17 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 6 kap. 8 § första stycket och andra stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 364 f.), behandlar förbehåll i bolagsordningen om minskning av aktiekapitalet. Frågan har behandlats i avsnitt 14.2.6. Paragrafen överensstämmer i allt väsentligt med hittills gällande rätt. Bestämmelsen i den nuvarande 6 kap. 8 § tredje stycket om skyddet för bolagets bundna egna kapital saknar direkt motsvarighet i lagförslaget. I stället skall de generella borgenärsskyddsreglerna i 17 kap. 3 § tillämpas. I *tredje stycket* har ”kan tecknas eller ges ut” ändrats till ”tecknas eller ges ut”. Det avgörande är således om aktierna faktiskt har tecknats eller getts ut före registreringen av inlösenförbehållet och inte om så skulle ha kunnat ske (jfr Lindskog, Aktiebolagslagen 6:e och 7:e kap. Aktiekapitalnedsättning och egna aktier, 1995, s. 82 f.).

Majoritetskrav

20 kap. 32 §

Vid bolagsstämmans beslut om minskning av aktiekapitalet enligt inlösenförbehåll gäller 7 kap. 40 §.

(Jfr 17 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 2 a § första stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 161 f.).

20 kap. 33 §

Bestämmelserna i 23–29 §§ skall tillämpas också vid sådan minskning av aktiekapitalet som sker med stöd av inlösenförbehåll.

Tillstånd till minskning behövs dock inte, om

1. minskningen genomförs genom inlösen med ett sammanlagt belopp som inte överstiger vad som är disponibelt enligt 17 kap. 3 § första stycket, och

2. ett belopp som motsvarar minskningsbeloppet avsätts till reservfonden.

(Jfr 17 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 164).

Registrering m.m.

20 kap. 34 §

Vid beslut om minskning enligt förbehåll i bolagsordningen skall 19–22 §§ tillämpas. I de fall som avses i 33 § andra stycket skall styrelsen dock, när beslut har fattats om inlösen av aktier och avsättning till reservfonden, genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret.

(Jfr 17 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 6 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 164 f.).

Minskning av reservfonden

Minskningsändamål

20 kap. 35 §

Minskning av reservfonden får ske för

1. täckning av förlust, om det inte finns fritt eget kapital som motsvarar förlusten,

2. ökning av aktiekapitalet genom fondemission eller nyemission av aktier, och

3. återbetalning till aktieägarna eller annat ändamål, om Bolagsverket eller, i tvistiga fall, allmän domstol med tillämpning av 23–29 §§ ger tillstånd till minskningen.

(Jfr 17 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 12 kap. 4 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 483 f.). I denna och följande paragraf regleras förutsättningarna för minskning av reservfonden. Frågan har berörts i avsnitt 14.2.5. Bestämmelserna stämmer i allt väsentligt överens med hittills gällande rätt. I konsekvens med de ändringar som har gjorts i bestämmelserna om minskning av aktiekapitalet (se 23 §) föreskrivs emellertid i punkten 3 att ärenden om tillstånd till minskning av reservfonden i första hand skall prövas av Bolagsverket. Hittills har ärenden av detta slag alltid prövats av allmän domstol.

20 kap. 36 §

Beslut om minskning av reservfonden fattas av bolagsstämman.

Vid bolagsstämmans beslut gäller 7 kap. 40 §.

(Jfr 17 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 12 kap. 4 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 483 f.).

21 kap. Lån från bolaget till aktieägare m.fl.**Lån m.m. till närstående***Lån till aktieägare m.fl.**21 kap. 1 §*

Om inte annat följer av 2 §, får ett aktiebolag inte lämna penninglån till

1. den som äger aktier i bolaget eller i annat bolag i samma koncern,
2. den som är styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller i annat bolag i samma koncern,
3. den som är gift eller sambo med eller är syskon eller släkting i rätt upp- eller nedstigande led till den som avses i 1 eller 2,
4. den som är besvägrad med den som avses i 1 eller 2 i rätt upp- eller nedstigande led eller så att den ene är gift med den andres syskon, eller
5. en juridisk person över vilken en person som avses i 1–4, ensam eller tillsammans med någon annan som avses där, har ett bestämmande inflytande.

(Jfr 18 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 12 kap. 7 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 133, 1975:103 s. 486 f. samt prop. 1977/78:41 s. 15 f., 21 f. och 36 f.), innehåller ett förbud mot närståendelån. Frågan har behandlats i avsnitten 15.2.2 och 15.2.3.

Förbudet gäller enligt *punkterna 1 och 2* aktieägare, styrelseledamot eller verkställande direktör i bolaget eller i annat bolag i samma koncern. Av 8 kap. 3 och 28 §§ följer att förbudet gäller även lån till styrelse-suppleant eller vice verkställande direktör. Det har överlämnats till rättstillämpningen att avgöra i vilken mån bestämmelserna också kan bli tillämpliga på lån till personer som utan att ingå i styrelsen de facto intar en sådan ställning.

Av *punkterna 3 och 4* framgår att begränsningarna gäller även vissa personer, som på visst angivet sätt är närstående till de i punkterna 1 och 2 avsedda personerna. Denna s.k. släktkatalog överensstämmer i sak med motsvarande katalog i det nuvarande låneförbudet. Begreppet sambo definieras numera i 1 § sambolagen (2003:376). Katalogen överensstämmer med släktkatalogen i bestämmelserna om revisorsjäv (se 9 kap. 17 §) men omfattar en bredare krets av närstående än släktkatalogen i de s.k. Leo-bestämmelserna i 16 kap.

Punkten 5 överensstämmer väsentligen med 12 kap. 7 § första stycket 3 i den nuvarande lagen. Den nuvarande bestämmelsen omfattar dock endast juridiska personer över vilka någon som omfattas av låneförbudet ensam har ett bestämmande inflytande. Den nya bestämmelsen omfattar också juridiska personer över vilka flera personer, som omfattas av

förbudet, tillsammans har ett bestämmande inflytande. Ett ”bestämmande inflytande” torde normalt föreligga när förhållandena är sådana som avses i 1 kap. 11 § första och andra styckena; i det enskilda fallet kan också andra förhållanden ge upphov till ett ”bestämmande inflytande”.

Reglerna omfattar endast penninglån. Utanför det begreppet faller bl.a. varukrediter, förskott på lön och förskott för bestridande av utgifter för bolagets räkning. Om transaktionen med hänsyn till kredittidens längd, räntan eller något annat kreditvillkor i praktiken framstår som ett penninglån, skall dock reglerna tillämpas oavsett hur transaktionen har rubricerats.

Av 30 kap. 1 § följer att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet medverkar till en överträdelse av bestämmelserna i förevarande paragraf kan dömas till straff.

21 kap. 2 §

Bestämmelserna i 1 § gäller inte om

1. gäldenären är en kommun, ett landsting eller ett kommunalförbund,
2. gäldenären är ett företag i en koncern i vilken det långivande bolaget ingår,
3. lånet är avsett uteslutande för gäldenärens rörelse och bolaget lämnar lånet av rent affärsmässiga skäl, eller
4. lånet har tagits upp av Riksgäldskontoret enligt lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

Med koncern som avses i första stycket 2 likställs annan företagsgrupp av motsvarande slag i vilken moderorganisationen är

1. en svensk juridisk person som är bokföringsskyldig enligt bokföringslagen (1999:1078),
2. en motsvarande utländsk juridisk person med hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
3. kommun, landsting eller kommunalförbund.

Bestämmelserna i 1 § gäller inte heller lån till en aktieägare eller dennes närstående, om låntagarens och dennes närståendes sammanlagda aktieinnehav i bolaget inte uppgår till en procent av aktiekapitalet.

(Jfr 18 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 7 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 134 f., prop. 1975:103 s. 492 f. och prop. 1977/78:41 s. 36 f.), innehåller undantag från låneförbudet i 1 §. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 15.2.3.

I *första stycket 1* görs undantag för lån till kommuner, landsting och kommunalförbund. Med kommunalförbund avses ett sådant förbund som kommuner och landsting får bilda enligt 3 kap. 20 § kommunallagen (1991:900). Undantaget gäller endast lån direkt till kommunen, landstinget eller kommunalförbundet. Av andra stycket 3 följer emellertid att också lån mellan kommunal- eller landstingsägda bolag i vissa fall undantas.

Punkterna 2 och 3 innehåller det s.k. koncernundantaget respektive undantaget för kommersiella lån. Undantagen överensstämmer i huvudsak med motsvarande undantag i den nuvarande lagens låneförbud.

För att undantaget för kommersiella lån skall vara tillämpligt krävs till att börja med att lånet är betingat av affärsmässiga skäl. Det har tidigare

varit omstritt om det är långgivarens eller låntagarens affärsmässighet som avses. I lagtexten har här klarlagts att affärsmässigheten skall bedömas utifrån det långgivande bolagets intressen. Lånet skall alltså vara ägnat att, direkt eller indirekt, befärja den verksamhet som bolaget bedriver. Så kan t.ex. vara fallet om lånet lämnas för att finansiera en verksamhet som bolaget självt skall ta del i eller som bolaget har ett intresse av att den kommer till stånd (se prop. 1973:93 s. 93).

Vidare skall lånet vara "avsett uteslutande för gäldenärens rörelse". Med rörelse avses all näringsverksamhet, oberoende av om den bedrivs av fysisk eller juridisk person och oberoende av om den är vinstsyftande eller ej (jfr prop. 1975:103 s. 493 och Andersson, Johansson & Skog, Aktiebolagslagen En kommentar, Del II, 2003, 12:50). Rörelsen måste existera vid lånetillfället; lån i syfte att gäldenären skall starta en rörelse omfattas sålunda inte av undantagsbestämmelsen. Att lånet skall vara avsett "uteslutande för gäldenärens rörelse" är i övrigt främst avsett att förhindra lån för privat konsumtion och innebär inte att lånets koppling till den aktuella rörelsen måste vara av mera kvalificerat slag. I ett regeringsbeslut har rekvisitet inte ansetts hindra överföring av lånemedel mellan bolag inom ramen för ett s.k. "cash-pool" system (se regeringens beslut i ärende Ju2000/3320/L1). Den föreslagna bestämmelsen är inte avsedd att ha någon mera restriktiv innebörd.

I *punkten 4*, som har tillagts efter synpunkter från *Lagrådet*, undantas lån som tas upp av Riksgäldskontoret för statens räkning. Genom undantaget klargörs att de statliga bolagen inte är förhindrade att placera pengar i statsobligationer som ges ut av Riksgäldskontoret.

I *andra stycket* finns bestämmelser som kompletterar koncernundantaget i första stycket 2. Bestämmelserna skall ses mot bakgrund av att koncerndefinitionen i 1 kap. 11 § täcker endast företagsgrupper i vilka moderföretaget är ett svenskt aktiebolag. I förevarande paragraf likställs vissa andra företagsgrupper med en sådan koncern. Det gäller för det första företagsgrupper där moderföretaget är något annat slag av svenskt företag, t.ex. ett handelsbolag, en ekonomisk förening eller en stiftelse (*punkten 1*). För det andra jämsställs i detta avseende vissa utländska "koncerner" med en svensk koncern (*punkten 2*). Bestämmelsen har tillkommit mot bakgrund av EG-rättens s.k. diskrimineringsförbud och omfattar följaktligen endast företagsgrupper där moderföretaget har hemvist inom EES. Slutligen omfattar koncernundantaget kommunal- eller landstingsägda företagsgrupper (*punkten 3*).

Tredje stycket avser lån till aktieägare med små aktieinnehav. Gränsen dras vid ett aktieinnehav på en procent av aktiekapitalet i det långgivande bolaget. Också aktier som innehas av sådana närstående som anges i 1 § skall räknas med. Däremot skall, till skillnad från vad som hittills har varit fallet, inte aktieinnehav i annat koncernföretag beaktas. En annan skillnad i förhållande till hittills gällande rätt är att *antalet* aktier inte skall tillmätas någon betydelse.

21 kap. 3 §

Bestämmelserna i 1 och 2 §§ om penninglån tillämpas även i fråga om att ställa säkerhet för penninglån.

(Jfr 18 kap. 1 § andra stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 7 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 496), föreskrivs att bestämmelserna om penninglån i 1 och 2 §§ gäller även ställande av säkerhet för sådana lån. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Frågan har behandlats i avsnitt 15.2.2. Den situation som avses är att någon inom den krets som anges i 1 § tar upp ett penninglån hos annan med hjälp av säkerhet från bolaget. Med säkerställande avses bl.a. borgen, pant och olika former av garantiåtaganden (jfr Nerep, Aktiebolagsrättsliga studier – särskilt om kapitalskyddet, 1994 s. 283).

*Innehav i investeringsfond**21 kap. 4 §*

Den som innehar en andel i en investeringsfond anses vid tillämpningen av 1 och 2 §§ inte som aktieägare.

(Jfr 18 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Av paragrafen, som närmast motsvarar 12 kap. 7 § åttonde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1981/92:95 s. 12 f.), framgår att vissa fondinnehav inte skall räknas som aktieinnehav vid tillämpning av lånebestämmelserna. Motsvarande bestämmelse i den nuvarande aktiebolagslagen innehåller en uppräkningslista av vissa olika typer av fonder. Den motsvarande bestämmelsen i lagförslaget anknyter i stället till samlingsbegreppet ”investeringsfond”. Vad som avses med investeringsfond framgår av lagen (2004:46) om investeringsfonder.

Lån till förvärv av aktier*Lån till förvärv av aktier i bolaget eller överordnat bolag i samma koncern**21 kap. 5 §*

Ett aktiebolag får inte ge förskott, lämna lån eller ställa säkerhet för lån i syfte att gäldenären eller honom närstående fysisk eller juridisk person som avses i 1 § skall förvärva aktier i bolaget eller överordnat bolag i samma koncern.

(Jfr 18 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 7 § tredje och sjätte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 496). Den innehåller det s.k. förvärvslåneförbudet. Förbudet har behandlats i avsnitt 15.3. De nya bestämmelserna har getts i huvudsak samma utformning och innehåll som de nuvarande. I syfte att åstadkomma en bättre överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv (se artikel 23.1) har det tidigare uttrycket ”lämna penninglån” ersatts av

uttrycken ”ge förskott” och ”lämna lån”. I praktiken blir bestämmelsen därmed att förstå på det sättet att bolaget inte på något sätt får ställa medel till förfogande för förvärv av det åsyftade slaget.

Förbudet mot förvärvslån gäller, liksom hittills, även förvärv av aktier i annat bolag i samma koncern. I lagförslaget har genom tillägget ”överordnat” klargjorts att bestämmelsen inte hindrar att en avyttring av aktier i ett dotterbolag förenas med kredit på försäljningsbeloppet. Ett lån som lämnas i syfte att låntagaren skall förvärva aktier i moderbolag eller systerbolag omfattas däremot av förbudet.

Av 30 kap. 1 § följer att den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet medverkar till en överträdelse av bestämmelserna i paragrafen kan dömas till straff.

21 kap. 6 §

Är gäldenären anställd i bolaget eller i ett annat bolag i samma koncern gäller inte förbudet mot förskott, lån eller säkerhet enligt 5 §, om

1. värdet av det erbjudna förskottet, lånebeloppet eller säkerheten, tillsammans med tidigare förskott, lån och säkerheter enligt denna paragraf från bolaget eller annat bolag i samma koncern inte överstiger två prisbasbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, och

2. erbjudandet riktar sig till minst hälften av de anställda i bolaget samt, i fråga om förskott eller lån, innebär att det erbjudna beloppet skall återbetalas inom fem år genom regelbundna amorteringar.

Förskott, lån eller säkerhet enligt första stycket får inte lämnas, om det inte därefter finns full täckning för det bundna egna kapitalet. Vid beräkningen av om det finns full täckning för det bundna egna kapitalet skall förskott och lån enligt första stycket behandlas som fordringar utan värde samt säkerheter enligt första stycket behandlas som bolagets skuld.

Även om det inte finns något hinder enligt andra stycket får förskott, lån eller säkerhet lämnas endast i den mån det framstår som försvarligt med hänsyn till

1. de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet, och

2. bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

(Jfr 18 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 7 § fjärde och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1981/82:95 s. 11 f. och prop. 1993/94:196 s. 174 f.). Vissa ändringar av redaktionell karaktär har gjorts. Vidare har begränsningsreglerna i *andra och tredje styckena* anpassats till den nya beloppsspärren och försiktighetsregeln i värdeöverföringsreglerna i 17 kap. Kravet på att försiktighetsregeln skall tillämpas i dessa sammanhang är nytt.

Innehav i investeringsfond

21 kap. 7 §

Den som förvärvar eller innehar en andel i en investeringsfond anses vid tillämpningen av 5 § inte som förvärvare av aktier.

(Jfr 18 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 7 § åttonde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1981/82:95 s. 12 f.). Jfr den snarlika bestämmelsen i 4 §.

Dispens

21 kap. 8 §

Skatteverket får medge undantag från förbuden i 1, 3 och 5 §§. Undantag från 3 § får medges endast om det finns synnerliga skäl. Undantag från 5 § får medges endast om det behövs på grund av särskilda omständigheter.

För aktiebolag som står under Finansinspektionens tillsyn prövas frågor om undantag enligt första stycket av inspektionen.

I fråga om publika aktiebolag gäller även 12 §.

(Jfr 18 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 8 § första och tredje styckena i de nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 496 f. och prop. 1993/94:196 s. 175 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 15.4. Ändringarna i förhållande till de nuvarande bestämmelserna är av redaktionell karaktär. För publika aktiebolag kompletteras paragrafen av en särskild bestämmelse i 12 §.

21 kap. 9 §

Bolagets kända borgenärer skall höras över en ansökan om undantag enligt 8 §. Om en borgenär begär det, skall hans eller hennes fordran betalas eller betryggande säkerhet ställas för den innan ansökan får bifallas.

Första stycket gäller inte, om borgenärernas ställning uppenbarligen inte påverkas av att undantag medges.

(Jfr 18 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med viss redaktionell ändring, 12 kap. 8 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 496 f.).

Förteckning över lån m.m.

21 kap. 10 §

Styrelsen och den verkställande direktören skall varje räkenskapsår upprätta en särskild förteckning över

1. förskott, lån och säkerheter som har lämnats med stöd av undantag som har medgetts enligt 8 §, samt
2. lån och säkerheter som har lämnats med stöd av bestämmelsen i 2 § första stycket 3.

Förteckningen skall avse förskott, lån och säkerheter som har lämnats under räkenskapsåret eller som finns kvar från tidigare räkenskapsår. I förteckningen skall anges namnen på de personer till vilka förskott eller lån har lämnats eller för vilka säkerhet har ställts.

Den myndighet som avses i 8 § får besluta att förskott, lån eller säkerhet som avses i första stycket inte behöver tas upp i förteckningen.

Förteckningen skall bevaras under minst tio år efter utgången av det räkenskapsår som förteckningen avser. Prop. 2004/05:85

(Jfr 18 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 12 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1973:93 s. 136, prop. 1975:103 s. 498 och prop. 1977/78:41 s. 23). Den ställer krav på en särskild förteckning över vissa förskott, lån och säkerheter som har lämnats enligt bestämmelserna i förevarande kapitel. Förteckningen skall omfatta lån m.m. som har lämnats med stöd av dispens från Skatteverket eller Finansinspektionen samt s.k. kommersiella lån. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

Av 5 kap. 12 § årsredovisningslagen och 5 kap. 1 § lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag följer att förvärvslån och vissa närståendelån även skall förtecknas i årsredovisningen.

Rättsföljderna vid olagligt lämnande av lån eller ställande av säkerhet

21 kap. 11 §

Om ett aktiebolag har gett förskott eller lämnat lån i strid med bestämmelserna i detta kapitel, skall mottagaren återbära vad han eller hon har uppburit. Har säkerhet ställts i strid med bestämmelserna i detta kapitel, gäller rättshandlingen inte mot bolaget, om bolaget visar att mottagaren av säkerheten insåg eller bort inse att den var olaglig.

(Jfr 18 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

I denna paragraf regleras de civilrättsliga rättsföljderna vid olagligt lämnade lån m.m. Frågan har behandlats i avsnitt 15.5. De nya bestämmelserna saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Lagtexten har utformats med beaktande av *Lagrådets* synpunkter.

Av första meningen framgår att rättsföljden vid ett olagligt förskott eller lån är ogiltighet med omedelbar återbäringsskyldighet. Detta överensstämmer med vad som gäller i fråga om olagliga värdeöverföringar (jfr 17 kap. 6 §). Rättsföljden gäller både i fråga om överträdelser av förbudet mot närståendelån och i fråga om överträdelser av förvärvslåneförbudet. Till skillnad från vad som gäller i fråga om värdeöverföringar inträder återbäringsskyldighet oberoende av mottagarens onda eller goda tro.

Också vid olagligt ställande av säkerhet är rättsföljden ogiltighet, dock endast om mottagaren av säkerheten var i ond tro vid mottagandet. Den som har lämnat lån mot säkerhet ställd av bolaget kan alltså inte återropa säkerheten mot bolaget, om han eller hon insett eller bort inse att låntagaren ingick i den ”förbjudna kretsen” eller att lånet skulle användas för förvärvande av aktier i bolaget eller överordnat bolag.

En styrelseledamot eller verkställande direktör som uppsåtligen eller av oaktsamhet har medverkat till ett beslut om ett olagligt lån eller ställande av säkerhet kan bli skadeståndsskyldig enligt bestämmelserna i 29 kap. Även aktieägare kan under vissa förhållanden ådra sig ett sådant ansvar. Något bristtäckningsansvar av det slag som gäller vid olagliga värdeöverföringar aktualiseras däremot inte.

De straffrättsliga sanktionerna vid överträdelser av låneförbudet regleras i 30 kap. 1 §.

21 kap. 12 §

I fråga om publika aktiebolag får undantag enligt 8 § inte medges för förvärv av aktier i det bolag som lämnar förskott eller lån eller ställer säkerhet.

(Jfr 18 kap. 7 § i SOU 2001:1)

Paragrafen motsvaras delvis av 12 kap. 8 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 175 f.). Den innebär att det för publika aktiebolag inte finns någon dispensmöjlighet när det gäller lån till förvärv av aktier i det långivande bolaget (jfr 8 §). Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Bestämmelsen har sin bakgrund i artikel 23.1 i EG:s andra bolagsrättsliga direktiv.

22 kap. Inlösen av minoritetsaktier**Förutsättningar för inlösen***22 kap. 1 §*

En aktieägare som innehar mer än nio tiondelar av aktierna i ett aktiebolag (majoritetsaktieägaren) har rätt att av de övriga aktieägarna i bolaget lösa in återstående aktier. Den vars aktier kan lösas in har rätt att få sina aktier inlösta av majoritetsaktieägaren.

Bestämmelserna i första stycket och i övrigt i detta kapitel om majoritetsaktieägare i ett aktiebolag gäller även den som tillsammans med ett eller flera dotterföretag innehar mer än nio tiondelar av aktierna i bolaget och den vars dotterföretag innehar mer än nio tiondelar av aktierna i bolaget. Finns det flera som uppfyller dessa förutsättningar, skall bestämmelserna i detta kapitel tillämpas enbart på den som är närmast överordnad bolaget.

Med dotterföretag som avses i andra stycket likställs juridisk person över vilken en majoritetsaktieägare som inte är ett svenskt aktiebolag utövar inflytande på det sätt som anges i 1 kap. 11 §.

(Jfr 19 kap. 1 § i SOU 2001:1)

Paragrafens första stycke motsvarar närmast 14 kap. 31 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 530 f.). Andra och tredje styckena saknar tidigare motsvarighet. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 16.1.1–16.1.4.

I *första stycket* anges de allmänna förutsättningarna för majoritetsaktieägarens rätt till tvångsinlösen och minoritetsaktieägarnas rätt att få sina aktier inlösta. Reglerna är av tvingande natur. Det är alltså inte möjligt att i bolagsordningen föreskriva att rätt eller skyldighet till inlösen inte skall finnas eller att de skall inträda under andra förutsättningar än de som anges i lagen.

Liksom hittills är reglerna tillämpliga när majoriteten innehar mer än nio tiondelar av antalet aktier i ett bolag. Av 4 kap. 45 § framgår att man vid beräkningen av om denna gräns har uppnåtts inte skall beakta aktier som bolaget självt innehar. Det hittills gällande kravet på att majoritetsaktieägarens aktier också skall representera en viss andel av röstetalet av samtliga aktier i bolaget återfinns inte i lagförslaget. En annan nyhet är

att det enligt lagförslaget inte krävs att majoritetsaktieägaren är ett moderbolag i den bemärkelse som avses i aktiebolagslagens koncerndefinition. Inlösen kan alltså komma i fråga även när majoritetsposten innehas av en annan juridisk person än ett aktiebolag eller av en fysisk person.

Majoritetsaktieägaren är inte skyldig att rikta sitt inlösenanspråk mot samtliga minoritetsaktieägare. Om han eller hon väljer att rikta anspråket endast mot någon eller några av minoritetsaktieägarna, kan emellertid övriga minoritetsaktieägare själva begära att få sina aktier inlösta med stöd av första stycket andra meningen.

Även utländska juridiska och fysiska personers innehav omfattas av bestämmelserna och kan grunda rätt eller skyldighet att lösa in aktier. En minoritetsaktieägare i ett svenskt aktiebolag kan alltså med stöd av bestämmelserna i denna paragraf begära inlösen av sina aktier hos en majoritetsaktieägare – fysisk eller juridisk person – som har hemvist i utlandet. Av allmänna regler och principer om domsrätt torde dock följa att svenska skiljenämnder och domstolar saknar behörighet att handlägga en sådan tvist, i vart fall om den utländska majoritetsaktieägaren hör hemma i en till Luganokonventionen ansluten stat. Det har inte ansetts lämpligt att i svensk lagstiftning införa några regler om att svensk domsrätt skall föreligga i sådana fall. En minoritetsaktieägare som vill föra en sådan talan är således hänvisad till att ansöka om stämning vid den utländske majoritetsaktieägarens hemvistforum. Som regel torde man kunna räkna med att domstolar i andra västerländska stater kommer att godta att tvisten i sak prövas efter svensk lag.

Såsom framgår av *andra stycket* jämställs indirekta aktieinnehav genom dotterföretag med direkta. En majoritetsaktieägare som själv innehar 60 procent av aktierna i ett bolag är alltså berättigad och förpliktigad till inlösen, om han eller hon även har dotterföretag som tillsammans innehar mer än 30 procent av aktierna i bolaget. En nyhet är att även den som enbart genom ett indirekt aktieinnehav når upp i den för inlösen erforderliga nivån har rätt respektive skyldighet till inlösen. Ett moderbolag som har tre dotterföretag, vilka tillsammans äger mer än 90 procent av aktierna i ett aktiebolag, är alltså inlösenberättigad och lösningsskyldig även om moderbolaget självt inte innehar några aktier i det berörda bolaget.

I vissa fall kan det finnas flera bolag som genom direkt och/eller indirekt aktieinnehav når upp i den nivå som krävs för inlösen. Så är exempelvis fallet om moderbolaget i det nyss angivna exemplet i sin tur ingår som dotterbolag i en överordnad koncern. I sådana situationer skall inlösenbestämmelserna tillämpas på det bolag som är närmast överordnat det bolag i vilket aktierna skall eller får lösas in. Om det är fråga om flera dotterföretag som tillsammans innehar det för inlösen erforderliga antalet aktier, innebär detta att inlösenrätten och lösningsskyldigheten tillkommer det gemensamma moderbolag som är närmast överordnat de ifrågavarande dotterföretagen.

Med dotterföretag avses i första hand ett företag som är dotterföretag i den bemärkelse som avses i koncerndefinitionen (se 1 kap. 11 §). Av *tredje stycket* framgår emellertid att med dotterföretag jämställs andra företag över vilka majoritetsaktieägaren utövar ett sådant inflytande som anges i koncerndefinitionen. Det innebär att det i detta avseende inte görs

någon åtskillnad mellan de fall då majoritetsaktieägaren är ett svenskt aktiebolag och de fall då denne är en annan svensk eller utländsk juridisk person. Även fysiska personers indirekta innehav kan grunda lösningsrätt respektive lösningskyldighet.

Även ett på s.k. aktielån grundat innehav kan i princip ligga till grund för lösningsrätt (jfr avsnitt 16.1.4). Det kan dock tänkas att omständigheterna kring en sådan transaktion i det enskilda fallet är sådana att det är motiverat att göra undantag från denna huvudregel. Så skulle kunna vara fallet när aktielånet uppenbarligen är avsett att bestå enbart under inlösenförfarandet. Det har överlämnats till rättstillämpningen att närmare avgöra hur frågor av det slaget bör bedömas.

Lösenbeloppet

Lösenbeloppets storlek

22 kap. 2 §

Om frågan om lösenbeloppet för en aktie som skall lösas in enligt detta kapitel är tvistig, skall lösenbeloppet bestämmas med tillämpning av andra–fjärde styckena.

Lösenbeloppet för en aktie skall bestämmas så att det motsvarar det pris för aktien som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden. För en aktie som är föremål för handel vid en svensk eller utländsk börs, en auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad skall lösenbeloppet motsvara det noterade värdet, om inte särskilda skäl motiverar något annat.

Lösenbeloppet skall bestämmas med hänsyn till förhållandena vid den tidpunkt då begäran om prövning av skiljemän enligt 5 § gjordes. Om det finns skäl för det, får beloppet i stället bestämmas med hänsyn till förhållandena vid en tidpunkt som infaller tidigare.

Har ett yrkande om inlösen av aktie enligt detta kapitel föregåtts av ett offentligt erbjudande att förvärva samtliga aktier som budgivaren inte redan innehar och har detta erbjudande antagits av ägare till mer än nio tiondelar av de aktier som erbjudandet avser, skall lösenbeloppet motsvara det erbjudna vederlaget, om inte särskilda skäl motiverar något annat.

(Jfr 19 kap. 3 och 4 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar frågor om lösenbeloppets storlek (se avsnitten 16.2.1–16.2.4). Första–tredje styckena saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Fjärde stycket motsvarar 14 kap. 31 § tredje stycket i den lagen (jfr prop. 1975:103 s. 533).

Av *första stycket* framgår att lagens bestämmelser om lösenbeloppet skall tillämpas endast när frågan är tvistig. Det står således parterna fritt att komma överens om ett annat lösenbelopp än det som följer av bestämmelserna i denna paragraf.

Andra stycket innehåller huvudregeln om hur lösenbeloppet skall bestämmas. Bestämmelsen i första meningen innebär att lösenbeloppet skall utgöras av det pris för aktien som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

När det gäller aktier som inte handlas på en börs, en auktoriserad marknadsplats eller en annan reglerad marknad, innebär detta att lösenbeloppet får bestämmas på grundval av aktiens verkliga eller beräknade försäljningspris. I vissa fall kan det förekomma handel av aktier även

utanför marknadsplatser av angivna slag. Om en aktie har varit föremål för sådan handel, torde det pris som har betalats vid sådana affärer kunna ligga till grund för lösenbeloppets bestämmande, under förutsättning att detta pris kan anses vara representativt för aktiens verkliga värde. Om någon handel av detta slag inte förekommer, får värderingen ta sin utgångspunkt i vedertagna principer för beräkning av värdet av en andel i ett bolag. En sådan värdering torde normalt få grundas på bolagets resultat eller ställning men även jämförelser med aktier av liknande slag kan komma till användning. Värderingar av det sistnämnda slaget skall dock endast utgöra medel för att bestämma det pris som aktien kan antas betinga vid en tänkt försäljning. Såsom framgår av uttrycket "under normala förhållanden" skall bortses från faktorer som mera tillfälligt har påverkat aktiens värde.

Om aktien är föremål för handel på börs, auktoriserad marknadsplats eller någon annan reglerad marknad skall lösenbeloppet enligt huvudregeln utgöras av aktiens noterade värde. De marknadsplatser som avses är desamma som i 2 kap. 29 § (se vidare kommentaren till den bestämmelsen). Om det råder tvivel kring en marknadsplats status och funktion, kan det finnas skäl att, med tillämpning av undantagsbestämmelsen (se vidare nedan), bestämma lösenbeloppet på annan grund än det noterade värdet.

Principen att lösenbeloppet skall bestämmas så att det motsvarar aktiens noterade värde kan frångås om det föreligger "särskilda skäl". Ett exempel på sådana skäl är att aktien är föremål för avslut så pass sällan att det kan antas att börskursen inte utgör ett riktigt mått på aktiens värde. En annan situation då det kan vara motiverat att frånga börskursen är när denna har manipulerats eller i annat fall påverkats av vilseledande eller otillräcklig information. Huvudregeln kan frångås även i andra fall då majoritetsaktieägarens agerande eller position kan antas ha påverkat kursen till nackdel för minoriteten och då dessa omständigheter inte i tillräcklig grad kan beaktas genom valet av värderingstidpunkt (se nedan).

Om omständigheterna är sådana att börskursen inte skall ligga till grund för värderingen, gäller den ovan angivna grundregeln, dvs. lösenbeloppet skall utgöras av det pris som kan påräknas vid en försäljning under normala förhållanden.

I *tredje stycket* regleras frågan om vilken värderingstidpunkt som skall tillämpas vid bestämmandet av lösenbeloppet. Även i denna del anknyter regleringen till hittills gällande rätt (jfr NJA 1992 s. 872). Utgångspunkten är att värderingen skall grundas på förhållandena på den s.k. påkallandedagen. Detta är den dag då majoritetsaktieägaren hos bolagets styrelse begärde att tvisten skall lämnas till avgörande av skiljemän eller, om det är minoritetsaktieägaren som har påfordrat inlösen, den dag då denne lämnade ett sådant meddelande som avses i 19 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande till majoritetsaktieägaren.

Om det finns skäl för det, får skiljenämnden eller domstolen välja en annan värderingstidpunkt än påkallandedagen. Denna tidpunkt får dock inte ligga senare i tiden än påkallandedagen. En situation då det kan finnas skäl att välja en annan värderingstidpunkt än påkallandedagen är när börskursen på påkallandedagen, till följd av onormala marknads-svängningar, kraftigt avviker från aktiens kurs under den föregående

tiden. En annan situation är när aktiekursen på ett märkbart sätt har påverkats av att majoritetsaktieägarens aktieinnehav har nått upp i en nivå som berättigar till tvångsinlösen.

I *fjärde stycket* finns en särskild regel för de fall då inlösen har begärts efter ett offentligt uppköpserbudande (den s.k. särregeln). Regeln är tillämplig om majoritetsaktieägaren har riktat ett sådant erbjudande till samtliga återstående aktieägare och mer än nio tiondelar av dessa har accepterat erbjudandet. I så fall skall – vid efterföljande inlösen av aktier som inte har förvärvats genom erbjudandet – lösenbeloppet motsvara det av majoritetsaktieägaren erbjudna vederlaget. Till skillnad från vad som hittills har gällt förutsätter regeln inte att majoritetsaktieägaren har förvärvat större delen av sina aktier genom det offentliga uppköpserbudandet. Regeln är alltså tillämplig även då majoritetsaktieägaren redan före erbjudandet innehade hälften eller mer av aktierna i bolaget. Erbjudandet måste dock ha omfattat alla återstående aktier. Särregeln kan frångås om det finns särskilda skäl. Ett exempel kan vara att en längre tid har förflutit från det på erbjudandet grundade aktieförvärvet till dess inlösenförfarandet inleddes. Ett annat särskilt skäl kan vara att informationsunderlaget har varit ofullständigt eller att nya viktiga omständigheter har tillkommit (jfr prop. 1975:103 s. 533).

Enligt 27 § skall bestämmelserna i förevarande paragraf tillämpas även när man bestämmer lösenbelopp för konvertibler eller teckningsoptioner.

Ränta på lösenbeloppet

22 kap. 3 §

En aktieägare har rätt till ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) på lösenbeloppet från den dag någon av parterna begärde att tvisten skulle prövas av skiljemän till dess att den dom, där lösenbeloppet har fastställts, har vunnit laga kraft. För tiden därefter fram till dess att lösenbeloppet betalas har aktieägaren rätt till ränta enligt 6 § samma lag. I fråga om bolag som inte är avstämningsbolag skall dock sådan ränta inte betalas för tiden innan aktiebrev med anteckning om överlåtelse eller lösenbevis har överlämnats till majoritetsaktieägaren.

(Jfr 19 kap. 5 § i SOU 2001:1).

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, behandlar frågan om ränta på lösenbeloppet. Denna fråga har behandlats i avsnitt 16.2.5.

Ränta på lösenbeloppet skall löpa från påkallandedagen fram till dess att lösenbeloppet har fastställts genom lagakraftägande dom. Detta gäller även i de fall då skiljenämnden eller domstolen har tillämpat en annan värderingstidpunkt än påkallandedagen. Den räntesats som skall tillämpas är den som anges i 5 § räntelagen, dvs. den av Riksbanken vid varje tidpunkt tillämpade referensräntan med ett tillägg av två procentenheter.

Om majoritetsaktieägaren inte betalar ut lösenbeloppet när detta förfaller till betalning – dvs. när domen har vunnit laga kraft – har minoritetsaktieägaren rätt till dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen. Sådan ränta löper från tidpunkten då domen vann laga kraft fram till dess att betalning sker. Detta skiljer sig från tidigare skiljemannapraxis, som har inneburit att majoritetsaktieägaren inte var skyldig att betala dröjsmåls

ränta om lösenbeloppet betalades ut senast den femte bankdagen efter det att domen hade vunnit laga kraft. När det gäller kupongbolag är majoritetsaktieägarens skyldighet att betala ut lösenbeloppet kopplad till en skyldighet för den vars aktier har lösts in att överlämna aktiebrev eller lösenbevis. I sådana fall skall någon dröjsmålsränta inte utgå för tiden innan överlämnande har skett.

Om aktieägare i ett avstämningsbolag är okänd, skall majoritetsaktieägaren enligt 21 § låta nedsätta lösenbeloppet hos länsstyrelsen. En sådan åtgärd är att jämställa med betalning och innebär följaktligen att dröjsmålsränta inte skall utgå för tiden därefter.

Rätten till lösenbeloppet

22 kap. 4 §

Rätten till lösenbeloppet skall antas tillkomma den som till majoritetsaktieägaren överlämnar ett aktiebrev med anteckning om överlåtelse eller ett lösenbevis enligt 13 § andra stycket. I avstämningsbolag skall rätten antas tillkomma den som enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument är

1. registrerad som ägare till aktierna, eller
2. antecknad på konto i avstämningsregister som berättigad till lösenbeloppet.

(Jfr 19 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är ny. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.7. I paragrafen klargörs att rätten till det lösenbelopp som skiljenämnden fastställer i en dom om inlösen presumeras tillkomma den som överlämnar aktiebrev med anteckning om överlåtelse till majoritetsaktieägaren eller, när det gäller avstämningsbolag, den som är registrerad som ägare i avstämningsregistret. Om förhandstillträde har ägt rum, skall lösenbeloppet i stället antas tillfalla den som innehar lösenbevis eller, i avstämningsbolag, den som har antecknats i avstämningsregistret som berättigad till lösenbeloppet (jfr 13 och 14 §§).

I lagrådsremissen formulerades regeln på så sätt att rätten ”tillkommer” den som till majoritetsaktieägaren överlämnar ett aktiebrev etc. Såsom *Lagrådet* har påtalat kan det emellertid i enskilda fall förekomma att den som överlämnar ett aktiebrev eller ett lösenbevis inte är materiellt berättigad till lösenbeloppet. För att markera detta använder propositionens lagtext i stället uttrycket ”skall antas tillkomma”. Tanken är att skiljemännen skall kunna utgå från denna presumtion och – för det fall det förs en fullgörelsetalan enligt 5 § andra stycket 3 – formulera domslutet därefter. Det är således inte meningen att skiljemännen skall göra någon självständig prövning av frågor om bättre rätt till lösenbeloppet inom ramen för sin prövning av inlösentvisten. Däremot finns det givetvis inte något som hindrar att den som anser sig ha bättre rätt till lösenbeloppet än den som presumeras ha sådan rätt enligt förevarande paragraf riktar ett anspråk om saken mot den sistnämnde i en separat process.

22 kap. 5 §

En tvist om huruvida det finns en rätt eller skyldighet till inlösen eller om lösenbeloppets storlek skall prövas av tre skiljemän. Om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel, gäller i fråga om skiljemännen och förfarandet inför dem i tillämpliga delar vad som föreskrivs i lagen (1999:116) om skiljeförfarande.

Talan i en inlösentvist får tas upp till prövning om den avser

1. fastställelse av rätt eller skyldighet till inlösen,
2. fastställelse av lösenbeloppets storlek, eller
3. förpliktelse för majoritetsaktieägaren att betala fastställt lösenbelopp till aktieägare vars aktier löses in.

Bestämmelser om talan mot skiljedomen finns i 24 §.

Bestämmelserna i denna paragraf hindrar inte att talan mot en utländsk majoritetsaktieägare väcks vid en utländsk domstol.

(Jfr 19 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 14 kap. 31 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 531 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.1.

Av *första stycket* framgår att inlösentvister skall prövas av tre skiljemän. Bestämmelsen är tvingande. Det är således inte tillåtet att i bolagsordningen föreskriva att prövningen skall ske i någon annan ordning, exempelvis genom förfarande i allmän domstol eller genom ett skiljeförfarande med en enda skiljeman. Skiljeförfarandet skall följa reglerna i lagen (1999:116) om skiljeförfarande, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel. Till skiljemännen kan hänskjutas både frågan om lösenbeloppets storlek och frågan om rätt eller skyldighet till inlösen över huvud taget föreligger. Det finns inte något hinder mot att båda dessa frågor prövas i samma process. Av 15 § framgår att skiljenämnden i dessa fall kan meddela en särskild skiljedom (mellandom) i frågan om det föreligger rätt eller skyldighet till inlösen.

Av *andra stycket* framgår att en talan i en tvångsinlösentvist kan avse såväl fastställelse som fullgörelse. Detta är en nyhet. I hittillsvarande skiljemannapraxis har rättsläget i allmänhet uppfattats så, att tvister av detta slag i huvudsaken endast kan gå ut på fastställelse, antingen av lösenrätt eller av lösenbelopp. Enligt den nya lagen är det dock tillåtet för den gode mannen eller en minoritetsaktieägare att i tvister av det senare slaget även föra talan om fullgörelse med yrkande att majoritetsaktieägaren skall förpliktas att utge det lösenbelopp som skiljenämnden fastställer. Ett sådant yrkande kan framställas även som ett motyrkande i ett av majoritetsaktieägaren anhängiggjort mål om fastställelse.

Fullgörelsetalan skall avse skyldighet för majoritetsaktieägaren att utge fastställt lösenbelopp. I lagrådsremissen angavs att skyldigheten skulle gälla i förhållande ”till den som avses i 4 §”. Denna formulering har tagits bort som en konsekvens av de ändringar som har gjorts i 4 § med anledning av *Lagrådets* synpunkter på den paragrafen. Av nämnda paragraf följer att fullgörelseyrkandet – i fråga om kupongbolag – skall gälla i förhållande till den som till majoritetsaktieägaren överlämnar aktiebrev med anteckning om överlåtelse eller, i förekommande fall, lösenbevis. I avstämningsbolag skall yrkandet gälla i förhållande till den som i avstämningsregistret är registrerad som ägare till aktierna eller som

berättigad till lösenbeloppet. En talan som avser förpliktelse att utge lösenbeloppet till någon annan, exempelvis en viss namngiven person, kan inte tas upp till prövning och skall således avvisas.

Lagrådet har påpekat att paragrafen inte nämner den mot betalningen av lösenbeloppet svarande skyldigheten för minoritetsaktieägare att, i förekommande fall, överlämna kupongaktier till majoritetsaktieägaren. Lagrådets synpunkter har föranlett en ny bestämmelse om saken i 20 § (se vidare kommentaren till den paragrafen).

Tredje stycket innehåller en erinran om bestämmelserna i 24 § om talan mot skiljedom.

Såsom har anförts i kommentaren till 1 § kan en minoritetsaktieägare i ett svenskt aktiebolag med stöd av reglerna i detta kapitel begära inlösen av sina aktier hos en majoritetsaktieägare som har hemvist i utlandet. En sådan talan skall väckas vid den utländske majoritetsaktieägarens hemvistforum, varvid de procesuella regler som gäller där blir tillämpliga. I *fjärde stycket* har, i klagörande syfte och med anledning av *Lagrådets* synpunkter, tagits in en bestämmelse om att förevarande paragraf inte utgör något hinder mot en sådan talan.

Särskilda bestämmelser när majoritetsaktieägaren har begärt prövning av skiljemän

Begäran om prövning av skiljemän

22 kap. 6 §

Om en majoritetsaktieägare vill lösa in aktier i ett bolag enligt 1 § och det inte kan träffas en överenskommelse om detta, skall han eller hon hos bolagets styrelse skriftligen begära att tvisten avgörs av skiljemän och uppge sin skiljeman.

(Jfr 19 kap. 7 § första stycket första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 32 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 534 f.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.1.

Om en minoritetsaktieägare vill föra talan om inlösen, skall han eller hon väcka en sådan talan enligt 19 § lagen (1999:116) om skiljeförfarande. Om det i stället är majoritetsaktieägaren som vill hänskjuta en sådan fråga till prövning, gäller vissa särskilda bestämmelser i aktiebolagslagen. Dessa bestämmelser återfinns i 6–11 §§ i detta kapitel.

Av förevarande paragraf framgår att majoritetsaktieägaren, innan han eller hon begär skiljeförfarande, bör eftersträva en frivillig överenskommelse. Det är endast när en sådan inte kan nås som skiljeförfarande behöver tillgripas. Lagens regler är emellertid inte avsedda att innebära mer än att majoritetsaktieägaren – om det är praktiskt möjligt – skall undersöka om det går att få till stånd en överenskommelse (jfr Rodhe i TSA 1977 s. 250 f.). Det torde i allmänhet inte finnas anledning att ifrågasätta ett påstående från majoritetsaktieägaren om att en överenskommelse inte har kunnat nås (jfr prop. 1975:103 s. 537).

Om frågan inte kan lösas på frivillig väg, måste majoritetsaktieägaren, om han eller hon vill begära skiljeförfarande, skriftligen begära detta hos bolagets styrelse. I begäran skall majoritetsaktieägaren också uppge sin

skiljeman. Begäran behöver inte innehålla några preciserade yrkanden men skall precisera vad saken gäller (jfr 19 § andra stycket lagen om skiljeförfarande).

Bolagets underrättelse till minoritetsaktieägarna

22 kap. 7 §

Styrelsen skall genast efter det att den har mottagit en begäran enligt 6 § genom kungörelse underrätta de aktieägare, som lösningsanspråket riktas mot, om att inlösen har begärts. I underrättelsen skall aktieägarna ges tillfälle att senast två veckor från kungörelsen skriftligen uppge sin skiljeman till bolaget.

Underrättelsen skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar samt den eller de ortstidningar som styrelsen bestämmer. Underrättelsen skall även sändas med brev till varje aktieägare som lösningsanspråket riktas mot och vars postadress är känd för bolaget.

I fråga om publika aktiebolag gäller 28 § i stället för andra stycket första meningen.

(Jfr 19 kap. 7 och 8 §§ första meningen i SOU 2001:1.)

I paragrafen, som har motsvarighet i 14 kap. 32 § andra och tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 537), åläggs styrelsen att genast efter det att den har tagit emot en begäran enligt 6 § underrätta minoritetsaktieägarna om att inlösen har begärts och bereda dem tillfälle att uppge en gemensam skiljeman. Underrättelsen skall alltid ske genom kungörelse i Post- och Inrikes Tidningar. I privata aktiebolag skall kungörelse därutöver ske i den ortstidning som styrelsen bestämmer. För publika aktiebolag gäller – enligt 28 § – i stället att kungörelsen skall föras in i den rikstäckande dagstidning som har angetts i bolagsordningen. Begreppen ”ortstidning” och ”dagstidning” bör här ges samma innebörd som i 3 § lagen (1977:654) om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m. Vidare skall uppmaningen skickas i brev till varje aktieägare mot vilken lösningsanspråket riktas och vars postadress är känd för bolaget. Av underrättelsen skall framgå att aktieägarna har två veckor på sig från kungörelsen att anmäla en gemensam skiljeman. Om minoritetsaktieägarna inte enas om en gemensam skiljeman, skall styrelsen begära att en god man utses (se 8 §).

Ansökan om god man

22 kap. 8 §

Om inte samtliga i aktieboken införda aktieägare, som lösningsanspråket riktas mot, inom den tid som anges i underrättelsen enligt 7 § har uppgett en gemensam skiljeman, skall styrelsen hos Stockholms tingsrätt ansöka om att en god man utses.

En sådan ansökan skall prövas skyndsamt.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till hovrätten.

(Jfr 19 kap. 8 § andra och tredje meningarna i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om prövningen av en ansökan om att en god man utses. Den saknar tidigare motvarighet. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.2.

En god man skall utses av allmän domstol efter begäran från bolagets styrelse (se *första stycket*). Ansökan skall ges in till Stockholms tingsrätt. Det ankommer på domstolen att pröva bolagets begäran skyndsamt (se *andra stycket*). Den gode mannen får dock inte utses förrän den tid som har angetts i uppmaningen enligt 7 § har löpt ut och det står klart att inte samtliga berörda aktieägare har anmält en gemensam skiljeman. Inget hindrar emellertid att styrelsen, för tids vinnande, ger in begäran om sådant förordnande så snart som kungörelsen har utfärdats (jfr prop. 1975:103 s. 537). Vid domstolens handläggning gäller bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden.

För att minska risken för onödiga tidsutdräkter i personvalsfrågan föreskrivs i *tredje stycket* att det krävs prövningstillstånd för att hovrätten skall överpröva tingsrättens beslut i en sådan fråga. Detta är en nyhet. Om förutsättningarna för prövningstillstånd finns bestämmelser i 39 § lagen om domstolsärenden.

Vem som kan utses till god man

22 kap. 9 §

Den som utses till god man skall vara lämplig för uppdraget.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, uppställs ett allmänt krav på att den som utses till god man skall vara lämplig för uppdraget. Omständigheterna i det enskilda fallet blir avgörande för vilken kompetens och erfarenhet som krävs. Rätten är inte bunden till de förslag som kan ha framförts i ärendet. Den som utses skall ha integritet och gott omdöme samt kunskaper och erfarenhet av relevans för uppdraget (jfr NJA 2000 s. 41). Ofta torde det vara lämpligt att rätten väljer en erfaren och kvalificerad jurist för uppdraget. Den som utses bör inte ha någon koppling till vare sig majoritetsaktieägaren eller målbolagets ledning.

Den gode mannens uppgifter

22 kap. 10 §

Den gode mannen skall

1. utse en gemensam skiljeman för minoritetsaktieägarna, och
2. i tvisten bevaka frånvarande aktieägares rätt.

Den gode mannen skall snarast underrätta bolagets styrelse om valet av skiljeman.

Utöver vad som anges i denna lag, gäller om den gode mannens behörighet vad som föreskrivs i 12 kap. 14 § första stycket 2–6 rättegångsbalken. Den gode mannen är vidare behörig att framställa yrkande om fullgörelse enligt 5 § första stycket 3.

(Jfr 19 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 14 kap. 32 § tredje stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 537). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.2.

I paragrafen regleras den gode mannens uppgifter och behörighet. Som framgår av *första stycket* är den gode mannens första uppgift att utse en

gemensam skiljeman för minoritetsaktieägarna. Vidare skall den gode mannen i inlösenprocessen bevaka frånvarande aktieägares rätt. Han intar därvid i princip samma ställning som ett rättegångsombud i förhållande till dessa aktieägare. Detta framgår av hänvisningen i *tredje stycket* till vissa bestämmelser i rättegångsbalken. Av hänvisningen följer att den gode mannen har behörighet att på aktieägarnas vägnar bl.a. mottaga delgivning av inlagor, medge majoritetsaktieägarens yrkanden och ingå förlikning.

Den gode mannen har inte någon generell behörighet att väcka talan. Av andra meningen i tredje stycket, som har lagts till på inrådan av *Lagrådet*, framgår emellertid att han eller hon är behörig att, i ett mål om inlösen som majoritetsaktieägaren har anhängiggjort, framställa ett motyrkande om fullgörelse för majoritetsaktieägaren att utge fastställt lösenbelopp. Av 15, 16 och 24 §§ följer vidare att den gode mannen är behörig att vidta vissa ytterligare processhandlingar, bl.a. framställa yrkande om mellan- eller deldom och föra talan mot skiljedomen.

Med uttrycket ”frånvarande aktieägare” avses de aktieägare som inte själva för talan i förfarandet. I första hand gäller det de aktieägare som inte hör av sig inom den tvåveckorsfrist som anges i 11 §. Det finns inte något som hindrar att en aktieägare, som inledningsvis företräds av den gode mannen, vid en senare tidpunkt meddelar skiljenämnden att han eller hon önskar föra sin egen talan. I sådana fall är aktieägaren i princip bunden av de processhandlingar som den gode mannen har företagit före denna tidpunkt. Han eller hon kan dock, såsom *Lagrådet* har varit inne på, återkalla den gode mannens processhandlingar i samma utsträckning som han eller hon kan återkalla sina egna.

En minoritetsaktieägare, som förvärvar aktier under pågående inlösenförfarande, är berättigad att inträda som part i förfarandet (se NJA 2000 s. 202) men också en sådan aktieägare kommer, till dess att han eller hon har meddelat skiljenämnden något annat, att företrädas av den gode mannen.

Uppmaning till aktieägare som själva vill föra talan

22 kap. 11 §

Sedan skiljemännen har utsetts, skall de uppmana de aktieägare som själva önskar föra sin talan att inom två veckor anmäla detta till skiljenämndens ordförande. I fråga om denna uppmaning skall 7 § tillämpas.

I fråga om publika aktiebolag gäller 28 § i stället för 7 § andra stycket första meningen.

(Jfr 19 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.2.

Det är nödvändigt att i skiljeförfarandets inledningsskede fastställa vilka aktieägare som skall anses frånvarande och som följaktligen skall företrädas av den gode mannen. Detta åstadkoms genom att skiljemännen uppmanar de aktieägare som själva önskar föra sin talan, att inom två veckor anmäla detta till skiljenämndens ordförande. Uppmaningen skall kungöras i Post- och Inrikes Tidningar samt i den eller de ortstidningar som skiljemännen bestämmer eller, i publika aktiebolag, den riks-

täckande dagstidning som har angetts i bolagsordningen i enlighet med Prop. 2004/05:85 7 kap. 56 § (jfr 28 §). Vidare skall uppmaningen skickas i brev till varje berörd aktieägare vars postadress är känd för målbolaget.

Förhandstillträde

22 kap. 12 §

Innan frågan om lösenbeloppet slutligt har prövats, får skiljemännen eller, sedan talan har väckts vid domstol enligt 24 §, domstolen på yrkande av majoritetsaktieägaren i en särskild dom besluta om förhandstillträde för majoritetsaktieägaren.

Ett avgörande enligt första stycket får meddelas endast om

1. parterna är ense om att det finns lösningsrätt eller lösningskyldighet eller det annars står klart att en sådan rätt eller skyldighet finns, och
2. majoritetsaktieägaren har ställt säkerhet för kommande lösenbelopp och ränta och säkerheten har godkänts av skiljemännen eller domstolen.

Om beslut om förhandstillträde har meddelats, får majoritetsaktieägaren utöva de rättigheter som aktierna ger från och med den tidpunkt då domen om förhandstillträde vinner laga kraft. Vid denna tidpunkt inträder också de rättsverkningar som anges i 13 och 14 §§.

(Jfr 19 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om förhandstillträde, överensstämmer i sak delvis med 14 kap. 33 § första stycket och 35 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 537 f. och prop. 1983/84:184 s. 11). De frågor som regleras i denna och de närmast följande paragraferna har behandlats i avsnitt 16.3.3 och 16.3.9. Bestämmelserna i 12–14 §§ om förhandstillträde har, på grundval av förslag från *Lagrådet*, disponerats om i förhållande till vad som föreslogs i lagrådsremissen.

Bestämmelserna är tillämpliga både när inlösenförfarandet har begärts av majoritetsaktieägaren och när det har begärts av en eller flera minoritetsaktieägare. Det har hittills ansetts vara oklart om skiljenämndens avgörande i en fråga om förhandstillträde skall meddelas i form av en skiljedom eller i form av ett särskilt beslut samt om det är möjligt att föra särskild talan mot ett sådant avgörande. I *första stycket* klargörs att en sådan fråga enligt den nya lagen skall avgöras genom en särskild dom (mellandom). Beträffande talan mot en sådan skiljedom gäller bestämmelserna i 24 §. Det innebär att den som är missnöjd med avgörandet skall väcka talan hos Stockholms tingsrätt inom sextio dagar från det att han eller hon har fått del av skiljedomen. För att hovrätten skall pröva ett överklagande av tingsrättens avgörande krävs prövningstillstånd.

Yrkande om förhandstillträde kan framställas endast av majoritetsaktieägaren.

I *andra stycket* anges de allmänna förutsättningarna för förhandstillträde. En första förutsättning är att det är ostridigt mellan parterna att det föreligger lösningsrätt eller att det annars står klart att sådan rätt föreligger. I lagrådsremissen föreskrevs att, om parterna inte var ense om huruvida lösningsrätt förelåg, den frågan måste fastställas i en särskild skiljedom som vunnit laga kraft innan förhandstillträde kunde beslutas. Efter påpekande från *Lagrådet* har detta ändrats så att frågan om rätten

till inlösen och frågan om förhandstillträde kan prövas i samma skiljedom.

Eftersom endast majoritetsaktieägaren kan begära förhandstillträde kommer en dom av detta slag normalt att avse lösningsrätt och inte lösningskyldighet. Ett yrkande om förhandstillträde kan emellertid i princip också framställas av majoritetsaktieägaren i ett av minoritetsaktieägare initierat förfarande. Det har därför ansetts lämpligt att nämna även lösningskyldighet i detta sammanhang (jfr *Lagrådets* förslag).

Enligt punkten 2 krävs vidare krävs att majoritetsaktieägaren har ställt säkerhet för lösenbeloppet och ränta och att denna säkerhet har godkänts av skiljemännen eller domstolen. Frågan om säkerheten skall godkännas kan tas upp till behandling i den särskilda domen avseende förhandstillträde. Något separat protokollsbeslut om säkerheten – vilket hittills har varit vanligt – är således inte erforderligt. Om den erbjudna säkerheten godtas av den gode mannen och eventuella aktieägare som företräder sig själva, bör säkerheten godkännas (jfr 15 kap. 6 § andra stycket rättegångsbalken och *Lagrådets* yttrande).

Det finns inte något hinder mot att skiljemännen eller domstolen senare omprövar beslutet om säkerhet. En sådan omprövning bör regelmässigt ske om majoritetsaktieägaren har utgett förskott på lösenbeloppet på grund av en deldom enligt 15 § andra stycket.

Förhandstillträdet innebär att majoritetsaktieägaren får rätt att utöva de rättigheter som aktierna ger trots att lösentvisten ännu inte är slutligt avgjord. I 13 och 14 §§ finns ytterligare bestämmelser om verkningarna av förhandstillträdet. Av *tredje stycket* framgår att förhandstillträdet effekter, enligt huvudregeln, inträder från och med den tidpunkt då domen om förhandstillträde vinner laga kraft. Detta överensstämmer i sak med hittills gällande rätt (se 14 kap. 35 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen).

22 kap. 13 §

Om det har beslutats om förhandstillträde till aktier i ett bolag som inte är avstämningsbolag, är ägarna till de aktier som skall lösas in skyldiga att till majoritetsaktieägaren överlämna sina aktiebrev med anteckning om överlåtelse. Aktiebrev, som ännu inte har överlämnats till majoritetsaktieägaren ger inte annan rätt för innehavaren än att mot överlämnandet av aktiebrevet få ut lösenbeloppet och ränta.

När en aktieägare överlämnar aktiebrev till majoritetsaktieägaren enligt första stycket är denne skyldig att till aktieägaren lämna ett skriftligt bevis om aktieägarens rätt till kommande lösenbelopp och ränta (*lösenbevis*). Av lösenbeviset skall framgå

1. att det har utställts av majoritetsaktieägaren, och
2. det antal aktier, i förekommande fall med uppgift om aktieslag, för vilka aktieägaren är berättigad till lösenbelopp.

I fråga om överlåtelse och pantsättning av lösenbevis skall bestämmelserna om emissionsbevis och teckningsoptionsbevis i 11 kap. 7 § tillämpas.

(Jfr 19 kap. 11 § första stycket och 12 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvaras delvis av 14 kap. 33 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 537 f. och prop. 1983/84:184 s. 11). Den är tillämplig endast på kupongbolag. I sådana

bolag skall minoritetsaktieägarna, om skiljenämnden i ett lagakraftvunnet beslut har förordnat om förhandstillträde, till majoritetsaktieägaren överlämna sina aktiebrev med anteckning om överlåtelse (se *första stycket*). Till dess att överlämnande har skett ger aktiebrevens innehavare endast en begränsad rätt, nämligen en rätt att mot överlämnande av breven få ut lösenbeloppet jämte ränta.

Lagen anger inte om överlåtelsen skall göras till majoritetsaktieägaren (namngiven) eller in blanco. Den senare varianten torde ofta vara mest praktisk men det har inte ansetts nödvändigt att – vilket föreslagits av *Lagrådet* – lagreglera den saken

Enligt *andra stycket* är majoritetsaktieägaren i ett kupongbolag skyldig att utställa särskilda lösenbevis till de aktieägare som har överlämnat sina aktiebrev. Lösenbeviset skall innehålla uppgift om vem som har utställt det och det antal aktier för vilka aktieägaren är berättigad att uppbära lösenbelopp. Om aktier av olika slag har lösts in, skall även aktieslag anges. Ett lösenbevis är likvärdigt med ett aktiebrev när det gäller att styrka rätten att uppbära lösenbelopp (jfr 4 §). I lagrådsremissen föreslogs att även den betalningsberättigade aktieägarens namn skulle anges på lösenbeviset. Det har emellertid ansetts lämpligare att överlämna till majoritetsaktieägaren att avgöra om beviset skall ställas ut till viss man eller till innehavaren (se vidare tredje stycket).

Bestämmelsen i *tredje stycket* har införts med anledning av *Lagrådets* synpunkter. Den innebär att bestämmelserna om skuldebrev i 13, 14 och 22 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev skall tillämpas på lösenbevis. Beviset skall därvid anses vara ett skuldebrev ställt till innehavaren om det har ställts till innehavaren och i övrigt anses vara ett skuldebrev ställt till viss man eller order.

22 kap. 14 §

Om det har beslutats om förhandstillträde till aktier i ett avstämningsbolag, skall aktierna, på begäran av majoritetsaktieägaren, registreras med denne som ägare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument. Samtidigt skall aktieägares rätt till kommande lösenbelopp och ränta registreras enligt samma lag.

(Jfr 19 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 14 kap. 35 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1988/89:152 s. 140).

I paragrafen regleras följderna av en dom om förhandstillträde i ett avstämningsbolag. När domen har vunnit laga kraft (jfr 12 §), skall aktierna, på begäran av majoritetsaktieägaren, registreras med denne som ägare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt. Den andra meningen saknar däremot tidigare motsvarighet. Den anger att aktieägares rätt till kommande lösenbelopp jämte ränta skall registreras, om förhandstillträde har skett.

22 kap. 15 §

Är frågan om majoritetsaktieägarens rätt eller skyldighet till inlösen tvistig, får skiljemännen på yrkande av part eller den gode mannen avgöra frågan genom en särskild skiljedom.

Om ett avgörande om förhandstillträde enligt 12 § har vunnit laga kraft, får skiljemännen på yrkande av part eller den gode mannen meddela en särskild skiljedom över belopp som har medgetts av majoritetsaktieägaren.

(Jfr 19 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är ny. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitten 16.3.5 och 16.3.6.

I *första stycket* klargörs att skiljenämnden på yrkande av part eller den gode mannen får pröva den prejudiciella frågan om huruvida lösningsrätt föreligger i mellandom (jfr 29 § lagen om skiljeförfarande). En sådan dom får meddelas även om den ena parten motsätter sig det.

Andra stycket innehåller en bestämmelse om deldom avseende förskott på lösenbeloppet. En förutsättning för att en sådan dom skall få meddelas är att äganderätten till de ifrågavarande aktierna har övergått till majoritetsaktieägaren genom ett lagakraftvunnet avgörande om förhandstillträde. Deldomen får avse belopp som motsvarar det lösenbelopp som majoritetsaktieägaren har medgett i inlösenprocessen.

Vid utbetalning av det lösenbelopp som fastställs genom den slutliga domen skall givetvis avräkning ske för belopp som har utbetalats i enlighet med en tidigare deldom.

Återkallelse av talan m.m.*Majoritetsaktieägarens skyldighet att fullfölja talan**22 kap. 16 §*

Om majoritetsaktieägaren återkallar sin talan om inlösen, är majoritetsaktieägaren ändå, om det finns förutsättningar för inlösen enligt 1 §, skyldig att på yrkande av minoritetsaktieägare eller den gode mannen lösa in minoritetsaktieägares aktier.

(Jfr 19 kap. 18 § första stycket första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, innehåller bestämmelser för det fall att den part, som har begärt tvångsinlösen, återkallar sin talan. Frågor om återkallelse av talan har behandlats i avsnitt 16.3.4.

Bestämmelserna avser de fall då förfarandet har begärts av majoritetsaktieägaren. Om denne återkallar sin talan, har den gode mannen och de aktieägare som företräder sig själva en rätt att kräva att inlösenförfarandet fullföljs. Till skillnad från vad som föreskrivs i 13 kap. 5 § rättegångsbalken, gäller detta även om återkallelsen sker innan svaromål har avgetts. När inlösenförfarandet fortsätter efter en sådan begäran, omfattar lösningsskyldigheten endast aktier som innehas av den eller de aktieägare som, själva eller genom den gode mannen, har påfordrat inlösen.

Om majoritetsaktieägarens lösningsrätt enligt 1 § har bortfallit på grund av majoritetsaktieägarens eller dennes dotterföretags överlåtelser av aktier, är majoritetsaktieägaren ändå på yrkande skyldig att lösa in motpartens aktier. Yrkande om inlösen får dock i så fall framställas endast beträffande aktie som ägdes av någon annan än majoritetsaktieägaren eller dotterföretag till denne den dag majoritetsaktieägaren begärde att tvisten skulle avgöras av skiljemän. Med dotterföretag likställs en sådan juridisk person som avses i 1 § tredje stycket.

(Jfr 19 kap. 18 § första stycket andra och tredje meningarna i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, reglerar den situationen att majoritetsaktieägarens aktieinnehav under inlösenförfarandets gång faller till en nivå under gränsen för inlösen. Denna fråga har behandlats i avsnitt 16.3.4.

Om majoritetsaktieägaren återkallar sin talan har minoritetsaktieägarna enligt 16 § rätt att kräva att inlösenförfarandet fullföljs. Av förevarande paragraf framgår att minoritetsaktieägarna har motsvarande rätt att påfordra att inlösenförfarandet fullföljs i de fall då majoritetsaktieägaren har anmält eller det på annat sätt framgår att han eller hon inte längre har aktier i sådan omfattning som berättigar till inlösen. Majoritetsaktieägaren har i dessa fall inte någon egen rätt att begära att inlösenförfarandet fullföljs men är alltså skyldig att lösa in aktier från den minoritetsaktieägare som framställer yrkande om det. I dessa fall gäller emellertid en särskild begränsning. Yrkande om inlösen får inte framställas av den som har förvärvat aktierna från majoritetsaktieägaren eller någon denne närstående under inlösenprocessens gång.

Bestämmelserna avser den situationen att majoritetsaktieägarens lösningsrätt har bortfallit på grund av majoritetsaktieägarens eller dennes dotterföretags *överlåtelser* av aktier. Det torde dock vara lämpligt att tillämpa dem analogt i de fall där lösningsrätten har bortfallit av någon annan anledning, exempelvis på grund av att det bolag vars aktier är föremål för inlösen tvist har genomfört en utförsäljning av egna aktier.

Bestämmelserna innebär att en minoritetsaktieägare alltid kan påfordra att majoritetsaktieägaren fullföljer ett av honom eller henne inlett inlösenförfarande. Något behov för minoritetsaktieägaren att själv begära inlösen kan därför normalt inte föreligga när ett sådant förfarande redan har begärts av majoritetsaktieägaren. Frågan om hur man processuellt skall bedöma de fall då en minoritetsaktieägare i en sådan situation ändå för egen del begär inlösen har överlämnats till rättstillämpningen (jfr SOU 1997:22 s. 272 och 275).

22 kap. 18 §

Om det har beslutats om förhandstillträde enligt 12 §, får majoritetsaktieägaren inte därefter återkalla sin talan.

(Jfr 19 kap. 18 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Av paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, framgår att majoritetsaktieägaren inte har rätt att återkalla sin talan om han eller hon har blivit ägare till aktierna genom förhandstillträde. Bestämmelsen innebär

ett klarläggande av gällande rätt (jfr Andersson, Johansson & Skog, Prop. 2004/05:85 Aktiebolagslagen, En kommentar Del II, 2003, 14:59).

Skyldighet för annan än majoritetsaktieägaren att fullfölja talan

22 kap. 19 §

Har någon annan än majoritetsaktieägaren lämnat tvisten för avgörande av skiljemän och återkallar han eller hon sin talan, skall tvisten ändå prövas om majoritetsaktieägaren yrkar det.

(Jfr 19 kap. 18 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Bestämmelsen, som saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen, reglerar det fallet att inlösenprocessen har anhängiggjorts av en eller flera minoritetsaktieägare. Majoritetsaktieägaren har då rätt att påfordra att inlösenförfarandet fullföljs, även om den påkallande parten har återkallat sin talan. Inte heller i detta fall (jfr 16 §) är rätten att påfordra att inlösenförfarandet fullföljs beroende av om svaromål har avgetts före återkallelsen eller inte.

Verkningar av en skiljedom avseende lösenbeloppet

22 kap. 20 §

När en dom avseende lösenbeloppet har vunnit laga kraft gäller följande. I ett bolag som inte är avstämningsbolag skall ägarna till de aktier som skall lösas in till majoritetsaktieägaren överlämna sina aktiebrev med anteckning om överlåtelse. I ett avstämningsbolag skall, utom i fall som avses i 21 §, aktierna på begäran av majoritetsaktieägaren registreras med denne som ägare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som har införts in på inrådan av *Lagrådet*, saknar motsvarighet i hittills gällande rätt. Den reglerar de primära rättsföljderna av en dom avseende lösenbeloppet, nämligen att majoritetsaktieägaren skall registreras som aktieägare i avstämningsregister alternativt få aktiebrev överlämnade till sig. Paragrafen gäller oavsett om förfarandet har initierats av majoritetsaktieägaren eller av någon eller flera minoritetsaktieägare. En förutsättning för att den skall vara tillämplig är emellertid att lösenbeloppet har fastställts i domen. Om domen avser endast inlösenrätt eller lösningskyldighet, leder den inte till några omedelbara rättsverkningar. För att sådana skall inträda måste först lösenbeloppets storlek fastställas.

Bestämmelserna i paragrafen blir av naturliga skäl inte tillämpliga om det tidigare i målet har beslutats om förhandstillträde enligt 12 §. I sådana fall skall överlämnande av aktiebrev respektive registrering i avstämningsregister äga rum redan i anslutning till domen om förhandstillträde (se 13 och 14 §§). Bestämmelserna i förevarande paragraf skall inte heller tillämpas i de fall då det förekommer okända aktieägare i avstämningsbolag. I sådana fall skall registreringen enligt kontoföringslagen ske först i samband med att lösenbeloppet sätts ned hos länsstyrelsen i enlighet med 21 §.

I paragrafen anges inte att majoritetsaktieägaren är skyldig att betala det fastställda lösenbeloppet. Av 5 § andra stycket 3 följer emellertid att minoritetsaktieägarna kan yrka att en sådan förpliktelse tas in i domen. Det har inte heller, vilket *Lagrådet* har förordat, tagits in några bestämmelser om att rätten för majoritetsaktieägare att bli registrerad som ägare till aktierna är villkorad av att minoritetsaktieägarna erhåller betalning. Eftersom betalningen ofta sker utanför den centrala värdepappersförvararens system, har det ansetts att det i praktiken skulle vara svårt för den centrala värdepappersförvararen att hantera ett sådant villkor.

Av paragrafen framgår att rättsverkningarna inträder först när domen har vunnit laga kraft. Detta innebär inte att hela proceduren behöver fördröjas av att någon eller några enstaka minoritetsaktieägare väcker talan mot domen. Såsom *Lagrådet* har anfört torde det inte råda någon nödvändig processgemenskap mellan minoritetsaktieägarna (jfr även SOU 1997:22 s. 273 och Munck i Skog (red.), Tvångsinlösen av minoritetsaktier – kommer den nya aktiebolagslagen att lösa problemen?, Uppsala 2003 s. 97 f.). Domen vinner följaktligen laga kraft i förhållande till de minoritetsaktieägare som inte väcker talan mot den, även om en sådan talan skulle ha väckts av andra.

Nedsättning av fastställt lösenbelopp

22 kap. 21 §

Har aktiebrev eller lösenbevis inte överlämnats till majoritetsaktieägaren inom en månad från den dag dom avseende lösenbeloppet vann laga kraft eller är, i fråga om avstämningsbolag, aktieägare i ett sådant bolag okänd, skall majoritetsaktieägaren utan dröjsmål låta nedsätta lösenbeloppet för en sådan aktie eller för aktie som avses med sådant lösenbevis enligt lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet. Något förbehåll om rätt att återta det nedsatta beloppet får inte göras.

Om nedsättning har skett enligt denna paragraf, får majoritetsaktieägaren utöva de rättigheter som aktierna ger från och med den tidpunkt då beloppet sätts ned hos länsstyrelsen.

Ett aktiebrev, som ännu inte har överlämnats till länsstyrelsen, ger inte annan rätt för innehavaren än att mot överlämnandet av aktiebrevet få ut lösenbeloppet och ränta. I avstämningsbolag skall, om nedsättning har skett, aktierna på begäran av majoritetsaktieägaren registreras med denne som ägare enligt lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument.

(Jfr. 19 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar väsentligen 14 kap. 34 § i den nuvarande aktiebolagslagen och delar av 14 kap. 35 § första stycket (jfr prop. 1975:103 s. 538 f., prop. 1980/81:146 s. 27 och prop. 1988/89:152 s. 140.). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.8.

Paragrafen innehåller bestämmelser om majoritetsaktieägarens skyldighet att i vissa fall deponera lösenbeloppet hos länsstyrelsen i enlighet med lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet. Sådan skyldighet inträder i kupongbolag om den som innehar aktiebrev eller lösenbevis inte inom en månad från domen hör av sig för att uppbära beloppet (se *första stycket*). Majoritetsaktieägaren får därvid inte göra förbehåll om att återta det deponerade beloppet. Sedan nedsättning har skett, får den som önskar få ut deponerat lösenbelopp styrka sin betal-

ningslegitimation för länsstyrelsen genom att förete aktiebrev eller lösenbevis.

När det gäller avstämningsbolag uppkommer normalt inte några sådana problem med utbetalning av lösenbeloppet som kan uppkomma i kupongbolag. Lösenbeloppet skall i dessa fall, utan särskild anmodan, betalas ut till dem som är registrerade i avstämningsregistret som ägare eller berättigade till lösenbeloppet. I avstämningsbolag som tidigare har varit kupongbolag kan det emellertid förekomma att en aktieägars identitet är okänd (jfr 5 kap. 18 §). Även i sådana fall skall deponering ske.

Av *andra stycket* framgår att nedsättningen får omedelbar verkan, såtillvida att majoritetsaktieägaren får utöva de rättigheter som de ifrågasvarande aktierna ger så snart som nedsättningen har gjorts. Detta överensstämmer i sak med hittills gällande rätt (se 14 kap. 35 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen). Bestämmelsen har dock fått en något annan utformning än motsvarande bestämmelse i den nuvarande aktiebolagslagen. Nedsättningen innebär vidare att förekommande aktiebrev ger innehavaren endast en begränsad rätt, nämligen en rätt att mot överlämnande av breven få ut lösenbeloppet jämte ränta (se *tredje stycket*). I avstämningsbolag är nedsättningen grund för att registrera majoritetsaktieägaren som aktieägare i avstämningsregistret.

Utfärdande av nytt aktiebrev

22 kap. 22 §

Har ett aktiebrev inte överlämnats inom en månad från det att majoritetsaktieägaren blev ägare till aktien, skall bolagets styrelse på majoritetsaktieägarens begäran utfärda ett nytt aktiebrev. Det nya aktiebrevet skall innehålla uppgift om att det ersätter ett tidigare aktiebrev. Om det tidigare aktiebrevet därefter överlämnas till majoritetsaktieägaren, skall denne överlämna det till bolaget för makulering.

(Jfr 19 kap. 15 § första stycket i SOU 2001:1)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 35 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 539 och prop. 1983/84:146 s. 27). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.9.

Om en aktieägare underlåter att överlämna ett aktiebrev, t.ex. därför att det har förkommit, har majoritetsaktieägaren inte rätt att ansöka om dödande av aktiebrevet (se NJA 1968 s. 13 och prop. 1975:103 s. 539). För att undvika de olägenheter som detta kan ge upphov till föreskrivs i denna paragraf att ett nytt aktiebrev kan utfärdas, om aktiebrev inte har överlämnats inom en månad från det att majoritetsaktieägaren har blivit ägare till aktien. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt.

Kostnaderna för skiljeförfarandet

22 kap. 23 §

Majoritetsaktieägaren skall svara för ersättningen till skiljemännen och gode mannen samt för andra aktieägars kostnad. Om det finns särskilda skäl, får skiljemännen ålägga annan aktieägare att helt eller delvis svara

för dessa kostnader. Beträffande aktieägares och den gode mannens kostnader gäller 18 kap. 8 § rättegångsbalken.

Prop. 2004/05:85

(Jfr 19 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första mening motsvarar 14 kap. 31 § andra stycket tredje meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 534). De andra och tredje meningarna samt det andra stycket är nya. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.11.

I *första stycket* regleras kostnaderna för skiljeförfarandet. Liksom hittills skall majoritetsaktieägaren normalt stå för kostnaderna. Till skillnad från vad som annars gäller i skiljeförfaranden har motparten – dvs. minoritetsaktieägarna – inte heller något subsidiärt ansvar för ersättningen till skiljemännen. Om det föreligger särskilda skäl kan skiljenämnden ålägga minoritetsaktieägare att helt eller delvis svara för kostnaderna för skiljeförfarandet. Ett exempel på när sådana särskilda skäl kan anses föreligga är när en aktieägare, vars aktier är föremål för inlösen, avsevärt har fördröjt förfarandet genom att framställa helt obefogade invändningar eller när aktieägaren har begärt skiljeförfarande helt utan grund.

Till kostnaderna för skiljeförfarandet hör ersättningen till skiljemännen och den gode mannen samt aktieägarnas ombuds- och utredningskostnader. Av hänvisningen till 18 kap. 8 § rättegångsbalken i den tredje meningen följer att en minoritetsaktieägare som för sin egen talan endast har rätt till ersättning för sådana kostnader som har varit skäligen påkallade för tillvaratagande av partens rätt. På motsvarande sätt har den gode mannen rätt till ersättning enbart för arbete och utlägg som varit skäligen påkallat för tillvaratagandet av minoritetsaktieägarnas rätt. Avgörande för om en kostnad skall vara ersättningsgill eller inte är om aktieägaren eller den gode mannen vid tiden för vidtagandet av den åtgärd som har föranlett kostnaden haft skäl att anse åtgärden erforderlig (jfr Fitger m.fl., Rättegångsbalken I, 18:40). Något generellt krav på att en aktieägares åtgärd skall ha tillfört processen något utöver vad den gode mannen har gjort torde inte kunna uppställas.

Bestämmelser om rättegångskostnader i mål där talan förs mot skiljenämndens avgörande finns i 25 §.

Talan mot skiljedom

22 kap. 24 §

Part eller god man som är missnöjd med en skiljedom i en inlösentvist har rätt att väcka talan vid Stockholms tingsrätt inom sextio dagar från det att han eller hon fick del av skiljedomen i original eller bestyrkt kopia.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till hovrätten.

(Jfr 19 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar närmast 14 kap. 31 § andra stycket tredje och fjärde meningarna i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1983/84:184 s. 9 och 11). De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.10.

Paragrafen reglerar talan mot skiljedom, inbegripet skiljedom avseende förhandstillträde enligt 12 § och mellan- eller deldom enligt 15 §. Eftersom saken regleras särskilt i denna lag gäller inte de begränsningarna som normalt gäller i fråga om möjligheterna att få en skiljedom överprövad (jfr 33–36 §§ lagen [1999:116] om skiljeförfarande). En skiljedom i en inlösentvist kan således, till skillnad från vad som gäller i fråga om andra skiljedomar, överprövas på såväl formella som materiella grunder. En talan mot skiljedomen skall enligt *första stycket* väckas inom sextio dagar från det att aktieägaren respektive gode mannen fick del av domen. En nyhet är att Stockholms tingsrätt utgör exklusivt forum för sådana mål. Tingsrättens avgörande kan i sin tur överklagas till Svea hovrätt. Av *andra stycket* framgår att det krävs prövningstillstånd för att hovrätten skall ta upp ett överklagande till prövning. Grunderna för att bevilja prövningstillstånd anges i 49 kap. 14 § rättegångsbalken.

Talan kan väckas av en part eller av den gode mannen. *Lagrådet* har ifrågasatt om det är nödvändigt att ta upp den gode mannen i bestämmelsen och menat att den gode mannens behörighet att föra talan mot skiljedomen följer av den föreslagna hänvisningen i 10 § till reglerna om rättegångsombuds behörighet att överklaga domar (se 12 kap. 14 § första stycket 3 rättegångsbalken). Eftersom det kan hävdas att talan mot en skiljedom snarare är att hänföra till punkten 1 i nyss nämnda bestämmelse ("väcka talan") – som inte omfattas av hänvisningen i 10 § – har det emellertid ansetts lämpligt att i klarhetens intresse ta upp också den gode mannen i förevarande paragraf. Att den gode mannen är behörig att överklaga tingsrättens och hovrättens domar följer däremot av den av *Lagrådet* nämnda hänvisningen.

Rättegångskostnader i allmän domstol

22 kap. 25 §

I allmän domstol svarar majoritetsaktieägaren för sina egna kostnader och för kostnader som har uppkommit för motpart eller god man genom att majoritetsaktieägaren har fullföljt talan, om inte annat följer av 18 kap. 6 eller 8 § rättegångsbalken. I övrigt gäller vad som sägs i 18 kap. rättegångsbalken om skyldigheten att svara för kostnader i högre rätt.

Om minoritetsaktieägarna helt eller delvis skall svara för rättegångskostnader, skall dessa fördelas efter det antal aktier som var och en innehar. Om det finns särskilda skäl, får domstolen besluta om en annan fördelning. Bestämmelserna i 18 kap. 9 § rättegångsbalken skall inte tillämpas.

(Jfr 19 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, innehåller bestämmelser om rättegångskostnaderna i mål som avser talan mot skiljenämndens avgörande. Frågor om rättegångskostnader har behandlats i avsnitt 16.3.11.

Första stycket innebär att såväl den gode mannen som de minoritetsaktieägare som själva för talan har rätt till ersättning för sina kostnader i domstolsprocessen, när det är majoritetsaktieägaren som har väckt talan mot skiljedomen. Detta gäller oavsett utgången i målet. Om parten eller den gode mannen har varit vårdslös i sin processföring eller har dragit på sig onödiga kostnader, skall dock ersättning inte utdömas.

Om den gode mannen eller en minoritetsaktieägare som för sin egen talan har väckt talan mot skiljedomen, gäller rättegångsbalkens regler om fördelning av ansvaret för rättegångskostnader i tvistemål beträffande kostnaderna i domstolsprocessen. I sådana fall skall således normalt den som förlorar målet ersätta motparten för dennes kostnader i domstolsprocessen.

Andra stycket innehåller särskilda bestämmelser för det fall att minoritetsaktieägare helt eller delvis skall svara för rättegångskostnaderna. Bestämmelserna innebär att kostnadsansvaret skall fördelas efter storleken på minoritetsaktieägarnas aktieinnehav. Till skillnad från vad som normalt gäller beträffande rättegångskostnader är ansvaret inte solidariskt. Var och en svarar således endast för sin del av kostnaderna.

Inlösen av teckningsoptioner och konvertibler

22 kap. 26 §

En majoritetsaktieägare som utnyttjar sin rätt enligt 1 § att lösa in återstående aktier i bolaget har rätt att också lösa in teckningsoptioner och konvertibler som bolaget har gett ut. En innehavare av en sådan teckningsoption eller konvertibel har rätt att få denna inlöst av majoritetsaktieägaren, även om denne inte utnyttjar sin rätt till inlösen av aktier.

Har majoritetsaktieägaren enligt 6 § begärt att en tvist om inlösen skall avgöras av skiljemän, får teckningsoptionerna eller konvertiblerna inte utnyttjas för teckning eller konvertering förrän inlösentvisten har avgjorts genom en dom eller ett beslut som har vunnit laga kraft. Om den tid inom vilken optionsrätten får utnyttjas eller konvertering får ske löper ut dessförinnan, har innehavaren av teckningsoptionen eller konvertibeln ändå rätt att utnyttja optionen eller konvertibeln under tre månader efter det att avgörandet vann laga kraft.

Bestämmelserna i första och andra styckena skall inte tillämpas, om något annat har föreskrivits i villkoren för emissionen av teckningsoptionerna eller konvertiblerna.

(Jfr 19 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar motsvarighet i den nuvarande aktiebolagslagen. De frågor som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.1.5.

I *första stycket* föreskrivs, att en majoritetsaktieägare som har rätt att tvångsinlösa återstående aktier i bolaget också har rätt att lösa in konvertibler och teckningsoptioner som har getts ut av bolaget. Rätten gäller endast under förutsättning att majoritetsaktieägaren samtidigt löser in minoritetsaktierna i bolaget. Någon skyldighet att i denna situation lösa in förekommande konvertibler och teckningsoptioner föreligger dock inte. Innehavaren av konvertibler eller teckningsoptioner har däremot rätt att påfordra inlösen så snart majoritetsaktieägaren har rätt till inlösen av aktier, även om denna rätt inte har utnyttjats.

När det gäller konvertibler, skall såväl värdet av konverteringsrätten som själva skuldförbindelsen lösas in (jfr 11 kap. 4 §). Vid inlösen av teckningsoptioner har den inlösande däremot varken någon rätt eller någon skyldighet att lösa in sådana skuldförbindelser som har getts ut tillsammans med optionen. Det hindrar givetvis inte att parterna, sedan frågan om inlösen av teckningsoptioner har väckts, kommer överens om att även skuldförbindelserna skall inlösas.

Andra stycket innehåller ett förbud mot att utöva konverterings- eller teckningsrätt under pågående inlösenprocess. Detta gäller oberoende av om konvertiblerna ger majoritetsaktieägaren eller konvertibelinnehavaren rätt att begära konvertering. Bestämmelsen innebär att hela det avtalsförhållande som är förenat med konvertiblerna ”frysas” under inlösenprocessen. Det är således inte heller möjligt för majoritetsaktieägaren att lösa konvertibellånet under inlösenprocessen, även om lånet enligt dess ursprungliga villkor skulle förfalla till betalning under den perioden.

Om konvertiblerna och teckningsoptionerna inte har lösts in samtidigt med aktierna i enlighet med första stycket, kan konverterings- eller teckningsrätten åter utnyttjas när inlösenprocessen har avslutats genom ett lagakraftvunnet avgörande. Någon automatisk förlängning av konverterings- eller teckningstiden sker inte i ett sådant fall. En särskild bestämmelse gäller dock för det fall att konverteringstiden eller tiden för utnyttjande av teckningsoptionen löper ut under den tid som inlösenprocessen pågår. I sådana fall har innehavaren av konvertibeln eller optionen rätt att under tre månader efter att processen har avslutats genom ett lagakraftvunnet avgörande begära konvertering eller teckning.

Bestämmelserna i första stycket är dispositiva i den bemärkelse att de skall tillämpas endast om inte annat har föreskrivits i emissionsvillkoren (se *tredje stycket*).

Regler om förfarandet vid tvister om inlösen av konvertibler och teckningsoptioner finns i 27 §.

22 kap. 27 §

Har majoritetsaktieägaren begärt att såväl en tvist om inlösen av aktier som en tvist om inlösen av teckningsoptioner eller konvertibler skall avgöras av skiljemän, skall tvisterna handläggas i samma skiljeförfarande.

I en tvist om inlösen av teckningsoptioner eller konvertibler skall 1–11 §§ och 15–25 §§ tillämpas.

Om en tvist om inlösen avser såväl aktier som teckningsoptioner eller konvertibler och god man enligt 7 § har utsetts, är denne också behörig att företräda frånvarande innehavare av teckningsoptioner eller konvertibler.

(Jfr 19 kap. 7 § tredje stycket och 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen saknar tidigare motsvarighet. Den fråga som regleras i paragrafen har behandlats i avsnitt 16.3.1.

Av 26 § följer att även teckningsoptioner och konvertibler kan bli föremål för inlösenförfarande. Av *första stycket* i förevarande paragraf framgår att en tvist om sådan inlösen i förekommande fall skall handläggas gemensamt med en tvist om inlösen av aktier. Det kan emellertid också förekomma att en tvist avser endast frågan om inlösen av konvertibler eller teckningsoptioner. Så kan bli fallet om inlösen har begärts av innehavaren av ett sådant instrument eller om majoritetsaktieägaren har begärt inlösen av såväl aktier som sådana instrument men endast frågan om inlösen av instrumenten har blivit tvistig.

Av *andra stycket* framgår vilka av kapitlets bestämmelser som inte skall tillämpas i tvister om inlösen av konvertibler och teckningsoptioner. Undantagen gäller oavsett om tvisten handläggs tillsammans med en tvist

om inlösen av aktier eller om tvisten endast avser inlösen av konvertibler och teckningsoptioner. De bestämmelser som undantas är bestämmelserna om förhandstillträde i 12–14 §§. Dessa regler saknar av naturliga skäl relevans i dessa sammanhang.

Avser en inlösentvist såväl instrument av ifrågavarande slag som aktier och har god man utsetts i inlösentvisten, är denne enligt *tredje stycket* behörig att företräda innehavare av konvertibler och teckningsoptioner, som inte själva för talan.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

22 kap. 28 §

I fråga om publika aktiebolag skall en underrättelse enligt 7 § och en uppmaning enligt 11 § kungöras i Post- och Inrikes Tidningar och i den rikstäckande dagstidning som har angetts i bolagsordningen i enlighet med 7 kap. 56 §.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I 7 och 11 §§ ställs krav på kungörelser av vissa handlingar. I privata aktiebolag skall kungörelse ske i Post- och Inrikes Tidningar och i den eller de dagstidningar som styrelsen bestämmer. Förevarande paragraf, som har tillkommit med anledning av en synpunkt från *Lagrådet*, innehåller en särregel om motsvarande kungörelser, såvitt gäller publika aktiebolag. Kravet på kungörelse i ortstidning som styrelsen bestämmer har här ersatts av ett krav på kungörelse i den tidning där kallelse till bolagsstämma enligt bolagsordningen skall kungöras (jfr 7 kap. 56 §). Bestämmelsen har berörts i avsnitt 16.3.2.

23 kap. Fusion av aktiebolag

Gemensamma bestämmelser

Vad en fusion innebär

23 kap. 1 §

Två eller flera aktiebolag kan gå samman genom att samtliga tillgångar och skulder i ett eller flera av bolagen övertas av ett annat aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det eller de överlåtande bolagen (*fusion*). Vid fusionen upplöses det eller de överlåtande bolagen utan likvidation.

Fusion kan ske

1. mellan det övertagande bolaget på ena sidan och ett eller flera överlåtande bolag på den andra (*absorption*), eller
2. mellan två eller flera överlåtande bolag genom att de bildar ett nytt, övertagande bolag (*kombination*).

Vid fusion genom absorption av helägt dotterbolag gäller 28–35 §§ i stället för 6–27 §§.

(Jfr 20 kap. 1 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 1 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 176 f.). Den innehåller en beskrivning av innebörden i en fusion samt anger de båda former av fusion som är tänkbara, absorption och kombination. I 28–

35 §§ finns bestämmelser om ett specialfall av absorption, nämligen när ett moderbolag absorberar ett helägt dotterbolag.

Fusion kan, något förenklat, beskrivas som ett förfarande där två eller flera bolag slås samman (till skillnad från delning enligt 24 kap. som, också förenklat uttryckt, innebär att ett bolag delas upp på två eller flera). Det kan ske på det sättet att ett bolag "absorberar" de övriga (se *andra stycket 1*) eller så att det skapas ett nytt bolag som ersätter de befintliga bolagen (se *andra stycket 2*). Efter fusionen återstår enbart ett av de bolag som har deltagit i fusionen. Såsom framgår av uttrycket "samtliga tillgångar och skulder" är det inte möjligt med "partiella" fusioner, där enbart en del av överlåtande bolags tillgångar och skulder övertas av ett annat bolag medan det överlåtande bolaget i övrigt består. En sådan åtgärd kan i stället genomföras som en delning enligt 24 kap. 1 § *andra stycket 2*.

I samband med fusionen skall aktieägarna i det överlåtande bolaget erhålla ett vederlag (fusionsvederlag). Arten av detta vederlag regleras i 2 §.

Fusionsvederlag

23 kap. 2 §

Vederlaget till aktieägarna i det eller de överlåtande bolagen (*fusionsvederlaget*) skall bestå av aktier i det övertagande bolaget eller av pengar.

(Jfr 20 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 1 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

Paragrafen reglerar arten av det vederlag som aktieägarna i det överlåtande bolaget skall erhålla i samband med fusionen. Bestämmelsen, som har brutits ut till en särskild paragraf, överensstämmer med gällande rätt (jfr prop. 1993/94:196 s. 176 f.)

De deltagande bolagens redovisningsvaluta

23 kap. 3 §

Fusion får ske endast om överlåtande och övertagande bolag har samma redovisningsvaluta.

(Paragrafen motsvarar 20 kap. 1 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 14 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:23 s. 227).

Fusion när överlåtande bolag har gått i likvidation

23 kap. 4 §

Fusion får ske även om överlåtande bolag har gått i likvidation, under förutsättning att skifte av bolagets tillgångar inte har påbörjats.

Om överlåtande bolag har gått i likvidation, skall likvidatorerna, när en fusionsplan har upprättats enligt 6 eller 28 §, lämna slutredovisning över

sin förvaltning. När fusionsplanen har blivit gällande i bolaget, skall slutredovisningen läggas fram på en bolagsstämma. För slutredovisningen och dess granskning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 25 kap. 40 §.

Likvidationen skall anses avslutad när anmälan om fusionen enligt 25 § har registrerats eller tillstånd att verkställa en fusionsplan har registrerats enligt 34 §.

(Jfr 20 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med smärre redaktionella ändringar 14 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 177 f.).

Det har inte ansetts nödvändigt att i lagtexten ange att ett bolag i likvidation inte kan vara *övertagande* bolag i en fusion. Av likvidationsbeslutet får nämligen anses följa att bolaget inte får vidta andra åtgärder än sådana som syftar till en avveckling. Ett övertagande av ett eller flera andra bolag är inte förenligt med ett sådant avvecklingssyfte.

Särskilda rättighetshavares ställning

23 kap. 5 §

Innehavare av teckningsoptioner, konvertibler eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag skall i det övertagande bolaget ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget. Detta gäller dock inte om innehavarna enligt fusionsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av det övertagande bolaget.

(Jfr 20 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 14 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 179 f.), den ställning som särskilda rättighetshavare i överlåtande bolag skall ha i det övertagande bolaget. Vissa mindre anpassningar till den nya lagens terminologi har gjorts.

I lagrådsremissens förslag upptogs även innehavare av aktier bland de rättighetshavare vars rätt paragrafen reglerar. Såsom *Lagrådet* har uppmärksammat, är detta inte motiverat. Vilka rättigheter aktieägarna skall ha efter fusionen avgörs av andra bestämmelser i lagen. I propositionens lagförslag finns därför innehavare av aktier inte med bland de i paragrafen omnämnda rättighetshavarna.

Fusion enligt 1 § andra stycket

Upprättande av fusionsplan

23 kap. 6 §

Styrelserna för överlåtande och, vid absorption, övertagande bolag skall upprätta en gemensam, daterad fusionsplan enligt bestämmelserna i 7–13 §§. Planen skall undertecknas av styrelsen i vart och ett av bolagen.

Vid kombination utgör fusionsplanen stiftelseurkund för det övertagande bolaget.

(Jfr 20 kap. 4 § första stycket första och andra meningarna samt 20 kap. 5 § första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen ålägger styrelserna i överlåtande och, vid absorption, övertagande bolag att upprätta ett förslag till beslut, en fusionsplan. Vid

kombination innebär fusionsförfarandet att det övertagande bolaget nybildas. Det sker då enligt bestämmelserna i förevarande kapitel i stället för enligt bestämmelserna i 2 kap. Någon särskild stiftelseurkund behöver alltså inte upprättas utan i stället tjänar fusionsplanen som stiftelseurkund. Motsvarande bestämmelser finns i den nuvarande aktiebolagslagen i 14 kap. 4 och 5 §§ (jfr prop. 1993/94:196 s. 180 f.).

Fusionsplanens innehåll

23 kap. 7 §

I fusionsplanen skall det för varje bolag anges

1. firma, bolagskategori, organisationsnummer och den ort där styrelsen skall ha sitt säte,
2. hur många aktier i det övertagande bolaget som skall lämnas för ett angivet antal aktier i överlåtande bolag och vilken kontant ersättning som skall lämnas som fusionsvederlag,
3. den tidpunkt och de övriga villkor som skall gälla för utlämnandet av fusionsvederlaget,
4. från vilken tidpunkt och på vilka villkor de aktier som lämnas som fusionsvederlag medför rätt till utdelning i det övertagande bolaget,
5. den planerade tidpunkten för överlåtande bolags upplösning,
6. vilka rättigheter i det övertagande bolaget som skall tillkomma innehavare av aktier, teckningsoptioner, konvertibler och andra värdepapper med särskilda rättigheter i överlåtande bolag eller vilka åtgärder som i övrigt skall vidtas till förmån för de nämnda innehavarna, och
7. arvode och annan särskild förmån som med anledning av fusionen skall lämnas till en styrelseledamot eller en verkställande direktör i överlåtande eller övertagande bolag eller till en revisor som utför granskning enligt 11 §.

(Jfr 20 kap. 4 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 4 § första stycket tredje meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 180 f.). Den reglerar, tillsammans med 8 och 9 §§, vad fusionsplanen skall innehålla. Punkten 7, som innebär att fusionsplanen skall innehålla uppgift om arvoden och andra förmåner till bl.a. styrelseledamöter i de berörda bolagen, har dock jämkats något. Motsvarande bestämmelse i den nuvarande lagen innebär att arvoden och andra förmåner till bolagets revisorer alltid skall anges. Den bakomliggande direktivbestämmelsen åsyftar emellertid arvoden till den som granskar fusionsplanen. Numera kan denna granskning göras av annan revisor än bolagets egen revisor. I den nya bestämmelsen anges därför att uppgift om arvoden och andra förmåner skall anges beträffande ”revisor som utför granskning enligt 11 §”.

23 kap. 8 §

Vid kombination skall fusionsplanen även innehålla

1. en bolagsordning för det övertagande bolaget, och
2. fullständigt namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum samt postadress för styrelseledamot och revisor och, i förekommande fall, styrelsesuppleant, revisorssuppleant och lekmannarevisor.

(Jfr 20 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar närmast 14 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 182). Den har anpassats till de föreslagna reglerna om bolagsbildning i 2 kap.

I 14 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen anges att vid kombination skall bolagsstämman i överlåtande bolag, när den godkänner fusionsplanen, samtidigt välja styrelse och revisor i det övertagande bolaget, i den mån inte annat framgår av planen. Någon motsvarande bestämmelse har inte tagits in i detta förslag. Eftersom styrelseledamöter och revisorer skall pekas ut i fusionsplanen, behöver några särskilda styrelse- eller revisorsval inte hållas utan de i fusionsplanen angivna personernas behörighet grundas direkt på besluten att godkänna fusionsplanen.

23 kap. 9 §

I fusionsplanen skall det lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av fusionens lämplighet för bolagen. Av redogörelsen skall framgå hur fusionsvederlaget har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som har beaktats. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

(Jfr 20 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 6 § aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 182 f.). Den ställer krav på att det i fusionsplanen lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av fusionens lämplighet. Eftersom fusionsplanen upprättas av de berörda bolagens styrelser gemensamt, har samtliga styrelser ett gemensamt ansvar för att redogörelserna är korrekta och rättvisande. Det ligger dock i sakens natur att ansvaret för uppgifter som gäller enbart ett av bolagen i första hand åvilar styrelsen i det bolaget.

Kompletterande information

23 kap. 10 §

Följande handlingar skall fogas till fusionsplanen:

1. en kopia av bolagens årsredovisningar för de senaste tre räkenskapsåren och
2. uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 § första stycket och 4 § årsredovisningslagen (1995:1554), om fusionsplanen har upprättats senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har lämnats. I fråga om bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall uppgift också lämnas om utvecklingen av bolagets inlåning och utlåning. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader innan fusionsplanen upprättas.

(Jfr 20 kap. 4 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen ställer krav på kompletterande information av redovisningskaraktär. Den motsvarar 14 kap. 4 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 181 f. och prop. 1995/96:10

Del 2 s. 302). Punkten 2 i den nuvarande paragrafen hänvisar även till 9 kap. 3 § andra stycket årsredovisningslagen, vilket medför att moderbolag i större koncerner också måste lämna upplysningar om koncernförhållanden. Det har inte ansetts motiverat att fortsättningsvis kräva sådana koncernupplysningar, särskilt som kraven på redovisning i övrigt är helt inriktade på bolagets egna förhållanden. Hänvisningen till 9 kap. 3 § årsredovisningslagen har därför begränsats till att avse första stycket i den paragrafen. Andra meningen ersätter den nuvarande lagens hänvisning till 9 kap. 3 § 4 lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Detta innebär inte någon ändring i sak.

Revisorsgranskning av fusionsplanen

23 kap. 11 §

För vart och ett av de överlåtande bolagen och, vid absorption, det övertagande bolaget skall fusionsplanen granskas av en eller flera revisorer. Granskningen skall vara så omfattande och ingående som god revisionsred kräver. För varje bolag skall revisorn eller revisorerna upprätta ett yttrande över granskningen. Av yttrandena skall framgå huruvida fusionsvederlaget och grunderna för dess fördelning har bestämts på ett sakligt och korrekt sätt. Därvid skall anges vilken eller vilka metoder som har använts vid värderingen av bolagens tillgångar och skulder, resultatet av de tillämpade värderingsmetoderna samt deras lämplighet och vilken vikt som har tillmätts dem vid den samlade bedömningen av värdet på vart och ett av bolagen. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

I yttrandena skall det särskilt anges,

1. vid absorption, om revisorerna vid sin granskning har funnit att fusionen medför fara för att borgenärerna i det övertagande bolaget inte skall få sina fordringar betalda, och

2. vid kombination, om de överlåtande bolagens sammanlagda verkliga värde för det övertagande bolaget uppgår till minst aktiekapitalet i detta.

Revisorernas yttranden skall fogas till fusionsplanen.

(Jfr 20 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som ställer krav på att fusionsplanen blir föremål för revisorsgranskning, motsvarar 14 kap. 7 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 183 f. och prop. 2000/01:87 s. 20).

Kommittén har utformat sitt förslag så att granskningen sker genom en och samma revisor men med möjlighet för bolagen att anlita var sin revisor. I departementsförslaget – liksom i gällande rätt – är utgångspunkten den motsatta, dvs. varje bolag utser en revisor att delta i granskningen. Inget hindrar dock att bolagen därvid utser en och samma person. Hur revisorn utses framgår av 12 §.

23 kap. 12 §

En revisor som avses i 11 § skall vara en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag. Om inte annat framgår av bolagsordningen, skall revisorn utses av bolagsstämman i respektive bolag. Om någon särskild revisor inte är utsedd, skall granskningen i stället utföras av bolagens revisorer.

För en revisor som har utsetts att utföra granskning enligt 11 § gäller bestämmelserna i 9 kap. 40, 45 och 46 §§. Prop. 2004/05:85

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 7 § fjärde och femte styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:87 s. 20).

23 kap. 13 §

Styrelsen, den verkställande direktören och revisorn i ett bolag som skall delta i fusionen skall ge varje revisor som utför granskning enligt 11 § tillfälle att verkställa granskningen i den omfattning som denne anser vara nödvändig. De skall också lämna de upplysningar och den hjälp som begärs. Samma skyldighet har en revisor som utför granskning enligt 11 § mot övriga sådana revisorer.

(Jfr 20 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 184 f. och prop. 2000/01:87 s. 21).

Registrering av fusionsplanen

23 kap. 14 §

Inom en månad från upprättandet av fusionsplanen skall det övertagande bolaget eller, vid kombination, det äldsta av de överlåtande bolagen ge in planen med bifogade handlingar till Bolagsverket för registrering i aktiebolagsregistret. Uppgift om registreringen skall enligt 27 kap. 3 § kungöras. Om planen inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var den hålls tillgänglig.

Första stycket gäller inte vid fusion, där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i bolagen har undertecknat fusionsplanen.

(Jfr 20 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens *första stycke* motsvarar 14 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 185). Det *andra stycket*, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att fusionsplanen inte behöver registreras och kungöras om fusionen berör enbart privata aktiebolag och alla aktieägare i bolagen har undertecknat planen. Bestämmelsen skall ses mot bakgrund av att registreringen och kungörelsen av fusionsplanen har betydelse framför allt för minoritetsaktieägares möjligheter att begära stämmoprövning enligt 15 § andra stycket. Någon anledning att ge möjlighet till en sådan stämmoprövning har inte ansetts föreligga när alla aktieägare redan – genom sin underskrift på fusionsplanen – har godtagit planen (jfr avsnitt 17.2).

När fusionsplanen skall underställas bolagsstämman

23 kap. 15 §

Fusionsplanen skall underställas bolagsstämman i samtliga överlåtande bolag.

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i det övertagande bolaget begär det, skall fusionsplanen även underställas bolagsstämman i det bolaget. En sådan begäran skall göras inom två veckor från det att uppgift om att fusionsplanen har registrerats har kungjorts enligt 27 kap. 3 §.

Stämman får hållas tidigast en månad eller, om samtliga bolag som deltar i fusionen är privata aktiebolag, tidigast två veckor efter det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts.

Första–tredje styckena gäller inte vid fusion där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i bolagen har undertecknat fusionsplanen.

(Jfr 20 kap. 10 § första–tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafens första–tredje stycken motsvarar väsentligen 14 kap. 10 § första–tredje styckena i den nuvarande aktiebolagslagen. Det fjärde stycket saknar tidigare motsvarighet.

Bestämmelsen i *första stycket* om att fusionsplanen alltid skall godkännas av stämman i det eller de överlåtande bolagen överensstämmer med gällande rätt. I *fjärde stycket* – som saknar tidigare motsvarighet – har emellertid tagits in ett undantag från vad som sägs i första–tredje stycket. Bestämmelsen är tillämplig när samtliga i fusionen deltagande bolag är privata aktiebolag. Av bestämmelsen följer att, om fusionsplanen har undertecknats av alla aktieägare i deltagande bolag, är den redan därigenom att anse som godkänd (jfr avsnitt 17.2). En aktieägarminoritet kan i den situationen inte begära att frågan hänskjuts till stämman. Någon prövning på stämma skall alltså inte ske.

Också bestämmelsen i *andra stycket* om när fusionsplanen skall behandlas på bolagsstämman i det övertagande bolaget överensstämmer med gällande rätt (jfr prop. 1993/94:196 s. 186).

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar gällande rätt. Såsom framgår av fjärde stycket är den inte tillämplig när samtliga i fusionen deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägarna har undertecknat fusionsplanen. Det sammanhänger med att frågan om fusion i de fallen inte skall prövas på stämma.

Tillhandahållande av fusionsplanen m.m.

23 kap. 16 §

Om en fråga om godkännande av fusionsplan enligt 15 § skall underställas bolagsstämman, gäller följande.

Styrelsen skall hålla planen med bifogade handlingar tillgänglig för aktieägarna under minst en månad eller, om samtliga bolag som deltar i fusionen är privata aktiebolag, minst två veckor före den bolagsstämma där frågan skall behandlas. Handlingarna skall hållas tillgängliga hos bolaget på den ort där styrelsen har sitt säte. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

(Jfr 20 kap. 10 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 14 kap. 10 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 187).

I *första stycket*, som saknar tidigare motsvarighet, har klargjorts att paragrafen inte är tillämplig annat än i de fall då bolagsstämma måste hållas enligt 15 §.

Andra stycket motsvarar väsentligen gällande rätt. Hittills har dock kravet på tillhandahållande av fusionsplanen med därtill fogade handlingar varit relaterat till en viss period efter kungörandet. Enligt den nya bestämmelsen skall handlingarna i stället tillhandahållas viss period före stämman. Skälen för detta är bl.a. att en sådan ordning ligger bättre i linje med lagens andra bestämmelser om tillhandahållande av handlingar inför stämma, t.ex. 7 kap. 25 §.

Majoritetskrav m.m.

23 kap. 17 §

Ett bolagsstämmebeslut om godkännande av fusionsplanen är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädade vid stämman.

Om det finns flera aktieslag i bolaget, skall vad som föreskrivs i första stycket även tillämpas inom varje aktieslag som är företrätt vid stämman.

Om något av de överlåtande bolagen är ett publikt aktiebolag och det övertagande bolaget är ett privat aktiebolag, är det publika aktiebolagets beslut om godkännande av fusionsplanen giltigt endast om det har biträtts av samtliga aktieägare som är närvarande vid bolagsstämman och dessa tillsammans företräder minst nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget.

(Jfr 20 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första och tredje stycken motsvarar 14 kap. 11 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 187 f.).

Liksom hittills är huvudregeln att beslutet om godkännande av fusionsplanen kräver två tredjedelars majoritet (*se första stycket*).

Om det finns flera aktieslag i bolaget, måste, enligt *andra stycket*, det i första stycket angivna majoritetskravet även vara uppfyllt inom respektive aktieslag. Bestämmelsen, som motsvarar artikel 7.2 i fusionsdirektivet, saknar tidigare motsvarighet. Hittills har i stället gällt ett krav på särskilt kvalificerad majoritet för det fall att fusionen rubbar rättsförhållandet mellan aktier. Det kravet har inte tagits med i lagförslaget. En motsvarande ändring har gjorts i 20 kap. 5 §. Frågan har behandlats i avsnitt 17.2.

Tredje stycket överensstämmer med hittills gällande rätt.

23 kap. 18 §

Om någon av de bolagsstämmor som skall godkänna fusionsplanen inte godkänner planen i dess helhet, faller frågan om fusion.

(Jfr 20 kap. 10 § femte stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer, med viss redaktionell ändring, med 14 kap. 10 § femte stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 187).

23 kap. 19 §

När fusionsplanen har blivit gällande i samtliga bolag som deltar i fusionen, skall vart och ett av dem skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet. Underrättelserna skall innehålla uppgift om att bolaget avser att ansöka om tillstånd att verkställa fusionsplanen samt uppgift om borgenärernas rätt att motsätta sig att fusionsplanen verkställs.

Borgenärerna i det övertagande bolaget behöver inte underrättas, om revisorerna i yttrande över fusionsplanen har uttalat att de inte har funnit att fusionen medför någon fara för dessa borgenärer. Inte heller behöver underrättelse sändas till borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön, pension eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

(Jfr 20 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 99 f. och 189). Undantaget från underrättelseskyldigheten i *andra stycket* andra meningen har dock på *Lagrådets* inrådan getts en något annorlunda utformning. Skälen för det har behandlats i kommentaren till 20 kap. 24 §.

Ansökan om tillstånd att verkställa fusionsplanen

23 kap. 20 §

Det övertagande bolaget eller, vid kombination, det äldsta av de överlåtande bolagen skall ansöka om tillstånd att verkställa fusionsplanen. Ansökan skall göras hos Bolagsverket. Den skall ges in inom en månad efter det att fusionsplanen har blivit gällande i samtliga bolag och, om fusionsplanen har registrerats enligt 14 § första stycket, senast två år efter det att uppgift om att planen har registrerats har kungjorts.

Följande handlingar skall fogas till ansökan:

1. en kopia av fusionsplanen,
2. intyg från bolagens styrelser eller verkställande direktörer om att bolagens kända borgenärer har underrättats enligt 19 § och, i sådana fall som avses i 14 § andra stycket, att samtliga aktieägare har undertecknat fusionsplanen, och
3. i förekommande fall, en kopia av protokollet från en bolagsstämma som avses i 15 §.

Om sökanden inte har bifogat de handlingar som anges i andra stycket, skall Bolagsverket förelägga denne att avhjälpa bristen. Om sökanden inte gör detta, skall ansökan avvisas.

(Jfr 20 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 189 f.).

I *andra stycket* har tillagts en bestämmelse om att bolagens styrelser och verkställande direktörer i visst fall också skall ge in intyg om att samtliga aktieägare har undertecknat fusionsplanen. Bestämmelsen får betydelse när fusionen genomförs på förenklat sätt enligt bestämmelserna i 14 § andra stycket och 15 § fjärde stycket. En förutsättning för att dessa bestämmelser skall få tillämpas är bl.a. att samtliga aktieägare har undertecknat fusionsplanen. Huruvida så är fallet framgår inte av Bolags-

verkets egna handlingar. I förevarande paragraf har därför föreskrivits att ett intyg i saken skall ges in i tillståndsärendet. Prop. 2004/05:85

23 kap. 21 §

Bolagsverket skall avslå en ansökan enligt 20 § om

1. fusionsplanen inte har godkänts i behörig ordning eller till sitt innehåll strider mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen,

2. fusionen har förbjudits enligt konkurrenslagen (1993:20) eller enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer eller om prövning av fusionen pågår enligt konkurrenslagen eller den nämnda förordningen, eller

3. vid kombination, revisorsyttrandena enligt 11 § inte utvisar att de överlåtande bolagens sammanlagda verkliga värde för det övertagande bolaget uppgår till minst aktiekapitalet i detta.

Om ansökan inte kan beviljas på grund av att prövning pågår enligt konkurrenslagen eller enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 och prövningen kan antas bli avslutad inom kort tid, får Bolagsverket förklara tillståndsfrågan vilande under högst sex månader.

(Jfr 20 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 190 f.).

Första stycket 1 saknar dock tidigare motsvarighet. Enligt nuvarande lag kan en fusion inte genomföras annat än om fusionsplanen först har registrerats och kungjorts. Därmed erhålls också en viss prövning av fusionsplanens laglighet; strider planen till sitt innehåll mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen förutsätts Bolagsverket vägra registrering (jfr 27 kap. 2 §) och planen kan då inte lagligen tas upp på stämman. Den föreslagna regleringen innebär emellertid att fusionsplanen inte alltid måste registreras (jfr 14 § andra stycket). För att förhindra att fusionsplaner som står i strid med lag m.m. läggs till grund för en fusion har därför i förevarande paragraf föreskrivits att Bolagsverket under sådana förhållanden skall avslå ansökan om verkställande av fusionsplanen.

I *första stycket 2* finns bestämmelser om att Bolagsverket skall avslå ansökan om verkställande av fusionsplan, om fusionen har förbjudits enligt vissa konkurrensrättsliga bestämmelser eller om en prövning enligt dessa bestämmelser pågår. Den motsvarande bestämmelsen i den nuvarande aktiebolagslagen hänvisar till, utöver konkurrenslagen, lagen (1992:1317) om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde. Då den lagen numera har upphävts, har i lagtexten i stället tagits in en hänvisning till den relevanta EG-rättsakten, förordningen om kontroll av företagskoncentrationer.

I nuvarande lag sägs att registreringsmyndigheten skall avslå ansökan om det, vid kombination, inte framgår av fusionsplanen att de överlåtande bolagens sammanlagda verkliga värde för det övertagande bolaget uppgår till minst aktiekapitalet i detta. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att det genom fusion bildas bolag vars eget kapital inte motsvarar minst dess aktiekapital. Motsvarande bestämmelse har tagits in i *första stycket 3*. Där har klargjorts att avgörande för Bolagsverkets bedömning i denna fråga är vad revisorerna uttalat i yttrande enligt 11 §. Fusionen får alltså inte genomföras annat än om revisorerna har gett ett

positivt besked om att det verkliga värdet av vad som skall tillföras övertagande bolag (tillgångar minskat med skulder) motsvarar minst dess aktiekapital.

Kallelse på bolagens borgenärer

23 kap. 22 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 20 §, skall verket kalla bolagens borgenärer. Verket skall dock inte kalla

1. borgenärerna i det övertagande bolaget, om revisorerna i yttrande över fusionsplanen enligt 11 § har uttalat att de inte har funnit att fusionen medför någon fara för dessa borgenärer,

2. borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön, pension eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

Kallelsen skall innehålla ett föreläggande för den som vill motsätta sig ansökan att senast viss dag skriftligen anmäla detta. Föreläggandet skall innehålla en upplysning om att han eller hon annars anses ha medgett ansökan.

Bolagsverket skall skyndsamt kungöra kallelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Verket skall vidare skicka en särskild underrättelse om kallelsen till kronofogdemyndigheten i den eller de regioner där bolagens styrelser har sitt säte.

(Jfr 20 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med mindre redaktionella ändringar 14 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 191 f.).

När Bolagsverket skall lämna tillstånd till verkställande av fusionsplanen

23 kap. 23 §

Om inte någon av de borgenärer som har blivit kallade enligt 22 § motsätter sig ansökan inom förelagd tid, skall Bolagsverket ge bolagen tillstånd att verkställa fusionsplanen. Motsätter sig någon borgenär ansökan, skall verket överlämna ärendet till tingsrätten i den ort där styrelsen i det övertagande bolaget skall ha sitt säte.

(Jfr 20 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med en mindre redaktionell ändring, 14 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 192).

När allmän domstol skall lämna tillstånd till verkställande av fusionsplanen

23 kap. 24 §

Om ett ärende om tillstånd till verkställande av fusionsplan har överlämnats till domstol enligt 23 §, skall tillstånd lämnas om det visas att de borgenärer som har motsatt sig ansökan har fått full betalning eller har betryggande säkerhet för sina fordringar. I annat fall skall ansökan avslås.

(Jfr 20 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 193). Enligt gällande lagtext skall tillstånd ges om borgenärerna ”har fått betalning eller betryggande säkerhet” för sina fordringar. Lydelsen har gett anledning till tveksamhet om vad som gäller om borgenären redan när ärendet anhängiggörs har en säkerhet som kan anses betryggande. I den nya lagtexten har klargjorts att tillstånd kan ges också i det fallet (jfr 13.2 i fusionsdirektivet).

Registrering av fusionen

23 kap. 25 §

Styrelsen för det övertagande bolaget skall anmäla fusionen för registrering i aktiebolagsregistret. Styrelsen skall även för registrering anmäla, vid absorption, aktiekapitalets ökning och, vid kombination, vilka som har utsetts till styrelseledamöter och revisorer och, i förekommande fall, lekmannarevisorer i bolaget.

Anmälan ersätter teckningen av aktierna och skall göras senast två månader från Bolagsverkets tillstånd till verkställighet av fusionsplanen eller, när tillstånd lämnas av allmän domstol, från det att domstolens beslut har vunnit laga kraft. Till anmälan skall fogas ett intyg från en auktoriserad eller godkänd revisor om att överlåtande bolags tillgångar har överlämnats till det övertagande bolaget.

(Jfr 20 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 528 och 1993/94:196 s. 193 f.).

Fusionens rättsverkningar

23 kap. 26 §

När en anmälan om fusion enligt 25 § registreras, inträder följande rättsverkningar.

1. Överlåtande bolags tillgångar och skulder med undantag för skadeståndsanspråk enligt 29 kap. 1–3 §§ som har samband med fusionen övergår till det övertagande bolaget.

2. Om aktier ingår i fusionsvederlaget, blir aktieägare i överlåtande bolag aktieägare i det övertagande bolaget.

3. Överlåtande bolag upplöses.

4. Vid kombination: det övertagande bolaget anses bildat.

Trots bestämmelserna i första stycket kan ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i ett överlåtande bolag hos styrelsen begära att det hålls bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 29 kap. 7 §. I så fall skall 7 kap. 17 § andra stycket tillämpas. Om en sådan talan väcks, gäller 25 kap. 44 § i tillämpliga delar.

(Jfr 20 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen men har getts en ny redaktionell utformning (jfr prop. 1993/94:196 s. 194 f.).

Paragrafen reglerar rättsverkningarna av fusionen. En av dessa rättsverkningar är att överlåtande bolags tillgångar och skulder övergår till det övertagande bolaget. Detta gäller dock inte vissa skadeståndsanspråk.

I lagrådsremissen föreslogs – i överensstämmelse med gällande rätt – att undantaget skulle avse alla skadeståndsanspråk enligt 29 kap. 1–3 §§, dvs. skadeståndsanspråk mot styrelseledamöter, den verkställande direktören, revisorer och aktieägare. Undantaget för skadeståndsanspråk mot styrelseledamöter m.fl. har motiverats av att det skulle leda till egendomliga komplikationer om t.ex. ett skadeståndsanspråk mot styrelsen, grundat på att den vid fusionsavtalets upprättande eftersatt bolagets intressen, skulle övergå till det övertagande bolaget (se prop. 1975:103 s. 528). Konsekvensen av undantaget blir att talan rörande sådana skadestånd kan föras för det överlåtande bolaget, eventuellt av en minoritet. Vad som tillfaller bolaget på grund av en sådan talan skiftas mellan aktieägarna på vanligt sätt.

Lagrådet har ansett att undantaget, såsom det har utformats i lagrådsremissens förslag, har fått en större omfattning än vad som föranleds av skälen för undantaget. Lagrådet har påpekat att undantagsregeln i lagrådsremissens förslag träffar även skadeståndsanspråk utan samband med fusionen. Enligt *Lagrådet* finns det därför skäl att överväga regeln närmare och därvid pröva om den kan begränsas till att gälla enbart för skadeståndsanspråk som grundas på åtgärder i samband med fusion. Vid propositionsarbetet har ansetts att det finns fog för en sådan begränsning som Lagrådet har varit inne på. I det slutliga förslaget har därför undantaget för skadeståndsanspråk begränsats till att avse endast anspråk som grundas på åtgärder i samband med fusionen.

Frågan om fusion faller

23 kap. 27 §

Bolagsverket skall förklara att frågan om fusion har fallit, om

1. ansökan enligt 20 § om tillstånd att verkställa fusionsplanen inte har gjorts inom föreskriven tid eller sådan ansökan har avslagits genom beslut som har vunnit laga kraft,
2. anmälan enligt 25 § inte har gjorts inom föreskriven tid, eller
3. Bolagsverket genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om registrering enligt 25 § eller har vägrat registrering.

(Jfr 20 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i sak 14 kap. 21 § aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 195). Kommittén har föreslagit att, under de angivna förutsättningarna, förfallopåföljden skall inträda utan något särskilt beslut från Bolagsverket. En sådan ordning torde dock vara mindre väl förenlig med de bestämmelser om fusions ogiltighet som finns i fusionsdirektivet (jfr artikel 22). Den nuvarande ordningen – att förfallopåföljden inträder genom ett särskilt, överklagbart beslut – har därför bibehållits i förslaget.

*Fusionsplan**23 kap. 28 §*

Om ett moderbolag äger samtliga aktier i ett dotterbolag, kan bolagens styrelser fatta beslut om att dotterbolaget skall gå upp i moderbolaget. De skall därvid upprätta en fusionsplan. Planen skall för vart och ett av bolagen ange

1. firma, bolagskategori, organisationsnummer och den ort där styrelsen skall ha sitt säte,
2. den planerade tidpunkten för dotterbolagets upplösning,
3. vilka rättigheter i moderbolaget som skall tillkomma innehavare av teckningsoptioner, konvertibler och andra värdepapper med särskilda rättigheter i dotterbolaget eller vilka åtgärder som i övrigt skall vidtas till förmån för de nämnda innehavarna,
4. arvode och annan särskild förmån som med anledning av fusionen skall lämnas till en styrelseledamot eller en verkställande direktör eller till en revisor som utför granskning enligt 29 §.

I fusionsplanen skall det lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av fusionens lämplighet för bolagen.

(Jfr 20 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 14 kap. 22 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 195). Föreskriften i 14 kap. 22 § tredje stycket i den nuvarande lagen att de fusionerande bolagen måste ha samma redovisningsvaluta (jfr prop. 1999/2000:23 s. 227) har inte tagits med i den nya paragrafen. Detta innebär dock ingen ändring i sak. Motsvarande bestämmelse finns i lagförslaget i 3 §. Den paragrafen gäller även vid absorption av helägt dotterbolag.

*Revisorsgranskning av fusionsplanen**23 kap. 29 §*

Fusionsplanen skall granskas av en eller flera revisorer. Granskningen skall vara så omfattande och ingående som god revisionsred kräver. Vid granskningen gäller bestämmelserna i 13 §.

För varje bolag skall revisorn eller revisorerna upprätta ett yttrande över granskningen. I yttrandena skall revisorerna särskilt ange om de vid sin granskning har funnit att fusionen medför någon fara för att borgenärerna i moderbolaget inte skall få sina fordringar betalda.

Revisorernas yttranden skall fogas till fusionsplanen.

För en revisor som utför granskning enligt första stycket gäller bestämmelserna i 12 §.

(Jfr 20 kap. 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i sak 14 kap. 23 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 196 och prop. 2000/01:87 s. 21 f.).

23 kap. 30 §

Inom en månad från upprättandet av fusionsplanen skall moderbolaget ge in planen med bifogade yttranden för registrering i aktiebolagsregistret. Uppgift om registreringen skall enligt 27 kap. 3 § kungöras. Om planen inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var den hålls tillgänglig.

Första stycket gäller inte vid fusion, där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i moderbolaget har undertecknat fusionsplanen.

(Jfr 20 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens *första stycke* motsvarar i sak 14 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 196). *Andra stycket*, som saknar tidigare motsvarighet, innebär att, där moder- och dotterbolagen är privata aktiebolag och samtliga aktieägare i moderbolaget har undertecknat fusionsplanen, denna inte behöver registreras och kungöras. Bestämmelsen överensstämmer med 14 § andra stycket.

Bolagsstämmans godkännande av fusionsplanen

23 kap. 31 §

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i moderbolaget begär det, skall fusionsplanen underställas bolagsstämman i detta bolag. En sådan begäran skall framställas inom två veckor från det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts enligt 27 kap. 3 §.

Stämman får hållas tidigast en månad eller, om samtliga bolag som deltar i fusionen är privata aktiebolag, tidigast två veckor efter det att uppgift om fusionsplanens registrering har kungjorts.

Första och andra styckena gäller inte vid fusion, där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i moderbolaget har undertecknat fusionsplanen.

Om en fråga om godkännande av fusionsplan enligt första stycket skall underställas bolagsstämman, skall bestämmelserna i 16 §, 17 § första stycket och 18 § tillämpas.

(Jfr 20 kap. 24 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 196 f.). *Andra och tredje styckena* saknar dock tidigare motsvarighet och en mindre ändring har skett i *fjärde stycket*. Ändringarna är av samma slag som i 15 §.

Underrättelse till bolagets kända borgenärer

23 kap. 32 §

Om fusionsplanen inte skall underställas bolagsstämman i moderbolaget enligt 31 § eller om planen godkänts av bolagsstämman, skall vart och ett av bolagen skriftligen underrätta sina kända borgenärer om att planen har blivit gällande. I så fall skall bestämmelserna i 19 § tillämpas.

(Jfr 20 kap. 25 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen motsvarar 14 kap. 26 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 197).

Ansökan om tillstånd att verkställa fusionsplanen

23 kap. 33 §

Moderbolaget skall ansöka om tillstånd att verkställa fusionsplanen. Ansökan skall göras hos Bolagsverket. Den skall ges in tidigast en och senast två månader efter det att den har blivit gällande hos moderbolaget.

Följande handlingar skall fogas till ansökan:

1. en kopia av fusionsplanen,
2. intyg från bolagens styrelser eller verkställande direktörer om att bolagens kända borgenärer har underrättats enligt 32 § och, i sådana fall som avses i 30 § andra stycket, att samtliga aktieägare i moderbolaget har undertecknat fusionsplanen, och
3. i förekommande fall, en kopia av protokollet från bolagsstämman som avses i 31 §.

Vid handläggningen av tillståndsärendet gäller bestämmelserna i 20 § tredje stycket samt 21 § första stycket 1 och 22–24 §§. Därvid skall vad som sägs om överlåtande bolag avse dotterbolag och vad som sägs om övertagande bolag avse moderbolag.

Jfr 20 kap. 26 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 14 kap. 27 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 197 f.). Tidsfristen i *första stycket* tredje meningen, som hittills har utgått från kungörandet av fusionsplanen, utgår dock i den nya paragrafen från det att fusionsplanen ”har blivit gällande hos moderbolaget”. Vid sådan fusion som över huvud taget inte behöver tas upp på stämman (jfr 31 § tredje stycket), kommer tidsfristen därmed att löpa från tidpunkten för upprättandet av fusionsplanen. Vid sådan fusion där en viss andel av aktieägarna kan begära att frågan om fusion prövas på en stämman, blir fusionen gällande när moderbolagets stämman beslutar att godkänna fusionen eller, när någon stämproövning inte begärs, när tiden för att begära prövning på stämman går ut (jfr 31 §).

Fusionens rättsverkningar

23 kap. 34 §

Tillstånd att verkställa en fusionsplan skall registreras i aktiebolagsregistret.

När Bolagsverket registrerar beslutet om tillstånd att verkställa fusionsplanen, inträder följande rättsverkningar.

1. Dotterbolagets tillgångar och skulder övergår till moderbolaget.
2. Dotterbolaget upplöses.

(Jfr 20 kap. 27 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 14 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 198). Punkten 1 i *andra stycket* är dock ny och har tillkommit i förtydligande syfte.

23 kap. 35 §

Bolagsverket skall förklara att frågan om fusion har fallit, om

1. ansökan enligt 33 § om tillstånd att verkställa fusionsplanen inte har gjorts inom föreskriven tid, eller
2. en sådan ansökan har avslagits genom beslut som har vunnit laga kraft.

(Jfr 20 kap. 28 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar med redaktionella ändringar 14 kap. 29 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 198).

Ogiltighet

23 kap. 36 §

Talan om upphävande av ett bolagsstämmobeslut om godkännande av fusionsplan skall i de fall som avses i 7 kap. 51 § andra stycket väckas inom sex månader från beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten att föra talan förlorad.

Om en allmän domstol genom dom eller beslut som har vunnit laga kraft har bifallit en talan om upphävande av ett stämmobeslut om att godkänna en fusionsplan, skall fusionen gå åter även om överlåtande bolag har upplösts. För förpliktelser som har uppkommit genom någon åtgärd på det övertagande bolagets vägnar efter det att överlåtande bolag har upplösts men innan domstolens avgörande har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, svarar de överlåtande bolagen, eller vid absorption, det eller de överlåtande bolagen och det övertagande bolaget solidariskt.

(Jfr 20 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 14 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 199). Andra stycket sista meningen har omformulerats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

24 kap. Delning av aktiebolag

Vad en delning innebär

24 kap. 1 §

Ett aktiebolag kan delas genom att bolagets tillgångar och skulder övertas av ett eller flera andra aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget (*delning*).

Delning kan ske genom att

1. det överlåtande bolagets samtliga tillgångar och skulder övertas av två eller flera andra bolag, varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation,
2. en del av det överlåtande bolagets tillgångar och skulder övertas av ett eller flera andra bolag utan att det överlåtande bolaget upplöses.

Övertagande bolag kan vara redan bildade aktiebolag eller aktiebolag som bildas genom delningen.

(Jfr 21 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Kapitlet innehåller bestämmelser om delning av aktiebolag, ett institut som inte förekommer i den nuvarande aktiebolagslagen. Frågor om delning har behandlats i avsnitt 17.3.

Förevarande paragraf innehåller en beskrivning av innebörden i en delning samt anger de olika slag av delningar som är tänkbara.

Av *första stycket* framgår att ett aktiebolags tillgångar och skulder kan övertas av ett eller flera andra aktiebolag genom ett särskilt förfarande, delning. Vad gäller tillgångarna innebär delningen att dessa övergår från det överlåtande bolaget till det eller de övertagande bolagen genom universalsuccession. I fråga om skulderna innebär delningen ett gäldenärsbyte; övertagande bolag tar över ansvaret för överlåtande bolags skulder.

Lagtexten förutsätter att aktieägarna i det överlåtande bolaget erhåller ersättning (delningsvederlag) för vad som frångått bolaget. Vad för slags delningsvederlag som får förekomma behandlas i 2 §.

En delning kan enligt *andra stycket* ske på två olika sätt. Det första sättet, som beskrivs i *punkten 1*, innebär att det överlåtande bolagets samtliga tillgångar och skulder övertas av två eller flera andra bolag, varvid det överlåtande bolaget upplöses utan likvidation (se artiklarna 2 och 21 i fissionsdirektivet). Det andra sättet, som anges i *punkten 2*, innebär att en del av det överlåtande bolagets tillgångar och skulder övertas av ett eller flera andra bolag utan att det överlåtande bolaget upplöses (se artikel 25 i direktivet). Ett bolag kan med stöd av denna bestämmelse överlåta en del av sin rörelse på ett eller flera andra bolag.

Det övertagande bolaget kan vara ett tidigare bildat svenskt aktiebolag. Men det kan också – såsom framgår av *tredje stycket* – vara ett aktiebolag som bildas genom delningen. För det fall bolagen bildas i samband med delningen kommer delningsplanen att tjäna som stiftelseurkund (se 7 § andra stycket). Ett sådant bolag får rättskapacitet genom den slutliga registreringen av delningen (jfr 27 §).

Delningsvederlag

24 kap. 2 §

Vederlaget till aktieägarna i det överlåtande bolaget (*delningsvederlaget*) skall bestå av aktier i det eller de övertagande bolagen eller av pengar.

(Jfr 21 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen reglerar vad som kan utgöra delningsvederlag, dvs. den ersättning som skall utgå till aktieägarna i det överlåtande bolaget. Delningsvederlaget får lämnas antingen i form av aktier i det eller de övertagande bolagen och/eller som pengar. Någon gräns för hur stor andel av vederlaget som skall vara kontant uppställs inte (jfr artikel 24 i fissionsdirektivet). Det är alltså möjligt att erlægga hela vederlaget kontant. Däremot är det inte möjligt att betala aktieägarna i överlåtande bolaget med aktier i ett icke-övertagande bolag. Inte heller går det att låta en del av vederlaget bestå av exempelvis konvertibler eller andra värdepapper som getts ut av övertagande bolag. Aktieägarna i det överlåtande bolaget skall behandlas lika. Möjligheterna att kombinera aktier och

kontanter får inte utnyttjas så att aktieägare mot sin vilja tilldelas annat vederlag för sina aktier i det överlåtande bolaget än andra aktieägare. Prop. 2004/05:85

De deltagande bolagens redovisningsvaluta

24 kap. 3 §

Delning får ske endast om överlåtande och övertagande bolag har samma redovisningsvaluta.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen innehåller en föreskrift om att delning får ske endast om de deltagande bolagen har samma redovisningsvaluta. Motiven till detta har redovisats i avsnitt 17.3.

Delning när det överlåtande bolaget har gått i likvidation

24 kap. 4 §

Delning får ske även om det överlåtande bolaget har gått i likvidation, under förutsättning att skifte av bolagets tillgångar inte har påbörjats.

Vid delning enligt 1 § andra stycket 1 skall likvidatorerna, när en delningsplan har upprättats enligt 7 §, lämna slutredovisning över sin förvaltning. När delningsplanen har blivit gällande i bolaget skall slutredovisningen läggas fram på en bolagsstämma. För slutredovisningen och dess granskning gäller i övrigt vad som föreskrivs i 25 kap. 40 §.

Likvidationen skall, i sådana fall som avses i andra stycket, anses avslutad när anmälan om delningen enligt 27 § har registrerats.

(Jfr 21 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som går tillbaka på artikel 1.4 i fissionsdirektivet jämförd med artikel 1.3 i fusionsdirektivet, anger i vilken utsträckning ett bolag i likvidation kan delta i en delning som överlåtande bolag.

Bestämmelsen i *första stycket* motsvarar 23 kap. 4 § första stycket och är avsedd att tillämpas på motsvarande sätt. För en kommentar kan därför hänvisas till kommentaren till den paragrafen samt till prop. 1993/94:196 s. 177 f.

I *andra och tredje styckena* anges vilka effekter det får för likvidationsförfarandet att bolaget deltar i ett delningsförfarande. Bestämmelserna motsvarar 23 kap. 4 § andra och tredje styckena. De skall dock inte tillämpas vid delning som innebär att vissa tillgångar och skulder stannar kvar i det överlåtande bolaget (jfr 1 § andra stycket 2). Vid en sådan delning skall i stället likvidationsförfarandet fortsätta på sedvanligt sätt, fastän det givetvis enbart skall avse de tillgångar och skulder som inte omfattas av delningen.

Övertagande bolags betalningsansvar

24 kap. 5 §

Om enligt delningsplanen en skuld som åvilar det överlåtande bolaget genom delningen skall överföras till ett övertagande bolag, svarar det senare bolaget efter delningen för skulden utan någon begränsning. Förmår det övertagande bolaget inte betala skulden, svarar de övriga

övertagande bolagen solidariskt för skulden, dock högst med ett belopp som för varje bolag motsvarar det verkliga värdet av den nettobehållning som har tilldelats bolaget vid delningen. Vid delning enligt 1 § andra stycket 2 svarar dessutom det överlåtande bolaget, dock högst med ett belopp som motsvarar det verkliga värdet av vad som har behållits av bolaget vid delningen.

Om en skuld som åvilar det överlåtande bolaget inte behandlas i delningsplanen, svarar de övertagande bolagen eller, vid delning enligt 1 § andra stycket 2, det eller de övertagande bolagen och det överlåtande bolaget för skulden solidariskt och utan begränsning.

(Jfr 21 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen går tillbaka på artikel 12.3 i fissionsdirektivet. Den reglerar betalningsansvaret för överlåtande bolags skulder efter delningen. Frågan har behandlats i avsnitt 17.3.3. Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Utgångspunkten för bestämmelsen i *första stycket* är att det i delningsplanen har angetts vilket av de övertagande bolagen som efter delningen skall ansvara för en viss skuld. I så fall ansvarar detta bolag fullt ut för skulden. Om borgenären inte får betalt, har han eller hon möjlighet att vända sig mot de övriga övertagande bolagen. Dessa bolag ansvarar alltså subsidiärt för skulden. Det subsidiära betalningsansvaret är emellertid begränsat till ett belopp som motsvarar den nettobehållning som har tilldelats respektive övertagande bolag i samband med delningen. Nettobehållningens storlek skall beräknas med hänsyn till verkliga värden vid tiden för delningsplanens upprättande. Bevisbördan för att betalningsansvaret är begränsat till visst belopp torde ligga på det bolag som gör gällande en sådan ansvarsbegränsning. Det är därför i det bolagets intresse att bevara bästa möjliga underlag om nettobehållningens verkliga värde vid den aktuella tidpunkten. Ett sådant underlag torde också vara nödvändigt för att bolaget skall kunna redovisa på ett korrekt sätt. Den belastning som det subsidiära ansvaret innebär är bolaget nämligen skyldigt att redovisa i sin årsredovisning, i första hand som en ansvarsförbindelse.

Vid delning enligt 1 § andra stycket 2 har också det överlåtande bolaget ett subsidiärt ansvar för skuld som har överförs på det övertagande bolag. Finns det flera övertagande bolag, svarar också de andra övertagande bolagen, tillsammans med det överlåtande bolaget, subsidiärt för skulden. Det överlåtande bolagets subsidiära betalningsansvar är begränsat till ett belopp som motsvarar det verkliga värdet av vad bolaget har behållit vid delningen.

Om det inte framgår av delningsplanen vilket av de övertagande bolagen som skall ansvara för en viss skuld, ansvarar de övertagande bolagen solidariskt. Vid delning enligt 1 § andra stycket 2 ansvarar även det överlåtande bolaget. Borgenären kan alltså vända sig till vilket som helst av bolagen och begära full betalning. En erinran om detta har tagits in i *andra stycket*. Bestämmelsen är tillämplig även på skulder som inte var kända vid tidpunkten för upprättandet av delningsplanen, t.ex. skadeståndsanspråk.

24 kap. 6 §

Innehavare av teckningsoptioner, konvertibler eller andra värdepapper med särskilda rättigheter i det överlåtande bolaget skall i övertagande bolag ha minst motsvarande rättigheter som i det överlåtande bolaget. Detta gäller dock inte om de enligt delningsplanen har rätt att få sina värdepapper inlösta av övertagande bolag.

(Jfr 21 kap. 3 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen går tillbaka på artikel 13 i fissionsdirektivet och syftar till att garantera vissa rättighetsinnehavare i överlåtande bolag ett skydd mot att deras rättigheter tunnans ut eller upphör till följd av delningen. En motsvarande bestämmelse finns i 23 kap. 5 §.

De i paragrafen avsedda rättigheterna är sådana särskilda rättigheter som är knutna till andra värdepapper än aktier. Med ”särskilda rättigheter” avses annan rätt än den fordringsrätt som tillkommer bolagens borgenärer. Det kan t.ex. vara en konverterings- eller optionsrätt till nya aktier i bolaget eller en till ett skuldebrev knuten rätt till vinstandel. Om det skuldebrev eller motsvarande handling där rättigheten kommer till uttryck innehåller bestämmelser om vilken rätt som innehavaren av värdepapperet skall ha vid en delning, gäller givetvis detta. I andra fall måste det överlåtande bolaget reglera den uppkomna situationen på ett sätt som är godtagbart för innehavarna av värdepapperen. Utgångspunkten måste då vara att innehavarna av värdepapperen skall tillerkännas samma slag av rättigheter i det eller de övertagande bolagen som de har haft i det överlåtande bolaget. Ingenting hindrar emellertid att överenskommelse träffas om att värdepapperens innehavare får kontant ersättning mot att de avstår från sina särskilda rättigheter.

De berörda bolagen skall redan i delningsplanen ange hur de avser att tillgodose rättighetsinnehavarna (se 8 § första stycket 7). Vad som anges i delningsplanen är emellertid inte avgörande för vilka rättigheter som slutligen skall tillerkännas innehavarna av värdepapperen. Rättighetsinnehavarnas anspråk kan alltid i sista hand prövas av domstol.

Upprättande av delningsplan

24 kap. 7 §

Styrelserna för det överlåtande och det eller de övertagande bolagen skall upprätta en gemensam, daterad delningsplan enligt bestämmelserna i 8–15 §§. Planen skall undertecknas av styrelsen i vart och ett av bolagen.

Om de övertagande bolagen eller något av dem skall bildas i samband med delningen, utgör delningsplanen stiftelseurkund.

(Jfr 21 kap. 4 § första stycket första och andra meningarna och 5 § första meningen i SOU 2001:1.)

Enligt *första stycket* skall styrelserna för de i delningen deltagande bolagen upprätta en delningsplan. Planen bildar utgångspunkten för delningen och syftar till att garantera att aktieägarna i samtliga bolag får grundläggande och likvärdig information om utformningen av och

förutsättningarna för den planerade delningen. Planen skall vara daterad och undertecknas av styrelserna i samtliga deltagande bolag.

Såsom har angetts i kommentaren till 1 § kan ett led i en delning vara att det bildas ett nytt övertagande bolag. Bolagsbildningen är i så fall en integrerad del av delningsförfarandet. Av *andra stycket* i förevarande paragraf framgår att delningsplanen därvid skall tjäna som stiftelseurkund. Vid en sådan delning måste också vissa ytterligare uppgifter tas in i planen, bl.a. bolagsordning för det nya bolaget samt uppgift om bolagets styrelse (se 10 §). Det ligger i sakens natur att styrelsen i ett ännu inte bildat övertagande bolag inte behöver underteckna delningsplanen.

Den föreslagna regleringen förutsätter – i likhet med den nuvarande regleringen i 14 kap. aktiebolagslagen av fusion genom kombination – att det är det överlåtande bolaget som ”stiftar” det eller de nya bolagen. Man kan visserligen tänka sig att delningsinstitutet används för att strukturera om verksamheten i två bolag på så sätt att det nybildade bolaget tillförs egendom inte bara från det överlåtande bolaget utan också från ett annat bolag som i övrigt inte deltar i delningen. Det har dock inte ansetts påkallat att tynga lagtexten med regler som tar sikte på situationer där det övertagande bolaget ”stiftas” av det överlåtande bolaget tillsammans med annan. Sådana situationer kan ändå lösas genom att det övertagande bolaget bildas före delningen och därefter genom sin styrelse deltar i delningen på det sätt lagtexten anger.

Delningsplanens innehåll

24 kap. 8 §

I delningsplanen skall det för varje bolag anges

1. firma, bolagskategori, organisationsnummer och den ort där styrelsen skall ha sitt säte,
2. en noggrann beskrivning av de tillgångar och skulder som skall överföras till vart och ett av de övertagande bolagen eller, vid delning enligt 1 § andra stycket 2, behållas av det överlåtande bolaget med uppgift om tillgångarnas och skuldernas verkliga värde,
3. hur många aktier i övertagande bolag som skall lämnas för ett angivet antal aktier i det överlåtande bolaget och vilken kontant ersättning som skall lämnas som delningsvederlag,
4. den tidpunkt och de övriga villkor som skall gälla för utlämnandet av delningsvederlaget,
5. från vilken tidpunkt och på vilka villkor de aktier som lämnas som delningsvederlag medför rätt till utdelning i övertagande bolag,
6. den planerade tidpunkten för upplösningen av det överlåtande bolaget, om detta skall upplösas,
7. vilka rättigheter i övertagande bolag som skall tillkomma innehavare av aktier, teckningsoptioner, konvertibler och andra värdepapper med särskilda rättigheter i det överlåtande bolaget eller vilka åtgärder som i övrigt skall vidtas till förmån för de nämnda innehavarna,
8. arvode och annan särskild förmån som med anledning av delningen skall lämnas till en styrelseledamot eller en verkställande direktör i överlåtande eller övertagande bolag eller till en revisor som utför granskning enligt 13 §,
9. om någon på något annat sätt skall få särskilda rättigheter eller förmåner av övertagande bolag som bildas i samband med delningen, och
10. kostnaderna för delningen och hur dessa skall fördelas på deltagande bolag.

(Jfr 21 kap. 4 § första stycket tredje meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som huvudsakligen går tillbaka på artiklarna 3.2 samt 22.1 och 2 i fissionsdirektivet, anger vilka grundläggande uppgifter delningsplanen skall innehålla.

Enligt *punkten 1* skall uppgift lämnas om firma, organisationsnummer m.m. Uppgift skall lämnas om samtliga bolag, även de som avses bli bildade genom delningen. Det ligger dock i sakens natur att något organisationsnummer inte kan anges beträffande ännu inte bildade övertagande bolag.

Enligt *punkten 2* skall delningsplanen innehålla en noggrann beskrivning av de tillgångar och skulder som skall överföras till vart och ett av de övertagande bolagen (jfr artikel 3.2 h) i fissionsdirektivet). Vid delning enligt 1 § andra stycket 2 – dvs. där överlåtande bolag skall bestå även efter delningen – skall delningsplanen också ange de tillgångar och skulder som inte skall överföras. En beskrivning av hela den förmögenhetsmassa som finns till fördelning i det överlåtande bolaget skall lämnas genom den redogörelse som anges i 11 § och de redovisningshandlingar som anges i 12 §. Vid överlåtelse av en rörelse måste också de i rörelsen ingående tillgångarna beskrivas. I lagtexten har, för tydlighets skull, angetts att tillgångarnas och skuldernas värde skall anges. Värderingen skall ske till verkliga värden (jfr 4 kap. 14 a § årsredovisningslagen).

Beskrivningen enligt första stycket 2 får betydelse för det ansvar för överlåtande bolagets skulder som föreskrivs i 4 §. Den nettobehållning som det talas om i den paragrafen får normalt beräknas på grundval av vad delningsplanen innehåller om värdet på tillgångar och skulder.

I artikel 3.2 i) i fissionsdirektivet föreskrivs att delningsplanen skall innehålla uppgift om fördelningen på det överlåtande bolagets aktieägare av aktier i de mottagande bolagen och grunderna för fördelningen. Bestämmelser om detta har tagits in i *punkten 3* samt i 11 §. Det ligger i sakens natur att fördelningen måste ske på ett sådant sätt att inga aktieägare vare sig favoriseras eller missgynnas. Därvid måste hänsyn tas till förekomsten av olika aktieslag. Innehavare av aktier som är förenade med särskilda rättigheter, t.ex. högre röstvärde, skall normalt inte behöva acceptera att deras aktier byts ut mot aktier som inte har motsvarande rättigheter i övertagande bolag. Vid delning som innebär att ett bolag delas upp på två eller flera nybildade bolag kan en lösning vara att de övertagande bolagen har samma aktieslag som det överlåtande bolagen och att innehavare av aktier av visst aktieslag i det överlåtande bolaget tilldelas aktier av motsvarande aktieslag i övertagande bolag.

Enligt artikel 3.2 c) och d) skall delningsplanen innehålla uppgift om de närmare villkoren för tilldelning av aktier i de mottagande bolagen samt om den tidpunkt från vilken aktierna ger rätt till utdelning av vinst samt varje särskilt förhållande som berör denna rätt. Det har föranlett bestämmelserna i *punkterna 4 och 5*. Enligt *punkten 4* skall delningsplanen innehålla uppgift om tidpunkten och de övriga villkoren för utlämnandet av delningsvederlaget. Av *punkten 5* följer att planen också skall ange den tidpunkt då de aktier som lämnas som delningsvederlag börjar ge rätt till utdelning i det övertagande bolaget (exempelvis från löpande räkenskapsår eller från nästa räkenskapsår). Också förekommande villkor för utdelning skall anges. Består delningsvederlaget

av stamaktier som ger rätt till utdelning först efter preferensaktier, måste alltså detta komma till uttryck i delningsplanen.

Enligt *punkten 6* skall den planerade tidpunkten för det överlåtande bolagets upplösning anges. Det är här enbart fråga om en uppskattning, eftersom den exakta tidpunkten är beroende av en rad faktorer som bolagen inte råder över, t.ex. handläggningen vid Bolagsverket. I *punkten 7* anges att delningsplanen skall innehålla uppgift om de rättigheter i det övertagande bolaget som skall tillkomma innehavare av aktier, skuldebrev m.m. med särskilda rättigheter i det överlåtande bolaget eller vilka åtgärder som annars skall vidtas till förmån för innehavarna. Frågan har behandlats i anslutning till 6 §.

Av *punkten 8* framgår att arvode och annan särskild förmån som med anledning av delningen skall lämnas till en styrelseledamot eller en verkställande direktör i det överlåtande bolaget eller i något övertagande bolag skall anges i delningsplanen. Detsamma gäller arvode och annan särskild förmån till revisor som skall granska delningsplanen enligt 13 §. Bestämmelsen går tillbaka på artikel 3.2 g) i fissionsdirektivet.

Enligt *punkten 9* skall i delningsplanen anges om någon på annat sätt skall få särskilda rättigheter eller förmåner av bolag som skall bildas i samband med delningen. Det är här fråga om samma slag av information som enligt 2 kap. 5 § andra stycket 5 skall lämnas vid vanlig bolagsbildning.

I *punkten 10* föreskrivs att kostnaderna för delningen och hur dessa skall fördelas på deltagande bolag skall anges. Bestämmelsen överensstämmer nära med vad som föreslås gälla vid bolagsbildning (se 2 kap. 5 § andra stycket 4).

24 kap. 9 §

Om ett skriftligt avtal har upprättats rörande en sådan bestämmelse som avses i 8 § 9 eller 10, skall avtalet eller en kopia av avtalet fogas till delningsplanen eller i delningsplanen göras en hänvisning till avtalet med uppgift om den plats där det hålls tillgängligt för aktieägarna. Innehållet i ett muntligt avtal skall i sin helhet tas upp i delningsplanen.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen finns bestämmelser om dokumentation av avtal rörande sådana förhållanden som anges i 8 § första stycket 9 och 10. Bestämmelsen motsvarar 2 kap. 9 § första stycket.

24 kap. 10 §

Om ett övertagande bolag skall bildas i samband med delningen, skall delningsplanen innehålla

1. en bolagsordning för det övertagande bolaget, och
2. fullständigt namn, personnummer eller, om sådant saknas, födelse-datum samt postadress för styrelseledamot och revisor och, i förekommande fall, styrelsesuppleant, revisorssuppleant och lekmanna-revisor.

(Jfr 21 kap. 5 § andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som är föranledd av artikel 22.3 i fissionsdirektivet, reglerar vilka särskilda uppgifter som måste ingå i delningsplanen när delningen innebär att det bildas ett eller flera nya bolag. Den står i överensstämmelse med de föreslagna reglerna om bolagsbildning i 2 kap.

Vid nybildning av bolag inom ramen för ett delningsförfarande skall delningsplanen innehålla uppgifter motsvarande dem som gäller vid bolagsbildning i allmänhet. Som framgår av 6 § behöver det dock inte upprättas någon särskild stiftelseurkund utan delningsplanen tjänar som stiftelseurkund. I förevarande paragraf anges att delningsplanen därvid också måste innehålla en bolagsordning. Den måste också innehålla uppgifter om vilka som skall vara styrelseledamöter och revisorer i bolaget. Att dessa uppgifter tas in i planen får till följd att några särskilda styrelse- eller revisorsval inte behöver hållas. Om planen blir gällande, kommer de i planen angivna personerna att grunda sin behörighet direkt på planen och dess godkännande.

24 kap. 11 §

I delningsplanen skall det lämnas en redogörelse för de omständigheter som kan vara av vikt vid bedömningen av delningens lämplighet för bolagen. Av redogörelsen skall det framgå hur delningsvederlaget har bestämts och vilka rättsliga och ekonomiska synpunkter som har beaktats. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

Styrelsen i det överlåtande bolaget skall underrätta styrelsen i övertagande bolag, som inte har hållit bolagsstämman enligt 17 §, om väsentliga förändringar i det överlåtande bolagets tillgångar och skulder som har inträffat efter det att delningsplanen upprättades.

(Jfr 21 kap. 6 § och 8 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafens *första stycke* går tillbaka på artikel 3.2 h) samt artikel 7.1 och 2 i fissionsdirektivet. Som framgår av kommentaren till 8 § skall förevarande paragraf läsas tillsammans med 8 § första stycket 2.

Andra stycket, som går tillbaka på artikel 7.3 i fissionsdirektivet, ålägger bolagsfunktionärerna i det överlåtande bolaget att underrätta styrelserna i övriga bolag om förändringar i överlåtande bolagets tillgångar och skulder som har inträffat efter det att delningsplanen upprättades. Att den styrelse som har mottagit en underrättelse enligt andra stycket är skyldig att vidarebefordra den till bolagsstämman följer av 18 § tredje stycket.

Kompletterande information

24 kap. 12 §

Följande handlingar skall fogas till delningsplanen:

1. en kopia av bolagens årsredovisningar för de senaste tre räkenskapsåren, samt

2. uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 § första stycket och 4 § årsredovisningslagen (1995:1554), om delningsplanen har upprättats senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har lämnats. I fråga om bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i

kreditinstitut och värdepappersbolag skall uppgift också lämnas om utvecklingen av bolagets inlåning och utlåning. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader innan delningsplanen upprättas.

(Jfr 21 kap. 4 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Av paragrafen, som går tillbaka på artikel 9 i fissionsdirektivet, framgår att det till delningsplanen skall fogas vissa redovisningshandlingar avseende de bolag som deltar i delningen.

Enligt *punkten 1* skall det till delningsplanen fogas kopior av de senaste tre årens årsredovisningar. Av *punkten 2* följer att det i vissa fall också skall lämnas vissa uppgifter som avser tiden efter den senaste balansdagen. Vilka dessa uppgifter är preciseras genom hänvisningar till bestämmelser i årsredovisningslagen (1995:1554). Dessa innebär att det skall finnas en översiktlig redogörelse för investeringar och förändringar i likviditet och finansiering efter den senaste balansdagen liksom beloppsuppgifter om nettoomsättningen och resultatet före bokslutsdispositioner och skatt under rapportperioden. Normalt skall det också lämnas jämförelsesiffror för samma period under närmast föregående år. Härutöver skall det lämnas upplysningar om förhållanden som är viktiga för bedömningen av bolagets ställning och resultat. Har det efter balansdagen inträffat händelser av väsentlig betydelse för bolaget, skall också detta redovisas. Upplysningar om koncernförhållande behöver inte lämnas.

Revisorsgranskning av delningsplanen

24 kap. 13 §

För vart och ett av de deltagande bolagen skall delningsplanen granskas av en eller flera revisorer. Granskningen skall vara så omfattande och ingående som god revisionssed kräver. För varje bolag skall revisorn eller revisorerna upprätta ett yttrande över granskningen. Av yttrandena skall det framgå huruvida delningsvederlaget och grunderna för dess fördelning har bestämts på ett sakligt och korrekt sätt. Det skall också anges vilken eller vilka metoder som har använts vid värderingen av bolagens tillgångar och skulder, resultatet av de tillämpade värderingsmetoderna samt deras lämplighet och vilken vikt som har tillmätts dem vid den samlade bedömningen av värdet på vart och ett av bolagen. Särskilda svårigheter att uppskatta värdet av egendomen skall anmärkas.

I yttrandena skall det särskilt anges,

1. *vid samtliga slag av delning*: om revisorerna vid sin granskning har funnit att delningen medför fara för att borgenärerna i ett övertagande bolag inte skall få sina fordringar betalda,

2. *vid delning som innebär att ett övertagande bolag nybildas*: om den del av det överlåtande bolaget som skall övertas av det nybildade bolaget har ett verkligt värde för detta bolag som motsvarar minst dess aktiekapital, och

3. *vid delning enligt 1 § andra stycket 2*: om det efter delningen fortfarande finns full täckning för det bundna egna kapitalet i det överlåtande bolaget.

Revisorernas yttranden skall fogas till delningsplanen.

(Jfr 21 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om revisorsgranskning av delningsplanen. I huvudsak motsvarande föreskrifter finns i artikel 8 i fissionsdirektivet. Direktivet talar i och för sig inte om revisorsgranskning utan om granskning genom ”en eller flera oberoende sakkunniga som utses eller godkänns av en domstol eller en förvaltningsmyndighet”. Vid införlivandet i svensk rätt av den motsvarande föreskriften i fusionsdirektivet ansågs det att en föreskrift om granskning genom auktoriserad eller godkänd revisor var det lämpligaste sättet att tillgodose direktivets krav (se prop. 1993/94:196 s. 94). Det har ansetts naturligt att välja motsvarande lösning i fråga om granskning av delningsplan.

Av *första stycket* framgår att revisionen skall ske ”för vart och ett av de i delningen deltagande bolagen”. Häri ligger att varje bolag som deltar i delningen – givetvis med undantag av bolag som ännu inte har bildats – måste vara representerat i granskningen genom minst en revisor.

Revisorerna skall i första hand granska delningsplanen med hänsyn till förhållandena i det bolag som de representerar vid granskningen. Eftersom deras yttranden skall tjäna som ledning för aktieägarnas ställningstagande till delningsvederlaget, är emellertid granskningen inte inskränkt till detta bolag. Varje revisor måste se till helheten och bedöma värdet även av övriga bolag.

Resultatet av granskningen skall komma till uttryck i skriftliga yttranden för vart och ett av bolagen (inklusive ännu inte bildade övertagande bolag). Samtliga granskande revisorer måste delta i utformningen av dessa yttranden. De behöver emellertid inte enas om en gemensam ståndpunkt utan kan, om de anser det vara nödvändigt, redovisa en särskild mening.

I *andra stycket 1* föreskrivs att revisorerna alltid skall uttala sig om huruvida delningen medför fara för att borgenärerna i ett övertagande bolag inte skall få sina fordringar betalda. Vid bedömningen av denna fråga måste revisorerna beakta hur bolagets likviditet och soliditet påverkas av att bolaget genom delningen får överta ansvaret för ytterligare skulder. Revisorernas uttalande får betydelse för den fortsatta handläggningen. Om revisorn uttalar att någon sådan fara inte föreligger, behöver övertagande bolaget inte underrätta sina borgenärer om delningsplanen (se 21 § andra stycket) och Bolagsverket skall inte heller kalla dessa borgenärer (se 24 §). Ett sådant revisorsuttalande får också till följd att det aktuella bolagets borgenärer inte kan ställa full betalning eller betryggande säkerhet som villkor för delningen (se 26 §). Om revisorernas yttrande återigen anger att delningen medför att ett övertagande bolags borgenärer inte kommer att få betalt av det övertagande bolaget eller att de inte anser sig kunna ta ställning i frågan, skall borgenärerna underrättas och kallas och kan som villkor för delningen kräva säkerhet eller betalning.

Andra stycket 2 skall tillämpas vid sådan delning som innebär att det bildas ett eller flera nya bolag. Revisorerna skall då uttala sig om huruvida de bolag som nybildas genom delningen tillförs ett verkligt värde som motsvarar minst det aktiekapital som bolaget skall ha. Uttalandena skall grundas på de värden som tillgångar och skulder har vid tidpunkten för upprättandet av delningsplanen.

Andra stycket 3 aktualiseras vid delning där överlåtande bolag inte upplöses. I så fall måste det överlåtande bolaget – sedan de tillgångar och skulder som genom delningen skall övergå till andra bolag har räknats bort – fortfarande ha full täckning för det bundna egna kapitalet. Revisorn skall uttala sig om huruvida så är fallet. Med ”full täckning för det bundna egna kapitalet” avses här detsamma som i bestämmelserna om värdeöverföring i 17 kap. 3 §.

24 kap. 14 §

För en revisor som utför granskning enligt 13 § gäller bestämmelserna i 23 kap. 12 §.

(Jfr 21 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka kvalifikationer den revisor som granskar delningsplanen skall ha och hur han eller hon utses. Såsom framgår av paragrafens hänvisning till 23 kap. 12 § måste revisorerna vara auktoriserade eller godkända revisorer eller registrerade revisionsbolag. Föreskrifter om på vilket sätt revisorerna skall utses kan tas in i bolagsordningen. Om bolagsordningen inte innehåller några bestämmelser, utser bolagsstämman de revisorer som skall utföra granskningen. Utses ingen särskild person för granskningen, skall granskningen utföras av respektive bolags revisor.

24 kap. 15 §

Styrelsen, den verkställande direktören och revisorn i ett bolag som skall delta i delningen skall ge varje revisor som utför granskning enligt 13 § tillfälle att verkställa granskningen i den omfattning som denne anser vara nödvändig. De skall också lämna de upplysningar och den hjälp som begärs. Samma skyldighet har en revisor som utför granskning enligt 13 § mot övriga sådana revisorer.

(Jfr 21 kap. 8 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som går tillbaka på artikel 8.2 i fissionsdirektivet och 10.3 i fusionsdirektivet, behandlar företagsledningens och ordinarie revisors skyldighet att ge de revisorer som granskar delningsplanen tillgång till de uppgifter och det material som dessa begär samt revisorernas inbördes skyldighet att bistå varandra. Bestämmelsen har utformats på samma sätt som den motsvarande bestämmelsen i 23 kap. 13 §.

Registrering av delningsplanen

24 kap. 16 §

Inom en månad från upprättandet av delningsplanen skall det överlåtande bolaget ge in planen med bifogade handlingar till Bolagsverket för registrering i aktiebolagsregistret. Uppgift om registreringen skall enligt 27 kap. 3 § kungöras. Om planen inte kungörs i sin helhet, skall det i kungörelsen lämnas uppgift om var den hålls tillgänglig.

Första stycket gäller inte vid delning, där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i bolagen har undertecknat delningsplanen.

(Jfr 21 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som behandlar registrering av delningsplanen, är föranledd av artikel 4 i fissionsdirektivet. *Första stycket* har utformats med den nuvarande bestämmelsen om offentliggörande av fusionsplan i 14 kap. 9 § aktiebolagslagen som förebild (jfr 23 kap. 14 § i förslaget).

Registreringsanmälan skall handläggas enligt vanliga bestämmelser (jfr 27 kap.). Av 27 kap. 2 § följer att Bolagsverket inte skall registrera delningsplanen om den inte har tillkommit i behörig ordning eller om den till sitt innehåll strider mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen.

Andra stycket innebär att delningsplanen inte behöver registreras och kungöras om delningen berör enbart privata aktiebolag och samtliga aktieägare i bolagen har undertecknat delningsplanen. Skälen till bestämmelsen har behandlats i avsnitt 17.3.2.

När delningsplanen skall underställas bolagsstämman

24 kap. 17 §

Delningsplanen skall underställas bolagsstämman i det överlåtande bolaget.

Om ägare till minst fem procent av samtliga aktier i ett övertagande bolag begär det, skall delningsplanen underställas även bolagsstämman i det övertagande bolaget. En sådan begäran skall göras inom två veckor från det att uppgift att delningsplanen har registrerats har kungjorts enligt 27 kap. 3 §.

Stämman får hållas tidigast en månad eller, om samtliga bolag som deltar i delningen är privata aktiebolag, tidigast två veckor efter det att uppgift om planens registrering har kungjorts.

Första–tredje styckena gäller inte vid delning, där samtliga deltagande bolag är privata aktiebolag och alla aktieägare i bolagen har undertecknat delningsplanen.

(Jfr 21 kap. 10 § första–tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som reglerar i vilken utsträckning en delningsplan skall behandlas på bolagsstämman, går tillbaka på artikel 5.1 första meningen och artikel 6 c) i fissionsdirektivet.

Utgångspunkten för paragrafen är att delningsplanen skall godkännas på visst sätt för att bli gällande.

Vad gäller *överlåtande* bolag är, såsom framgår av *första stycket*, huvudregeln att planen skall godkännas av bolagsstämman. Av *fjärde stycket* följer dock att denna huvudregel inte gäller när samtliga i delningen deltagande bolag – såväl överlåtande som övertagande – är privata aktiebolag och alla aktieägare har undertecknat delningsplanen. I den situationen blir delningsplanen gällande i och med undertecknandet.

I *övertagande* bolag är den outtalade huvudregeln att beslutet om godkännande av planen fattas av bolagets styrelse. I artikel 6 i fissionsdirektivet föreskrivs emellertid att en aktieägarminoritet – vars lägsta storlek i lagstiftningen får bestämmas till högst fem procent – skall ha möjlighet att kräva att bolagsstämman i det övertagande bolaget prövar frågan om delningsplanens godkännande. Därför har i *andra stycket* tagits in en bestämmelse om att en aktieägarminoritet med minst fem procent av aktierna har rätt att begära att frågan om att godkänna

delningsplanen prövas av bolagsstämman. En framställan om detta måste göras inom två veckor, räknat från den dag då aktieägarna antas ha fått kännedom om planen genom den kungörelse som har skett i anslutning till registreringen av planen. Bestämmelsen blir dock inte aktuell om delningen berör enbart privata aktiebolag och samtliga aktieägare har undertecknat delningsplanen. I så fall blir delningsplanen gällande redan genom undertecknandet (jfr fjärde stycket).

Med anledning av artikel 6 i fissionsdirektivet har i *tredje stycket* tagits in en bestämmelse om att bolagsstämman får hållas tidigast en månad efter kungörandet. Direktivbestämmelsen gäller endast publika bolag och det har ansetts motiverat att för det fall delningen berör bara privata aktiebolag uppställa en något kortare tidsfrist, nämligen två veckor. Detta överensstämmer med vad som gäller vid fusion (jfr 23 kap. 15 §).

Tillhandahållande av delningsplanen m.m.

24 kap. 18 §

Om en fråga om godkännande av delningsplan enligt 17 § skall underställas bolagsstämman, gäller följande.

Styrelsen skall hålla planen med bifogade handlingar tillgänglig för aktieägarna under minst en månad eller, om samtliga bolag som deltar i delningen är privata aktiebolag, minst två veckor före den bolagsstämma som skall behandla frågan. Handlingarna skall hållas tillgängliga hos bolaget på den ort där styrelsen har sitt säte. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Om det har inträffat väsentliga förändringar i det överlåtande bolagets tillgångar och skulder efter det att delningsplanen upprättades, skall styrelsen lämna upplysningar om detta på bolagsstämman innan frågan om godkännande av delningsplanen avgörs.

(Jfr 21 kap. 10 § fjärde och femte styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om det material och de uppgifter som skall tillhandahållas aktieägarna före den stämma som, i förekommande fall, skall pröva frågan om godkännande av delningsplanen. Första och andra styckena har utformats på samma sätt som motsvarande bestämmelser i fusionskapitlet. Upplysningsskyldigheten enligt tredje stycket syftar till att ge aktieägarna i överlåtande och övertagande bolag uppdaterad information om det överlåtande bolagets förmögenhetsförhållanden (jfr 11 § andra stycket). Motsvarande bestämmelser i fissionsdirektivet finns i artiklarna 6 b) och 7.3.

Majoritetskrav m.m.

24 kap. 19 §

Ett bolagsstämmbeslut om godkännande av delningsplanen är giltigt endast om det har biträtts av aktieägare med minst två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de aktier som är företrädna vid stämman.

Om det finns flera aktieslag i bolaget, skall vad som föreskrivs i första stycket även tillämpas inom varje aktieslag som är företrätt vid stämman.

Om det överlåtande bolaget är ett publikt aktiebolag och något av de övertagande bolagen är ett privat aktiebolag, är det publika aktiebolagets beslut om godkännande av delningsplanen giltigt endast om det har

biträts av samtliga aktieägare som är närvarande vid bolagsstämman och dessa tillsammans företräder minst nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget.

(Jfr 21 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelserna går tillbaka på artikel 5.1 i fissionsdirektivet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken majoritet som krävs för att bolagsstämman skall kunna fatta ett beslut om delning. Bolagsstämmans beslut om godkännande av delningsplanen är enligt *första stycket* giltigt endast om det har biträts av aktieägare med två tredjedelar av såväl de avgivna rösterna som de vid stämman företrädde aktierna. I bolagsordningen kan uppställas andra, mera långtgående majoritetskrav (se 7 kap. 40 § andra stycket).

Om det finns flera aktieslag i bolaget, måste, enligt *andra stycket*, det i första stycket angivna majoritetskravet även vara uppfyllt inom respektive aktieslag. Motsvarande bestämmelser har tagits in i 20 kap. 5 § (beslut om minskning av aktiekapitalet) och 23 kap. 17 § (beslut om godkännande av fusionsplan).

För det fall det överlåtande bolaget är ett publikt aktiebolag och de övertagande bolagen eller något av dem ett privat bolag gäller enligt *tredje stycket* ett särskilt majoritetskrav i det överlåtande bolaget. Syftet med detta är att förhindra att de särskilda majoritetsregler som gäller för beslut om övergång från publikt till privat aktiebolag (jfr 26 kap. 6 §) kringgås.

24 kap. 20 §

Om någon av de bolagsstämmor som skall godkänna delningsplanen inte godkänner planen i dess helhet, faller frågan om delning.

(Jfr 21 kap. 10 § sjätte stycket i SOU 2001:1.)

I paragrafen sägs att frågan om delning faller om delningsplanen inte godkänns i sin helhet av samtliga de bolagsstämmor som har att ta ställning till planen. För det fall ett eller flera bolags godkännande förenas med tillägg eller förbehåll måste delningsförfarandet enligt 16–18 §§ göras om.

Underrättelse till bolagets kända borgenärer

24 kap. 21 §

När delningsplanen har blivit gällande i samtliga bolag som deltar i delningen, skall vart och ett av dem skriftligen underrätta sina kända borgenärer om beslutet. Underrättelserna skall innehålla uppgift om att bolaget avser att ansöka om tillstånd att verkställa delningsplanen samt uppgift om borgenärernas rätt att motsätta sig att planen verkställs.

Borgenärerna i det övertagande bolaget behöver inte underrättas, om revisorerna i yttrande över delningsplanen har uttalat att de inte har funnit att delningen medför någon fara för dessa borgenärer. Inte heller behöver underrättelse sändas till borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön, pension eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

(Jfr 21 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innehåller bestämmelser om den underrättelse till borgenärerna som skall föregå verkställandet av delningsplanen. Underrättelsen är ett led i det skydd som regelverket tillhandahåller borgenärerna. Frågan har berörts i avsnitt 17.3.2.

Bestämmelserna har utformats på samma sätt som bestämmelserna om underrättelse till borgenärerna vid fusion (jfr 23 kap. 19 §).

Ansökan om tillstånd att verkställa delningsplanen

24 kap. 22 §

Det överlåtande bolaget skall ansöka om tillstånd att verkställa delningsplanen. Ansökan skall göras hos Bolagsverket. Den skall ges in inom en månad efter det att delningsplanen har blivit gällande i samtliga bolag och, om delningsplanen har registrerats enligt 16 §, senast två år efter det att uppgift om att planen har registrerats har kungjorts.

Följande handlingar skall fogas till ansökan:

1. en kopia av delningsplanen,
2. intyg från bolagens styrelser eller verkställande direktörer om att bolagens kända borgenärer har underrättats enligt 21 § och, i sådana fall som avses i 16 § andra stycket, att samtliga aktieägare har undertecknat delningsplanen, och
3. i förekommande fall, en kopia av protokollet från bolagsstämman som avses i 17 §.

Om sökanden inte har bifogat de handlingar som anges i andra stycket, skall Bolagsverket förelägga denne att avhjälpa bristen. Om sökanden inte gör detta, skall ansökan avvisas.

(Jfr 21 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är främst föranledd av de borgenärsskyddsregler som finns i artikel 12 i fissionsdirektivet. Motsvarande bestämmelser avseende fusion finns i 23 kap. 20 §.

24 kap. 23 §

Bolagsverket skall avslå en ansökan enligt 22 §,

1. *vid samtliga slag av delning*: om delningsplanen inte har godkänts i behörig ordning eller till sitt innehåll strider mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen,
2. *vid samtliga slag av delning*: om delningen har förbjudits enligt konkurrenslagen (1993:20) eller enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 av den 20 januari 2004 om kontroll av företagskoncentrationer eller om prövning av delningen pågår enligt konkurrenslagen eller den nämnda förordningen,
3. *vid delning som innebär att ett övertagande bolag nybildas*: om revisorsyttrandena enligt 13 § inte utvisar att den del av det överlåtande bolaget som skall övertas av det nybildade bolaget har ett verkligt värde för detta bolag som uppgår till minst dess aktiekapital,
4. *vid delning enligt 1 § andra stycket 2*: om revisorsyttrandena enligt 13 § inte utvisar att det överlåtande bolaget har full täckning för det bundna egna kapitalet.

Om ansökan inte kan bifallas på grund av att prövning pågår enligt konkurrenslagen eller enligt rådets förordning (EG) nr 139/2004 och prövningen kan antas bli avslutad inom kort tid, får Bolagsverket förklara tillståndsfrågan vilande under högst sex månader.

(Jfr 21 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen behandlar fyra fall då Bolagsverket skall avslå en ansökan om tillstånd att verkställa delningsplanen.

Första stycket 1 motsvarar 23 kap. 21 § första stycket 1 (jfr författningskommentaren till den bestämmelsen).

Första stycket 2 tar sikte på en situation där det överlåtande bolaget har en sådan marknadsposition inom ett verksamhetsområde att en överlåtelse av detta innebär att det övertagande bolaget får eller förstärker sin marknadsposition på ett konkurrensskadligt sätt. Har detta föranlett att delningen har förbjudits enligt konkurrensrättsliga bestämmelser eller om frågan om sådant förbud prövas, skall ansökan om att få verkställa delningsplanen avslås. En motsvarande bestämmelse, såvitt gäller fusion, finns i 23 kap. 21 § första stycket 2.

Syftet med *första stycket 3* är att trygga att ett övertagande bolag som bildas i samband med delningen tillförs en nettoförmögenhet som motsvarar minst aktiekapitalet i bolaget. Detta har föranlett en bestämmelse i 13 § om att de revisorer som granskar delningsplanen därvid också skall uttala sig om värdet av vad som tillförs ett bolag som bildas genom delningen. Av förevarande bestämmelse framgår att Bolagsverket skall avslå en ansökan om verkställande av delningsplanen om revisorernas yttrande inte utvisar att bolaget tillförs tillräckligt kapital.

Också *första stycket 4* anknuter till 13 §. Det har ansetts angeläget att förhindra att möjligheten att dela aktiebolag enligt 1 § andra stycket 2 – dvs. att från ett överlåtande bolag avskilja vissa tillgångar och skulder utan att det överlåtande bolaget därvid upplöses – används för att tömma bolag på erforderligt kapital. En sådan delning får därför genomföras enbart om det överlåtande bolaget – sedan de tillgångar och skulder som skall övertas av annat bolag har räknats bort – har ett eget kapital som minst motsvarar dess aktiekapital och övriga bundna fonder. Vid granskningen enligt 13 § skall revisorerna uttala sig om denna fråga. Om deras yttrande inte utvisar att överlåtande bolag även efter delningen har full täckning för det bundna egna kapitalet, skall Bolagsverket avslå ansökan om tillstånd att verkställa delningsplanen. Med ”full täckning för det bundna egna kapitalet” avses detsamma som i 17 kap. 3 §.

Det kan förekomma att en sådan pågående prövning som enligt första stycket 2 skall föranleda att ansökan avslås kan komma att avslutas inom en nära framtid. För denna situation ger *andra stycket* en möjlighet att vilandeförklara ärendet. En motsvarande bestämmelse finns, såvitt gäller fusion, i 23 kap. 21 §.

Kallelse på bolagens borgenärer

24 kap. 24 §

Om Bolagsverket finner att det inte finns något hinder mot en ansökan enligt 22 §, skall verket kalla bolagens borgenärer. Verket skall dock inte kalla

1. borgenärerna i övertagande bolag, om revisorerna i yttrande över delningsplanen enligt 13 § har uttalat att de inte har funnit att delningen medför någon fara för dessa borgenärer,

2. borgenärer, vilkas anspråk avser en fordran på lön, pension eller annan ersättning som omfattas av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497).

Kallelsen skall innehålla föreläggande för den som vill motsätta sig ansökan att senast viss dag skriftligen anmäla detta. Föreläggandet skall innehålla en upplysning om att han eller hon annars anses ha medgett ansökan.

Bolagsverket skall skyndsamt kungöra kallelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Verket skall vidare skicka en särskild underrättelse om kallelsen till kronofogdemyndigheten i den eller de regioner där bolagens styrelser har sitt säte.

(Jfr 21 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är föranledd av de borgenärsskyddsregler som finns i artikel 12 i fissionsdirektivet. En motsvarande bestämmelse om kallelse på borgenärerna vid fusion finns i 23 kap. 22 § (jfr kommentaren till den paragrafen).

När Bolagsverket skall lämna tillstånd till verkställande av delningsplanen

24 kap. 25 §

Om inte någon av de borgenärer som har blivit kallade enligt 24 § motsätter sig ansökan inom förelagd tid, skall Bolagsverket ge bolagen tillstånd att verkställa delningsplanen. Motsätter sig någon borgenär ansökan, skall verket överlämna ärendet till tingsrätten i den ort där styrelsen i det överlåtande bolaget skall ha sitt säte.

(Jfr 21 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är föranledd av de borgenärsskyddsregler som finns i artikel 12 i fissionsdirektivet. Den har utformats på samma sätt som den motsvarande bestämmelsen i 23 kap. 23 §.

När allmän domstol skall lämna tillstånd till verkställande av delningsplanen

24 kap. 26 §

Om ett ärende om tillstånd till verkställande av delningsplan har överlämnats till allmän domstol enligt 25 §, skall tillstånd lämnas, om det visas att de borgenärer som har motsatt sig ansökan har fått full betalning eller har betryggande säkerhet för sina fordringar. I annat fall skall ansökan avslås.

(Jfr 21 kap. 17 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen är föranledd av de borgenärsskyddsregler som finns i artikel 12 i fissionsdirektivet. Den har utformats på samma sätt som den motsvarande bestämmelsen i 23 kap. 24 §.

Registrering av delningen

24 kap. 27 §

Styrelserna för de övertagande bolagen skall gemensamt anmäla delningen för registrering i aktiebolagsregistret. För bolag som tidigare är

införda i aktiebolagsregistret, skall anmälan även innehålla uppgift om aktiekapitalets ökning. Om bolaget skall nybildas i samband med delningen, skall i anmälan även anges vilka som har utsetts till styrelseledamöter, revisorer och, i förekommande fall, lekmannarevisorer i bolaget.

Anmälan ersätter teckningen av aktierna och skall göras senast två månader från Bolagsverkets tillstånd till verkställighet av delningsplanen eller, när tillstånd har lämnats av allmän domstol, från det att domstolens beslut har vunnit laga kraft. Till anmälan skall fogas ett intyg från en auktoriserad eller godkänd revisor om att det överlåtande bolagets tillgångar har överlämnats till övertagande bolag i enlighet med vad som har angetts i delningsplanen.

(Jfr 21 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen går tillbaka på artikel 16 i fissionsdirektivet. Den motsvarar 23 kap. 25 §.

I *första stycket* anges att styrelserna för de övertagande bolagen gemensamt skall göra anmälan för registrering av delningen. Ofta torde övertagande bolag i anslutning till delningsförfarandet ha beslutat om att ge ut nya aktier, vilka är avsedda att utgöra delningsvederlag. Anmälan av delningen skall i så fall även innefatta uppgift om aktiekapitalökningen.

Av *andra stycket* framgår att anmälan måste göras inom viss tid. Om den tiden har löpt ut, skall Bolagsverket förklara att frågan om delning har fallit (se 29 §) och delningen kan då inte registreras. En annan förutsättning för registrering är att det i registreringsärendet ges in ett revisorsintyg om att de tillgångar som skall övertas från överlåtande bolag har överlämnats till det bolag som enligt delningsplanen skall överta respektive tillgång.

Delningens rättsverkningar

24 kap. 28 §

När en anmälan om delning enligt 27 § registreras, inträder följande rättsverkningar.

1. Det överlåtande bolagets tillgångar och skulder med undantag för skadeståndsanspråk enligt 29 kap. 1–3 §§ som har samband med fusionen övergår till det eller de övertagande bolagen i enlighet med vad som har angetts i delningsplanen.

2. Om aktier ingår i delningsvederlaget, blir aktieägare i det överlåtande bolaget aktieägare i övertagande bolag.

3. Överlåtande bolag, som skall upplösas genom delningen, är upplöst.

4. Övertagande bolag, som skall bildas genom delningen, anses bildade.

Trots bestämmelserna i första stycket kan ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i överlåtande bolag som har upplösts genom delningen begära hos styrelsen att det hålls bolagsstämma för behandling av fråga om talan enligt 29 kap. 7 §. I så fall skall 7 kap. 17 § andra stycket tillämpas. Om sådan talan väcks, gäller 25 kap. 44 § i tillämpliga delar.

(Jfr 21 kap. 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen går tillbaka på artikel 17 i fissionsdirektivet. Den har i väsentliga delar utformats på samma sätt som den motsvarande bestämmelsen i 23 kap. 26 §. I fråga om bestämmelsen i första stycket 1 kan hänvisas till kommentaren till den paragrafen..

24 kap. 29 §

Bolagsverket skall förklara att frågan om delning har fallit, om

1. ansökan enligt 22 § om tillstånd att verkställa delningsplanen inte har gjorts inom föreskriven tid eller en sådan ansökan har avslagits genom beslut som har vunnit laga kraft,
2. anmälan enligt 27 § inte har gjorts inom föreskriven tid, eller
3. Bolagsverket genom beslut som har vunnit laga kraft har avskrivit ett ärende om registrering enligt 27 § eller har vägrat registrering.

(Jfr 21 kap. 20 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 23 kap. 27 § och har samma innebörd.

Ogiltighet

24 kap. 30 §

Talan om upphävande av ett bolagsstämmobeslut om godkännande av delningsplan skall i de fall som avses i 7 kap. 51 § andra stycket väckas inom sex månader från beslutet. Väcks inte talan inom denna tid, är rätten att föra talan förlorad.

Om allmän domstol genom dom eller beslut som har vunnit laga kraft har bifallit en talan om upphävande av ett stämmobeslut om att godkänna en delningsplan, skall delningen gå åter även om det överlåtande bolaget har upplösts. För förpliktelser som har uppkommit genom någon åtgärd på övertagande bolags vägnar efter det att det överlåtande bolaget har upplösts men innan domstolens avgörande har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar, svarar det överlåtande bolaget och de övertagande bolagen solidariskt.

(Jfr 21 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen går tillbaka på artikel 19 i fissionsdirektivet. Den har utformats på samma sätt som 23 kap. 36 §. Jfr kommentaren till den paragrafen och den där gjorda hänvisningen till prop. 1993/94:196.

25 kap. Likvidation och konkurs

Frivillig likvidation

Bolagsstämmans beslut om likvidation

25 kap. 1 §

Bolagsstämman kan besluta att bolaget skall gå i likvidation.

(Jfr 22 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 84).

25 kap. 2 §

Ett beslut av bolagsstämman om likvidation är giltigt, om det har biträttts av aktieägare med mer än hälften av de avgivna rösterna. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Första stycket gäller inte, om annat föreskrivs i bolagsordningen. Även om det i bolagsordningen föreskrivs kvalificerad majoritet för beslut om likvidation, fattas dock ett sådant beslut med sådan majoritet som anges i första stycket, när det finns grund för tvångslikvidation enligt 11, 12 eller 17 §.

(Jfr 22 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 87).

Förslag till beslut

25 kap. 3 §

Om bolagsstämman skall pröva en fråga om likvidation, skall styrelsen eller, om förslaget väcks av någon annan, förslagsställaren upprätta ett förslag till beslut.

I förslaget till beslut skall följande uppgifter anges:

1. skälen för att bolaget skall gå i likvidation och vilka alternativ till likvidation som finns,
2. från vilken dag beslutet om likvidation föreslås gälla,
3. den beräknade tidpunkten för skifte,
4. skifteslikvidens beräknade storlek, samt
5. i förekommande fall, vem som föreslås till likvidator.

(Jfr 22 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 84 f.).

25 kap. 4 §

Om frågan om likvidation inte skall behandlas på årsstämman, skall följande handlingar fogas till förslaget enligt 3 §:

1. en kopia av den årsredovisning som innehåller de senast fastställda balans- och resultaträkningarna, försedd med en anteckning om bolagsstämmans beslut om bolagets vinst eller förlust,
2. en kopia av revisionsberättelsen för det år årsredovisningen avser,
3. en redogörelse, undertecknad av styrelsen, för händelser av väsentlig betydelse för bolagets ställning som har inträffat efter det att årsredovisningen lämnades, samt
4. ett yttrande över den redogörelse som avses i 3, undertecknat av bolagets revisor.

(Jfr 22 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer – med smärre redaktionella ändringar – med 13 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 86).

25 kap. 5 §

Kallelsen till bolagsstämman skall ange det huvudsakliga innehållet i förslaget till beslut om likvidation.

(Jfr 22 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 86).

Tillhandahållande av förslaget till beslut

25 kap. 6 §

Styrelsen skall hålla förslaget till beslut om likvidation, i förekommande fall tillsammans med handlingar som avses i 4 §, tillgängligt för aktieägarna under minst två veckor närmast före den bolagsstämma där frågan om likvidation skall prövas. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress.

Handlingarna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 22 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 87).

Innehållet i bolagsstämmans beslut

25 kap. 7 §

Bolagsstämmans beslut om likvidation skall innehålla de uppgifter som framgår av 3 § andra stycket 2 och, i förekommande fall, 5.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Av paragrafen, som saknar tidigare motsvarighet, framgår vilka av de uppgifter som enligt 3 § skall ingå i förslaget till beslut som också skall ingå i själva beslutet. Det gäller uppgift om den tidpunkt från vilken likvidationsbeslutet skall gälla och – om den frågan har behandlats av stämman – vem som föreslås som likvidator.

Registrering

25 kap. 8 §

Bolagsstämman skall vidta åtgärder för att beslutet om likvidation genast anmäls för registrering i aktiebolagsregistret.

(Jfr 22 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 88).

25 kap. 9 §

Bolagsstämmans beslut om likvidation gäller omedelbart eller från och med den senare dag bolagsstämman bestämmer. Om inte bolagsordningen föreskriver en senare dag, får dagen inte sättas senare än det närmast följande räkenskapsårets första dag. När det finns grund för tvångslikvidation enligt 11, 12 eller 17 §, gäller beslutet alltid omedelbart.

(Jfr 22 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 88). I första meningen har ordet "senare" lagts till för att klargöra att tidpunkten för likvidationens inträde inte får förläggas före beslutsdagen (jfr prop. 2002/03:142 s. 43).

Allmänt om tvångslikvidation

25 kap. 10 §

I 11 § finns bestämmelser om att Bolagsverket i vissa fall skall besluta om likvidation. I 12, 17, 21, 50 och 51 §§ finns bestämmelser om att allmän domstol i vissa fall skall besluta om likvidation.

Bolagsverkets och domstolens beslut skall registreras i aktiebolagsregistret.

(Jfr 22 kap. 20, 21 och 28 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 88 f).

Tvångslikvidation på grund av Bolagsverkets beslut

25 kap. 11 §

Bolagsverket skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om

1. bolaget inte på föreskrivet sätt har kommit in med anmälan till Bolagsverket om sådan behörig styrelse, verkställande direktör, särskild delgivningsmottagare eller revisor som skall finnas enligt denna lag,

2. bolaget inte till Bolagsverket har kommit in med årsredovisning och revisionsberättelse enligt 8 kap. 3 § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554) eller, i förekommande fall, koncernredovisning och koncernrevisionsberättelse enligt 8 kap. 16 § samma lag inom elva månader från räkenskapsårets utgång,

3. bolaget efter beslut om att aktiekapitalet skall vara bestämt i kronor i stället för i euro har ett registrerat aktiekapital eller minimikapital som inte står i överensstämmelse med 1 kap. 5 § eller, i fråga om publika aktiebolag, 14 § och bolaget inte inom sex månader från det att beslutet fick verkan har anmält nödvändiga beslut om ändring i bolagsordningen och om ökning av aktiekapitalet för registrering, eller

4. bolaget på grund av bestämmelserna i 19 kap. 6 eller 16 § är skyldigt att minska aktiekapitalet till ett belopp som understiger lägsta tillåtna aktiekapital enligt 1 kap. 5 § eller, i fråga om publika aktiebolag, 14 §.

Beslut om likvidation skall dock inte meddelas, om likvidationsgrunden har upphört under ärendets handläggning hos Bolagsverket och avgift som har påförts enligt 26 § har betalats.

En fråga om likvidation enligt första stycket prövas av Bolagsverket självmant eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören, en aktieägare, en borgenär eller, i sådana fall

som avses i första stycket 1, någon annan vars rätt är beroende av att det finns någon som kan företräda bolaget. Prop. 2004/05:85

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

(Jfr 22 kap. 21 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 89 f.).

Tvångslikvidation på grund av bestämmelse i bolagsordningen

25 kap. 12 §

Allmän domstol skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om bolaget enligt bolagsordningen är skyldigt att gå i likvidation.

En fråga om likvidation enligt första stycket tas upp av tingsrätten på anmälan av Bolagsverket eller på ansökan av styrelsen, en styrelseledamot, den verkställande direktören eller en aktieägare.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

(Jfr 22 kap. 21 § i SOU 1999:36.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 90).

Tvångslikvidation på grund av kapitalbrist, m.m.

Skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning

25 kap. 13 §

Styrelsen skall genast upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning

1. när det finns skäl att anta att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, eller

2. när det vid verkställighet enligt 4 kap. utsökningsbalken har visat sig att bolaget saknar utmätningsbara tillgångar.

(Jfr 22 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 91 f.).

Kontrollbalansräkningens innehåll

25 kap. 14 §

En kontrollbalansräkning skall upprättas enligt tillämplig lag om årsredovisning. Vid beräkningen av det egna kapitalets storlek får följande justeringar göras.

1. Tillgångar får tas upp till ett högre värde och avsättningar och skulder tas upp till ett lägre värde än i den ordinarie redovisningen, om de värderingsprinciper som används vid upprättande av kontrollbalansräkningen är förenliga med god redovisningssed. Pensionsåtaganden som enligt 8 a § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. har redovisats under en delpost under rubriken Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser får dock inte tas upp till lägre belopp än vad som är tillåtet enligt 7 § samma lag.

2. Tillgångar får redovisas till nettoförsäljningsvärdet.

3. Skulder på grund av statligt stöd för vilket återbetalningsskyldigheten är beroende av bolagets ekonomiska ställning behöver inte redovisas, om stödet, i händelse av konkurs eller likvidation, skall betalas tillbaka först sedan övriga skulder har betalats.

Obeskattade reserver skall delas upp på eget kapital och uppskjuten skatteskuld.

Justeringar enligt första och andra styckena skall redovisas särskilt. Kontrollbalansräkningen skall undertecknas av styrelsen.

(Jfr 22 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som överensstämmer med 13 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 92 f.), innehåller bestämmelser om kontrollbalansräkningens innehåll. Kontrollbalansräkningens primära funktion är att utgöra ett kontrollinstrument och beslutsunderlag för aktieägarna och styrelseledamöterna. Det har mot den bakgrunden inte ansetts lämpligt att, såsom *Patent- och registreringsverket* har förordat, införa ett krav på att kontrollbalansräkningen skall ges in till registreringsmyndigheten.

Första kontrollstämman

25 kap. 15 §

Om kontrollbalansräkningen utvisar att bolagets eget kapital understiger hälften av det registrerade aktiekapitalet, skall styrelsen snarast möjligt utfärda kallelse till en bolagsstämma som skall pröva om bolaget skall gå i likvidation (*första kontrollstämman*). I fråga om beslutsunderlag och kallelse skall bestämmelserna i 3–6 §§ tillämpas.

Kontrollbalansräkningen och ett yttrande av revisorn över denna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 22 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 94 f.).

Andra kontrollstämman

25 kap. 16 §

Om den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den första kontrollstämman inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget skall gå i likvidation, skall bolagsstämman inom åtta månader från den första kontrollstämman på nytt pröva frågan om bolaget skall gå i likvidation (*andra kontrollstämman*). I fråga om beslutsunderlag och kallelse skall bestämmelserna i 3–6 §§ tillämpas.

Styrelsen skall inför den andra kontrollstämman upprätta en ny kontrollbalansräkning enligt 14 § och låta bolagets revisor granska den. Den nya kontrollbalansräkningen och ett yttrande av bolagets revisor över denna skall läggas fram på stämman.

(Jfr 22 kap. 12 § i SOU 1999:36.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 15 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 97 f.).

25 kap. 17 §

Allmän domstol skall besluta att bolaget skall gå i likvidation, om

1. någon andra kontrollstämma inte hålls inom den tid som anges i 16 § första stycket, eller

2. den kontrollbalansräkning som har lagts fram vid den andra kontrollstämman inte har granskats av bolagets revisor eller inte utvisar att det egna kapitalet, beräknat enligt 14 §, vid tiden för stämman uppgick till minst det registrerade aktiekapitalet och stämman inte har beslutat att bolaget skall gå i likvidation.

I sådana fall som avses i första stycket skall styrelsen ansöka hos tingsrätten om beslut om likvidation. Ansökan skall göras inom två veckor från den andra kontrollstämman eller, om en sådan inte har hållits, från den tidpunkt då den senast skulle ha hållits. Frågan om likvidation kan även prövas på ansökan av en styrelseledamot, den verkställande direktören, en revisor i bolaget eller en aktieägare.

Beslut om likvidation skall inte meddelas, om det under ärendets handläggning vid tingsrätten visas att en kontrollbalansräkning som utvisar att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, uppgår till minst det registrerade aktiekapitalet har granskats av bolagets revisor och lagts fram på en bolagsstämma.

Beslutet om likvidation gäller omedelbart.

(Jfr 22 kap. 13 och 20 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i allt väsentligt med 13 kap. 16 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 97 f.). Bestämmelsen i *tredje stycket* har dock ändrats i ett avseende. I den nuvarande lagen anges att likvidationsbeslut kan undvikas om det under handläggningen vid tingsrätten visas att en kontrollbalansräkning med visst innehåll har *fastställts* av bolagsstämman. Ett krav på fastställande av kontrollbalansräkningen i denna situation är emellertid inte konsekvent med övriga bestämmelser om kontrollbalansräkningen. I övriga fall förutsätts nämligen att kontrollbalansräkningen inte fastställs eller godkänns av stämman utan att den endast utgör underlag för stämmans ställningstagande i likvidationsfrågan (jfr prop. 2000/01:150 s. s. 95 f.). I konsekvens härmed föreskrivs i lagförslaget att beslut om likvidation inte skall meddelas om det under handläggningen vid tingsrätten visas att en kontrollbalansräkning som utvisar full täckning av bolagets kapital har granskats av bolagets revisor och lagts fram på en bolagsstämma.

Personligt betalningsansvar för bolagets företrädare

25 kap. 18 §

Om styrelsen har underlåtit att

1. i enlighet med 13 § upprätta och låta bolagets revisor granska en kontrollbalansräkning enligt 14 §,

2. i enlighet med 15 § sammankalla en första kontrollstämma, eller

3. i enlighet med 17 § ansöka hos tingsrätten om att bolaget skall gå i likvidation,

svarar styrelsens ledamöter solidariskt för de förpliktelser som uppkommer för bolaget under den tid som underlåtenheten består.

Den som med vetskap om styrelsens underlåtenhet handlar på bolagets vägnar svarar solidariskt med styrelsens ledamöter för de förpliktelser som därigenom uppkommer för bolaget.

Ansvar enligt första och andra styckena gäller inte för den som visar att han eller hon inte har varit försumlig.

I sådana fall som avses i 13 § 1 gäller ansvaret enligt första stycket 1 endast om bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, understeg hälften av bolagets registrerade aktiekapital vid den tidpunkt då styrelsens skyldighet att upprätta kontrollbalansräkning uppkom. Ansvaret gäller inte om bolagets eget kapital hade stigit över denna gräns efter den angivna tidpunkten men innan kontrollbalansräkningen senast skulle vara upprättad.

(Jfr 22 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 17 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 98 f.).

Personligt betalningsansvar för aktieägare

25 kap. 19 §

En aktieägare som med vetskap om att bolaget är skyldigt att gå i likvidation enligt 17 § första stycket deltar i ett beslut att fortsätta bolagets verksamhet ansvarar solidariskt med dem som svarar enligt 18 § för de förpliktelser som uppkommer för bolaget efter den tidpunkt som anges i 17 § andra stycket.

(Jfr 22 kap. 15 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 18 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 101).

Ansvarsperiodens slut

25 kap. 20 §

Ansvar enligt 18 och 19 §§ omfattar inte förpliktelser som uppkommer sedan

1. en ansökan enligt 17 § andra stycket har gjorts,
2. en kontrollbalansräkning som utvisar att bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, uppgår till det registrerade aktiekapitalet har granskats av bolagets revisor och lagts fram på bolagsstämman, eller
3. bolagsstämman, Bolagsverket eller domstol har beslutat om likvidation.

(Jfr 22 kap. 16 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 19 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 101 f.).

Tvångslikvidation och inlösen på grund av majoritetsmissbruk

Likvidation

25 kap. 21 §

Om en aktieägare genom att missbruka sitt inflytande i bolaget uppsåtligen har medverkat till en överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen, kan allmän domstol på talan av ägare till en tiondel av samtliga aktier besluta att bolaget skall gå i

likvidation, om det finns särskilda skäl till det på grund av missbrukets långvarighet eller någon annan anledning.

Om en aktieägare, sedan en talan enligt första stycket har väckts, för sin del återkallar talan, kan övriga aktieägare som har väckt talan följa denna.

(Jfr 22 kap. 17 § första stycket och 19 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer, med en mindre redaktionell ändring, med 13 kap. 20 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 102 f.).

Inlösen av aktier

25 kap. 22 §

I det fall som avses i 21 § kan domstolen på yrkande av bolaget i stället för att besluta om likvidation ålägga bolaget att inom viss tid lösa in kärandens aktier. Om bolaget inte löser in aktierna inom den tid som domstolen har fastställt, skall domstolen på talan av den vars aktier skulle ha lösts in besluta att bolaget skall gå i likvidation.

När domstolen prövar bolagets yrkande skall den ta särskild hänsyn till de anställdas och borgenärernas intressen. Inlösen får inte ske om bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, efter inlösen skulle understiga hälften av det registrerade aktiekapitalet.

(Jfr 22 kap. 18 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 21 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 103).

Syssloman

25 kap. 23 §

Om talan har väckts enligt 21 § och det finns en påtaglig risk att fortsatt missbruk väsentligt skadar kärandens rätt, får domstolen utse en eller flera sysslomän att i styrelsens och den verkställande direktörens ställe förvalta bolaget till dess att domstolens beslut i frågan om likvidation har vunnit laga kraft. Beslutet att utse en syssloman gäller omedelbart. Beslutet skall registreras i aktiebolagsregistret.

(Jfr 22 kap. 17 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 22 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 103 f.).

Handläggningen av frågor om likvidation

Handläggning hos Bolagsverket

25 kap. 24 §

I ett ärende enligt 11 § skall Bolagsverket förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande eller efterfrågade handlingar till verket inom en viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Bolagsverket skall kun-

göra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst en månad före utgången av den utsatta tiden. Prop. 2004/05:85

(Jfr 22 kap. 23 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 23 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 104).

Handläggning hos allmän domstol

25 kap. 25 §

I ett ärende enligt 12 eller 17 § skall domstolen förelägga bolaget samt aktieägare och borgenärer som vill yttra sig i ärendet att komma in med ett skriftligt yttrande till domstolen inom en viss tid. Föreläggandet skall delges bolaget, om det kan ske på annat sätt än enligt 15–17 §§ delgivningslagen (1970:428). Domstolen skall kungöra föreläggandet i Post- och Inrikes Tidningar minst en månad före utgången av den utsatta tiden.

(Jfr 22 kap. 22 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 24 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 105 f.).

Avgift

25 kap. 26 §

Om Bolagsverket självmant meddelar bolaget ett likvidationsföreläggande som grundar sig på 11 § första stycket 1, skall bolaget förpliktas att betala en särskild avgift för kostnaderna i likvidationsärendet.

Bolaget får förpliktas att betala en avgift enligt första stycket endast om Bolagsverket senast sex veckor innan föreläggandet meddelades har skickat en påminnelse till bolaget på dess senast anmälda postadress om den brist som föreläggandet avser. Påminnelsen skall innehålla en upplysning om att bolaget kan bli skyldigt att betala en avgift om bristen inte avhjälps.

Om det kommer fram i likvidationsärendet att det inte fanns grund för tvångslikvidation när föreläggandet meddelades, skall avgiftsbeslutet upphävas.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgiftens storlek.

(Jfr 22 kap. 26 § första–tredje och femte styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer, med smärre redaktionella ändringar, med 13 kap. 25 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 105 f.).

25 kap. 27 §

Bolaget skall befrias från avgiften enligt 26 § om den underlåtenhet som har föranlett avgiften framstår som ursäktlig med hänsyn till omständigheter som bolaget inte har kunnat råda över. Bolaget skall också befrias från avgiften om det framstår som uppenbart oskäligt att ta ut den.

Bestämmelserna om befrielse från avgift skall beaktas även om något yrkande om detta inte har framställts, om det föranleds av vad som har förekommit i ärendet.

Om en avgift inte har betalats efter betalningsuppsmaning, skall avgiften lämnas för indrivning. Regeringen får föreskriva att indrivning inte behöver begäras för ringa belopp.

Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

(Jfr 23 kap. 26 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 26 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 106). I den nuvarande lagen talas om ”eftergift av avgift”. Begreppet ”befrielse från avgift” i lagförslaget är inte avsett att ha annan innebörd.

Beslut om att utse eller entlediga en likvidator

Beslut att utse en likvidator

25 kap. 28 §

En domstol skall utse en eller flera likvidatorer när den beslutar om likvidation.

Bolagsverket skall utse en eller flera likvidatorer när

1. verket beslutar om likvidation,
2. verket har registrerat ett beslut om likvidation enligt 8 §, och
3. ett bolag i likvidation i annat fall saknar en till registret anmäld behörig likvidator.

Ett beslut att utse en likvidator skall registreras.

Den som utses till likvidator skall vara lämplig för uppdraget. Den som har ingått i bolagets ledning eller som genom aktieinnehav har utövat ett bestämmande inflytande över bolaget får utses till likvidator endast om det finns särskilda skäl.

(Jfr 22 kap. 27 och 28 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 27 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 102 f.). Uttrycket ”förordna likvidator” har ersatts av ”utse likvidator”.

Beslut att entlediga en likvidator

25 kap. 29 §

Om en likvidator begär att få avgå och visar skäl till det, skall likvidatorn entledigas. En likvidator skall också entledigas om han eller hon inte är lämplig eller av någon annan orsak bör skiljas från uppdraget.

En likvidator entledigas av domstol eller, om likvidatorn har utsetts av Bolagsverket och själv begär att bli entledigad, av Bolagsverket.

En ansökan om att domstol skall besluta om entledigande kan göras av Bolagsverket, likvidatorn, en aktieägare eller någon annan vars rätt är beroende av likvidationen.

Den som entledigar en likvidator skall genast utse en ny. Detta gäller dock inte om det finns någon annan likvidator och det inte kan anses nödvändigt att utse en ny likvidator i den entledigades ställe.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 28 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 107 f.).

*Likvidatorns ställning**25 kap. 30 §*

En likvidator träder i styrelsens och den verkställande direktörens ställe och har i uppdrag att genomföra likvidationen. Bestämmelserna om styrelse och styrelseledamöter i denna lag och tillämplig lag om årsredovisning gäller även i fråga om likvidatorn, om inte annat följer av detta kapitel.

Om bolagsstämman har beslutat att bolaget skall gå i likvidation, företräds bolaget av styrelsen och, i förekommande fall, den verkställande direktören till dess att en likvidator har utsetts.

(Jfr 22 kap. 29 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 29 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 108 f.).

*Revision och annan granskning under likvidationen**25 kap. 31 §*

Uppdrag att vara revisor, lekmannarevisor eller särskild granskare upphör inte genom att bolaget går i likvidation. Bestämmelserna i 9 och 10 kap. skall tillämpas under likvidationen.

Revisorn skall i revisionsberättelsen uttala sig om huruvida likvidationen fördröjs i onödan.

(Jfr 22 kap. 30 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 30 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 109).

*Bolagsstämmans ställning under likvidationen**25 kap. 32 §*

Bestämmelserna i denna lag om bolagsstämma gäller även under likvidationen, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel eller av ändamålet med likvidationen.

(Jfr 22 kap. 31 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 31 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 109 f.).

*Redovisning för tiden innan likvidator utsågs**25 kap. 33 §*

När bolaget har gått i likvidation och en likvidator har utsetts, skall styrelsen och den verkställande direktören genast redovisa sin förvaltning av bolagets angelägenheter under den tid för vilken redovisningshandlingar inte förut har lagts fram på bolagsstämma. Redovisningen skall upprättas enligt tillämplig lag om årsredovisning och granskas enligt bestämmelserna om revision i 9 kap. denna lag. Redovisningen och revisionsberättelsen skall läggas fram på bolagsstämma så snart det kan ske. Bestämmelserna i 7 kap. 11 § 3 och 25 § om stämmans behandling

av frågan om ansvarsfrihet och om tillhandahållande av handlingar inför stämman skall tillämpas.

Om den tid som redovisningen skall avse omfattar även föregående räkenskapsår, skall det upprättas en särskild redovisning för det året och, om bolaget är ett moderbolag som är skyldigt att upprätta koncernredovisning, en särskild koncernredovisning.

(Jfr 22 kap. 32 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 13 kap. 32 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 110.). I *första stycket* andra–fjärde meningarna har klarlagts att den framlagda redovisningen skall granskas enligt lagens bestämmelser om revision. Det har också klargjorts att den stämma där redovisningen läggs fram skall besluta i fråga om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna och den verkställande direktören samt att aktieägarna inför stämman skall ha rätt att ta del av redovisningen och revisionsberättelsen (jfr prop. 1975:103 s. 509).

Kallelse på okända borgenärer

25 kap. 34 §

Likvidatorn skall snarast efter det att han eller hon har tillträtt ansöka om kallelse på bolagets okända borgenärer enligt lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer.

(Jfr 22 kap. 33 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 33 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 102 f.). Ordet ”genast” i den tidigare lagtexten har bytts ut mot ”snarast efter det att han eller hon har tillträtt”. Ändringen har gjorts i förtydligande syfte. Någon ändring i sak är inte avsedd (jfr Lindskog, Aktiebolagslagen 12:e och 13:e kap. Kapitalskydd och likvidation, 2 uppl., s. 312, även prop. 1975:103 s. 774). Vidare har det klargjorts att kallelsen på okända borgenärer skall ske enligt lagen (1981:131) om kallelse på okända borgenärer.

Avvecklingen av rörelsen

25 kap. 35 §

Så snart det kan ske skall likvidatorn genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt förvandla bolagets egendom till pengar, i den utsträckning det behövs för likvidationen, samt betala bolagets skulder. Bolagets rörelse får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling eller för att de anställda skall få skälig tid att skaffa sig ny anställning.

(Jfr 22 kap. 34 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 34 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 110 f.).

25 kap. 36 §

Om bolaget är på obestånd, skall likvidatorn ansöka om att bolaget försätts i konkurs.

(Jfr 22 kap. 42 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 35 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 111). I den nuvarande lagen uppställs emellertid som ytterligare en förutsättning för att likvidatorn skall vara skyldig att ansöka om konkurs att bolaget inte kan betala likvidationskostnaderna. Efter synpunkter från *Lagrådet* har någon motsvarande förutsättning inte tagits in i lagförslaget. Det har ansetts att, om bolaget är på obestånd, konkurslagens regler om utseende av konkursförvaltare, undersökning av ekonomisk brottslighet m.m. är att föredra framför likvidationsreglerna, oavsett om bolaget kan betala likvidationskostnaderna.

Redovisning under likvidationen

25 kap. 37 §

Likvidatorn skall för varje räkenskapsår upprätta en årsredovisning, som skall läggas fram på årsstämman. I fråga om stämman och redovisningen skall följande bestämmelser inte tillämpas:

7 kap. 11 § 2 denna lag,

2 kap. 1 § andra stycket, 5 kap. 18–25 §§, 6 kap. 2 och 5 §§ årsredovisningslagen (1995:1554), samt

5 kap. 2 § 3 och 6 kap. 3 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

I balansräkningen får det egna kapitalet tas upp i en post. Balansräkningen skall innehålla uppgift om aktiekapitalet, i förekommande fall fördelat på olika aktieslag.

En tillgång får inte tas upp till högre värde än den beräknas inbringa efter avdrag för försäljningskostnaderna. Om en tillgång kan beräknas inbringa ett väsentligt högre belopp än det värde som tas upp i balansräkningen, skall det beräknade beloppet anges särskilt vid tillgångsposten. Om en skuld eller likvidationskostnad kan beräknas kräva ett belopp som väsentligt avviker från vad som har redovisats som skuld, skall det beräknade beloppet anges vid skuldposten.

Bestämmelserna om koncernredovisning och om delårsrapport i tillämplig lag om årsredovisning skall inte tillämpas på bolag i likvidation.

(Jfr 22 kap. 35 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 36 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 111).

Skifte

25 kap. 38 §

När den anmälningstid som har satts ut i kallelsen på okända borgenärer har löpt ut och alla kända skulder har betalats, skall likvidatorn skifta bolagets återstående tillgångar. Om det råder tvist om en skuld eller om en skuld inte har förfallit till betalning eller av annan orsak inte kan

betalas, skall pengar sättas av till betalning av skulden och återstoden skiftas. Prop. 2004/05:85

(Jfr 22 kap. 36 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 37 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 102 f.).

Talan mot skifte

25 kap. 39 §

En aktieägare som är missnöjd med skiftet får väcka talan mot bolaget senast tre månader efter det att slutredovisning enligt 40 § lades fram på bolagsstämma.

Om skiftet ändras till följd av en talan enligt första stycket, skall den som har uppburit för mycket återbära överskjutande del. På värdet av den egendom som skall återbäras skall mottagaren betala ränta enligt 5 § räntelagen (1975:635) från det att egendomen lämnades ut till dess att ränta skall betalas enligt 6 § räntelagen till följd av 3 eller 4 § samma lag. Om det uppkommer brist vid återbäringen, är de personer som har medverkat till skiftet ansvariga för denna enligt bestämmelserna i 17 kap. 7 §.

(Jfr 22 kap. 37 § i SOU 2001:1.)

Paragrafens första stycke motsvarar 13 kap. 38 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 112). Andra stycket saknar tidigare motsvarighet.

I paragrafens *första stycke* har uttrycket ”kandra skifte” utgått. Någon ändring i sak är inte avsedd.

I *andra stycket* har, på inrådan av *Lagrådet*, tagits in en bestämmelse om återbäringsplikt. Bestämmelsen innebär att en aktieägare vars lott minskar till följd av att en annan aktieägare får bifall till en talan enligt förevarande paragraf blir skyldig att återbära ”överskottet”. Detta överensstämmer med hittills gällande rätt (se 12 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen, jfr prop. 1975:103 s. 512). Återbäringsplikten gäller oberoende av om mottagaren har varit i ond tro eller ej. Liksom vid återbäring av olovliga värdeöverföringar skall den återbäringskyldige även betala ränta.

Om den återbäringspliktige inte förmår återbetala hela eller del av beloppet, kan den som har medverkat till skiftet, dvs. främst likvidatorn men även annan som har varit denne behjälplig, bli bristtäckningsansvarig. Även detta överensstämmer med gällande rätt (jfr prop. 1975:103 s. 512). I subjektivt hänseende gäller därvid detsamma som enligt 17 kap. 7 §, varvid likvidatorn blir att jämställa med en styrelseledamot (se 30 §).

Lagrådet har vidare tagit upp vissa processuella frågor kring en talan enligt denna paragraf. Eftersom talan förs mot bolaget, kommer en dom, enligt *Lagrådets* uppfattning, knappast vara bindande mot andra aktieägare än den som har fört talan, om dessa inte har intervenerat i processen med ställning som part. En som blir förfördelad genom domen borde således, enligt *Lagrådet*, kunna väcka talan mot bolaget och kunna för sin del återställa det ursprungliga skiftet. Bolaget kommer då inte att kunna fullgöra enligt båda domarna. För att råda bot på detta problem har *Lagrådet* föreslagit ett par olika alternativ. Båda alternativen skulle

emellertid kräva tillägg och förändringar utöver vad det finns beredningsunderlag för i detta lagstiftningsärende. Med hänsyn härtill och då den nuvarande regleringen, såvitt är känt, inte har inneburit några problem i praktiken har bestämmelserna i detta avseende lämnats oförändrade.

Slutredovisning

25 kap. 40 §

När uppdraget som likvidator har fullgjorts, skall likvidatorn så snart som möjligt lämna slutredovisning för förvaltningen genom en förvaltningsberättelse som avser likvidationen i dess helhet. Berättelsen skall även innehålla en redogörelse för skiftet. Tillsammans med berättelsen skall lämnas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden.

Berättelsen och redovisningshandlingarna skall lämnas till bolagets revisor. Revisorn skall inom en månad därefter lämna en revisionsberättelse över slutredovisningen och förvaltningen under likvidationen.

När revisionsberättelsen har lämnats till likvidatorn, skall han eller hon genast kalla aktieägarna till en bolagsstämma för granskning av slutredovisningen. Förvaltningsberättelsen med bifogade redovisningshandlingar och revisionsberättelsen skall hållas tillgängliga hos bolaget för aktieägarna. Kopior av handlingarna skall genast och utan kostnad för mottagaren sändas till de aktieägare som begär det och uppger sin postadress. Handlingarna skall läggas fram på stämman.

Bolagsstämman skall fatta beslut angående ansvarsfrihet för likvidatorn. I fråga om beslutet gäller bestämmelserna i 7 kap. 14 § andra stycket.

(Jfr 22 kap. 38 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 13 kap. 39 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 113.).

Bolagets upplösning

25 kap. 41 §

När likvidatorn har lagt fram slutredovisningen, är bolaget upplöst. Likvidatorn skall genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret. Kopior av de handlingar som anges i 40 § tredje stycket skall bifogas anmälan.

(Jfr 22 kap. 39 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 40 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 113.).

Preskription av rätt till andel i tillgångarna

25 kap. 42 §

En aktieägare som inte inom fem år efter det att slutredovisningen lades fram på bolagsstämma anmäler sig för att lyfta vad han eller hon har fått vid skiftet förlorar sin rätt till andel i de skiftade tillgångarna. Med tillämpning av 44 § skall kvarvarande tillgångar då skiftas mellan bolagets övriga aktieägare. Om tillgångarna är av obetydligt värde, kan allmän domstol på anmälan av likvidatorn besluta att tillgångarna skall tillfalla Allmänna arvsfonden.

(Jfr 22 kap. 40 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 41 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 113 f.).

Skadeståndstalan

25 kap. 43 §

Trots bestämmelserna i 41 § kan ägare till en tiondel av samtliga aktier hos likvidatorn begära bolagsstämma för behandling av en fråga om talan om skadestånd till bolaget enligt 29 kap. 1–3 §§. I så fall skall bestämmelsen i 7 kap. 17 § andra stycket tillämpas.

(Jfr 22 kap. 41 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer, med någon redaktionell ändring, med 13 kap. 42 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 114).

Fortsatt likvidation

25 kap. 44 §

Om en tillgång framkommer för bolaget efter dess upplösning enligt 41 § eller om talan väcks mot bolaget eller det av annat skäl uppkommer behov av en likvidationsåtgärd, skall likvidationen fortsätta.

Likvidatorn skall genast anmäla den fortsatta likvidationen för registrering i aktiebolagsregistret. Kallelse till den första bolagsstämman efter återupptagandet skall ske enligt bolagsordningen. Dessutom skall skriftlig kallelse sändas till varje aktieägare vars postadress är införd i aktieboken eller på annat sätt känd för bolaget.

Om den tillgång som avses i första stycket är av obetydligt värde, kan allmän domstol på anmälan av likvidatorn besluta att tillgången i stället skall tillfalla Allmänna arvsfonden.

(Jfr 22 kap. 43 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 43 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 114 f.).

Upphörande av likvidation

25 kap. 45 §

Om bolaget har gått i likvidation på grund av bolagsstämmans beslut eller, i de fall som avses i 17 § och 51 § första stycket, på grund av domstols beslut, kan stämman sedan bolagets revisor har yttrat sig besluta att likvidationen skall upphöra och bolagets verksamhet återupptas. Ett sådant beslut får dock inte fattas, om

1. det finns grund för tvångslikvidation enligt 11 eller 12 §,
2. bolagets eget kapital, beräknat enligt 14 §, enligt revisorns yttrande inte uppgår till det registrerade aktiekapitalet, eller
3. utskiftning har ägt rum.

När bolagsstämman beslutar att likvidationen skall upphöra, skall den samtidigt välja styrelse.

Likvidatorn skall se till att beslutet om att likvidationen skall upphöra och valet av styrelse genast anmäls för registrering i aktiebolagsregistret. Beslutet får inte verkställas förrän det har registrerats.

(Jfr 22 kap. 44 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 44 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 115).

25 kap. 46 §

Om ett likvidationsbeslut som har gått i verkställighet har blivit upphävt genom en domstols dom eller beslut som har vunnit laga kraft, skall likvidatorn genast anmäla detta för registrering i aktiebolagsregistret samt, om det upphävda likvidationsbeslutet är sådant som avses 11, 12, 17 eller 21 §, kalla till bolagsstämma för val av styrelse.

(Jfr 22 kap. 45 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i allt väsentligt med 13 kap. 45 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 115). Kravet på att likvidatorn skall kalla till bolagsstämma efter ett upphävt likvidationsbeslut har dock begränsats till att gälla sådana beslut som avses i 11, 12, 17 och 21 §§. Om det upphävda likvidationsbeslutet i stället är av sådant slag som avses i 50 eller 51 § skall likvidatorn däremot inte kalla till bolagsstämma, eftersom bolaget i båda dessa situationer är att anse som upplöst (jfr 11 kap. 17 § lagen [1987:667]) om ekonomiska föreningar).

25 kap. 47 §

När en likvidation har upphört enligt 45 eller 46 §, skall 40 § tillämpas. Kopior av de handlingar som anges i 40 § tredje stycket skall ges in till Bolagsverket.

(Jfr 22 kap. 46 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 46 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 117).

Konkurs

Registrering

25 kap. 48 §

Beslut om konkurs och beslut om företagsrekonstruktion skall registreras i aktiebolagsregistret.

(Jfr 22 kap. 47 § första och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 47 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 116).

Företrädare för bolaget i dess egenskap av konkursgäldenär

25 kap. 49 §

Under konkursen företräds bolaget som konkursgäldenär av den styrelse och verkställande direktör eller de likvidatorer som fanns vid konkursens början. Bestämmelserna i denna lag om rätt att avgå, om entledigande och om nytillsättning gäller dock även under konkursen.

(Jfr 22 kap. 47 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 48 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 117).

Bolagets upplösning efter konkurs

25 kap. 50 §

Om bolaget är försatt i konkurs och denna avslutas utan överskott, är bolaget upplöst när konkursen avslutas. Finns det efter konkursens avslutande tillgångar som inte omfattas av konkursen eller väcks talan mot bolaget eller uppkommer det av annat skäl behov av en likvidationsåtgärd, skall allmän domstol på ansökan av den som berörs besluta om likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart. Kallelse till den första bolagsstämman efter beslutet skall ske enligt 44 § andra stycket.

(Jfr 22 kap. 48 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med 13 kap. 49 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 117). Efter påpekande från *Lagrådet* har paragrafen utformats så att beslut om likvidation skall fattas inte bara om det efter konkursens avslutande återstår tillgångar som inte omfattas av konkursen utan även om talan väcks mot bolaget eller det av annat skäl uppkommer behov av en likvidationsåtgärd. Detta överensstämmer med vad som föreskrivs i 44 § beträffande fortsatt likvidation med den enda skillnaden att fortsatta likvidationsåtgärder i detta fall är beroende av ett särskilt beslut av domstol.

Likvidation efter överskottskonkurs m.m.

25 kap. 51 §

Om en konkurs avslutas med överskott eller läggs ned efter frivillig uppgörelse eller om egendomen i konkursboet återställs till bolaget till följd av att ackord har fastställts, skall allmän domstol i samband med att konkursen avslutas besluta att bolaget skall gå i likvidation. Ett sådant beslut gäller omedelbart.

Var bolaget i likvidation när det försattes i konkurs, skall likvidationen fortsätta enligt 44 §, om konkursen avslutas på det sätt som anges i första stycket.

(Jfr 22 kap. 48 § andra och tredje styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 13 kap. 50 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 2000/01:150 s. 117 f.).

26 kap. Byte av bolagskategori

Byte från privat till publikt aktiebolag

26 kap. 1 §

Ett beslut om att ett privat aktiebolag skall bli publikt fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 7 kap. om ändring av bolagsordningen.

(Jfr 23 kap. 1 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 17 kap. 1 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 202 f.). Hänvisningen till bestämmelserna i 7 kap. om ändring av bolagsordningen innebär bl.a. att kallelse skall ske på visst sätt (jfr 7 kap. 23 §) och att beslutet kräver kvalificerad majoritet (jfr 7 kap. 42 §).

26 kap. 2 §

Om den bolagsstämma som skall besluta om byte enligt 1 § hålls senare än sex månader efter utgången av det senaste räkenskapsår för vilket årsredovisning och revisionsberättelse har lämnats, skall det på bolagsstämman läggas fram uppgifter motsvarande delårsrapport enligt 9 kap. 3 § första stycket och 4 § årsredovisningslagen (1995:1554). I fråga om bolag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall uppgift också lämnas om utvecklingen av bolagets inlåning och utlåning. Uppgifterna skall avse tiden från utgången av nämnda räkenskapsår till en dag som infaller tidigast tre månader före dagen för bolagsstämman.

(Jfr 23 kap. 1 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar väsentligen 17 kap. 1 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 202 f.). Kravet på att det skall lämnas uppgifter motsvarande delårsrapport har dock lättats upp på samma sätt som i bestämmelserna om fusion (jfr 23 kap. 10 §); det skall inte längre vara nödvändigt att lämna några koncernupplysningar. Därutöver har det gjorts vissa ändringar av redaktionell karaktär.

26 kap. 3 §

Ett beslut enligt 1 § skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret.

Beslutet får registreras endast om

1. bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst det belopp som anges i 1 kap. 14 §,
2. ett yttrande visas upp, undertecknat av en auktoriserad eller godkänd revisor eller ett registrerat revisionsbolag, av vilket det framgår att det finns täckning för det registrerade aktiekapitalet, och
3. bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 28 kap. 1 och 7 §§ om ett publikt aktiebolags firma.

(Jfr 23 kap. 1 § tredje stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 17 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 202 f.). Den anger förutsättningarna för att ett beslut om byte från privat till publikt aktiebolag skall kunna registreras.

Av *första stycket* framgår att bolaget är skyldigt att anmäla beslutet för registrering. Någon särskild tidsrymd inom vilken en sådan anmälan måste göras har inte föreskrivits. Beslutet får emellertid, såsom framgår av 4 §, inte verkan förrän registrering har skett.

En första förutsättning för att registrering skall kunna ske är, enligt *andra stycket 1*, att bolagets registrerade aktiekapital uppgår till minst det belopp som ett publikt aktiebolag skall ha som aktiekapital. Om bolaget dittills har haft ett registrerat aktiekapital som är lägre än så, måste

bolaget alltså besluta om ökning av aktiekapitalet och detta beslut måste registreras senast vid den tidpunkt då beslutet om byte skall registreras. Beslutet om att öka aktiekapitalet kan i sin tur förutsätta att bolaget beslutar om ändring av bolagsordningens bestämmelser om aktiekapitalets storlek. Med anledning av vad *Svenska Bankföreningen* har uttalat i sitt remissvar över kommitténs förslag bör det understrykas att det inte finns något hinder mot att fatta alla tre besluten – byte av bolagskategori, ökning av aktiekapitalet och ändring av bolagsordningen – vid en och samma bolagsstämma.

En andra förutsättning för registrering av beslutet om byte är, såsom framgår av *andra stycket 2*, att det i registreringsärendet företes ett revisorsyttrande av vilket framgår att det finns täckning för det registrerade aktiekapitalet. Med ”det registrerade aktiekapitalet” avses här – liksom i punkten 1 – det aktiekapital som är registrerat när registreringsanmälan avseende bytet av bolagskategori prövas. Revisorn skall således uttala sig om huruvida det finns täckning för det aktiekapital som förutsätts vara registrerat vid tidpunkten för registreringen av beslutet om byte av bolagskategori.

Den tredje förutsättningen för registrering är, såsom framgår av *andra stycket 3*, att bolagets firma inte strider mot föreskrifterna om ett publikt aktiebolags firma i 28 kap.

26 kap. 4 §

Ett privat aktiebolag skall anses ha blivit publikt när beslutet om att bolaget skall vara publikt har registrerats.

(Jfr 23 kap. 1 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 17 kap. 1 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 202 f.), anger vid vilken tidpunkt ett privat aktiebolags beslut att bli publikt får verkan. I lagrådsremissens förslag – liksom i gällande rätt – uppställdes som en ytterligare förutsättning för detta att ”bolagsordningen uppfyller de bestämmelser som gäller för publika aktiebolag.” Såsom *Lagrådet* har påpekat kan emellertid detta innebära att kategoribyte har skett trots att uppgift om detta har registrerats. En sådan ordning är mindre lämplig, eftersom tredje man bör kunna lita på registreringen. Det särskilda kravet på att bolagsordningen måste uppfylla de bestämmelser som gäller för publika aktiebolag har därför inte tagits med i det slutliga lagförslaget. En annan sak är att Bolagsverket i registreringsärendet skall se till att bolagets firma uppfyller föreskrifter om publika aktiebolags firma (jfr 3 §).

26 kap. 5 §

Bestämmelserna i 2 kap. 29–31 §§ tillämpas också när ett aktiebolag som har blivit publikt enligt 4 § inom två år från registreringen av beslutet träffar avtal som avses i 2 kap. 29 §.

(Jfr 23 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 17 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 205.).

26 kap. 6 §

Ett beslut om att ett publikt aktiebolag skall bli privat fattas av bolagsstämman enligt bestämmelserna i 7 kap. om ändring av bolagsordningen. Beslutet är dock giltigt endast om det har biträttits av samtliga aktieägare som är närvarande vid bolagsstämman och dessa tillsammans företräder minst nio tiondelar av samtliga aktier i bolaget.

(Jfr 23 kap. 3 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 17 kap. 2 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 204 f.).

26 kap. 7 §

Ett beslut enligt 6 § skall anmälas för registrering i aktiebolagsregistret. Beslutet får registreras endast om bolagets firma inte strider mot föreskrifterna i 28 kap. 1 och 2 §§ om ett privat aktiebolags firma.

(Jfr 23 kap. 3 § andra stycket första meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 17 kap. 2 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 204 f.).

26 kap. 8 §

Ett publikt aktiebolag skall anses ha blivit privat när beslutet om byte till privat aktiebolag har registrerats.

(Jfr 23 kap. 3 § andra stycket andra meningen i SOU 2001:1.)

Paragrafen, som motsvarar 17 kap. 2 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1993/94:196 s. 204 f.), anger när ett publikt aktiebolags beslut att bli privat får verkan. Den har, med anledning av synpunkter från *Lagrådet*, justerats på samma sätt som 4 § (se kommentaren till den paragrafen).

27 kap. Registrering**Aktiebolagsregistret***27 kap. 1 §*

Bolagsverket skall föra ett aktiebolagsregister för registrering enligt denna lag eller annan författning.

Av 13 kap. 1 § första stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse framgår att bankaktiebolag skall registreras i bankregistret. När det i denna lag hänvisas till aktiebolagsregistret, skall hänvisningen beträffande bankaktiebolag avse bankregistret.

(Jfr 24 kap. 1 och 2 §§ i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 1 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 557 och prop. 1999/2000:131 s. 151 samt, såvitt avser andra stycket, prop. 1997/98:166 s. 196 och prop. 2002/03:139).

Handläggning av registreringsärenden

27 kap. 2 §

Om den som har gjort en registreringsanmälan inte har följt vad som gäller om anmälan, skall Bolagsverket förelägga honom eller henne att yttra sig i frågan eller vidta rättelse inom viss tid. Detsamma gäller, om verket finner att det beslut som anmäls för registrering eller en handling som bifogas anmälan

1. inte har tillkommit i behörig ordning,
2. till sitt innehåll strider mot lag eller annan författning eller mot bolagsordningen, eller
3. i något viktigare hänseende är otydligt eller vilseledande formulerat.

Om den som har gjort anmälan inte följer ett föreläggande enligt första stycket, skall anmälan skrivas av. En upplysning om detta skall tas in i föreläggandet.

Om det även sedan anmälaren har yttrat sig finns hinder för registrering som anmälaren har haft tillfälle att yttra sig över, skall Bolagsverket vägra registrering. Om det finns skäl för det, får dock verket ge den som har gjort anmälan tillfälle att yttra sig på nytt innan beslut fattas i ärendet.

Trots bestämmelserna i första–tredje styckena får ett bolagsstämmo-beslut registreras, om det enligt 7 kap. 51 § första stycket inte längre är möjligt att föra talan mot beslutet.

(Jfr 24 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 4 § första och andra styckena i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 558 f.). Texten har jämkats i redaktionellt avseende. Några ändringar i sak är inte avsedda.

Bestämmelsen om avisering i tredje stycket i den nuvarande 18 kap. 4 § kommer att tas in i förordning.

Kungörande i Post- och Inrikes Tidningar

27 kap. 3 §

Bolagsverket skall genast kungöra i Post- och Inrikes Tidningar vad som har registrerats i aktiebolagsregistret. Beslut om konkurs eller företagsrekonstruktion skall dock inte kungöras enligt denna lag.

En kungörelse som avser en ändring i ett förhållande som tidigare har förts in i registret skall endast ange ändringens art.

(Jfr 24 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med redaktionella ändringar, 18 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr, såvitt avser första stycket, prop. 1975:103 s. 557 f. och, såvitt avser andra stycket, prop. 1984/85:38 s. 9).

27 kap. 4 §

Det som enligt denna lag eller särskilda bestämmelser har förts in i aktiebolagsregistret skall anses ha kommit till tredje mans kännedom, om det enligt 3 § har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar. Detta gäller dock inte beträffande rättshandlingar eller andra åtgärder som har vidtagits före den sextonde dagen efter kungörandet, om tredje man visar att det var omöjligt för honom eller henne att känna till det som har kungjorts.

I fråga om rättshandlingar och andra åtgärder som har vidtagits innan sådant kungörande som avses i första stycket har skett, kan bolaget inte åberopa det förhållande som blivit eller bort bli infört i registret mot någon annan än den som bolaget visar har känt till förhållandet.

Om det som har kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar inte överensstämmer med vad som har införts i aktiebolagsregistret, kan bolaget inte åberopa kungörelsens innehåll mot tredje man. Tredje man kan dock åberopa kungörelsens innehåll mot bolaget, om bolaget inte visar att han eller hon kände till vad som har förts in i aktiebolagsregistret.

(Jfr 24 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 205–207).

27 kap. 5 §

Om en anmälan om vem som har utsetts till styrelseledamot eller verkställande direktör har förts in i aktiebolagsregistret och kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar enligt 3 §, kan bolaget inte mot tredje man åberopa fel eller brister vid beslutet att utse den registrerade personen. Detta gäller dock inte, om bolaget visar att tredje man kände till felet eller bristen.

(Jfr 24 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 3 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 207 f.).

Avregistrering av obehöriga företrädare*27 kap. 6 §*

Om en styrelseledamot, verkställande direktör, särskild firmatecknare, annan ställföreträdare för bolaget, revisor eller lekmannarevisor har försatts i konkurs, fått förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller fått näringsförbud, skall Bolagsverket stryka ställföreträdaren, revisorn eller lekmannarevisorn ur aktiebolagsregistret. Detsamma gäller om godkännandet eller auktorisationen för en revisor upphör att gälla.

Avregistreringen skall ske omedelbart

1. vid beslut om konkurs,
2. vid beslut om tillfälligt näringsförbud, eller
3. om det i samband med ett beslut att avslå ansökan om fortsatt godkännande eller auktorisation av revisor eller ett beslut att upphäva godkännande eller auktorisation av revisor har bestämts att beslutet skall gälla omedelbart.

I övrigt skall avregistrering ske när beslutet har vunnit laga kraft.

(Jfr 24 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar, med vissa redaktionella ändringar, 18 kap. 4 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr, såvitt avser första stycket första meningen och fjärde stycket, prop. 1993/94:196 s. 209 f. och, såvitt avser paragrafen i övrigt, prop. 1997/98:199 s. 291).

Avregistrering av firma

27 kap. 7 §

I firmalagen (1974:156) finns bestämmelser om avregistrering av firma ur aktiebolagsregistret sedan en dom om hävande av firmaregistrering har vunnit laga kraft.

(Jfr 24 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1974:4. s. 252 och prop. 1975:103 s. 560).

Ändring av aktiekapitalet m.m.

27 kap. 8 §

Beslut om ändring av bolagsordningens bestämmelser om aktiekapitalet, maximikapitalet eller minimikapitalet eller om antalet aktier skall registreras samtidigt med beslut om ökning eller minskning av aktiekapitalet, om ändringen av bolagsordningen eller ökningen eller minskningen av aktiekapitalet är nödvändig för att aktiekapitalets storlek skall bli förenlig med bolagsordningen.

(Jfr 24 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 560 f.).

Bemyndiganden

27 kap. 9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter i ärenden om registrering enligt denna lag.

(Jfr 24 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 1 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 781 f.).

28 kap. Aktiebolags firma

Firma

28 kap. 1 §

Ett aktiebolags firma skall innehålla ordet aktiebolag eller förkortningen AB.

Firman skall tydligt skilja sig från annan firma som tidigare har registrerats i aktiebolagsregistret eller filialregistret och ännu är bestående.

Om bolagets firma skall registreras på två eller flera språk, skall varje lydelse anges i bolagsordningen.

(Jfr 25 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 16 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1974:4 s. 249 f., prop. 1975:103 s. 548 och prop. 1993/94:196 s. 201 f.). Ändringarna är av enbart redaktionellt slag.

28 kap. 2 §

Ett privat aktiebolags firma får inte innehålla ordet publikt.

I fråga om publika aktiebolags firma finns bestämmelser i 7 §.

(Jfr 25 kap. 1 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 16 kap. 1 § andra stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 201 och bet. 1994/95:LU1).

Bifirma

28 kap. 3 §

Bolagets styrelse kan anta bifirma. Bestämmelserna i 1 § om firma gäller även bifirma. Orden aktiebolag, privat eller publikt eller förkortningen AB får dock inte tas in i en bifirma.

(Jfr 25 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 16 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1974:4 s. 249, 1975:103 s. 548, prop. 1993/94:196 s. 202 och bet. 1994/95:LU1).

Övriga bestämmelser om firma

28 kap. 4 §

För registrering av aktiebolags firma gäller, utöver vad som framgår av 1–3 §§, vad som föreskrivs i firmalagen (1974:156). I den lagen finns också bestämmelser om förbud mot användning av firma och om hävande av firmaregistrering.

(Jfr 25 kap. 1 § andra stycket och 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 16 kap. 1 § andra stycket och 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1974:4 s. 249 och 252, prop. 1975:103 s. 548 och prop. 1993/94:196 s. 201).

Uppgifter om firma m.m. i brev, fakturor och orderblanketter

28 kap. 5 §

Ett aktiebolags brev, fakturor och orderblanketter skall ange bolagets firma, den ort där styrelsen har sitt säte samt bolagets organisations-

nummer enligt lagen (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl. Om bolaget har gått i likvidation, skall också detta anges. Prop. 2004/05:85

(Jfr 25 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delvis 16 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1975:103 s. 548, och prop. 1993/94:196 s. 202 och bet. 1994/95:LU1). Enligt den nuvarande lagen skall firman för publika aktiebolag vars firma inte innehåller ordet publikt åtföljas av beteckningen (publ). Efter synpunkter från *Lagrådet*, har någon motsvarande bestämmelse inte tagits in i lagförslaget. Någon ändring i sak är inte avsedd. Att firman i ett sådant fall måste åtföljas av beteckningen (publ) följer av 7 § i lagförslaget.

Underskrifter

28 kap. 6 §

Skriftliga handlingar som utfärdas för ett aktiebolag skall undertecknas med bolagets firma, om firman inte framgår på något annat sätt.

Om styrelsen eller någon annan ställföreträdare för bolaget har utfärdat en handling utan firmateckning, är de som har undertecknat handlingen solidariskt ansvariga för förpliktelser enligt handlingen som för egen skuld. Detta gäller dock inte, om det av handlingens innehåll framgår att den har utfärdats på bolagets vägnar. Det gäller inte heller, om

1. det av omständigheterna vid handlingens tillkomst framgick att den utfärdades för bolaget, och

2. mottagaren av handlingen får ett behörigen undertecknat godkännande av handlingen så snart som möjligt efter det att han eller hon har begärt det eller gjort personlig ansvarighet gällande mot undertecknarna av handlingen.

(Jfr 25 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i sak 16 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop.1975:103 s. 548 och prop. 1993/94:196 s. 202) men har getts en ny redaktionell utformning. Enligt den nuvarande paragrafen skall firman för publika aktiebolag vars firma inte innehåller ordet publikt åtföljas av beteckningen (publ). Efter synpunkter från *Lagrådet* har någon motsvarande bestämmelse inte tagits in i lagförslaget. Att den som undertecknar med bolagets firma i ett sådant fall måste låta firman åtföljas av beteckningen (publ) följer emellertid av 7 § i lagförslaget.

Särskilda bestämmelser för publika aktiebolag

28 kap. 7 §

Ett publikt aktiebolags firma skall följas av beteckningen (publ), om det inte av bolagets firma framgår att bolaget är publikt. Firman får inte innehålla ordet privat.

(Jfr 25 kap. 1 § första och andra styckena i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar delar av 16 kap. 1 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:196 s. 201 och bet. 1994/95:LU1).

Stiftares, styrelseledamots och verkställande direktörs skadeståndsansvar*29 kap. 1 §*

En stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget skall ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

(Jfr 26 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 540 f. och prop. 1997/98:99 s. 286).

Revisors, lekmannarevisors och särskild granskares skadeståndsansvar*29 kap. 2 §*

En revisor, lekmannarevisor eller särskild granskare är ersättningsskyldig enligt de grunder som anges i 1 §. Han eller hon skall även ersätta skada som uppsåtligen eller av oaktsamhet vållas av hans eller hennes medhjälpare. I de fall som avses i 9 kap. 44 § denna lag och 9 § lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt svarar dock revisorn endast för skada på grund av oriktiga uppgifter som revisorn eller revisorns medhjälpare har haft skälig anledning att anta var oriktiga.

Om ett registrerat revisionsbolag är revisor eller särskild granskare, är det detta bolag och den som är huvudansvarig för revisionen eller granskningen som är ersättningsskyldiga.

(Jfr 26 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 541, prop. 1997/98:99 s. 286 f. och, i fråga om första stycket tredje meningen, prop. 2003/04:156 s. 94).

Aktieägares skadeståndsansvar*29 kap. 3 §*

En aktieägare skall ersätta skada som han eller hon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet tillfogar bolaget, en aktieägare eller någon annan genom att medverka till överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

(Jfr 26 kap. 3 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 kap. 3 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 541 f. och prop. 1997/98:99 s. 287).

29 kap. 4 §

Om det är motiverat med hänsyn till faran för fortsatt missbruk och förhållandena i övrigt, är en aktieägare som avses i 3 § också skyldig att lösa in skadelidande aktieägares aktier. Lösenbeloppet skall bestämmas till ett belopp som är skäligt med hänsyn till bolagets ställning och övriga omständigheter.

(Jfr 26 kap. 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 4 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 542 och prop. 1997/98:99 s. 287).

Jämkning av skadestånd*29 kap. 5 §*

Om någon är ersättningsskyldig enligt 1–3 §§, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt med hänsyn till handlingens art, skadans storlek och omständigheterna i övrigt.

(Jfr 26 kap. 5 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 5 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 542 f. och prop. 1997/98:99 s. 287).

Gemensamt skadeståndsansvar*29 kap. 6 §*

Om flera skall ersätta samma skada, svarar de solidariskt för skadeståndet i den mån inte skadeståndsskyldigheten har jämkats för någon av dem enligt 5 §. Vad någon av dem har betalat i skadestånd får återkrävas av de andra efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna.

(Jfr 26 kap. 6 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 kap. 6 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 543 f. och prop. 1997/98:99 s. 288).

Talan om skadestånd till bolaget*29 kap. 7 §*

Talan om skadestånd till bolaget enligt 1–3 §§ får väckas, om majoriteten eller en minoritet bestående av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget, vid bolagsstämma har biträtt ett förslag om att väcka en skadeståndstalan eller, när det gäller en styrelseledamot eller den verkställande direktören, har röstat mot ett förslag om ansvarsfrihet.

(Jfr 26 kap. 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 7 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 545 och prop. 1997/98:99 s. 288). Det bör understrykas att paragrafen anger de allmänna förutsättningarna för att väcka talan om skadestånd till bolaget enligt 1–3 §§, vare sig talan

förs i bolagets namn eller, enligt 9 §, av någon annan i eget namn. *Lagrådets* förslag att skjuta in orden ”i bolagets namn” efter orden ”får väckas” i förevarande paragraf har därför inte följts.

29 kap. 8 §

En uppgörelse i fråga om skadeståndsskyldighet till bolaget enligt 1–3 §§ får träffas endast av bolagsstämman och endast under förutsättning att inte ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget röstar mot förslaget om uppgörelse.

Om en aktieägare för skadeståndstalan för bolagets räkning, får en uppgörelse inte träffas utan hans eller hennes samtycke.

(Jfr 26 kap. 8 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s.545 f. och prop. 1997/98:99 s. 288).

29 kap. 9 §

Ägare till minst en tiondel av samtliga aktier i bolaget får i eget namn föra talan om skadestånd till bolaget enligt 1–3 §§. Om en aktieägare sedan talan har väckts avstår från talan, kan de övriga ändå fullfölja denna.

Den som har väckt talan svarar för rättegångskostnaderna men har rätt till ersättning av bolaget för kostnader som täcks av vad som har kommit bolaget till godo genom rättegången.

(Jfr 26 kap. 9 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 kap. 9 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 546 och prop. 1997/98:99 s. 289). I paragrafen har genom orden ”i eget namn” klargjorts att minoriteten – och alltså inte bolaget – är part i ett mål som grundar sig på denna bestämmelse (jfr NJA 2002 s. 446). Med anledning av synpunkter som *Lagrådet* har lämnat i anslutning till 7 § har i paragrafen klargjorts att den reglerar talan om skadestånd enligt 1–3 §§.

Det bör understrykas att också en minoritetstalan enligt förevarande paragraf förutsätter – liksom är fallet i hittills gällande rätt (jfr SOU 1971:15 s. 357 f. och prop. 1975:103 s. 546) – att frågan om skadestånd har behandlats på bolagsstämman enligt 7 §.

Tiden för att väcka talan

29 kap. 10 §

Talan för bolagets räkning mot en styrelseledamot eller den verkställande direktören om skadestånd på grund av beslut eller åtgärd under ett räkenskapsår skall väckas senast ett år från det att årsredovisningen och revisionsberättelsen för räkenskapsåret lades fram på bolagsstämman.

(Jfr 26 kap. 10 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 10 § i den nuvarande aktiebolagslagen (Jfr prop. 1975:103 s. 546 och prop. 1997/98:99 s. 289).

Har bolagsstämman beslutat att bevilja ansvarsfrihet eller att inte föra en skadeståndstalan utan att aktieägare till sådant antal som anges i 7 § har röstat emot det eller har tiden för att väcka talan gått ut enligt 10 §, får talan enligt 7 eller 9 § ändå väckas, om det i årsredovisningen eller i revisionsberättelsen eller på annat sätt inte har lämnats i väsentliga hänseenden riktiga och fullständiga uppgifter till bolagsstämman om det beslut eller den åtgärd som talan grundas på.

Att tiden för att väcka talan kan vara begränsad även i sådana fall som avses i första stycket framgår av 13 §.

(Jfr 26 kap. 11 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 15 kap. 11 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 546 f. och prop. 1997/98:99 s. 289).

29 kap. 12 §

Trots bestämmelserna i 7–11 §§ får styrelsen föra en skadeståndstalan som grundas på brott.

(Jfr 26 kap. 12 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 kap. 12 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 780 och prop. 1997/98:99 s. 290).

29 kap. 13 §

Talan för bolagets räkning enligt 1–3 §§ som inte grundas på brott får inte väckas mot

1. en stiftare sedan fem år har förflutit från bolagets bildande,
2. en styrelseledamot eller den verkställande direktören sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår då beslut eller åtgärder som talan grundas på fattades eller vidtogs,
3. en revisor sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår som revisionsberättelsen avser,
4. en lekmannarevisor sedan fem år har förflutit från utgången av det räkenskapsår som granskningsrapporten avser,
5. en särskild granskare sedan fem år har förflutit från den dag när yttrandet över den särskilda granskningen lades fram på bolagsstämman,
6. en aktieägare sedan två år har förflutit från beslut eller åtgärder som talan grundas på.

(Jfr 26 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 15 kap. 13 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 547 f. och prop. 1997/98:99 s. 290 f.).

Konkursbos rätt att föra talan

29 kap. 14 §

Om bolaget har försatts i konkurs efter en ansökan som har gjorts innan den tid som anges i 13 § har gått ut, får konkursboet föra talan enligt 1–3 §§ trots att frihet från skadeståndsansvar har inträtt enligt 7, 8 eller 10 §. Efter utgången av den tid som anges i 13 § får en sådan talan dock inte väckas senare än sex månader från edgångssammanträde.

(Jfr 26 kap. 14 § i SOU 2001:1.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen överensstämmer med 15 kap. 14 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 548 och prop. 1997/98:99 s. 291.)

30 kap. Straff och vite

Straff

30 kap. 1 §

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som

1. uppsåtligen bryter mot 1 kap. 7 eller 8 §,
2. uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att enligt denna lag föra aktiebok eller hålla aktiebok tillgänglig,
3. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 8 kap. 18 § andra meningen, 20 § första stycket eller 21 § andra stycket, eller
4. uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot 21 kap. 1, 3, 5 eller 10 §.

En central värdepappersförvarares underlåtenhet att fullgöra de uppgifter som anges i 5 kap. 12 § andra stycket skall inte medföra ansvar enligt första stycket 2.

Till straff som anges i första stycket döms också den som uppsåtligen medverkar till ett beslut att utse en styrelseledamot, styrelsesuppleant, verkställande direktör eller vice verkställande direktör i strid med 8 kap. 12 eller 32 §, om åtgärden är ägnad att dölja vem eller vilka som utövar eller har utövat den faktiska ledningen av bolaget. Detsamma gäller den som uppsåtligen åtar sig ett sådant uppdrag i strid med 8 kap. 12 eller 32 §.

Trots vad som sägs i 35 kap. 1 § brottsbalken får påföljd för brott enligt första stycket 4 mot 21 kap. 1, 3 eller 5 § dömas ut, om den misstänkte har häktats eller fått del av åtal för brottet inom fem år från brottet.

I de fall som avses i 9 kap. 41 § och 10 kap. 16 § skall det inte följa ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken.

(Jfr 27 kap. 1 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 19 kap. 1 § i den nuvarande aktiebolagslagen (se främst prop. 1975:103 s. 563 f. och 783 f., prop. 1981/82:180 s. 340 f. och prop. 2000/01:150 s. 119 f.).

Första stycket överensstämmer i sak med hittills gällande rätt. Tillämpningsområdet av punkten 2 (underlåtenhet att föra aktiebok och hålla denna tillgänglig) har dock begränsats genom *andra stycket*. Av det stycket följer att straffansvar inte kan göras gällande mot en central värdepappersförvarare som har försummat skyldigheten att föra aktiebok m.m. i avstämningsbolag. Skälen till det har behandlats i avsnitt 18.3.2.

Tredje– femte styckena överensstämmer med hittills gällande rätt.

Vite

30 kap. 2 §

Bolagsverket kan vid vite förelägga den verkställande direktören eller en styrelseledamot att fullgöra skyldighet enligt denna lag eller annan författning att

1. hos verket göra en behörig anmälan för registrering i aktiebolagsregistret,

2. på bolagets brev, fakturor och orderblanketter lämna sådana uppgifter som anges i 28 kap. 5 §.

Föreläggande enligt första stycket 1 får inte meddelas, om underlåtenheten att göra anmälan medför att den fråga som bolagsstämman eller styrelsen har beslutat om faller eller att bolaget blir skyldigt att gå i likvidation.

Frågor om utdömande av vite prövas av Bolagsverket.

(Jfr 27 kap. 2 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 19 kap. 2 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 576 f. och prop. 1993/94:196 s. 212).

31 kap. Överklagande

Överklagande av Bolagsverkets beslut

31 kap. 1 §

Bolagsverkets beslut i tillståndsärenden enligt 2 kap. 1 § tredje stycket, 8 kap. 9 §, 30 § eller 37 § andra stycket samt 9 kap. 15 § får överklagas hos regeringen.

(Jfr 24 kap. 12 § första stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 18 kap. 7 § första stycket första meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 562). Någon ändring i sak är inte avsedd.

Någon särskild tidsfrist för överklagande anges inte i paragrafen. Det är därför förvaltningslagens (1986:223) allmänna bestämmelser om tid för överklagande som gäller. Det innebär att överklagandeskriften skall ges in till Bolagsverket inom tre veckor från det att klaganden fick del av beslutet.

31 kap. 2 §

Följande beslut av Bolagsverket överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut i tillståndsärenden enligt 20 kap. 23 §, 23 kap. 20 eller 33 § samt 24 kap. 22 §,
2. beslut enligt 23 kap. 27 eller 35 § eller 24 kap. 29 § att förklara att frågan om fusion eller delning har fallit,
3. beslut enligt 27 kap. 2 § att skriva av en anmälan om registrering eller vägra registrering,
4. beslut att avregistrera företrädare enligt 27 kap. 6 §,
5. beslut att förelägga eller döma ut vite enligt 30 kap. 2 §.

Skrivelsen med överklagandet skall ges in till Bolagsverket inom två månader från dagen för beslutet.

(Jfr 24 kap. 12 § fjärde stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar i huvudsak 18 kap. 7 § tredje stycket i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1975:103 s. 562 f., även prop. 1993/94:196 s. 210). Den föreslagna lagtexten innehåller dock tre nya överklagandebestämmelser. De båda första finns i *första stycket* 1 och avser Bolagsverkets beslut i ärenden om tillstånd till verkställande av

minskning av aktiekapitalet (jfr 20 kap. 24 §) respektive verkställande av delning (jfr 24 kap. 22 §). Bestämmelserna aktualiseras om verket har avvisat en sådan ansökan (jfr exempelvis 20 kap. 24 § andra stycket) men kan också bli aktuell om verket av misstag bifaller ansökan trots att någon borgenär har motsatt sig den. Den tredje nya överklagandebestämmelsen finns i första stycket 2 och avser Bolagsverkets beslut att förklara att en fråga om delning har fallit (jfr 24 kap. 29 §). Bestämmelsen har sin direkta motsvarighet i reglerna om fusion.

Den föreslagna bestämmelsen om överklagande av beslut i registreringsärenden (första stycket 3) är, liksom sin nuvarande motsvarighet, begränsad till beslut som innebär att registreringsansökan avskrivs eller registrering vägras. Den som är missnöjd med att registrering har skett är därför, liksom i dag, hänvisad till att väcka talan mot bolaget vid allmän domstol.

Vid överklagande enligt denna paragraf löper överklagandefristen från beslutsdagen (se *andra stycket*) och alltså inte – såsom annars vanligen är fallet inom förvaltningsrätten – från det att den av beslutet berörde har fått del av beslutet. För att detta inte skall få oskäligen resultat innehåller den nuvarande aktiebolagslagen bestämmelser om att Bolagsverket skall avisera bolaget om beslutet. Vi avser att ta in en motsvarande aviseringsbestämmelse i förordning.

31 kap. 3 §

Bolagsverkets beslut i ärenden enligt 25 kap. 11, 28 eller 29 § överklagas hos tingsrätten i den ort där bolagets styrelse har sitt säte.

Skrivelsen med överklagandet skall ges in till Bolagsverket inom tre veckor från dagen för beslutet.

Vid ett överklagande enligt första stycket gäller lagen (1996:242) om domstolsärenden.

(Jfr 24 kap. 13 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer med 18 kap. 8 § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1993/94:43 s. 25, även prop. 2000/01:150 s. 119).

Överklagande av länsstyrelsens beslut

31 kap. 4 §

Länsstyrelsens beslut i ärenden enligt 7 kap. 17 §, 9 kap. 9, 25, 26 eller 27 § samt 10 kap. 22 § överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

(Jfr 24 kap. 12 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 18 kap. 7 § andra stycket (jfr prop. 1975:103 s. 562).

Överklagande av Skatteverkets beslut

31 kap. 5 §

Skatteverkets beslut i ärenden enligt 21 kap. 8 § eller 10 § tredje stycket överklagas hos regeringen.

(Jfr 22 kap. 7 § första stycket i SOU 1997:22.)

Prop. 2004/05:85

Paragrafen har sin motsvarighet i 18 kap. 7 § första stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

Överklagande av Finansinspektionens beslut

31 kap. 6 §

Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 19 kap. 14 § första stycket 2 och 32 § första stycket 2 överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

(Jfr 24 kap. 12 § andra stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen överensstämmer i sak med 18 kap. 7 § första stycket andra meningen i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1999/2000:34 s. 117 f.).

31 kap. 7 §

Finansinspektionens beslut i ärenden enligt 21 kap. 8 § eller 10 § tredje stycket överklagas hos regeringen.

(Jfr 22 kap. 7 § första stycket i SOU 1997:22.)

Motsvarande bestämmelse i den nuvarande aktiebolagslagen finns i 18 kap. 7 § första stycket.

Prövningstillstånd

31 kap. 8 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten i mål som avses i 2, 4 eller 6 §.

(Jfr 24 kap. 12 § femte stycket i SOU 2001:1.)

Paragrafen motsvarar 18 kap. 7 § fjärde stycket i den nuvarande aktiebolagslagen.

21.2 Förslaget till lag om införande av aktiebolagslagen (2005:000)

1 §

Aktiebolagslagen (2005:000) träder i kraft den 1 januari 2006. Detsamma gäller denna lag utom 17 §, som träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

(Jfr 1 § i förslaget till lag om införande av aktiebolagslagen i SOU 2001:1.)

I paragrafen fastställs tidpunkten för den nya aktiebolagslagens ikraftträdande till den 1 januari 2006. Den särskilda införandelagen träder, med ett undantag, i kraft vid samma tillfälle. Undantaget avser 17 § som gör det möjligt för bolagen att redan före den nya aktiebolagslagens ikraftträdande besluta om vissa ändringar i bolagsordningen. Den be-

stämelsen träder ikraft den dag som regeringen bestämmer. Avsikten är att denna tidpunkt skall läggas några veckor efter den tidpunkt då den nya lagen kan väntas komma ut från trycket i Svensk författningssamling.

I överensstämmelse med vedertagna principer inom aktiebolagsrättslig lagstiftning tillämpas de nya bestämmelserna också på bolag som har bildats före den nya lagens ikraftträdande, om inte annat föreskrivs (se 4 §).

2 §

Genom denna lag upphävs

1. aktiebolagslagen (1975:1385), och
2. lagen (1975:1386) om införande av aktiebolagslagen (1975:1385).

(Jfr 2 § i SOU 2001:1.)

Genom paragrafen upphävs 1975 års aktiebolagslag och promulgationslagen. Kommittén hade föreslagit att även den s.k. Leo-lagen skall upphävas som en följd av att motsvarande bestämmelser har tagits in i den nya aktiebolagslagen (16 kap.). Eftersom Leo-lagen har ett vidare tillämpningsområde än aktiebolagslagen, föreslås emellertid i lagrådsremissen inte att Leo-lagen upphävs. I stället föreslås att Leo-lagens tillämpningsområde begränsas till att omfatta försäkringsaktiebolag (se vidare författningskommentaren till den lagen).

3 §

Om det i lag eller någon annan författning förekommer hänvisning till en föreskrift som har ersatts genom en bestämmelse i aktiebolagslagen (2005:000) eller denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

(Jfr 3 § i SOU 2001:1.)

Hänvisningar i andra författningar till aktiebolagslagen är vanligt förekommande. Dessa hänvisningar måste justeras när den nya lagen träder i kraft. Förslag till sådana konsekvensändringar kommer att läggas in i särskild proposition. Det kan inte uteslutas att någon bestämmelse därvid lämnas obeaktad. I denna paragraf har därför föreskrivits att hänvisningar till föreskrifter i lag eller annan författning som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen skall avse den nya bestämmelsen.

4 §

För bolag som har bildats före den 1 januari 2006 gäller aktiebolagslagen (2005:000) med nedan angivna undantag.

(Jfr 4 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innebär att den nya aktiebolagslagen, enligt huvudregeln, skall tillämpas även på bolag som har bildats före tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande. Från denna huvudregel görs i följande paragrafer vissa undantag. Paragrafen innebär bl.a. att föreskrifter i bolagsordning som strider mot den nya lagen blir ogiltiga, om inte något särskilt undan-

tag görs i införandelagen. Föreskrifter som inte är förenliga med den nya lagen förutsätts ändras till överensstämmelse med lagen senast vid den första årsstämma som hålls efter lagens ikraftträdande (se 15 §).

Den nya lagen innebär en viss mindre förändring i förhållande till straffbestämmelserna i den nuvarande aktiebolagslagen. Bestämmelserna i 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken blir här tillämpliga. Det innebär att straff kan utdömas för en gärning som har begåtts före tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande endast om gärningen är straffbar enligt såväl den nya som den tidigare lagen.

5 §

I fråga om registrering av aktiebolag som har bildats innan aktiebolagslagen (2005:000) har trätt i kraft gäller äldre bestämmelser.

(Jfr 5 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelserna om bolagsbildning i den nya lagen skiljer sig i väsentliga avseenden från tidigare bestämmelser. Denna paragraf aktualiseras om ett bolag har bildats enligt äldre bestämmelser före den nya lagens ikraftträdande och ansöker om registrering därefter. I sådana fall skall Bolagsverket tillämpa bestämmelserna i 1975 års lag i registreringsärendet. En förutsättning för att registrering skall kunna ske är även i dessa fall att anmälan om registrering sker inom den i lagen angivna fristen, nämligen sex månader från tidpunkten för stiftelseurkundens under-tecknande.

Skyldigheten att ändra bolagsordningen till överensstämmelse med den nya lagen (se 17 §) gäller givetvis även bolag som har registrerats med stöd av förevarande paragraf.

6 §

Föreskrifter i bolagsordningen om aktiers nominella belopp skall tas bort senast i samband med att bolaget första gången efter den 1 januari 2006 beslutar om annan ändring i bolagsordningen. När en sådan föreskrift tas bort, skall samtidigt uppgift om antalet aktier i bolaget tas in i bolagsordningen.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Genom den nya lagen avskaffas systemet med aktier med nominellt belopp. Denna paragraf innehåller särskilda övergångsbestämmelser för den reformen. Den innebär att bolagen ges en möjlighet att vänta med att ändra föreskrifter om aktiers nominella belopp i bolagsordningen till dess att bolagsordningen ändras i något annat avseende efter den nya lagens ikraftträdande. När föreskriften om aktiernas nominella belopp tas bort, skall bolagsordningen samtidigt kompletteras med uppgift om antalet aktier i bolaget. Den uppgiften är nödvändig för att det skall vara möjligt att räkna fram aktiernas kvotvärde.

Innehåller bolagsordningen vid utgången av år 2005 förbehåll som avses i 3 kap. 3 § aktiebolagslagen (1975:1385), gäller förbehållet även om det avviker från 4 kap. 28 § aktiebolagslagen (2005:000).

(Jfr 8 § i SOU 2001:1.)

Bestämmelserna om utformningen av hembudsförbehåll har fått en annan innebörd i den nya lagen jämfört med tidigare. Det har ansetts att det skulle föra för långt att kräva att alla bolag som vid tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande har hembudsförbehåll i bolagsordningen skall ändra förbehållen. I förevarande paragraf föreskrivs därför att äldre hembudsförbehåll skall fortsätta att gälla, även om de strider mot den nya lagens bestämmelser.

8 §

Om det i bolaget finns aktier, vilkas röstvärde överstiger tio gånger röstvärdet för aktier av annat slag, får bolaget ge ut nya aktier med de röstvärden som redan utgivna aktier har.

(Jfr 7 § i SOU 2001:1.)

Paragrafen innebär att de bolag som, med stöd av övergångsbestämmelser till tidigare aktiebolagslagar, har kvar aktier med större röstvärdesskillnader än 1 till 10 får ge ut nya aktier med sådana röstvärdesskillnader även i framtiden. En motsvarande bestämmelse fanns i övergångsreglerna till 1944 och 1975 års lagar.

9 §

Vad som sägs i 5 kap. 5 § första stycket 2 aktiebolagslagen (2005:000) om angivande av aktieägares person- eller organisationsnummer gäller inte om aktieägaren har förts in i aktieboken före utgången av år 2005.

I fråga om aktiebolag som har bildats före utgången av år 2005 behöver uppgift enligt 5 kap. 5 § första stycket 4 aktiebolagslagen om huruvida aktiebrev har utfärdats lämnas endast om aktiebrev har utfärdats efter lagens ikraftträdande.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Av 5 kap. 5 § i den nya aktiebolagslagen följer att aktieboken i ett kupongbolag skall innehålla uppgift om aktieägares person- eller organisationsnummer. Detta är en nyhet. Det har inte ansetts lämpligt att kräva att befintliga aktieböcker i samband med lagens ikraftträdande kompletteras med dessa uppgifter. I *första stycket* av förevarande paragraf har därför föreskrivits att aktieboken inte behöver innehålla uppgifter av dessa slag i fråga om aktieägare som har förts in i aktieboken före ikraftträdandet.

I 5 kap. 5 § aktiebolagslagen föreskrivs också att aktieboken i ett kupongbolag skall innehålla uppgift om huruvida aktiebrev har utfärdats. Inte heller i denna del har det ansetts lämpligt att ställa krav på att aktieboken kompletteras i samband med den nya lagens ikraftträdande. Av *andra stycket* i förevarande paragraf framgår därför att ett bolag som har bildats före ikraftträdandet inte behöver göra anteckning om huruvida

aktiebrev har utfärdats annat än om aktiebrev utfärdas efter lagens ikraftträdande. Uppgift om tidigare utfärdade aktiebrev eller uppgift om att aktiebrev inte har utfärdats behöver alltså i dessa fall inte lämnas.

10 §

Bestämmelserna i 6 kap. 2 § aktiebolagslagen (2005:000) om angivande av bolagets organisationsnummer och bolagskategori och om aktieägarens personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer gäller inte aktiebrev som har lämnats ut före utgången av år 2005.

(Jfr 9 § i SOU 2001:1.)

Enligt den nya lagen skall ett aktiebrev innehålla uppgifter om bolagets organisationsnummer och kategoritillhörighet samt aktieägarens personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer. Paragrafen innebär att skyldigheten att ange dessa uppgifter bara gäller aktiebrev som ges ut efter den nya lagens ikraftträdande. Äldre aktiebrev som saknar de nämnda uppgifterna behöver alltså inte ges in till bolaget för utbyte eller komplettering. En sådan uppgift om aktiens nominella belopp som skall finnas på aktiebrevet enligt den nuvarande lagen kommer efter den nya lagens ikraftträdande att sakna tillämplighet (se avsnitt 4.9). Inte heller förekomsten av en sådan uppgift behöver därför föranleda aktieägarna eller bolaget att vidta några särskilda åtgärder avseende äldre aktiebrev.

11 §

Bestämmelserna i lagen (1944:705) om aktiebolag om verkan av att aktiebrev ställts till innehavaren gäller fortfarande i fråga om aktiebrev utfärdade för aktier som har getts ut före utgången av år 1976.

Den som innehar ett aktiebrev och enligt bolagets anteckning på brevet är införd som ägare i aktieboken skall, även om införingen har skett före utgången av år 1976, likställas med den som enligt 13 § andra stycket lagen (1936:81) om skuldebrev förmodas ha rätt att göra skuldebrevet gällande, om ett förvärv från honom eller henne sker efter den nämnda tidpunkten.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen, som motsvarar 9 § i övergångsbestämmelserna till den nuvarande aktiebolagslagen, regleras två frågor om vissa äldre aktiebrev. För en kommentar kan hänvisas till prop. 1975:103 s. 717 f.

12 §

Vid registrering och verkställande av ett bolagsstämmobeslut som har fattats före ikraftträdandet av aktiebolagslagen (2005:000) samt vid talan mot ett sådant beslut gäller äldre bestämmelser eller, såvitt gäller sådana beslut som avses i 16 kap. aktiebolagslagen, bestämmelserna i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.

(Jfr 10 § i SOU 2001:1.)

Enligt paragrafen skall, om bolagsstämman före den nya lagens ikraftträdande har fattat beslut i någon av de frågor som omfattas av den nya lagens bestämmelser, beslutet registreras och verkställas enligt äldre lag. Äldre bestämmelser gäller också i fråga om talan mot sådana beslut.

Det sagda innebär bl.a. att frågan om beslutet varit förenligt med bestämmelser i lag skall bedömas enligt de bestämmelser som gällde när beslutet fattades. Det innebär också att äldre bestämmelser skall tillämpas vid verkställighet av ett beslut om nedsättning (minskning) av aktiekapitalet som har fattats före den nya lagens ikraftträdande. Ansökan om sådan verkställighet skall alltså ges in till allmän domstol och inte, såsom föreskrivs i den nya lagen, till Bolagsverket.

De äldre bestämmelser som avses är bestämmelserna i 1975 års aktiebolagslag. Paragrafen innebär emellertid även att bestämmelserna i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m. skall tillämpas i vissa fall.

13 §

Om styrelsen före utgången av år 2005 har fattat beslut om nyemission enligt 4 kap. 14 eller 15 §, emission av skuldebrev enligt 5 kap. 8 eller 9 § eller nedsättning av aktiekapitalet enligt 6 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385), gäller äldre bestämmelser vid registrering och verkställande av beslutet.

(Jfr 11 § i SOU 2001:1.)

Enligt 1975 års lag, liksom enligt den nya lagen, kan styrelsen bemyndigas att fatta vissa emissionsbeslut och beslut om nedsättning (minskning) av aktiekapitalet. Om ett sådant beslut har fattats före tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande skall, enligt denna paragraf, äldre bestämmelser tillämpas vid registrering och verkställighet av beslutet. Detta överensstämmer med vad som enligt 12 § gäller med avseende på bolagsstämmans beslut (se vidare kommentaren till den paragrafen).

Bortsett från denna paragraf finns det inte några särskilda övergångsbestämmelser som avser den nya lagens emissionsbestämmelser. Det innebär bl.a. att den nya lagens regler om konvertering av konvertibler och teckning av aktier med utnyttjande av teckningsoptioner skall tillämpas även i fråga om konvertibla skuldebrev och skuldebrev förenade med optionsrätt för nyteckning som har getts ut före den nya lagens ikraftträdande.

14 §

Äldre bestämmelser gäller i fråga om värdeöverföring från bolaget, om beräkningen skall grunda sig på en årsredovisning som har upprättats före utgången av år 2005.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen, som har utformats enligt *Lagrådets* förslag, blir tillämplig på värdeöverföringar som beslutas eller, såvitt gäller s.k. förtäckt vinstutdelning, genomförs efter den nya lagens ikraftträdande på grundval av en årsredovisning som har upprättats dessförinnan. I sådana fall skall de

bestämmelser som gällde vid tidpunkten för årsredovisningens upprättande tillämpas. Motiven för detta har behandlats i avsnitt 19. Prop. 2004/05:85

15 §

Har inlösen av aktier enligt 14 kap. 31 § aktiebolagslagen (1975:1385) påkallats före utgången av år 2005, gäller äldre bestämmelser om förutsättningarna för inlösen, om bestämmande av lösenbelopp och om förfarandet.

(Jfr 12 § i SOU 2001:1)

Bestämmelserna om inlösen av minoritetsaktier har i den nya lagen fått en delvis annan innebörd än tidigare såväl i materiellt som processuellt hänseende. Avgörande för om de nya eller äldre bestämmelserna skall tillämpas är enligt förevarande paragraf när inlösen har begärts. Om inlösen har begärts före den nya lagens ikraftträdande, tillämpas äldre bestämmelser även om inlösenförfarandet fortsätter därefter. Till skillnad från vad kommittén hade föreslagit, föreslås detta gälla även i en eventuell domstolsprocess som initieras efter den nya lagens ikraftträdande.

16 §

Om en bolagsordning efter utgången av år 2005 strider mot en bestämmelse i aktiebolagslagen (2005:000), skall styrelsen, om inte annat följer av 6 eller 7 §, till den första ordinarie bolagsstämman därefter lägga fram förslag till ändring av bolagsordningen i överensstämmelse med bestämmelsen.

(Jfr 13 § i SOU 2001:1.)

Enligt huvudregeln gäller den nya aktiebolagslagen även för bolag som har bildats före tidpunkten för lagens ikraftträdande. Detta innebär bl.a. att äldre bolagsordningsföreskrifter, som strider mot den nya aktiebolagslagen, blir utan verkan. För att säkerställa att frågan om ändring av bolagsordningen till överensstämmelse med den nya lagen snabbt kommer upp till aktieägarnas prövning, föreskrivs i denna paragraf att styrelsen skall lägga fram förslag om nödvändiga ändringar till den första ordinarie bolagsstämma som hålls efter lagens ikraftträdande. Om någon ändring av bolagsordningen inte kommer till stånd, får detta inte några omedelbara konsekvenser för bolaget. En föreskrift som strider mot den nya lagen är emellertid ogiltig och kan inte läggas till grund för giltiga stämмо- eller styrelsebeslut. Om styrelsen har underlåtit att iaktta vad som föreskrivs i förevarande paragraf, kan ledamöterna bli skadeståndsskyldiga för det fall att en ogiltig föreskrift i bolagsordningen leder till skada för bolaget eller andra.

Av 6 och 7 §§ framgår att föreskrifter om hembud och aktiers nominella belopp får behållas även om de inte överensstämmer med den nya lagen. I sådana fall behöver styrelsen givetvis inte lägga fram några ändringsförslag.

Bolagsstämman får redan före utgången av år 2005 besluta om ändring i bolagsordningen till överensstämmelse med aktiebolagslagen (2005:000). I beslutet skall anges att ändringen gäller från och med den 1 januari 2006.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen ger bolagen en möjlighet att redan före den nya lagens ikraftträdande besluta om de ändringar i bolagsordningen som föranleds av den nya lagen. På så sätt kan de bolag som så önskar säkerställa att bolagets bolagsordning från början står i överensstämmelse med den nya lagen. Paragrafen tar sikte inte bara på sådana ändringar som bolagen är skyldiga att göra utan även ändringar eller tillägg som innebär att bolaget utnyttjar de nya möjligheter som lagen ger, exempelvis förbehåll om förköp eller samtycke.

Ett sådant beslut om ändring i bolagsordningen som fattas med stöd av denna paragraf skall ha verkan fr.o.m. tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande. Detta skall framgå av beslutet.

Bestämmelsen är avsedd att kunna tillämpas från den tidpunkt som regeringen föreskriver, jfr 1 §.

21.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m.m.

11 §

En pensionsstiftelse får inte ta emot en fordran mot arbetsgivaren. Avtal som strider mot detta är ogiltigt. Stiftelsen får dock låna ut medel till arbetsgivaren, om det ställs betryggande säkerhet för lånet eller tillsynsmyndigheten medger det.

En stiftelse får inte ta emot egendom från arbetsgivaren på villkor, som väsentligt begränsar stiftelsens rätt att förfoga över egendomen. Inte heller får en stiftelse som har grundats av aktiebolag, utan att tillsynsmyndigheten godkänner det, äga aktier i bolaget eller i bolag vilket står i sådant förhållande till detta som avses i 1 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:000).

Om en pensionsstiftelse har till ändamål att trygga utfästelse om pension till arbetstagare eller arbetstagares efterlevande i aktiebolag som är fåmansföretag enligt 56 kap. 2 och 3 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) skall, i fråga om stiftelsens rätt att lämna lån och ställa säkerhet, bestämmelserna i 21 kap. 1–9 och 11 §§ samt 30 kap. 1 § aktiebolagslagen tillämpas.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Ändringen i *andra* och *tredje styckena* är följdändringar på grund av nya paragrafbeteckningar i den nya aktiebolagslagen.

20 §

Likvidation ombesörjes av pensionsstiftelsens styrelse, som därvid framlägger förslag till fördelning av stiftelsens medel. Förslaget skall hållas tillgängligt på arbetsplatsen och omedelbart tillställas förening som avses i 17 § första stycket.

Den som har fordran på pension eller annan rätt till ersättning ur stiftelsen äger hos tillsynsmyndigheten anmäla klander mot förslaget till fördelning inom en månad från den dag då förslaget blev tillgängligt på arbetsplatsen. För skada, som tillfogas fordringsägare, ansvarar styrelsens ledamöter efter de grunder som anges i 29 kap. 1, 5 och 6 §§ aktiebolagslagen (2005:000).

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Ändringen i *andra stycket* är av samma slag som ändringarna i 11 §.

23 §

Övergår näringsverksamhet från en arbetsgivare till en annan och avtalas därvid att ansvaret för pensionsutfästelse skall överflyttas på efterträdaren, skall samtycke till överflyttningen inhämtas från innehavaren av pensionsfordringen. Tillsynsmyndigheten äger medge att samtycke icke behöver inhämtas, om efterträdaren kan anses god för pensionsutfästelsen. Något samtycke behövs inte vid ombildning enligt 8 kap. sparbankslagen (1987:619).

Har det i författning meddelats särskilda bestämmelser om tillvaratagande av fordringsägars rätt vid fusion, gäller dessa i stället för reglerna i första stycket. Innehavare av pensionsfordran behöver dock inte underrättas eller kallas enligt 23 kap. 19, 22 och 32 §§ samt 24 kap. 21 och 24 §§ aktiebolagslagen (2005:000) eller förtecknas och kallas i ärende om fusion enligt 12 kap. 6 § lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, om tillsynsmyndigheten medger det. Detsamma gäller i ärende om vinstutdelning enligt 20 kap. 30 §, *minskning* av aktiekapitalet enligt 20 kap. 23 § och *minskning* av reservfonden enligt 20 kap. 35 § 3 aktiebolagslagen.

Har ansvaret för pensionsutfästelse sålunda överflyttats, anses utfästelsen ha samma rättsverkningar som om arbetstagaren varit anställd hos efterträdaren från dagen för anställningen hos företrädaren. Efter överflyttningen är företrädaren fri från ansvar för utfästelsen.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Ändringarna i *andra stycket* är av i princip samma slag som ändringarna i 11 §. Av hänvisningarna till bestämmelser i 24 kap. aktiebolagslagen följer att de undantag som görs i denna paragraf från undermåttsskyldighet m.m. omfattar även de nya reglerna om delning av aktiebolag.

21.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:464) om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m.

Enligt de förslag som lämnas i det följande skall lagens tillämpningsområde begränsas till att gälla enbart försäkringsaktiebolag som utgör aktiemarknadsbolag eller dotterbolag till sådana bolag. *Lagrådet* har därför ansett att det bör övervägas att ändra lagens rubrik på så sätt att ordet ”aktiemarknadsbolag” byts ut mot ”försäkringsaktiebolag”. Med hänsyn till att inte heller *Lagrådet*s förslag innebär att lagens rubrik blir helt rättvisande har den hittillsvarande rubriken behållits i propositionens förslag. Det kan finnas anledning att överväga frågan på nytt sedan Försäkringsföretagsutredningen (dir. 2003:125) har överlämnat sitt slutbetänkande.

1 §

Denna lag gäller då *försäkringsaktiebolag*, som enligt lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument utgör aktiemarknadsbolag, eller dotterbolag till sådana bolag fattar beslut om

1. nyemission av aktier eller emission av konvertibla skuldebrev eller skuldebrev förenade med optionsrätt till nyteckning, eller
2. överlåtelse av aktier eller skuldebrev av detta slag som har utfärdats av ett bolag inom samma koncern.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Lagen om vissa riktade emissioner i aktiemarknadsbolag, m.m. (Leo-lagen) har hittills varit tillämplig på såväl ”vanliga” aktiemarknadsbolag som på försäkringsaktiebolag som är aktiemarknadsbolag. I propositionen föreslås att bestämmelser av det slag som finns i Leo-lagen skall tas in i ett särskilt kapitel i den nya aktiebolagslagen. Som en följd av detta har Leo-lagens tillämpningsområde i förevarande paragraf begränsats till att i fortsättningen omfatta endast försäkringsaktiebolag.

2 §

Med koncern förstås juridiska personer som enligt 1 kap. 9 § försäkringsrörelselagen (1982:713) är moderföretag och dotterföretag i förhållande till varandra.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafen har hänvisningen till aktiebolagslagens koncerndefinition tagits bort. Ändringen är en följd av att Leo-lagen enligt förslaget skall vara tillämplig endast på försäkringsaktiebolag (se 1 §).

5 §

För att ett beslut om emission i ett dotterbolag, som inte är aktiemarknadsbolag, skall bli giltigt fordras dessutom att emissionen godkänns genom beslut på bolagsstämma i det aktiemarknadsbolag som är moderbolag i koncernen.

I fråga om sådan bolagsstämma i moderbolag som avses i första stycket gäller föreskrifterna i 4 kap. 7 § försäkringsrörelselagen (1982:713) om tillhandahållande av förslag till beslut och upplysning om skälen till avvikelser från aktieägarnas företrädesrätt samt innehållet i kallelsen till bolagsstämman.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I andra stycket har en hänvisning till aktiebolagslagens emissionsbestämmelser tagits bort. Skälen för detta framgår av kommentaren till 1 §.

21.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar

Eftersom inlösenreglerna i förslaget till ny aktiebolagslag är tillämpliga även då majoritetsaktieägaren är en ekonomisk förening har de särskilda inlösenregler som hittills har funnits i lagen om ekonomiska föreningar upphävts. Frågan har berörts i avsnitt 16.1.1.

21.6 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Prop. 2004/05:85

Överkursfonden

3 kap. 5 a §

I ett aktiebolag skall den del av betalningen för en aktie som överstiger aktiens kvotvärde tas upp under överkursfonden.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Paragrafen motsvarar närmast 2 kap. 12 a § i den nuvarande aktiebolagslagen (jfr prop. 1995/96:10 Del 2 s. 289). Den har sin grund i artikel 8 i EG:s fjärde bolagsrättsliga direktiv. I lagrådsremissen togs bestämmelser av motsvarande slag in i förslaget till ny aktiebolagslag. *Lagrådet* har ansett att EG-direktivets krav borde kunna anses tillgodosatt genom bestämmelser i årsredovisningslagen. I propositionens lagförslag har bestämmelserna därför flyttas över till årsredovisningslagen och lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Innebörden av paragrafen är att medel som betalas för tecknade aktier utöver aktiernas kvotvärde skall redovisas som en särskild post, ”överkursfonden”. Detta gäller vid såväl betalning i samband med att ett bolag bildas, betalning i samband med senare nyemission av aktier och betalning i samband med aktieteckning med stöd av teckningsoptioner. Det gäller också vid ”överkursbetalning” i samband med konvertering av konvertibler.

Till skillnad från vad som hittills har varit fallet utgör överkursfonden fritt eget kapital i bolaget (se 5 kap. 14 §).

5 kap. 14 §

Ett aktiebolags eget kapital skall delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp aktiekapital, uppskrivningsfond, reservfond och kapitalandelsfond. Under fritt eget kapital eller ansamlad förlust skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

Förändringar i eget kapital jämfört med föregående års balansräkning skall specificeras. Vid förvärv av egna aktier skall fritt eget kapital minskas med utgiften för förvärvet. Vid överlåtelse av egna aktier skall fritt eget kapital ökas med inkomsten från överlåtelsen.

Vid aktiekapitalet skall antalet aktier anges. Består aktiekapitalet av aktier av olika slag, skall motsvarande uppgift lämnas för varje aktieslag.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I *första stycket* har överkursfonden tagits bort från vad som skall anges under bundet eget kapital. Fonden skall i fortsättningen i stället tas upp som en fri fond. Frågan har behandlats i avsnitt 4.10.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2005.

2. Medel som har tillförts överkursfonden före den 1 januari 2006 utgör även därefter bundet eget kapital. I den första årsredovisning som upprättas efter den 1 januari 2006 skall de tas upp under reservfonden.

(Bestämmelserna saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Ändringarna i 5 kap. 14 § innebär att överkursfonden i fortsättningen tas upp som fritt eget kapital i bolaget. Av förevarande övergångsbestämelse följer emellertid att medel som har satts av till denna fond före de nya reglernas ikraftträdande skall behandlas som bundet eget kapital även därefter samt att de skall tas upp under reservfonden i den första årsredovisning som upprättas efter de nya reglernas ikraftträdande. Överföringen till reservfonden följer direkt av denna lag. Något särskilt beslut om överföring skall alltså inte fattas.

Motiven för paragrafen har behandlats i avsnitt 19.

21.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

3 kap. 2 §

Med beaktande av vad som föreskrivs i 3 § skall följande bestämmelser om balansräkningen och resultaträkningen i 3 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

- 1 § om balansräkningens innehåll,
- 2 § om resultaträkningens innehåll,
- 4 § första, tredje och fjärde styckena om uppställning och sammanslagning av poster m.m.,
- 5 § om jämförelsetal,
- 5 a § om överkursfonden,
- 8 § första stycket om specificering av större periodiseringsposter,
- 9 § om avsättningar,
- 10 § första stycket om specificering av vissa större avsättningar, samt
- 13 § första och andra styckena om extraordinära intäkter och kostnader.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I paragrafens nya lydelse har tagits in en hänvisning till 3 kap. 5 a § årsredovisningslagen (se kommentaren till den paragrafen).

5 kap. 4 §

Utöver vad som följer av 1 § skall följande uppgifter lämnas om skulder och eget kapital:

1. För varje efterställd skuld som uppgår till mer än tio procent av samtliga efterställda skulder, skall uppgift lämnas om lånebelopp, lånevaluta, räntesats, förfallodag, omständigheter som kan medföra förtida återbetalning, efterställningsvillkoren samt förutsättningar och villkor för betalning på förfallodagen eller för konvertering. Vidare skall sammanfattande upplysningar lämnas om vilka regler som gäller för övriga efterställda skulder.

2. Större belopp i posten Övriga skulder (post 4) skall specificeras till sin storlek och art.

3. I bankaktiebolag och andra aktiebolag som omfattas av denna lag skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Aktiekapital, Uppskrivningsfond, Reservfond och Kapitalandelsfond. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

4. I sparbank skall eget kapital delas upp i fonder och vinst eller förlust för räkenskapsåret. Med fonder avses Grundfond, Uppskrivningsfond, Reservfond, Kapitalandelsfond, Fond för verkligt värde samt Garanti-fond. Benämningen fond får inte användas för annat belopp i balansräkningen. Förlust för räkenskapsåret tas upp som avdragspost.

5. I medlemsbank, kreditmarknadsförening och i institut för elektroniska pengar som är en ekonomisk förening skall eget kapital delas upp i bundet eget kapital och fritt eget kapital eller ansamlad förlust. Under bundet eget kapital skall tas upp Insatskapital, Uppskrivningsfond, Reservfond och Kapitalandelsfond. Medlemsinsatser och förlagsinsatser skall redovisas var för sig. Under fritt eget kapital skall tas upp fria fonder, var för sig, balanserad vinst eller förlust samt vinst eller förlust för räkenskapsåret. Balanserad förlust och förlust för räkenskapsåret tas därvid upp som avdragsposter.

6. Aktiebolag, medlemsbanker och ekonomiska föreningar som omfattas av denna lag skall lämna närmare upplysningar om det belopp av fritt eget kapital som inte kan anses utdelningsbart med hänsyn till tillämpliga bestämmelser om kapitalskydd enligt rörelselagarna för kreditinstitut och värdepappersbolag, samt om de förhållanden som motiverar bedömningen.

7. Om en sparbank har bidrag till garantifonden i annan valuta än i redovisningsvalutan, skall dessa räknas om enligt växelkursen på balansdagen. Skillnaden mellan det omräknade beloppet och motsvarande belopp vid räkenskapsårets ingång, skall föras mot Andra fonder.

(Paragrafen saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

I *punkten 3* har överkursfonden tagits bort från vad som skall anges under bundet eget kapital (jfr 5 kap. 14 § årsredovisningslagen). Fonden skall i fortsättningen i stället tas upp som en fri fond. Frågan har behandlats i avsnitt 4.10.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2006 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2005.

2. Medel som har tillförts överkursfonden före den 1 januari 2006 utgör även därefter bundet eget kapital. I den första årsredovisning som upprättas efter den 1 januari 2006 skall de tas upp under reservfonden.

(Bestämmelserna saknar motsvarighet i kommitténs förslag.)

Bestämmelserna överensstämmer med övergångsbestämmelserna till ändringarna i årsredovisningslagen. För kommentarer hänvisas till kommentaren till den lagen.

21.8 Förslaget till lag om ändring lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument

Prop. 2004/05:85

3 kap. 12 §

På begäran av den centrala värdepappersförvararen skall en förvaltare lämna uppgifter till värdepappersförvararen om de aktieägare vars aktier han förvaltar. Uppgifterna skall avse aktieägarnas namn *och* personnummer, *organisationsnummer* eller annat identifieringsnummer samt postadress. Förvaltaren skall dessutom ange det antal aktier av olika slag som varje aktieägare äger. Uppgifterna skall avse förhållandena vid den tidpunkt som den centrala värdepappersförvararen bestämmer.

Den centrala värdepappersförvararen skall på begäran av ett avstämningsbolag kräva in sådana uppgifter om bolagets aktieägare som avses i första stycket.

Avstämningsbolag har rätt att hos den centrala värdepappersförvararen få tillgång till de uppgifter som har lämnats om bolagets aktieägare.

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen medge förvaltare undantag från den uppgiftsskyldighet som följer av första och andra styckena.

(Jfr 3 kap 12 § i kommitténs förslag.)

Ändringarna i första stycket är en följd av den nya lydelsen i 5 kap. 11 § aktiebolagslagen.

3 kap. 13 §

Hos den centrala värdepappersförvararen skall det för varje avstämningsbolag finnas en sammanställning över aktieägare med mer än femhundra förvaltarregistrerade aktier i bolaget. Sammanställningen skall innehålla de uppgifter som anges i 12 § första stycket. En utskrift av sammanställningen skall hållas tillgänglig för var och en *hos bolaget* och hos den centrala värdepappersförvararen. Utskriften får inte vara äldre än *tre* månader. Var och en *som begär det* har *vid var tid* rätt att mot ersättning för kostnaderna få en *aktuell* utskrift av sammanställningen från den centrala värdepappersförvararen.

(Jfr 3 kap 13 § i kommitténs förslag.)

I paragrafen åläggs den centrala värdepappersförvararen och bolaget att tillhandahålla en utskrift av sammanställningen över aktieägare med förvaltarregistrerade aktier. Enligt paragrafens nya lydelse får denna utskrift inte vara äldre än tre månader. Tidigare var gränsen satt vid sex månader. Övriga ändringar i paragrafen är av redaktionell karaktär.

4 kap. 2 §

Aktier i ett avstämningsbolag skall vara registrerade i ett avstämningsregister för bolaget. Aktier i svenska bolag som inte är avstämningsbolag får inte registreras i avstämningsregister.

Bestämmelserna i denna lag om aktier i avstämningsbolag tillämpas också på följande rättigheter i sådana bolag, nämligen

1. *fondaktierätt och teckningsrätt som avses i 11 kap. 4 § aktiebolagslagen (2005:000) samt företrädesrätt att delta i emission som avses i 11 kap. 8 § andra stycket aktiebolagslagen och 4 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713),*

2. *rätt på grund av teckning av aktier vid nyemission av aktier enligt 13 kap. aktiebolagslagen och 4 kap. försäkringsrörelselagen, samt*

3. rätt på grund av *teckning av aktier med utnyttjande av optionsrätt* enligt 14 kap. aktiebolagslagen. Prop. 2004/05:85

(Jfr 4 kap 2 § i kommitténs förslag.)

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag. Ändringarna i *andra stycket* utgör en anpassning till de föreslagna reglerna om ökning av aktiekapitalet i aktiebolagslagen. De innebär inte några ändringar i sak i förhållande till gällande rätt.

4 kap. 5 §

För finansiella instrument som registreras enligt denna lag får inte utfärdas aktiebrev, emissionsbevis, interimsbevis, *teckningsoptionsbevis* eller optionsbevis som avses i aktiebolagslagen (2005:000) eller försäkringsrörelselagen (1982:713) eller skuldebrev eller motsvarande handling. Har en sådan handling utfärdats, gäller den inte som förbindelse. Bestämmelserna i aktiebolagslagen gäller inte heller för handlingen.

Första stycket tillämpas inte i fråga om finansiella instrument utfärdade i ett annat land än Sverige.

Om aktiebrev, skuldebrev eller annan motsvarande handling har utfärdats för ett sådant instrument som avses i andra stycket skall handlingen vara inlämnad för förvaring hos den centrala värdepappersförvararen eller för detta företags räkning innan registrering i avstämningsregister får ske, om det inte på annat sätt är säkerställt att handlingen inte kommer i omlopp.

Handlingen skall vara kvar i sådant förvar så länge instrumentet är registrerat i avstämningsregister.

(Jfr 4 kap 5 § i kommitténs förslag.)

I *första stycket* har ”teckningsoptionsbevis” införts. Detta är en följd av den terminologi som används i den föreslagna nya aktiebolagslagen. Begreppet ”optionsbevis” förekommer inte i den nya aktiebolagslagen men har ändå behållits i förevarande paragraf, eftersom det fortfarande används i försäkringsrörelselagen. I sak är paragrafen oförändrad.

4 kap. 9 §

Om ett emissionsbevis eller *teckningsoptionsbevis* har utfärdats för en rättighet som avses i 11 kap. aktiebolagslagen (2005:000) innan denna lag blev tillämplig på rättigheten gäller följande. Behörighet att första gången antecknas som ägare eller förvaltare av rättigheten på ett konto för skuldförbindelser tillkommer den som visar upp beviset och enligt 6 kap. 8 § aktiebolagslagen eller på annat sätt styrker sitt förvärv. Beviset skall makuleras på betryggande sätt av den centrala värdepappersförvararen.

(Jfr 4 kap 9 § i kommitténs förslag.)

Ändringarna är av samma slag som ändringarna i 4 kap. 5 §.

Lagrådet har i anslutning till förevarande paragraf väckt en fråga om utformningen av 6 kap. 6 §. Det har ansetts att det av *Lagrådet* skisserade förslaget till ändring av den paragrafen inte bör behandlas inom ramen för detta propositionsarbete. Frågan får tas upp i senare lämpligt sammanhang.

På ett avstämningskonto skall anges

1. kontohavarens namn *och* personnummer, *organisationsnummer* eller annat identifieringsnummer samt postadress,
2. panthavares namn *och* personnummer, *organisationsnummer* eller annat identifieringsnummer samt postadress,
3. det antal finansiella instrument som kontot omfattar,
4. i förekommande fall att kontohavaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna eller att aktierna företräds av en förvaltare som förordnats enligt 14 kap. 9 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, 6 kap. 3 g § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, 11 kap. 2 h § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),
5. pantsättning och förekomst av annan särskild rätt som gäller ett finansiellt instrument,
6. konkurs avseende kontohavaren samt utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende ett finansiellt instrument eller avseende pant-rätt i detta,
7. inskränkning enligt 13 kap. 19 § andra stycket eller 14 kap. 21 § andra stycket föräldrabalken.

(Jfr 4 kap. 17 § i kommitténs förslag.)

Ändringarna i *punkterna 1 och 2* är en följd av den nya lydelsen i 5 kap. 11 § aktiebolagslagen. I övrigt är paragrafen oförändrad.

4 kap. 18 §

Utöver vad som följer av 17 § skall på ett avstämningskonto beträffande aktier anges

1. för varje aktie om full betalning har erlagts för aktien till avstämningsbolaget,
2. till vilket slag varje aktie hör, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,
3. om en aktie av visst slag kan omvandlas till en aktie av annat slag,
4. förbehåll att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie som övergår till ny ägare,
5. utbetalning som görs vid inlösen av en aktie eller minskning av aktiens kvotvärde eller vid skifte av bolagets tillgångar,
6. *namn, personnummer och postadress för förmyndare eller god man för aktieägare och för konkursförvaltare i aktieägarers konkurs,*
7. *uppgift om kronofogdemyndighet som verkställer utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende kontohavarens aktier, samt*
8. *namn, personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress för den som på grund av pantsättning, uppdrag eller villkor i testamente eller gåvobrev har rätt att i stället för den i aktieboken införde aktieägaren lyfta utdelning och vid fondemission ta emot ny aktie samt utöva företrädesrätt att delta i emission.*

I förekommande fall skall även anges aktiernas nominella belopp och utbetalning som görs vid minskning av det nominella beloppet. Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet ändrats, skall även detta anges på kontot så snart som möjligt.

(Jfr 4 kap 18 § i kommitténs förslag.)

Punkterna 1–5 överensstämmer i huvudsak med nuvarande bestämmelser. Den bestämmelse om aktiers nominella belopp som i dag finns i punkten 1 har emellertid utgått som en följd av att systemet med aktier

med nominellt belopp har tagits bort i den nya aktiebolagslagen. I fortsättningen kommer nominella belopp att förekomma endast i bolag som faller under försäkringsrörelselagens (1982:713) bestämmelser. I *andra stycket* har tagits in särskilda bestämmelser om vad som för sådana bolag skall antecknas på avstämningskonto. I sak överensstämmer de bestämmelserna med de bestämmelser som i dag finns i punkterna 1 och 5 samt andra stycket.

Den tidigare punkten 6 har utgått. Det hänger samman med att de bestämmelser i aktiebolagslagen som det hänvisades till inte har någon motsvarighet i den nya aktiebolagslagen. Av de nya *punkterna 6–8* följer emellertid att de uppgifter som enligt den tidigare punkten 6 skulle antecknas på avstämningskonto skall antecknas på kontot även i fortsättningen.

4 kap. 19 §

Utöver vad som följer av 17 § skall på ett avstämningskonto beträffande skuldförbindelser anges

1. skuldbelopp, valuta och skuldförbindelsernas nominella belopp,
2. verkställd utbetalning av kapitalbelopp eller ränta,
3. om en konvertibel har konverterats till aktie enligt 15 kap. aktiebolagslagen (2005:000),
4. om en till skuldebrevet kopplad teckningsoption har utnyttjats för aktieteckning enligt 14 kap. aktiebolagslagen,
5. andra inskränkningar för borgenären att ta emot betalning eller att i övrigt göra betalningsutfästelsen gällande samt namn och personnummer, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer och postadress för den som har en rättighet på grund av en sådan inskränkning.

(Jfr 4 kap 19 § i kommitténs förslag.)

I punkterna 3 och 4 har terminologin har anpassats till terminologin beträffande ökning av aktiekapitalet i förslaget till ny aktiebolagslag. Ändringarna i *punkten 5* är en följd av lydelsen av 5 kap. 5 § aktiebolagslagen. I sak är paragrafen oförändrad.

Övriga ändringar

Ändringarna i 1 kap. 3 §, 4 kap. 6 § och 9 kap. 3 § tredje stycket är följdändringar med anledning av paragrafindelningen i den föreslagna nya aktiebolagslagen.